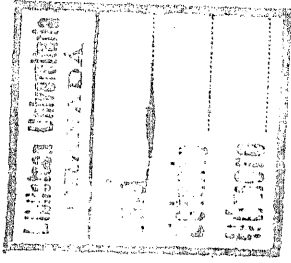
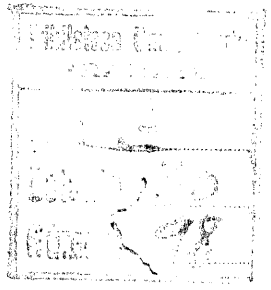

1

3
9.7.76

2 400 410 MADE IN SPAIN

R-10593

CONSTITV

TIONES SACRORVM

CONCILIORVM TARRA-

CONENSIVM SVB ILLVSTRI, ET

REVERENDISSIMO IN CHRISTO PATRE

D.D. Hieronymo de Aurea, miseracione diuina

Tituli diui Thomæ in Parione sanctæ Ro.

ecclesiæ diacono Cardinali, & Tar-

racon. perpetuo administratore,

collectæ decreto sacri con-

cilii Tarraconen. cele-

brati Anno M.

Ex de la Bib^{ca} macedona Et corion de S. Fran.^{co} de Barona

BARCINONE, cum gratia, & Priuilegio.

Apud Claudium Bornatium.

1557.

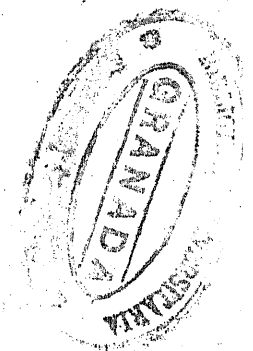
ILLVSTRISSIMO, AC REVERENDISSIMIS, ET ADMODVM REVERENDIS PATRIBVS D. D. ARCHIEPISCOPO, Episcopis, Abbat. cæterisq; concilii Tarracoñ. Mathias Sorribesvtriusq; iuris Doctor, Abbas S. Saluatoris de Breda, regius Cancellarius,
S. P. D.

ETSI non ignorabam, cum mihi à Dominationibus vestris id muneris conferebatur, vt sacri Tarraconensis concilii constitutiones ordine digestas in vnum volumen cogere, rem demãdari mihi quæ vix prudentium reprehensionem posset effugere, propterea quod difficile admodum esset valde dispersa sic concinnare, vt omnibus placerent: tamen quia Dominationibus vestris iusta petentibus, & præclara cupientibus non parere nefas esse duxi, opus aggressus sum non tam perficiendi spe, quàm experiendi voluntate. Conquisiui igitur vndique vetusta exemplaria, & ex suis archetypis parum decreta elicui, & in legitimum ordinem digesi: vt hac ratione, sicut in familia recte disposita, parum decreta vt cupientibus possint esse ad manum. Quod si necne affectus, veltrum erit iudicium: dedi equidem operam. Atq; eo quidem minus reprehensionem cuiusquam sum veritus, quod vestras Dominationes speravi æqui & boni consulturas, quod iustis: cæteros autem non tam mihi temeritati attributuros, quàm meo in vestras Dominationes obsequio, & obseruantia assignaturos. Par autem est, cum vestra me auctoritas in hoc discrimen vocarit, vt ea quoque me ab obtrectatoribus tueatur. Tuebitur quidem certe, si vestram approbationem vellicantium calumnia opponetis. Quod pro mea in vestras Dominationes veneratione, atque obseruantia, vt faciatis etiam æque etiam postulo: petoque, si quicquam operæ vlla in re deinceps nauare mea poterit industria, ea vt arbitrio vestro vtamini. Valete.

ADMODVM REVERENDO,
AC MAGNIFICO DOMINO D.
MATHIAE SORRIBES CANCELLARIO regio D. suo obseruando Honophrius Sitges vtriusq; iuris Doctor.
S. P. D.

EAMETS I non diffido, quin non imprudens huius operis lector facile sit æstimaturus, quantum in eo instituendo laboris insumperis, quantumq; insudaris, Cancellarie æquissime, tamen quia me huius tuæ laudis sacrum prouinciale concilium conscium esse voluit, non potui facere, quin eam publicis proderem consignatâ literis: vel vt optimo cuique significarem quantum tibi hoc nomine deberetur, vel vt fructum ipse caperes lucubrationum tuarum. Et quanquam non tam eo spectauerunt curæ, & cogitationes tuæ, vt ipse confecto opere fruerere, quàm vt aliis fruendum dares, iuuat tamen etiam ab animo amico profecta gratulatio. Eam tibi à me deesse nolui, laborum & vigiliarum tuarum locupletissimo teste, vt reliquis ad approbandum quasi signum efferré. Accipe igitur primam gratulationem, Cancellarie æquissime, & hac incensus, perge eodem pede quo excellens ingenium tuum te vocat. Me quidem nunquam pigebit, tam præclaro operi comprobando interfuisse. Vale.

FRANC

QVAS ECCLESIAS CONTRI-
BVTAS HABVERIT ECCLE-
sia *Tarraconensis.*

TARRACO igitur citerioris Hispaniæ caput, & mater, per Pyrenæos m. 5. tes, quibus affixa est, vtrumq; mare nostrum, & oceanum attingens, Solonio monte, Oretanis, Carpetanis, atq; Asturū iugis definita, multas dioceses habuit cōtributas: in Cathalonia quidem, & in reliquis citra Iberū amnem regionibus, omnes: vltra vero, Pampilionensem, Tirasionensem, Calagurritanensem, Calciaten. Segobien. Valentinam, Cæsaraugustanam, & omnes insulas huic nostro mari finitimas. Cuius Archipræsul Fructuosus Christi sectator eximius, re quidem multo copiosior, quàm nomine, celebris est martyrii palma cum Augurio, & Eulogio diaconibus: quorum laudes, & martyrii decus, hymno pereleganter elucubrato diuus Prudentius celebravit. Quanquam ante eum, & alii eidem ecclesiæ præfuerunt: quum passus fuerit tempore Valeriani, & Galieni imperatorum, anno Christi CCLXI. Quorum memoria, quia parum ad hoc opus pertinet, non attingitur. Eorum sequitur catalogus, quos præcipue cognosci huius operis causa referebat.

CATALOGVS ARCHIEPI-
SCOPORVM, QUI AD CON-
STITVTIONVM INTELLIGEN-
tiam maximè pertinent.

EVMERVS AREA ANNO CHRISTI
CCCXXXIII. *Tarraconensi*
præfuit ecclesie,

EVMERVS vir fuit Christianæ pietatis ardens amator, cuius laudes ampliore scribendi labore, & curam suo iure postulabat: sed non est nostri propositi longiorem historiam contexere: cum nec singulos, qui Tarraconensi sunt ecclesiæ prælati, nominare studuerimus: sed celebres tantum attingere ad eorum vsq; tempora, quorum ad nostram ætatem extent constitutiones. Nam in iis recensendis temporis seriem, quoad eius fieri potuit, obseruare curauimus.

Nicomerius anno Christi CCCXC. in Præsulem electus, tantæ fuit existimationis, & auctoritatis, vt ad eum Quiricius Pontifex Romanus aliquot epistolas institutionis Christianæ conscripserit.

Paterninus Nicome rio cecidit, vir eximia pietatis, anno Christi CCCXC. Anno autem proximo, Vandalis Hispaniam populantibus, cum Tarraco iterum expugnata esset, eius Præsules in ea non sederunt.

Ioannes primus hoc nomine insignis, post Tarraconem iterum instauratâ sedit ad clauum nauiculæ Tarraconensis ecclesiæ tot procellis iactata, anno D. XX. Qui concilio christianis de rebus habito, quum piè vixisset, anno D. XLVI. vita functus, præmia suorum laborum est consequutus.

Sergius successor Ioannis, Ilerdâ concilium cum indixisset, illud animo forti, quàmquam Gothi pios Præsules persequi non desistebant, magno patrum conuentu celebravit. moritur anno Christi D. LXIIII.

Ascanius ei successit, cum cæteris Christi sectatoribus à Leuigildo, Gothorū rege, in exilium missus est.

Agnel

AGnellus post Ascanium ecclesiæ Prælatus, circiter annum D. XCIIII. Cuius tempore quieuit ecclesia. Fidei integritate per Gothos, Leandro viro doctissimo annitente, suscepta. Extat beati Gregorii ad hunc pium Præsulem pietatis index epistola.

Euphemius succedit, anno DCIII. non leue momentum concilii sui Toletani.

EVsebius anno DCX. in demortui locū electus, vita pientissima nobilis, ecclesiam Tarraconensem optimis moribus stabiluit.

AVdax ei succedens, anno DCXXXIII. diem cum clausisset extremum, multa præclare à se dicta, & facta in quarto cōcilio Toletano posteris in exemplum pietatis Christianæ reliquit.

PRothasius successor, XII. aut circiter quum præfuisset annis, multis cōciliis Toletani celebratis ob temporum varietatem, & labentes ecclesiæ mores seueritate disciplinæ fulciendos, interfuit: multaque sancte, & seuerè decreuit: obiit anno DCXLV.

PHaluax, anno DCXLV. suffragiorum prærogatiua Præsul constitutus, post tertium & vigesimum annum, quibus ecclesiam administravit, cum insigni nomine, & pietate mortuus est.

Ciprianus ei succedens, anno DCLXVIII. tanta pietate atque religione fuit præditus, vt multa à Christo vires excedentia naturæ impetrarit, & ita vita, & existimatione non falsa sanctus inter diuos annumerandus merito iudicatur. Cuius corpus in pariete ad aram Tarraconensis templi maximâ non ita pridem reperiunt. Obiit anno DCLXXXVIII.

VEra, susceptis post Ciprianum ecclesiæ Tarraconensis administrandæ veris laboribus, anno DCXCIII. naturæ concessit.

IN huius tempus illa miserissima, nec vnquam satis deplorata Sarracenorum in Hispaniam irruptio incurrit, & totius Hispaniæ vastatio: qua factū est, vt multi Archiepiscopes in ecclesia Tarraconensi non federint. Sed qui hi fuerint, non admodum ad intelligentiam huius operis cognosci interest. Guilelmus quidam, Barcinonensis Episcopus, dicitur anno DCXCIII. electus. Qui vixit ad annos DCCXIII.

Interim partim ob Sarracenos, partim ob teterrimum monstrum, quod ciuitatem obsederat, eamque cædibus, sanie, & tabo infecerat, Tarraco iacet inculta, & colonis omnibus exhausta.

Succedentibus vero temporibus, Sarracenis magna ex parte ab hac regione expulsi, iterum Tarraco post CCC. annos aut eo plus variis calamitatibus afflictata, cepit habitari. Quo tempore primus, qui quidem ibi sederit Archiepiscopus, fuit Berengarius vir eximius, & in omni rerum genere excellens. Cui fuit cognomen de Rosanis: ab Aufonensi Pontificatu in Tarraconensem traductus Calen. Iulii. M. XCII. vixit vsque ad annum M. CVIII.

RAymundus Tarrago, Barcinonensis Episcopus, dum contra perpetuos Christianæ persuasionis hostes, viriliter pro suorum tutela pugnat, cecidit in prælio pridie Calendas Nouembris. anno Domini M. XIIII.

OLlegarius natione Gallus, prius Abbas sancti Ruffi, in cuius cœnobio qui dicuntur beati Augustini Canonici regulares insigni religione Deo militabant Barcinonensi præfuit ecclesiæ: à qua Tarraconem translatus, XII. Calendas Aprilis, anno Christi M. XCVIII. eamque sedem tenuit annos XCVII. menses, XI. dies XCVII.

Gregor

Gregorius successor, cuius aut regionis, aut familiae fuerit, non potuit inueniri: adeo temporis illius euanuit memoria: cum omnes magis immortalitate digna facere, quam scribere enixissime curarent. Iam vero nec quanto tempore vixerit, nec ubi, aut quando obierit, sciri potuit.

Bernardus Tort, qui postea successit, fuit Gallus origine, & sancti Ruffi sub Olegarii disciplina Canonicus: anno M. CXLVI. Pontificatum inuit. Moritur autem apud Britannos anno M. CLXII. quum administrasset ecclesiam annos XVII. menses III. dies XXI.

Hvgo ex antiquissima, atque nobili Ceruilionum familia, huius regionis ab antiquissimo tempore indigena ortus, ecclesiae praefuit annis VII. mensibus, IX. diebus XX. qui pro temporum illorum tyrānide depellenda contra Saracenos cum Ildefonso Rege, qua licebat pietate, pugnavit: cumque Ildefonsi partes iuste tueretur, ab aliquibus, qui tyrannidem moliebantur, occisus est V. Calendas Maii, anno M. CLXXI.

Gvilelmus ex familia de Turre Rubea, aut Cumba, ut quosdam opinari videmus, tunc temporis haud ignobili, ducens originē, & nomen, ut erat Gothoianus, suae amator patriae, prudenter ecclesiam auxit, & amplificavit. Cui praetertim annis III. mensibus XI. diebus XXI.

Berengarius secundus nostrae regionis homo, tanta fiducia CHRISTI patrimonio tutari, & augere curavit, ut plura quam decebat occupantibus, iorti animo, & infra se reititerit: a quibus postea pro defensione ecclesiae martyrium passus est V. Calendas Martii, anno Domini M. CXIII. quum Pontifex ecclesiae Praelatus fuisset annis XI. mensibus XI. diebus IX.

Raymundus secundus Gotholanus ex ampla Castri Tertioli familia, vixit Pontifex annis V. mensibus VII. diebus XII. Obiit autem anno M. CXCVIII.

Raymundus secundus eiusdem quoque regionis ex praecleara, & perantiqua Rochabertinorum progenie, fuit eximiae pietatis & religionis cultor. Quo maxime annitentē cautū est Ilerdae, ne quis esset fulminis ecclesiastici contemptor: & decreta promulgata, quae libris patri iuris continentur: contra eos qui praefraetē in anathemate pertendere auderent. obiit anno M. CCXIII. quum in eo magistratu vixisset annis XVI. mensibus II. diebus II.

Sparagus ex Gallorum genere ortus, & Mariae Regis Aragonum coniugis conlangueus, quae regis Petri conux, Jacobi regis mater extitit, Raymūdo successit. Hic igitur vir nobilissimus ex Episcopo Pampilonensi Tarraconē advocatus, diligentissime curavit scriptis constitutionibus labentem ecclesiae disciplinam fulcire, & sustentare. Excessit ex humanis anno M. CCXXII. Praefuit verō huic ecclesiae annis XVII. mensibus aliquot, diebus XXVII. ante hunc Sparagum fuerat in Praesulem electus Guilelmus Montegrinus sacrista Gerundensis, qui capta Ebuso insula, & a Sarracenis liberata, antequam initiaretur, fato concessit.

Petrus Spaggi successor ex nobili genere Albalatorū, quorum in Arragonia praecleara habetur familia, natus: & ex Ilerdensi Pontificatu Tarraconensis Archiepiscopus renunciatus fuit: vir in sacris literis excellenter eruditus, & earum iacris doctoris Laurea suscepta initiatus. Nec minus in rebus ecclesiae amplificandis diligens paterfamilias: ut qui tria oppida Tarraconensi ecclesiae comparavit: videlicet Coctanum, Alfurgiam, & Archus. Obiit anno M. CCLI. Rexit autem ecclesiae praefecturam annos XIX. menses III. dies XXIX. In Cœnobio Populei Sepultus.

Bened

Benedictus ex ea quam diximus Rochabertinorum praecleara propagine editus, ex Tarraconensi Camerario in Archiepiscopus electus, Oicae diem clausit extremum, anno M. CCLXVIII. Sedit quidem annos XVII. menses XI. dies II.

Bernardus cognomine Oliuella, Episcopus Dertusensis Benedicto successit: quum in Tarraconensi sede praefuisset annos XIII. menses III. dies VII. obiit anno M. CCLXXXVII.

Rodericus Tello, ex familia peruetere Hyspalensis urbis, quaeque hodie per illustris in ea civitate cum praecleara nobilitate floret, Archiepiscopus Tarraconensis renunciatus, cum summa laude quum vixisset, in aede diuo Francisco dicata naturae concessit. Elatus magna pompa, ac funebri apparatu, in choro maximi templi tumulo fuit conditus, & consecratus. Vixit Pontifex annos XXI. menses X. dies VIII. obiit verō anno M. CCCVIII.

Gvilelmus Roderico succedens, cognomen ex eadem Rochabertinorum familia habuit, qui locupletius ecclesiae patrimonium Vilabella, & Rodanyano comparatis quum reddidisset, domino cymbala maxima suis expensis fieri, & curari curavit: quae suum auctorem literis in exteriori labro incisus produxit, & testatur. Naturae debitum exsoluit, anno M. CCCXV. Administravit autem suum munus annos VII. menses II. dies XI.

Eximius Luna cognomine, quae familia quam sit illustris in Aragonia notius est, quam ut id repetendum esse videatur, ex Episcopo Caesaraugustano Tarraconensi praefectus ecclesiae, quum & annis XI. praefuisset, Toletanus Archiepiscopus est renunciatus, anno M. CCCXXVII. qui nimius suae patriae amator non dubitavit antiquam matrem suis membris truncare: quum Caesaraugustanā ab antiquo corpore abscindere curasset, & metropolim constitueret, & dioeceses Pampilonensem, Olfensem, Seguntinē, & Calagurritanam, & Segobricē, Tarraconensem subditas eidem reddere contributas.

Ioannes Regis Jacobi secundi filius tantae fuit pietatis, & religionis Christianae tam ardens a pueritia sectator, ut sit dignus habitus cui XVII. aetatis anno ecclesiae Toletanae gubernacula tuto committi posse viderentur. Vigesimo primo declaratus est Alexandrinus Patriarcha: & Tarraconensis Praelaturae administrator XXVIII. annum ingressus, obiit: editis multis miraculis, ut hodie in mausoleo Tarraconensi, ubi corpus eius receditum est, inscriptione cernitur, & ab omnibus confluentibus legi solet. Ab hac vita in aeternam sublatus est in oppido Celsueriae, cui nomen est Pono, anno M. CCCXXVIII. Cuius tempore pretiosus ille thesaurus Tarraconem aduectus, brachium sanctae TECLAE: quo tanto, & tam admirabili monumento Tarraconensis ecclesia merito gloriatur.

Arnaldus de Cumbis Gotholanus, cum quouis alio Praesule religione, & moribus verē Christianis conferendus, ecclesiam multis praediis auxit, & locupletavit. Acquisivit etiam Tamariti Castrum: construxit sacellum virginibus sacris dicatum: Castrum Vallense munivit, & alia pleraque fieri curavit magnis sumptibus aedificia, quae templum Tarraconense reddunt illustrius. Tenuit eam sedem annos XI. menses II. obiit anno M. CCCXLVI.

Sancius de Ayerbe, regiae stirpis, ex monacho Tirafonensis Episcopus, in Archiepiscopus Tarraconensem subrogatus, quum praevixisset in ea sede, annos XI. menses III. obiit anno M. CCCLVII.

b Petrus

Petrus nostræ regionis homo, & verè Gotholanus, antiqua illa Gotholanorum ieueritate imburus, ex domo verustissima Clafquerinorum, prius Oiscæ Præsul Maioricenfi fuit præpositus ecclesiæ, & ex ea Tarraconem translatus, tantæ fuit in ecclesia tuenda libertatis, vt pro ea tutanda varias ærumnas exantlarit, & tandè Romam Clementis V. Pontificis Romani tempore profectus, rediens in itinere in oppido Agdæ haud procul à Monte Pessulano mortuus est, anno Domini. M. CCC. LXX. Rexit eam sedem annis XXI.

Enneus Valterra Valentinus, Episcopus Segobienfis, in Tarraconensem Archiepiscopum assumptus, ecclesiam amplificare curans, campi Tarraconensis iurisdictiones à Rege ita comparauit, vt eas ecclesia communes cum Regibus haberet. Quo tanto beneficio non leue momentū rebus ecclesiæ fuit adiunctum. Eam sedem tutatus est, annis XX. mensib. circiter V. Moritur anno Dni. M. CCCCVII.

Petrus çagarriga ex antiqua huius prouinciæ stirpe, ex Ilerdenfi sede in Tarraconensem translatus, præfuit ecclesiæ annis XI. mensibus III. Mortuus est, anno Domini. M. CCCXIX.

Dalmacius Murus, ex nobilissima familia de Muro, & huius regionis perantiqua, à Gerundenfi præfectura Tarraconem translatus est. In qua sede cum vixisset annis XII. mensem I. dies XVI. in Cæsaraugustanum Præfulem est electus & assumptus, anno Domini. M. CCCCLXXI.

Gondissalbus Yxar ex illustri regiâque domo Aragonensi, factus Præsul Tarraconensis, illustria suæ probitatis ostenderat argumenta, sed Vallibus in oppido Tarraconensis ditonis casu quodam nimis præproperè sublati, non potuit iatis eam explicare. Vixit in ea sede, annos II. dies XXII. Fuit eius dignitatis interregnum, annum I. menses VII.

Dominicus Ramus Aragonenſ, ex antiqua familia, Præsul prius Oiscensis, mox verò Ilerdenſ, & in collegium Cardinalium titulo sanctoꝝ Ioannis, & Pauli ascitus Portuensi Prælati est ecclesiæ. Et tandem Tarraconensis administrator præfecturæ multos labores pertulit, maximas molestias perpeſsus est, & variè iactatus, dum ecclesiam tumultuantem discordiis, & dissectam in concordiam & vnitatem redigere conatur. Parem pietatem & animum verè Christianum in tuenda Tarraconensi ecclesia, & amplificanda dignitate quâ præstitisset, Romæ mortuus est, anno Domini. M. CCCCLV. Sedit in Tarraconensi ecclesia, annos X.

Petrus Vrrea eiusdem regionis vir planè nobilis suâque perillustri veterique familia dignus, ex Tarraconensi quæstori, quem solemus Thesaurarium nominare, Prior Cæsaraugustanæ ecclesiæ creatus, in Tarraconensem metropolim ascitus, multa præclarè pro tuendo, & augendo suo munere quum gessisset, anno Domini M. CCCCLXXXIX. moritur: qui multos annos Alexandrinus Patriarcha fuerat à Romano Pontifice omni que patrum collegio renunciatus. Tenuit Tarraconensem ecclesiam, annis circiter XLIII.

Gondissalbus Heredia, quæ familia quàm sit apud Aragonenſ, illustris, & antiquæ nobilitatis neminè posse latere putamus, Barcinonensis Episcopus ad Tarraconensem vocatus dignitatem, suo generi respondere curauit. Cuius gubernacula quum ann. M. CCCXC. suscepisset, anno Domini. M. D. vita functus est. Itaque præfuit huic diœcesi, annos X.

Alphonſus Valentinus regis Ferdinãdi patris nostræ patriæ, atq; adeò totius orbis christiani ex fratre Villæ formosæ regulo nepos, à Dertuiensi sede in Tarraconensem translatus, obiit anno M. D. III. quum vixisset Archipræsul annis circiter XIII.

Petrus Cardona, non leue decus antiquissimæ, & per illustris Folcorum stirpis, & familiæ, ex Vrgellenſi Pontifice Tarraconensis creatus est: quem sui generis auitam nobilitatem suis virtutibus multo nobiliorem reddidisse fatebuntur omnes; quibus ea, quæ pro ciuili atque ecclesiastica republica cum summa laude gessit, fuerint non ignota. Nam & Cancellarius regius quum multos annos fuisset, & cum magistratum illustrasset, toti prouinciæ regia potestate præfectus, tanta integritate & prudentia prouinciam administravit, vt ex infestissima pacatissimam mirabili dexteritate reddiderit. Iam verò Tarraconense templum magnificentissimis ædificiis exornauit, & dignitatem multis opibus auxit, & locupletauit. Moritur anno M. D. XXX. quo tempore sæuissima pestis per vniuersam hanc regionem grassabatur. Præfuit Tarraconensi cathedræ, annos XV. mensem I. dies VII.

Lodouicus Cardona eiusdem familiæ ex Abbate Solonenſi, Barcinonenſ. Præsul constitutus, in Archiepiscopum Tarraconensem ascitus, pietate, religione, & moribus verè christianis Petro Cardonæ par, aut certè non inferior iudicandus est, quod omnes proculdubio intellexissent, talia dederat suæ probitatis argumenta, nisi immatura morte præreptus ecclesiæ fuisset. Obiit anno M. D. XXXI. quum præfuisse minus duobus annis.

Heronymus Aurea. S. R. E. Tituli sancti Thomæ in Parione Cardinalis, veris debitisque titulis aliquando exornandus, à quibus nunc abſtinebimus, ne vel viuenti adulari videamur, vel de eo qui nondum suas actiones explicuit, liberius iudicare. Anno M. D. XXXIII. Tarraconensem prouinciam cepit administrandam. Cuius tempore necessarius hic labor, ex conciliū Tarraconensis decreto sumptus est.

b 3 INDEX

INDEX TITVLORVM.

TITVLI LIBRI I. sunt 17.

Deiumma Trinitate. Tit.1. pag.1
 De constitutionibus. tit.2. pag.2
 De consuetudine. tit.3. pag.9
 De auctoritate, & vsu pallii. tit.4. p.13
 De renunciatione. tit.5. pag.14
 De ætate & qualitate, & ordine præficiendorum. tit.6. pag.15
 De sacra vnctiōe. tit.7. pag.19
 De filiis presby. ord. vel non. tit.8. p. ead.
 De seruis non ordinandis, & eorū manumissione. tit.9. pag.20
 De officio Archipresbyteri. tit.10. p.21
 De officio Vicarii, & lalaris Officialis, & iure sigilli. tit.11. eadem.
 De officio, & potestate iudicis delegati. tit.12. pag.25
 De officio ordinarii. tit.13. pag. eadem.
 De maioriæ, & obedientia. tit.14. p.27
 De pactis, & collegiis illicitis. tit.15. p.29
 De postulando. tit.16. pag.33
 De procuratoribus. tit.17. pag.34

Libri Secundi tituli sunt 17.

De iudiciis. tit.1. pag.36
 De foro competenti. tit.2. pag. eadem.
 De feriis. tit.3. pag.38
 De testibus. tit.4. pag.39
 De fide instrumentorum. tit.5. p. ead.
 De iureiurando. tit.6. pag.43
 De appellationibus. tit.7. pag.44

Libri Tertij tituli sunt 29.

De vita & honestate cleri. tit.1. p.46
 De cohabitatione clericorum, & mulierum. tit.2. pag.53
 De clericis non residentibus. tit.3. p.65
 De præbendis, & dignitatib. tit.4. p.68
 De institutionibus. tit.5. pag.73
 Ne sede vacare aliquid innouetur: & qualiter fructus annui valoris diuidantur. tit.6. pag.74
 De rebus eccle. alien. vel non. tit.7. p.75
 De emptiōe & venditiōe. tit.8. p.82
 De locato & conducto. tit.9. pag.84
 De pignoribus, & aliis aut. tit.10. p.85
 De fideiussorib. s. tit.11. pag.86
 De testamenti. tit.12. pag.87
 De successiōib. ab intestato. tit.13. p.90
 De sepulturis. tit.14. pag.91
 De parochiis, & alienis paro. tit.15. p.92
 De decimis, & primitiis. tit.16. p. ead.

De regularibus, & transeuntibus ad religionem. tit.17. pag.97
 De statu monachorum, & canonicorum regularium. tit.18. pag.98
 De religiosis domibus, vt Episcopo sint subiectæ. tit.19. pag.99
 De capellis monachorū. tit.20. p.100
 De iure patronatus. tit.21. pag. eadem.
 De censibus. tit.22. pag.103
 De celebratione missarum, & sacramento Eucharistiæ, & diuinis off. tit.23. p.106
 De baptismo, & eius effectu. tit.24. p.112
 De custodia Eucharistiæ, Chrisma, & aliorum sacramentorū, vasorū, & indumentorū ecclesiasticorū. tit.25. p.114
 De obseruatione Ieiuniorū. tit.26. p.115
 De ecclesiis ædificadis, & domibus earum reparandis. tit.27. pag.116
 De immunitate ecclesiarū. tit.28. p. ead.
 Ne clerici, vel monachi negotiis secularibus se immisceant. tit.29. pag.121

Libri Quarti tituli sunt 3.

De sponsal. & matrimoniis. tit.1. p.123
 De clandestina desponsat. tit.2. p. ead.
 De consanguinitate, & affin. tit.3. p.124

Libri Quinti tituli sunt 18.

De accusationibus. tit.1. p.125
 De simonia, & ne aliquid pro spiritualibus exigatur, vel promittatur. tit.2. p.126
 Ne Prælati vices suas sub annuo censu cedant. tit.3. pag. eadem.
 De magistris, & ne aliquid exigatur pro licentia docendi. tit.4. pag.127
 De Iudæis, Sarra. & eorū seruis. tit.5. p.129
 De Hæreticis. tit.6. pag.135
 De adulteriis. tit.7. pag.136
 De rapt. incen. & viola. eccle. tit.8. p.137
 De furtis. tit.9. pag. eadem.
 De vsuris. tit.10. pag.138
 De maledicis. tit.11. pag. eadem.
 De excessibus Prælatorum. tit.12. p.139
 De priuilegiis, & excessibus priuilegiatorum. tit.13. pag.140
 De iniuriis, & damno dato. tit.14. p.141
 De purgatione canonica. tit.15. p. ead.
 De pœnis. tit.16. pag. eadem.
 De pœnitentiis, & remissio. tit.17. p.143
 De sententiâ excom. tit.18. pag.149

FINIS.

AD CHRISTIANVM LECTOREM.

IN CHRISTIANE Lector, vt facilius ea possis inuenire, quæ tua videntur ex hac nostra constitutionum editione interessere, tuisque rebus prodesse, damus tibi syllabum singularum constitutionum, quas ordine certo sub germanis titulis coercitas ita discreuimus, vt nullo negotio cuius possint occurrere, & etiam auctorū, hoc est sedis apostolicæ Pontificum, atque Legatorum, & Archiepiscoporum, & aliorum Præulorum nomina coniunximus, vt etiam in hac parte multorum desiderijs satisfieri possit, à nobis diligenter elucubratum, addito triplici numero, & paginarum, & titulorum, & librorum.

INDEX CONSTIT.

CONSTITVTIONES IOANNIS CARDINALIS SABINENSIS EPISCOPI,

*Apostolicæ sedis Legati, in prouinciali concilio Ilerdæ celebrato, anno Domini. M. CXXIX.
Quarto Cal. Aprilis editæ.*

C. Animarum langoribus.	Pag.2	Tit. 2	DE CONSTITVTIONIBUS.	Lib.1
C. In primis præcipimus.	pag. eadem.	Tit.	Eodem.	
C. Statuimus vt in prouincia.	p. ead.	Tit.	Eodem.	
C. Constitutio de correctione.	p.141	Tit.15	De purgatione canonica.	lib.5
C. Quam salubre.	pag.127	Tit. 4	De magistris.	lib.5
C. Cum in generali.	pag.128	Tit.	Eodem.	
C. Statuimus vt omnes.	pag.15	Tit. 6	De ætate, & qualitate.	lib.1
C. Ad extirpandam.	pag.35	Tit. 2	De cohab. cler. & mulie.	lib.3
§. Soboles quoque.	pag.19	Tit. 8	De fctis presbyterorum.	lib.1
C. A crapula.	pag.46	Tit.1	De vita & honesta. cler.	lib.3
§. Nullus clericus.	pag.47	Tit.	Eodem.	
§. Sententiam sanguinis.	pag.121	Tit.29	Ne cler. vel monachi.	lib.3
C. Præcipimus vt ecclesiæ.	pag.114	Tit.25	De custodia Eucharist.	lib.3
C. Sacerdotes.	pag.143	Tit.17	De pœnitent. & remissio.	lib.5
C. Quoniam propter.	pag.68	Tit. 4	De præben. & dignita.	lib.3
C. Præcipimus ne quis.	pag.69	Tit.	Eodem.	
C. Distinctè præcipimus.	pag.101	Tit.21	De iure patronatus.	lib.3
§. Qui verò clandestina.	pag. ead.	Tit. 2	De clandest. desponsa.	lib.4
C. Præcipimus vt tam.	pag.92	Tit.16	De decimis.	lib.3
C. Cum Iudæi.	pag.129	Tit. 5	De Iudæis.	lib.5
C. Quoniam quælibet.	pag.69	Tit. 4	De præbendis.	lib.3
C. Quoniam scortum.	pag. eadem.	Tit.	Eodem.	
C. De ecclesiis.	pag.100	Tit.21	De iure patronatus.	lib.3
C. Cum in plerisque.	pag.76	Tit. 7	De rebus ecclesiæ alienæ.	lib.3
§. Adiciamus quoque.	pag.65	Tit. 3	De cler. non residen.	lib.3
C. Sicut est in generali.	pag.126	Tit. 2	De simonia.	lib.5
C. Nullus Episcopus.	pag.70	Tit. 4	De præbendis.	lib.3
C. Quoniam monasteria.	pag.76	Tit. 7	De rebus eccle. alienan.	lib.3
C. In ecclesiis.	pag.85	Tit.10	De pignoribus.	lib.3
C. Quoniam viri religiosi.	pag.98	Tit.18	De statu monachorum.	lib.3
C. Vestimenta non habeant.	pag. ead.	Tit.	Eodem.	
C. Cum omnino fit.	pag. ead.	Tit.	Eodem.	
C. Cum Iustitia secularis.	pag.36	Tit. 1	De Iudiciis.	lib.2

b 3 C. Ne

C. Ne clerici in opprobrium.	pag.142	Tit.16	De poenis.	lib.5
C. Quoniam ecclesiast. personis.	p. 65	Tit.3	De clericis non resid.	lib.3
C. Districte præcipimus.	pag.101	Tit.21	De iure patronatus.	lib.3
C. Cum canonicos.	pag.65	Tit.3	De cleri. non residen.	lib.2
C. Districte inhihemus.	pag.92	Tit.14	De sepulturis.	lib.3
C. Cum Archipresbyteratus.	pag.21	Tit.10	De officio Archipresby.	lib.1
C. In figuram.	pag.116	Tit.28	De immunitate eccle.	lib.3
C. Constitutionem domini.	pag.129	Tit.5	De Iudæis.	lib.5
C. Statuimus de cætero.	pag.ead.	Tit.	Eodem.	
C. Inhihemus districtius.	pag.99	Tit.18	De statu monachorum.	lib.3

CONSTITVTIONES SPARAGI ARCHIEPISCOPI
Tarraconensis in concilio provinciali, celebrato anno Domini.
M. CCXXX. Calendis Maij.

C. Cum aliqui quærentes.	pag.29	Tit.15	De pactis.	lib.1
--------------------------	--------	--------	------------	-------

CONSTITVTIONES PETRI DE ALBALATO,
in primo concilio Tarracone celebrato, anno Domini. M. CC-
XXXIX. Decimo quarto Cal. Maij.

C. Statuimus.	pag.121	Tit. 29	Ne clerici vel monachi.	lib.3
C. Statuimus &.	pag.70	Tit. 4	De præbendis.	lib.3
C. Statuimus quod.	pag.97	Tit. 17	De regularibus.	lib.3
C. Præcipimus.	pag.100	Tit. 20	De capellis monachorū.	lib.3
C. Statuimus quod.	pag.137	Tit. 8	De raptoribus, incend. &c.	lib.5

CONSTITVTIONES EIVSDEM PETRI IN
secundo concilio Valentie celebrato, anno Domini. M.
CCXXXIX. Octavo Idus Maij.

C. Sacro.	pag.33	Tit. 16	De postulando.	lib.1
C. Sacro approbante.	pag.13	Tit. 4	De auctor. & vsu pallii.	lib.1
C. Statuimus.	pag.99	Tit. 19	De religiosis domibus.	lib.3
C. Statuimus quod.	pag.33	Tit. 16	De postulando.	lib.1

CONSTITVTIONES EIVSDEM PETRI IN
tertio concilio Tarracone celebrato, anno Domini. M.
CCXLII. Tertio Idus Maij.

C. Sacramentum.	pag.19	Tit. 7	De sacra vnctione.	lib.1
C. Cum otium.	pag.38	Tit. 3	De feriis.	lib.2
C. Quia aliqui.	pag.106	Tit. 23	De celebra. missarum.	lib.3
C. Præcipimus vt Episcopi.	pag.25	Tit. 13	De officio ordinarij.	lib.1
C. Quia Episcopi.	pag.3	Tit. 2	De constitutionibus.	lib.1
C. Eodem modo.	pag.ead.	Tit.	Eodem.	

CONSTITVTIONES EIVSDEM PETRI IN
quarto concilio Tarracone celebrato, anno Domini. M.
CCXLIII. Tertio Nonas Maij.

C. Cum ecclesie parochiales.	pag.73	Tit.5	De Institutionibus.	lib.3
------------------------------	--------	-------	---------------------	-------

CONSTITVTIONES EIVSDEM PETRI IN
quinto concilio Tarracone celebrato, anno Domini. M.
CCXLIII. Pridie Idus Ianuarij.

C. Conspiratorum genus.	pag.30	Tit.15	De pactis.	lib.1
§. Simili sententia.	pag.141	Tit. 14	De iniuriis.	lib.5
C. Item cum quidam.	pag.151	Tit. 14	De sententia excom.	lib.5
§. Item sacro.	pag.ead.	Tit.	Eodem.	

CONST

EIVSDEM PETRI IN SEXTO PROVINCIALI
concilio per eum Tarracone celebrato, anno Domini. M.
CCXLVI. Calendis Maij.

C. Statuimus quod nullus.	pag.101	Tit.21	De iure patronatus.	lib.3
C. Olim excommunicasse.	pag.151	Tit. 18	De sententia excom.	lib.5
C. Quia intelleximus.	pag.113	Tit.24	De baptismo.	lib.3

EIVSDEM PETRI IN SEPTIMO CON-
cilio Tarracone celebrato, anno Domini. M. CCXL-
VII. Decimo Calendis Maij.

C. Cum occulta donatio.	pag.14	Tit.5	De renunciatione.	lib.2
-------------------------	--------	-------	-------------------	-------

EIVSDEM PETRI IN OCTAVO CON-
cilio Tarracone celebrato, anno Domini. M. CC-
XLVIII. Idibus Martij.

C. Cum non sine graui.	pag.91	Tit.13	De successione ab intesta.	lib.
------------------------	--------	--------	----------------------------	------

LITERA DOMINI AEGIDII CARDINALIS,
Apostolice sedis Legati, Dat. Genue Calendis Iunij, anno Domini.
M. CCLI. Pont. Innocentij 1111. anno octauo.

C. Venerabilibus.	pag.55	Tit. 2	De cohab. cler. & mulic.	lib.3
-------------------	--------	--------	--------------------------	-------

LITERA INNOCENTII III. DAT. LVGDVNI
XIII. Calendis Septembris, anno Domini. M. CC-
XLVII. Eiusdem Pont. III.

C. Innocentius Episcopus.	pag.54	Tit.2	De cohabita. cler. & muli.	lib.3
---------------------------	--------	-------	----------------------------	-------

CONSTITVTIONES BENEDICTI IN PRIMO
concilio Tarracone celebrato, anno Domini. M. CC-
LIII. Sexto Idus Aprilis.

C. Sacro approbante.	pag.152	Tit.18	De sententia excom.	lib.5
§. Item sacro approbante.	pag.153	Tit.	Eodem.	

EIVSDEM BENEDICTI IN TERTIO CON-
cilio Tarracone celebrato, anno Domini. M. CCLXVI.
Duodecimo calendis Nouembris.

C. Verum cum in constitutione.	p.153	Tit.18	De sententia excom.	lib.5
§. Item cum clerici.	pag.153	Tit.	Eodem.	
§. Item quia facientes.	pag.154	Tit.	Eodem.	
C. Ne solum fauces.	pag.47	Tit.1	De vita, & honest. cler.	lib.3

LITERA DOMINI CLEMENTIS PAPAE,
Dat. Perusij, anno Domini. M. CCLXII. Pon-
tificatus eiusdem, anno II.

C. Clemens Episcopus.	pag.27	Tit.14	De maiorita. & obediens.	lib.1
-----------------------	--------	--------	--------------------------	-------

CONSTITVTIONES BERNARDI IN PRI-
mo provinciali concilio Tarracone celebrato, anno Domini.
M. CCLXXIII. Nono Ca-
lendas Februarij.

C. Declarando.	pag.154	Tit.18	De sententia excom.	lib.5
C. Statuimus sacro.	pag.154	Tit.	Eodem.	
C. Statuimus etiam.	pag.132	Tit. 5	De Iudæis.	lib.5

EIVSD

EIVSDEM BERNARDI IN SECUNDO
provinciali concilio Tarracone celebrato, anno Domini.
M. CCLXXVII. Nonis Maij.

C. Intelleximus.	pag. 73	Tit. 5	De institutionibus.	lib. 3
C. Ceterum quia.	pag. 39	Tit. 3	De feriis.	lib. 2

EIVSDEM BERNARDI IN TERTIO CONCILIO
Tarracone celebrato, anno Domini. M. CCLXXXII.
Vndecimo Calendas Aprilis.

C. Quoniam exempla.	pag. 155	Tit. 18	De sententia excom.	lib. 5
---------------------	----------	---------	---------------------	--------

CONSTITVTIONES RODERICI IN PRIMO
concilio Tarracone celebrato, anno Domini. M. CC.
XCI. Idibus Martij.

C. Quoniam sit pia.	pag. 44	Tit. 6	De iureiurando.	lib. 2
C. Cum medicinalis.	pag. 169	Tit. 18	De sententia excom.	lib. 5
C. Cum ecclesiastica sacramenta.	p. 92	Tit. 16	De parochiis.	lib. 3
C. Sacro approbante.	pag. 13	Tit. 4	De auctor. & vsu pallii.	lib. 1
C. Nonnulli à via.	pag. 135	Tit. 6	De Hæreticis.	lib. 5
C. Cum quidam.	pag. 136	Tit.	Eodem.	
C. De quæstoribus.	pag. 144	Tit. 17	De pœnitent. & remissio.	lib. 5

EIVSDEM RODERICI IN SECUNDO PRO-
vinciali concilio Tarracone celebrato, anno Domini. M.
CCXCIII. Calendis Augusti.

C. Habet tam de iure.	pag. 37	Tit. 2	De foro competenti.	lib. 2
C. Scriptura sacra.	pag. 9	Tit. 3	De consuetudine.	lib. 1
C. Licet in dubium.	pag. 93	Tit. 16	De decimis.	lib. 3

EIVSDEM RODERICI IN TERTIO PRO-
vinciali concilio Ilerde celebrato, anno Domini. M. CC.
XCIII. Tertio Idus Augusti.

C. Quorundam oculos.	pag. 117	Tit. 28	De immunitate eccle.	lib. 3
C. Sollicitat cura.	pag. 156	Tit. 18	De sententia excom.	lib. 5
C. Officii nostri.	pag. 158	Tit.	Eodem.	
C. In nonnullis.	pag. 10	Tit. 3	De consuetudine.	lib. 1
C. Item cum in quibusdam.	pag. 158	Tit. 18	De sententia excom.	lib. 5

EIVSDEM RODERICI IN QVARTO
provinciali concilio, anno Domini. M. CCCV.
Octavo Calendas Martij.

C. Quoniam pontificalem.	pag. 137	Tit. 10	De furtis.	lib. 5
C. Cum aliqui Abbates.	pag. 3	Tit. 2	De constitutionibus.	lib. 1
C. Cum nonnulli.	pag. 26	Tit. 13	De officio ordinarii.	lib. 1
C. Periculosa negligentia.	pag. 86	Tit. 12	De testamentis.	lib. 3

CONSTITVTIONES GVILELMI IN PRI-
mo concilio Tarracone celebrato, anno Domini. M.
CCCVII. Nonis Februarij.

C. Plerique parochialium.	pag. 106	Tit. 23	De celebra. missarum.	lib. 3
C. Cum in omnibus piis.	pag. 87	Tit. 12	De testamentis.	lib. 3

CONST

CONSTITVTIONES EXIMINI IN PRIMO PRO-
vinciali concilio Tarracone celebrato, anno Domini. M. CCC-
XVIII. Octavo Calendas Martij.

C. Volentes ecclesiarum.	pag. 77	Tit. 7	De rebus eccle. alien.	lib. 3
C. Item cum clerici.	pag. 144	Tit. 17	De pœnitent. & remissio.	lib. 5

EIVSDEM EXIMINI IN SECUNDO CONCI-
lio provinciali Tarracone celebrato, anno Domini. M. CCC-
XXIII. Octavo Calendas Februarij.

C. Prædecessorum nostrorum.	pag. 159	Tit. 18	De sententia excom.	lib. 5
C. Ecclesiastica iurisdictione.	pag. 159	Tit.	Eodem.	

CONSTITVTIONES IOANNIS PATRIARCHAE
Alexandrinis, & Archiepiscopi Tarraconensis in primo concilio cele-
brato, anno Domini. M. CCCXXIX.
Quarto Calendas Martij.

C. Quoniam circa multa.	pag. 132	Tit. 5	De Iudæis.	lib.
C. Quoniam teste scriptura.	pag. 50	Tit. 2	De cohabita. cler. & muli.	lib. 3
C. Ut per corporalem.	pag. 115	Tit. 25	De custodia Eucharistia.	lib. 3
C. Quia in aliquibus locis.	pag. 101	Tit. 21	De iure patronatus.	lib. 3
C. Ne circa ea qua.	pag. 144	Tit. 17	De pœnitent. & remissio.	lib. 5
C. Ut Missæ cum puritate.	pag. 145	Tit.	Eodem.	
C. Cum affectata ignorantia.	pag. 160	Tit. 18	De sententia excom.	lib. 5
C. Abusus quidam.	pag. 133	Tit. 5	De Iudæis.	lib. 5
C. Statuimus vt Archiepiscopus.	p. 28	Tit. 14	De maiorita. & obedien.	lib. 1
C. Statuimus vt clerici.	pag. 102	Tit. 21	De iure patronatus.	lib. 3
C. Animarum periculum vt.	pag. 123	Tit. 1	De sponsa. & matrimo.	lib. 4
C. Prohibemus districtius.	pag. 115	Tit. 26	De obserua. ieiuniorum.	lib. 3
C. Quia nonnulli minus.	pag. 107	Tit. 23	De celebra. missarum.	lib. 3
C. Quoniam illi sunt.	pag. 15	Tit. 6	De ætate, & qualitate.	lib. 1
C. Cum in constitutione.	pag. 160	Tit. 18	De sententia excom.	lib. 5
C. Quia viris literatis.	pag. 128	Tit. 4	De magistris.	lib. 5
C. Decernimus temporale.	pag. 161	Tit. 18	De sententia excom.	lib. 5
C. Statuta per qua.	pag. 88	Tit. 12	De testamentis.	lib. 3
C. Prælati.	pag. 104	Tit. 22	De censibus.	lib. 3

EIVSDEM IOANNIS IN SECUNDO CON-
cilio Tarracone celebrato, anno Domini. M. CCC-
XXXI. Pridie Calen. Februarij.

C. Ut ii quibus.	pag. 74	Tit. 6	Ne sede vacante.	lib. 3
§. Sanè.	pag. 88	Tit. 12	De testamentis.	lib. 3
§. Et quia.	pag. 75	Tit. 6	Ne sede vacante.	lib. 3
C. Licet iniquum.	pag. 117	Tit. 28	De immunitate ecclesia.	lib. 3
C. Pro animarum.	pag. 138	Tit. 10	De vsuris.	lib. 5
C. Quia interdum.	pag. 4	Tit. 2	De constitutionibus.	lib. 1
C. Cum ad honorem.	pag. 70	Tit. 4	De præbendis.	lib. 3

EIVSDEM IOANNIS IN QVARTO CONCILIO
Tarracone celebrato, anno Domini. M. CCCXXXIII.
Decimo octavo Calendas Februarij.

C. Ad reprimendam	pag. 161	Tit. 18	De sententia excom.	lib. 5
C. Pia consideratione.	pag. 162	Tit.	Eodem.	
C. Cum ecclesia vna sit.	pag. 33	Tit. 16	De postulando.	lib. 1
C. Statuimus quod ii.	pag. 84	Tit. 9	De locato, & conducto.	lib. 3

c In nonnul

C. In nonnullis: pag. 118 Tit. 28 De immunitate eccle. lib. 3

CONSTITVTIONES ARNALDI IN PRIMO
provinciali concilio Tarracone celebrato, anno Domini.
M. CCCXXXVI.

C. Fuit in presenti concilio. pag. 108 Tit. 23 De celebra. missarum. lib. 3
§. Et clericos. pag. 56 Tit. 2 De cohab. cle. & mulie. lib. 3
§. Et vt prædicta. pag. 66 Tit. 3 De cleri. non residen. lib. 3
§. Item mandetur. pag. 105 Tit. 22 De censibus. lib. 3
§. Hospitia dignitatum. pag. 116 Tit. 27 De ecclesiis ædifican. lib. 3
§. Item sic curent. pag. 139 Tit. 12 De excessibus Prælati. lib. 5

EIVSDEM ARNALDI IN SECUNDO CON-
cilio Tarracone celebrato, anno Domini. M. CCC-
XXXVIII. Calendis Aprilis.

C. Cum summum bonum. pag. 139 Tit. 12 De excessibus Prælati. lib. 5
C. Prima tonsura. pag. 16 Tit. 6 De ætate, & qualitate. lib. 1
C. Nullus clericus. pag. 46 Tit. 1 De vita, & honest. cler. lib. 3
C. Statuimus quod nos. pag. 48 Tit. Eodem. lib. 3
C. Presbyter cum proprio. pag. 20 Tit. 8 De filiis presbyterorum. lib. 1
§. Nec ipse. pag. 86 Tit. 10 De pignoribus. lib. 3
C. Canonicus, seu clericus. pag. 67 Tit. 3 De cler. non residen. lib. 3

EIVSDEM ARNALDI IN TERTIO CONCI-
lio provinciali Tarracone celebrato, anno Domini. M. CCC-
XXXIX. Quinto Nonas Augusti.

C. Ad detestandum. pag. 138 Tit. 11 De maledicis. lib. 5
C. Constitutionem Olim. pag. 34 Tit. 6 De postulando. lib. 1
C. Dubia & eorum. pag. 164 Tit. 18 De iententia excom. lib. 5

CONSTITVTIONES SANCII IN TERTIO
concilio provinciali Tarracone celebrato, anno Domini. M.
CCCLIII. Quinto Idus Decembris.

C. Cum ad præstationem. pag. 39 Tit. 16 De decimis. lib. 3

EIVSDEM SANCII IN QVARTO CONCI-
lio provinciali Tarracone celebrato, anno Domini. M. CCC-
LVII. Decimo tertio Calendis Aprilis.

C. Non incongruum. pag. 108 Tit. 23 De celebra. missarum. lib. 3
C. Insuper quæ. pag. 44 Tit. 7 De appellationibus. lib. 2
C. Frequens plurimorum. pag. 170 Tit. 18 De sententia excom. lib. 5
C. Procedit à rationis. pag. 161 Tit. Eodem. lib. 3
C. Naturalis. pag. 161 Tit. Eodem. lib. 3
C. Bonus & grauis. pag. 26 Tit. 13 De officio Ordinari. lib. 1
C. Archiepiscopalis apicis. pag. 21 Tit. 11 De officio Vicarii. lib. 1
C. Præfenti quoque. pag. 5 Tit. 2 De constitutionibus. lib. 1
C. Loqui veremur. pag. 23 Tit. 11 De officio Vicarii. lib. 1

CONSTITVTIONES PETRI CLASQVERINI IN
primo provinciali concilio Tarracone celebrato, anno Domini. M.
CCCLXIII. Tertio Calendis Martij.

C. Quia parum. pag. 5 Tit. 2 De constitutionibus. lib. 1
C. Cæterum quia. pag. 172 Tit. 18 De sententia excom. lib. 5
C. Dudum in constitut. pag. 119 Tit. 28 De immunitate eccle. lib. 3

Defidia,

C. Defidia, quæ hæteaus. pag. 29 Tit. 5 De fide instrumentorum. lib. 2

EIVSDEM PETRI IN SECUNDO CON-
cilio Tarracone celebrato, anno Domini. M.
CCCLXVII. Idibus Februarij.

C. Ad diuinum. pag. 109 Tit. 23 De celebra. missarum. lib. 3
C. Ad tollendum. pag. 172 Tit. 18 De sententia excom. lib. 5
C. Fraides committas. pag. 23 Tit. 11 De officio Vicarii. lib. 1
C. Quia non decet. pag. 24 Tit. Eodem. lib. 3
C. Sacro approbante concilio. pag. 41 Tit. 5 De fide instrumentorum. lib. 2
C. Quia nonnulli. pag. 41 Tit. Eodem. lib. 3
C. Cum nullus. pag. 42 Tit. Eodem. lib. 3
C. Quia rei euidencia. pag. 77 Tit. 7 De rebus eccle. alienan. lib. 3
C. Quia fraus & dolus. pag. 42 Tit. 5 De fide instrumentorum. lib. 2
C. Abusum qui in. pag. 45 Tit. 7 De appellationibus. lib. 1
C. Denique quia. pag. 43 Tit. 5 De fide instrumentorum. lib. 1
C. Grandia damna. pag. 16 Tit. 6 De ætate, & qualitate. lib. 1
C. Insuper quia. pag. 67 Tit. 3 De cler. non residen. lib. 3

EIVSDEM PETRI IN TERTIO CONCI-
lio provinciali Tarracone celebrato, anno Domini. M. CCCLXX.
Septimo Idus Nouembris.

C. Quamuis ad decorem. pag. 57 Tit. 2 De cohabit. cler. & mulier. lib. 3
C. Cum vsus armorum. pag. 48 Tit. 1 De vita, & honest. cler. lib. 3
C. Cum iuri sit consonum. pag. 20 Tit. 9 De seruis non ordinan. lib. 1
C. Cum ex officio. pag. 71 Tit. 4 De præbendis. lib. 3
C. Cum nil sit. pag. 89 Tit. 12 De testamentis. lib. 3
C. Auaritiæ cæcitas. pag. 122 Tit. 29 Ne clericus vel monachus. lib. 3
C. Quia secundum Apostolū. pag. 126 Tit. 3 Ne prælati vices suas. lib. 5
C. Cum nonnulli. pag. 119 Tit. 28 De immunitate eccle. lib. 3
C. Cum nudius tertius. pag. 17 Tit. 6 De ætate, & qualitate. lib. 1
C. Quia bona. pag. 20 Tit. 8 De filiis presbyterorum. lib. 1

CONSTITVTIONES ENNECI IN PRIMO
provinciali concilio Tarracone celebrato, anno Domini.
M. CCCXCI. Nonis Aprilis.

C. Redemptionis nostræ. pag. 110 Tit. 23 De celebra. missarum. lib. 3
C. Indultum presbyteris. pag. 145 Tit. 17 De poeniten. & remissio. lib. 5
C. Euitantes quæ. pag. 113 Tit. 24 De baptismo. lib. 3
C. Quia per cæremonias. pag. 12 Tit. 3 De consuetudine. lib. 1
C. Cupientes. pag. 78 Tit. 7 De rebus eccle. alienan. lib. 3
C. Decet nos. pag. 71 Tit. 4 De præbendis. lib. 3
C. Quamuis per prædecessores. pag. 6 Tit. 2 De constitutionibus. lib. 1
C. Feuda vel potestates. pag. 78 Tit. 7 De rebus eccle. alienan. lib. 3
C. Cedit quidem. pag. 78 Tit. Eodem. lib. 3
C. Hoc consultiissimo. pag. 79 Tit. Eodem. lib. 3
C. Vt iniuriæ. pag. 7 Tit. 2 De constitutionibus. lib. 1
C. Querelis percepimus. pag. 173 Tit. 18 De sententia excom. lib. 5
C. Cum nonnulli procura. pag. 125 Tit. 1 De accusationibus. lib. 5
C. Aprisia quæ recipi. pag. 39 Tit. 4 De testibus. lib. 2
C. Quoniam aliqui curiosi. pag. 174 Tit. 18 De sententia excom. lib. 5
C. Compellunt domini. pag. 86 Tit. 11 De fidei iuribus. lib. 3
C. Præsumpta temeritas. pag. 85 Tit. 9 De locato. lib. 3

c 2. EIVSD

EIVSDEM ENNECI IN SECVNDO PROVIN-
ciali Capitulo Tarracone celebrato, anno Domini. M. CCC-
XCV. Decimotertio Calendas Decembris.

C. Prouidè attendentes.	pag. 175	Tit. 18	De sententia excom.	lib. 5
C. Cum nullus.	pag. 17	Tit. 6	De ætate, & qualitate.	lib. 1
C. Quoniam ex pœnis.	pag. 175	Tit. 18	De sententia excom.	lib. 5
C. Quia ex constitutione.	pag. 140	Tit. 12	De excessibus Prælato.	lib. 5
C. Iuris alloquio.	pag. 105	Tit. 22	De censibus.	lib. 3

EIVSDEM ENNECI IN CONCILIO TAR-
racone celebrato, anno Domini. M. CCCC-
VI. Idibus Martij.

C. Exactiones.	pag. 80	Tit. 7	De rebus eccle. alien.	lib. 3
C. Licet in constitutione.	pag. 94	Tit. 16	De decimis.	lib. 3
C. Inter curas.	pag. 30	Tit. 15	De pactis.	lib. 1
C. Iustum quidem.	pag. 176	Tit. 18	De sententia excom.	lib. 5
C. Item cum in constitutione.	pag. 177	Tit.	Eodem.	
C. Quidam officiales.	pag. 177	Tit.	Eodem.	
C. Ut saluti animarum.	pag. 145	Tit. 17	De pœnitent. & remissio.	lib. 5
C. Redemptoris nostri.	pag. 178	Tit. 18	De sententia excom.	lib. 5

CONSTITVTIONES PETRI DE LVNA SANCTAE
Marie in Comestrii Diaconi Cardinalis, Apostolicæ sedis Legati, in concilio Gerun-
da celebrato VIII. Calendas Nouembris, anno Domini. M.
CCCCII. Pontificatus Domini Clementis
Pape VII. Duodecimo.

C. In vinea Domini.	pag. 142	Tit. 16	De pœnis.	lib. 5
C. Speciosus forma.	pag. 58	Tit. 2	De cohabita. cler. & muli.	lib. 3
C. Execrandæ.	pag. 80	Tit. 7	De rebus eccle. alien.	lib. 3
C. Etsi christiana.	pag. 133	Tit. 5	De Iudæis.	lib. 5
C. Cedit in opprobrium.	pag. 134	Tit.	Eodem.	
C. In paradiso voluptatis.	pag. 136	Tit. 7	De adulteriis.	lib. 5

CONSTITVTIONES PETRI ÇAGARRIGA IN
primo concilio prouinciali Tarracone celebrato, anno Domini. M.
CCCCXIII. Tertio Idus Martij.

C. Quia in constitutione.	pag. 110	Tit. 23	De celebra. missarum.	lib. 3
C. Constitutionem per bonæ.	pag. 61	Tit. 2	De cohab. cle. & mulie.	lib. 3
C. Hoc consultissimo.	pag. 24	Tit. 11	De officio Vicarii.	lib. 1
C. Super egenum &.	pag. 34	Tit. 17	De procuratoribus.	lib. 1
C. Sacrorum canonum.	pag. 49	Tit. 1	De vita, & honest. cler.	lib. 3

CONSTITVTIONES DALMATII IN CON-
cilio Tarracone celebrato, anno Domini. M. CCCC-
XXIII. Quarto Idus Decembris.

C. Pompofis & vanis.	pag. 49	Tit. 1	De vita, & honest. cler.	lib. 3
C. Quia inter diuina.	pag. 111	Tit. 23	De celebra. missarum.	lib. 3
C. Per constitutionem.	pag. 12	Tit. 3	De consuetudine.	lib. 1
C. Rerum experientia.	pag. 81	Tit. 7	De rebus eccle. alien.	lib. 3
C. Constitutio.	pag. 146	Tit. 17	De pœnitent. & remissio.	lib. 5
C. Ut decentius.	pag. 28	Tit. 14	De maiorita. & obedien.	lib. 1
C. Constitutionem.	pag. 102	Tit. 21	De iure patronatus.	lib. 3
C. Licet per constitutiones.	pag. 67	Tit. 3	De cleri. non residen.	lib. 3
C. Cum per constitutiones.	pag. 18	Tit. 6	De ætate, & qualitate.	lib. 1

CONST

CONSTITVTIONES PETRI DE FVXO TITVLI
Sancti Stephani in Celio monte presbyteri Cardinalis, Apostolicæ sedis
Legati in concilio Dertuse celebrato, anno Domini.
M. CCCCXXIX. Nonis
Nouembris.

C. Decet vitæ.	pag. 51	Tit. 1	De vita, & honesta. cler.	lib. 3
C. Ad extirpandam.	pag. 53	Tit. 2	De cohab. cler. & mulier.	lib. 3
C. Inter sollicitudines.	pag. 63	Tit.	Eodem.	
C. Ne diuinæ seruitutis.	pag. 112	Tit. 23	De celebra. missarum.	lib. 3
C. Nihil est.	pag. 18	Tit. 6	De ætate, & qualitate.	lib. 1
C. Saluti animarum.	pag. 1	Tit. 1	De summa Tri. & fide cat.	lib. 1
C. Sicut omnibus.	pag. 112	Tit. 23	De celebra. missarum.	lib. 3
C. Quæ magna sunt.	pag. 73	Tit. 5	De institutionibus.	lib. 3
C. Inaudita crudelitas.	pag. 113	Tit. 24	De baptismo.	lib. 3
C. Perperuo.	pag. 24	Tit. 11	De officio Vicarii.	lib. 1
C. Quoniam vt inquit.	pag. 140	Tit. 13	De privilegiis.	lib. 1
C. Licet contra eos.	pag. 120	Tit. 28	De immunitate ecclesia.	lib. 1
C. Auaritiæ facibus.	pag. 120	Tit.	Eodem.	
C. Quoniam si gubernaculum.	pag. 125	Tit. 1	De accusationibus.	lib. 5
C. Etsi apostolicæ.	pag. 25	Tit. 12	De officio delegati.	lib. 1
C. Quæstiones.	pag. 146	Tit. 17	De pœnitent. & remissio.	lib. 5
C. Cum in ecclesiæ corpore.	pag. 147	Tit.	Eodem.	
C. Cæterum quoniam.	pag. 148	Tit.	Eodem.	
C. Ut religiosi.	pag. 148	Tit.	Eodem.	
C. Ecclesiarum Prælati.	pag. 89	Tit. 12	De testamentis.	lib. 3
C. Dilectionis.	pag. 149	Tit. 17	De pœnitent. & remissio.	lib. 5
C. Zelus diuini.	pag. 135	Tit. 5	De Iudæis.	lib. 5

CONSTITVTIONES PETRI DE CARDONA
in concilio per eum Tarracone celebrato, anno Domini. M.
D. XVII. Pridie Calendas Iulij.

C. Statuimus sacro.	pag. 29	Tit. 14	De maioritate, & obed.	lib. 1
§. Prohibemus etiam.	pag. 52	Tit. 1	De vita, & honest. cler.	lib. 3
C. Approbando constir.	pag. 53	Tit.	Eodem.	
C. Nullus clericus.	pag. 34	Tit. 16	De postulando.	lib. 1
C. Clerici in sacris.	pag. 122	Tit. 29	Ne clerici, vel monachi.	lib. 3
C. Quauis tam.	pag. 64	Tit. 2	De cohab. cler. & mulier.	lib. 3
C. Licet per multas.	pag. 178	Tit. 18	De sententia excom.	lib. 5
C. Cum iure disponente.	pag. 179	Tit.	Eodem.	
C. Quauis à prædecessoribus.	p. 180	Tit.	Eodem.	

EIVSDEM PETRI DE CARDONA IN
concilio Tarracone celebrato, anno Domini. M. D.
XXIX. Quarto Nonas Martij.

C. Quauis cunctis.	pag. 95	Tit. 16	De decimis.	lib. 3
--------------------	---------	---------	-------------	--------

CONSTITVTIONES HIERONYMI TITVLI SANCTI
Thome in Parione diaconi Cardinalis, de Aurea diæsi Archiepiscopus administra-
toris absentis. Et pro eo primum concilium prouinciale celebrante
Honofrio Buro Canonico, & Thesaurario Tar-
raconensi, anno Domini. M.
D. XLIII.

C. Antiquam constitutionem.	pag. 7	Tit. 2	De constitutionibus.	lib. 1
-----------------------------	--------	--------	----------------------	--------

c 3 CONST

EIVSDEM HIERONYMI IN CONCILIO
Tarracone celebrato, anno Domini. M. D.
LIIII. Nonis Nouemb.

C. Felicitis recordationis. pag. 8 Tit. 2 De constitutionibus. lib. 1

EIVSDEM HIERONYMI IN CONCILIO
Tarracone celebrato, anno Domini. M. D.
LV. Calen. Februarij.

C. Quoniam non solum. pag. 90 Tit. 12 De testamentis. lib. 3

EIVSDEM HIERONYMI IN CONCL
lio Tarracone celebrato, anno Domini. M.
D. LV. Nonis Maij.

C. Licet per alias. pag. 72 Tit. 4 De Prælati. lib. 3
C. Cum nil magis. pag. 43 Tit. 5 De fide instrumentorum. lib. 2
C. Quoniam ea. pag. 91 Tit. 13 De successione. lib. 3
C. Vt penitus vagandi. pag. 99 Tit. 18 De statu monachorum. lib. 3
C. Quum negligentia. pag. 114 Tit. 24 De baptismo. lib. 3

EIVSDEM HIERONYMI IN CON-
cilio Tarracone celebrato, anno Domini.
M. D. LVI.

C. Ne per multos. pag. 9 Tit. 2 De constitutionibus. lib. 1

QVATVOR MODI PROCEDENDI IVDI-
cialiter contra inuadores, &c. in diuersis prouincia-
libus concilij editi.

Primus, per Arnaldum in tertio concilio. Dubitatur autem. pag. 182
Secundus, per Petrum Clafquerinum. Proponit quis querimo. pag. 183
Tertius, per eund. P. Clafq. in tertio concilio. Pastoralis officii. pag. 185
Quartus, per Ennecum. Veniet ad iudicium. pag. 186
De Proœmijs, conclusionibus, ac firmis conciliorum. pag. 189

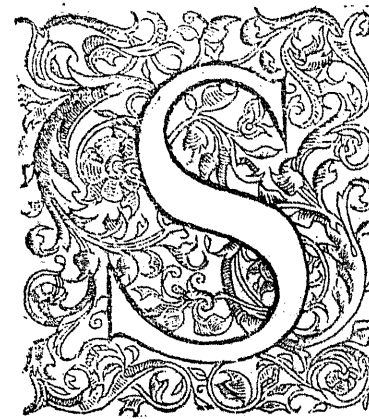
FINIS.

ADMODVM REVERENDO, ET MA-
GNIFICO VIRO DOMINO THOMAE CO-
ste regie magestatis Capellano, Vicario præfidenti in con-
cilio Tarracoñ. Franciscus Scobarus.
S. P. D.

NON possum felicitati tuæ nõ assignare, Costa admodum reuerende, quod harum constitutionum editio in id tempus inciderit, cum tu, absente Illu- stri & Reuerendissimo domino Archiepiscopo, in Tarraconensi concilio præfideres. Eo enim factum est, vt tu quoque in partem huius laudis venires: uam à me testatam esse volui, vt nemo, ad quem pars aliqua huius beneficii pertinere posset, prætermisus à me videretur. Est enim æqui animi, laudi alienæ non modò non inuidere, sed etiam decus aliquod afferre. Quod si hac in re affecutus fuero, nunquam me collocati hoc in opere laboris pœnitebit. Vale.

HIERONYMVS DE AVREA
MISERATIONE DIVINA TI-

TVLI DIVI THOMAE IN PARIONE
S. R. E. Diaconus Cardinalis, & Tarracoñ. perpetuus
administrator uniuersis, & singulis CHRIS-
TI fidelibus in prouincia Tar-
racoñ. commorantibus
S. in D.

SACROSANCTA Dei ecclesia vt actis altissimè radicibus per omnium gentium oras, omniumq; seculorum funderetur seriem, quàm diligenti cultura egerit, cum ex multis cognosci reus potest, tum verò ex maximis grauissimisque calamitatibus, quibus percelli quidem potuit, non opprimi aut extirpari. Sed neq; vllum vnquam incidet tempus, vt radicitus euellatur. Neque enim Christiana veritas cruciatibus tyrannorum concuti potest grauioribus, neque impiè sentientium de religione imposturis tectioribus amitti, quam, cum seminari cœpit, variè multipliciterque tentata est. Neque verò necesse est veteris vllius memoriæ recordationem excitari. Infinita prope vbique gentium priscae pietatis, & Christianæ constantiæ monumenta extant, quæ nos, si quid modo sentimus, neque tyrannorum crudelitatis, neque diabolicæ fraudis finant obliuisci. Sed ex iis iam pridem altera defæuit: altera consopita quidem, non tamen extincta, hac nostra ætate ab improbißimæ leuitatis hominibus exuscitata etiam est. Quo attentius euigilare debent in eo curæ, & cogitationes nostræ, vt cum CHRISTO seminantes, qui solus verè agricola est, quæ negligentia culturæ in ecclesia Dei diuturno abusu succreuerit, partim amputando perpurgemus, partim, si nullo queant cultu mansuescere, conuellamus: benèque mollito solo semen committamus quàm purgatissimū. Ac nobis quidem vnde peti, aut promi posset quærentibus, multis seminatoribus vsa fuisse ecclesia visa est ad tam vberes fruges excitandas: in quibus CHRISTVS cœlestis culturæ agricola scientissimus huius beneficii princeps, sparso vitæ verbo, humani generis demortuos spiritus renouauit. Hunc secuti Apostoli, eiusdem verbi buccinatores, velut terra ad conceptum faciliorem cœlestis gratiæ rore delibuta, vt maiorem sementem fecere, sic etiam messem vberiore: sed lolii tamen, ac sterilium auenarum non omnino expertem, vt ferè fit in opimo solo. Ad eas igitur perpurgandas Summorum Pontificum, & sacrosanctæ Romanæ ecclesiæ decreta adhibita sunt: quibus incredibile est, quantum in omnem partem Christiana pietas, & religio non modò creuerit, sed etiam in omne tempus sit constituta. Sed tamen quoniam non omnis fert omnia tellus: & præter cõmunem agricolandi peritiam singula

singulæ terræ suæ culturæ agricolæ commonefecere, accesserunt eodem
 patrum in provincialibus conciliis decreta, & singularum ecclesiarum
 in suis synodis instituta: quibus illæ sic ornarentur, ut ramuli à commu-
 ni trunco exorti, frondibus suis, ac floribus verno tempore conuestiri so-
 lent. Atque huius quidem seminis boni, & veritati Euangelicæ congruentis
 quantâ copiam Tarracoñ. ecclesia semper habuerit, declarant maiorum
 nostrorum provinciales constitutiones, quibus in eo genere nihil potest
 esse, aut sapientius, aut fructuosius. Iis enim omnipotenti Deo debitæ
 laudes concinnantur: ad ecclesiarum decus piorum excitantur animi: saluti
 animarum consulitur: improbi à vitæ turpitudine deterrentur, ad laudem
 commouentur probi: pax quæ à CHRISTO tantopere commenda-
 tur, constituitur: postremo nulla est pars vitæ, quæ non iis documentis ad
 gloriam nisi posse videatur. Nihil adeo de religione decerni grauius po-
 test, nihil de doctrina peritius, de virtutibus ornatius, de æquo & bono
 moderatius, de omnibus rebus, quæ statuendæ foret, sapientius: quàm est
 à maioribus nostris in iis decretum. Quod cum nobiscum ipsi recordare-
 mur, rem commisso nobis diuinitus archiepiscopali muneri congruentis-
 simam facturos nos existimauimus, si maiorum nostrorum in Tarracoñen-
 sibus conciliis decreta ordine digeri, & in vnum collata volumen publi-
 cis commodis edi curaremus, ne credita nobis talenta non modò non au-
 xisse, sed etiam occultare voluisse videremur. Rem igitur omnium pul-
 cherrimam maximeque necessariam aggressi, sacri approbatione concilii
 sic vsi sumus, ut eius procuratione redditum pristinae integritati hoc opus,
 vel nouo potius decore instructum in meliorem vitam rediisse videri pos-
 sit: cui etiam nonnullas nostras constitutiones annexuimus: quas tempo-
 rum, & personarum ratio postulabat. Qua in re si communibus omnium
 rationibus à nobis consultum est, à Deo Opt. Max. optamus, ut tam præ-
 claro munere frui velitis: hoc est, ut legere, meditari, & obseruare, qua
 in eo statuta sunt, conemini: ne iuxta Euangelium, semen vel in pe-
 tram decidisse, vel missum in viam, vel spinis suffocatum, non
 spargentis vitio, sed excipientium, sine fructu exaruisse
 videatur. Sin vos in hoc opus intuentes, in eoque
 defixi, ad id vitæ rationem normamque; diri-
 getis, fore speramus, ut neque nos edi-
 tionis nostræ, nec vos obser-
 uationis vnquam pœ-
 nitere possit.

Valete.

DE SVMMA TRINI-
 TATE, ET FIDE
 CATHOLICA.

TIT. I.

PETRVS DE FVXO, CAR-
 DINALIS, LEGATVS APOSTO-
 licus in concilio Dertusæ celebrato, Anno
 Domini. M. CCCCXXIX.
 Nonis Nouembris.

* *

Compendium breue fieri præcipitur, & à Dioecesanis ac Curatis populò expla-
 nari: quo quid credendum sit, quid petendum, quid seruandum, quid vitandum,
 quid optandum & sperandum, quidque timendum doceatur. De fide catholica
 laicis disputandum non esse.

SALVTI animarum plurimum dignoscitur op-
 portunum, ut vnusquisque fidelis cognoscat &
 sciat quid credere debeat, scilicet articulos fi-
 dei: quid petere, scilicet quæ in oratione domi-
 nica CHRISTVS nos docuit postulare: quæ
 seruare, videlicet decem præcepta legis: quæ vi-
 tare, scilicet septem peccata mortalia: quid opta-
 re, gloriam paradisi, & sperare: quid timere, pœ-
 nas inferni: quæ à multis, ut percipimus, igno-
 rantur. Quod christianæ doctrinæ breue, & vtile epilogium esse cen-
 setur. Hac igitur constitutione Dioecesanis omnibus, & aliis Prælati-
 bus ecclesiasticis super his iurisdictionem ecclesiasticam habentibus districte
 præcipiendo mandamus, ut per viros literatos & prouidos dictari, & scri-
 bi faciant aliquod breue compendium, in quo prædicta omnia, quantum
 à populo necesse est sciri, distinctè cõprehendantur & clare. Quod com-
 pendium sic commodè diuidatur in partes, ut per sex, vel septem lectio-
 nes possit declarari. Quod sic per totius anni discursum repetitis vicibus
 per Curatos diebus dominicis populo faciant explanari, ut excusis igno-
 rantia tenebris, populum acceptabilem deo valeant exhibere. Interdici-
 mus tamen laicis omnem materiam de fide catholica disputandi: Dioce-

A fanis,

sanis, aliisque iudicibus ordinariis ecclesiasticis sub interminatione diuini iudicii strictius iniungentes, vt contra laicos de fide catholica disputare attentantes taliter insurgant, vt iura communia per censuram ecclesiasticam tenaciter obseruentur.

De constitutionibus. Tit. II.

IOANNES CARDINALIS SABINENSIS,
apostolicæ sedis Legatus in concilio Ilerdensi, anno Domini. M. C. XXIX. Quarto Calendas Aprilis.

Seruanda diligentius sacri generalis concilii statuta, corrigendaque quæ per negligentiam aduersus ea temerè iucrefcunt.

ANIMARVM langoribus, qui ex sacrarum constitutionum transgressione, vel omissione trahunt originem, præsentium patrum approbatione subuenire curantes, statuta sacri generalis concilii, quæ pro magna parte non sine graui periculo sunt neglecta, pleniore diligentia de cætero præcipimus obseruari, & studiosè corrigi ea, quæ contra ipsum concilium præsumpta sunt temerè.

IDEM IOANNES IN EODEM.

Constitutio de conciliis prouincialibus, & episcopalibus synodis celebrandis nulla occasione negligenda.

IN primis præcipimus, vt constitutio de conciliis prouincialibus, & episcopalibus synodis celebrandis pro correctione, & reformatione morum salubriter edita, iuxta suum tenorem firmiter obseruetur: vt nulla negligentia, vel occasio impediatur ipsius obseruationem.

IDEM IOANNES IN EODEM.

Concilium prouinciale quotannis celebrandum die dominica, qua **IVBILANTE** accinitur: episcopalis synodus, die festo diuini Lucæ: plectendique qui id neglexerint pœna in generali concilio statuta.

STATVIMVS vt in prouincia Tarraconensi prouinciale concilium singulis annis, dominica qua cantatur, **IVBILANTE**, celebretur: & episcopalis synodus ad minus celebretur semel in anno, die festo sancti Lucæ. Si verò ex causa necessitatis absens fuerit episcopus, aut aliàs rationabiliter fuerit impeditus, provideat per que n, seu per quos synodus celebretur. Quòd si vacauerit sedes, per Archidiaconos in suis Archidiaconatibus celebrentur particulares synodi terminis suprascriptis. Si verò, vacante sede, penes Priorem, vel Capitulum, vel aliam personam ecclesiæ reciderit iurisdictio, procuret vt præd

vt prædicto modo synodus celebretur. Et hæc omnia seruentur sub pœna in generali concilio statuta.

PETRVS PRIMVS ARCHIEPISCOPVS
Tarraconensis in tertio concilio Tarraconensi,
anno Domini. M. CCXLII.
tertio Idus Maii.

Si ad indictum concilium non conuenerint Episcopi, iis ab Archiepiscopo citatis Tarraconem veniendum: vnde non liceat iis discedere, nisi facta ab eodem Archiepiscopo abundi copia.

VIA Episcopi ad prouinciale concilium non veniunt, vt deberent, excusationes friuolas prætendentes: ex quo disciplina ecclesiastica eneruatur, & sacri canones contemnuntur, statuimus vt in posterum omnes Episcopi sine villo difugio ad prouinciale concilium veniant, prout decet. Cuius causa necessaria, & vrgentissima excusentur. Et quicumque Episcopus contra hanc constitutionem duxerit faciendū, ab Archiepiscopo euocatus, ciuitatem adeat Tarraconensem: ibi tandiu moraturus, quoad ab Archiepiscopo recedendi licentiam obtinuerit specialem.

IDEM PETRVS ARCHIEPISCOPVS
in eodem.

Curatis ad synodum episcopalem non conuenientibus eadem pœna constituitur quæ Episcopis ad prouinciale concilium venire recusantibus.

EODEM modo statuimus vt omnes clerici curam animarum habentes ad synodum veniant cathedralis ecclesiæ, in cuius diocesi cõmorantur: occasione, vel consuetudine quauis non obstante. Eandem pœnam, si huiusmodi constitutionis transgressores fuerint, in suis ciuitatibus incurrant.

RODERICVS ARCHIEPISCOPVS IN
quarto concilio Tarraconensi, anno Domini.
M. CCCV. quarto Cal. Martii.

Episcopi in concilium Abbates aliòsque Prælatos cogere iubentur. Si non venerint, nec, quominus venirent, villo impedimento prohibiti fuerint, commodis rerum in conciliis decretarum priuantur.

VM aliqui Abbates, Priores, & alii Prælati collegiarum ecclesiarum nostræ prouinciæ Tarraconensis non venerint ad concilium, licet per literas nostras mandatum fuerit venerabilibus fratribus Episcopis suffraganeis nostris, vt prædictis Abbatibus, Prioribus & Prælatibus præciperent, vt ad concilium præfens venirent: iccirco præcipimus præfatis Episcopis in virtute sanctæ obe-

diencia, quatenus de cætero prædictos Abbates, Priores, & Prælatos in suis diocæsis constitutos compellant venire ad alia concilia, quæ per nos, vel successores nostros celebranda fuerint Domino annuente. Illos verò, qui ad prædicta concilia non venerint, iuuari nolumus constitutionibus, quæ in prædictis conciliis fuerint celebrata, nisi, quò minus venire possint, impedimentis canonicis fuerint impediti: vel iustas causas ostenderit, quibus ad dicta concilia venire minimè teneantur.

IOANNES PATRIARCHA ALEXANDRI-
nus in concilio secundo Tarraconensi, anno Domi-
ni. M. CCCXXXI. pridie Ca-
lendas Februarii.

Statuitur ab Episcopis, qui legitimè fuerint impediti, procuratores probos & sapientes viros mitti oportere, alios ab iis, qui à Capitulis lecti fuerint: & contra. Ab Abbatibus, vitæ instituto & moribus religiosos. In eos qui secus fecerint, Curio Archiepiscopi animaduertitur.

VIA interdum contingit quòd Episcopi, qui ad prouincialia concilia venire personaliter sunt astricti, nisi præpeditio canonica fuerint præpediti, illos procuratores constituunt, qui ad ipsa concilia procuratores per eorum Capitula mittuntur: Abbates etiam, prædictos vel alios seculares clericos procuratores constituunt ad prædicta, & ex hoc honos Tarraconensis ecclesiæ, & concilii minuitur, & salubritas consilii, quæ in multis consistit potius, quàm in paucis, etiam subtrahitur circa ea quæ in ipsis conciliis imminent facienda: iccirco sub virtute sanctæ obedientiæ prædictis iniungimus, vt ipsi Episcopi, si venire ad ipsa concilia personaliter fuerint legitimè impediti, procuratores constituant viros prouidos, & discretos, alios ab illis, qui per eorum Capitula fuerint constituti: & Capitula alios ab illis, qui per eorum Episcopos. Abbates etiam, in dicto casu, religiosos sui ordinis, vitæ & honestate probatos, qui salubre sciant dare consilium in agendis: si Dei, & nostram vitare voluerint ultionem. Et qui contrarium fecerint, ad arbitrium Archiepiscopi de inobedientia puniantur.

SANCIUS TARRACONENSIS AR-
chiepiscopus Tarracone, anno Domini. M.
CCCLVII. decimo tertio
Calend. Martii.

Statuitur procuratores mitti non licere, nisi eiusdem nationis fuerint, & quidem aut Vicarii, aut Officiales, aut de Capitulo, aut quos ad Capitulum negotia admitti referat, aut Doctores in alterutro. Aut Bacchalaurei, modò vt beneficiati in eadem ecclesia: à quibus procuratorium instrumentum exhibendum die celebrando concilio præiurata: quo instrumento citatum, eumque iuratum legitimè constet impeditum. Procurator non nisi vnus, vel Prælati, vel Collegii creati potest. Est §. Constit. incip. Archiepiscopalis apicis, De officio Vicarii.

PRAES

PRÆSENTI quoque adiicimus sanctioni, vt nullus ad prouincialia concilia de cætero admittatur, missus à venerabilibus fratribus nostris Episcopis, cum iusto fuerint impedimento detenti: vel à Capitulis ecclesiarum cathedralium, nisi sit Vicarius, vel principalis Officialis, vel de Capitulo: aut talis persona, quæ ad tractatus Capituli eorundem admitti debeat: vel Doctor, aut Bacchalaureus fuerit in Iure Canonico, vel Ciuili, qui beneficia obtineat in eisdem: cum melius libertas ecclesiastica per illos, qui beneficia, & vitæ recipiunt in dictis ecclesiis, defendi verisimiliter præsumatur: & periculum non modicum immineat, ad sacra concilia admitti personas extraneæ nationis. Qui quidem procurator die ad concilium celebrandum præfixa, sufficiens procuratorium deferre habeat, & nobis de eo factum facere teneatur: in quo sit inserta etiam fides facta per notarium publicum de impedimento, quo persona citata ad concilium venire non potest. Quod impedimentum ille, qui ad concilium citatus fuerit, non potest exprimere habeat, & de ipso in posse ipsius notarii fidem iuramento proprio facere teneatur. Cognitio autem & decisio, an iustum fuerit impedimentum necne, cognitioni sacri concilii referetur: statuimusque vt procurator constitutus per quempiam Episcopum, Abbatem, Capitulum, Priorem, vel quencunque alium singularem, qui ad concilia prouincialia consueuerunt admitti, Episcopi, Capituli, Conuentus, vel Collegii, nec alterius valeat esse procurator.

PETRVS SECVNDVS ARCHIEPISCOPVS
Tarraconensis in primo concilio celebrato Tarracone,
anno Domini. M. CCCLXIII.
tertio Calendas Martii.

Prælati, qui ad indictum concilium venire recularint, quæ legitimè impediti procuratores non miserint, iis commodis, quæ ex constitutionibus poterunt capi, siue iam editæ sunt, siue postea edentur, priuantur quoad vsque Tarraconem venerint, & Archiepiscopo, aut eius Vicariis satisfecerint: caueturque ne iis, qui in contumacia permanerint, constitutionum opem contra iniuriam inferentes petentibus vllatenus faueant vel Suffraganei, vel eorum aut Vicarii, aut Officiales.

QVIA parum prodesset iura, & constitutiones condere, nisi conditæ diligentius obseruentur, teneantur, & executioni debitæ demandentur: iccirco constitutionem editam per bonæ memoriæ Rodericum Archiepiscopum ecclesiæ Tarraconensis approbates, quæ incipit, CVM ALIQVI ABBATES, eidem constitutioni adiicimus, sacro concilio approbante, Quod si Abbates, Priores, & alii Prælati collegiarum ecclesiarum prouinciæ Tarraconensis citati ad Prouincialia concilia non venerint, legitimo impedimento cessante, vel in illo casu impedimenti procuratores sufficientes non miserint,

A 3 ferint,

ferint, omni prorsus commodo, & auxilio constitutionum sacrorū conciliorum Tarraconensium tam per prædecessores nostros iam editarū, quàm per nos, & Suffraganeos nostros de cætero edendarum ipso facto habeantur extorres, donec personaliter Tarraconem venerint, & de contumacia & inobedientia ad nostri Archiepiscopi, vel nobis absentibus, nostri Vicarii, vel Officialis arbitrium satisfecerint competenter: præcipientes in virtute sanctæ obedientiæ venerabilibus Suffraganeis nostris, & eorum Vicariis, & Officialibus, ne ad requisitionem prædictorum, néve ex suo officio, vigore dictarum constitutionum procedant: si præfati, vel eorum aliquis venire, vel, vt præfertur, mittere neglexerit ad concilia celebranda.

ENNECVS ARCHIEPISCOPVS TARRA-
conensis in primo concilio Tarracone celebra-
to, anno Domini. M. CCCXCI.
Nonis Aprilis.

Prælati, qui quominus ad indictum concilium venire potuerint, nihil quibus legitime excusare, aut concilio probare quod excusarint, præter pœnam superioribus constitutionibus decretam, maioribus quidem, centum Florenorum multa irrogatur, minoribus autem, quinquaginta: multa que dimidium fabricæ Tarraconensis ecclesiæ applicatur, reliquum sumptibus concilii addicitur.

QUANTVS per prædecessores nostros prouisum fuerit & statutū, vt Episcopi & Prælati prouinciæ Tarraconensis vocati, venire ad prouinciale conciliū teneantur sub certis pœnis in antiquis constitutionibus iam cōtentis: quia tamen eorum aliqui excusationem friuolam allegantes, in veniendo sunt desides ac remissi, sacro approbante concilio ordinamus, vt quicumque Episcopus ad concilium auctoritate ordinaria euocatus non venerit, nisi talem excusationem habuerit, quæ aduerata medio iuramento per procuratorem per eum missum, & ad hoc legitime constitutum per concilium legitima fuerit reputata, vltra aliàs statuta cōtra tales, quæ volumus in suo robore permanere, pœnam centum Florenorum incurrat: quorū quinquaginta fabricæ Tarraconensis ecclesiæ, alii verò quinquaginta cōmunitibus expensis concilii irremissibiliter applicentur. Inferiores verò Prælati qui in talibus fuerint remissi, & Capitula, in pœnam incidant quinquaginta: qui in duas partes diuisi modo simili applicentur.

IDEM ENNECVS ARCHIE-
piscopus Tarraconensis
in eodem.

In quouis concilio, vel synodo duo procuratores iubentur creari, qui innocentium clericorum, sed tamen vel inopum, vel oppressorum, vel defunctorum causam communibus impensis defendant.

V T

VT iniuriæ propulsentur, quæ, crescente hominū malitia, personis ecclesiasticis quotidie inferuntur, quia iniuriatis offensam, vel per impotentiam nō valentibus, vel per timorem cadentem in constantē virum, prosequi non audentibus, præstatur audacia malefactoribus delinquendi: iubemus vt in qualibet synodo per nos, vel per nostros Suffraganeos celebranda, duo procuratores constituantur, qui in prædictis casibus iniurias illatas beneficiatis de Diocesi, vel in sacris ordinibus cōstitutis, propria culpa cessante: & vbi inops fuerit passus iniuriam, vel etiam vita functus, ad cognitionē sui Prælati cōmunitibus expensis, pro interesse ordinis clericalis, prosequi teneantur.

PETRVS IN PRIMO CONCILIO TARRA-
racone celebrato, anno Domini. M. CCCC-
XIIII. tertio Idus Martii.

In concilium conuenientes, pro suo quisque dignitatis gradu, sacerdotali insignibus se iubentur ornare.

DIRINAMVS sacro approbante cōcilio, vt de cætero Episcopi venientes ad concilium portent pontificalia sua: & procuratores capas, vel superpellitia: vt decentius interesse possint. Et ponatur in literis conuocationis, &c.

HIERONYMVS CARDINALIS, ET ARCHIE-
piscopus Tarraconensis in concilio Prouinciali Tar-
racone celebrato, anno Domini. M. D.
XLIII. decimo quarto Calen-
das Octobris.

Siquando incidet tempus vt procuratores mittendi sint, non nisi vel Officiales, vel Vicarios generales, vel Canonicos, vel quampiam dignitatem obtinentes, vel certè doctoratus gradu ornatos, modò Beneficiati in eadem ecclesia fuerint, & à Capitulis non nisi Canonicos mitti licere præcipitur.

ANTIQUAM constitutionem declarando hac noua constitutione sancimus, vt nullus Episcopus nostræ Prouinciæ de cætero, cum ad hoc sacrum concilium conuocatus fuerit, & legitimum impedimentum habuerit, propter quod venire personaliter nequiverit, nullos alios constituat procuratores præterquam Officiales, seu Vicarios generales suos, aut aliquem ex Canonicis suæ ecclesiæ, vel in eadem seu Diocesi sua dignitatem habentes, seu doctores in vtroque, seu altero Iurium, aut in sacra Theologia magistrum: qui ad minus vnum beneficium in illa Diocesi obtineat: quòdque nullum ex Capitulis ecclesiarum nostræ Prouinciæ, syndicum, seu procuratorem constituere possit, nisi vnum ex Canonicis illius Capituli, qui de corpore, & Collegio eorū existat: cum quisq; melius scire

liùs scire possit quæ in suis Capitulis contingere dignoscuntur. In cæteris verò constitutionem prædictam illæsam remanere volumus.

HIERONYMVS CARDINALIS ARCHIEPISCOPVS
Tarraconensis in concilio prouinciali
Tarracone celebrato, anno Domini.
M. D. LIIII. Nonis
Nouembris.

Quoties sedes aliqua vacauerit, Capitulum iubetur quempiam de Canonicis designare, qui sedis vacantis nomine conciliis prouincialibus aliisque huiusmodi congregationibus interfit. Ei qui designatus fuerit æquæ merces decernitur, atque iis qui Capitulorū negotia in huiusmodi conuentibus gerunt.

FELICIS recordationis Ioannes Patriarcha Alexādrinus & Archiepiscopus Tarraconensis administrator perpetuus sapienter admodum & salutariter statuit, decreto concilii illius quod is secundum celebravit, cuius quidem initium est, **QVIA INTENDVM**, ut cum ab Episcopis suffraganeis nostris procuratores mitti ad prouinciale concilium res cogeret, alii ab iis qui pro Capituli negotiis missi essent, legerentur: ne quid concilio Tarraconensis ecclesiæ detraheretur auctoritatis: neque eius quippiam amitteretur in deliberando prudentiæ, quam verisimile est multorū potius quàm paucorum sententiis cōtineri. Ac ne minùs quidem salutariter decreuit Arnaldus Archiepiscopus in constitutione, cuius initium est, **INSUPER FVIT DISPOSITVM**, ut Canonicis tum cathedralium ecclesiarum, tum etiam collegiatarum ad concilium prouinciale missis, regiæve curias ad Episcoporum, aut Capitulorum negotia gerenda ire iussis, quo tempore iis districti essent, non minùs integræ portiones canonicæ darentur, quàm si in suis ecclesiis cultui diuino interessent. Sapiens videlicet vtriusque decretum, & quod ad retinendam sacri concilii Tarraconensis auctoritatem pertinere videatur: sed in quo non satis disertè iis cautum fuerit, qui sede vacante pro Episcopis ad cōcilia prouincialia, aut regiæ curias mittuntur: quippe cum pleriq; eorū sua fraudati mercede adhuc fuerint. His igitur rebus adducti, & aliis nonnullis communi ecclesiæ & clericorum vtilitati congruentibus, statuimus, ut, quoties vacare sedem contigerit, quempiam de Canonicis Capitulum illius designare teneatur, qui sedis vacantis nomine prouincialibus conciliis, regiæve curiis, cæterisque huiusmodi cōgregationibus interfit: ei autem qui missus fuerit, vel ex hoc tempore de fructibus & redditibus Archiepiscopatus, ac etiam mensæ episcopalis, mercedis tantundem decernimus, quantum iis constitui solet, qui gerendis Capitulorum negotiis ad prouincialia concilia, aliisque conuentibus mittuntur.

IDEM

IDEM HIERONYMVS ARCHIEPISCOPVS
Tarraconensis in concilio Tarracone celebrato,
anno Domini. M. D. LVI.

Quæ peccatur contra constitutiones, excepto contemptu vel consuetudine peccandi, vel nisi diuina lege, aut sacrosanctæ Romanæ ecclesiæ decretis vetentur, in peccatis mortalibus non habenda: sed vel pœnis constitutis plectenda, vel iudicis arbitrati. Excommunicationis pœnâ Prælati in aliam commutare licet.

NE permultos peccati laqueis irretiamus, declaramus eos, qui contra has constitutiones peccauerint, pœnæ tantū in iis constitutæ, non etiam peccato mortali obnoxios esse: nisi si vel eas contemptu violarint, vel peccandi consuetudine irritas fuerint, vel certè admissa crimina adeò grauiā extiterint, ut in peccatis mortalibus vel diuina lex, vel sacrosanctæ Romanæ ecclesiæ decreta habenda censuerint. Quibus verò delictis nulla certa pœna constituitur, ea iudicis arbitrio plectenda sunt: permittimusq; Prælati, ut vbiunque excommunicationis pœna infligitur, eam, si visum fuerit, in aliam quampiam commutent. Malumus enim in iis, quorum nostra est animaduersio, paulò remissiores videri, quàm dum legum seueritate delicta vindicare studemus, maximam animarum multitudinem æternæ damnationis periculo obicere: Deum imitati, qui non vult mortem peccatoris, sed ut conuertatur, & viuat.

De consuetudine. Tit. III.

RODERICVS ARCHIEPISCOPVS TAR-
raconensis in secundo concilio Ilerdæ celebrato,
anno Domini. M. CCXCIII.
Calendis Augusti.

Prandia ab iis qui decimas ferunt non exigenda: sed neque eorum causa quicquam de decimis subtrahendum: compellendique, ut integrè soluant qui subtraxerint, excommunicationis pœna.

SCRIPTVRA sacra patrūque decreta sancierunt à cunctis fidelibus Deo, & eius ministris decimas integrè & liberè esse persoluendas. Habet tamen quorundam abusus, quorum deus venter est, ut, cum decimas ad granarium ecclesiæ deferunt, sicut debent, comestiones, seu prandia exigat hac de causa: & quod semel, seu vna die possent ad granarium ecclesiæ apportare, per multas vices, multosq; dies decimas minutatim deferant: ut singulis vicibus reficiantur à rectoribus, & cibentur. Cumq; hoc in detrimentum, & diminutionem iurium decimalium non sit dubium redundare, ideò nos Rodericus permissione diuina sanctæ Tarraconensis ecclesiæ Archiepiscopus, approbante sacro concilio, hoc fieri prohibemus, cōsuetudine qua-

B uis,

uis, quæ iuri diuino sit cōtraria, non obstante. Siquis verò contra prohibitionem nostrā huiusmodi comestiones, & prandia ex hac causa exegerit, seu propter hoc partē decimæ subtraxerit, & retinuerit, vel retineri fecerit, & monitus per Rectorē infra decem dies non satisfecerit, auctoritate præsentis constitutionis excommunicationis pœna compellatur.

IDEM RODERICVS IN TERTIO
concilio Ilerdæ celebrato, anno Domini. M.
CCXCIIII. Idib. Aug.

Quæ contra ius & clericalem immunitatē vsque adhuc diuturno abusu inoleuerunt, tolluntur: plectunturque priuari excommunicationis pœna, qui vel cibum exegerint, vel interuererint decimas; vniuersitates, interdicto. Ecclesiastici, qui ad hæc conuincant, comminatione pœnarum canonicarum deterrentur.

Nonnullis Tarraconensis prouinciæ diocesis, & ecclesijs sic auida gulositas quorundam laicorum animos excæcauit, vt certis anni temporibus parochiani dictarum ecclesiarum ab Abbatibus, Vicariis, seu Rectoribus earundem certam prædia, comestiones, pastus, potationes, seu beuragia exigere quasi ex debito non formident: & ipsos Rectores, Vicarios, seu Abbates ad ea iuxta abusum huiusmodi exhibenda per subtractionē, & retentionem decimarum, & aliorum iurium ecclesiasticorū irreuerenter, vel aliis inuerecundē compellere non vereantur. Aliqui etiam ex laicis supra dictis vna die cuiuslibet septimanæ quasi ex debito volunt comedere cum Rectore, Vicario, seu Abbate, & ultra comestionem habere & exigere aliquam pecuniam ex eisdem: ita per totū anni circulum continuē facientes, quousque omnes parochiani cum eis comederint, & certum quid habuerint ab eisdem: posteaq; inchoant, & repetunt illud idem. Suntq; alii laici ex prædictis, qui solennibus diebus Natalis Domini, Paschæ, & Penthecostes immediatē post cōmunionem, & receptionem sacri corporis IESV CHRISTI, quod cum humilitate, & deuotione recipere tenentur, & aliquibus aliis anni temporibus quasi ex debito exigunt improbè ab ecclesijs, Abbatibus, Vicariis seu Rectoribus vinum certum ex abusu huiusmodi, vel etiam iuxta votum: adeò vt interdum decem, vel quindécim onera in potationibus huiusmodi expendantur: propter quæ ingurgitationes, ebrietates, & comestiones indebitæ committuntur, & multoties mortes, & vulnera sunt hætenus subsequuta. Quamplurimi insuper ex laicis etiam antedictis tempore quo decimarum, & primitiarum granaria diuiduntur, non permittunt per illos, ad quos dictæ decimæ, & primitiæ bladi pertinent, portari liberè dictū bladum suis propriis animalibus, vel etiam alienis: vt pro apportaturis præfati bladi duplo, vel triplo plus quàm alij portarent, necessariò eis detur. Nonnulli etiam, qui iuxta laicorum consuetudinē ad horrea ecclesiarum bladum decimarum &

rum & primitiarum deferunt, & die, qua portant, cibantur ab Ecclesijs, Vicariis seu Rectoribus earundem, per multas vices, multosq; dies excogitata malitia deferunt minutatim, quas portare poterant vno die: vt singulis diebus, & vicibus reficiantur ab ipsis Ecclesijs, & earū Rectoribus, ac cibentur: constitutione nostra, quæ incipit, SCRIPTURA SACRA, hoc prohibente. Alii verò laici, cum subsidia ex certis causis Portionariis, Vicariis, seu clericis beneficiatis in ecclesijs, ipsorum laicorum consanguineis, affinibus, seu amicis per locorum ordinarios, vel nuntios, seu legatos sedis apostolicæ imponuntur, vel cum ipsis Portionariis, Vicariis, seu clericis beneficiatis prælibatis per ipsos Rectores, seu Abbates, vel eorum gerentes vices, ex eo quòd seruitium ecclesiæ non faciunt, vt tenentur, vel alia causa licita, iusta, & honesta interdum ad tempus suorum beneficiorū fructus forsitan subtrahuntur, ad requisitionem, suasionem, seu nutum huiusmodi clericorū occultè retinent sibi decimas, & alia iura ecclesiastica, & Portionariis, seu clericis memoratis tribuunt: propter quod negligentia dictorum Portionariorum, clericorū, & aliorum circa diuinum officium remanet impunita: cum de alieno soluant, quod de proprio soluere tenebantur. Et dicti laici nihilominus participes sunt furti, allegantes omnes prædicti, & singuli ad excusandas excusationes in peccatis, quòd consuetudines obseruant, atq; vsus. Nos igitur volentes ex debito nostri officii ecclesiarum indemnitatibus prouidere, ac malitiis, vsurpationibus, & morbis huiusmodi obuiare, sacro approbante concilio consuetudines, obseruationes, atque vsus, corruptelas & abusus penitus reputantes, ac etiam iudicantes, prædicta omnia & singula deinceps omnino fieri prohibemus: cum non sit dubium ea esse contra bonos mores, & canonicas sanctiones, & in grauamen iurium ecclesiarum, & ecclesiasticæ libertatis. Et quia parum prodest iura condere, nisi pœna transgressoribus imponatur, in omnes, & singulos laicos, qui prædicta prædia, comestiones, seu pastus, potationes, seu alia beuragia, & alia prædicta, seu aliqua de eisdem exegerint cum effectu, & qui occasionibus memoratis, vel aliqua earundem, de decimis, primitiis, & aliis iuribus ecclesiasticis aliquid sibi retinuerint scienter, vel per alios procurauerint, seu mandauerint, aut consenserint retineri, excommunicationis sententiam promulgamus. In locis verò in quibus vniuersitates in his culpabiles extiterint, cessetur penitus à diuinis, sub pœna excommunicationis: Abbatibus, Rectoribus, Vicariis, & aliis ecclesiasticis personis interdicendo, & prohibendo expressè, quòd dictis laicis, vel eorum alicui comestiones & pastus, potationes & beuragia, vel aliquid aliud ex causis seu occasionibus supra dictis concedent, nec dari faciant, vel permittant: si alias pœnas canonicas voluerint euitare.

ENNECVS ARCHIEPISCOPVS TARRACONENSIS in primo concilio Tarracone celebrato, anno Domini. M. CCCXCI. Nonis Aprilis.

Præcipitur vt liber, quo officiorum iuxta vsum cuiusque ecclesiæ contineatur descriptio, in choro cathenæ alligatus habeatur.

QVIA per cæremonias, quas per anni circulū ad Dei laudem, & cultus diuini augmentum in ecclesiis cathedralibus, collegiatis, & aliis, vbi est vltra numerū duodecim officiantium numerus, obseruare debent ecclesiasticę personę, cum in scriptis non appareāt quę quisq; in qualibet ecclesia facere teneatur, officii diuini turbatio, & scandala oriuntur, præcipimus in qualibet dictarum ecclesiarum infra biennium fieri vnum librum, qui stet in choro ecclesię cathenæ, vbi omnia pertinentia ad diuinum officium secundum vsum ecclesię infra annū, & quis illa facere debeat, exactè conscribatur.

DALMATIVS TARRACONENSIS Archiepiscopus in concilio celebrato, anno Domini. M. CCCXXIII. sexto Idus Decembris.

Præter librum, cui CONSVETAE nomen est, Prælati, & Capitula librum iubentur conficere post triennium ab edita hac constitutione: in quo ratio descripta sit officiorum. Qui si id facere neglexerint, maiores quidem xxv. librarum pœna plectuntur: inferiores x. librarum: quę multa fabricis ecclesiarum applicatur.

PER constitutionē bonę memorię Enneci prædecessoris nostri incipientem, **Q**VIA PER CAEREMONIAS, fuit salubriter statutum, vt in qualibet ecclesiarum cathedralium, & aliarum vbi est vltra numerum duodecim officiantium, fieret vnus liber, qui staret in choro ecclesię cum cathenæ, vbi omnia pertinentia ad diuinum officium secundum vsum ecclesię infra annum, & quis illa facere deberet, exactiùs scriberentur. Sed quia nulla fuit pœna addita, executione caruit vsquequaque. Vt itaque qui desides fuerint in eadem exequenda pœnæ formidine astringantur, sacro approbante concilio illam innouantes mandamus Episcopis, Capitulis, & aliis, qui ecclesiis præsidet memoratis, in virtute sanctę obedientię & pœnæ etiam infra scripta, vt infra tres annos proximè venturos dictę constitutionis seriem exequentes, dictum librum vltra librum vocatum CONSVETAM, fieri facere teneantur. Episcopi autem, qui negligentes in hoc reperti fuerint, & Capitula item ecclesiarum cathedralium xxv. librarum, & alii inferiores x. librarum pœnam ipso facto incurrant, ecclesiarum fabricis infallibiliter acquirendam.

De auct

DE AVCTORITATE, ET vsu Pallii. Tit. III.

Archiepiscopus Tarraconensis, quoniã est Legatus natus, iure potest imperare vt sibi per vniuersam Tarraconensem prouinciã Crux præferatur.

INNOCENTIUS Episcopus seruus seruorum Dei, venerabili fratri Archiepiscopo Tarraconensi salutem, & apostolicam benedictionem. Cum pro CHRISTO Legatione fungaris, natus pro patribus inter alios filios gratiæ, filius adoptiuus, ac diuinorum ministeriorum dispensator fidelis: vt illius sigilli signeris signaculo, qui te dispensatorem, ex iniuncta tibi officii cura, constituit verbi sui, & per sigillum appensum & suspensum legatio pateat manifesta, quę sic CRVCIFIXI nuntium probet exteriùs ad decorem, vt intus ipsius tibi memoriam imprimens ad timorem, ad portanda CRVCIFIXI stigmata in tuo corpore te inducat, vt dum iudicium subsequeris, ab auditione mala, quam proferet cõtra malos, iudicantem non timeas, tuę fraternitatis meritis meritò prouocati, vt ecclesia tua in te recipiat munus gratiæ amplioris, & fructus palmæ, tibi ascendenti in palmam, fiat gutturi tuo dulcis, externo decore internum multipliciter ampliante, quòd per totam Tarraconensem prouinciã metropolitico tibi iure subiectam, liceat tibi tuisq; successoribus in perpetuum viuificæ Crucis vexillum facere anteferri, auctõritate vobis presentium indulgemus. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostrę cõcessionis infringere, vel ei ausu temerario cõtra ire. Siquis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem omnipotentis Dei, & beatorum Petri & Pauli apostolorum eius se nouerit incursum. Dat. Lugduni xv. Cal. Decembris. Pontificatus nostri anno tertio.

PETRVS PRIMVS ARCHIEPISCOPVS Tarraconensis in secundo concilio Valentię celebrato, anno Domini. M. CCXL. octauo Idus Maii.

Veratur Archiepiscopus Toletanus Crucem iubere sibi præferri, pallio vti, aut indulgentias concedere in prouincia Tarraconensi. Vbi id faciet, à diuinis cessandum: ipse autem excommunicatur.

SACRO approbante concilio statuimus, quòd si Toletanus Archiepiscopus per Tarraconensem prouinciã transitum faciens Crucem ante se portare fecerit, vel pallio vsus fuerit, vel indulgentias dederit in nostra prouincia, quę, sicut dicitur, fuerit per eundem temerè alicubi attentata, loca ad quę ipse taliter venerit, & in quibus prædicta attentauerit, quãdiu ibidem fuerit, cessent penitus à diuinis. Et ne eius præsumptio remaneat impunita, si supradicta in prouincia nostra de cætero commiserit, auctõritate nostra, & sacri

B 3 concilii

concilii ipsum ex nunc quasi ex tunc excommunicationis sententiæ decernimus subiacere.

RODERICVS IN PRIMO CONCILIO
Tarracone celebrato, anno Domini. M.
CCXCI. Idibus Martii.

Dioecesanus, qui nõ vetuerit quominus Archiepiscopus Tolertanus, alijsve quispam Crucem sibi præferri iubeat, palliõve vtatur, aut indulgentias concedat in prouincia Tarraconensî, templi ingressu prohibetur: & tanquam falsi criminis obnoxius punitur, qui literis indulgentiarum ab illis concessis vsus fuerit.

SACRO approbante concilio statuimus, quòd si Tolertanus Archiepiscopus, vel quicumq; alius Archiepiscopus per Tarraconensem prouinciam transitum faciens Crucem ante se portari fecerit, vel pallio vsus fuerit, vel indulgentias dedit, quæ, sicut dicitur, fuerunt per aliquos temerè attentata, si Dioecesanus, in cuius dioecesi talia committentur, non se opposuerit, & hæc non inhibuerit, vt melius poterit, sit ab ingressu ecclesiæ eo ipso suspensus. Et, si aliquis literis indulgentiæ aliquorum Archiepiscoporum in nostra prouincia vsus fuerit, tanquam falsarius puniatur.

Derenuciatione. Tit. V.

PETRVS PRIMVS ARCHIEPISCOPVS
Tarraconensis in septimo concilio Tarracone
celebrato, anno Domini. M. CCXL-
VII. decimo Cal. Maii.

Statuitur renuociationes, & collationes beneficiorum promulgari debere infra tempus à die vacationis conferendis beneficiis constitutum: alioqui non valere eiusmodi collationem: & eius tantum collationis potestatem eum carere qui non publicarit, eamque ad superiorem deuolui.

CVM occulta donatio suspicione non careat iuxta canonicas sanctiones, sacro approbante concilio donationes occultas de dignitatibus, personatibus, rectoriis, præbendis, seu portionibus, & alijs omnibus administrationibus, ministerijs, officijs, & beneficijs ecclesiasticis, quocunque nomine censeantur, fieri prohibemus: statuentes, vt tam donator quam donatarius donationem recipiens factam intra tempus de conferendis beneficijs à canonibus definitum, à vacationis tempore computandum, taliter studeant publicare, vt appareat cui donauerit, & quo tempore sit donatũ. Aliter quidem facta donatio ipso iure non valeat, nec alicui competat actio, vel defensio ex eadem. Sanè donator, qui contra hoc statutum venerit, conferendi potestate careat ea vice, & ad alios secundum Lateranensis statuta concilii huiusmodi collatio deuoluatur.

DE

DE AETATE, QUALITATE, ET ORDINE
Præficiendorum. Tit. VI.

IOANNES CARDINALIS SABINENSIS,
Legatus apostolicus in concilio Ilerdensi, anno
Domini. M. CCXXIX. quarto
Calendas Aprilis.

Beneficiati, quibus non inepta ætas literis discendis, subtractione beneficiorum eas vt discant cogendi, quoad latinè loqui sciant, discendis triennium conceditur: & toto eo tempore integra fructuum perceptio indulgetur. Beneficijs tamen suspenduntur, quibus id temporis sine profectu abierit. Grammatices ignaris tonsura minimè conferenda: sed neque ad sacrum admittendi gradum, qui loqui latinè nesciant.

STATVIMVS, vt omnes beneficiati, & promouendi in ecclesijs parochialibus, qui latinis verbis loqui nesciunt, exceptis illis de quorum defectu propter ætatem non est sperandum, in studio ab Episcopo & Archidiacono loci, vbi tale ius consuevit habere Archidiaconus, per subtractionem beneficiorum, quoad vsque latinis verbis loqui sciant, addiscere compellantur. Illis autem, qui studere in Grammatica, & proficere voluerint, misericorditer indulgemus, vt beneficia sua integrè in scholis habeant à proximo festo sancti Ioannis vsque ad triennium, ac si in ecclesijs deseruirent: prouiso tamen ne ecclesia eorum remaneat debito seruitio desolata. Qui verò infra hunc terminum non tantum proficere curauerit, ~~vel latinis verbis loqui sciat,~~ quia suam iuuare, vel vincere neglexerit ignorantiam, donec talem negligentiam per subsequens studium correxerit, beneficio suspendatur eodem. Et quoniam multi affectant clericalem characterem, vt libertatem ecclesiasticam, vel beneficium assequantur, & tamen addiscere negligunt, præcipimus vt à talibus tonsurandis caueatur attentè: præsertim in illis locis, in quibus, obtenta prima tonsura, ratione natalis soli sibi in ecclesia vendicant portionem. Ad sacrum autem gradum nullus clericus secularis promoueat, qui latinis verbis loqui nesciat.

IOANNES PATRIARCHA ALEXANDRINVS,
Archiepiscopus Tarraconensis in primo concilio Tarracone celebrato, anno Domini, M. CCC-
XXIX. quarto Cal. Martii.

Qui latinè nesciunt, ad ordines non admittendi: tamen si dispensatione non interdicuntur Episcopi quatenus à iure permittitur.

QVONIAM illi sunt ad honores ecclesiasticos promouendi, qui moribus, ætate, scientia pollere noscuntur, statuimus, ac prohibemus ne ad sacros ordines promouantur, nisi personæ, quæ Grammaticam sciant, seu latinis verbis loqui valeant competenter. Illi verò, ad quos ratione dignitatum, vel personatum, quos obtin

obtinent, competit examinare clericos, & ad omnes ordines præsentare, propensius caueant, si huiusmodi cupiunt honore gaudere, ne defectum super hoc patientes, scienter ad ordines audeant præsentare. Potestatem autem dispensandi super his, ex causa, & quatenus à iure permittitur, per hoc non intendimus Episcopis interdictam.

ARNALDVS ARCHIEPISCOPVS TARRACONENSIS in secundo concilio Tarracone celebrato, anno Domini. M. CCCXXXVIII. Cal. Aprilis.

Tonsura non conferenda nisi iis, quos verisimile sit ad sacros ordines promoueri in animo habere. In clericos nocentes, ne impunitate confisi priuilegium clericale allegent, seuerè animaduertendum.

PRIMA tonsura nemini conferatur de quo nõ sit verisimile, quòd intendat ad sacros ordines promoueri. Episcopi verò, & eorum Officiales taliter punire studeant clericos criminosos, ne aliquis prætextu impunitatis alleget priuilegium clericale.

PETRVS SECVNDVS ARCHIEPISCOPVS TARRACONENSIS in concilio celebrato, anno Domini. M. CCCLXVII. Idibus Februarii.

Canonici ecclesiæ cathedralis infra annum à die adeptæ possessionis pacificæ, nisi si ætas aliudve impediatur, ad sacros ordines iubentur promoueri, saltem subdiaconatus: alioqui Canoniam priuati censentur.

CRANDIA damna, & pericula, quæ ecclesiis & monasteriis ac aliis piis locis, Prælati & personis ecclesiasticis obuenerunt, & hætenus, ac in præsentiarum obueniunt in prouincia Tarraconensi diabolica instigatione quorundam, qui de CHRISTI patrimonio sublimati detestantes ascribi militiæ clericali, ponentes ad aratrum manum, respicientes retrò vitam elegerunt ducere laicalem, tollere affectantes, sacro approbante concilio statuimus, ut quicumque de cætero in Canonicum cathedralis ecclesiæ assumptus fuerit, ne à statu retrocedere valeat clericali, infra annum à die pacificæ possessionis adeptæ computandum, postquam ad legitimam ætatem peruenerit, ad ordinem subdiaconatus saltem, legitimo impedimento cessante, se faciat promoueri: aliàs ex tunc Canoniam, quam adeptus fuerit, sit ipso facto priuatus: alii per illos, ad quos collatio pertinuerit, liberè conferenda.

PETRVS SECVNDVS ARCHIEPISCOPVS TARRACONENSIS in tertio concilio celebrato, anno Domini. M. CCCLXX. septimo Idus Nouemb.

Infra annum à promulgata in ecclesiis cathedralibus hac cõstitutione, Canonici, & Presbyteri de Capitulo, qui Canonicatum ante hoc tempus pacificè integrum annum possederint, ad subdiaconatum saltem curare iubentur promoueri, si nihil vel ætas, vel quippiam aliud impediatur: si non fecerint, præbendis, & beneficiis priuati habentur, quæ eorum ratione obuinebunt.

CVM

VM nudiustertius in sacro cõcilio, quod continuando celebramus, ordinauerimus, quòd quicumque in Canonicum ecclesiæ cathedralis assumptus fuerit, infra annum à die pacificæ possessionis computandum, postquam ad ætatem legitimam peruenerit, ad ordinem subdiaconatus saltem, legitimo impedimento cessante, se faciat promoueri: aliàs Canoniam, quam adeptus fuerit, sit priuatus ipso facto, alii per illos, ad quos collatio pertinet, liberè conferenda: cumq; ante dictam cõstitutionem nonnulli fuerint, & sint Canonici cathedralium ecclesiarum, & in ipsorum Canonicatum pacifica possessione, qui saltem ad ordinem subdiaconatus, cessante legitimo impedimento, non se fecerunt promoueri: ideo eodẽ concilio approbante prædictam cõstitutionem ad illos extendentes sancimus, ut præfati Canonici, & Presbyteri de Capitulo, qui ætatem legitimam habent, infra annũ à die præsentis cõstitutionis publicatæ, quam etiam volumus in ecclesiis cathedralibus publicari, cum ætatem legitimam habuerint, ex tunc infra annum immediatè computandum se faciant, cessante legitimo impedimento, promoueri, saltem ad ordinem subdiaconatus: alioqui eo ipso canonicatus, & præbendis, quas obtinent, & beneficiis etiam, quæ obtinent in dictis ecclesiis, quæ obtinere nõ possent, nisi essent Canonici præbendati, sint priuati: quæ aliis conferantur per illos, ad quos pertinet collatio eorundem.

ENNECVS IN CONCILIO SECVNDO TARRACONENSIS in concilio celebrato, anno Domini. M. CCCXCV. vndecimo Cal. Decemb.

Nisi qui vel ad sacros ordines promoti fuerint, vel ordinem regularè professi, ad prouinciale concilium, ut procuratores admittendi.

VM nullus in ecclesiis cathedralibus, vel collegiatis secularibus, vel regularibus vocem habeat in Capitulo, etiam si hoc ab aliis liberè cõcedatur, nisi saltè in subdiaconatus ordine fuerit constitutus, de consensu sacri cõcilio duximus statuendum, ut nullus de cætero admittatur ad prouinciale conciliũ ut procurator Capituli, vel alterius personæ, qui in dicto cõcilio habeat interesse, nisi in facris ordinibus constitutus, vel ordinè regularè fuerit expressè professus.

DALMATIVS ARCHIEPISCOPVS TARRACONENSIS in concilio celebrato, anno Domini. M. CCCXXIII. quarto Idus Decembris.

Canonici, & Presbyteri de Capitulo, qui superiores cõstitutiones pro irritis habuerunt, quibus cogebantur infra annum à die pacificæ possessionis adeptæ ad sacros ordines subdiaconatum saltem promoueri, si nihil ætas, aliudve impediret, tanquam iure ipso priuatis fructuum annuorum perceptio adimitur: nisi dispensationem sufficientem attulerint. Qui hanc cõstitutionem violauerint sunt excommunicati.

C CVM

VM per constitutiones bonæ memoriæ Domini Petri prædecessoris nostri incipientes, GRANDIA PERICVLA, & CVM NVDIVS TERTIVS, salubriter sit prouisum, vt Canonici, & Presbyteri de Capitulo ecclesiarum Cathedralium nostræ prouinciæ Tarraconensis, ne à statu retrocedere valeant clericali, infra annum à die pacificæ possessionis adeptæ computandum, postquam ad legitimam ætatem peruenerint, ad ordinem subdiaconatus saltem, legitimo impedimento cessante, se faciant promoueri: aliàs ex tunc Canonicatibus, & beneficiis, quæ in eisdem ecclesiis obtinent, & quæ obtinere non possent, nisi essent Canonici præbendati, sint ipso facto priuati: & cum lapsu huiusmodi anno iidem Canonici, & Presbyteri de Capitulo sic priuati, in suis Canonicatibus & præbendis, ac beneficiis tolerentur, fructusq; suarum præbendarum, & beneficiorum eisdem integraliter ministrentur, in eorum graue periculum animarum, iccirco super his prouidere volentes, præfatas constitutiones renouando, & exequendo, eisdem sacri approbatione concilii adiicimus, quatenus lapsu huiusmodi anno, eisdem Canonicis, & Presbyteris de Capitulo, vt præmittitur, non promotis, & sic vigore dictarum constitutionum ipso iure priuatis, dispensatione sufficienti per eosdem super hoc non ostensa, de fructibus, redditibus, & prouentibus suarum præbendarum, & beneficiorum prædictorum, per illos, ad quos pertinet & spectat, nullatenus respondeatur, declaratione alia minime expectata: alioqui contrarium facientes sententiam excommunicationis incurrere volumus ipso facto.

PETRVS DE FVXO, CARDINALIS, APOSTOLICÆ sedis Legatus in concilio Dertufeni, anno Domini. M. CCCXXIX. Nonis Nouemb.

In clericis ad sacros ordines promouendis examinanda ætas, mores, & literæ, seruandaque ea quæ à sacris canonibus, constitutionibus, ac synodis super his decreta sunt. Sacerdotes de quorum incitia rumor dilatus fuerit, quoad profecerint, munere sacerdotali suspendendi. Episcopi, & Capitula monentur gymnasiarum literariorum curam gerere.

NIHIL est quod ecclesiæ Dei magis officiat, quàm indecens promotio indignorum. Nam cum indignis ad sacros ordines patet ascensus, inordinata crescit ambitio: & proficiendi in scientia cura, & studium amputatur: & ecclesiastici ordinis dignitas deducitur in contemptum. Vniuersos igitur Episcopos sub obtestatione diuini iudicii commonemus, vt vnusquisq; tanquam seruus fidelis & prudens, quem constituit Dominus super familiam suam, fideliter, & prudenter attendat, cui diuina sacramenta committat: ne, si vltra debitam mensuram alicui credat, aut infidelitatis, si scienter: aut imprudentiæ, si ignorãter, in districto iudicio valeat culpa notari. Sed promouendi

uendi ad sacros ordines de ætate, qualitate, moribus, & scientia debito subiiciantur examini: & circa eos, quæ à sacris canonibus, constitutione domini Sabinensis, & constitutionibus prouincialibus, & synodalibus, & nostra etiam statuta sunt, tenaciter obseruentur: nec, sub spe futuri profectus, aliquis ordinetur, nisi actualiter tempore promotionis reperiatur idoneus. Sanè quia aliqui propter Prælati notitiam fugiendo, vel aliis exquisitis coloribus, & modis minùs idonei, imò penitus illiterati sacerdotale officium ambierunt, omnibus ecclesiarum Prælati iniungimus, eorum conscientias onerando, vt, si de aliquorum insufficientia eorum aures notabilis fama pulsauerit, tales examinationi subiiciant: & si eos sic insufficientes reperiunt, ab officii sacerdotalis executione suspendant, vsquequo per studii exercitium debitam sufficientiam fuerint assequuti. Cæterum vt addiscendi, & proficiendi in scientia opportunitas talis conferatur, ecclesiarum Prælatos, & Capitula propensius exhortamur, vt circa reformandas, & conformandas scholas artium solertiter, ac diligenter intendant: vt tales in scholis clerici nutriantur, qui meritò idonei fieri valeant sacerdotes.

DE SACRA VNCTIONE. Tit. VII.

PETRVS PRIMVS ARCHIEPISCOPVS TARRACONENSIS in tertio concilio Tarracone celebrato, anno Domini. M. CCXLII. tertio Idus Maii.

Sacramentum extremæ vnctionis gratis conferendum: à cathedralibus ecclesiis quotannis olea petenda.

SACRAMENTVM extremæ vnctionis petentibus liberè, & sine pecunia à sacerdotibus ministratur: et singulis annis clerici ampullam deferat, in qua oleum recipiant infirmorum, quando eis Chrisma, & catechuminum oleum tribuetur: consuetudine quauis non obstante.

DE FILIIS PRESBYTERORVM ordinandis, vel non. Tit. VIII.

IOANNES SABINENSIS IN ILERDENSEI concilio, anno Domini. M. CXXIX. quarto Calendas April. & est §. constitutionis incip. Ad extirpandam.

Soboles clericorum, velut spuria, in bonis paternis prohibetur succedere, & ad tonsuram admitti.

SOBLES quoque clericorum post hoc concilium, de concubina suscepta in bonis paternis, iure hæreditario secundum decretalem domini. Honorii non succedat: & ad primam tonsuram velut spuria, nullatenus admittatur: quæ omnis beneficii, & priuilegi clericali expers existit.

ARNALDVS ARCHIEPISCOPVS TARRA-
conensis in secundo concilio, anno Domini. M.
CCCXXXVIII. Cal. April.

PRESBYTER cum suo proprio filio spurio Missam non audeat
celebrare.

PETRVS SECVNDVS ARCHIEPISCOPVS
Tarraconensis in tertio concilio Tarracone celebra-
to, anno Domini .M. CCCLXX. se-
ptimo Idus Nouembris.

Dimidium bonorum, quæ ex beneficiis parua fuerint, ecclesiæ, vnde profe-
cta sunt, acquiruntur, si in prolem illegitimam, siue per se, siue per interpo-
sitam personam translata fuerint: reliquum, loci ordinario.

QVIA bona, quæ ab ecclesiasticis beneficiis habentur, per
Rectores, seu administratores beneficiorum debent in uti-
litate eorundem beneficiorum, & non prophanis vsibus
applicari, & iis quamplurimi abutuntur, ideo sacro appro-
bante concilio statuimus, vt de cætero nulla persona eccle-
siastica beneficiata cuiuscunque status, dignitatis, gradus, ordinis, reli-
gionis, vel conditionis existat, habens prolem illegitimam eidem proli
terras, possessiones, honores, seu alia iura beneficiorum audeat stabilire,
seu in emphyteosin concedere: nec eidem proli aliquid in vita, vel in
morte, seu testamento de pecunia seu aliis bonis, quæ à dictis suis benefi-
ciis acquisiuit, per se vel interpositam personam, vel alio quæsito colore
donare, concedere, seu legare: dari seu legari faciat. Alias quicquid tali
proli fuerit, vt præfertur, in vita, vel in morte datum, seu relictum, me-
dietas in ornamenta beneficii, seu beneficiorum ipsius donantis, seu re-
linquentis erogetur: & reliqua medietas eius ordinario applicetur.

DE SERVIS NON ORDINANDIS,
& eorum manumissione. Tit. IX.

PETRVS SECVNDVS ARCHIEPISCOPVS
Tarraconensis in tertio concilio Tarracone celebra-
to, anno Domini. M. CCCLXX. se-
ptimo Idus Nouembris.

Monentur Episcopi ante promotionem ad sacros ordines edicere, sibi in animo
non esse eos promouere, qui sint de redemptione: qui si se obtulerint, prius
domino suo sufficienter caueant de iure ad eum pertinenti.

CVM iuri sit consonum, vt quilibet in suis iuribus foueatur, &
factum vnus alteri nocere non debeat, eodem approbante
concilio statuimus, & ordinamus, vt quilibet Episcopus, cum
clericales tonsuras, vel alios ordines in aliqua ciuitate, villa, vel
castro duxerit conferendos, habeat in principio proponere edictum per
se, vel

se, vel per alium loco sui, quod ipse Episcopus non intendit promouere
ad dictam clericalem tonsuram, vel alios ordines: nec admittere aliquem
de redemptione, existentem alicuius domini ecclesiastici, vel laici tempo-
ralis. Et, si aliquis de redemptione apparuerit, qui velit dicta clericali tō-
sura, vel aliis ordinibus insigniri, si sui iuris fuerit, vel eius pater, tutor, vel
curator, vel alius pro eo, antè habeat præstare cautionem idoneam, & cum
iuramento in posse dicti domini Episcopi, quod conueniet cum domino
suo de iure cōpetenti eidem domino ratione redemptionis: si, & quando
ipsi domino placuerit. De qua protestatione, & cautione habeat fieri scri-
ptura in libro, vel registro ordinū ipsius Episcopi, in memoriā rei gestæ.

DE OFFICIO ARCHIPRES-
byteri. Tit. X.

IOANNES SABINENSIS IN CONCILIO
Ilerdensi celebrato, anno Domini. M. CXXIX.
quarto Calendas Aprilis.

Archipresbyteratum nemini concedi debere sub aliqua pensione.

CVM Archipresbyteratus spirituales iurisdictionem habeat, distri-
ctè prohibemus, ne Archipresbyteratus sub aliqua pensione ad ter-
minum alicui concedatur.

DE OFFICIO VICARII, ET SA-
lariis Officialis, & iure sigilli.
Tit. XI.

SANCIVS ARCHIEPISCOPVS TARRA-
conen. in quarto concilio Tarracone celebrato,
anno Domini. M. CCCLVII. de-
cimo tertio Cal. April.

Sancitur ne in prouincia Tarraconensi Vicarii, Officiales principales, vel foranei
creentur nisi de regnis Aragonum, Valentia, Balearium insularum, & princi-
patu Cathalonie: externi autem non nisi re ipsa Canonici fuerint, aut de Ca-
pitulo regnorum supra memoratorum Vicarii, aut officiales principales fiant:
foranei autem non nisi qui saltē beneficiati fuerint. Si secus factum sit, Vi-
cariis, Officialibus principalibus, ac foraneis non parendum, irritaque habenda
quæcunque censuerint.

ARCHIEPISCOPALIS apicis nos cura inuigilare im-
pellit, vt quæ in ecclesiis nostræ prouinciæ non absque mini-
strorū dispendio, diuini cultus detrimento, & omissione iu-
stitiæ, quæ summum bonum est, in rebus fieri viderimus, ap-
positione opportuni remedii, quantum cum Deo poterimus, succurra-
mus. A longis citrà temporibus ad nostrum auditum multorum perdu-
xit relatio fide digna, quod nonnulli Vicarii, seu Officiales venerabilium

Suffraganeorum nostrorum absentium extraneæ nationis plura damna ecclesiis inferant, crimina impunita relinquunt: quinimo passim recepta pecunia absolutiones facinorosis hominibus faciunt: qui essent suis demeritis exigentibus corporali perpetua, & temporali pœna plectendi: defunctorum pias voluntates vltimas infringant, destituendo beneficia ab ipsis defunctis, pro animarum suarum salute, de bonis à Deo sibi collatis maximis laboribus instituta: dictorum defunctorum bona, quæ ex ipsorum pia largitione deberent personis religiosis, mendicantibus, vel aliis CHRISTI pauperibus erogari, imburse conentur: & recepta pecunia absolutiones, & quitationes faciunt executoribus eorundem, vt de alijs taceamus: quærentes quæ sua sunt, potius quàm CHRISTI. Ex quibus primùm perit iustitia, propter quod Deus offenditur: ius partium læditur: delinquendi præparatur occasio, cum facilitas veniæ incensuum tribuat delinquendi: diuinus cultus minuitur, propter beneficia sic contra conscientiam destituta. Alii, qui forsitan beneficia instituere cupiebant, ab institutionibus huiusmodi retrahuntur, quæ quidem destituentes ad gehennam ædificant, & defunctorum animæ, qui propter beneficia instituta sperabant per Missas, & orationes, seu sacrificia sacerdotum, quos in beneficiis instituerant, per Derelictam a pœnis purgatorii eripi, impediuntur, quod dolentes referimus, ad coelestè patriam conuolare. Nos igitur Archiepiscopus prælibatus tot & tam nefandis malis, ac periculis obuiare volentes, hac in perpetuum valitura constitutione sancimus, sacro concilio approbante, quod de cætero nec nos nec venerabiles fratres nostri Episcopi prouinciæ Tarraconensis, qui nunc sunt, & qui pro tempore fuerint, Vicarios vel in spiritualibus, vel temporalibus, Officialesve principales, vel foraneos teneamus, nec teneant in diocesis nobis, & eis creditis extraneæ nationis, sed de regnis Aragonum, Valentia, Maioricarum, vel de principatu Cathalonie duntaxat: nisi extranei constituti Vicarii, vel Officiales principales essent Canonici realiter præbendati, vel de Capitulo ecclesiarum cathedralium principatus, & regnorum prædictorum: & Officiales foranei essent beneficiati in eisdem. Quod si secus factum fuerit, seu attentatum, subditi non teneantur talibus Vicariis, seu Officialibus in aliquo obedire: imò si de facto dicti Vicarii, seu Officiales procederent contra quenquam, seu iurisdictione aliqua vterentur, sententiæ, & processus per eos facti sint ipso facto inualidi, & inanes.

IDEM SANCIVS ARCHIEPISCOPVS
episcopus in eodem.

Statuitur pro iure sigilli, decretis, ac scripturis non plus exigi pecuniæ debere, quàm superioribus temporibus exigi solitum fuerit ab Archiepiscopo Tarraconensi, Valentiniensi, Dertusensi, Ilerdensi, Barcinonensi, Gerundensi, Vrgellensi, Vicensi Episcopis,

LOQVI

LOQVI veremur, & tacere non expedit ea quæ nostris auribus nuntiarunt fide digni relatus. A tempore enim pestilentia, & mortalitatis præterita, quo ecclesiæ plurimæ cathedrales nostræ prouinciæ fuere pastorū solatio destituta, licet ad eas Prælati præfecti fuerint: in quibusdam tamen eiusdem prouinciæ ecclesiis, de quo dolendum est, Prælati minimè resederunt, nec hodie resident: propter quod ecclesiarum detrahitur commodis, & honori: quæ carentes defensorum auxilio in iuribus suis, & libertatibus multipliciter opprimuntur, animarū cura negligitur, & vitiorum sentibus fomentum periculosè præbetur. Vicarii enim, Officiales, Procuratores, & Thesaurarii eorundem emolumenta prouenientia ex iure sigilli curiæ eorundem vltra morem solitum diuersis exquisitis coloribus augmentarunt: quod in gregum eis creditorū præiudicium & iacturam, ad ambitionis, & auaritiæ improprium, dictis Prælatibus hæc forsitan ignorantibus, noscitur redundare. Nos igitur prædictus Archiepiscopus approbatione sacri concilii statuimus, quod nos seu venerabiles fratres nostri Episcopi, Vicarii, Officiales, Procuratores, Thesaurarii, aut alii quocunque nomine nuncupentur, pro iure sigilli nostræ curiæ, seu curiæ episcopalis, Vicariorum, seu Officialatus eiusdem plus nõ exigant pro iure sigilli, & collationibus beneficiorum, quàm Reuerendus Dominus bonæ memoriæ Arnaldus Tarraconensis Archiepiscopus, vltimus prædecessor noster, Venerabiles bonæ memoriæ fratres nostri Hugo Valentiniensis, Iacobus Dertusensis, & Ilerdensis, Ferrarius Barcinonensis, Arnaldus Gerundensis, Nicolaus Vrgellensis, & Hugo Vicensis Episcopi consueuerunt recipere. Quod si secus actum fuerit, nos, & Episcopi illis, à quibus vltra exactum fuerit, restituere teneamur, remissione quacunque nobis nec ipsis facta vllatenus profutura. Et eundem modum habeant obseruare Officiales, qui nunc sunt, quem Officiales prædictorum obseruarunt in recipienda pecunia pro decretis, & notariis pro scripturis. Et nisi fecerint, restitutioni prædicta se nouerint subiacere.

PETRVS SECVNDVS ARCHIEPISCOPVS

Tarracon. in concilio secundo Tarracone celebrato,

anno Domini. M. CCCLXVII.

Indices ecclesiastici, qui iubentur sine vlla mercede ius dicere, in fraudem causas committere, vel patrocinari vetantur: quorū ob alterum excommunicationis pœnam incurrunt, ob alterum munere quo funguntur, ac similibus, vt inhabiles, priuati censentur.

RAVDES commissas hætenus de medio extirpare, ac committendas in posterum præscindere, quantū cum Deo auctore poterimus satagentes, præsentis constitutione perpetuò valitura statuimus, vt nulli Vicarii generales, Officiales principales nostri, vel venerabilium Suffraganeorum nostrorum causas, quas iure

iure ordinario, & gratis sine vlllo salario tenentur decidere, in fraudem partium vel aliorum, quorum interfit, delegent. Quod si secus egerint, ipso facto excommunicationis se nouerint sententiam incurrisse. Prohibemus insuper ne in causis prædictis, posito quod iuste possent eas committere, pro neutra partium officium aduocationis assumant. Quod si fecerint, officio cuiusque præsidebunt, cum infamia, vltra iuris poenas contra tales editas, perpetuo sint priuati, & effecti inhabiles ad alia officia similia obtinenda.

IDEM PETRVS IN EODEM.

Statuitur Decanos foraneos, Procuratoresve fiscales non nisi presbyteros, aut certè tonsuratos, quos ad sacros ordines verisimile sit promotum iri, legi posse: alioqui eorum acta iuribus carere.

QVIA non decet causas ecclesiasticas per personas laicas tractari, statuimus vt in curiis nostris, & Suffraganeorum nostrorum non constituentur, seu ponantur, vel sint de cætero Decani foranei, procuratores fiscales, nisi presbyteri vel saltem tonsurati: de quibus verisimiliter præsumatur, quod debeant ad sacros ordines promoueri. Quod si secus actum, seu ordinatum extiterit, processus, qui cum prædictis fient, ipso facto, absque exceptionis ope, careant viribus, & effectu.

PETRVS TARRACONENSIS ARCHIEPISCOPUS
in concilio celebrato, anno Domini. M.
CCCCXIII. tertio Idus Martii.

Sancitur Vicarios, & Officiales principales in sacris ordinibus esse oportere: eorum autem qui in sacris non fuerint ordinibus, acta omnia ipso iure nulla esse.

HOC cõsultissimo prohibemus edicto, sacri approbatione concilii, præteritis moniti exëplis, quod neq; nos, neq; suffraganei nostri, Vicarios, vel officiales principales, nisi in sacris fuerint ordinibus cõstituti, in nostris diocesisibus, & suis, vllatenus teneamus. Et si contrariũ fiat, omnes actus, qui per dictos Vicarios, & Officiales in sacris, vt prædicitur, nõ promotos, inde fient, sint ipso iure nulli.

PETRVS DE FVXO CARDINALIS, APOSTOLICÆ SEDIS LEGATUS
in concilio Dertuf. celebrato, anno
Dñi. M. CCCXXIX. Nonis Nouemb.

Idem statuitur.

PER PETVO ordinamus edicto, Vicarios generales, aut principales Officiales diocesanorum, seu ordinariorum ecclesiasticorum esse debere in sacris ordinibus constitutos: decernentes omnes actus Vicarii, aut principalis Officialis non constituti in sacris ordinibus, si quos contigerit de cætero actitari, nullius esse roboris, ac valoris.

DE

DE OFFICIO, ET POTESTATE

Iudicis delegati. Tit. XII.

IDEM PETRVS IN EODEM.

Delegati apostolici iubentur primæ citationi delegationis tenorem integrũ inferere, potestatisque suæ limites minimè transilire. Fertur hanc cõstitutionem à Paulo quarto Pontifice maximo antiquatam esse.

ETSI apostolicæ sedis prouidentia circũspecta salubriter studuit prouidere, vt talibus personis Conseruatoris, & Delegati officia cõmitterentur, de quibus verisimiliter sperari posset, quod sic iniuncti sibi officii vires expedirent, vt potestatis sibi traditæ limites non excederent, experientia tamen rerum magistra docente comperimus ex multorum talium abusibus sæpe grandia illata discrimina: censura ecclesiastica iniuste ligando, ac denũciando ipsius censure sententia innodatos, pluraque enormia perpetrando in perniciem ecclesiarum, & scandalum plurimorum. Nolentes igitur sedis apostolicæ auctoritatem per actus indiscretos, & improbos quorundam Conseruatorum, vel Delegatorum ipsorum Executorum, vel Subexecutorum, quasi tenebrosi fumi caligine obfuscari, sed eorum ausus temerarios reprimere cupientes præsentis tenore in virtute sanctæ obedientiæ auctoritate, qua fungimur, districtè præcipiendo mandamus eisdem, ne vltra limites traditæ potestatis aliquid facere, seu attentare præsumant: cum enucleati iuris existat, potestatem eis concessam excedentes velut priuatos debere, & quidem meritò reputari: & sit iustum contra non seruantes traditam eis formam, iura, & ipsorum ministros taliter insurgere, vt effrenata audacia debita iustitia compescatur. Et vt omnis fraudis & figmenti materia penitus euitetur, in prima litera, quæ ab aliquo Conseruatore vel Iudice delegato, Executore, vel ab eis gerentibus vices in causa aliqua emanauerit, tenor suæ commissionis integraliter inferatur.

DE OFFICIO ORDINARII.

Tit. XIII.

PETRVS PRIMVS ARCHIEPISCOPVS
Tarracoñ. in tertio concilio Tarracone celebrato,
anno Domini. M. CCXLII.
tertio Idus Maii.

Præcipitur vt Ordinarii gratis ius dicant: Notarii moderata mercede contenti sint.

PRÆCIPIMVS vt Episcopi, vel Officiales eorum, & alii clerici ordinariam iurisdictionem habentes, gratis causas examinent, sententias proferant, nullam inde pecuniam recipientes saluo eo, quod pro iustitia, ratione dominationis debetur. Notarii autem pretium recipiant pro labore scripturæ temperatum.

D ROD

RODERICVS ARCHIEPISCOPVS IN
quarto concilio Tarracone celebrato, anno Domini.
M. CCCV. octauo Cal. Martii.

Cauetur ne Prælati inferiores quenquam ad sacros ordines aliis Episcopis præsentent, neve de causis matrimonialibus cognoscant: prohibenturque Episcopi eos ad sacros ordines admittere, quos illi præsentarint: nisi si priuilegio apostolico licuerit. Quæ decreta sunt contra eos, qui sibi Episcoporum partes vendicant, acerrimè obseruari iubentur.

VM nonnulli Abbates, & Prælati prouinciæ Tarraconensis vsurpando iurisdictionem Episcoporum, prouinciæ Tarraconensis clericos ordinandos præsentent per suas literas aliis Episcopis, ipsorum Episcoporum, ad quos pertinet dictorum clericorum ordinatio, licentia minimè requisita, cognoscant etiam, vel cognosci faciant de causis matrimonialibus in ciuitatibus, & diocesis prædictorum Episcoporum, & aliàs vsurpent ipsorum iurisdictionem, aliàque faciant, quæ ad ordinem pontificalem pertinere noscuntur, mādamus vniuersis Episcopis suffraganeis nostris, quòd ad præsentationem dictorum Abbatum, vel inferiorum Prælatorum nullum clericum ordinent: donec fidem fecerint, quòd ex priuilegio sedis apostolicæ hoc sibi specialiter sit indultum: & quòd sententias excōmunicationis per ipsos Episcopos, vel eorum Officiales latas, & ferendas contra impediētes, & vsurpantes iurisdictionem Episcoporum ipsorum obseruent, & faciant inuiolabiliter obseruari.

SANCIVS ARCHIEPISCOPVS IN QVARTO
concilio Tarraconensi, anno Domini. M. CCC-
LVI. decimotertio Cal. April.

Qui admissio aliquo delicto, vt sibi impunè sit, aliò profugerit, à suo Iudice reuocati, & ad pœnam expetiti remitti debent, nisi si nomine maleuolentiæ suspectus Iudex fuerit, aut alio de crimine ab eo Iudice, à quo detinetur reus, quæstio habeatur. Qui Iudices fecus fecerint commodis constitutionū priuantur.

BONVS & grauis Præses curare debet vt pacata atque quieta prouincia sit, quam regit. Quod obtinebit, si sollicitè agat, vt malis hominibus prouincia careat: eosq; conquirat, & prout quisq; deliquerit, in eum animaduertere satagat. Quod vt frequenter accidit, non potest de facili obtineri. Commisso enim per aliquè maleficio in vna diocesi seu territorio, ad aliam se transfert: ne pro suis demeritis puniatur. Et cum per suum ordinarium, vel alium, in cuius iurisdictione, vel territorio crimen commisit, de delinquente seu delatore petitur, seu sequitur ad locum delicti fieri remissio, per eum a quo petitur modis variis impeditur, & consequenter iustitia: & inde mala malis, facinora facinoribus cumulantur. Nos igitur Archiepiscopus approbante sacro concilio ordinamus, quòd per nos, & venerabiles fratres nostros

stros Episcopos, & per alios iurisdictionem obtinentes, cuiuscunq; conditionis, vel status existant, etiam si exempti, vel de ordine militari fuerint, ad Iudices ecclesiasticos nostræ prouinciæ fiant remissiones ad inuicem de omnibus clericis criminosis: cum vnus per alterum fuerit requisitus: nisi forsan ille de quo peteretur vt fiat remissio, contra Iudicem remissionem petentem iustam causam allegauerit, & eam probauerit coram Iudice, à quo huiusmodi remissio fieri petitur: vel Iudex à quo fuerit petita, eam facere minimè teneretur. Si verò aliquis præmissorū, vt prædicatur, requisitus remissionem criminosis, seu delati non fecerit: cōmodo, & auxilio constitutionum sacrorum conciliorum Tarraconensium contra inuasores, raptos, & deprædatores rerum ecclesiasticarum, hominum, ecclesiarum, & locorum religiosorum editarum, se nouerit eo ipso priuatum. Prædictam verò constitutionem per omnes superius nominatos in virtute sanctæ obedientiæ, cessante omni fraude, & dolo, præcipimus inuiolabiliter obseruari.

DE MAIORITATE, ET OBEDIEN-
tia. Tit. XIII.

Monentur Prælati, & Clerici vniuersi Archiepiscopo Tarraconensi pro ecclesiasticæ immunitatis defensione adesse, eidemque parere, & dicto esse audientes.

LEMENS Episcopus seruus seruorū Dei, venerabilibus fratribus Suffraganeis ecclesiæ Tarraconensis, ac dilectis filiis Abbatibus, Prioribus, Decanis, Præpositis, Archipresbyteris, ac aliis ecclesiarum Prælati: necnon & clericis vniuersis, per Tarraconensem prouinciam constitutis Salutem, & apostolicam benedictionem. Si debitum exoluere officii, ad quod existitis obligati, ac discrimina euitare propria, sicut viros decet constantes & prouidos, affectatis, nequaquam opus videtur vt super eo, quod in præsentiarū scribimus, apostolicis vos literis excitemus: qui ad illud promptis animis, ac studiis efficacibus promouendū motu tenemini exurgere proprio, & debetis non requisiti aliquatenus vel rogati: cum specialiter de re vestra dubium non sit agi, quæ absq; vniuersali vestro periculo nequit negligi, vel postponi. Licet igitur de sinceritatis vestræ prudentia fiduciam habeamus, quòd ad libertatem libenter intendat ecclesiasticam obseruandam, pro qua vestra interest murum defensionis ex aduerso ascendentes opponere pro viribus, ne valeat cōculcari. Quia tamen nil nocet ad bona voluntarios inductionibus animare congruis, ac sollicitis vigilantiam suadere: super hoc apostolicis cōmonitionibus vos eo propensiori cura decreuimus inuitādos, quòd diebus istis, quibus, prout non sine cordis dolore accepimus, libertas ipsa in partibus istis impugnatur: grauitur, ac enormiter derogatur eidem: vestræque in hac parte præsidia opportuna, magna & necessaria reputantur. Ideoq; vniuersitatē vestram

rogamus attentius, & hortamur, per apostolica vobis scripta mandantes quatenus venerabili fratri nostro Tarraconensi Archiepiscopo metropolitano, in libertatis tuitione ipsius, circa quam laborare debet, studiosius pro nostra, & apostolicæ sedis reuerentia sic efficaciter assistatis, ac ei aliâs in iis, quæ ad Archiepiscopalis ministerium dignitatis pertinent, sic intendatis deuotè ac humiliter pareatis: vt libertatis prædictæ feruidi zelatores, ac obedientiæ filii operibus comprobemini ex effectu: & propterea vestra deuotio ex hoc apud nos reddatur commendabilis: ac propterea fauorem apostolicum dignè mereatur vberius cum actionibus gratiarum. Datum Perusii, VIII. Idus Aprilis. Pontificatus nostri anno secundo.

IOANNES PATRIARCHA ALEXANDRI-
nus Archiepiscopus in primo concilio Tarracone celebrato, anno domini. M. CCCXXIX.
quarto Calendas Martii.

Prælati, & Canonici cappis nigris indui iubentur: alioqui in superiori, vel maiori choro non sedeant, nec non in processionibus cappatos præcedant.

STATVIMVS vt Archiepiscopus, & Episcopi, & alii prælati, & Canonici cathedralium & collegiatarum ecclesiarum, secularium, vel regularium, intra ecclesias suas, vel claustra, ad diuina officia, & processiones à festo omnium sanctorum vsque ad sabbatum Paschæ deferant cappas nigras: exceptis diebus, quibus cappis sericis solent vti. Alioquin in superiori choro, seu maiori, non sedeant: nec in processionibus inter cappatos incedant, sed eos præcedere teneantur.

DALMATIVS TARRACONENSIS ARCHIEPISCOPUS in concilio Tarracone celebrato, anno Domini. M. CCCXXIII. quinto Idus Decembris.

Canonici & Presbyteri de Capitulo cappis, siue almuciis ornati, cultui diuino iubentur interesse: si secus fecerint, distributionibus multentur.

VT decentius, deuotius, & honestius Canonici ad celebrationem diuini cultus accedant, constitutionem per bonæ memoriæ Dominû Ioannem Patriarcham prædecessorem nostrum editam de cappis portandis à festo omnium sanctorum vsq; ad Pascha, incipientè STATVIMVS, renouantes & ad Presbyteros de Capitulo extendentes, eidem constitutioni sacri approbatione concilii adiuimus, quod Canonici & Presbyteri de Capitulo ecclesiarum cathedralium, & collegiatarum ecclesiarum nostræ prouinciæ Tarraconensis, in choro ad horas diuinas almucias extensas super spatulas, à festo Paschæ Domini vsque ad festum omnium sanctorum portare omnimodè teneant

teneantur. Quod si secus fecerint, cappas, seu almucias suis temporibus, vt præmittitur, non portando, amittant distributiones illa hora, qua contrarium fecerint, ipso iure.

PETRVS QVARTVS DE CARDONA ARCHIEPISCOPUS Tarraconensis in concilio celebrato, anno Domini. M. D. XVII.

Quæ, quibusque temporibus cappæ, & almucias pro cuiusque dignitate, & gradu in ecclesiis gestari debeant: & quæ pœna sit contra huius constitutionis præscriptum venienti.

STATVIMVS sacro approbante concilio, quod personæ in dignitate constitutæ, & Canonici cathedralium ecclesiarum deferant almucias folratas ex satino carmesino: nisi sint religiosi, qui eas deferant ex satino nigro, vel colorum à iure permissorum. Canonici verò collegiatarum ecclesiarum, tam secularium, quàm regularium etiam deferant ex satino nigro. Præpositi verò in ecclesiis, in quibus habent certum locum in choro, & in processionibus post Canonicos eas deferant de satino morato. Beneficiati autem, si sint Canonici ecclesiarum cathedralium, aut nobiles, seu doctores, magistri, vel licenciati, de satino nigro: Commensales, Portionarii, Bacchalaurei in iure, vel sacra Theologia, ex tafatano nigro, et beneficiati. Contrarium verò facientes perdant eas ipso facto, & applicatæ censeantur fabricæ ecclesiæ, cui deseruiunt. Verùm si transgressor recusauerit infra tres dies tradere dictæ fabricæ almuciam, sit priuatus distributionibus dictæ ecclesiæ, donec almuciam fabricæ tradiderit cum effectu. Prælati, vel superiores qui negligentes fuerint in executione prædictorum, teneantur æstimationem dictarum almuciarum tradere fabricæ dictæ ecclesiæ. Quod verò ad cappas chori portandas tempore hyemis pertinet, seruetur consuetudo vniuscuiusque ecclesiæ.

DE PACTIS, ET COLLEGIIS
illicitis. Tit. XV.

SPARAGVS ARCHIEPISCOPVS TARRACONENSIS in concilio Tarracone celebrato, anno Domini. M. CCXXX. Cal. Maii.

Qui illicitam societatem cum aliquibus coierint, conspirauerintve ad beneficia obtinenda, beneficiis priuantur tum adeptis, tum adipiscendis.

CVM aliqui quærentes quæ sua sunt, nõ quæ IESV CHRISTI, cum beneficia ecclesiastica in ecclesiis Dei vacant, socios sibi attrahunt, & pactionibus illicitis eos sibi alligant, vt propter maiorem numerum prauitatis, obtinere valeant quod intendunt, ad offensam Dei & scâdalum populi christiani, vt propriæ am-

bitioni damnabiliter satisfaciant. Ideoq; statuimus generali concilio approbante, quod quicumque de cætero talia præsumpserit attentare, omnino beneficio careat sic obtento, ita quod nunquam in eadem ecclesia beneficia valeat adipisci.

PETRVS PRIMVS ARCHIEPISCOPVS TARRACONENSIS in quinto concilio celebrato, anno Domini. M. CCXLIII. Pridie Idus Ianuarii.

Qui illicitam societatem cum aliquibus coierint, excommunicantur,

CONSPIRATORVM genus odibile cupientes à peruersitate huiusmodi coërcere, sacro approbante concilio excommunicamus omnes conspiratores, & colligationes illicitas facientes in clero, & cōtra constitutos in clero. Sententiam autem huiusmodi ad præterita duximus extendendam: nisi infra mensem, à tempore scientiæ, conspiracyonem, colligationemque huiusmodi pro posse duxerint reuocandam.

ENNECVS TARRACONENSIS ARCHIEPISCOPVS in tertio concilio celebrato, anno Domini. M. CCCCVI. Idib. Martii.

Illicita collegia ius collegiorum non habentium excommunicatione coërcentur. Qui ab iis non destiterint instituendis, beneficiis & officiis priuantur.

INTER curas innumeras, quas Pastoralis officii debitum humeris nostris imposuit, illas præcipue amplectimur, & soluere cupimus, per quas status, & iurisdictio ecclesiastica illibata permaneat: & subditi ab illicitis actibus compescantur. Ad auditum igitur nostrum veridica relatione deductum est, quod nonnulli cathedralium ecclesiarum beneficiati, & clerici seculares collegium non habentes, ac parochialium ecclesiarum Rectores, & beneficiati prouinciæ nostræ, ordinariæ disciplinæ iugum abiicere satagentes, sub figmento obfuscatæ deuotionis, & utilitatis personarum, & beneficiorum suorum, quæsito colore, collegia illicita & congregationes à iure reprobatae per se facere, & procurare non formidant: contra iurisditionem Prælatorum, in eorum & Capitulorum, & ecclesiarum cathedralium præminentias calcaneum erigere non verentes. Præmissa igitur tanto fortius detestantes, quanto ipsa perniciosius exemplum pariunt, vel à iuris æquitate sunt aliena, ac volentes prædictorum temerariam & effrenatam voluntatem iusto retinaculo prohibere, omnes & singulos talia attentantes, vel fieri procurantes, ipso facto, approbante sacro concilio, excommunicationis sententiæ decernimus subiicere. Et si moniti infra decem dies ab huiusmodi illicitis actibus non destiterint cum effectu, ipsos, eisdem lapsis,

lapsis, eorum beneficiis, administrationibus, vel officiis, quæ tunc temporis obtinebunt, decernimus hoc edicto consultissimo perpetuo esse priuatos: per eos quibus ipsorum beneficiorum, administrationum, vel officiorum collatio spectet, aliis idoneis conferendis: aliis pœnis contra talia peragentes in suo robore permansuris.

Superior constitutio apostolica approbatione confirmatur, Episcopo Barcinonensi, & Capitulo postulantibus.

BENEDICTVS Episcopus seruus seruorum Dei, ad perpetuam rei memoriam. Romani pontificis prouidentia circumspccta, his, quæ pro ecclesiarum, Prælatorum, ac aliarum personarum ecclesiasticarum utilitate proinde facta sunt, vt illibata consistant, libenter adiicit apostolici muniminis firmitatem. Exhibita siquidem nobis nuper pro parte venerabilis fratris Ioannis Episcopi, & dilectorum filiorum Capituli Barcinonensis petitio continebat, quod olim pro correctione morum subditorum, clericorum, & personarum ecclesiasticarum, ac honestatis disciplina, & pro iurisdictioe ecclesiastica conseruanda, in concilio Tarraconensi constitutio Canonicè edita extitit tenoris subsequenti. INTER curas innumeras, quas pastoralis officii debitum humeris nostris imposuit, illas præcipue amplectimur, & soluere cupimus, per quas status, & iurisdictio ecclesiastica illibata permaneat: & subditi ab illicitis actibus compescantur. Ad auditum igitur nostrum veridica relatione deductum est, quod nonnulli cathedralium ecclesiarum beneficiati, & clerici seculares, collegium non habentes, ac parochialium ecclesiarum Rectores, & beneficiati prouinciæ nostræ, ordinariæ disciplinæ iugum abiicere satagentes, sub figmento obfuscatæ deuotionis, & utilitatis personarum, & bonorum suorum, quæsito colore collegia illicita, & congregationes à iure reprobatae per se facere, & procurare non formidant, contra iurisditionem Prælatorum suorum, & Capitulorum ecclesiarum cathedralium præminentias calcaneum erigere non verentes. Præmissa igitur tanto fortius detestantes, quanto ipsa perniciosius exemplum pariunt, vel à iuris æquitate sunt aliena, ac volentes prædictorum temerariam & effrenatam voluntatem iusto retinaculo prohibere, omnes & singulos talia attentantes, vel fieri procurantes, ipso facto, approbante sacro concilio, excommunicationis sententiæ decernimus subiicere: & si moniti infra decem dies ab huiusmodi illicitis actibus non destiterint cum effectu, ipsos, eisdem lapsis, eorum beneficiis, administrationibus, vel officiis, quæ tunc temporis obtinebunt, decernimus hoc edicto consultissimo perpetuo esse priuatos: per eos quibus ipsorum beneficiorum, officiorum, vel administrationum collatio spectet, aliis idoneis conferendis: aliis pœnis contra talia peragentes in suo robore permansuris. Datum in sacro concilio prouinciali celebrato in

to in castro Archiepiscopali Tarracoñ. per dominum Ennecum Archiepiscopum die Iouis XV. mensis Martii, anno domni. M. CCCCVI. Quæ supradicta constitutio, quæ tunc in eodem concilio, nemine discrepante, edita extitit, cum postmodum in ecclesia Barcinonensi, quæ de prouincia Tarraconensi existit, publicata fuisset, nonnulli beneficiati in eadem ecclesia falsò prætendentes ex constitutione prædicta se fore grauatos, tam pro se, quàm suis huic parti adhærentibus ad sanctam sedem apostolicam appellarunt: nosq; causam appellationis huiusmodi dilecto filio Aymerico Abbati monasterii sancti Saturnini Tholosanens. ordinis sancti Augustini, in Romana curia cõmoranti, ad instantiam dictorum Episcopi Capituli audiendam commisimus, & sine debito terminãdam, non obstante quòd causa ipsa de sui natura ad Romanam curiam legitime deuoluta, in ea tractãda & finienda non esset: & cum potestate citandi præfatos beneficiatos, & adhærentes, extra Romanam curiam, & ad partes, quoties opus esset. Idemq; Abbas ad instantiam magistri Francisci Pineda Canonici Barcinonensis procuratoris dictorum Episcopi, & Capituli coram eo in iudicio cõparentis, præfatos beneficiatos per suas literas citari mandauit ad partes, vt coram eo certo termino peremptorio competenti tunc expresso, cum omnibus iuribus & munimentis suis causam huiusmodi tangentibus comparerent: processuri in causa ipsa ad singulos actus necessarios vsque ad definitiuã sententiam, prout existeret iuris & rationis. Cum autem, sicut eadem petitio subiungebat, constitutio supradicta pro conseruatione iurisdictionis ecclesiasticæ, & morum subditorum correctione fuerit, vt præmittitur, canonicè edita, pro parte ipsorum Episcopi, & Capituli nobis fuit humiliter supplicatum, vt non obstantibus appellatione prædicta, & processu causæ huiusmodi constitutioni prædictæ robur confirmationis adicere: ac defectus, si qui interuenerint, in eadem supplere de benignitate apostolica dignaremur. Nos igitur statũ causæ huiusmodi habentes, præsentibus pro expresso huiusmodi supplicationibus inclinati, prædictam cõstitutionem non obstantibus appellatione, & lite huiusmodi, ac cõstitutionibus apostolicis contrariis quibuscunque, ex certa scientia, auctoritate apostolica confirmamus, ac præsentis scripti patrocinio cõmunimus: suppletes omnes defectus, si qui forsan interuenerint in eadem. Nulli ergo omanino hominum liceat hanc paginã nostræ confirmationis, & supplicationis infringere, vel ei ausu temerario contrã ire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem omnipotentis Dei & beatorum Petri & Pauli apostolorum eius se noverit incursum. Datum Masilia apud sanctum Victorem X V. Calend. Martii. pontificatus nostri, anno XIII.

DE

PETRVS PRIMVS ARCHIEPISCOPIVS TARRACONENSIS IN SECUNDO CONCILIO VALENTIÆ CELEBRATO, ANNO DOMINI. M. CCXL. OCTAUIO ID. MAII.

Cauetur ne quis clericus Tarraconensis cuiquam contra Tarraconensem ecclesiam patrocinetur, præterquam ecclesiæ in qua intitulatus fuerit, aut sibi, ac suis: nisi facultate impetrata.

SACRO approbante cõcilio statuimus, quòd si aliquis clericus Tarraconensis prouinciæ contra Tarraconensem ecclesiam aduocationis officium nõ petita licentia, & obtenta præstiterit, nisi pro sua ecclesia scilicet nostræ prouinciæ, in qua intitulatus fuerit, vel nisi suam causam, vel suorum prosequatur, beneficio quod habuerit in Tarraconensi prouincia auctoritate huius constitutionis nouerit se priuatum.

IDEM PETRVS IN EODEM.

Statuitur ne quis clericus Tarraconensis contra Episcopum suum cuiquam possit esse aduocatus.

STATVIMVS quòd aliquis clericus contra Episcopum suum non aduocet: nisi pro Episcopo à quo maius beneficium obtinuerit quàm à suo: vel nisi suam, vel suorum iniuriam prosequatur.

IOANNES PATRIARCHA ALEXANDRINUS IN QUARTO CONCILIO TARRACONE CELEBRATO, ANNO DOMINI. M. CCCXXXIII. DECIMO OCTAUIO CALENDAS FEBRUARII.

Interdicitur clericis laicorum patrocinio contra clericos pro suis beneficiis litigantes: nisi quatenus coram Iudice laico postulare clerico licet. Qui secus fecerint excommunicantur.

QUONIAM ecclesia vna sit, vnum Deum prædicet, atque colat: & omnia, quæ ipsa ecclesia habet, vnum sit patrimonium crucifixi: & quilibet clericus beneficiatus, qui de ipso patrimonio viuit, ipsam ecclesiam non impugnare, imò defendere teneatur, & aliqui clerici beneficiati de patrimonio supradicto, cõtra eam in causis nõ dubitent laicis patrocinium impartiri, iccirco præsentis constitutione statuimus perpetuò valitura, quòd nullus beneficiatus in aliqua causa, quam clericus aliquis cõtra aliquem laicum ratione sui beneficii habeat, agendo, vel defendendo in iudicio ecclesiastico, seu etiam seculari laico, contra clericũ, nisi in casibus, in quibus permissum est clerico corã seculari iudice postulare, impendat patrocinium in iudicio, vel extrã publicè, vel occultè aduocati, seu procuratoris officium exercendo: in facientes contrarium excommunicationis sententiam proferentes.

E ARN

ARNALDVS ARCHIEPISCOPVS TARRA-
conensis in concilio tertio Tarracone celebrato,
anno Domini. M. CCCXXXIX.
quinto Nonas Augusti.

Superiorem constitutionem ad religiosos etiam decernitur pertinere.

CONSTITVTIONEM olim editam in prouinciali concilio Tarraconensi per bonæ memoriæ Dominū Ioannem Patriarcham Alexandrinum, & administratorem ecclesiæ Tarraconensis, qua cauetur ne clericus beneficiatus pro laicis cōtra clericos aduocatus, vel procurator existat, ad religiosos quoscuq; ita quod non recipiant aduocationis, seu procurationis officiū contra clericos, vel alios religiosos, seu personas quascūque ecclesiasticas, vel beneficiati clerici cōtra eos, duximus extendendā.

PETRVS QVARTVS DE CARDONA AR-
chiepiscopus Tarraconensis in concilio per eum Bar-
cinonē celebrato, anno Domini. M. D.
XVII. pridie Cal. Iulii.

Decem ducatus primū multantur clerici, qui aduocatum, aut procuratorem pro aliquo egerint: nisi quatenus à iure permittitur: grauiore pœna, qui id facere perrexerint.

NVLLVS clericus in sacris ordinibus cōstitutus, aut religiosus audeat postulare, seu aduocare, vel etiam procurare in curia ecclesiastica, vel seculari: nisi in casibus à iure permisis, sub pœna x. ducatorum pro prima vice. Si verò deinde culpabilis fuerit repertus, grauiori pœna per ordinarios puniatur.

DE PROCVRATORIBVS.
Tit. XVII.

PETRVS TERTIVS ARCHIEPISCOPVS
Tarraconensis in concilio celebrato, anno Do-
mini. M. CCCXIII. ter-
tio Idus Martii.

Statuitur, vt in singulis diocēsis aduocatus & procurator constituatur qui pauperum causam diligenter defendat, quos pauperes esse Episcopus, aut eius Officialis censuerit. Ei merces de mensa episcopali decernitur: ne quid à pauperibus vlla ratione exigatur.

SVPER genum, & pauperem intendentes, cum pleræq; vidue, & pupilli, & aliæ miserabiles personæ propter indigentiam, & paupertatem nequeant agendo, vel defendendo ducere causas suas: & sic eorum iura pereant indefensa, capropter cupientes, sicut tenemur indigentibus aperire viscera charitatis, statuimus

tuumus & ordinamus sacro approbante concilio, quod nos, & quilibet Suffraganeorum nostrorum in curiis nostris & eorum, aduocatum & procuratorem pauperum constituere, ordinare, & continē habere teneamur: quibus de mensa nostra, & ipsorum Suffraganeorum, & in suis diocēsis de cōpetenti salario satisfiat. Qui quidem aduocatus, & procurator pauperum teneatur aduocare, & procurare in dictis curiis solerter, et diligenter causas dictorum pauperum, viduarum pauperum, & personarum illarum scilicet, quæ ab Episcopo, Vicariis, vel Officialibus suis verè pauperes fuerint inuentæ summaria informatione recepta, & eisdem aduocato, & procuratori expressè quod pauperes sint, nota facta: nihilq; ab eis quouis colore, vel modo inde recipientes: sed constituto per nos, & dictos Suffraganeos nostros in dictis diocēsis salario sint contenti: vltra quod labores eorū cum multiplicato fructu retribuet infallibiliter eis ille qui bonorum retributor est omnium, & pauperum fideiussor.

LIBER SECVNDVS.

DE IVDICIIS.

TIT. I.

IOANNES SABINENSIS IN CONCILIO
Ilerdenſi, anno Domini. M. C. XXIX.
quarto Calendas Aprilis.

Clericum crimine fragrante, ſi quis miniſter Iudicis laici comprehenderit, vt eccleſiaſtico Iudici reddat, omni pœna liberatur: modò vt ne comprehenſum tractet duriùs. Sin id fecerit crimine minimè fragrante, ſine eccleſiaſtici Iudicis mandato, culpæ affinis cenſetur.

M Iuſtitia ſecularis, fragrante maleficio, in furto, rapina, homicidio, vel raptu mulierũ, vel cudendo falſam mœnetam clericũ comprehenderit, non vt vindictam in ipſum exerceat, ſed vt eundem reddat eccleſiaſtico Iudici, & cum eum ita captum reddiderit eccleſiaſtico Iudici, niſi manifeſtè exceſſerit contractando captum enormiter, nullam in hoc pœnam incurrat: & qui ſic fuerit deprehenſus, canonicè puniatur. Maleficio autem non fragrante, ſi iuſtitie ſecularis miniſter clericum ceperit abſque mandato eccleſiaſtici Iudicis, reus habeatur.

DE FORO COMPETENTI.

Tit. II.

Archiepiſcopo Tarraconenſi mandatur, vt quæſtionem de iis habeat, qui eccleſiaſticiſ Iudicibus ſpretis, ad ſeculares profugiunt.

VRBANVS Quartus Epicoſopus ſeruus ſeruorum Dei venerabilibus fratribus Epicoſpis, & dilectis filiis Abbatibus, Prioribus, & aliis eccleſiarũ Prælatiſ, Capituliſ, & clericis vniuerſiſ exemptiſ, & non exemptiſ per Tarraconenſem eccleſiam conſtitutiſ ſalutem, & apoſtolicam benediſtionẽ. Quauis ſit graue nimis, & diuini plerũq; animaduerſione iudicij, quòd aliqui laici falcem in meſſem Dominiſ ſacrilegiſ auſibus ingerentes, perſonas eccleſiaſticas ſuiſ ſubiiciendo iudiciſ, in periculum fidei eccleſiaſticae moliuntur ſubuertere libertatem: hoc tamen ardentiuſ zelum cõmonet vltionis, quòd idem

idem laici ſui fomentum erroris dicuntur in clero aliquotiens inuenire dum clerici à clericis, &, quòd eſt grauius, religioſiſ non ſolũ inuiti, ſed interdum voluntarij, ſpretiſ eccleſiaſticiſ tribunalibuſ, ad publica iudicia pertrahuntur. Ad aures nanque Apoſtolatuſ noſtri peruenit, quòd nonnulli veſtrum ſpreto foro eccleſiaſtico, ſuper hiſ quæ ad illud pertinent, ſe mutuò protrahunt ad iudiciũ ſeculare: aliqui verò iudiciũ eccleſiaſticũ retardare, vel totaliter impedire volentes, regias prohibitioneſ contra alioſ impetrare præſumũt: aliquotiens rem litigioſam per regem ipſum, & aliaſ ſeculareſ perſonaſ occupari temerè procurando. Quia igitur illud indignum eſt, & diuini iudicij animaduerſione digniſſimum, & ideò minimè tolerandum, vniuerſitati veſtræ diſtrictiuſ inhi- bemus, ne aliqui veſtrum in contemptum publici beneficii, quòd clericorum collegio ita inuiolabiliter eſt indultum, vt ei priuatiſ aliquorum pactiſ, vel cõſenſibuſ nequeat derogari, ſuo relicto iudice ad publica trahere iudicia prætextu conſuetudiniſ, qua quidam ſe ſuper hoc, vt dicitur, munire contendunt, quanuiſ in talibuſ aliqua conſuetudo conualeſcere nequeat, vel impetratę prohibitioniſ, aut occupationem procurare huiuſmodi non præſumat. Noſ enim timentes ne noſ, niſi hæc corrigatiſ, & noſ ſi ea neglexerimur incorrecta, indignationem æterni Iudicis incurramuſ, venerabili fratri noſtro Archiepiſcopo Tarraconenſi per noſtraſ damuſ literaſ in mandatiſ, vt contra omneſ, quòſ circa prædicta culpabileſ inueniriſ, auctoritate noſtra procedat iuxta canonicas ſan- ctioneſ: contra dictoſ auctoritate noſtra, appellatiõne poſt poſita, compeſcendo. Datum apud Urbem veterem, ſecundo Iduſ Iunij. Pontificatuſ noſtri, anno ſecundo.

RODERICVS ARCHIEPIſCOPVS IN SE-
cundo concilio Ilerdæ celebrato, anno Domini.

M. CCXCIII. Calend. Aug.

Qui clericum ad iudiceſ ſeculareſ citariſ, ſiue clericuſ exiſterit, ſiue laicuſ, excommunicatur, & iuſ agendi amittit, laicę que in eiufmodi iudicio ſen- tentiæ inualidæ habentur.

HABET tam de iure canonico, quàm ciuili libertatiſ eccleſiaſticae priuilegium, vt clericuſ in cauſa ciuili, & criminali, volens etiam, & conſentiens nequaquam valeat coram ſeculari iudice conueniri: præſumunt tamen alicubi in prouincia Tarraconenſi, clerici, & laici, clericuſ ſuper violentiſ, & iniuriſ, & quòd eſt abſurdiuſ, ſuper decimiſ, ad ſeculare iudiciũ trahere, ac temerè euocare. Iudiceſ etiam ſeculareſ falcem in alienã ſegetem mittenteſ, de cauſiſ huiuſmodi inter clericuſ cognoſcenteſ captiſ pignoriſ, ac mulcta indiſta, cogunt clericuſ ſic conuentoſ, & per ipſoſ ſententialiter cõdemnatoſ ſatiſfacere, fori exceptione declinatoria propoſita, non admiſſa.

E 3 Vnde

Vnde cum prædicta in præiudicium vergant non modicum ecclesiasticæ libertati, idcirco nos Rodericus miseratione diuina sanctæ Tarraconensis ecclesiæ Archiepiscopus, approbante sacro concilio, statuimus & censemus, vt clericus aut laicus, qui in criminalibus, aut ciuilibus, temporalibus, aut spiritualibus clericum vocauerit coram iudice seculari, eo ipso sententiam excommunicationis incurrat. Ac nihilominus clericus actionem sic temerè attentatam amittat. Sententias verò prædictas tanquam à non suo competenti iudice latas decernimus viribus penitus vacuatas: consuetudine quauis, quæ corruptela debet veraciùs nuncupari, in contrarium non obstantè.

DE FERIIS. Tit. III.

PETRVS PRIMVS ARCHIEPISCOPVS TARRACONENSIS in tertio concilio Tarracone celebrato,
anno Domini. M. CCXLII.
tertio Idus Maii.

Qui per anni circulum festi dies habendi.

VM otium, & desidia fomentum pariant vitiorum, festiuitatum multitudinem ducimus temperandam: cum in illis, in eo quòd non laborat pauperes, aggraentur, & otiosi & desidiosi ad illicita prouocentur. Quare festiuitates colendas necessariò subnotauimus: quas, qui cõtempserint colere, per suum Presbyterum compellantur: festum scilicet Circumcisionis Domini, Epiphaniæ, sancti Vincentii, Purificationis sanctæ Mariæ, Mathiæ apostoli, Annunciationis beatæ Mariæ, duorum dierum octauarum Paschæ, sancti Marci Euangelistæ, Philippi & Iacobi, Inventionis sanctæ Crucis, Ascensionis Domini, feriæ secundæ octauarum Penthecostes, Ioannis Baptistæ, Petri & Pauli, & sanctæ Mariæ Magdalenæ, Iacobi apostoli, & sancti Laurentii, Assumptionis beatæ Mariæ, sancti Bartholomei, Natiuitatis virginis Mariæ, Matthæi apostoli, sancti Michaëlis, Lucæ Euangelistæ, Symonis & Iudæ, Omnium sanctorum, sancti Martini, sancti Andree, sancti Nicolai, sancti Thomæ, Natiuitatis domini, sancti Stephani, sancti Ioannis apostoli. Et quælibet parochia obseruet festiuitatem illius sancti, in cuius honore constituta est maior eius ecclesia. Officia verò harum solennitatum, & omnium aliarum, siue sint nouem, siue trium lectionum, prout hætenus consueuit fieri à clericis, & in ecclesiis, & in portionibus obseruentur: & ad audiendum officia laici nihilominus moneantur.

BERNARDVS IN SECVNDO CONCILIO
Tarracone celebrato, anno Domini. M. CC-
LXXVII. quinto Nonas Maii.

Vigesimalis tertius dies Septembris iubetur esse sacer, & festus diuæ Teclæ virginis & martyris: eoque à seruilibus operibus abstinendum.

CAET

CAETERVM quia ecclesia Tarraconensis, quæ caput & mater existit totius prouinciæ Tarraconensis, sub inuocatione, & titulo beatissimæ Teclæ virginis, & Martyris est constructa, propter quod ad inuocationem & venerationem eiusdem omnes, & singuli de prædicta prouincia specialiter astringuntur, constitutiones prædecessorum nostrorum super hoc editas innouantes, volumus, ac vniuersis & singulis Suffraganeis nostris in virtute sanctæ obedientiæ firmiter dicimus & mādamus, quatenus obseruent constitutiones editas in sacro concilio Tarraconensi, super obseruatione festiuitatis Beatæ Teclæ virginis supradictæ, videlicet vt festum Beatæ Teclæ virginis & Martyris, quæ nono Calend. Octobris festiuari intitulatur per suas ciuitates, & diceceses in abstinentia cuiuslibet seruilis operis faciant celebrari.

DE TESTIBVS. Tit. IIII.

ENNECVS ARCHIEPISCOPVS TARRACONENSIS in primo concilio Tarracone celebrato,
anno Domini. M. CCCXCI.
Nonis Aprilis.

A procuratore fiscali testes inquisitionis recipi non debere, sed ab Officiali.

APRISIA, quæ recipi debet, antequam contra delatum offerantur capitula, vel aliàs molesteretur, nisi timeatur de fuga, vel fragante crimine capiatur, nõ per Procuratores fiscales, sed per Officiales, sub excommunicationis pœna recipi præcipimus: cum officium sit iudicis, & non partis.

DE FIDE INSTRUMENTORUM. Tit. V.

PETRVS SECVNDVS TARRACONENSIS
Archiepiscopus in concilio celebrato, anno Domini. M. CCCLXIII, tertio
Calendas Martias.

A Notariis, qui obtinent scribanias ecclesiasticas non esse in tabellis quas scribunt contractionibus, aut abbreviationibus dictionum, aut formularum vtendum: veluti cum scribunt &c, aut aliquid simile, sed plenè ac disertè, vt continent litera, ita scribendum,

DESIDIAE, quæ hætenus in Notariis seu tabellionibus ecclesiarum, ciuitatum, diocesium, & prouinciæ Tarraconensis inoleuit, necnon litigiis & damnis, quæ interdum contrahentibus ad inuicem inferuntur propter abbreviaturas, quas Rectores, Vicarii perpetui, & aliæ personæ ecclesiasticæ, & seculares prouinciæ supradictæ habentes, seu tenentes, & regentes scribanias, seu notarias

notarias ecclesie ponunt in instrumentis, quæ recipiunt ad instantiam contrahentium prædictorum per verbum &c, vel simile, occurrere cupientes sacro approbante concilio statuimus, quod quicumque Rector, Vicarius perpetuus, seu quæuis alia persona ecclesiastica, vel secularis, aut quicumque alius notarius, seu scriptor habens, tenens, seu regens scribaniam seu notariam ecclesie, seu ecclesiasticæ personæ intra prouinciam Tarraconensem, qui formam alicuius instrumenti recipiet, scribat, seu scribi faciat in suis capibreuiis, vel libris notularum, notam dicti instrumenti largo modo, & per continentiam literarum dictatam, sic quod in ipsa nota non sit aliqua abbreviatura, per verbum &c, vel simile, prout hæctenus consuevit fieri: quam quidem notam scribere, seu scribi facere teneatur infra duos menses, post firmas omnium cõtrahentium, & aliorum, qui ipsum instrumentum firmare habent, interpositas, computandos: ipsis tamen contrahentibus dictis notariis exoluentibus medietatem ipsius salarii, de, & pro ipso instrumento eis pertinentis. Si verò dictum instrumentum, aut contractus, super quo ipsum instrumentum recipietur, ad cognitionem sapientis, vel alterius personæ dictari habeat, eo casu, tempus dictorum duorum mensium, postquam ipsa cognitio interposita fuerit, incipiet currere, & non antè, & illud idem in testamentis volumus obseruari. Terminus tamen duorum mensium post publicationem testamentorum, quæ per mortem testantium coram suis amicis solet fieri, vel post mortem testatoris in locis vbi dicta publicatio non est solita fieri coram amicis, vt præfertur, incipiat currere, & non antè. Et, si forsan testator in vita sua requirat testamentum suum in notulam, aut capibreuium notularum redigi seu scribi, illud notario infra duos menses à tempore ipsius requisitionis immediatè sequentes, facere teneatur: ipso tamen testatore medietatem salarii ipsius testamenti eidem notario persolvente. In locis tamen vbi iam ordinatum existit, quod notarii habeant testamenta in notas capibreuiorum redigere, seruetur id quod iam in ipsis locis existit ordinatum. Et, si prædicta, aut prædictorum aliquod Rector, Vicarius, aut Notarius, scriptor aliquis habens, regens, seu tenens notariam, seu scribaniam ecclesie in ciuitate, diocesi, & prouincia prædictis, repertus fuerit non seruare, pœnam viginti solidorum pro quolibet instrumento, vel testamento, quod repertum fuerit, breuiter notatum, seu in quo dicta abbreviatura per verbum &c, vel simile facta fuerit, incurrere volumus ipso facto, in ornamenta, vel alias necessitates ecclesie, in cuius scribania hoc repertum fuerit, per ordinarium conuertendam. Et nihilominus teneatur restituere omnia damna & interesse, quæ ratio ipsius abbreviaturæ secuta fuerint, contrahentibus, vel alteri eorundem, quæ damna & interesse soluere teneantur, facta prius taxatione de ipsis damnis, & interesse per Archiepiscopum, Episcopum, vel Vicarium, aut Officialem, seu Rectorem, vel Vicarium prædictorum.

IDEM

IDEM PETRVS TARRACONENSIS AR-
chiepiscopus in concilio secundo celebrato, anno
Domini. M. CCCLXVII.
Idibus Februarii.

Rectores, Vicarii, ac Notarii, quique Notariorum vices gerunt prohibentur extra fines Rectoriæ, aut loci, cuius scribanias tenent, quancunque scripturam publicam exportare: idque si fecerint, excommunicationis pœna puniuntur: qua nequeant liberari, nisi prius parochiæ, & p̄sais iniuriam, Archiepiscopi, aut Episcoporum, Vicariorum, aut Officialium arbitrio satisfecerint: & suæ temeritatis pœnas dederint.

ACRO approbante concilio statuimus, vt nullus Rector, seu Vicarius, seu quicuis alius Notarius, seu locum tenens Rectoris, Vicarii, seu Notarii cuiuscunque ecclesie, loci, seu parochiæ nostræ diocesis & prouinciæ Tarraconensis, aut alia quæcunque persona ecclesiastica, vel etiam secularis notulam, seu notulas aut protocollum, seu protocolla notularum ipsius ecclesie, loci, seu parochiæ instrumentum, seu instrumenta, aut quancunque aliam scripturam publicam, quam idem Notarius, vel locum tenens Notarii tenere debeat extra fines aut terminos loci, seu parochiæ, aut notariæ ipsius extrahat, seu extrahi faciat quouis modo absq; nostra, vel venerabilium fratrum nostrorum, aut Vicariorum, seu Officialium nostrorum, vel eorum, aut aliorum dominorum Prælatorum, dominorum, scribaniarum, speciali licentia, & permisso. Quicumque autem huiusmodi prohibitionis, seu statuti temerarius extiterit violator, excommunicationis sententiam ipso facto incurrat: à qua absolui nequeat, nisi prius ecclesie loci, seu parochiæ ipsi, ac p̄sais inde iniuriam, siue damna satisfecerit arbitrio nostro, vel dictorum Suffraganeorum nostrorum, aut Vicariorum, seu Officialium nostrorum, vel eorum, de transgressione huiusmodi nihilominus puniendus.

IDEM PETRVS IN EODEM.

Domini temporales inuadere prohibentur in scripturas, cõtractus, atque instrumenta, quæ per testes ecclesiarum scribi ius est. Quod si fecerint, excommunicantur: monenturque excommunicatione liberari non posse, nisi prius satisfecerint de damnis datis ad arbitrium Iudicis ecclesiastici. Quinetiam de damnis, si quæ ante hoc tempus illata sint, teneri commonentur.

VI A nonnulli domini temporales, Baiuli, seu Officiales suis in locis, in quibus scribania sunt, & fuerunt hæctenus ecclesiarum, ab aliquibus citrà temporibus, postquam iurisdictionem dictorum locorum, ciuilem vel criminalem, idem domini temporales emerunt, iura ad dictas ecclesias scribanias, vel Rectores ipsarum, vel alias personas ecclesiasticas ratione instrumentorum, & aliarum scripturarum pertinentia, in fraudem &

F detrim

detrimentum prædictorum Rectorum, & ecclesiarum, vel aliarum personarum ecclesiasticarum vsurpari permittunt, seu vsurpare nituntur: faciendo in registris suis, vel suorum Officialium scribi inuentaria, contractus, & alia, de quibus erant per dictos Rectores, seu eorum Vicarios, seu alias personas ecclesiasticas instrumenta publica facienda: propter quod euidenter diminuti fuerunt, & diminuuntur redditus, prouentus, & emolumenta ad dictos Rectores, & ecclesias, ac ecclesiasticas personas alias pertinentes. talia deinceps sub excommunicationis anathemate, quam contrarium facientes ipso facto incurrant, fieri prohibemus: à qua absolui nequeant, donec de damnis, ecclesiis & Rectoribus eisdem ad arbitrium diocesani, huiusmodi vsurpantis Vicarii generalis, vel Officialis principalis ipsius, fuerit plenarie satisfactum. Sciantq; præfati domini temporales, Baiuli vel Officiales prædicti, se ad restitutionem damnorum per eos iam illatorum, eisdem ecclesiis, & Rectoribus teneri, si diuinam cupiunt euitare ultionem.

IDEM PETRVS IN EODEM.

Notarii, qui facultate minime impetrata instrumenta acceperint in iis locis, in quibus scribantur ad Prælatos, Ecclesias, ac Rectores pertinent, excommunicantur: actus ab iis recepti nullius esse roboris denūciantur. Notariis autem Archiepiscopi, Episcoporum, Capitulorum & Ecclesiarum Cathedralium à consuetudine recedendum non esse dicitur.

VM nullus in alienam segetem ponere debeat falcem suam, approbatione huius sacri concilii, quosunque notarios, vel scribas publicos, qui in locis, in quibus notaria, seu scribantur ad Prælatos, Abbates, ecclesias, vel Rectores eorundem, aut alias personas ecclesiasticas pertinent, instrumenta, vel documenta, ac testamenta, vel quosunque alios contractus acceperint deinceps excommunicationis vinculo innodamus: nisi ea fecerint de expressa licentia, de qua apparuerit: eorundemq; instrumenta, & alia sic confecta careant roboris firmitate. Nostræ tamen intentionis existit, quod Notarii nostri Archiepiscopi, & venerabilium Suffraganeorum nostrorum, & Capitulorum ecclesiarum cathedralium in locis prædictis vtantur, prout hactenus est fieri assuetum.

IDEM PETRVS IN EODEM.

Contrahentes, qui Notarium induxerint, vt in alia parochia actus recipiat, quam in qua recipi ius fuerit, excommunicantur: iubenturque Rectori seu passo iniuriam satisfacere prius quam absoluantur.

QVIA frus & dolus nemini debent patrocinium impartiri, statuimus quod contrahentes alicuius parochiæ, seu Abbatū, seu aliarum personarum ecclesiasticarū, quibus competit publica conficere instrumenta, vel alios quosunque contractus, seu obligationes recipere, ad conficiendum instrumenta per Rectorem, vel

vel alium quencunq; Notarium, vt in alia parochia prædicta instrumenta recipiat, ne inducant, excommunicationis sententiam, ipso facto, si secus actū fuerit, incursum: à qua nullatenus absoluantur, nisi ecclesiæ, Rectori, aut damnum passo, de salario quod erat eidem debitum, si instrumenta, vel contractus huiusmodi recepisset, fuerit plenarie satisfactum.

IDEM PETRVS IN EODEM.

Aestimatio mercedis Notariorum, quæ vulgò Taxa dicitur, ordinariorum relinquitur arbitrio.

DENIQUE quia in concilio per nos celebrato, anno à Natiuitate Domini. M. CCCLXIII. in constitutione quæ incipit, DESIDIAE &c. fuerat ordinatum, quod Rectores & alii Notarii, ad quos pertinet, in protocollis, seu schedis contractus scribere largo modo teneantur sine, &c: & quod eis instrumentorū salaria taxentur, taxationē præfatā remittimus ad ordinariorum in suis diocesis per se vel Vicarios, vel Officiales suos debite faciendā.

HIERONYMVS DE AVREA IN CONCILIO TARRACONE CELEBRATO, ANNO DOMINI.

M. D. LV. Nonis Maii.

Cum neutra pars litigantium restituendis liti expensis damnata fuerit, tantum ab vnaquaque exigendum, quantum instruendæ liti expenderit, nec eo quicquam amplius.

VM nil magis æquitati & rationi conueniat, quam in collitigantium controuersis negotium æqua libra pertractari, & hactenus in aliquibus huius prouinciæ curiis cōpertum sit, inter litigantes per Notarios, & curiæ scribas abusiue salaria processuum equaliter exigere, nulla habita consideratione expensarum, quæ pro qualibet parte fuerunt productæ, deductæ & exhibitæ: ideo sacro approbante concilio statuimus de cætero id solum, & à quocunque litigante ante sententiam, vel ea lata, & neutra parte in expensis condemnata, exigendum esse, quod pro sua parte iudicialiter in processu productum, deductum, ac exhibitum fuerit: & quod Notarii & curiarum scribæ in quolibet intermedio debitum, ex dicto processu à litigantibus exigere valeant.

DE IVRE IVRANDO.

Tit. VI.

RODERICVS ARCHIEPISCOPVS IN PRIMO CONCILIO TARRACONE CELEBRATO, ANNO DOMINI.

M. CCXCI. Idibus Martii.

De periurio confessus, aut certè cōuictus viginti morabatinis mulctatur: qui Ordinario addicuntur. Si soluendo non fuerit, in eum grauius animaduerti iubetur: nihilque hac cōstitutione derogatur pœnis contra periuros constitutis.

QUANTUM VIS pia sit consideratione statutum, quod non merentur ecclesias regere, qui sunt periurii crimine irretiti: nec viuere debent de patrimonio CRVCIFIXI, quem sic irreuerenter, & enormiter contempserint: attendentes quod nonnulli, antiqui hostis inuidia procurante, in contumeliam redemptoris, & non modicum animarum suarum dispendium temere violant praestita à se iuramenta, nos huic morbo damnabili, & pestifero, quantum possumus, competentibus remediis obuiare volentes, hac edita constitutione sancimus, vt si quis clericus famae suae prodigus, & proprii persequutor honoris, iuramenti religionem spreuerit, nulla cogente necessitate, sed libero arbitrio & voluntate, contra iusiurandum à se praestitum putauerit esse veniendum, & de hoc coram suo iudice sit confessus, vel legitima probatione conuictus, vel aliàs de praemissis constiterit euidenter, poenam viginti morabatorum ipso facto se nouerit incurrisse: eius ordinario, absque remissione aliqua, confiscandam. Dignum est enim, vt quos Dei timor à malo non reuocat, temporalis saltem coerceat seueritas disciplinae. Quod si soluendo non fuerint, sic aliàs reatus talium castigentur; quod poena ipsorum ceteris auferat audaciam similia praesumendi: saluis tamen omnibus aliis poenis canonicis contra tales editis, quibus per constitutionem praesentem non intendimus in aliquo derogari.

DE APPELLATIONIBVS.

Tit. VII.

SANCIVS TARRACONENSIS ARCHIEPISCOPUS in quarto concilio Tarracone celebrato, anno Domini. M. CCCLVII. Decimotertio Calendas Aprilis.

Triginta dies, qui ad prouocandum dantur, fluere ac labi incipere declaratur à die appellationis emissae: & ab Archiepiscopo, aut Episcopis, aut horum Vicariis iudicibus praescribi certum diem debere appellanti, infra quem is apostolos recipiat.

QUANTUM VIS PER quia ab aliquibus citra temporibus quidam inoleuit abusus per Iudices, & Officiales ecclesiasticos, à quibus in vocem appellationis prorumpitur introductus, quem diuerforum doctorum, seu glosatorum opinio antea praeparauit, disceptantium an triginta dies, qui dantur Iudicibus, à quibus vox appellationis, seu prouocationis emittitur, ad tradendum apostolos appellanti, currant à die latae sententiae, vel illati grauaminis, cum extra iudicium prouocatur, & appellationis emissae, nonnullis asserentibus quod à die latae sententiae, aliis quod à die appellationis emissae debent currere: propter quod est in Iudicis optione: vtram maluerit praedictarum opinionum eligere, & certum iuris terminum praefigere appellanti, ex quibus appel

appellantes laboribus, ac sumptibus fatigantur: cum pluries habeant coram appellato seu prouocato Iudice comparere: quinimo interdum ius appellantium posset ex causis praemissis facile deperire: cum appellationes ex hoc reperiantur desertae: affectates disceptationem praedictam de Tarraconensi prouincia radicitus extirpare, & sub tuto & certo ponere appellantes, ideo sacri approbatione concilii praesenti irrefragabili constitutione duximus ordinandum, quod dicti triginta dies currant à die appellationis emissae: siue à sententia definitiua, siue interlocutoria; vel extra iudicium ab illato, vel inferendo grauamine appelletur. Adiacentes quod cum à nobis, & Suffraganeis nostris, vel quibusuis Iudicibus ecclesiasticis nostrae prouinciae fuerit appellatum, nos & ipsi nostri Suffraganei, & nostri, & eorum Iudices certum diem dictorum triginta dierum, & certum Calendarium continentem teneamur, & teneantur praefigere appellanti ad recipiendum apostolos, & eadem die, & non ulterius appellans coram appellato habeat, seu prouocato Iudice comparere apostolos recepturus.

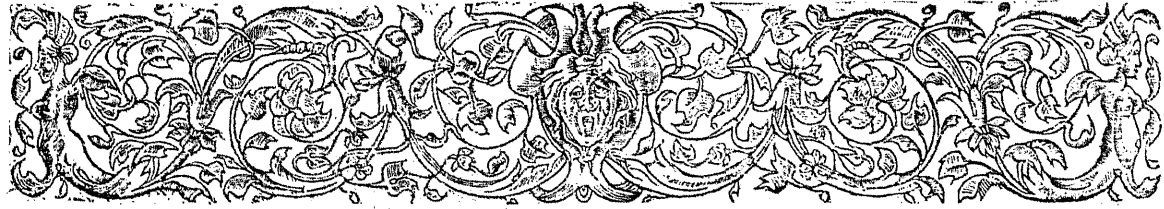
PETRVS TARRACONENSIS ARCHIEPISCOPUS in secundo concilio Tarracone celebrato, anno Domini. M. CCCLXVII. Idibus Februarii.

Apostolos, siue literas dimissorias nimis prolixas esse non debere.

ABVSVM qui in aliquibus locis Tarraconensis prouinciae inoleuit, per quem fuerat introductus, quod ecclesiastici Iudices in appellationibus ab eis emissis nimis prolixos apostolos, seu literas dimissorias in grauamen & detrimentum appellantium concedebant penitus detestantes, talia de cetero fieri per Praelatos, Officiales, vel Iudices, ad quos praemissa concedere pertinet, sub obtestatione diuini Iudicii, & in virtute sanctae obedientiae fieri prohibemus.

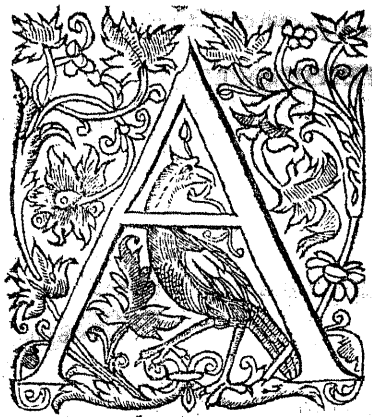
F 3 LIB

LIBER TERTIVS.
DE VITA ET HONE-
STATE CLERICO-
RVM. TIT. I.

IOANNES SABINENSIS IN CONCILIO
Ilerdensi, anno Domini. M. C. XXIX.
quarto Calendas Aprilis.

Instruuntur vita, habitus, & mores clericorum.

ACRAPVLA & ebrietate omnes clerici dili-
genter abstineant: officia, vel commercia secu-
laria non exercent, maxime inhonesta. Iocula-
toribus, mimis, & histrionibus non intendant:
tabernas prorsus euitent, nisi forte necessitatis
causa in itinere constituti. Aleis, vel taxillis non
ludent: nec huiusmodi ludis interfint. Coronã,
& tonsuram competentem habeant: clausa de-
super deferant indumenta, nimia breuitate, vel
longitudine non notanda. Pannis rubeis, vel sendatis, seu viridibus, seu
virgatis tunicis, vel super tunicis sic apertis vt ostendant latera, sed astri-
ctis, vt femoralia non demonstrent: nec manicis, nec sotularibus consu-
titiis vel rostratis, aurifricis, pictis pallis, serico superornatis, fibulis, aut
corrugiis auri, vel argenti ornatum habentibus, cincturis fericeis, fellis
quoque deauratis, vel deargentatis, vel coloris varii, frenis, pectoralibus,
calcaribus deauratis, vel aliam superfluitatem gerentibus non vtantur.
Nullus in sacerdotio, vel personatu constitutus cappam manicatam ge-
rat, nisi iusti timoris causa exegerit habitum transformari. Ad diuinum
officium intra ecclesiam cappam manicatam nullus deferat: & infra in
ecclesiis, ciuitatibus, villis, vel aldeis, clerici cultellos acutos, vel arma
portare non præsumat: nisi forte ad defensionem proprii corporis iusti
causa timoris. Si quis autem contra nostram hanc constitutionem veni-
re præsumpserit, si beneficiatus sit, suspendatur ab omnibus beneficiis: &
cum ad emendationem venerit, tanto tempore postmodum eorum per-
ceptione beneficiorum careat, quanto in sua contumacia permanere præ-
sumpserit. Si vero beneficiatus non fuerit, ab introitu ecclesie suspēdatur.

BEN

BENEDICTVS ARCHIEPISCOPVS TARRA-
racon, in tertio concilio Tarracone celebrato, anno
Domini. M. CCLXI. duodecimo
Calend. Nouembris.

Prælati monentur curare, dum cibum capiunt, aliquid sacri vt legatur.

NE solum fauces sumant cibum, sed & aures audiant verbum
Dei, & cessent vaniloquia & tumultus, statuimus quod singuli
Episcopi in palatiis suis, dum comedunt, ad mensam faciant legi
sibi. Idem volumus, & statuimus de Abbatibus, Prioribus, &
Præpositis in suis conuentibus, dum in refectorio comedunt, obseruari.

ARNALDVS ARCHIEPISCOPVS TARRA-
conensis in secundo concilio Tarracone celebrato,
anno Dom. M. CCCXXXVIII.
Calendis Aprilis.

Vestitus clericorum præscribitur, & quo in templo, & quo extra templum vtan-
tur: præfigiturque comparandis vestibus pretium, vt luxus omnis ab sit.

VLLVS clericus vestes rubeas aut virides publice deferat,
quouis abusu contrario non obstante. Nec aliquis clericus se-
ipsum, nec nos etiam Archiepiscopus, aut alii Prælati & per-
sonæ ecclesiasticæ socios nostros induamus de panno, cuius
commune pretium vltra viginti quinque libras: nec alios clericos vel Scu-
tiferos, & Officiales inferiores, vel scholares de panno, cuius commu-
ne pretium vltra duodecim libras: nec alios seruitores pedites de panno,
cuius comune pretium vltra octo libras monetæ Barcinonensis constet.
Nec aliquis clericus in sacris ordinibus constitutus portet pelles varias in
mantello, Canonici insuper, & clerici de Capitulo cathedralis, vel colle-
giatarum ecclesiarum, & alii in sacris ordinibus constituti manicas super-
tunicatum rotundas & largas habeant competenter, nec in circunferen-
tia manicarum vel gramasiarum, & aliarum vestium portent circunfe-
rentias pellium additarum: nec portent sotulares albos, vel cum chorda
patenti: nec in galero forraturam alicuius coloris, de quo eas indui non
liceret, nec Canonici, nec alii clerici de Capitulo cathedralis ecclesie
portent in capitiis capparum de choro, quæ nigræ esse solent & debent,
forraturam nisi de variis gris, vel de pellibus nigris, vel de aliquo pan-
no nigro: nec easdem cappas faciant ita longas, quod vltra palmum tra-
hat per terram. Pretium vero dictarum capparum, quæ causa honestatis
fiunt & portantur, sic temperent, quod non possit in eis aliquis denotari
excessus. Alii vero clerici in capitiis dictarum capparum non portent ali-
quam forraturam: nec eas ita longas, quod trahant per terram, sed suffi-
ciat quod cooperiat pedes suos. Nec aliquis clericus in sacris ordinibus
constitutus, induat se de nigro, seu de vestibus lugubribus per mortem
alicu

alicuius, nisi fuerit pater, vel mater, frater, aut foror, aut dominus: quas etiam ultra duos menses portare non possit. Sella vero cuiuscunque clerici sit honesta, nec cum freno, & pectorali ultra tres libras constare possit. Quicumque in prædictis, seu aliquo prædictorum excesserit, vestes seu sellam in quibus excesserit, teneatur dare pauperibus infra mensem. Alioquin ad hoc per suum Episcopum compellatur: vestibus tamen, & sellis iam factis, quæ aliàs sunt honestæ, quilibet vti possit.

IDEM ARNALDVS IN
eodem concilio.

Prælatorum mensis non nisi duo fercula apponi debere, quorum in vno duo sint genera carniū, in altero vnum, falsis exceptis: die ieiunii, tria.

STATVIMVS quod nos, vel aliquis Episcopus, seu Prælati, aut quicumque alius clericus non donet in vno prandio, seu comestione nisi duo fercula: in quorū altero possint esse duo genera carniū, in altero de vna duntaxat: in quibus tamen carnes salæ minimè computentur. In diebus verò ieiunii possint dari tria fercula, & non ultra.

PETRVS SECVNDVS TARRACONENSIS
Archiepiscopus in tertio concilio celebrato, anno
Domini. M. CCCLXX. septimo
Idus Nouembris.

Clericis beneficiatis, vel in sacris ordinibus constitutis lancea, scuto, balista interdicitur, etiam tumultu & clamore excitato, qui excitari consuevit contra vim inferentes, aut delinquentes: qui quoties in huiusmodi armis deprehensi fuerint, viginti solidis mulctandi.

VM vsus armorum clericis sit prohibitus, & maximè qui gestum & habitum clericalem deturpat, propterea sacro approbante concilio statuimus, quod nullus beneficiatus, seu clericus in sacris ordinibus constitutus, à modò absque iusta & rationabili causa equitando, vel peditando portet lanceam, scutum, vel balistam cum sagittis: nec ad sonum de viasos, seu rixam, quæ aliquando in ciuitatibus, villis, seu castellis, seu locis fieri contingunt, exeant cum armaturis prædictis: cum nõ sit licitum clericis aliq̄ offendere, nec inter offendentes existere, nisi causa defensionis sui, vel rerum suarū. Qui verò contrarium fecerit, nisi ex iusta, vel rationabili causa, vt prætertur, & nisi de licentia sui superioris hoc fecerit, penam viginti solidorum incurrat pro qualibet vice, qua culpabilis inuentus fuerit in præmissis, applicandam suo Prælato.

PET.

PETRVS TERTIVS TARRACONENSIS
Archiepiscopus in concilio celebrato, anno Do-
mini. M. CCCCXIII. ter-
tio Idus Martii.

Clericis beneficiatis, vel in sacris ordinibus constitutis vestium vel retrò, vel ad latus scissarum vsu interdicitur: mulctanturque amissione vestium, qui non paruerint.

SACRORVM canonum imitantes statuta sacro concilio approbante statuimus, quod nullus canonicus, religiosus, vel secularis in quacunque dignitate, vel officio constitutus, aut clericus beneficiatus, vel in sacris ordinibus constitutus audeat portare vestes superiores retrò, aut in lateribus fissas. Contrarium verò facientes perdant vestes, fabricæ ecclesiarum, in quibus resederint, vel pauperum vsibus ipso facto applicandas.

DALMATIVS TARRACONENSIS ARCHI-
episcopus in concilio celebrato, anno Domini. M.
CCCCXXIII. quinto Idus
Decembris,

Ad superiores constitutiones, quibus vestitus, atque habitus clericorum reformabatur, hac constitutione adiciuntur, quæ post eas latas agniti sunt ad honestatem clericorum, præter ea quæ illis vetita fuerant, etiam pertinere.

DOMPISIS & variis ornatibus vestium ecclesiasticæ vitæ & honestati contrariis, quibus nonnulli clerici nostræ prouinciæ magis ad fastum, & etiam ostentationem, quam necessitatis & vtilitatis gratia, à paucis citrà temporibus assuescunt, satagentes se in his laicis conformare, obuiare quantum cum Deo possimus, cupientes, quanquã circa hæc per bonæ memoriæ Domini Sabiniensis Episcopi, apostolicæ sedis Legati constitutionem incipientem **ACRAPVLA**, & aliam Domini Arnaldi Archiepiscopi prædecessoris nostri incipientē **NVLVS CLERICVS**, vltimatè per decretū Constantiense incipiens **INTER CAETEROS PRÆLATORVM EXCESSVS**, aequaliter sit prouisum, tamen quia in forraturis & aliis subscriptis etiam inoleuit abusus, & nouis moribus noua sint antidota præparanda, vt dictorum clericorum mores, & actus in melius reformentur, sacro approbante concilio eisdem constitutionibus infra scriptis adiicimus, & hac nouella constitutione sancimus quod de cætero nulli Canonici, vel clerici regulares, vel seculares, in sacris constituti ordinibus, seu beneficiati nostræ prouinciæ Tarraconensis, cuiuscunque præminentia, status, gradus, vel conditionis existat, vestes rubeas, vel virides, nec forraturas pellium de martis, de faginis, neque de vebres, aut vulpium in vestibus, neq; riuetos duplices in collar

collaribus, in fimbriis, nec in manicis, nec etiam vestes fiffas retrò, nisi in itinere constituti: neque in lateribus quoquo modo, vel etiam antè vltra tres palmos: neq; etiam longas retrò vltra quatuor digitos ex transuerso, ne caudati more incedant muliebri, manicasq; cum forraturis duplicatas, neque etiam diploides siue, Iubons, de serico, neque etiam in caputiis cucullas longas vltra duos palmos, nisi in itinere constituti: neque etiam cooperturas sellarum in equitaturis longas vltra vnum palmum prope, lo strep, deferre aliquatenus, seu portare præsumant: sed se omnes honestos Deo, & hominibus exhibeant vita, moribus, & exemplis, ac in omni decencia habitus & incessus. Nam habitus clericorū ab habitu laicali penitus debet esse distinctus. Qui verò contrarium egerit, vestes illas ipso facto amittat, fabricæ ecclesiæ ciuitatis, villæ, vel loci, vbi transgressor huiusmodi statuti repertus fuerit, ipso iure irremissibiliter acquirèdas. Adiciamus quòd si deferens ab inde vestes rubeas, vel virides, aut forraturas pellium de martis, de faginis, de vebres, aut vulpium, vestesq; fiffas retrò, nisi vt supra præmittitur, vel in lateribus diploidis de serico: & vestes, & diploides illas requisitus realiter, & de facto intra tres dies tradere fabricæ iam dictæ recusauerit, sententiam excommunicationis ipso facto incurrat. Statuimus nihilominus dicti approbatione concilii, quòd Episcopus, in cuius diocesi proximè dictorum transgressor fuerit adinuentus, aut ipso extra locum agente, eius Vicarii, vel Officiales infra tres dies, postquam eis prædicta per summariam informationem, in qua non oporteat partem vocare, innotuerit, illum requirere faciãt: & si requisitus parere noluerit, excommunicatum publicent, seu publicari faciant sine mora. Quòd si in his Episcopus remissus fuerit, ab ingressu ecclesiæ, donec illum publicauerit, sentiat se suspensum: Vicarii autem & Officiales in his modo prædicto remissi, excommunicationis sententia sint ligati. Illi verò qui riuetos duplices in collaribus, in fimbriis, vel manicis, aut vestes antè fiffas vltra tres palmos, vel longas retrò vltra quatuor digitos, manicasq; duplicatas, cum forraturis, aut cucullas in caputiis vltra duos palmos, siue cooperturas sellarum longas vltra vnum palmum portauerint, vt prætangitur, quæ omnia perdere debent iuxta præsentis constitutionis tenorem ad illas tradendas per Episcopos, vel eorum Vicarios, seu Officiales æqualiter, & sine personarum acceptatione, seu exceptione per illa iuris remedia, quæ elegerint, omnimodè compellantur. Constitutionem autè huiusmodi post quatuor menses à tempore publicationis in præsentis concilio faciendæ ligare volumus, & non antè.

PETRVS DE FVXO, CARDINALIS, SEDIS
apostolicæ Legatus in concilio Dertusæ celebrato, anno
Dni. M. CCCCXXIX. Nonis Nouemb.

Hac quoque constitutione ad superiores de habitu, & vestitu clericorū pleraque adiunguntur, quæ eodem pertinent: vt honestati clericalis ordinis consulatur.

DECET

DECET vitæ ecclesiasticæ professores tantū præ cæteris honestate pollere, quantum à vulgari populo segregati, Dei sunt in sorte assumpti: vt in domo Domini familiaribus obsequiis insistentes morum compositionis, & honestatis cæteris de se præbeant speculum & exemplum. Hinc est quòd circa clericorū vitam moribus adornandam, & honestatem gestu, & actu, & habitu exhibendam, & ab indecentibus secularium rerum negotiis clericos sequestrandam, tam à iure cõmuni, quàm per constitutiones legatorum apostolicæ sedis, quãq; per prouinciales, & synodales plura fuerunt laudabiliter instituta, quorum multa præsumptuosa transgressorum audacia fauciauit. Vniuersos igitur ecclesiarum Prælatos propensius exhortamur, vt circa prædicta per actuales executiones rigidas, & districtas, constitutiones & iura prædicta solerter studeant instaurare: & clericos beneficiatos, aut in sacris ordinibus constitutos à procurandis, & administrandis bonis vel negotiis laicarum personarum penitus arceant. Huic insuper addimus sanctioni, quòd nullus in sacro ordine constitutus, aut religiosus, vel clericus, ecclesiasticum beneficium obtinens, cuiuscunque dignitatis, status, aut conditionis existat, publicè vestiri audeat vestibus alterius panni, quàm de lana, vel flameno: nec rubei, vel viridis coloris, & breuitate, ac longitudine nimia notandis: & vltra tres digitos vestium inferiorū longitudo non superet vestimentum superius, neq; forraturas deferat pellium de martis, de faginis, de vebres, de ludries, de squiols, aut vulpium: neque vestes fiffas in lateribus villo modo, neq; etiam retrò: præterquam in itinere, itinerandi causa constitutus: neq; diploides, aut collaria, neque manicas de panno serico. Et quòd Prælati, doctores, & magistris, licentiatis, & nobilibus, & cathedralium ecclesiarum Canonicis, dignitatemq;, vel personarum obtinentibus duntaxat exceptis, nullus audeat in vestibus, seu caputiis forraturam portare de vais albis, vel de gris, vsu riuetorum quaruncunq; pellium in manicis, & collaribus ab omnibus, & singulis supradictis penitus reiecto. Qui verò contra aliquod superius expressorum præsumperit facere, vel venire, vestem, quam contra nostram prohibitionem huiusmodi ausu temerario publicè portare præsumperit, fabricæ vel ornamentis cathedralis, vel Collegiatae, aut parochialis ecclesiæ, vel monasterii, vbi talis fuerit transgressio attentata, erogare & tradere teneatur. Ad hæc insuper adiungimus quòd si quisquam præsentis constitutionis transgressor fuerit, & ad sui Prælati mandatum vestem contra hanc constitutionem delatam, infra sex dies fabricæ vel ornamentis, vt prædicitur, recusauerit erogare, per tres annos ipso iure, à beneficiis, quæ obtinet, sit suspensus. Et non beneficiatus per eundem tempus efficiatur inhabilis ad ecclesiasticum beneficium obtinendum: locorum ordinarios sub obtestatione diuini Iudicii commonentes, quatenus circa huiusmodi obseruantiam statuti sic se vigiles exhibeant & solertes,

ne in districto Iudicio Dei, sanguis subditorum de Prælatorum negligentium manibus requiratur. Quod si negligentes extiterint in præmissis, ad valorem vestis propter eorum negligentiam non traditur ipsi fabricæ vel ornamentis, in foro conscientie teneantur: aliis iuris communis, legatorum, & prouincialibus & synodalibus statutis circa ea, quæ præfens non complectitur constitutio, in suo robore permanentibus & valore. Per hoc tamen non intendimus præiudicare illis, qui super præmissis apostolicæ sedis priuilegiis, de quibus legitime constare poterit, fuerint muniti.

PETRVS DE CARDONA TARRACONENSIS Archiepiscopus in concilio Barcinone celebrato, anno Domini. M. D. XVII. Pridie Calendas Iulii. Hic est constitutio, Statuimus.

Vestitus, atque habitus clericorum honestati parum congruens hac constitutione tollitur.

PROHIBEMVS etiam ne clerici in sacris ordinibus constituti, neve beneficiati cuiuscunque dignitatis, gradus, seu conditionis existant, deferant camisas vulgò dictas, Ab lletuguetas, neque fronsitas in pugno, nec in eis deferant aliquem colorem præter album: nec manicas diploidum, nisi strittas in pugno: neque caligas crocei, rubei, viridisque colorum, seu albas: neque braguetas ex aliquo serico vel panno, nec cum diuersis riuetis, seu fissuris: neque sayones scotatos, neque manicas fractas, nec sotulares siue coturnos coloris à iure vel consuetudine prohibiti: neque sotulares apertos, siue scotatos, nec cum scissuris. Nec vestes superiores coloris à iure vel consuetudine prohibiti, nec nimia longitudine, vel breuitate notandas, sed talaris antè & retrò clausas: neque botonos ex auro, siue argento vel smalto. Prohibemus etiam quod exceptis Canonicis cathedralium ecclesiarum, & dignitates obtinentibus, nobilibus, & doctoribus, nullus clericus in sacris ordinibus constitutus, vel beneficiatus deferat sericum cuiuscunque qualitatis: neque vestes superiores de camelloto, neque Xias de tafatano. Contrarium verò facientes, vt supra. Per hoc autem non intendimus derogare constitutionibus prouincialibus, vel legatorum super his editis, præmissis non contrariis: sed eas esse volumus in suo robore permanfuras.

IDEM PETRVS DE CARDONA in eodem.

Clericis in sacris ordinibus constitutis, vel beneficiatis balistam vel sclopetam ferentibus multa decem ducatorum infligitur: lanceam autem, aut alia arma offensiuæ præter enses gestantibus, quinque ducatorum: reliquæ poenæ arbitrio ordinariorum relinquuntur.

APPRO

APPROBANDO constitutiones prouinciales mandantes clericis ne arma deferant, Statuimus quod quicumque clericus in sacris ordinibus constitutus, vel beneficiatus repertus fuerit cum balista, vel sclopeto, puniatur poena decem ducatorum: si autem cum ense, gladio, siue punyal, seu daga, poena duorum ducatorum. Si verò cum lancea, vel aliis armis offensiuis, præter enses & gladium, puniatur poena quinque ducatorum, & aliis poenis arbitrio suorum superiorum ordinariorum: super quibus eorum conscientias oneramus. Et nihilominus arma amittat, nisi licentiam habuerit à suis ordinariis: quam ex iusta causa possunt concedere. Hortamur tamen eos vt cautè in dando dictam licentiam se habeant: permittimus tamen clericis itinerantibus deferre enses.

DE COHABITATIONE CLERICORUM & MULIERUM.
Tit. II.

IOANNES SABINENSIS EPISCOPVS IN concilio Ilerdensi, anno Domini. M. CXXIX. Quarto Calendas Aprilis.

Episcopi in primis synodis monentur publicè denūciare omnes sacerdotes, Diaconos, Subdiaconos, beneficiatos, qui vel domi suæ, vel in aliena concubinas habuerint, sacerdotali munere suspensos: ipsas autem excommunicationi obnoxias: ac, si mori cōrigerit, sepultura ecclesiastica carituras. Si quis hac de causa suspensus, munus sacerdotale tamen obierit, non beneficiis solum spoliari iubetur, sed etiam perpetuò deponi. Decanis, Archidiaconis, Archipresbyteris, in concubinariis vt inquirant, & re comperta, denūcient suspensos, & ad Episcopos deferant, negotium datur.

DE extirpandam clericorum incontinentiam statuimus, vt quilibet Episcopus in prima synodo, quam ipsum celebrare contigerit, suspensos denunciaret omnes sacerdotes, Diaconos, Subdiaconos, & omnes beneficiatos, qui ex tunc in suis, vel alienis domibus detinere præsumpserint publicè concubinas: & illas, quæ de cætero talium fuerint concubinae, denunciarent excommunicationi subiectas, & sepeliendas, si decesserint, a sinorum sepultura. Et has sententias Episcopi, & alii sacerdotes in publicis prædicationibus denunciarent. Si quis verò hac de causa suspensus, præsumpserit celebrare diuina, non solum ecclesiasticis beneficiis spoliaretur, verumetiam pro hac duplici culpa perpetuò deponatur. Et vt statutum hoc meliùs executioni mandetur, præcipimus vt Decani ecclesiarum in suis Capitulis, Archidiaconi, & Archipresbyteri, vbi fuerint, in suis officiis, diligenter inquirant, quos inuenerint post dictam denunciationem in prædicta synodo factam, incontinentiæ vitio laborantes: & eosdem statim ab officio, & beneficio nominatim suspensos denunciarent: & eorum incontinentiam Episcopo signific

G 3 gnific

gnificent: & Episcopus percepta veritate, à beneficiis ipsos perpetuò spoliare non omittat: sicut actum est in concilio generali.

Archiepiscopo Tarraconensi, & eius Suffraganeis permittitur, vt eos qui superiore constitutione Cardinalis Sabinensis censuris irretiti fuerant, queant absolueri. Conceditur etiam vt cum iis dispensent, qui vel iuris ignoratione, vel obliuione concubinitus tempore sacros ordines, vel acceperint, vel ministrarint. Qui nequibunt ignorationem excusare, absit modò contemptus, iubentur biennio sacris ordinibus suspendi, & poenitentia salutari expiari: quia peracta cum eis vt dispensetur, permittitur. Archiepiscopus cum Episcopis, qui in hac irregularitatis sententias incurrerint, dispensare monetur.

INNOCENTIVS Episcopus seruus seruorum Dei venerabilibus fratribus Archiepiscopo Tarraconensi, & Suffraganeis eiusdem salutem, & apostolicam benedictionem. Ex parte vestra nobis extitit humiliter supplicatum, vt, cum nonnulli clerici vestrarum ciuitatum, & dioecesium pro manifesta concubinarum cohabitatione, quidam verò pro detentione illicita plurium dignitatum, vel beneficiorum curam habentium animarum annexam, contra inhibitionem bonæ memoriæ Sabinensis Episcopi in Hispaniæ partibus apostolicæ sedis Legati, suspensionis & excommunicationis sententias incurrere, & tam illorum, quam istorum aliqui sacros susceperunt ordines, & diuina celebrarunt officia, sic ligati: salutem eorum consulere cum difficile sit, eis pro absolutionis obtinendo beneficio ad sedem apostolicam personaliter laborare, fraterna sollicitudine curaremus. Nos itaque vestris supplicationibus inclinati, facientes personis vestris specialem gratiam, fraternitati vestræ præsentium auctoritate concedimus, vt tam prædictos clericos, quam alios etiã qui deinceps sententias easdem incurrerint, absolueri valeatis iuxta formam ecclesiæ vice nostra: prouiso quòd concubinarij, concubinis à se procul abiectis, sufficientem cautionem exhibeant, quòd illas vel alias non resumant, & contra huiusmodi detentores procedatis, prout de iure fuerit procedendum. Dispensandi præterea cum illis qui facti immemores, vel iuris ignari, sacros susceperunt ordines, vel ministrarunt in ipsis, aut suscipient, vel ministrabunt in posterum, post iniunctam eis poenitentiam competentem, prout eorum salutem expedire videritis, tribuimus vobis liberam facultatem. Si qui verò scienter talia, non tamen in contemptum clauium præsumpserunt, vel præsumpserint in futurum, eos per biennium ab executione ordinum suspendatis, iniuncta eis poenitentia salutari. Qua peracta, si fuerint bonæ conuersationis & vitæ, liceat vobis dispensare cum eis, sicut videritis expedire. Adhæc si aliquis Suffraganeorum tuorum, frater Archiepiscopo, sententias irregularitatis huiusmodi incurrerit, cura, ipsi beneficio eiusdem absolutionis impenso iuxta formam ecclesiæ, & sicut tibi videbitur, auctoritate nostra dispensare. Datum Lugduni XIII. Calendas Septembris. Pontificatus nostri anno tertio. M. CCXLVII.

AEG

AEGIDIUS CARDINALIS LEGATVS.

Prælati Hispaniæ committitur poenæ concubinariis à Cardinali Sabinensi inflictæ in aliam commutatio.

VENERABILIBVS in Christo patribus Archiepiscopis, & Episcopis, & aliis Prælati ecclesiarum per Hispaniam constitutis, Aegidius diuina prouidentia sanctorum Cosmæ & Damiani Diaconus Cardinalis salutem in vero salutari. Ad regimen animarum, & curam sedes apostolica per sedem summi Pontificis instituta, pericula, per quæ commissæ sibi animæ cadunt grauitèr in commissa, cura debet sollicita remouere, salubrem animabus ipsis adiuciendo medelam. Sanè cum recolendæ memoriæ venerabilis in Christo pater Dominus Ioannes Sabinensis Episcopus in partibus Hispaniæ legationis officio fungeretur pro reformandis moribus, & præcipuè clericorum, qui pro vitæ munditia, & conuersatione laudabilem formam in moribus dare debent cæteris pura conscientia, fecit & statuit omnes sacerdotes Diaconos, & Subdiaconos, & omnes beneficiatos qui in domibus suis, vel alienis detinere publicè præsumerent concubinas, denunciari suspensos, & concubinas talium excommunicationis sententiæ subiacere. Verum quia sæpe quod prouidetur ad bonum, antiqui hostis procurante inuidia, tendit ad noxam, prædictæ sententiæ, quæ pro animarum procuranda salute fuerant promulgatæ, tamen propter irregularitates, quas clerici sententiis eisdem ligati multoties contrahebant, cum propter contagiosam poenæ contagium, qua excommunicati per excommunicationem sibi comunicantes inficiunt excommunicationis labe, animabus ipsis laqueos æternæ mortis parabant: & quam plurimi sapissimè vnus laqueo ligabantur. Huic autem morbo Dominus Papa salutiferam intendens adhibere medelam, nobis viua voce mandauit, vt contra morbum eundem tam pestiferum, tam damnosum, in clerum Hispaniæ infamiam inducentem, conueniens adhibere remedium curaremus: vt animarum vitaretur periculum, & nihilominus delinquentes canonicam non effugerent violationem. Nos igitur cum Prælati & aliis viris Hispaniæ discretis apud sedem apostolicam constitutis, super his deliberatione præhabita, & diu de commutatione poenæ prædictæ tractatu habito, cum eisdem prospeximus, quòd cum per varietatem personarum, & etiam regionum poenæ sint prouide variatæ, ne ad instar imperiti medici omnium curare oculos vno collyrio videremur, vobis qui conditionem personarum, & locorum vestræ prouinciæ melius scire potestis, eadem auctoritate committimus districte præcipiendo mandantes, quatenus habentes præ oculis solum Deum, cui de animabus vobis commissis reddituri estis in die Iudicii rationem, poenas clericis & concubinis prædictis per sententias memoratas impositas, in poenas alias, quas personarum, locorum, & temporum circumstantiis prouida circumspectione pensatis, earundem animarum

rum saluti magis expedire videritis, commutetis: eis Legati sententias auctoritate apostolica postmodum relaxantes. Singuli autem vestrum nihilominus circa suos subditos, qui ex dictis sententiis in excommunicationis vel irregularitatis laqueos haecenus inciderunt, per absolutionis & definitionis gratiam, prout merita personarum exegerint, eadem auctoritate, discretione prauia, prouidere curetis: prouiso vt quod pro correctione morum duxeritis ordinandum, ad iniquum compendium nullatenus conuertatis. Datum Genue Calendis Iunii. Pontificatus Domini Innocentii Papae quarti anno octauo. Domini. M. CCLI.

IOANNES PATRIARCHA ALEXANDRINVS
administrator ecclesiae Tarraconensis in primo concilio
Tarracone celebrato, anno Domini. M.
CCCXXIX. Cal. Martii.

Praelati in concubenarios publicos, & Rectores in suis ecclesiis non residentes in visitationibus annuis iubentur procedere.

QUONIAM, teste Scriptura, mundos, & sedulos esse conuenit, qui domini vasa ferunt, ideo sacro approbante concilio ordinamus, vt contra clericos concubenarios, praesertim publicos, eorumque concubinas: & Rectores ecclesiarum in suis non residentes ecclesiis, Episcopi in visitationibus, quas semel in anno fieri praecipimus, seu alias, sic procedant iuxta canonica, seu synodalia statuta, ne peccatum eorum proprium facere videantur.

ARNALDVS ARCHIEPISCOPVS TARRACONENSIS in primo concilio Tarracone celebrato, anno Domini. M. CCCXXXVI. C. fuit in praesenti. §. Et Clericos: est infra, de celebratione Missarum.

Concubenarios, qui ad vomitum redierint, haec constitutio iubet relegari quopiam, non pecunia multari.

ET clericos concubenarios publicos beneficiatos, vel in sacris ordinibus constitutos, qui post primam & secundam correctionem reperti fuerint dicto vitio laborare, ad peragendam poenitentiam ad tempus, prout eis videbitur expedire, in aliquem locum detrudant, pecuniam ab eis in casu praemisso nullatenus recepturi.

PETRVS SECVNDVS TARRACONENSIS
Archiepiscopus in tertio concilio Tarracone celebrato, anno Domini. M. CCCLXX. septimo Idus Nouembris.

Verantur Episcopi in concubinato manifesto bis deprehensos pecuniarie punire: sed vel corporis poena, vel priuatione beneficiorum, vel certe eorundem, aut ordinum suspensione a peccato deterrere. Suspensionis fructus beneficiis applic

applicentur. Conferri beneficium concubinario vetatur: eique facta collatio ipso iure nulla declaratur. Concubinarus si Praelatus, vel Canonicus fuerit, ad negotia Capituli, generales curias, & concilia admitti, aut vllum Episcopi, aut Praelati honorem gerere prohibetur.

VANVIS ad decorem domus Dei circa vitam, honestatem, & continentiam clericorum in Dei conspectu diuina ministratum sacramenta per sanctiones canonicas, & prouinciales constitutiones alias sit prouisum, quia tamen nonnulli punitiones pecuniarias ipsarum non formidantes, correctiones ipsorum criminum deducunt penitus in contemptum, nosque debitum nostri officii exoluere cupientes, sacro approbante concilio statuimus, & in virtute sanctae obedientiae districtè praecipimus, ne aliquis Episcopus per se, vel alium clericos concubenarios beneficiatos, vel in sacris ordinibus constitutos, qui in domo propria, vel aliena teneant publicè concubinam, quorum concubinatus non possit per aliquam tergiversationem celari, ex quo bis eos, vel eorum alterum in concubinato inuenerit, & punierit, ne possit in pecunia, vel bonis aliquo modo punire: sed tales concubenarios, & eorum quemlibet teneatur in persona, seu eorum beneficiorum priuatione, seu ad tempus suspensione, aut ab eorum ordinum executione punire: eius conscientiam onerantes. Prouiso tamen, quod fructus beneficiorum aduenientes durante tempore suspensionis, si forte fieri contingat occasione praedicta, conuertantur in vilitatem ipsorum beneficiorum. Caeterum cum ex ingenio calliditatis humanae naturae proteruitas criminum proteletur, conuenit super hoc de speciali remedio provide-re. Idcirco eodem approbante concilio prouidemus, ne de caetero alicui clerico in crimine concubinatus publicè, vt praedicitur, constituto, cuiuscunque status, seu conditionis existat, beneficium ecclesiasticum quocunque nomine censeatur, conferri possit villo modo. Et, si collatum fuerit, collatio huiusmodi sit nulla ipso iure. Et si talis clericus concubinarus Praelatus, seu canonicus ecclesiae cathedralis, vel collegatae fuerit, ad communes tractatus Capituli, vel ad curias generales, vel concilia minime admittatur: nec possit tenere officium aliquod honoris alicuius Episcopi, seu Praelati.

PETRVS DE LVNA SEDIS APOSTOLICAE
Legatus in concilio Gerundae celebrato, VIII. Calendas
Nouemb. Pontificatus Clementis septimi,
Anno Duodecimo.

Concubinato quando in concubinato vixerint, & duos menses postquam a concubinato se abstinuerint, inhabiles iubentur esse ad quoduis beneficium obtinendum, & ordines recipiendos, & exequendos: donec fuerit sufficienter cum iis dispensatum. Tunc facta iis collatio ipso iure nulla declaratur: iubenturque collatores in collationis literis clausulam addere, se nullam velle eam collationem, si is cui fiet, concubinarus sit, aut nondum elapsis duobus mensibus fue-

H rit. Sta

rit. Statuitur etiam, vt qui post duos menses à denunciatione faciendâ à concubinato non se abstinerint, tertia parte fructuum beneficiorum priuentur. Quòd si duos alteros menses vltra superiores duos in luto hæserint, altera parte: si alios duos vltra quatuor, reliqua fructuum parte. Si priuati partem aliquam fructuum attigerint, à Prælati restituere cogantur. Si vltra sex superiores menses in eodem hæserint luto, alios continuos quatuor, beneficiis, donec ad bonâ frugem redierint, iubentur priuari, denunciarique inhabiles ad duos menses vt quæuis beneficia obtineant, aut sacros ordines recipiant. Qui priuati, à fructibus manus non abstinerint, ita excommunicantur, vt absolui nequeant, nisi restituti quæ rapuerint. Fructuum, quibus priuati fuerint, partes duæ eorum addicuntur beneficiis: exequenti hanc constitutionem tertia. Qui tempore obitus, aut nondum lapsis duobus mensibus ex quo se remouerint à concubinato, vita functi fuerint, iure testandi priuantur: bonis confiscatis, & partim fabricis ecclesiarum, partim ordinario, partim redemptioni captiuorum applicatis. Ipsi, & concubina sine sepultura ecclesiastica abiici iubentur, qui sepelierint excommunicantur: locus autem interdictus quoad cadauera amota. Hoc autem ita statuitur, vt sine fraude cuiusquâ fiat, ad quem bona decedentis pertineant. Episcopis etiam præcipitur, vt diligentiam adhibeant in pœnis tum exigendis, tum colligendis per viros duos ad id destinatos: restesque synodales legant, qui quæ repererint, quotannis in synodis Episcopis denuncient, aut eorû vicariis, ne ignoracionem queant excusare.

BENEFICIOSVS forma præ filiis hominum, & plenus gratia, fons virtutum, gloriosus sponfus virtutum, gloriosus sponfus ecclesiæ IESVS CHRISTVS inter alia sanctitatis insignia, quibus sponfam suam inclytam insigniuit, gloriosam constituit castitatem: vt in illa, sine qua nullum bonum opus extitit, sponse ipsius, & ministri eius eidem sponso virgini, nato de virgine, vitæ puritate fulgentes, deuotione supplici deseruirent. Sed nonnulli clericorum, & religiosorum famæ suæ, & salutis immemores, cum concubinis publicè vitam ducunt enormiter dissolutam. Super quo bonæ memoriæ Ioannes Episcopus Sabinensis, sanctæ Romanæ ecclesiæ Cardinalis, in partibus Hispaniæ apostolicæ sedis Legatus, cupiens salubriter prouidere, quandam constitutionem prouidè edidit, quæ antiqui hostis procurante versutia, vsquequaq; non extitit obseruata. Propter quod nos aduersus huiusmodi vitium prouidere de salubri remedio cupientes, prouidemus omnes & singulos presbyteros, Diaconos, Subdiaconos, & clericos beneficiatos, ac etiam religiosos cuiuscunq; dignitatis, status, gradus, & conditionis, atque ordinis existant, eosq; monemus ne concubinas in domo propria, aut aliena publicè audeant detinere. Contrarium facientes sint inhabiles, dum sic, vt præmittitur, tenuerint publicè concubinas, & per duos menses sequentes, postquam etiam easdem dimiserint realiter & cum effectu, ad quodcunq; beneficium ecclesiasticum obtinendum: etiam si beneficium patrimoniale existat, vel Capellania fuerit temporalis. Sit etiam eis per idem tempus ad recipiendum sacros ordines aditus interdictus: vt sic ab executione ordinum infra idem tempus receptorû suspensi mancant, donec cum eisdem fuerit dispen-

dispensatum sufficienter: & collatio beneficiorum eis facta infra ipsum tempus vacua, irrita sit, & nulla ipso iure: si ipsas concubinas tempore receptionis dictorum ordinum, aut collationis beneficii, seu beneficiorum eis factæ, vel infra terminum duorum mensium antè publicè tenuerint, vt præfertur. Et vt de prædictis certius cõstet, & nullum dubium in posterum oriatur, volumus quòd beneficiorum collatores in literis per eos concedendis super collationibus huiusmodi beneficiorû, apponi faciant clausulam sequentem, Nostræ tamè intentionis existit, quòd si tempore collationis per nos de huiusmodi beneficio tibi factæ, aut à duobus mensibus proximè lapsis citrà, publicus concubinaris fueris, præsens nostra collatio nullius sit roboris vel momenti: adicientes etiã, & insuper statuentes, prout Ioannes Episcopus Sabinensis præfatus statuit, quòd quicumque clerici, & religiosi, qui post duos menses à publicatione cõstitutionis, & monitionis in ecclesia cathedrali cuiusq; diocesis faciendâ numerandos, concubinam, seu concubinas modo prædicto retinuerint, vel dimissam, seu dimissas, aut aliam, seu alias admiserint, si beneficiati existunt, tertiam partem fructuum omnium beneficiorum, quæ pro illo tempore obtineât, sint priuati ipso facto. Si verò per alios duos menses prædictos, duos immediatè sequentes in eodem crimine continuauerint vitam fœdam, alia tertia parte: & si forsan Dei timore contempto, per alios duos menses prædictos, quatuor immediatè sequentes in peccato remanserint memorato, reliqua tertia parte dictorum beneficiorum fructuum omnino priuati existant: præcipientes eisdem, quòd ad aliquam partem fructuum prædictorum, postquam ipsa, vel ipsis, vt prædicatur, priuati existant, manus temerarias aequaliter non extendant. Et, si forsan contrarium attentauerint, sub obtestatione extremi Iudicii Prælati eorû, siue sint diocesani, siue alii, districtè præcipimus, quòd ad restituendû quicquid de prædictis tertiis fructuum, seu ipsarum aliqua parte, postquam modo prædicto priuati existant, occupauerint, seu detinuerint, vel consumpserint, per censuram ecclesiasticã, & alia iuris remedia ipsos compellere non omittant. Quòd si fortè prædicti clerici, vel religiosi concubinarij adhuc ad cor non redierint, sed nostrum contemnentes mandatum se ostenderit tam execrandæ turpitudinis amatores, Prælati suis prædictis, & eorum cuiilibet in virtute sanctæ obedientiæ, & sub animarum suarum periculo districtè præcipimus, & mandamus, quatenus, si infra quatuor menses post supradictos sex menses continuè numerandos transgressores prædicti concubinas præfatas omnino non dimiserint easdem, vel alias vltèrius admiserint, eos priuent beneficiis suis, in limo peccatorum tam fixos, donec se correxerint: & postea per duos menses inhabiles esse denuntient ad quæcunq; beneficia ecclesiastica obtinenda: eisq; decernât per idem tempus ad suscipiendum sacros ordines aditum interdictum. Volumus, inquam, quòd si quis de prædictis, postquam

beneficio, seu beneficiis priuatus fuerit modo prædicto, manus rapaces extenderit ad dictorum beneficiorum fructus, seu ad aliquam earum partem, incurrat excommunicationis sententiam ipso facto: à qua non possit absolui, nisi de sic occupatis restitutionem integram, & beneficii, seu beneficiorum, quibus priuatus fuerit, vt prædicitur, dimissionem plenariam prius fecerit. De fructibus verò beneficiorum, quibus concubinarij huiusmodi priuati decernuntur, vt præmittitur, dimissionem plenaria duas partes assignentur pro seruitio beneficii, vel ecclesiæ, cui concubinarius ipse deseruiebat, faciendo. Tertia verò pars ordinario diocesis, vel alteri ipsius concubinarij Prælato huiusmodi nostram constitutionem exequenti: aliàs pro dicto seruitio remaneat applicata. Et vt tanto maior in eisdem concubinariis exercentur pœna, quanto grauior in ipsis fuerit culpa reperta, præfatæ ordinationi adiicimus statuentes, quod præfati Presbyteri, Diaconi, Subdiaconi, & clerici beneficiati, ac religiosi, qui tempore sui obitus, vel infra duos menses tunc immediatè lapsos in crimine concubinatus huiusmodi reperti fuerint publicè permanisse, sint intestabiles: & bona ipsorum tam mobilia quàm immobilia locis, & personis ac negotiis infrascriptis remaneant confiscata. Et nihilominus tam ipsi concubinarij, quàm eorum concubinæ ecclesiastica careant sepultura: nisi per duos menses ante sui obitum, fraude cessante, ad inuicem fuerint separati. Qui verò ipsorum aliquem in cimiterio sepelire, aut eorum sepulturæ interesse præsumperint, excommunicationis sententiam incurrant ipso facto: & cimiterium vbi hoc factum fuerit, seu præsumptum, interdictum remaneat, donec corpora concubinariorum, seu concubinarum huiusmodi sic sepulta ab inde proiecta fuerint in signum damnationis eorum. Bona verò dictorum concubinariorum, sic decedentium, tam mobilia, quàm immobilia in tres partes diuidantur: quarum vna pars fabricis ecclesiarum, vbi beneficiati fuerint, reliqua ipsius concubinarij Prælato, siue diocesano, seu alteri huiusmodi nostram constitutionem, quoad hoc, exequenti: tertia verò pars redemptioni captiuorum remaneat, & sit applicata. Quam tertiam partem redemptioni captiuorum deputatam Prælati diocesis concubinarij ipsius, per fratres de Mercede, vel de Trinitate ordinum, quos ad hoc magis promptos, & viles nouerit, exigi faciat, & leuari: & per ipsos in dictam redemptionem captiuorum fideliter dispensari. De quibus, diocesani ipsi, de his, quæ in eorum diocesis prædicta de causa receperint, teneantur reddere computum, seu rationem: in quo si culpabiles reperti fuerint, vel remissi, per diocesanos ipsos subtrahatur eis portio, quam illi de similibus petere, seu leuare debuerint. Per hanc autem ordinationem ecclesiis, vel personis, aut locis quibus ius aliquod in dictis bonis concubinariorum decedentium pertinet, præiudicare non intendimus: neque volumus quoquo modo. Dictis autem Prælati districtè præcipiendo mādamus, quatenus in exigendis pœnis præd

nis prædictis diligentiam adhibeāt, & per duos viros idoneos per eos infra limites diocesis, seu iurisdictionum suarum deputandos recolligi faciant describendas iuxta formam superius ordinatam. Volumus insuper & mandamus, quod Prælati in ciuitatibus, & diocesis suis, testes deputent synodales, qui per eorum dioceses veritatem perquirāt super omnibus supradictis: & ea quæ repperint, quàm citissimè potuerint suis Prælati in synodis, quas annuatim propterea celebrari iubemus, vel ipsis in remotis agentibus, eorum vicariis semel anno quolibet teneantur nunciare: ne idem Prælati excusationem prætereant, seu ignorantiam aliquam valeant allegare.

PETRVS TARRACONENSIS ARCHIEPISCOPUS
in concilio celebrato, anno Domini. M.
CCCCXIII. tertio Idus Martii.

Declaratur constitutionem, cuius initium est, **QVANVIS AD DECOREM**, ad quoscunque Prælatos etiam inferiores pertinere: pecuniariè nimirum bis in concubinato deprehensos punire non posse. Si punierint, restituere quod acceperint debere. Cætera autem eiuſdem constitutionis in suo robore permanere. Inferiores Prælatos, qui contrarium fecerint excommunicari.

CONSTITVTIONEM per bonæ memoriæ dominum Petrum prædecessorem nostrum editam super modo correctionis concubinariorum incipientem, **QVANVIS AD DECOREM**, quia nonnulli causam editionis eiusdem non quærentes, Episcopos suffraganeos nostros duntaxat, & non alios Prælatos & eorum inferiores, & officiales principales, & quoscunque alios inferiores comprehendi intelligunt, præfati irrefragabili statuto approbante sacro concilio ad eos omnes duximus extendendam: præcipientes in virtute sanctæ obedientiæ de cætero debere illam ab omnibus obseruari. Si qui verò ex prædictis contra formam dicti statuti concubinariorum ultra secundam vicem duxerit pecuniariè puniendos, punitionis illius debitores effecti, ad restitutionem tanquam de re penitus aliena se nouerint obligatos: aliis etiam pœnis super his appositis in suo robore permanfuris, & duraturis. Adiicimus etiam quod Vicarii, & Officiales, Procuratores & alii inferiores Episcopis scienter contrarium facientes excommunicationis sententiam ipso facto incurrant.

PETRVS DE FVXO, CARDINALIS, SEDIS
apostolicæ Legatus in concilio Dertusæ celebrato,
anno Domini. M. CCCCXXIX.
Nonis Nouembris.

Prælati, religiosi secularis, vel regularis vitæ, vel etiam ordinis militaris momentur in extirpanda incontinentiæ macula euigilare: in concubinato deprehensos officio, & beneficio suspensos, & ad quodcunque obtinendum inhabiles denunciare: eosque restituere vetantur, nisi se à concubina per duos menses

ses saltem segregauerint: pœnitentiãque egerint per Superiorem indicendam. In idem vitium relapsos similiter punitos restituere prius veratur, quàm quatuor mensium spatio continenter vixerint, pœnitentiãque egerint superioris arbitrato decernendam: tertio relapsos beneficiis omnibus priuare, & carceribus affligere. Ordinarius, aut Officialis, qui exequi hæc neglexerit, à superiori iubetur mulctari, prohibeturque à concubinariis munus accipere: si acceperit, non modò id restituere, sed etiam duplum pœnæ nomine in pios vsus erogare. Superioribus constitutionibus, excommunicatione excepta, iuu robur feruatur.

AD extirpandam incontinentiæ maculam, quæ inter cætera vitia diuinam prouocat maiestatem, & ecclesiastici status honorem deducit in vilipendium & contemptũ, plura tam à sacris canonibus quàm à constitutionibus Legatorum apostolicæ sedis, prouincialiumq; & synodaliũ medicaminum sunt præparata fomenta. Attamē, pro dolor, penitus eliminari nequiuit: propter quod est iugiter insistendum, ne multiplicata inualecat, & CHRISTI militiam valeat deuastare. Hinc cogimur vetera pariter & noua cõmemorare remedia: & sollicita meditatione pensare, quomodo pestem hæc exterminare radicitus valeamus. His omnibus sedula cogitatione digestis, tandem duximus, vt sequitur, prouidendũ. Vniuersos & singulos Archiepiscopos, Episcopos, Abbates, Magistr̃os, Ministros, & alios ordinarios cuiuscunque status, ordinis, vel conditionis existant, siue secularis vitæ, siue regularis: vel etiam ordinis militaris, eorumq; Vicarios, & Officiales Testes synodales, Procuratores fiscales sub obtestatione diuini Iudicii strictissimè commonemus, vt circa extirpandum à clero, ecclesiasticisq; personis incontinentiæ vitium, prout inferius continetur, sollicitè ac vigilanter intendat, quatenus omni libidinis fœditate repulsa puritas fulgeat pulcherrimæ honestatis: quodq; si quisquam clericus, ecclesiasticæve persona reperta fuerit in concubinato notorio permanere, ab officio, & beneficio denuntietur suspensus, & inhabilis ad obtinendum beneficium ecclesiasticum, gradus, vel honoris ascensum: & pro tali in ecclesia, in qua est beneficiatus, & in ecclesia sub qua degit, necnon in cathedrali ecclesia publicetur: nec ad ea, à quibus sic suspensus & inhabilis fuerit nuntiatus, vnquam restituatur, quousq; abiecta & separata à se penitus concubina, saltem per duos menses in castitate permanserit, & pœnitentiã egerit sui corporis superioris arbitrio indicendã. Et, si postea repertus fuerit eandem admittere, vel aliam concubinam, & notoriè in concubinato crimen relabatur, iterum pro suspenso, & inhabili consimiliter publicetur: nec tunc restitui valeat à quocunque, nisi abiecta penitus concubina, saltem per quatuor menses vitam in castitate perduxerit, & graui pœnitentiã: quam in corpore suo iudicis sui arbitrio decernimus indicendam. Et si deinceps tertio relapsus fuerit in cõcubinarum notorium, priuetur omnibus beneficiis, & carceribus affligatur: vt sic ferro exulta vulnera, & siccata sanentur: quæ fomentis nequiuertunt medic

medicinæ sanari: taliumq; grauis castigatio exemplo mentes terreat, & incensua comprimat aliorum. Sanè, si quisquam ordinariorum, vel Officialium prædictorum circa hæc corrigenda notabili negligentia fuerit culpabilis repertus, per superiorè ipsius negligentia suppleatur, & digna punitione mulctetur. Prohibemus insuper ne ab aliquo fornicario notorio in suo dånato concubinato permanente aliquã pecuniã in munus, vel donum quisquam ordinariorum, vel Officialium prædictorum publicè, vel occultè recipiat. Quod si fecus à quoquam fuerit attentatum, ad erogandum in pios vsus id quod receperit, & duplũ valoris eiusdem ipso facto, etiam sine superioris mandato, pœnæ nomine teneatur: constitutionibus omnibus super hac materia editis, & illa domini Sabinensis, nisi in eo quòd excommunicationis sententiã accepit, remanentibus illibatis.

IDEM IN EODEM CONCILIO.

Religiosos ordinis militaris concubenarios excommunicationis pœnam incurere deelaratur: excõmunicatos tandiũ denunciari publicè debere, quoad meruerint absolui. Absolui autem non licere, nisi concubinam abiecerint, & totos quatuor menses castè, & continenter vixerint. Si ad vomitũ redierint, sine spe veniæ dignitate, officio, ac beneficiis priuari, & ad ea obtinenda inhabiles fieri. Iis iniungitur, vt eo habitu vestitũque incedant, qui cuiusque ordinis statutus descriptus est.

LINTER sollicitudines nostræ Legationis officio incumbentes illa præcipua est, virtutes inferere, & vitia eradicare. Licet enim sacris canonibus strictissimè sit iniunctũ, religiosos castitatem seruare, concubinas vitare, vt debitum altissimo valeant reddere famulatum: quorundam tamen relatione fidelium nostris auribus est intimatũ, quòd aliqui militarium ordinum religiosi non solum Creatoris sui offensores, verum etiam famæ suæ prodigi, & proprii persecutores honoris, mulieres ita in suas domos passim admittunt, cum eisq; cohabitant, & morantur, quòd nisi celeriter adhibeatur remedium, præceptoris, ecclesiæ, cõuentus, ac eorum membra, & bona ipsorum ad irreparabilis desolationis opprobrium deducuntur, prout iam docente experientia grandem patiuntur ruinã. Attendentes autem peruulgatam infamiam graue scandalum, & vehementem suspicionem contra ipsos exortam esse, cum inter alia substantialia regulæ, oisibus religiosorũ annexa sit custodia castitatis, porta & principium aliarum virtutum, sitq; iam nostro salubri statuto prouisum super continentia personarum ecclesiasticarũ, quod præcipimus tenaciter obseruari: peculiariùs tamen, prout decet, circa religiosos in fœditate luxurię inuolutos rigorem dulcedine misericordiæ temperantes irrefragabili constitutione iancimus, vt quisq; religiosus ita studiosè votum castitatis obseruet, & concubinarum euitet, vt Deo animam cum fiducia valeat præsentare. Si verò religiosus militaris exemptus, vel non exemptus cuiuscunque dignitatis, ordinis,

dinis, militiæ, vel status existat, de præfenti, vel in posterum concubinariis notoriè fuerit, excommunicationis sententiam incurrat ipso facto: districtè præcipientes ordinariis locorum, quòd religiosum ordinis militaris sic excommunicatum tandiu faciant publicè nuntiari, donec ab huiusmodi sententia meruerit absolutionis beneficium obtinere: à qua absolui non possit, nisi priùs sine fraude penitè abiecerit concubinam: et per menses quatuor in castitate vixerit, vt tenetur. Quòd si ad vomitum redierit ipsius vel alterius concubina, absq; spe veniæ dignitate, officio, & beneficiis ecclesiasticis quibuscunq; perpetuò sit priuatus, & effectus inhabilis ad dignitatem, officium, vel beneficium ecclesiasticum obtinendum: in virtute sanctæ obedientiæ, & sub excommunicationis pœna eisdem religiosis militaribus iniungentes, quòd honestis vestibus in panno, colore, forma, & habitu vtantur: prout in fundatione ipsorum ordinum, & secundum statuta regulæ portare, & incedere tenentur, & obligati existunt.

PETRVS QVARTVS DE CARDONA

Tarraconensis Archiepiscopus in concilio Barcinone celebrato, anno Domini. M. D. XVII.

Pridie Calendas Iulii.

Mandatur Prælati, vt circa animaduersionem concubinariorum diligenter, & feuerè se gerant ex præscripto superiorum constitutionum: nisi fecerint, Archiepiscopus futurum monet, vt contra vtrosque procedat.

QVANVIS tam à Iure, quàm per plurimas constitutiones Legatorum apostolicæ sedis, & prouinciales sit rigidè tam solenniter prouisum contra clericos cõcubinarios, tamen Prælati (quod dolentes, & cum graui cordis dolore referimus) in eis exequendis tam negligentes sunt, ac si sanguis delinquentium de eorum manibus non esset requirendus: nec cernunt grauia scandala, & alia quàm plurima perniciofa mala, quæ inde sequuntur. Quare cupientes, quantum in nobis est, huic tam pernicioso morbo prouidere, exhortamur enixè ordinarios, & sacro approbante concilio, in virtute sanctæ obedientiæ mandamus, quatenus vnusquisque in suos subditos summam adhibeant diligentiam, & rigidam executionem iuxta formam, & tenorem constitutionum super hoc editarum: certificantes eos, quòd si in præmissis negligentes fuerint, nos tam contra eos, quàm etiam contra eorum subditos concubinarios districtiùs procedemus: ne in die Iudicii de eorum negligentis, maximè statum ecclesiasticum tam enormiter diffamantibus, rationem reddere teneamur.

DE

DE CLERICIS NON RESIDENTIBUS. Tit. III.

IOANNES SABINENSIS EPISCOPVS Legatus apostolicus in concilio Ilerdensi, anno Domini. M. C. XIX. quarto Cal. April. C. Cum in plerisq; locis. §. Adiicimus.

Priores subtractione beneficiorum ad sacerdotalem ordinem ascendere cogendi: vt ecclesiis deseruiant. Qui plures curas obtinent, residentia tempora iuentur diuidere pro numero: Portionarii portiones, vel præstimonia percipere nisi ecclesiis deseruerint, vetantur.

DIICIMVS quoque, vt Priores per subtractionem beneficiorum ad ordinem sacerdotalem ascendere, & in suis ecclesiis deseruire cogantur: hoc adhibito moderamine, vt qui ex dispensatione sedis apostolicæ plures curas retinere noscuntur, in eisdem vicisim resideant, secundum numerum curarum residentia tempora diuidendo. Clerici quoque, qui in ecclesiis parochialibus portionarii existunt, nec portiones quotidianas, nec præstimonia de eisdem ecclesiis percipiunt, nisi in ipsis curauerint personaliter deseruire.

IDEM SABINENSIS EPISCOPUS in eodem.

Qui ob irregularitatem non possunt suis muneribus fungi, fructibus tandiu priuantur, quandiu exequi munera sua nequebunt: nisi cum eis dispensatum à sede apostolica fuerit.

QUONIAM ecclesiasticis personis propter seruitia diuini cultus assignata sunt beneficia, & propter multorum irregularitates multæ ecclesiæ diuinorum officiorum patiuntur detrimentum, Statuimus vt qui propter irregularitatem, quam culpa sua incurrerunt, in ecclesiis propriis sua non possunt explere diuina officia, à perceptione beneficiorum suorum priuentur, quandiu tali impedimento durante suis ecclesiis non poterunt deseruire, nisi super hoc cum ipsis à sede apostolica fuerit dispensatum.

IDEM IOANNES SABINENSIS in eodem.

Canonica portione priuantur per tres dies, qui in templo, vel claustris processionis tempore inambulanti habitu seculari.

CANONICOS, & alios clericos conuentualium ecclesiarum seruitiis deputatos omnino non deceat, quòd aliis diuinis inseruientibus officiis, ipsi per ecclesias, vel claustra, processionis tempore, deambulent in habitu seculari: ne id fiat de cætero districtiùs inhihemus, statuentes pœnam transgressoribus, vt per tres dies canonica portione priuentur.

I R O D

RODERICVS ARCHIEPISCOPVS TARRA-
conensis in tertio concilio Tarracone celebrato, anno
Domini. M. CCXCIIII. tertio
Idus Augusti.

Quis ecclesiasticus in sacris ordinibus constitutus, vel beneficium obtinens, vel religiosus curiam secularem continuè sequi, aut propemodum continuè prohibetur, sic ut de eius sit familia, victumque & stipendiū inde recipiat: nisi Prælati sui, vel Capituli permissu. Qui secus fecerit, excommunicatur. Sed Episcopus huic sententiæ non est obnoxius.

Let ut malitiis obuietur, & ecclesiæ debitis seruitiis non fraudentur, ac vagandi & dissolutionis materia substrahatur, Statuimus ne aliqua prædictarum personarum ecclesiasticarum, quæ in sacris ordinibus sit vel fuerit cõstituta, vel beneficium ecclesiasticum obtinens, vel religiosa, præsumat sequi continuè vel quasi cõtinuè aliquam curiam seculare: sic quod sit de familia sua, vel victum, seu stipendium recipiat ab eadem: nisi sui Prælati vel superioris cõsilio, & assensu sui Capituli, seu conuentus, vel maioris partis eiusdem licentia prius habita, & obtenta. Si quis verò horum temerarius violator extiterit, excommunicationis sententiam incurrat ipso facto. Episcopum verò propter prærogatiuam pontificalis officii ligari nolumus hac sententia lata. Sed nihilominus à nobis Archiepiscopo, vel successoribus nostris super his petere licentiam teneatur.

ARNALDVS ARCHIEPISCOPVS TARRA-
conensis in primo concilio Tarracone celebrato, anno
Domini. M. CCCXXXVI. Cal. April.

Cogendi beneficiati ut in suis ecclesiis resideant, quantumuis facultatem habeant abscedendi: nisi absceferint studiorum causa.

Let ut prædicta de diuino officio in cathedralibus, & collegiatis ecclesiis per Canonicos, & alios quoscunq; beneficiatos in dictis ecclesiis horis debitis, sine murmure, & aliis cõfabulationibus solenniter, & deuotè fiant, compellant Episcopi Rectores ecclesiarum, & alios beneficiatos, præsertim habentes beneficia requirentia ex speciali statuto, vel ordinatione residentiam personalem in suis ecclesiis, & beneficiis residere: non obstantibus licentiis per eos de non residendo quibuscunq; nisi studiorum causa personis docibilibus, vel alia rationabili causa concessis.

ARNALDVS ARCHIEPISCOPVS TARRA-
con. in secundo concilio Tarracone celebrato, anno
Domini. M. CCCXXXVIII.
Calendis Aprilis.

Canonicum ab Episcopo, vel Capitulo missum canonicam portionem debere recipere.

CAN

CANONICVS, seu clericus de Capitulo ecclesiæ cathedralis quodocunq; per Episcopum, & Capitulum, seu per ipsum Capitulum pro negotiis ipsius ecclesiæ missus fuerit, recipiat, ac si præfens esset, canonicam portionem.

PETRVS SECVNDVS TARRACONENSIS
Archiepiscopus in secundo concilio Tarracone celebrato, anno Domini. M. CCCLXVII. Idus Februarii.

Extenditur superior constitutio ad Canonicos, & Presbyteros de Capitulo cathedralium vel collegiatarum ecclesiarum, à dictis ecclesiis missos, eosque qui à pluribus ecclesiis missi fuerint ad communia negotia.

INSVPER quia per dominum Arnaldum bonæ memoriæ Archiepiscopum sanctæ ecclesiæ Tarracon. prædecessorem nostrum fuit prouidè institutum in constitutione, quæ incipit **CANONICVS**, quod Canonicus qui ab ecclesia cathedrali pro ipsius ecclesiæ negotiis missus esset, reciperet in absentia portionem, præfatam constitutionem ad Canonicos, & Præsbyteros de Capitulo cathedralium, & collegiatarum ecclesiarum, qui à dictis ecclesiis, pro earundem ecclesiarum cathedralium, vel collegiatarum ecclesiarum negotiis missus fuerit, ducimus extendendam. Et quod præbendatus, qui in pluribus ecclesiis cathedralibus, vel collegiatis missus fuerit per alteram ex ipsis ad tractandum negotia, quæ communiter tangunt ipsas ecclesias, ut sunt negotia concilii prouincialis, vel curiarum domini Regis generalium, habeat portionem suam, quam reciperet, si personaliter adesset in ipsis ecclesiis: quam etiam extendi volumus ad illos qui ad præfens concilium venerint.

DALMATIVS TARRACONENSIS ARCHIEPISCOPVS
in concilio celebrato, anno Domini. M. CCCXXIIII. quinto Idus
Decembris.

Declaratur superior cõstitutio, docereturque de omnibus, qui missi fuerint, intelligi debere: siue cõiunctim, siue diuisim ab Episcopo, aut Capitulo missi fuerint.

LICET per constitutiones prædecessorum, scilicet dominorum Arnaldi, incipientem **CANONICVS**, & Petri memoriæ celebris incipientem **INSVPER**, sufficienter, ut congruit, sit prouisum, quod canonici, seu Presbyteri de Capitulo per Episcopum, & Capitulum ad cõcilium prouinciale missi, seu ad curias vel alia parlamenta fructus suarum præbendarum, & beneficiorum recipiant integrè, ac completè, ac si in dictis eorum beneficiis existerent residentes: aliqui tamen curiosi innituntur in dubium deducere, an hoc solum de syndicis per Episcopum, & Capitulum, vel per Capitulum tan-

I 2 tum

tum missis intelligi deberet. Nos itaq; huiusmodi dubii materiam, quantum possumus, amputare volentes, sacro approbante concilio ducimus declarandum, quod constitutiones superius declaratae, seu expressatae, non solum syndicos, vel procuratores Episcopi, & Capituli, vel Capituli tantum, sed etiam procuratores ipsius Episcopi merito amplectuntur, & ad omnes coniunctim, & diuisim in dubio extenduntur: volentes quod praesenti constitutione, seu declaratione non solum futuri, sed etiam qui in praesenti sunt concilio gaudere valeant cum effectu.

DE PRAEBENDIS ET DIGNITATIBUS. Tit. IIII.

IOANNES SABINENSIS EPISCOPVS, Legatus apostolicus in concilio Ilerdensi, anno Domini. M. C. XXIX. quarto Cal. Aprilis.

Procedendum in eos, qui post generale concilium plura receperint beneficia, quae simul nequeunt obtineri: ac nisi sponte cesserint, ubi haec constitutio illis innotuerit, excommunicantur. Et qui non deseruiunt parochiali ecclesiae, cui praesunt, ea priuantur.

QVONIAM propter hominum malitiam sacrae constitutiones steriles sunt penitus & inanes, nisi eas executionis diligentia fecerit fructuosas, districtè praecipimus, vt contra illos qui sine dispensatione domini Papae post generale concilium plura receperunt beneficia habentia curam animarum, vel vnum simile ei quod ante concilium haberent: & contra illos, qui sine apostolica dispensatione plures dignitates, vel personatus post concilium generale receperunt, vel vnum, cum ante concilium alium personatum, vel dignitatè fuissent adepti: necnon & contra illos, qui in conferendo proprio beneficio, personatu, vel dignitate, recepto secundo negligentes extiterint, secundum statuta generalis concilii procedatur. Et quoniam qui taliter adeptus est beneficia, quibus cura animarum est annexa, seu personatus, vel dignitates, ipso iure priuatus est primo: & non sine culpa sacrilegi, quod beneficium, quod non suum est, sed spirituale de facto detinere praesumpserit, si postquam monitus fuerit, vel ad ipsum huiusmodi constitutionis notitia peruenerit, spontaneus eidem non cesserit sine mora, & eandem cessionem non declarauerit, excommunicationis vinculo sit astrictus. Adiciamus quoque, vt iuxta statutum generalis concilii, si quis parochialem habet ecclesiam, in ipsa personaliter deseruiat in officio quod requirit ecclesia: aut eadem sit ipso iure priuatus secundum constitutionem generalis concilii. Et praecipimus quod alii conferatur, nisi fuerit praebenda dignitati annexa: & tunc in ea perpetuus Vicarius instruatur. Et qui constituti sunt in personatibus, vel dignitatibus ad ordinem, quem ipsa requirit dignitas, per ipsarum subtractionem ascendere compellantur.

IDEM

IDEM IN EODEM.

Qui non habuerint beneficium, aut patrimoniū sufficiens, ad ordines sacros non promouendi: aut iis sumptus ab eo, qui promouerit, vel suppeditandi vel certè prouidendi. Indigni iuxta constitutiones, neque ad ordines, neque ad beneficia promouendi. Illegitimi dignitates adepti, iis priuantur.

PRAECIPIMVS ne quis promoueatur in subdiaconatu, diaconatu, presbyteratu, nisi habeat sufficiens beneficium ecclesiasticum, vel saltem sufficiens patrimonium, ad cuius quasi titulū ordinetur. Et qui aliter ordinauerit, sufficienter prouideat in necessariis ordinato, vel à presentatore ipsius ordinato faciat prouideri: donec ei competens beneficium fuerit assignatum. Constitutiones quoque de indignis nequaquam promouendis ad ordines, siue ad beneficia sub interminatione damnationis aeternae praecipimus à modò districtius obseruari, per poenam super hoc in generali concilio editam: adicientes, vt ita qui illegitimi personatus, aut dignitates hactenus receperunt, vel recipere praesumpserint in futurum, dispensatione canonica non obtenta, eisdem sint ipso iure priuati.

IDEM IN EODEM.

Praecipitur, vt cuique parochiali ecclesiae suus Rector praesit, non vnus duabus pluribusve. Si tamen tenues fuerint, pluribus: modo ne supra quam necessè fuerit ad moderatam sustentationem Praelati.

QVONIAM quaelibet ecclesia parochialis proprium, & perpetuum debet habere Praelatum, vt oves gregis dominici non mercenario subiaceat, sed pastore regantur, districtè praecipimus, vt quaelibet ecclesia parochialis proprium Praelatum habeat, qui ad curam animarum iure perpetuo sit canonicè institutus: & nullus in duabus ecclesiis parochialibus obtineat Praelaturam. Hanc autem constitutionem non referimus ad illas ecclesias, quae ita sunt tenues, quod nulla earum competenter sufficiat sustentare proprium sacerdotem. In quo casu praecipimus, vt tot & non plures habeat, quam quae sufficere debeant, cum moderamine debito, ad sustentationem Praelati.

IDEM IN EODEM.

Statuitur, vt vnus sacerdos ex deseruientibus ecclesiae parochiali, velut caput, praeficiatur: cui oblationes confessionum attribuuntur: reliqui subseruiant.

QVONIAM scortum videtur ecclesia, & quasi pluribus viris exposita, in qua plures clerici pro indiuiso cura sibi vendicant animarum, & hoc vitium non sine graui periculo in partibus Hispaniae plurimum inoleuit, praesentis approbatione concilii statuimus, vt in illis ecclesiis, in quibus sunt plures clerici, vnus principaliter curam habeat animarum: & alii ipsi in diuinis seruitiis & aliis necessariis coadiutores existant. Et qui curam habuerint, oblatio-

I 3 nes

nes confessionum suas habeant : quatenus maiora stipendia percipiant, qui plus noscuntur laborare.

IDEM SABINENSIS EPI-
scopus in eodem.

Episcopi, Archidiaconi, Archipresbyteri prohibentur ab ordinandis quicquam accipere, aut curare sibi ab us caueri beneficium ecclesiasticum minime peturos.

NVLLVS Episcopus, Archidiaconus, vel Archipresbyter, vel quæcunq; persona clericum ad ordinem repræsentet, vt per se, vel per alium ab ordinandis aliquid exigit, vel recipiat cautionem, vel quancunq; aliam promissionem quod ab ordinatore vel repræsentatore non petet ordinatus, & repræsentatus sibi de ecclesiastico beneficio prouideri.

PETRVS ARCHIEPISCOPVS IN PRIMO
concilio Tarraconensi, anno Domini. M. CC-
XXXIX. Decimo quarto Cal. Maii.

Cauetur ne ab vno duo obtineantur canonicatus, qui singuli residentiam personalem postulent.

STATVIMVS & mandamus, quod aliquis in eodem episcopatu, vel in diuersis duas canonicas non obtineat aut habeat: quæ ex speciali statuto residentiam personalem requirât, sed altera tantum debeat esse contentus.

IOANNES PATRIARCHA ALEXANDRI-
nus in secundo concilio prouinciali, anno Domini.
M. CCCXXXI. Pridie Cal. Febr.

Archiepiscopus, & Episcopi obligantur Capellæ in ecclesia, cui præerunt, ex panis prædiuitibus conficiendæ, aut certe centum florenis in eam rem conferendis. Si in vita non fecerint, mortuorum bona obligantur.

VM ad honorem Dei, & cultum, diuinæ ecclesiæ, maxime cathedrales, pulchris pollere debeant ornamentis idcirco sacro approbante concilio Statuimus, quod semper Tarraconensis Archiepiscopus, & quilibet Episcopus prouinciæ Tarraconensis in morte sua vnam Capellam integram de pulchris pannis, & nobilibus ecclesiæ, cui præfuerit, vel centum florenos auri pro ea emenda relinquere teneatur: & ad hoc sint eius bona, quæcunq; habuerit, dicto tempore obligata.

PETRVS TARRACONENSIS ARCHIEPI-
scopus in tertio concilio celebrato, anno Domini. M.
CCCLXX. septimo Idus Nouemb.

Archiepiscopus, & Episcopi capellæ instruendæ obligantur ex serico, vel auro trecentis florenis valentibus in ea ecclesia, cui præerunt: idque infra triennium, ex quo

quo erunt assumpti, etiam si vel mortui, vel translati fuerint. Nisi fecerint, ornamentis ecclesiæ extra eam vti prohibentur, priuanturque canonica portione, si eius recipiendæ ius habuerint, quoad confecerint: si fecerint, obligatione constitutionis incipientis CVM AD HONOREM, liberantur.

VM ex officio charitatis illis teneamur obnoxii, à quibus nos recognoscimus beneficia suscepisse, hoc eodem approbante concilio ordinamus, quod quicumque de cætero præficietur in Episcopum alicuius cathedralis ecclesiæ prouinciæ Tarraconensis, teneatur facere, & assignare ecclesiæ cathedrali, in qua assumptus fuerit, infra triennium Capellam integram de panno serico, vel de auro cum necessariis, & frisaturis, valentem ad minus trecentis florenis auri: aliàs ex tunc quod non sit ausus recipere ornamenta ecclesiæ pro seruitio eiusdem extra ipsam: nec teneatur Præpositi, seu alii qui ad hoc tenentur, eidem dare canonicam portionem, si forsitan ex consuetudine, statuto, vel alio iure recipiat in eadem: donec dictam Capellam fecerit, & assignauerit dictæ ecclesiæ, vt prædicitur, cum effectu. Et, si prædicti Prælati infra dictum tempus dictam Capellam fecerint, prout tenebantur per constitutionem Tarraconensem, quæ incipit, CVM OB HONOREM DEI, ad aliam Capellam faciendam non teneantur post obitum suum, nec eorum bona remaneant obligata. Sed si forte infra prædictum tempus non fecerint, postea, vel post obitum suum dictam Capellam de dicto valore florenorum trecentorum facere teneatur: & eorum bona ad hoc remaneant obligata. Verum si infra dictum terminum mortui fuerint, vel translati antequam dictam Capellam fecerint, ad illam nihilominus teneantur faciendam, et eorum bona remaneant obligata.

ENNECVS ARCHIEPISCOPVS TARRACONENSIS
in concilio primo Tarracone celebrato, anno Domini. M. CCCXCI. Nonis Aprilis. C.

Decet. §. Iniungimus.

Ad superiorem constitutionem additur, vt Archiepiscopus, & Episcopi Capellam trecentis florenis valentem conficiant, neque ius à Capitulis, quominus Capellam conficiant, remitti possit: nisi vel trecentos florenos deposuerint, vel eiusdem pretii locale ecclesiæ necessarium. Alioqui ecclesiæ ingressu interdicuntur: ac si mensum id facere distulerint, excommunicantur, priuanturque portione Canonica, si eius recipiendæ ius habuerint: & ad obseruationem huius constitutionis obligantur.

DECET nos, & Suffraganeos, & infra. Iniungimus Suffraganeis nostris Episcopis quatenus infra sequens triennium à die huiusmodi in antea computandum, & eorum successoribus infra triennium, ex quo in Episcopos sint assumpti, eorum quilibet Capellam prædictam de panno serico, vel de auro saltem valentem trecentis florenis in cathedrali ecclesia facere teneatur: vel trecentos florenos deponat: nec per Capitulum ei, nisi pro locali æquiualentem, & oblato,

oblato, plus ecclesiæ necessario, remitti valeat quoquo modo. Si quis vero in his negligēs fuerit, seu remissus, ex quo per Capitulum ecclesiæ, cui Capellam facere est astrictus, verbo vel scriptis per mensem antea fuerit requisitus, & Capellam, saltem dicti pretii, ecclesiæ infra dictum triennium, vel trecentos florenos non assignauerit, vel modo quo supra locale æquiualens cum effectu non tradiderit, sit ei ingressus ecclesiæ interdictus. Qui si per mensem sustinuerit, excommunicationis sententiam incurrat ipso facto. Præpositis vel administratoribus bonorum mensæ Capituli nihilominus iniungentes, quod de præbendis, vel aliis iuribus sibi ex consuetudine ecclesiæ debitis non respondeant: donec capellam fieri fecerint, seu locale, vel dictos trecentos florenos deposuerint, & assignauerint cum effectu. Alioquin excommunicationis incurrant sententiam ipso facto. Et ad obseruationem constitutionum huiusmodi nos, & successores nostros, ordinante sacro concilio, volumus obligari.

HIERONYMVS DE AVREA ARCHIEPISCOPVS IN CONCILIO TARRACONE CELEBRATO, ANNO DOMINI. M. D. LV. Nonis Maii.

Archiepiscopus, & Episcopi statim à possessione adepta iubentur Capellam, & ornamenta conficere: aut pignus eiusdem pretii apud Capitulum deponere, idque minimè restitui, nisi præstitis iis quæ facere tenentur. Ac nisi infra annum præstituerint, Capitulo pignus vendere licere, & ornamenta emere statuitur. Superioribus constitutionibus suum robur seruetur.

ICET per alias constitutiones, & ecclesiastica decreta sit sanctè dispositum, per Prælatos, & alias ecclesiasticas personas in cathedralibus, & aliis ecclesiis habere fieri Capellam, cappas, aliaq; ornamenta ecclesiæ, concessa eisdem facultate trium annorū ad illa faciendum: & cum docente experientia intra illud tempus morte, vel alio legitimo impedimento præuente Prælati dictum onus non adimpleuerint, & cōsequenter ecclesiæ dictis ornamentis priuatæ sint, attentā difficili exactione in bonis earum, ideò de congruo super his, ac salubri remedio prouidere cupientes, statuimus de cætero quod dicti Prælati, ac ecclesiasticæ personæ in continenti in adeptionibus possessionum dictarum dignitatū dictas Capellas, cappas, & ornamenta, ad quæ tenentur, persoluant, atque pro traditione earum in posse Capituli ecclesiæ pignora aurea, vel argentea quantitatem ornamentorum valentia realiter, & cum effectu deponant: eaq; antequam illa quæ facere tenentur, adimpleuerint, minimè restituantur: facultate dicto Capitulo concessa, quod si intra annum non fuerit adimpletum, vendito pignore per dictum Capitulum adimpleatur: dictis constitutionibus alias in suo robore permanentibus.

DE

DE INSTITUTIONIBVS.
Titulus V.

PETRVS ARCHIEPISCOPVS IN QVARTO CONCILIO TARRACONE CELEBRATO, ANNO DOMINI. M. CCXLIII. tertio Nonas Maii.

Laicis attribui non debere ecclesias parochiales.

CVM ecclesiæ parochiales per laicos administrari non debeant, statuimus quod laicis nullo modo de cætero attribuatur: sed per clericos, & viros ecclesiasticos ecclesiæ gubernentur secundum canonicas sanctiones.

BERNARDVS ARCHIEPISCOPVS IN SECVNDO CONCILIO TARRACONE CELEBRATO, ANNO DOMINI. M. CCLXXVII. quinto Nonas Maii.

Canonici capellanas Episcopi beneficio adepti, si aliis contulerint, eam collationem irritam esse.

INTELLEXIMVS in quibusdā aliis partibus dictæ prouinciæ ab usum prauæ consuetudinis subintrasse, quod cum Canonici ex collationibus suorum Episcoporum capellanas canonicè sunt adepti, ipsi Canonici easdem capellanas alius pro voluntate sua conferunt, & assignant. Cum autem hoc impossibile sit de iure, statuimus vt prædictarum capellaniarū collationes per dictos Canonicos, qui eas à suis Episcopis canonicè habuerint, nullatenus attententur. Quod si contra factum fuerit, id decernimus irritum, & inane.

PETRVS DE FVXO, CARDINALIS, SEDIS APOSTOLICÆ LEGATUS IN CONCILIO DERTUSÆ CELEBRATO, ANNO DOMINI. M. CCCXXIX. Nonis Nouembris.

Sine auctoritate ordinarii, ad quem pertinet, nullum beneficium ecclesiasticum ordinandum: & ordinationi non interponendam esse ab ordinario auctoritatem, nisi prius dos ad sustentationem vitæ presbyteri assignata fuerit in loco idoneo, & securo: saluis tamen canonicis statutis, & auctoritate prouidæ dispensationis.

QVAE magna sunt, & veneratione condigna, si passim pro quorumlibet voluntatibus exercentur, sua numerositate vilescunt: absorbetq; regendi ordinem incomposita multitudo. Hæc sedula meditatione pensantes, quod quæ pertinent ad decus ecclesiæ, & vituperari, vel infirmari possent, prouidere sic ecclesiastica beneficia constitui super stabili fundamento, ne in opprobrium ecclesiæ facile deferantur & ruant: harum serie duximus statuendum, quod nullus de cætero beneficium ecclesiasticum, sine auctoritate

K ordin

ordinarii, ad quem pertinet, in aliqua ecclesia, seu capella quomodo libet ordinetur (qui quidem ordinarius non aliter foundationi, vel ordinationi talis beneficii auctoritatem præbeat, aut consensum, nisi prius dos ad sustentationem vitæ presbyteri assignata fuerit in loco idoneo, & securo) quodq; in sua auctorificatione clausulam adiiciat subsequente, Salutis canonicis statutis, & auctoritate prouidæ dispensationis. Quam clausulam, etiam si omiſſa fuerit, haberi volumus pro inserta: & contrafaciendi potestatem Prælati omnibus abdicamus.

NE SEDE VACANTE ALIQUID INNO-
uetur: & qualiter fructus annui valoris diui-
dantur. Tit. VI.

IOANNES PATRIARCHA ALEXANDRI-
nus in secundo concilio Tarracone celebrato, anno
Domini. M. CCCXXXI. pridie
Calendas Februarii.

Cauetur ne ii ad quos archiepiscopalis, episcopalisve dignitatis administratio pertinet, ad ædes archiepiscopales, aut episcopales migrent morandi caui: nisi Capitulo consentiente: sed neque vllas scripturas ex ecclesiæ scrinio extrahant nisi præsentibus duobus, aut tribus Canonicis ad id designatis: & quidem cum administrationis causa opus fuerit: atque ea lege, vt eas reponant simul ac vsi fuerint. Impensas nullas ferant, nisi quas consensu Capituli administrationis causa fecerint domo sua profecti ad Capituli negotia gerenda. Successori ratione administrationis reddant: quæ super fuerint, restituant: nec bona modo, sed etiam instrumenta: quorum hæc si infra duos menses non restituerint, excommunicantur.

M ii, quibus administratio bonorum archiepiscopalis, vel episcopalis dignitatis competit sede vacante ex consuetudine, vel statuto, vel qui ad hoc per Capitulum eliguntur, sciant se solum administrationem & custodiam dictorum bonorum habere, statuimus vltra remedia iam prouisa, quod ille qui administrationem huiusmodi exercebit, ad palatium, seu hospitium dignitatis prædictæ, nisi de expresso consensu totius Capituli, se non conferat ad morandum: nec de Chartulario, seu archiuo, vel alio loco, vbi teneantur priuilegia, instrumenta, seu registra: libros, seu alias scripturas abstrahat: nisi ipsis pro dicta administratione indiguerit: & tunc de consensu Capituli, & præsentibus duobus, vel tribus Canonicis per ipsum Capitulum deputatis: & statim cum ipsis non indiguerit, in loco vnde abstracta fuerint, restituat seu reponat: nec pro suis expensis aliquid de dictis bonis recipiat, vel expendat: nisi ipsum pro negotiis ipsius dignitatis oporteat de consensu Capituli extra suum domicilium proficisci. In quo casu duntaxat quantum circa expeditionem dictorum negotiorum dicti Capituli institerit, possit moderatas expensas recipere, & habere: & teneatur futuro ipsius ecclesiæ Prælati de tota dicta administratione, quam citius comode poterit,

terit, fidelem reddere rationem. Et quicquid apud ipsum ratione reddita reperit fuerit superesse, nec non priuilegia, instrumenta, registra, libros, scripturas alias, quæ, seu quas de Chartulario seu Archiuo, vel alio loco abstraxerit, vel penes se scienter retinet, aut nunc habet, infra duos menses Prælati restituat. Alioquin nisi restitutionem huiusmodi fecerit de prædictis, excommunicationis sententiæ se nouerit subiicere: statutis & consuetudinibus contrariis non obstantibus quibuscunque.

IDEM IOAN. IN EODEM. C. Vt ii. §. Et quia

Fructus, quos à Prælati, vel Rectoribus, vel Vicariis perpetuis percipi ius est, inter hæredes prædecessoris, & successorem pro rata parte administrationis diuidi debent. Cuius autem anni fructus erunt numerandi, eius initium à Cal. Maii ducendum. Quæ constitutio non patet ad cætera beneficia, quorum non sunt paria onera: sed neque ad Rectorias, aut Vicariatus perpetuos, vbi aliud vel statuto, vel more sancitum est.

Et quia vt plurimum successor Prælati defuncti, qui condidit testamentum, petit de bonis defuncti prouisionem vsq; ad novos fructus, ex quo sæpe sequuntur litigia, & dicta bona in litigiorum anfractus impenduntur, nos volentes hoc cuitare, decernimus quod si successor Archiepiscopi, vel Episcopi, aut cuiuslibet Prælati collegiatæ ecclesiæ, vel Rectoris, seu Vicarii perpetui ecclesiæ parochialis, fructibus post mortem sui prædecessoris collectis, & postea colligendis contentus esse noluerit, sed prouisionem de bonis sui prædecessoris petierit, cõputentur fideliter omnes fructus, redditus, & prouentus dictæ dignitatis, vel parochialis ecclesiæ totius anni quo vacauit: qui annus incipiat à Calendis Maii: & diuidantur inter defunctum, & successorem pro rata temporis illius anni, quo quilibet præfuit dictæ dignitati, vel ecclesiæ, & ipsius onera supportauit. Hoc autem extendi nolumus ad alia beneficia: cum eadem obtinentes nõ habeant tot onera supportare, sed seruetur in eis quod est de iure statuto, vel consuetudine approbata. Huiusmodi verò prouisionem ad Rectores, vel Vicarios perpetuos ecclesiarum parochialium extendi non intendimus in diocesi vbi aliud de statuto, vel rationabili consuetudine est obtentum.

DE REBUS ECCLESIAE ALIENAN-
dis, vel non. Tit. VII.

IOANNES SABINENSIS IN CONCILIO
Ilerdæ celebrato, anno Domini. M. CXXIX.
quarto Calendas Aprilis.

Statuitur ne sublato communi conuictu, à Prælati aut clericis ecclesiæ bona vitritim diuidantur, nisi diocesani consensu. Qui diuiserint ab ecclesia an. ca. tur. Sin diocesanus consenserit vt fiat partitio, vt conuiuât tamen sub Prælati sui obedientia præcipitur. Sancitur quoque ne vel prior, vel clerici ecclesiæ bona, aut vendant, aut pignori ponant sine diocesani consensu.

QUONIAM in plerisque locis ecclesiarum Priores, seu Prælati clericis suis communiter viuentibus ministrare victualia teneantur, & circa eosdem, necnon & laicos parochiarum suarum in cura animarum debeant intendere diligenter, quidam Priores seu Prælati, ut liberiùs euagari valeant, aut ut suæ satisfaciant auaritiæ: quidam quoque clerici, ut ad diuini cultus assiduitatem non compellantur à Prioribus, ut eorum effugiant disciplinam, possessiones, & bona eorum inter se diuisione perpetua partiuntur. Quare præsentis auctoritate concilii duximus statuendum, ut nulla de cætero talis partitio fiat: & si qua facta est absque auctoritate, & consensu diocæsanæ, vel superioris, eam decernimus non tenere. Quod si forsitan alicuius ecclesiæ Prior, & clerici contra istam cõstitutionem venire præsumpserint, per diocæsanum loci, vel eius vices gerentem ipsos ab eisdem ecclesiis præcipimus in posterum amoueri. In illis autem, in quibus factæ sunt partitiones huiusmodi de assensu diocæsanæ, vel superioris, id præcipimus obseruandum, ut clerici sub obedientia & correctione sui Prioris, seu Prælati consistant, & simul comedant in vno refectorio sicut ante partitionem facere consueuerunt, nec ecclesiæ prouentus aliquo modo inter se diuidant, sed magis in vna mensa cõmunicent: ut qui diuinis officiis interesse neglexerint, subtractione eorum portionis secundum suam negligentiam puniantur à Priore. Provideat quoque Prior, ne clerici sui, vel eorum dispensatores ecclesiæ bona dispensent taliter, aut expendant, quod cessantibus quotidianis distributionibus diuini non sequatur officii detrimentum: & hoc ita fieri nequaquam permittat: inhiemus quoque ne Prior sine clericis, aut clerici sine Priore aliquam de possessionibus ecclesiæ impignorare valeant: nec sine diocæsanæ consensu aliquam possessionem vendere, aut quomodocunque alienare præsumant. Clerici quoque inter se terras, & vineas ecclesiæ non diuidant, sed communiter eas possideant, sicut communibus debent vñibus deferuire.

IDEM SABINENSIS IN EODEM
concilio, anno Domini. M. CXXIX.
quarto Calen. Aprilis.

Capitula generalia, ac regularia iuxta præscriptum cõstitutionis ut in monasteriis fiant præcipitur: prohibeturque bona monasteriorum vlla ratione alienari sine diocæsanæ consensu. Qui alienarint ab administratione amouendi.

QUONIAM monasteria multiplici correctione, & reformatione indigent, præcipimus iuxta formam generalis concilii, ut tam monachorum quam Canonicorum regularium generalia Capitula fiant ipsius constitutionis tenore in omnibus obseruato: qui talis est, Adicientes præsentis auctoritate concilii, ne viri religiosi sine consensu sui diocæsanæ Episcopi possessiones monasteriorum vendant, vel inchartent, seu cõcedant ad vitam hominis, aut permutent,

mutent, aut infeudent, aut quocunque modo alienent. Quod qui facere præsumpserint, ab administratione qua funguntur per suum Episcopum amoueantur in perpetuum: & qui sic obtinet, careat sic obtentis.

EXIMINVS TARRACONENSIS ARCHIEPISCOPUS in primo concilio celebrato, anno Dñi. M. CCCXVII. octauo Calendas Martii.

Excommunicatione plectuntur clerici, qui sub sigillo regio dignitates, vel beneficia obligarint.

VOLENTES ecclesiarum indemnitatibus providere, statuimus quod aliquis Prælati, vel clericus cuiuscunque status, vel conditionis existat, bona, dignitates, vel beneficia sua obligare sub sigillo regio non præsumat: & qui contra fecerit, eo ipso excommunicationis sententiæ ipsum decernimus subiaccere.

PETRVS TARRACONENSIS ARCHIEPISCOPUS secundo concilio celebrato, anno Domini. M. CCCLXVII. Idibus Februarii.

Iubentur Prælati, cæterique ecclesiastici tempore quo possessionem adipiscuntur, omnium ad ecclesiam pertinentium, quæ vbiuis repererint, inuentaria, noua autem capibreuia infra sex menses à pacifica possessione adeptæ, conficere: confecta in loco tuto ab Episcopo designando reponere. Qui hæc facere neglexerit, superioris arbitrio puniendus.

VIA rei euidentia docuit plura censuaria, & redditus beneficiorum ecclesiasticorum in toto, aut in parte fuisse perditæ, & alienata: redditus diminutos, & iura aliqua defraudata propter præsentium in suis beneficiis incuriam, seu per mortem: ideo sacro approbante concilio statuimus & ordinamus, quod omnes Prælati, & aliæ personæ ecclesiasticæ tempore adipiscendæ possessionis suorum beneficiorum faciant inuentarium de omnibus inuentis, seu repertis in hospitibus, castris, seu aliis locis suarum dignitatum, officiorum, seu administrationum, siue sint instrumenta, libri, capibreuia, aut alia eorum dignitati, officio, seu beneficio pertinentia. Et etiam noua capibreuia facere teneantur intra sex menses, à tempore pacificæ possessionis adeptæ. Ac obtinentes nunc ipsa beneficia infra annum à præsentis die in antea computandum habeant capibreuia: in quibus quidem capibreuia ponantur, seu designentur specificè eorum redditus, censuaria, & iura alia vniuersa, nomina facientium censuaria, & confrontationes proprietatum, quæ sunt dictis dignitatibus, & beneficiis obligata. Et dicta inuentaria, capibreuia, & aliæ scripturæ publicæ ponantur & conseruentur infra alium mensem immediate sequentem in aliquo certo loco, & securo per eorum diocæsanum Episcopum deputando. Quod si contra prædicta, & eorum aliquod actum fuerit per aliquem, seu omissum, ad sui superioris arbitrium puniatur.

ENNECVS ARCHIEPISCOPVS IN
primo concilio Tarracone celebrato, anno Domini.
CCCXCI. Nonis Aprilis.

Quoties feudatarii innouantur, recognoscenda feuda: & potestates de quin-
quennio in quinquennium requirendæ.

FEVDA, vel potestates habentes in castris, locis, seu proprie-
tatibus quibuscunque, vt feudatariis contradicendi materia
auferatur, præcipimus per Prælatos, & beneficiatos quoscun-
que ratione dignitatum, vel beneficiorum vt ea recognosci fa-
ciant: quatenus feudatarii innouentur, & de quinquennio in quinquen-
nium potestates requirere teneantur.

ENNECVS TARRACONENSIS ARCHI-
episcopus in concilio primo, anno Domini. M.
CCCXCI. Nonis Aprilis.

In quauis ecclesia librum conscribi debere, in quo nõ instrumenta modò iurium
omnium tam dignitatis principalis, quàm beneficiorum authenticè contineã-
tur, sed etiam onera & expensæ: & infra quinquennium in sacrario reponi de-
bere. Constitutioni incipienti QVIA REI, suum robur seruetur.

CVPIENTES ecclesiarum statui prospero prouidere, sa-
cro approbante cõcilio ordinamus, quòd fiat in qualibet ec-
clesia cathedrali, collegiata, parochiali, vel simplici nostræ
prouinciæ vnus liber, in quo instrumenta iurium tam digni-
tatis principalis, quàm aliorum beneficiorum ipsarum ecclesiarum, & ea-
rum onera in forma authentica ad expensas cuiuslibet beneficiati, et am-
pla serie conscribantur: qui infra quinquennium in sacraria, vel sacrario
cuiuslibet ecclesiæ, ad quam pertineat, reponatur: constitutione de ca-
pitbreuiis fiendis per quemlibet beneficiatũ incipientem QVIA REI
EVIDENTIA DOCVIT, in suo robore permanfura.

IDEM ENNECVS IN EODEM.

Scribania, baiulia, sagionia, carcellaria, castellanã, alcaldia dignitatibus,
& beneficiis, ad quæ ea pertinent, annectuntur: prohibenturque à digni-
tatibus, vel beneficiis separari.

EDIT quidem in magnum ecclesiæ detrimentum, quòd
scribania, vicaria, baiulia, sagionia, carcellaria, castellanã,
alcaldia, & eorum fructus, emolumenta, & officia, quocunq;
nuncupentur nomine, consueta etiam per laicos gubernari,
quasi à mensis dignitatum, & à beneficiis, à quibus depen-
dent, separata concedantur in perpetuũ alicui, vel ad vitam: cum ex con-
cessionibus huiusmodi sequatur, quòd à pluribus impetratur inuitis Præ-
latis, & aliis beneficiatis, ad quos talium officiorum dispositio pertinet &
spectat: & per ingratos, & damnosos ecclesiæ multoties talia officia gu-
bernan

bernantur. Nos indemnitati ecclesiæ prouidentes, vt via ambitionis im-
probæ præcludatur, & ne concessionibus huiusmodi in perpetuum fiant à
modò, vel ad vitam, ipsas scribanias, & vicarias, baiulias, carcellarias, sa-
gionias, castellanias, alcaldias, quas esse damnosas ecclesiæ multoties cõ-
perimus cum per tales talia officia gubernantur, prohibemus ea, & emo-
lumenta illorum ab eis separari dignitatibus, vel beneficiis, quibus talium
officiorum dispositio noscitur pertinere: quinimo sacro approbante cõ-
cilio eisdem annectimus, & vnimus.

IDEM ENNECVS IN EODEM.

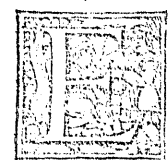
Cauetur ne cuiquam, etiam ad compensandos labores pro ecclesia infumptos,
aut si vtile fore videatur ecclesiis, scribania, emolumenta, redditus, proprietates,
ac proventus vltra triennium attribuuntur, nedum in perpetuum, vel ad vi-
tam: sed neque vicaria, baiulia, alcaldia, carcellaria, sagionia. Si secus factum
sit vel imprudentia, vel iuris ignoracione, donationes, aut attributiones ciuil-
modi irritæ censentur.

MOC consultissimo prohibemus edicto, ne scribania, emolu-
menta, redditus, proventus, proprietates, seu iura quouis no-
mine nuncupentur, ad mensas dignitatum, monasteriorum,
Capitula, collegia, conuentus, vel beneficia quacunq; anexa, vel
pertinentia quoquo modo, à nobis Archiepiscopis, Suffraganeis nostris,
inferioribus Prælatibus, Capitulis, conuentibus, vel dignitatibus, & beneficia
habentibus infra prouinciam Tarraconensem, etiam interuenientibus
nostri, seu Suffraganeorum, Capitulum, & inferiorum Prælatorum,
conuentuũ consilio & assensu, etiam iure compensationis seruitiorum ec-
clesiæ impensorum, vel vbi vtilitatem ecclesiæ cõcernere videantur, ali-
cui concedantur in perpetuum, vel ad vitam, siue etiam ad beneplacitũ,
vel vltra triennium dari, vel concedi valeant vlllo modo. Neq; etiam vi-
carias, baiulias, alcaldias, castellanias, carcellarias, sagionias, vel alia offi-
cia, quocunq; nomine censentur, nos seu nostri Suffraganei aliiq; infe-
riores Prælati, seu habentes dignitates, officia, vel beneficia, Capitula,
collegia, vel conuentus, ad quas seu quæ dare pertineat officia antè dicta,
alicui, vel aliquibus, etiam consilio & assensu interuenientibus supradi-
ctis, in perpetuum vel ad vitam, nec vltra triennium assignare vel com-
mittere valeamus: nec sic commissa volumus post committentis obitum
perdurare. Et, si forsitan per ignorantiam, inaduertentiam, vel aliàs per
nos, aut successores nostros, Suffraganeos, vel alios inferiores Præ-
latos, seu habentes dignitates, vel beneficia de facto contra-
rium fuerit attentatum, sacro approbante concilio
tales concessionibus, donationes, vel assignatio-
nes irritas decernimus & inanes, nul-
liusque efficaciam, roboris,
vel momenti.

PET

PETRVS DE LVNA CARDINA-
lis, apostolica sedis Legatus.

Commendæ cessionum, reddituum, & rerum ecclesiasticarum, quæ in regnis Ara-
gonum, & Nauarræ fieri secularibus solebant, tolluntur.

XECRANDAE alienationis abusum quo Prælati, & aliæ
personæ ecclesiasticæ maximè in regnis, & terris ditioni re-
gnorum Aragonum, & Nauarræ subiectis existentes, admini-
strationem ecclesiarum, & rerum ecclesiasticarum habentes,
loca, vassallos, grangeria, & alias possessiones, decimas, primitias, redditus,
proventus, & iura, & bona alia ad ecclesias, ordines, & monasteria, seu
alia pia loca, quibus præfunt, spectantia, personis secularibus sub colore,
& titulo Commendæ, vt per eosdem ab aliorum oppressiõibus defen-
dantur, & aliis confictis causis, propria auctoritate subiiciunt, & tribu-
taria reddunt in perpetuum, vel ad tempus, cum sit ad Dei offensam &
ecclesiarum, ordinum, monasteriorum, locorum prædictorum graue
damnum introductus, ac sacris canonibus prohibitus, & interdictus
abhorrentes meritò, & reprobantes, vniuersos Archiepiscopos, Episco-
pos, Electos, Abbates, Priores, Magistros ordinum militiarum, Præcepto-
res, Commendatarios, & quoscunq; ecclesiarum, & rerum ecclesiastica-
rum administratores maximè in terris, & regnis prædictis existentes, cu-
iuscunq; status, gradus, ordinis, vel cõditionis existant, sub excommuni-
cationis pœna monemus & hortamur, vt constitutiones in Lugdunensi,
& Viennensi cõciliis super hoc editis, in Commendis iam factis de rebus
suprà dictis, prospiciuè attendant, & diligenter obseruent: quas Commē-
das sub interminatione anathematis de cætero fieri prohibemus. Nos
enim si secus actum, seu attentatū fuerit, id decernimus irritum, & inane.

ENNECVS TARRACONENSIS ARCHI-
episcopus in tertio concilio celebrato, anno Do-
mini. M. CCCCVI. Idib. Martii.

Excommunicantur qui de bonis, iuribus coniunctim, & indiuisim ad ordinatio-
nem Tarraconensis prouinciæ pertinentibus, quicquam ecclesiis aut eccle-
siasticis personis particulariter, vel extra regias curias concedent, aut pollice-
buntur. Si Capitula, collegia, aut conuentus id fecerint, à diuinis suspendun-
tur: & relaxatio Archiepiscopo in concilio prouinciali referuatur.

XACTIONES calliditate quadam cõceptas, quæ inter-
dum subtili ingenio ecclesiis, & ecclesiasticis personis, & eo-
rum statui damnum afferunt, & reipublicæ tribuunt nõcu-
mentum, quantum possumus amputare volentes, nos Enne-
cusi consideratione diuina sanctæ Tarraconensis ecclesiæ Archiepiscopus,
prouinciale concilium celebrantes, omnes & singulas personas ecclesia-
sticas nostræ prouinciæ, etiam pontificali dignitate præditas, quicquam
de bonis, vel iuribus ecclesiis, vel ecclesiasticis personis, aut eorū homi-
nibus

nibus coniunctim, & insimul pertinentibus ordinationi totius prouin-
ciæ, dantes & concedentes, promittentes vel assignantes, aut spem con-
cedendi vel assignandi permittentes, vel dantes alicui vel aliquibus vllò
modo, casu, vel etiam ratione quantumcunque ardua, vel particulariter,
videlicet extra curias, et concilia generalia, ex cõmunicationis sententiæ,
approbante sacro cõcilio, ipso facto decernimus subiacerere. Capitula ve-
rò, collegia, & conuentus cathedralium, & aliarum ecclesiarū, & mona-
steriorū quibus præfunt, si in præmissis culpabiles fuerint, suspendimus
à diuinis: quorū absolutionem & suspensionis relaxationē nobis, vel suc-
cessoribus nostris in prouinciali cõcilio, & nõ aliàs faciendā referuamus.

DALMATIVS TARRACONENSIS ARCHI-
episcopus in concilio celebrato, anno Domini. M.
CCCCXXIII. die Sabbati, quinto
Idus Decembris.

Monentur Prælati Tarraconensis prouinciæ, vt curent obseruari superio-
res constitutiones à Petro, Enneco Archiepiscopis ad id editas, vt bona
ecclesiastica conseruentur: quarum vna incipit **QVIA REI**, altera
FEVDA, tertia **CVPIENTES**.

RERVM experientia edocente, plura censualia, ac redditus ec-
clesiasticorum beneficiorum in toto, vel in parte fuerunt de-
perdita & alienata: redditus diminuti, & iura alia defraudata
propter præfidentium suis beneficiis incuriam, seu per mor-
tem: multaq; incommoda, lites, & contentiones accidunt frequenter in-
ter dominos, & feudatarios: cum ipsorum feudorum recognitiones, po-
testates, siue potestats, & alia seruitia, & onera, quibus feuda subiacerent, per
longa tempora non petuntur. Pereunt similiter de facili iura dignitatū,
& beneficiorum, si instrumenta & capibreuia illorum conseruari negli-
gantur. Hæc animaduertentes primo bonæ memoriæ Dominus Petrus
prædecessor noster in secundo cõcilio per eum celebrato, in constitutio-
ne incipienti **QVIA REI EVIDENTIA**, statuit, & ordina-
uit, quod omnes Prælati, & aliæ personæ ecclesiasticæ tempore adipiscē-
dæ possessionis suorum beneficiorū facerent inuentarium de omnibus
inuentis, seu repertis in hospitiiis, castris, seu aliis locis suarū dignitatum,
officiorum, seu suorum beneficiorū: siue essent instrumenta, libri, capi-
breuia, aut alia eorū dignitati, officio, seu beneficio pertinentia, & etiam
noua capibreuia infra sex menses, à die pacificæ possessionis adeptæ face-
re tenerentur. Consequenter etiam Dominus Ennecus bonæ memoriæ
prædecessor noster in primo cõcilio per eum celebrato duas edidit con-
stitutiones, quarū vna incipit **FEVDA VEL POTESTATES**,
per quam prouidet, quod Prælati & beneficiati quicunq; ratione suarū
dignitatum, vel beneficiorū feuda habentes, ea recognosci facerent, quo-
tiens feudatarii innouarentur, & de quinquennio in quinquennium re-
L cipi

cipi potestates: altera incipit, CVPIENTES ECCLESIAE, per quā salubriter ordinavit, quod fieret in ecclesia qualibet cathedrali, collegiata, parochiali, aut simplici huius prouinciæ liber, in quo instrumenta iurium tam dignitatis principalis, quā aliorum beneficiorum, & eorum onera conscriberentur: quæ quidem constitutiones ita laudabiles, vtilis, & accōmodæ ecclesiis, personis, & beneficiis omni executione, & practica vsq; nunc vacuæ, quod dolentes referimus, remanserūt, non sine illas exequi omittentium culpa graui: qui vtilitatem ecclesiarum, & beneficiorū suorum indagare, & procurare multifariē sunt astricti. Quamobrem desiderantes tantæ culpæ, & desidīæ prouidere, huius statuti vigore sacro approbante concilio monemus, & hortamur venerabiles fratres nostros Episcopos, & Prælatos nostræ prouinciæ, eisdem districtiūs iniungentes quatenus dictas constitutiones studeant totis viribus, quā citissimè poterint, exequi, obseruare, & obseruare facere incōcūse: vt de talento eis tradito fidelem, cum requisiti fuerint, in omnibus reddere valeant rationem.

DE EMPTIONE ET VENDITIONE. Tit. VIII.

Declaratio apostolica, qua statuitur venditiones censualium iuxta morem patriæ licere.

NICOLAUS Episcopus seruus seruorum Dei ad perpetuam rei memoriam. Sollicitudo pastoralis officii fores nostrę prouidentię pulsare nō desinit, vt indemnitati, ac statui prospero fidelis populi curæ nostræ cœlitūs cōmissi, iuris moderādo rigorem, per opportuna prouisionis remedia, quātum ex alto nobis permittitur, salubriter consulamus. Sanē, sicut fide dignorum relatione didicimus, in regno Siciliae, ac cæteris aliis dominiis, & terris charissimi in CHRISTO filii nostri Alfonsi Aragonum, & vtriusque Siciliae regis illustris, auaritiæ cæcitas, & damnandæ ambitionis improbitas quorundam oculos adeo excæcauit, vsurariq; prauitas illis in partibus in tātum excreuit, quod incolæ, & habitatores partium illarum pecuniis indigentes, eas vix aliter quā sceneratorū opera quasi inauditum scenus exercentium consequi possint: & cum eas acceperint, si in tempore perceptas non restituant, breui eorum bona in insatiabili vsurarum voragine miserabiliter consumuntur: & quod in dominiis, & terris ipsius regis vltra montes constitutis, videlicet regnis Aragonum, Valentia, Maioricarum, & principatu Cathalonix, & Comitibus Rossilionis, et Ceritania vniuersitates, & singulares personę tam ecclesiasticæ, quā seculares huiusmodi pecuniis indigentes, vt cum minori incōmodo eas habere possint, per venditiones annualium censualium, quæ mortua nūcupantur, super domibus, possessionibus, & proprietatibus specialiter, vel etiam genera-

liter

liter super omnibus bonis, redditibus, emolumentis, iuribus, & rebus eorum, mediante tamen instrumento gratiæ redimendi onera eorum, sibi vt plurimum prospicere, & consulere consueuerunt. Quod in prædictis eiusdem regis partibus, & regnis vltra montes constitutis non solum in longam consuetudinem, de cuius cōtrario hominum memoria non existit, more vtentium deductum est, sed etiam per municipalia huiusmodi regnorū, & partium iura, per regem ipsum, seu eius prædecessores cum consensu trium brachiorum ecclesiastici videlicet, militaris, & regalis promulgata simpliciter confirmatum. Cum itaq; multis modis, & habitatoribus partium, & dominiorum eiusdem regis citra montes constitutorum indigentibus per huiusmodi censualium venditiones subueniri, ipsiq; a sceneratorū vsuris eximi possent: sed quia in hoc pecuniis abundantes dubitant vsurariam prauitatem committere, & sic eisdem indigentibus more præmissis succurrere formidant, in indigentū detrimentum, & sceneratorum eorundem euidentis incrementum, pro parte eiusdem regis afferentis ex subditis serenitatis suę quamplures grauium vsurarū voraginibus magnis hætenus penuriis exhaustos existere, alios quoque in dies pecuniis egentes scenore magis, ac magis opprimi & vexari, nobis fuit humiliter supplicatum, vt eis paterno compatiens affectu, in præmissis de opportuna prouisionis ope succurrere: præfatasq; censualium venditiones cum clausulis, & cautionibus ad eorū validitatem inter venditores, & emptores mutuo consensu ineundis absque læsione conscientię in regnis Siciliae, citra & vltra farum fieri posse debere decernere, & declarare de benignitate apostolica dignaremur. Nos igitur pro debito ministerii pastoralis nobis diuinitūs iniuncti super his salubriter prouidere, ac statui & indemnitatibus incolarum & habitatorum regnorum & terrarum dicti regis citra montes constitutorum præsentium, & futurorum, quātum cum Deo possumus, subuenire cupientes, & attendentes, quod clero terrarum, & dominiorum ipsius regis vltra montes constitutorū, in suis olim indigentis per venditiones prædictorum censualium auctoritate apostolica pluries consultum, & prouisum fuerit, præfati regis in hac parte supplicationibus inclinati tam eidem regi, quā huiusmodi regnorū Siciliae citra & vltra farum, cum omnibus & singulis incolis, & habitatoribus, ac locorum, ciuitatum, & terrarum vniuersitatibus præsentibus, & futuris huiusmodi censualia super rebus & proprietatibus suis, ac facultatibus & emolumentis earundem, instrumento gratiæ pro cōsimili pretio illas redimendi mediante, dummodo annualis census huiusmodi censualium decimam partem principalis receptæ, seu pretii eorundē non excedat, inter se contrahendi, vendendi, & emendi, cum opportuna contrahentium securitate, tuitione, & indemnitate, ac cum potestate vendentes personas, eorumq; proprietates, redditus, iura, iurisdictiones, census, & omnia et singula mobilia, & im-

L 2 mobil

mobilia bona obligandi, & obligari faciendi: ac etiam quascunque alias obligationes, & submissiones cuicunque foro: necnon renuntiationes, promissiones, & stipulationes pœnis, iuramentis, & aliis cautionibus valatas, & alia quæcunque, de quibus inter ementes, & vendentes huiusmodi censuaria, conuentum, & in pactum deductum fuerit, plenam licentiam & liberam, auctoritate apostolica, tenore præsentium concedimus facultatem: decernentes, & declarantes eosdem incolas, & habitatores, ac locorū, ciuitatum, & terrarum vniuersitates, censuaria huiusmodi modo præmissa in regnis ipsis Siciliae citra, & ultra farum inter se liberè, & licitè contrahere, ac vendere & emere posse: neque propterea vsurariam prauitatem cōmittere: dummodo ne aliās, quàm vt præmittitur, quodlibet annuum censuale decimā partem principalis receptæ, seu pretii venditionis ipsius non excedat: & pensionibus, seu annualitatibus illorum in sortem non cōputatis pro totali redemptione præter principalem summam nihil ultra percipiatur ab emptore, vel exhibeatur à venditore: non obstantibus constitutionibus, & ordinationibus, priuilegiis apostolicis, necnon statutis etiam municipalibus, vel regalibus, & consuetudinibus ciuitatum, & terrarum regnorum prædictorum Siciliae citra & ultra farum, etiam iuramento, confirmatione apostolica, vel quacunque firmitate alia roboratis: etiā si de eis facienda esset mentio specialis quæ haberi volumus, & habemus pro sufficienter expressis, cæterisque contrariis quibuscunque. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostræ cōcessionis, constitutionis, & declarationis infringere, vel ei ausu temerario cōtrā ire. Si quis autem hoc attētare præsumpserit, indignationem omnipotentis Dei, & beatorum Petri, & Pauli se nouerit incursum.

Datum Romæ apud sanctum Petrum. Anno Incarnationis dominicæ, M. CCCCLII. Pridie Cal. Octobris. Pontificatus nostri anno sexto.

DE LOCATO ET CON-
ducto. Tit. IX.

IOANNES PATRIARCHA ALEXANDRINVS
in concilio quarto per eum Tarracone celebrato, anno
Domini. M. CCCXXXIII. decimo
oçtauo Calendas Februarii.

Statuitur ecclesiasticorum familiaribus mercedem petere non licere post mortem dominorum, nisi probauerint promissam: vel in ius viuentes dominos vocauerint.

STATVIMVS, quòd ii qui cum Prælati, vel personis ecclesiasticis pro domesticis & familiaribus morantur vel morabuntur, post mortem dominorū suorum non possint petere salarium, seu solidatā, nisi probauerint quòd eis promissum fuerit salarium, vel solidata, seu super remuneratione habenda pro seruitio dominos viuentes conuenerint in iudicio, saltem citatione secuta.

EN

ENNECVS ARCHIEPISCOPVS IN
primo concilio Tarracone celebrato, anno Dñi.
M. CCCXCI. Nonis Aprilis.

Qui contra immunitates ecclesiasticas domos ecclesiasticorū hospites per vim intromiserint, vel qui intromissi, postquam moniti fuerint, non abfesserint, excommunicantur; & publicari iubentur: veranturque prius absolui quàm passo iniuriam satisfecerint.

PRAESVMPTA temeritas nonnullorū abstinere nesciens à vetitis, nec debito modo gaudere permisis, dignè compellit officium præsentis, vt ea, quæ frequenter à pluribus officialibus temporalibus in personarum ecclesiasticarum præiudicium attentantur, censura ecclesiastica compescantur. Sanè licet priuilegiis principum, & aliis, hospitia Prælatorum, Canonicorum, & aliorum beneficiatorum à seruitutibus hospitem secularium dominorū immunita existant, tamē nonnulli regii Officiales, seu aliorum dominorū temporalium Posaderii per vim, & violentiam compellunt personas ecclesiasticas ad recolligendum curiales, vel alios venientes ad curiam, seu loca vbi tales officiales iurisdictionem exercent, ad instar secularium personarum pro libito voluntatis. Nos volentes huic morbo decenti remedio prouidere, sacro suadente cōcilio ordinamus tales Officiales, vel eorum vices gerentes, & hospites inuitis dictis personis domos prædictas intrantes, si moniti verbo vel scriptis, protinus dicta hospitia non exiuerint, per loci ordinarium excommunicationis sententia innodari: & excommunicatos in ecclesiis diebus continuis publicari: processus competentibus terminis aggrauando, donec dicta hospitia indemnata ab immisissis hospitibus absq; redeundi animo fuerint relaxata: vel satisfecerint illi cuius est hospitium, vel moram traxerint in eodem, ad ordinationem sui superioris de damno, interesse, & iniuria, vt decebit.

DE PIGNORIBVS ET ALIIS
cautionibus. Tit. X.

IOANNES SABINENSIS LEGATVS IN
concilio Ilerdensi, anno Dñi. M. CXXIX.
Quarto Calendas Aprilis.

Non tenere censetur obligatio, qua quis dignitatē, quam obtinet, obligarit: & qui obligarit, omni officio, & beneficio suspenditur: donec à sede apostolica impetrarit veniam.

IN ecclesiis cathedralibus, & regularibus districtiùs inhiemus, ne aliquis personatum, seu dignitatem suam, sicut de iure non potest, ita nec de facto pro aliqua summa pecuniæ præsumat aliquatenus obligare: decernentes ipsam obligationē non tenere: hanc pœnā transgressoribus infligentes, vt quicunque contra hanc

L 3 const

constitutionem venire præsumperit, ipso facto omni officio, & beneficio donec ab apostolica sede veniam impetrauerit, sit suspensus.

ARNALDVS ARCHIEPISCOPVS IN SE-
cundo concilio Tarracone celebrato, anno Domini.

M. CCCXXXVIII. Calen. Aprilis.

C. Presbyter. §. Nec ipse.

Ecclesiastica ornamenta Iudæo neque vendenda, neque pignori tradenda,
neque ut reficiantur credenda.

NEC ipse presbyter, vel alius calices & vestimenta diuino cultui deputata Iudæo vendere, vel impignorare, vel aptāda, seu reficienda tradere quacunq; ratione præsumat.

DE FIDEIVSSORIBVS. Tit. XI.

ENNECVS TARRACONENSIS ARCHIEPISCOPUS IN PRIMO CONCILIO TARRACONE CELEBRATO,

anno Domini. M. CCCXCI.

Nonis Aprilis.

Obligaciones principales, aut fideiussorias pro dominis temporalibus factas admitti non debere, nisi consentiente domino ecclesiastico.

COMPELLVNT domini temporales homines ecclesiæ in suorum territoriorum limitibus populatos, pro violariis, & censualibus obligare: ex quo damna plurima subsequuntur. Mandamus tales obligationes, siue principales, siue fideiussorias per Officiales ecclesiasticos à modò nō admitti: nisi prius suorum consensus interueniat dominorum.

DE TESTAMENTIS. Tit. XII.

RODERICVS ARCHIEPISCOPVS IN

quarto concilio celebrato, anno Domini. M.

CCC V. octauo Cal. Martii.

Declaratur ex mero & puro officio, absque libelli oblatione, litis contestatione, & absque strepitu, & figura iudicii, simpliciter & de plano, facti veritate cognita, super executionibus testamentorum, & relictis ad causas pias Archiepiscopi, vel Episcopi visitationis officium exercentes, vel aliās, posse inquirere & procedere: idemque in restitutionibus vsurarum fieri debere. Patetque hæc constitutio ad negotia præterita, & adhuc pendentia.

RODERICVLOSÆ negligentia, peruersaq; malitia hæredum defunctorum, & eorundem vltimarum voluntatum executorum occurrere cupientes, & vt piæ voluntates defunctorum effectum debitū fortiantur, nos Rodericus diuina miseratione sanctæ Tarraconensis ecclesiæ Archiepiscopus sacro approbante concilio statuimus, vt tam nos, & successores nostri

nostri quàm venerabiles fratres nostri Episcopi prouinciæ Tarraconensis, & eorum successores visitationis officium exercentes, & aliās, quandoq; nobis, & eis videbitur expedire, possimus maximè super executionibus testamentorum, potissimum circa relictis ad pias causas inquirere, & procedere ex mero, & puro officio, absq; libello, oblatione, & litis contestatione, & absq; strepitu, & figura iudicii simpliciter & de plano: ipsaq; negotia, veritate cognita, decidentis, voluntates vltimas defunctorum executioni debitæ demandare: cum nihil tantum hominibus debeat, quàm vt extremæ voluntatis liber sit stylus, & liberum, quod postea non redit, arbitrium: eademq; forma possit seruari super vsurarum restitutionibus faciendis. Et licet hæc fuissent iam à iure permilla, volumus quòd præsens statutum non tantum futura negotia, sed & præterita, & adhuc pendentia amplectatur.

GVILEMVS IN CONCILIO TARRACONE CELEBRATO, ANNO DOMINI. M. CCC-

VII. Nonis Februarii.

Curandum Episcopis, vt quæ fratribus minoribus legata sunt, quæ ipsi ex regula sui ordinis prohibentur accipere, in anniuersaria, Missasque celebrandas conferantur, & quidem hæredum consilio eorum qui legauere.

CVM in omnibus piis voluntatibus defunctorum sit per Episcopos prouidendum, præcipimus vniuersis Episcopis prouinciæ Tarraconensis, quòd quælibet in suis ciuitatibus & diocesis donata quoque & assignata, seu legata fratribus minoribus, seu eorum ordini pro anniuersariis faciendis, seu Missis celebrandis, vel aliās, quæ ipsis fratribus secundum eorum ordinem, regulam, & professionem non licebit percipere vel habere, & quæ ipsi fratres ex superioris præcepto extra manum suam posuerunt, vel ponere debuerunt, à quibusq; & per quoscunq; detineantur, conuertere studeant, cum hæredum defunctorum, qui prædicta dederunt, assignauerunt, vel legauerunt, consilio: in anniuersariis in aliis locis faciendis, vel Missis celebrandis, vel aliis operibus pietatis, voluntates ipsorum defunctorum, in quibus commode poterunt, obseruando.

IOANNES PATRIARCHA ALEXANDRINVS

administrator ecclesiæ Tarraconensis in primo concilio

Tarracone celebrato, anno Domini. M.

CCCXXIX. Quarto

Cal. Martii.

Declaratur nulli Prælati, Canonico, aut clerico de rebus, aut bonis ecclesiasticis, aut ecclesiarum beneficiorumve intuitu acquisitis hæredem quancunq; instituere licere: eamque institutionem testamenti irritam: cætera testamenti rata, & firma. Bona, quæ per eiusmodi institutionem hæreditariò relinquuntur, pauperibus IESV CHRISTI acquiri.

STAT

STATUTA, per quæ in Tarraconensi, & aliis dicecesibus nostræ prouinciæ conceditur clericis, vt de bonis suis ecclesiasticis, seu intuitu ecclesiæ acquisitis possint condere testamentum qualitercunque, & sub quibuscunque verbis ipsa statuta fuerint, declarantes, districtius inhibemus, ne alicui Prælato, Canonico, vel alii clerico de rebus, vel bonis ecclesiasticis, aut ecclesiarum, vel beneficiorum suorum intuitu acquisitis liceat de cætero hæredem facere aliquem clericum, vel laicum extraneum, vel coniunctum. Si verò secus per quenquam præsumptum fuerit, eius testamentum, quoad hæredis institutionem, eo ipso sit irritum & inane. Cætera verò relicta, disposita, vel legata per huiusmodi clericos seculares firma permaneant: dum tamen relicta non fuerint personis prohibitis, vel indignis. Bona autem, quæ ad institutum hæredem potuissent ex hæreditate huiusmodi, si non esset reprobata institutio, peruenire, ipso facto applicata, & acquisita esse volumus pauperibus Iesu Christi.

IDEM IOANNES IN CONCILIO SECVNDO Tarracone celebrato, anno Domini. M. CCC. XXI. pridie Calendas Februarii.
C. Vt hi qui. §. Sanè.

Administratori sedis vacantis, vel Capitulo nõ impedienda executio testamenti Archiepiscopi, vel Episcoporum, si testandi eo modo facultatem à sede apostolica obtinuerint. Occupata iubentur restitui. Qui restituere recusarint, sunt excommunicati.

SANE quia frequenter Archiepiscopus, & Episcopi ex privilegio sedis apostolicæ testantur etiam de bonis intuitu ecclesiæ acquisitis, vel aliter, quantum eis à iure permittitur, de bonis suis ordinant vel disponunt, caueant administrator, & Capitulum sede vacante, quod executionem testamenti, vel ordinationem, seu dispositionem factam canonicè non impediant, vel perturbent, nec aliquid scienter, malitiosè, vel dolosè occupent, vel occupari faciãt de bonis defuncti Prælati, sed ea liberè permittant executoribus testamenti Prælati defuncti, alioquin si qua de bonis ipsius Prælati defuncti, vt prædicitur, præsumpserint occupare, vel hætenus præsumpserunt, & infra mensem ex quo fuerunt requisiti etiam plenariè non restituerint executoribus supradictis, ipso facto sententiam excommunicationis incurrant.

PETRVS IN TERTIO CONCILIO Tarraconè celebrato, anno Dñi. M. CCCLXX.
Septimo Idus Nouembris.

Excommunicatione interdicitur ne Vicarii generales, Officiales principales, Decani, vel Officiales foranei Episcoporum, vel aliorum Prælatorum bona defunctorum in pios vsus expendenda, in vsus proprios cõuertant.

Qui

Qui ob id in excommunicationem incurrerint, non antè absolui possent, quàm satisfecerint, & iuxta defunctorum voluntatem eam pecuniam in pios vsus contulerint. Absolutio ordinariis defertur.

CVM nil sit tam naturale, quàm voluntates vltimas defunctorum exequi iuxta votum eorum, & nonnulli Vicarii generales, Officiales principales, & Decani, vel Officiales foranei Episcoporum, vel aliorum Prælatorum, seu Priorum, & Commissariorum eorum, ad quos competit præfata executio de iure, vel approbata consuetudine, aut aliàs, aliquotiens in proprios vsus conuertere non expaueãt, cum conuerti aut inter pauperes diuidi deberent, iuxta ordinationem testatorum, nosq; huic abusui volentes occurrere, præfato approbante concilio ordinamus, ne aliquis prædictorum pecunias, seu bona defunctorum, quæ in pios vsus existunt conuertenda, aut inter pauperes diuidenda, in proprios vsus ipsorum conuertant: sed ea, deductis expensis & salariis moderatis, distribuãt & distribui faciant secundum voluntates vltimas defunctorum. Alioquin Vicarios, & alios prænomatos sententiam excommunicationis volumus incurrere ipso facto; à qua non possint absolui, quousq; plenariam satisfactionem fecerint de prædictis, conuertendam in pios vsus iuxta voluntatem, vt prædicitur, defunctorum. Quam absolutionem possint facere ordinarii, eorum satisfactione tamen præmissa.

PETRVS DE FVXO, CARDINALIS, SEDIS apostolicæ Legatus in concilio Dertusæ celebrato, anno Dñi. M. CCCXXIX. Nonis Nouemb.

Religiosorum bona decedentium, quibus à iure permittitur de bonis testari, à Prælatis occupanda non esse, modò vt legitimè testati fuerint, & quæ Prælatis iure debentur, reliquerint. Hæc constitutio patet etiam ad clericos seculares.

ECCLSIARVM Prælati bona decedentium religiosorum, quibus permissum est secundum statuta, vel secundum constitutiones de bonis à Deo collatis disponere, nullatenus audeãt occupare: si per eosdem religiosos iuxta statuta, seu consuetudines prælibatas de bonis prædictis fuerit ordinatum: dum tamen in eorum dispositionibus suis relinquunt prælatis, quæ debentur eisdem secundum statuta, vel consuetudines memoratas. Idem esse censemus de bonis clericorum secularium decedentium, qui iuxta iuris formam & prouincialium, vel synodalium constitutionum sua ordinauerint testamenta, vel vltimas voluntates.

HIERONYMVS DE AVREA ARCHIEPISCOPUS in concilio Tarracone celebrato, anno Domini. M. D. I V. Calend. Februarii.

Decernitur in quaque curia auditionis testamentorum, aut officialatus, aut vicariatus librum destinandum, in quo scribatur principium cuiusque testamenti:

M nimir

nimirum testantis nomen in diœcesi, legata ad pios vsus relicta, dies, atque annus, penes quem notarium sit testamentum, à quo codicillus, aut quæcunque vltima voluntas recepta: quo in libro, aut quopiam alio de executione cõiter. Definitione autem prius dandam non esse, quam testamentum adimpletum. Si secus factum fuerit, in futurum esse irritum, inhabilem quoque ad quodcunque officium exercendum fore eum, qui fecerit, & excommuniatum.

QUONIAM non solum utroque Iure, verumetiam per constitutiones prouinciales per prædecessores nostros editas recte reperitur dispositum, ad officium Prælati pertinere voluntates defunctorum in relictis ad pias causas debitæ executioni demandari, & hætenus experientia docente incuria auditorum dictarum piarum causarum compertum est non solum in officio suo negligentia adhibita, intra tempus à iure præfixum per executores, & hæredes non adimpleri, verumetiam, quod est deterius, per dictos auditores, antequam adimpleantur, recipi debitum à iure stipendium, eoq; recepto, dictis manumissoribus, & hæredibus definitiones fieri, & ita voluntates defunctorum imperfectas relinqui, ideò huic morbo de congruo volentes remedio prouidere, cum nil magis cõgruat pietati & religioni, quam relicta defunctorum & ad pias potissimum causas adimpleri, sacro approbante concilio statuimus & prouidemus, quòd de cætero in qualibet curia auditionis testamentorum, vbi propria illa reperitur, aliàs in curia Officialatus, vel Vicariatus, proprius deputetur liber, in quo per notarium, & dictæ curiæ scribam continuetur principium testamenti, puta nomen testantis in diœcesi, legata ad pios vsus relicta, dies, & anni, & in posse cuius notarii fuerit testamentum, codicillus, vel quælibet vltima voluntas & dispositio recepta: & quòd de executionibus eorum in dicto, seu alio libro appareat: & antequam dictæ piæ causæ fuerint debitè adimpletæ, nullatenus valeat per auditorem aliqua definitio fieri debentibus adimplere: decernentes, si secus per quenquam auditorem factum fuerit, irritum & inane: ipsamq; nihilominus ad exercendum præfatum officium perpetuò inhabilem, & nunc pro tunc vinculo excommunicationis subiacere.

DE SVCCSSIONIBVS AB INTE-
stato. Tit. XIII.

PETRVS ARCHIEPISCOPVS IN OCTAVO
concilio Tarracone celebrato, anno Domini. M.

CCXL. octauo Idus Martii.

Prælati mortuo, aut beneficiati bona eius ecclesiastica viris probis committenda iuxta ecclesiæ morem: sin more receptum non extiterit, duos deligendos, si is qui deceſſerit conuentui præfuerit. Si non præfuerit, ab Episcopo destinandi, qui infra decem dies adhibito tabellione, & testibus inuentarium conficiant: qui si negligentes in eo fuerint duplo damnantur: si interuerint aliquid, ac moniti non restituerint, excommunicantur. Episcopi autem monentur, dum viuunt, inuentaria conficere.

CVM

CVM non sine graui peccato quod suum non est, posset aliquis retinere, antiquum canonem HAEC HVIVS PLACITI CONSTITVTIONE, ad memoriã reducens sacro approbante concilio statuimus, quòd per mortem Archiepiscopi, Episcopi, vel alterius Prælati, seu beneficiati Tarraconensis prouinciæ bona eius ecclesiastica ad manus aliquorum fide dignorum perueniant, secundum quod in ecclesia defuncti de consuetudine est obtentum: vel si consuetudo cessat, duo eligantur fide digni, si defunctus conuentui præerat, aut ab Episcopo diœcesano, vel eius locum tenenti, si defunctus conuentui non præerat, deputentur: qui bona recipiant suprascripta, & infra decem dies tales administratores, seu procuratores, adhibito tabellione publico, & testibus ad hoc specialiter conuocatis, conficiant de omnibus rebus defuncti mobilibus, & immobilibus, & se mouentibus inuentarium. Et, si per negligentiam hoc fuerit omisſum, prædicti procuratores ad duplum teneantur. Si verò prædicti administratores, vel aliquis alius de bonis prædictis aliquid inuaserit, vel rapuerit, vel retinuerit fraudulenter, & legitimè monitus bona sic retenta sine diminutione nõ restituerit successori, auctoritate concilii se nouerit excommunicationis sententia innodatũ. Admonemus eadem auctoritate Episcopos, & alios Prælatos Tarraconensis prouinciæ, vt in vita sua, si commodè fieri poterit, de rebus prædictis conficiant inuentarium. Hanc autem sententiam, vel illam de inuasiõibus ecclesiarum, vel rerum earum per constitutionem, quæ incipit OLIM AD PERSONAS ARCHIEPISCOPI VEL EPISCOPORVM, extēdi nolumus villo modo.

HIERONYMVS CARDINALIS ARCHIEPISCOPUS IN CONCILIO Tarracone celebrato,
anno Domini. M. D. LV.
Nonis Maii.

Decedentis Prælati ornamenta ecclesiis obueniunt.

QUONIAM ea, quæ semel Deo sacrata sunt, amplius in prophanos vsus conuerti non debent, decernimus vt ornamenta pontificalia, quæ quilibet Præfulum huius prouinciæ in proprios destinata vsus habuerit, ea omnia, & singula, eis decedentibus, ecclesiis, quibus præerant, applicentur.

DE SEPVLTVRIS. Tit. XIII.

IOANNES SABINENSIS IN CONCILIO
Ilerdæ celebrato, anno Domini. M. CXXIX.
quarto Calendæ Aprilis.

Prohibentur religiosi, ac clerici seculares ex pacto, vel ab aliarum ecclesiarum parochianis decimas accipere, vel eos sepelire: idque si fecerint, quicquid ex huiusmodi pacto acceperint, restituere iubentur.

M 2 DIST

DISTRICTIVS inhiemus, ne aliqui regulares, seu religiosi, vel clerici seculares, in præiudicium parochialium ecclesiarum aliquod pactum faciant, ita quòd alieni parochiani ipsis soluant decimas, vel apud ipsos eligant sepulturas: statuentes quòd quicquid ratione huius pacti recipient, ecclesiæ parochiali restituere compellantur.

DE PAROCHIIS ET ALIENIS
parochianis. Tit. XV.

RODERICVS IN PRIMO CONCILIO
Tarraconensi celebrato, anno Domini. M.
CCXCI. Idibus Martii.

Qui alieno parochiano sacramenta administrat sine facultate Rectoris vel diocesani, poenam decem morabatorum incurrere: exceptis sacramentis baptismi & poenitentiae, idque tempore necessitatis.

CVM ecclesiastica sacramenta sint ministranda per proprium sacerdotem iuxta canonica statuta, sacri approbatione concilii duximus prouidendum, quòd nullus clericus præsumat quodcumque sacramentum ecclesiasticum alteri parochiano aliquatenus ministrare absque licentia proprii Rectoris, seu diocesani, vel Officialis eiusdem. Qui verò contrarium temeritate propria, quæ lege damnatur, præsumperit attentare, poenam decem morabatorum diocesano, vel ordinario, cui subesse dignoscitur, soluere compellatur. Volumus tamen, quòd sacramentum baptismi, & poenitentiae morientibus, tempore necessitatis cogente extremæ, possit conferri & dispensari à quolibet sacerdote, memorata poena in aliquo non obstante.

DE DECIMIS ET PRIMITIIS. Tit. XVI.

IOANNES SABINENSIS CARDINALIS,
Legatus in concilio Ilerdæ celebrato, anno Dñi.
M. CXXIX. quarto Calen. Aprilis.

Decimas & oblationes debitas à Iudæis & Sarracenis pro domibus, & possessionibus, quæ fuerunt Christianorum, solui debere.

PRÆCIPIMVS, vt tam Iudæi quàm Sarraceni ad soluendum ecclesiis decimas, & oblationes debitas pro terris, & domibus, & aliis possessionibus, quæ ad ipsos à Christianis quomodocumque deuenerint, per distinctionem ecclesiasticam compellantur.

RODERICVS IN SECVNDO CONCILIO
Ilerdæ celebrato, anno Domini. M. CC-
XCIII. Calendis Augusti.

Declaratur Sarracenis soluendas decimas fructuum noualium, quæ in possessionibus colunt Christianorum: cum antequam ea noualia colerentur, ecclesiæ soluerent decimas pascuorum nomine.

LICET

LICET in dubium verti non debeat, quod sacris canonibus est statutum, quidam tamen captantes ignorantiam affectatam, vertunt in dubium, vtrum de fructibus noualium, quæ Sarraceni in mansionibus, aut terris dominorum Christianorum faciunt, decimas ecclesiis soluere teneantur. Vnde nos Rodericus dubitationis huiusmodi materiam amputantes, sacro approbante concilio, declarando decernimus Sarracenos quoscumque de prædictis noualibus decimas, & primitias debere ecclesiæ integrè soluere: sicut de fructibus aliarum possessionum, quæ fuerunt Christianorum, & ad culturam eorundem Sarracenorum postmodum peruenerint, præsertim cum de gregebibus, qui in montibus, & terris huiusmodi pascebantur, antequam ad culturam noualium redigerentur, decimæ & primitiæ ecclesiis soluerentur: cum res eadem propter diuersitatem fructuum non debeat, quoad præstationem decimæ, diuerso iure censeretur.

SANCIVS TARRACONENSIS ARCHIEPISCOPUS
in tertio concilio per eum celebrato, anno
Domini. M. CCCLIII. quinto
Idus Decembris.

Decimæ ac primitiæ pecorum & aliorum animalium, ac fructuum nomine integrè persoluendæ, sine expensarum deductione, pro eo ac solui in quoque loco sunt solitæ. Qui non soluerit, excommunicatur. Absolutio Prælati, & eorum vices gerentibus referuatur: à quibus mandari debet Rectoribus, & iis quibus cura animarum commissa est, vt quater in anno hanc constitutionem curent publicari.

CVM ad præstationem decimarum, & primitiarum tam iure diuino, quàm humano quilibet teneatur, cum decimæ & primitiæ cibis sint egentium animarum, & quidam decimas, & primitias ecclesiis & personis ecclesiasticis peruersis machinationibus subtrahere moliantur: quidam ex eis semè deducunt, & sumptus qui fiunt in agricultura, & fructibus colligendis: alii verò decimas persoluentes non ad decimam partem, seu mensuram, sed ad vndecimam, duodecimam, aut aliam partem vltiorem in graue præiudicium ecclesiarum, & personarum ecclesiasticarum, & ipsorum substrahentium magnum periculum animarum, propterea nos frater Sancius miseratione diuina sanctæ Tarraconensis ecclesiæ Archiepiscopus nolentes pati, vt iura ecclesiarum, & clericorum præsumptione aliqua minuantur, ac volentes talium substrahentium animarum prouidere salutem, approbante sacro concilio statuimus & ordinamus, quòd quicumque ratione prædictorum pecorum, aut pecudum, vel aliorum animalium, aut quorumlibet fructuum, vel aliarum rerum decimas ecclesiis, & clericis exhibere tenentur, eas, prout tenentur, cum integritate persoluant absque deductione aliqua sumptuum, vel expensarum: statuentes etiam sacro concilio approbante, quòd primitiæ in locis, in quibus est eas assuetum solui, soluantur

M 3 integ

integre & complete, nulla expensarum aut sumptuum subtractione deducta ad partem illam, seu mensuram, aut quotam ad quam solite sunt persolui omni fraude cessante. Alias qui scienter, vel malitiose contrarium fecerint, excommunicationis sententia ipso facto volumus subiacere: quorum absolutionem nobis, & diocesani Episcopis, & nostris, eorumque Vicariis, & Officialibus nostris, & suis principalibus, & eorum cuiuslibet specialiter reseruamus. Volentes & mandantes omnibus & singulis Episcopis suffraganeis nostris, & eorum Vicariis, & Officialibus principalibus, quod per Rectores ecclesiarum, & alios curam animarum tenentes, quater in anno, videlicet in festis Natalis Domini, Paschae, Penthecostes, & sanctae Mariae mensis Augusti, praesentem constitutionem faciant publicari, quando maior populi multitudo in ecclesias suas conuenerit ad diuina. Dat. in sacro concilio Tarracone, anno Domini. M. CCC. LIII. quinto Idus Decembris.

ENNECVS TARRACONENSIS ARCHIEPISCOPUS in concilio Tarracone celebrato, anno Dni. M. CCCCVI. Idib. Mar.

Constitutio à Sancto Arch. super publicatione eorum qui detinent decimas, aut primitias iubetur obseruari. Qui in ea obseruanda negligentes fuerint, decem solidis mulctantur, & quidem quoties negligentes fuerint: quorum dimidium fiscali Praelati addicitur, fabricae sedis dimidium: monenturque Officiales, ac ceteri, ad quos id facere spectat, eos qui decimas aut primitias interuenerint, aut detinuerint moniti, in ecclesiis denunciare excommunicatos, eoque vitandos.

LICET in constitutione per bonae memoriae Dominum fratrem Sanctum Archiepiscopum Tarraconensem praedecessorem nostrum edita super solutione decimarum, & primitiarum incipienti, CVM AD PRAESTATIONEM DECIMARVM ET PRIMITIARVM, salubriter sit prouisum, quod Suffraganei nostri, & eorum Vicarii, & Officiales in quatuor festiuitatibus, videlicet Natalis, Paschae Domini, Penthecostes, & beatae Mariae mensis Augusti, dictam constitutionem faciant quolibet anno publicari, dum in eorum ecclesiis maior fuerit populi multitudo: quia tamen dicti Suffraganei nostri, & eorum Vicarii generales, & Officiales in his fuerunt negligentes, ex quo tenor praedictae constitutionis ferè euauit à mentibus subditorum, in ecclesiarum & personarum ecclesiasticarum prauiudicium atque damnum, propterea querela ad nos super his deducta approbatione sacri concilii statuimus, quod Rectores, & Curati ecclesiarum prouinciae Tarraconensis dictam constitutionem in dictis quatuor festiuitatibus publice, alta, & intelligibili voce in eorum ecclesiis, dum maior populi multitudo ad diuina conuenerit, publicent, seu faciant publicari. Negligentes seu remissos in praedictis poenam decem solidorum, quorum dimidium acquiratur Procuratori fiscali sui Praelati: dimid

dimidium fabricae sedis eiusdem, pro qualibet defectu incurrere volumus ipso facto: iniungentes in virtute sanctae obedientiae Vicariis in spiritualibus generalibus, & Officialibus principalibus, ac foraneis, seu Decanis nostris, & dictorum Praelatorum, quatenus occupatores, detentores, & subtractores huiusmodi decimarum, & primitiarum, cum eis confiterit, & inde fuerint requisiti, debeant & teneantur per eorum Rectores districtius facere nuntiari, & publice excommunicatos, tandiu donec satisfactione praemissa absolutionis beneficium meruerint obtinere.

PETRVS QVARTVS DE CARDONA
in concilio Tarracone celebrato, anno Domini. M. D. XXIX. quarto
Nonas Martii.

Si summaria habita informatione ordinarius cognouerit à laico quopiã, aut clerico decimas, aut primitias retentas, aut defraudatas, vel extrajudicialiter reuocatas, ac primitias soluar: nisi fecerit, citare, ut praesens declarari videat se in eorum, & poenas sacrorum conciliorum Tarraconensium contra raptos, occupatores, ac inuadentes rerum ecclesiasticarum incidisse: ac si non paruerit, contra eum & quencunque eius factorem, vel ecclesiasticorum bonorum occupatorem, & canonum violatorem procedere. Statuitur etiam ut in eius, qui primitias defraudat praesentia cessetur à diuinis, seruata forma contra inuadentes solita seruari. Confessoribus etiam excommunicationis poena irrogatur, si quempiam eiusmodi primitiarum detentorem absoluerint, excepto mortis articulo, nisi iis quae detinuerint, restituis. Quae super his aliter facta, aut iudicata fuerint, irrita censentur: iubeturque publicari quater in anno haec constitutio.

QVANVIS cunctis Christi fidelibus de vniuersis frugibus decimas atque primitias in signum veri imperii, & vniuersalis domini ab ipsa Mosaicae legis traditione à Domino, cuius est plenitudo orbis terrarum, consecratas, & destinatas integre solui debere sit de necessitate salutis iniunctum, idque pater Abraham fecit, Iacob autem vouit, dominica etiam vox per Malachiam, ac etiam Euangelium suum praecipis fieri oportere iubeat atque ostendat, nihilominus tamen quorundam peruersorum hominum in tantum damnata processit ambitio, ut eas, suae salutis immemores, praesentis consuetudinis, quae corruptela potius censenda est in hoc casu, nefario quodam sacrilegoque; ausu sacris sacerdotibus, quorum cibus esse debent, denegare, occupare, & usurpare, ac penes se pertinaciter detinere, & res Domini violenter rapere, atque inuadere, ipsumque Dominum, & creatorem in suis ministris impudenter offendere minimè vereantur in graue animarum suarum, euidentisque discrimen, ac plurimorum scandalum manifestum: quod alias felicis, piisque memoriae Leo Papa decimus, in suo sacrosancto moderniori Lateranensi concilio quam sit graue considerans, & diuini dignum animaduersione iudicii attendens, animarumque saluti piissimi patri

patris more consulere volens, sanctorū patrum, & prædecessorum suorum vestigiis inhærendo, & constitutiones canonicas ab eisdem editas innouando, dictas decimas & primitias solui statuit, decreuit & ordinauit: & nouissimis temporibus serenissimus atque inuictissimus D. D. Carolus diuina fauente clementia Romanorum, & Hispaniarū Rex catholicus, & Imperator electus, Christiani nominis cultor, & illius imperii propagator foelicissimus, & defensor acerrimus per suā quandam aliam pragmaticam sanctionē nuper per eum editam motu proprio, & ex eius certa scientia dicti D. Leonis constitutionem huiusmodi approbavit, illāq; sub magnis pœnis districtissimè, & inuiolabiliter obseruari voluit, decreuit, atq; mandauit, prout in singulis constitutionibus desuper emanatis plenius cōtinetur. Cū igitur dicti iniquitatis filii decimas, & primitias huiusmodi soluere recusantes, diuo testante Ambrosio, Deum & dominum nostrum abnegare credantur, & veram propterea secundum eum confessionem facere non possint, cum sacrilegii crimen cōmittant, æternæ damnationis incurrant iudicium, & conueniat huiusmodi pestifero morbo de opportuno providere remedio, cū docente experientia iustè pro peccatis nostris affligamur, dicente Domino, quia mihi nō reddidistis decimas; atq; primitias, iccirco in fame atque penuria maledicti estis, & maiores nostri idèd copiis abundabāt, quòd integrè eas Domino persoluebant: modò autem quia earū abscessit vsus, fisci successit apprehensio, & Domini indignatio, qui propter malè parta iustè quæsitā nobis auferri præcepit. Quare nos Petrus de Cardona, Dei & apostolicæ sedis gratia Archiepiscopus Tarraconensis sacro nostro approbante concilio cupientes huiusmodi obuiare peccatis, & ecclesiarum, & subditorū nostrorum, vt tenemur indemnitati ac commoditati consulere, cū ii qui dictas decimas atq; primitias de omni fructu pertinaciter soluere recusant, aut eas quomodolibet defraudant, in peccato mortali, & mora notoria existant, statuimus propterea, & hoc perpetuò valituro sancimus edicto, quòd si quando alicui prouinciæ nostræ ordinario, per summariam quancunq; informationem etiam ex eius officio extraiudicialiter, & parte etiam minimè vocata habitam constiterit aliquem laicum, vel etiam clericum, aut alterius cuiusuis ordinis, status, aut cōditionis, dignitatis, aut præminentia dictas decimas, atq; primitias ecclesiis, vel personis ecclesiasticis, ad quas earum perceptio, & exactio pertinebit, & spectabit, soluere recusare, eos omnes & singulos, & eorum quemlibet, quotiens id constiterit, vt præfertur, statim moneat, atq; requirat, quatenus infra tres dies immediatè sequentes sub excommunicationis latè sententiæ pœna (quam nos in eos, & illorum quemlibet defraudantes, ex nunc prout ex tunc, & è contrà, in non solutionis euentū ferimus & promulgamus) dictas decimas, & primitias solui debitas, ac defraudatas, reiecta quacunq; contraria consuetudine, iuxta dicti Lateranensis statuta cōcilii integ

integraliter soluant, & de eis prout tenentur, satisfaciant: aliàs verò dicta tertia die ad videndum se in censuras, & pœnas sacrorum conciliorum Tarraconensium de inuasoribus, occupatoribus, & detentoribus rerum, seu personarum ecclesiasticarū declarari incidisse compareant: qui si distulerint, contra eos, & eorum fautores, consultores, auxiliares, & consensum præstantes quoscunq; vti veros, & notorios bonorum ecclesiasticorum occupatores, detentores, & raptores, ac sacrorum canonū violatores ad declarationē, & alia necessaria illico tribus diebus elapsis procedant: & in eorum præsentia excommunicatorū à diuinis vbique omnino cessetur officiis, iuxta aliorum sacrorū nostræ prouinciæ conciliorum contra inuasores celebratorū tenorem & formam: inhibentes vniuersis, & singulis dictæ prouinciæ confessoribus, eisq; districtius in virtute sanctæ obedientia, & sub similis excōmunicationis etiam latæ sententiæ pœna mandantes (cū non dimittatur peccatum, nisi prius restituatur ablatum) ne dictos excommunicatos in confessionibus priuatim, aut publicè audiant, neq; eis, præterquam in mortis articulo, satisfactione præmissa, si eam impendere potuerint, absolutionis beneficiū impartiantur. Nos enim, sublata aliter faciendi, & iudicandi facultate quacunque, irritum, prout est, & inane quicquid in contrarium fieri contigerit, decernimus, & declaramus: huiusmodi præsentem constitutionē in Domini nostri Iesu Christi Natiuitate, & eius Resurrectionis, & sancti Ioānis, & Assumptionis beatæ Mariæ virginis festiuitatibus, aliàs statutis annis singulis sub eadem pœna, per Ordinarios, & ecclesiarū Rectores in singulis diocœsibus, & ecclesiis publicari mandamus.

DE REGVLARIBVS ET
transuentibus ad religionem.
Tit. XVII.

PETRVS PRIMVS ARCHIEPISCOPVS
Tarraconensis in primo concilio celebrato, anno Domini. M. CCXXXIX. Decimoquarto Calendas Maii.

Monachi, & canonici regulares, qui habitu relicto ad seculum redierint, excommunicantur: & vt excommunicati iubentur nuntari, & vitari.

STATVIMVS, quòd monachi, vel canonici regulares, qui relicto habitu ad seculum redierint, & voto rationabiliter sunt astricti, nisi infra mensem ad claustrum redierint, & votum suum curauerint adimplere, suis beneficiis sint priuati vt apostata, & tanquam excōmunicati ab omnibus euentur, & excommunicati nuntientur diebus dominicis, & festiuis, & moneantur: & excommunicentur tam ipsi, quàm conuersantes cum eis, & dantes eis consilium, auxilium, & fauorem.

N DE

DE STATV MONACHORVM,
& canonicorum regularium.
Tit. XVIII.

IOANNES SABINENSIS IN CONCILIO
Ilerdæ celebrato, anno Dñi. M. CXXIX.
Quarto Calendas Aprilis.

Religiosi monentur secularium ephippiis abstinere: honestis & sibi decoris vti.

QVONIAM viri religiosi siue monachi ad secularia, quæ dimiserunt, conuerti non debent, districtius prohibemus, ne in sellis, frenis, & pectoralibus, aut calcaribus secularia deferant ornamenta: sed frenis, & pectoralibus, ac calcaribus vtantur simplicibus, non habentibus ornamenta in corio: sellas autem nigras habeant, & simplices absque colore.

IDEM IOANNES SABINENSIS IN EODEM.

Monachis vestitus præscribitur, & esus carniū.

VESTIMENTA non habeant scissa antè, vel retrò: & cuniculorum pellibus non vtantur: & de vno vestiario vestes, non denarios secundum ordinem accipiant: feria quarta carnes non comedant, nisi festiuitas solennis occurrerit.

IDEM IOANNES SABINENSIS IN EODEM.

Monachis nihil vt proprium habendum. Regularibus personatus in ecclesiis habentibus cauendum, vt ne ordinis sui statuta non negligant. In ædibus, quas gerendis communibus negotiis extra monasterium habent, diutius morandum non esse, quàm requirant negotia.

VM omnino sit illicitum regularibus, seu religiosi habere propriū, districtius inhihemus, ne quis religiosus quicquam proprium retineat, nec ecclesiam, nec hereditatē, nec præstimonium habeat: nec sub annuo censu quomodolibet arrendationis, vel pignoris genere ad tempus, vel in perpetuū Prioratus, vel ecclesias, domos, terras, aut vineas, seu quascunque possessiones ab ecclesia sua, vel aliunde recipiat, vel iam receptas detinere præsumat. Regulares quoque, qui personatus habent in ecclesiis cathedralibus, sic in suis administrant officiis, quod votum religionis, & ordinis statuta non negligant obseruare. Et si fortè in ciuitatibus, vel villis, pro necessitatibus officii sui, domos habeant, in eis nequaquam relicto conuentu comedant, aut cubent de nocte: sed expletis administrationibus, seu necessitatibus officii, ad fraternam societatem, & ordinis obseruantiā reuertantur.

IDEM

IDEM IOANNES IN EODEM.

Prohibentur monachi, & canonici regulares in ecclesia seculari curam animarum exercere.

INHIBEMVS districtius, ne quis monachus in ecclesia seculari curam animarū exercere præsumat. Hoc ipsum pari districtione canonicis regularibus inhihemus, nisi ex indulgentia sedis apostolicæ demonstrare valeant hoc sibi fuisse concessum.

HIERONYMVS CARDINALIS ARCHIEPISCOPUS IN CONCILIO TARRACONE CELEBRATO, ANNO DOMINI. M. D. LV. Nonis Maii.

Religiosis, qui habitum mutauerint, à Prælati, aut ordinariis permitti non debere, vt curam animarum gerant: facultatem, quæ iis data fuerit, irritam futurā.

VT penitus vagandi, apostatandiq; religiosi omnis tollatur occasio, quos, experientia docente, sub spe curatis beneficiis deseruendi, de facili in ampliorem regulam habitum mutare, vagariq; inde, & apostatare contingit, sacro approbante concilio decernimus dictis religiosi sic habitu mutatis per Prælatos, & locorum ordinarios huius prouinciæ nullatenus licentia curam animarum regendi concedatur: decernimus irritum, & inane, si secus fuerit factum.

DE RELIGIOSIS DOMIBVS,
vt Episcopo sint subiectæ.
Tit. XIX.

PETRVS ARCHIEPISCOPVS TARRACONENSIS IN SECUNDO CONCILIO VALENTIÆ CELEBRATO, ANNO Dñi. M. CCXL. octauo Idus Maii.

Excommunicatione interdicitur clericis alterius prouinciæ, quàm Tarraconensis nouorū altarium ædificatione, & iurisdictione in prouincia Tarraconensi.

STATVIMVS quod si aliquis clericus de prouincia aliena in nostra diocesi siue prouincia, & specialiter in regno Valentia, altaria de nouo ædificauerit, vel iurisdictionē sibi aliquam usurpauerit, in nostri præiudicium vel grauamē, ipsum auctoritate nostra, & sacri concilii ex tunc quasi ex nunc excommunicationis sententiæ subiacere.

SANCIVS TARRACONENSIS ARCHIEPISCOPUS IN CONCILIO TARRACONE CELEBRATO, ANNO Dñi. M. CCCXXX. Calendis Maii.

Bis in anno iis reddenda ratio coram Episcopo & Capitulo, qui in ecclesiis regularibus administrationem habuerint. Quod super fuerit, in honestos vsus infumendum.

N 2 STAT

STATVIMVS quoque, quòd omnes qui in ecclesiis regularium nostræ prouinciæ administrationis exercent officium, siue ratione dignitatis, siue alio nomine, de receptis, & expensis ex administratione sua bis in anno rationem reddant in capitulo præsentate Episcopo & Capitulo: vt fidelitas eorum, qui bene administrauerint, meritò cõmendetur, & omnis tollatur suspicio, & malæ dispositionis occasio præscindatur. Et, si quid superfuerit de prouentibus dignitatis, siue administrationis, de cõsensu & voluntate Episcopi, & Capituli in bonos vsus, & necessarios expendatur.

DE CAPELLIS MONACHORUM. Tit. XX.

PETRVS TARRACONENSIS ARCHIEPISCOPUS in primo concilio Tarracone celebrato, anno Domini. M. CCXXXIX. Decimo quarto Calendas Maii.

Iudices, & aduocati literati conuenire prohibentur, vt visitæ in monasteriis intersint.

PRAECIPIMVS & mandamus omnibus iudicibus, & aduocatis literatis, ne conueniant, vel intersint alicui visitæ, quæ fit vel fiet in monasteriis, vel grangiis religiosorum: & hoc sub pœna excommunicationis præcipimus, & mandamus.

DE IVRE PATRONATVS. Tit. XXI.
IOANNES SABINENSIS IN CONCILIO Ilerdæ celebrato, anno Domini. M. CXXIX. Quarto Calendas Aprilis.

Qui à patrono laico minimè præsentatus Episcopo, curam tamen animarum exercuerit, excommunicatur: si monitus persistit, à ministerio, & ordine ecclesiastico deponitur.

DE ecclesiis, in quibus clericos patronus laicus præsentare cõtemnit Episcopo ad curam animarum, statuimus, quòd si quis clericus sine auctoritate Episcopi diocesanæ, vel Archidiaconi loci, vbi in talibus ius habet Archidiaconus, in prædictis ecclesiis curam exercere animarum, & ipsas auctoritate patroni officiare præsumat, monitione præmissa, excommunicetur. Et, si persistit, à ministerio ecclesiastico, & ordine deponatur, sicut ex constitutionibus tam Lateranensis concilii, quàm Domini Alexandri noscitur institutum.

IDEM IOANNES SABINENSIS in eodem.

Si is ad quem spectat præsentare Episcopo, infra terminum à iure constitutum non præsentarit, instituendum ab Episcopo clericum perpetuum, qui parochialis ecclesiæ curam gerat.

DIST

DISTRICTE præcipimus, quatenus in omnibus ecclesiis parochialibus, in quibus infra terminum à iure præfixum, ab illis ad quos pertinet, diocesanæ non fuerit clericus præsentatus ad curam animarum, ipse diocesanus in eadem ecclesia clericum perpetuum instituat, nec vltius ipsam parochialem ecclesiam viduam permanere permittat.

PETRVS PRIMVS IN SEXTO concilio Tarracone celebrato, anno Domini. M. CCXLVI. Calen. Maii.

Quantumuis in ecclesia parochiali præsentatus quis fuerit, ei tamen administrare non licere statuitur: nisi ab Episcopo administrationem acceperit: si administrarit, iure, quod habet, priuari: & eum qui sit ab Episcopo institutus, à nemine, nisi ab eodem Episcopo posse remoueri.

STATVIMVS, quòd nullus clericus institutus, vel præsentatus in parochiali ecclesia à clerico, vel laico, in eadem administrare præsumat, quousque à diocesanæ Episcopo curam in eadem ecclesia receperit animarum: consuetudine cõtraria non obstante, quæ potius dicitur corruptela. Quicumque autem contra fecerit, ipso facto iure, quod habet, vel habere credit, in ecclesia sit priuatus ea vice: data potestate diocesanæ remouendi institutum, seu etiam præsentatum. Nihilominus statuimus, quòd institutus, & confirmatus per Episcopum nullo casu valeat ab alio, quàm à suo Episcopo remoueri.

IOANNES PATRIARCHA ALEXANDRINUS in primo concilio celebrato, anno Domini. M. CCCXXXIX. Quarto Calen. Martii.

Monentur, qui prætextu patronatus parochiales ecclesias occupant, vt eas disponendas Prælati permittant: nisi fecerint, excommunicantur. Tametsi iuri patronatus, quod habent, nihil derogatur.

VIA in aliquibus locis nostræ prouinciæ laici parochiales ecclesias occasione iuris patronatus, quod in eis habere se asserunt, vel aliàs, detinent occupatas, monemus huiusmodi laicos, vt infra duos menses dictas ecclesias omnino dimittant per locorum ordinarios, seu alios ad quos pertinet, liberè disponendas. Alioquin tam illi qui nunc dictas ecclesias detinent, quàm qui postea præsumpserint detinere, nouerint se excommunicationis sententiæ subiacere, non obstante consuetudine aliqua, quæ dicenda est potius corruptela. Per hoc autem nolimus habentibus ius patronatus, in iure præsentandi in aliquo derogare.

N 3 IDEM

IDEM IN EODEM.

Qui per potentiam, vel impresionem cuiuscunque secularis se curauerint per patronos presentari, aut sibi conferri beneficia, aut eiusmodi collationi, aut presentationi consenserint, excommunicantur, & ea vice inhabiles ad beneficia obtinenda redduntur.

STATVIMVS vt clerici seculares, vel regulares, qui per potentiam, vel impresionem cuiuscunque secularis personæ se per patronos ad ecclesiastica beneficia procurauerint presentari, aut sibi conferri, prouideri, vel eligi ad eadem, aut ad hoc literas, nuntium, vel mandatū impetrauerint, aut fecerint impetrari, seu tali presentationi, collationi, prouisioni, vel electioni cōsenserint, aut ratam habuerint, excommunicationis sententiam eo ipso se noverint incurrisse: & inhabiles fiant ad obtinendū dicta beneficia ea vice.

DALMATIVS ARCHIEPISCOPVS TARRACONENSIS in concilio celebrato, anno Domini. M. CCCXXIII. Nonis Decemb.

Superior constitutio sanctè iubetur obseruari: cui additur quemuis clericum excommunicationis poenam incurere, si beneficium ecclesiasticum siue seculare, siue regulare per arrendamentum, aut in titulum, aut commendam acceperit, præterquam ab eo qui ius habeat, vel lege, vel priuilegio, vel more conferendi, aut presentandi: & absolui non posse, nisi beneficio huiusmodi in manibus ordinarii resignato, & fructibus, quos perceperit, restituitis: inhabilem quoque reddi ad quoduis beneficium obtinendum, obtentisque priuari. Quæ poenæ patent etiã ad eos, qui præterito tempore, vel beneficia aliter obtinuerint, vel fructus perceperint, quàm suprã est expressum, nisi infra quatuor menses penes ordinarium, in cuius erunt diocesi, beneficia resignauerint, & fructus restituerint. Quatuor autem menses fluere incipere à publicatione huius in hoc concilio constitutionis.

CONSTITVTIONEM Domini Ioannis Patriarchæ prædecessoris nostri bonæ memoriæ, incipientem **S**TATVIMVS VT CLERICI SECVLARES, VEL REGVLARES, nouiter recensentes, vt iuri consonam inuolabiliter præcipimus obseruari. Et vt quorundam tam religiosorum, quàm secularium clericorum ambitio, quæ quo semper plus ambit, eo magis insatiabilis redditur, compescatur: eidem salubriter adiungentes statuimus, & hoc sacro approbante concilio ordinamus, quòd si aliquis à modò clericus cuiuscunque religionis, præminentia, vel status existat, aliquod seculare, vel regulare ecclesiasticū accipiat beneficium, quocunque nomine censeatur, per viam arrendamenti, vel in titulum, seu in commendam, aut aliàs, quocunq; quæsito colore, nisi per manum illius, cuius est beneficium, vel illius ad quem collatio à iure, priuilegio, vel consuetudine pertinere noscatur, seu illius, qui aliàs in possessione conferendi, vel presentandi existat, eum excommunicationis sententiã incurere volumus ipso facto: à qua nisi prius dictum beneficium

beneficium sic de facto obtentum in manibus sui ordinarii resignauerit, vel dimiserit cum effectu, & fructus etiam ex eo qualitercunq; receptos illi, ad quæ pertineat de iure, restituerit, realiter sine fraude, absolui nequeat quoquo modo: & ad dicta beneficia, vel quæcunq; alia obtinenda prorsus inhabilis, & insufficiens censeatur: & aliis quibuscunq; beneficiis iam obtentis priuatus existat sine admisione aliquali totaliter pari modo. Ad illos autem, qui beneficia ecclesiastica, vel eorum fructus receperint temporibus retroactis, aliter quàm superius est expressum, nisi infra quatuor menses in manibus illius ordinarii, in cuius diocesi erunt dicta beneficia cōstituta, resignauerint, & fructus restituerint, vt superius est expressum, presentis cōstitutionis edictū omnimodè extendatur, & poenis eisdem sine dubio sint ligati. Verùm quia ea quæ in sacro concilio ordinantur, leguntur, & publicantur, satis in tota videntur prouincia esse nota, prædicti quatuor menses hac salubri constitutione contenti, à die qua dicta constitutio in presenti fuerit concilio publicata, currere volumus ista vice.

DE CENSIBVS. Tit. XXII.

Archiepiscopus, & Episcopi prouinciæ Tarraconensis à summo pontifice mōnentur visitare, ac reformare monasteria monachorum, monialium, & canonicorum regularium, & secularia loca clericorum, tam in capite, quàm in membris: idque tum sua, tum apostolica auctoritate.

GREGORIUS Episcopus seruus seruorum Dei venerabilibus fratribus Archiepiscopo Tarraconensi, & suffraganeis eius salutem, & apostolicam benedictionem. Egressus a facie Dei Sathan ad fortia manū mittens, de sua calliditate confusus, vitiorum vinculis illaqueare molitur electos in sortem dominicam euocatos: maiores ibi parās ille tortuosus insidiator insidias, vbi grauiores prospexit corruptelas. Sanè cū frequenter ad nostram audientiam peruenisset, quòd monasteria Tarraconensis prouinciæ in spiritualibus enormiter, & in temporalibus grauius per malitiam, & iniuriam in eisdem habitantium sunt collapsa, nos culpas eorum nolentes vltius sub dissimulatione transire, ne, si eas dimiserimus incorrectas, ipsas nostras efficere videamur, monasteriis illis, quæ ad Romanam ecclesiam nullo noscuntur medio pertinere, in prouincia constitutis prædicta, visitatores, reformatores, & correctores, tam in capite, quàm in membris deputauimus speciales: plenaria sibi potestate concessa, vt visitatores eadem monasteria vice nostra corrigant, & reforment, quæ in ipsis correctionis, & reformationis officio nouerint indigere: correctionibus aliis in prouinciali capitulo ritè factis in suo robore nihilominus duraturis. Licet autem nobis in plenitudinem potestatis assumptis, cura cunctorum imminet generalis, quia tamen vos qui vocati estis in partem sollicitudinis, super grege vobis cōmisso specialiter decet esse sollicitos & attentos, ne

ouis

ouis morbida pereat à pastore neglecta, fraternitatē vestram monemus & hortamur, & attentē in virtute obedientiæ vobis districtē præcipiendo mādāmus, quatenus singuli vestrum tam in ciuitatibus, quàm in diocesis vestris per vos ipsos, aut per viros religiosos, qui experimento rerum in huiusmodi visitationibus sint instructi, loca monasteriorum, & monialium, & Canonorum regularia, necnon & secularia clericorum vobis subiecta visitare curetis, tam auctoritate nostra, quàm vestra generaliter vniuersa reformantes, & corrigentes in capite, ac in mēbris, omni gratia & timore postpositis, in eisdem quæcunq; reformanda noueritis, & etiam corrigenda. Saluis his quæ circa religiosos in prouinciali capitulo prouidē sunt statuta, iuxta constitutionem concilii generalis. Contradictores si qui fuerint, vel rebelles, per censuram ecclesiasticā, appellatione postposita, compescendo: præceptum nostrum taliter impleturi, quòd Dominus ultionum in illo tremendo iudicio, qui vnicuique secundum opera sua reddet, de vestris manibus non requirat sanguinem eorūdem: & nos ad id limam correctionis apostolicæ apponere nō cogamur.

Datum Reate IX. Cal. Octobris. Pontificatus nostri, anno Quinto.

IOANNES PATRIARCHA ALEXANDRINVS
administrator ecclesiæ Tarraconensis in primo concilio
celebrato, anno Dñi. M. CCCXXIX.
quarto Calendas Martii.

Prælati visitationis officium exercentibus canonica statuta seruanda: & gratis visitandæ ecclesiæ quibus reditus, quos illæ habent, sunt necessarii. Qui pro Arch. aut Epif. visitabit, prohibetur numerum euectionum Archidiaconis taxatum excedere. Quòd si is, aut Archidiaconus pro procuratione sua in casu à iure concessio pecuniam accipere voluerit, quatuor solidos Barcinonenses, aut tres laccenses vt accipiat, permittitur. Si vel numerum euectionum, vel plūs pecuniæ, quàm præfixum est, acceperit, visitationis officio suspenditur, quoad duplum eius, quod contra statutum acceperit, ecclesiis restituerit.

RAELATIS, quibus competit ex suo officio visitare, districtē præcipimus, vt visitationis officium exercentes, statuta canonica super hoc edita diligenter obseruēt: & ab ecclesiis, quarum omnes reditus, & prouentus sunt necessarii pro seruitio earūdem, procurationem non exigant: sed gratis teneantur visitare easdem. Ille insuper, qui pro nobis, vel aliquo Episcopo visitabit, numerum euectionum taxatū Archidiaconis non excedat: & tam ipse, quàm Archidiaconus quicumque, cui ex officio competit visitare, si pecuniam pro procuratione sua in casu concessio à iure recipere voluerit, recipiat quatuor solidos Barcinonenses, vel tres solidos laccenses pro qualibet euectionum quas duxerint, & nō vltra: & si euectiones vltra prædictum numerum ad expensas ecclesiarum, quas visitabunt, duxerint, vel vltra prædictam quantitatem pro vnaquaq; euectionum,

num, & pecuniam receperint, præter alias pœnas à iure statutas ex officio visitationis, donec duplum eius, quod contra præsens statutum expenderint, vel receperint, ecclesiis sic grauatis restituerint cum effectu, nouerint se suspensos; nulla eis dantium remissione liberalitate, seu gratia profutura. Præcipimus etiam Archidiaconis, & aliis visitantibus, ne venentur, nec aues, aut canes venaticos præsumant ducere contra canonum instituta.

ARNALDVS IN PRIMO CONCILIO
Tarracone celebrato, anno Domini. M. CCC-
XXXVI. C. Fuit. §. Item
mandetur.

Episcopis, atque iis, quorum visitare interest, cuigilandum in emendandis clericorum moribus: & in visitando, sacrorum canonum seruanda statuta.

TEM mandetur Episcopis, & aliis, ad quos pertineat, quòd circa reformationem morum, & correctionē vitiorum, præsertim in clero tam in visitationibus, quas nullatenus facere omittāt, quàm in aliis vigilanter intendant. In quibus quidem visitationibus statuta canonum diligenter obseruent: cauentes attentē, ne in recipiendis procurationibus grauent subditos, ne videantur quærere quæ sua sunt, non quæ CHRISTI.

ENNECVS IN SECVNDO CONCILIO
Tarracone celebrato, anno Domini. M. CCC-
XCV. Duodecimo Calendas
Decembris.

Ecclesiasticis siue exemptis, siue non exemptis quotam partem expensarum, quæ pro negotiis prouinciæ communibus fiunt, soluere recusantibus constitutionum præsidium admittitur: donec eam partem simul cum expensis integrè soluerint.

VRIS alloquio non est ferendus, qui lucrum amplectitur, onus autem subire recusat. Et cum nonnulli veri ecclesiastici exempti huius prouinciæ Tarraconensis, qui præsidio cōstitutionum prouincialium defenduntur, in talliis contributionibus, quæ fiunt in conciliis Tarraconensibus pro negotiis communibus prouinciæ partem suam soluere contradicāt, sacro approbante concilio statuimus, quòd quicumq; exempti, & non exempti soluere in dictis talliis de cætero cōtradixerint, præsidio dictarum cōstitutionum nullatenus iuuentur: nec Officiales nostri, vel Suffraganeorum nostrorum ad eorum instantiam processus aliquos dictarum constitutionū facere teneantur: donec partem per illos cōtradicentes soluere in ipsis talliis cōtingentem vnā cum expensis integraliter soluerint, & completē.

DE CELEBRATIONE MISSARVM, ET
sacramento Eucharistiæ, & diuinis officiis.
Tit. XXIII.

PETRVS PRIMVS IN TERTIO CONCI-
lio per ipsum Tarracone celebrato, anno Domini.
M. CCXLII. tertio Idus Maii.

Sacerdotes prohibentur vno, & eodem die plures missas celebrare: nisi die nata-
litis Domini, quò tres celebrare licet: & urgente necessitate, cum duas: quoad
summum Pontifex consulatur. Qui hoc statutum transierint, excommunican-
tur, & beneficio, & officio priuantur. Altera autem missam celebraturus veta-
tur vinum profusionis post sumptionem corporis, et sanguinis dominici sumere.

QVIA aliqui sacerdotes plures celebrant missas contra cano-
nicas sanctiones, inhibemus quòd nisi in Die Natalis Domini,
tres missas nullus audeat celebrare: quòd si fecerit in excom-
municationem incidat ipso facto, & officio, beneficioque pri-
uetur. Duas verò toleramus, siue tolerando permittimus vna & eadem
die, quando vrgens necessitas fuerit, celebrari: quousque Dominum Pa-
pam super eodem negotio consulamus. Necessitatem siquidem declara-
mus, quando vnicus sacerdos habet duas ecclesias, quarum vna dependet
ab alia: & altera illarum non potest habere proprium sacerdotem, vel sunt
tenues: nec parochiani propter distantiam locorum, vel aliam rationabi-
lem causam possunt commodè ad alteram cõuenire, et in aliis casibus à iu-
re concessis. Quandoque verò duas missas celebrare contigerit, sacer-
dos caueat ne post sumptionem sanguinis in prima missa vinum profusio-
nis accipiat: quòd si fecerit, eadem die non poterit missam aliam celebrare.

GVILELMVS ARCHIEPISCOPVS IN
concilio Tarracone celebrato, anno Domini. M.
CCCVII. Nonis Februarii.

Rectores ad sacerdotium promoti, infra tres menses proximè subsequentes cele-
brare missam iubentur: qui promouebuntur, infra tres menses etiam à promo-
tione: alioqui fructibus ecclesiarum suspenduntur, nisi legitimum impedimen-
tum quiuerint excusare: cuius fidem oportet faciant Diocesano infra eos tres
menses: vt eius consilio à celebratione abstinuisse videantur. Postremò mo-
nentur omnes, quàm frequentissimè fieri poterit, missam celebrare, iuxta ge-
neralis concilii decretum.

PERIQUE parochialium ecclesiarum Rectores prouinciæ
Tarraconensis, metu poenæ, cum aliàs essent priuati eisdem
ecclesiis ipso iure, pridem ad sacerdotium promoti fuerunt in-
fra tempus à canonibus institutum, nunquam tamen missam
in ipsis ecclesiis, vel alibi celebrarunt: nec quòd celebrare non possent, im-
pedimentum aliquod allegarunt, fraudem prædictis canonibus facien-
tes: qui pro celebranda missa statuerunt principaliter eos debere ad sacer-
dotium

dotium promoueri: nec attendentes naturæ, & rationi esse congruum
illos non recusare onera, qui rerum comoda amplectuntur: iccirco nos
Guilelmus miseratione diuina sanctæ Tarraconensis ecclesiæ Archiepi-
scopus Tarracone prouinciale concilium celebrantes statuimus, eodem
concilio approbante, quòd omnes prædicti Rectores ad sacerdotium
iam promoti, missam celebrent infra tres menses proximè subsequentes:
& qui de cetero ad sacerdotium promouebuntur, infra alios tres menses
à tempore, quo promoti fuerint, computandos: alioquin à receptione fru-
ctuum dictarum ecclesiarum (qui per ordinarios in ecclesiarum ipsarum
necessaria conuertantur) auctoritate præsentis statuti nouerint se suspen-
sos, nisi iusto impedimento detenti, quòd ex culpa non prouenerit eo-
rundem, de quo infra dictos tres menses proprio Diocesano fidem facere
teneantur, & de consilio eiusdem Diocesani duxerint abstinendum.
Et quia generale concilium grauiter reprehendit minores etiam clerico-
cos, & Prælatos qui vix celebrant quater in anno, statuimus quòd ipsi re-
ctores, & omnes alii prædicti missas celebrent, quàm frequentissimè po-
terint, comòdè & honestè: ita quòd circa missarum celebrationem, quæ eis
incumbit ex officio, non possint notari negligentes, seu nimium delicati.

IOANNES PATRIARCHA ALEXANDRI-
nus in primo concilio celebrato, anno Domini.
M. CCCXXIX. Quarto
Calen. Martii.

Vt Rectores, quique dignitates, vel beneficia obtinent decies saltè in anno mis-
sas celebrent, decernitur: alioqui, quoad decies celebrarint, fructibus suspen-
duntur: qui conferri iubentur in ecclesiarum utilitatem.

QVIA nonnulli minùs prouidè attendentes, quòd propter
officium sunt beneficia ecclesiastica instituta, vix, vel nun-
quam missas celebrant in ecclesiis quas obtinent, seu in qui-
bus instituta sunt dignitates, & beneficia, quorum ratione
celebrare tenentur: iccirco sacro approbante concilio sta-
tuentes præcipimus, vt omnes & singuli parochialium ecclesiarum Re-
ctores, & quibus alii dignitates, vel beneficia, quocunque censeantur no-
mine, nunc, vel in posterum obtinentes, quorum ratione missas celebra-
re tenentur, in ipsis ecclesiis, et altaribus, in quibus sunt huiusmodi digni-
tates, vel beneficia, decies saltè in anno missas celebrent: nisi absentia,
vel alia iusta causa ad arbitrium Diocesani proprii, eos reddat probabi-
liter excusatos. Quisquis autem huiusmodi salutaris statuti temerarius
extiterit violator, à perceptione fructuum, & prouentuum ecclesiæ, vel
dignitatis, vel beneficii huiusmodi, donec decies, vt prædicitur, celebra-
ndo moram purgauerit, nouerit se suspensum: qui per Diocesanus ipsum
in utilitatem ipsius ecclesiæ, dignitatis, vel beneficii penitus conuertantur.

ARNALDVS ARCHIEPISCOPVS IN
primo concilio Tarracone celebrato, anno
Domini. M. CCCXXXVI.

Decernitur literas ab Archiepiscopo mitti Episcopis oportere: quibus moneantur curadum esse, vt constitutiones olim sub libertate ecclesie editae obseruentur: diuinumque in ecclesiis cathedralibus, & collegiatis officium fiat: quod à canonicis, cæterisque qui ecclesiis deseruiūt, piè, & sine murmure celebretur.

EVIT in præfenti concilio ordinatum, quod mandetur literariè per Dominum Archiepiscopum omnibus Episcopis prouinciæ Tarraconensis, quod constitutiones olim editas in concilio Tarraconensi, & specialiter sub libertate ecclesie conseruanda, obseruent, & faciant obseruari: & quod faciant, & fieri faciant diuinum officium in cathedralibus, regularibus, & collegiatis ecclesiis per Canonicos, & alios quoscunq; beneficiatos in dictis ecclesiis, horis debitis, sine murmure, & alijs confabulationibus, sollemniter, & deuotè: in alijs verò conuenienter, ac debite celebrari: compellentes ad hoc dictos Canonicos, & beneficiatos, prout ad eorum spectat officium.

SANCIVS TARRACONENSIS ARCHIEPISCOPUS IN QUARTO CONCILIO TARRACONE CELEBRATO, ANNO DOMINI. M. CCCLVII.

Missã constituitur sexto die post diem festũ sacrosancti Corporis Dominici, pro eorum animabus, qui idem sacro:anctum Corpus fuerint comitati, in omnibus ecclesiis omnium diocesum celebranda: imponiturque singulis sacerdotibus, vt quotannis missam sigillatim ad eũdem finem celebrent, aut per alium curent celebrari. Si festum Corporis Domini in Diui Ioannis peruigilium incidit, eodem carnes edi, in præcedentẽmque diem ieiuniũ mutari iubetur.

NON incongruum reputamus vt nos, qui iam naturali instinctu ad laudem, & honorem diuini numinis obligamur, per quem viuimus, mouemur, & sumus, ac frui sua cœlesti sempiterna gloria speramus, ad id donis spiritualibus propensius inducamur. Propter reuerentiam, & honorem igitur sacratissimi Corporis IESV CHRISTI, quod in plerisq; locis minùs reuerenter portatur (cuius laudes propter bona tam spiritualia, quàm temporalia quæ humano contulit generi, nec mens cuiusquam posset concipere, nec lingua proferre) approbante sacro concilio statuimus, vt in nostra ecclesia Tarraconensi, & in alijs ecclesiis cathedralibus nostræ prouinciæ, & in omnibus alijs ecclesiis diocesum prædictarũ, sexta die post festum sacratissimi Corporis Christi missa sollemniter, ac honorificè celebretur pro animabus illorum, qui dictum sacratissimũ Corpus Christi, cum ad infirmos portatur, sociauerint cum cereis, vel alijs, impendendo eidem reuerentiã, deuotionem pariter, & honorem. Omnes insuper Rectores ecclesiarũ, & presbyteri eiusdem prouinciæ anno quolibet, incipiendo à dicto

dicto festo vsq; ad sequens proximum, pro salute animarum dictorũ associantium Corpus Christi, iusto tamen impedimento cessante, vnã missam quilibet per se habeat celebrare, vel per alium faciat celebrari: adiuuimusq; quod si dictum festum Corporis Christi, in vigilia sancti Ioannis occurrerit celebrandũ, præcedenti die ieiunium sancti Ioannis mutetur, & obseruetur, prout de die sacro Natalis Domini à sacris est canonibus obseruatũ, & definitum: & die Corporis Christi, impunè comedi carnes.

PETRVS IN SECVNDQ CONCILIO
Tarracone celebrato, anno Domini. M.
CCCLXVII.

Quadragesima dies pœnitentiæ pro peccatis iniunctæ relaxatur sacrosanctam Eucharistiam comitantibus: & piè Deum flexis genibus orantibus, cum eleuatio Corporis dominici pulsatione campanæ denũciatur: & iis, qui prolatis his verbis à sacerdote GRATIAS AGAMVS, &c. piè in hunc modũ orauerint, Domine IESV CHRISTE fili Dei viui, meritis tuæ sacratissimæ passionis miserere mei. Episcopi moentur vt eadẽ in suis diocesibus indulgentias concedant. Hæc constitutio omnibus in ecclesiis bis quotannis publicanda.

AD diuinum explendum obsequium, reuerentiam tam debitã, quàm deuotam sacratissimo Iesu Christi Corpori impendendam, cœlestemq; iram placandam, ac Dei misericordiam facilius obtinendam, cupientes clerum, & populum donis spiritualibus propensius animare, vniuersis & singulis Christi fidelibus in Tarraconensi prouincia constitutis, qui Eucharistiam, quæ ad infirmos pro communicando defertur, associauerint eundo ad ecclesiam, ac redeundo, quadragesima dies de iniunctis eis pœnitentijs pro qualibet vice, seu actu huiusmodi prædictorum, & subscriptorũ misericorditer in Domino relaxamus. Quam quidem remissionem, & indulgentiam ad illos etiam extendi volumus, qui cum pulsatur in ecclesijs squilla pro sacratissimi Corporis Christi eleuatione, flexis humiliter genibus deuotè orauerint, ac magnificauerint nomen Dei: necnon ad illos qui prolatis per presbyterum in canone Missæ verbis, GRATIAS AGAMVS; flexis genibus verba protulerint humiliter infra scripta [Domine Iesu Christe fili Dei viui, meritis tuæ sacratissimæ passionis miserere mihi peccatori] ad præmissas remissiones, & indulgentias cõcedendas in suis diocesibus venerabiles fratres nostros Episcopos in Domino exhortantes. Et vt ad prædicta clerus, & populus facilius inclinentur, & ne ignorantia super ipsis prætendi valeat, præsentem constitutionem bis in anno, scilicet in festo Natiuitatis, & sanctæ Resurrectionis Domini in ecclesijs cathedralibus, & alijs curatis totius prouinciæ per Rectores, & perpetuos Vicarios, seu loca tenentes eorundem in virtute sanctæ obedientiæ perpetuò præcipimus, cum maior multitudo populi ad diuina conuenerit, publicari.

ENNECVS ARCHIEPISCOVVS TARRACO-
nensis in primo concilio Tarracone celebrato, anno
Dñi. M. CCCXCI. Nonis Aprilis.

Cum cantici, TE DEVM LAVDAMVS, versiculus, TE ERGO
QVAESVMVS, accinitur, flectentibus genua quadraginta dies relaxantur
pœnitentiæ pro peccatis iniunctæ: itẽmque lumen accensum tenentibus, dum
sanctissimũ Corpus, & Sanguis Iesu Christi eleuantur. Quas indulgentias Epi-
scopi monentur concedere in suis diœcesibus.

REDEMPTIONIS nostræ memoriam recensentes, in qua
mortem nostram recolimus mortuã, nostrumq; interitum in-
terisse, vt redemptionis misericordiam sentiamus propitiã, &
in tot aduersitatibus clero subueniat penè lapsõ, sacro appro-
bante cõcilio ordinamus, quòd dum dicitur Canticum TE DEVM
LAVDAMVS, in versu TE ERGO QVAESVMVS, hu-
mili corde genu flexio semper fiat in tota nostra prouincia: vt Dei auxi-
lia deuotius postulentur. Et cuiuslibet genua tunc flectenti, & etiam iis qui
lumen in manu tenuerint, dum sacratissimũ Corpus Christi in Missa, &
calix Sanguinis Domini per presbyterum eleuantur quadraginta dies de
iniunctis sibi pœnitentiis in quolibet trium actuum in Domino relaxa-
mus: ad præmissas remissiones, & indulgentias concedendas in suis diœ-
cesibus venerabiles fratres nostros Episcopos in Domino exhortantes.

PETRVS TERTIVS TARRACONENSIS
Archiepiscopus in concilio celebrato, anno Do-
mini. M. CCCXIIII.
Tertio Idus Martii.

Constitutio Sancii Archiepiscopi, cuius initium est, NON INCONGRVVM,
iubetur sanctè obseruari, indicique populo Missa die memorata post festum
Corporis dominici celebranda. Qui ei interfuerint, iis quadraginta diẽs pœni-
tentiæ iniunctæ relaxantur. Monentur Episcopi ad huiusmodi indulgentias
concedendas. Sexta dies memorata, ob impedimenta, in primam post octauas
commutatur, & in insequentem, si quid impedimenti habuerit.

VIA in constitutione prouinciali per bonæ memoriæ do-
minum fratrem Sancium prædecessorem nostrũ incipien-
ti NON INCONGRVVM REPVTVS,
fuit sanctè & deuotè statutum, vt in nostrã ecclesia Tarraco-
nensi, & in aliis ecclesiis cathedralibus nostræ prouinciæ, & in omni-
bus ecclesiis diœcesium prædictarum sexta die post festum sacratissimi
Corporis Christi Missa solenniter, & honorificè celebraretur pro ani-
mabus illorum, qui dictum sacratissimum Corpus Christi, cum ad infir-
mos portatur, sociauerint cum cereis, vel alijs impendendo eidem reue-
rentiam, deuotionem pariter, & honorem &c. & dicta constitutio non
seruetur, vt percepimus, vt decet, parumq; pro sit statuta promulgari, &
mandata fieri, nisi de eorum obseruatione arceantur debite transgresso-
res, ic

res, iccirco sacro approbante concilio mandamus in virtute sanctæ obe-
dientiæ omnibus, & singulis Suffraganeis nostris, Rectoribus, & Curatis
quarumcunque ecclesiarum prouinciæ nostræ, quatenus dictam consti-
tutionem omnimodè seruent, & faciant obseruari. Adiciẽtes eidem
quòd Rectores, & Curati in die festi memorati huiusmodi faciendã so-
lennitatè denuncient plebibus suis. Et vt eò deuotius ad interessendum
in dicta missa Christi fideles inclinentur, quòd vberiori dono gratiæ con-
spexerint se refectos, ob reuerentiam dicti sacratissimi Corporis Christi
omnibus verè pœnitentibus, & confessis qui dictum missæ officium ce-
lebrabunt, & in eo intererunt, xl. dies de iniunctis sibi legitime pœniten-
tiis in Domino misericorditer relaxamus: ad similes indulgentias conce-
dendas dictos Suffraganeos nostros in eorũ diœcesibus etiam exhortan-
tes. Et, quia sexta dies in constitutione præfixa frequenter plerisque de
causis recipit impedimentum, statuimus approbatione dicti sacri conci-
lii, quòd huiusmodi fiat officium prima die post octauas festi ipsius: quæ si
impedita fuerit, ad sequentem non impeditam infallibiliter trãseratur.

DALMATIVS TARRACONENSIS ARCHI-
episcopus in concilio celebrato, anno Domini. M.
CCCCXIIII. Quinto
Idus Decemb.

Prælati monentur semel, vt minimum, in hebdomada missam celebrare: Cano-
nici, & qui ratione beneficiorũ non coguntur, semel in mense: Canonici & be-
nificiati nondum ad sacerdotalem dignitatem promoti, quater in anno sacro-
sanctã Eucharistiam sumere. Beneficiatos quosque, & in sacris ordinibus con-
stitutos suum habere debere breuiarium ab Episcopo ordinatũ: & neminem
diaconum debere ordinari, nisi qui peritus fuerit officii dicendi decernitur.

VIA inter diuina officia missarum celebrationis, propter
excellentiã & reuerentiã sacratissimi Corporis, & San-
guinis Iesu Christi, non decet Prælatos, nec alios presbyte-
ros diutiùs obliuisci, in cuius sacramento vitæ suffragium
consequimur & salutis, cõstitutionibus bonæ memoriæ prædecessorum
nostrorum super his editis inhærentes, sacro approbante cõcilio, mone-
mus, & hortamur venerabiles fratres nostros Episcopos, Abbates, Prio-
res, & alios Prælatos, quatenus semel saltem in qualibet hebdomada: Ca-
nonicos verò, & alios Presbyteros, qui ad maius seruitium non tenentur,
nec celebrare ratione suorum beneficiorum obligantur, vel si obligan-
tur, faciũt per alium deseruiri, ad minus semel quolibet mense missas ce-
lebrent quantum poterint honestè pariter & deuotè: cæteros verò Ca-
nonicos, & beneficiatos non presbyteros quater in anno saltem, videli-
cet in Natiuitate Dñi, in festo Paschæ, Penthecostes, & Assũptione beatæ
Mariæ cõmunicent infallibiliter, & deuotè, legitimo impedimento ces-
sante: quod ad eorundem diœcesanorum arbitrium penitus remittatur.
PET

PETRVS DE FVXO, CARDINALIS, SEDIS
apostolicæ Legatus in concilio Dertusæ celebrato,
anno Domini. M. CCCCXXIX.
Nonis Nouembris.

Huius constitutionis summa superioris argumento continetur.

NE diuinæ seruitutis pensum, quod de fructu labiorum suorum offerre tenetur quilibet clericus, ecclesiasticum beneficium possidens, vel in sacris ordinibus constitutus, dum per occupationes alio conuentui ecclesiæ interessè non valeat, ex defectu breuiarii omittatur, prouidè duximus statuendum, vt per locorum ordinarios beneficiati prædicti in sacris ordinibus constituti ad habendum propria breuiaria infra tempus ipsorum Ordinariorum arbitrio moderandum coërtione districta cogantur: nullusque de cætero in diaconum ordinetur, qui non habeat breuiarium, & in practica, & peritia diuinum officium faciendi per examen reperiat idoneus.

IDEM IN EODEM CONCILIO.

Non præbendum sacramentum Eucharistiæ sanis, nisi in ecclesiis locisque specialiter ad id designatis: ærotis domum quidem deferendum, sed accensis luminibus, & quàm poterit honorificentissimè. Adhæc nec sacramentum baptismi in priuatis ædibus conferendum, nec missa pro nuptiis, vel sepulturis, vel nouis nuptis celebranda.

SICVT omnibus vnum est, & æqualiter efficax sacræ Eucharistiæ sacramentum, sic esse debet modus ministrandi vnus omnibus, & conformis cum debita cerimonia, & reuerentia singulari. Eapropter ne ipsum sociare, & venerari volentibus lucrandi meritum, & cõcessæ indulgentiæ substrahantur, statuimus quòd nemini sano per domos priuatas, vel capellas sacramentum Eucharistiæ ministretur, sed ipsum sanis in ecclesiis, & certis locis ad hoc deputatis, vel etiam specialiter deputandis: ad infirmos verò ab ipsis ecclesiis deferatur æccensis luminibus honorificè, & decenter. Cæterum præsentis salubri sanctione prohibemus ne in domibus priuatis sacrum baptismum alicui conferatur, sed Clementina super hoc disponēs obseruetur efficaciter, neque etiam missa pro nuptiis, vel sepulturis, vel nouis nuptis in priuatis domibus celebretur.

DE BAPTISMO ET
eius effectū. Titulus
XXIII.

PETRVS ARCHIEPISCOPVS IN SEXTO
concilio Tarracone celebrato, anno Domini. M.
CCLXVI. Calendis Maii,

Sarrac

Sarracenorum baptismum postulantium excutiendus animus, & probandus:
is si sincerus vilis fuerit, baptizandi.

QVIA intelleximus quòd aliqui Sarraceni captiui fide veniunt ad baptismum, vt possint iugum euadere seruitutis, statuimus, vt cum Sarraceni huiusmodi ad ecclesiam causa baptizandi confugerint, diebus aliquibus per Rectorem ecclesiæ conferuentur: vt cognoscant vtrum in tenebris ambulent, vel in luce. Et si perseuerauerint in proposito baptizandi, eisdem vterius baptismus non negetur.

ENNECVS TARRACONENSIS ARCHIEPISCOPVS
in primo concilio Tarracone celebrato,
anno Domini. M. CCCXCI.
Nonis Aprilis.

Infantes, cum baptizantur, tenendos à susceptoribus, dum verba sacramenti proferuntur.

EVITANTES quæ, docente experientia, solent in submergendis infantibus in sacro fonte baptismatis sæpius euenire, iubemus in fontibus huiusmodi per paternos, seu suscipientes eosdem teneri: & baptizandos cum aqua, proferendo verba decencia per Curatos, seu eorum loca tenentes, tantummodo balneari.

PETRVS DE FVXO, CARDINALIS, APOSTOLICÆ SEDIS Legatus in concilio Dertusæ celebrato,
anno Dni. M. CCCCXXXIX.
Nonis Nouembris.

A Iudaismo conuersi censuris cogendi, & inuocatione brachii secularis, si opus fuerit, vt filios suos infra octo dies à natiuitate curent baptizari: in omni tempore domini temporales, vt ecclesiasticis iudicibus adstant.

INAVDTA crudelitas nostrum pulsauit auditum, quòd nonnulli à iudaismo, vel paganica cæcitate conuersi infantes suos, quos per sacrum baptismi lauacrum eripere possent, damnable negligentia, vel iniuria subesse permittunt iugo diabolicæ seruitutis. Iccirco locorum ordinariis districtè præcipiendo mādāmus, quatenus parentes huiusmodi per censuram ecclesiasticam, aliāque iuris remedia districtè compellant, quatenus infra octo dies ab ipsorum infantium natiuitate numerandos, sacrum eos percipere faciant baptismi sacramentum, omni prorsus excusatione, & dilatione semotis: in his districtè, & rigidè procedendo per aggrauationem censuræ ecclesiasticæ, & etiam, si opus fuerit, inuocationem brachii secularis. Monemus insuper, & sub interminatione diuini iudicii obtestamur omnes dominos temporales, quatenus ecclesiasticis iudicibus in præmissis consistentes adiutores, & cooperatores existant auxiliis, & remediis opportunis.

P. HIER

HIERONYMVS CARDINALIS, ARCHIEPISCOPUS TARRACONENSIS, in concilio celebrato, anno Domini. M. D. LV. Nonis Maii.

Curatis conficiendi duo libri, quorum in altero baptizandorum, parentum, susceptorumque nomina scribantur: in altero morientium.

QVVM negligentia Curatorum libris baptismorum, & defunctorum carentium in sua parochia graua damna, simul & scandala fuerint secuta, sacro concilio approbante statui-
mus de cætero, quod quilibet Rector, Vicarius, & curam animarum in prouincia habens & regens, in sua parochia duos teneat libros, in quorum altero nomina, & cognomina baptizandorum, parentumque eorum, ac patrinorum, & patrinarum, diemque, & annum quo fuerint baptizati: in altero verò obitus annum, & alia necessaria integre, & cum effectu scribat. Poena contra facientem excommunicationis, & pecuniaria quinquaginta solidorum pro qualibet vice constituitur.

DE CVSTODIA EVCHARISTIAE,
Chriftatis, & aliorum sacramentorum, vasorum,
& indumentorum ecclesiasticorum.

Titulus XXXV.

IOANNES SABINENSIS, LEGATVS AP-
STOLICVS in concilio Ilerdæ celebrato, anno Domini.
M. CXXIX. quarto Cal. Aprilis.

Quæ deseruiunt cultui diuino, munda seruanda: Chrifta, oleum, Eucharistia, & altare consecratum cautè custodienda: sacramentum Eucharistiae honorificè deferendum. Harum rerum cura Episcopis, Decanis, Archidiaconis, Archipresbyteris delegatur: qui si in transgressoribus huius status puniendis remissi fuerint, Decani quidem plectendi, & castigandi ab Episcopis: si Episcopi, à concilio Tarraconensi.

PRÆCIPIMVS vt ecclesiae, & omnia oratoria vasa diuini mysterii, pallæ altaris, & corporalia, vestimenta ministrorum munda, & nitida conseruentur: Chrifta, oleum, & Eucharistia cautè seruentur, clauibus adhibitis: necnō & altare consecratum diligenti seruetur cautela, ne in aliquod prædictorum manus temeraria se extendat pro aliquibus nefariis exercendis. Sacra quoque Eucharistia ad infirmos cum campanilla, et lucerna honorificè deportetur, & singulis octo diebus renouetur. Vt autem ea omnia quæ pro extirpanda clericorum incontinentia, & pro ipsorum vita, & honestate reformanda, necnō & ea quæ pro munditiis ecclesiarum, & eorum quæ ad diuinum cultum pertinent, ea quoque quæ pro fidei custodia Chriftatis, olei, Eucharistiae, & altarium pie, & prouidè statuta sunt, irrefragabiliter obseruentur, præcipimus vt Episcopi, Decani, & Archidiaconi, & Archipresbyteri circa eorundem obseruantiam curam adhibeant diligentem.
Nam

Nam pro transgressionibus subditorum ab ipsis de cætero culpa requiratur, & poena: nec se poterunt excusare, dicentes Nos monuimus, nos corripuimus, nisi subditorum suorum correctionem possint ostendere, aut poenam eisdem impositam. Horum autem, scilicet Decani, Archidiaconi, vel Archipresbyteri negligentia si in præmissis inueniatur, siue defectus, ab Episcopo puniatur: ipsius autem Episcopi negligentia, vel defectus, à metropolitano, vel prouinciali concilio sic districtè puniatur, quod poenam correctio subsequatur.

IOANNES PATRIARCHA ALEXANDRINVS
administrator ecclesiae Tarraconensis in concilio Tarracone celebrato, anno Domini. M. CCC-
XXIX. Quarto Calendas
Martii.

Clericis mundities ornamentorum diuino cultui deseruientium iniungitur, & hostiarum conficiendarum: negligentibus poena viginti solidorum irrogatur, in ecclesiae ornamenta conferendorum.

MT per corporalem munditiem spiritualis mundities designatur, præcipimus quod clerici, quibus hoc ex officio competit, ecclesias, altaria, vestimenta, & alia ecclesiastica ornamenta munda teneant, lauent corporalia, & hostias faciant per se ipsos, vel per clericos hæc fieri faciant. Contrarium verò facientes poenam viginti solidorum vsualis monetæ, conuertendam in ornamenta ipsius ecclesiae, sine remissione aliqua, se nouerint incurrisse.

DE OBSERVATIONE IEIUNIORUM. Tit. XXVI.

IOANNES PATRIARCHA ALEXANDRINVS
Archiepiscopus Tarraconens. in concilio celebrato, anno Domini. M. CCCXXIX.
Quarto Cal. Martii.

In ieiuniis ab ecclesia institutis carniū esu interdicitur, nisi urgente necessitate, nec tunc quidem nisi in abscondito. Confessores autem prohibentur aliter facultatem dare edendarum carniū.

PROHIBEMVS districtius sub poena excommunicationis, & maledictionis æternæ, ne aliquis, cuiuscunque status, seu conditionis existat, in ieiuniis per ecclesiam institutis, & præcipue in quadragesima carnes comedat: nisi necessitate cogente, & tunc etiam id erit in abscondito. Confessores autem religiosi, vel seculares, qui, præterquam in casu necessitatis urgentis, licentiam alicui dederint carnes in dictis ieiuniis comedendi, grauiori subiaceant disciplinæ.

DE ECCLESIIS AEDIFICANDIS,
& domibus earum reparandis.
Tit. XXVII.

ARNALDVS TARRACONENSIS ARCHI-
episcopus in primo concilio Tarracone celebrato
anno Domini. M. CCCXXXVI.

Ecclesiarum hospitia habitationi commorantium instauranda,
& adaptanda.

HOSPITIA dignitatum, & aliorum quoruncunq; benefi-
ciorum, quæ reparatione indigent, faciant Episcopi reparari,
& condirectè teneri: & in ecclesiis cathedralibus, & collegia-
tis hospitia non residentium, residentibus commodari.

DE IMMUNITATE ECCLESIA-
rum. Tit. XXVIII.

IOANNES SABINENSIS IN CONCILIO
Ilerdæ celebrato, anno Domini. M. CXXIX.
Quarto Calendas Aprilis.

Qui eos ab ecclesiis extrudunt, qui eò tanquam ad asylum profugerunt, ex-
communicati denuntiandi, & condignè satisfacere cogendi: poenam au-
tem sacrilegii dependere, si per Mauros extruserint, eosdèque seruituti
subiicere, vel eorum pretium persolvere debere statuitur.

IN figuram ecclesiasticæ libertatis Dominus in veteri testa-
mento ciuitates refugii dignoscitur ordinasse. Et quoniã ec-
clesiarum immunitatem quidam ausu temerario infringere
non verentur, cõfugientes ad ecclesias compedibus, aut vin-
culis in ipsis ecclesiis stringentes, per subtractionem victus illos ad ex-
eundum compellentes, seu per Mauros, aut excõmunicatos Christianos
ab ecclesiis extrahentes, præsentis auctoritate concilii ducimus statuen-
dum, vt omnes qui talia commiserint excõmunicati denuntientur, vsque
ad satisfactionem condignã. Qui verò per Mauros ab ecclesia Christianos
abstraxerint, & condignè satisfaciant, & sacrilegii poenam exoluant:
& Mauros illos, per quos ecclesiæ Dei prædictum dederint dedecus, &
iniuriam intulerint, ecclesiæ violatæ seruituti subiiciant, vel ipsi reddat
ecclesiæ pretium eorundem, si absolutionis beneficiũ voluerint obtinere.

RODERICVS IN TERTIO CONCILIO
celebrato, anno Dñi. M. CCXCIII.
Tertio Idus Augusti.

Qui inflammauerint principes, vel seculares potestates, consilium, vel pa-
trocinium, instrumenta, vel alia documenta dederint contra ecclesias,
excommunicantur, & beneficiis priuantur.

QVO

VOR VNDAM oculos ita excæcat åbitio, vt temporali-
bus cõmodis inhiantes, plus temporali maiestati, quàm eter-
næ saluti placere studentes libertatem, & immunitatem ec-
clesiasticã, quam ipsi tenentur defendere, lædere ac minuere
moliantur, inflammando principes, & potestates seculares, ac vniuersi-
tates locorum, seu Rectores eorum, eisdemq; impendendo consilium, &
patrocinium: necnon ecclesiarum, à quibus beneficia recipiunt, exhibē-
do & tradendo instrumenta, & alia documenta contra ipsas, & personas
ecclesiasticas, ac ipsarum homines, & bona, ac priuilegia, & etiam liber-
tates: & iccirco cupientes vt ecclesiæ in plenitudine iuris sui, & libertatis
integritate lætentur, ac detestabilis malignorum audacia, & insolentium
temeritas nefaria propulsetur; sacro approbante concilio statuimus, vt
quicumque Prælati ecclesiastici, vel personæ religiosæ, vel seculares quo-
runcunq; ordinum, conditionis, seu status existant, palam vel occultè
principes, vel seculares potestates, vel vniuersitates locorum, aut Recto-
res eorũ inflammauerint, vel eis consilium, vel patrocinium scienter de-
derint, vel ecclesiarum, in quibus beneficia obtinent, absq; expresso con-
sensu sui Prælati, & Capituli; vel Conuentus exhibuerint, vel aliàs tradi-
derint instrumenta, vel alia documenta contra ipsas ecclesias, monaste-
ria, vel loca religiosa, aut iura, vel bona, aut priuilegia, immunitates eorũ,
vel libertates, in excommunicationis sententiam incidant ipso facto: &
nihilominus beneficiis, quæ habuerint in ecclesiis, vel locis, quæ sic scienter,
vel fraudulenter læserint, perpetuò sint priuati.

IOANNES PATRIARCHA ALEXANDRINVS
administrator ecclesiæ Tarraconensis in concilio secundo
Tarracone celebrato, anno Domini. M. CCC-
XXXI. Pridie Cal. Februarii.

Domini temporales, qui que iis fauerint, etiam ecclesiastici excommunicantur, &
excommunicati iubentur publicè denuntari, si vlla ratione prohibuerint,
quominus fructus, qui ecclesiasticis debentur, liberè educantur è sua ditio-
ne, ac dominio, vendanturque eorum, quorum sunt, arbitratu.

LICET iniquum sit dispositionem bonorũ suorum liberam
ingenuos homines non habere, vt testantur expressè legitimæ
sanctiones, quorũdam tamen temporale dominium obtinen-
tium præsumptuosa temeritas sic excreuit, quòd fructus, qui
ex beneficiis ecclesiasticis proueniunt, seu habentur, de locis, dominio,
seu iurisdictione subiectis extrahi non permittunt: nec clerici, seu personæ
ecclesiasticæ eisdem fructibus liberè vti possunt: nec pro eorum utilita-
tibus, seu necessitatibus liberam alienationē facere de eisdem: imò ipsos
quandoque in certis locis, & certo pretio prædicti, seu qui ex causa em-
ptionis, seu aliàs ipsos fructus percipiunt, nomine eorundem habent in-
uiti vendere, nec eosdem possunt de loco ad locũ transferre liberè: quod

P 3 cedit

cedit in ipsorum clericorum, ac personarum ecclesiasticarum, & ecclesiarum maximum detrimentum. Nonnulli etiam eorundem retrodecimam, seu aliam certam partem de fructibus, quos homines ecclesiarum, & locorum ecclesiasticorum colligunt cum maximis laboribus, & expensis, ab ipsis hominibus inuitis indebitè exigunt & extorquent, in suarum graue periculum animarum. Vnde cum nostro incumbat officio prædicta, quæ exemplo perniciofa sunt, ac periculosa etiam animabus, & contraria libertati ecclesiasticæ, de Tarraconensi prouincia penitus extirpare, sacro approbante concilio ea fieri de cætero prohibemus: quoscumque, qui aliquid fecerint de præmissis, etiam si clerici fuerint, seu ecclesiasticæ personæ existant, & dantes ad ea consilium, auxilium, vel fauorem, excommunicationis sententia innodamus. Ordinariis nihilominus in virtute sanctæ obedientiæ iniungentes, vt cum eis constiterit aliquos in excommunicationis sententiam incidisse, eosdem excommunicatos faciant publicè nuntiari: nec eisdem absolutionis beneficium impendant, donec à prædictis destiterint, & de damnis per eosdem prædictorum occasione illatis satisfecerint competenter: præcipientes etiam quòd hoc statutum faciant in ecclesiis suarum diocesium, in quibus eis vtile videbitur, solenniter publicari.

IDEM IOANNES PATRIARCHA ALEXANDRINUS in quarto concilio Tarracone celebrato, anno Domini. M. CCCXXIII. Decimo octauo Calend. Februarii.

Idem domini temporales, si prohibuerint quominus ecclesiasticis domus, horrea, ac vasa locentur, vt ipsi minimo ab ecclesiasticis possint fructus emere, excommunicantur, & exigente contumacia, à Prælatibus iubentur aggrauari.

Nonnullis partibus prouinciæ Tarraconensis locorum domini ecclesiasticis vtilitatibus inuidentes non permittunt, quòd personæ ecclesiasticæ, quæ inibi decimas percipiunt, emant, seu alio titulo acquirant & habeant domos, seu horrea, vel cellaria, in quibus decimales redditus cõgregentur, aut etiam conferuentur. Prohibent etiam subditis suis, & diuersis modis eos retrahunt, ne dictis personis ecclesiasticis, aut eumentibus ex eisdem domos, horrea, aut vasa ad hæc locent, commodent, vel cõcedant. Quod quidem facere moliantur, vt personæ prædictæ dictos redditus eisdem dominis vendere minimo compellantur. Nos igitur indemnitati ecclesiarum providere volentes, & abusum huiusmodi in diuinæ legis offensam præsumptū penitus de ipsa prouincia extirpare, sacro approbante concilio locorum ordinariis districtè præcipiendo mandamus, quatenus si locorum domini, & Rectores, postquam pro parte personarum ecclesiasticarum inde requisiti fuerint in prædictis, deliquerint in aliquo prædictorum, sententiam excommunicationis, quam obsequia huiusmodi subtrahentes incurrere digno

dignoscantur, contra ipsos dominos, vel Rectores studeant publicare, ac eorum exigente contumacia, centuram ecclesiasticam aggrauare.

PETRVS TARRACONENSIS ARCHIEPI-
scopus in concilio primo Tarracone celebrato, anno Domini. M. CCCLXIII. Tertio Calendas Martii.

Declaratur præcedentem constitutionem ad Baiulos, Officiales, Vassallos etiam patere.

DVDVM in cõstitutione prouinciali edita per bonæ memoriæ dominum Patriarcham Alexandrinum, & administratorem ecclesiæ Tarraconen. quæ incipit **IN NONNVL-
LIS PARTIBVS PROVINCIAE TARRAC.** fuit salubriter statutum, quòd si domini temporales, & Rectores aliquorum locorum prohiberent personis ecclesiasticis, quominus emerent domos, horrea, aut vasa cõducant pro redditibus ecclesiasticis conseruandis in locis suis, sententiam excommunicationis incurrere: & Vassalli, seu homines dictorum dominorum prædicta etiam prohibeant interdum de facto personis ecclesiasticis memoratis, quod tendit in præiudicium ecclesiasticæ libertatis: iccirco prædictam constitutionem in nonnullis, & pœnam in eadem contentam ad Baiulos, Officiales, & Vassallos, & homines prædictorum dominorum, & alios quoscumque impediens prædicta fieri, sacro approbante concilio duximus extendendam.

PETRVS TARRACONENSIS ARCHIEPI-
scopus in tertio concilio celebrato, anno Dni. M. CCCLXX. septimo Id. Nouemb.

Excommunicantur quicumque compellunt ecclesiasticos tributa soluere, etiam si ea debeant: cum per ecclesiasticum iudicem debeant compelli.

CVM nonnulli domini temporales, & vniuersitates ciuitatū, villarum, castrorum, & locorum, & iudices, & aliæ personæ seculares compellant clericos per emparam, et pignorationes censualium, & iurium beneficiorum, & aliorum bonorum suorum, & aliàs, ad contribuendum, & soluendum in peytis, quæstus, talliis, & aliis exactiõibus impositis, seu indictis per eosdem, et in casu, quo in illis vel aliquibus eorum soluere, & contribuere teneantur, non tamen sint de iure per eos compellendi, sed per eorum iudicem ecclesiasticū competentem, ideo sacro cõcilio approbante statuimus, quòd si prædicti domini, et alii superiùs nominati compulerint, seu coegerint directè, vel indirectè clericos beneficiatos, vel in sacris ordinibus cõstitutos, aut quoscunque religiosos ad contribuendum, & soluendum in peytis, quæstus, talliis, aut aliis exactiõibus supradictis excommunicationis sententiam incurrat ipso facto. Si autem dictæ vniuersitates dictam compulsionem fecer

fecerint, seu fieri fecerint, eo ipso subiaceant interdicto ecclesiastico: à qua excommunicationis sententia non absoluantur, nec dictum interdictum relaxetur, donec dictam compulsionem amouerint, & de damnis satisfecerint plenarie, & expensis.

PETRVS DE FVXO, CARDINALIS, SEDIS
apostolicæ Legatus in concilio Dertusæ celebrato,
anno Domini. M. CCCCXXIX.
Nonis Nouembris.

Qui quouis prætextu, aut colore ecclesiasticos pertrahunt in iudicium seculare, excommunicantur, & excommunicati iubentur publicè nuntiari.

LICET contra eos, qui clericos, vel ecclesiasticas personas in præiudicium ecclesiasticæ libertatis trahere nituntur ad iudicium seculare manifesta sint sacrorum canonum statuta, quorundam tamen astutia fraudulenta sub miserabilitatis, aut oppressionis colore ad vetita peragendum iudicia, excogitatas nituntur semitas inuenire. Talium ergo abusibus pro libertate, ac immunitate ecclesiasticæ conseruationis per statuta iam iuris remedia districtè præcipimus obuiri: vniuersis ecclesiarum Prælati in virtute sanctæ obedientiæ iniungentes, quatenus statutum foelicis memoriæ Bonifacii octauii incipiens **QVONIAM INTELEXIMVS**, in suis synodis, & in suarum diocesium ecclesiis faciant publicari: & cõtra ipsum venientes excõmunicatos declarent, & faciant publicè nuntiari: sacris canonibus, statutis prouincialibus, ac synodalibus saluis remanentibus, & illæsis.

IDEM PETRVS DE
Fuxo in eodem.

Quicumque ecclesiasticus dominum secularem contra ecclesiasticum, ecclesiamve aliquam instigauerit, inflammauerit, adiuuerit, excommunicatur: ac si beneficiatus fuerit, ad triennium fructibus beneficii suspenditur: si non fuerit, inhabilis ad obtinendum beneficia, eò spatio temporis efficitur.

AVARITIAE facibus succensu quorundam animi adeò inardescunt, vt propriæ salutis obliti, omni diuinæ maiestatis spræto timore, aduersus ecclesiasticam libertatem, ecclesiasticas personas temporalium Dominorum, Consiliariorum, ac Officialium eorundem, Vniuersitatumve regimini præsentium inflammare animos, & accèdere moliantur. Vt igitur tam detestabilis malignorum audacia compescatur, præsentis nostræ constitutionis tenore sancimus, vt quæcunque persona religiosa, siue ecclesiastica, cuiusuis gradus, status, aut conditionis existat, palàm vel occultè Principem, Dominum temporalem, Officialem, secularem Iudicem, vel vniuersitatis Rectorem, aut ipsam Vniuersitatem cõtra iura ecclesiæ, vel ipsius ecclesiasticam libertatem inflammauerit, vel consilium, aut patrociniū dederit, vel ecclesiast

clesiastica instrumenta in præiudicium ecclesiæ scienter occultauerit, vel contra ipsam ecclesiam dolosè voluntariè exhibuerit, excommunicationis sententia, absq; spe veniæ, innodetur: & à beneficiorum suorum fructibus, si beneficiatus fuerit, per triennium sit suspensus. Si verò non fuerit beneficiatus, per idem tempus sit inhabilis ad quodcunque ecclesiasticum beneficium obtinendum. Vniuersis Prælati sub obtestatione diuini iudicii præcipimus, & mandamus, vt à prædictis se abstineant: aliis pœnis à iure communi, constitutionibus prouincialibus, & synodalibus constitutis in suo robore duraturis.

NE CLERICI, VEL MONACHI NE-
gotiis secularibus se immisceant.
Tit. XXIX.

IOANNES SABINENSIS IN CONCILIO
Ilerdæ celebrato, anno Dñi. M. CX XIX. Quar-
to Cal. Aprilis. Cap. à crapula. §. Sen-
tentiam sanguinis.

Clerici prohibentur sententiam sanguinariam, vel dictare, vel proferre, vel ei interesse, aut interuenire: qui contra fecerint, si fuerint beneficiati, tandiu beneficiis suspenduntur, quandiu in contumacia permanerint: qui nõ fuerint, ecclesiæ ingressu interduntur.

SENTENTIAM sanguinis nullus clericus dictet, aut proferat: nec literas dictet, vel scribat pro vindicta sanguinis detinendas: nec vindictam sanguinis exerceat, vel vbi exerceatur interfit, & infra. Si quis autem contra hanc constitutionem venire præsumperit, si beneficiatus sit, suspendatur ab omnibus beneficiis: & cum ad emendationem venerit, tanto tempore postmodum eorum perceptione beneficiorum careat, quanto in sua cõtumacia permanere præsumperit. Si verò beneficiatus non fuerit, ab introitu ecclesiæ suspendatur.

PETRVS IN PRIMO CONCILIO
Tarracone celebrato, anno Dñi. M. CC-
XXXIX. Decimo quarto
Calen. Maii.

Ecclesiastici, qui curam habent animarum, dignitatẽve aliquam, à laicis officiis arcentur: monentur que perpetuò suis beneficiis asidere.

STATVIMVS & mandamus, quòd curam animarum habentes, & qui sunt in personatibus, vel dignitatibus constituti, publica officia secularia non assumant: nec Vicarias, nec Baiulias teneant laicorum: sed in suis ecclesiis personalem, & continuam faciant residentiam, sicut decet.

Q PET

PETRVS SECVNDVS TARRACONENSIS

Archiepiscopus in concilio celebrato, anno Domini.

M. CCCLXX. Decimo quinto

Calendas Decembris.

Ecclesiastici vetantur plus vini, vel tritici emere quam vt ex sustentatione familiaria decem faumata, vel vini, vel tritici super sint. Si super fuerint, partim Ordinario, partim ecclesiarum fabricae applicantur.

AVARITIAE caecitas, & damnanda ambitionis improbitas ita animos quorundam excacat, vt quae sibi sunt prohibita, aliis exquisitis coloribus vsurpent. Hinc est, quod nonnulli clerici beneficiati, seu in sacris ordinibus constituti sub colore faciendi sibi, & suae familiae prouisionem, graenum & vindemiam, vel vinum in tantam quantitatem emunt, vt retenta prouisione, de hoc quod superest mercimonium publice faciant, ac si essent laici publici mercatores. Nos attendentes quod secundum eloquium sacrae scripturae, clericos negotiatores vt pestem fugere debemus, eodem approbante concilio statuimus, vt ne quis beneficiatus, seu in sacris ordinibus constitutus sit ausus emere bladum, vindemiam, vel vinum, cum in his magis quam in aliis communiter inducatur caritas: nisi ad suam, & suae familiae duntaxat prouisionem. At si forte deducta praefata prouisione aliquid sibi super fuerit, & ad decem faumatas bladi, & ad decem faumatas vini non ascenderit, licentiam vendendi concedimus, & facultatem: cum ita limitate prouisio fieri non possit. Alias de his, quae plus praefati clerici emerint scienter in fraudem, vt verisimile sit quod causa negotiationis emerint, Episcopo, sub cuius dioecesi fuerint dicti clerici, & aliis Praelatis iurisdictionem habentibus medietas acquiratur: alia vero medietas fabricae, vel in ornamenta ecclesiae, vbi domiciliati fuerint, ipso iure applicetur. Hanc autem constitutionem ad illos, qui ratione Conuentus, Collegii, vel alterius administrationis habent facere prouisiones, vel ad illos, qui redditus, aut proventus ecclesiarum, seu clericorum emerint, quoad ipsos redditus, & prouisiones praedictas extendere nolumus villo modo.

PETRVS DE CARDONA TARRACONENSIS

Archiepiscopus in concilio Barcinone celebrato,

anno Domini. M. D. XVII. Pri-

die Calendas Iulii.

Clerici, si mercaturam exercuerint, mercibus mulctantur ordinario applicandis.

CLERICI in sacris ordinibus constituti, & Religiosi mercaturam exercentes, vel illicitè pecunias mutuantes, praeterquam in casibus à iure permissis, mercimonia, & negotiationem, ac pecunias sic mutuatas amittant, & eorum ordinariis applicentur.

LIBER

LIBER QVARTVS.

DE SPONSALIBVS, ET MATRIMONIIS.

TIT. I.

IOANNES PATRIARCHA ALEXANDRINVS

administratores ecclesiae Tarraconensis in primo concilio

Tarracone celebrato, anno Domini. M.

CCCXXIX. Quarto

Cal. Martii.

Curandum Episcopis, vt per peritos modo sacrorum canonum matrimoniales causas, & in ciuitatibus insignibus audiantur: alioqui irriti processus. Recipi tamen testes extra loca memorata posse decernitur.

ANIMARVM periculum vt euitetur, statuedo praecipimus in virtute sanctae obedienciae vniuersis Episcopis nostrae prouinciae, ne causas matrimoniales ad eorum forum spectantes, sub generali, vel speciali commissione audiri, vel decidi permittant: nisi per illos, qui statuta canonum non ignorant, & peritiam habent iudicandi: & in ciuitatibus, vel locis insignibus, vbi haberi possit copia peritorum: alias processus sit irritus, & inanis. Per haec tamen receptionem testium extra dicta loca, vbi oportuerit, non intendimus prohibere.

DE CLANDESTINA DESPONSATIONE. Tit. II.

IOANNES SABINENSIS IN CONCILIO

Ilerdae celebrato, anno Domini. M. CXXIX.

Quarto Calendas Aprilis. C. Districte

praecipimus. §. Qui vero clandestina.

Qui clandestina matrimonia contraxerint, excommunicantur: & donec de legitimatione constiterit, separari iubentur.

Q 2 QVIA

QVI verò clandestina cōtraxerint matrimonia, tanquā excōmunicati ab omnibus euitentur: & donec de legitimatione, id est, de consanguinitate, vel de affinitate personarum ecclesiæ constiterit, adinuicem separentur.

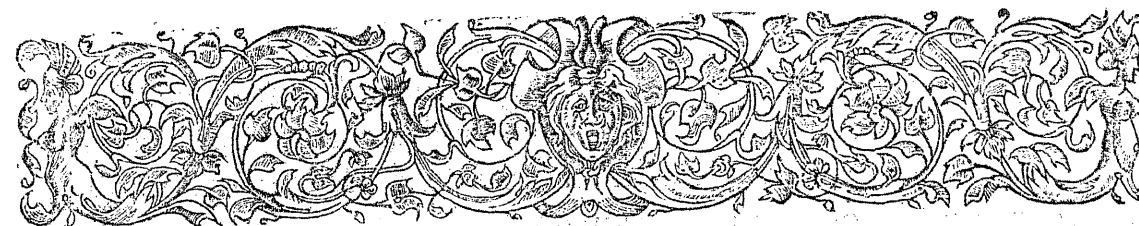
DE CONSANGVINITATE, ET
affinitate. Tit. III.

IDEM IN EODEM.

Qui in gradu prohibito contrahunt matrimonium, excommunicantur, & separentur.

DISTRICTE præcipimus per omnes ecclesias in præcipuis solennitatibus excōmunicatos publicè denuntiari omnes illos, qui in gradu prohibito matrimonia contrahere præsumperint. Illi autem qui in gradu prohibito non matrimonia, sed contubernia contraxerint, nisi infra annum dispensationem obtinuerint, extunc excōmunicationis sententia se noverint innodatos. Interim autem à carnali copula, eisdem præcipimus abstinere: & donec de legitimatione personarum ecclesiæ constiterit, adinuicem separentur.

LIBER.

LIBER QVINTVS.

DE ACCVSATIO-

NIBVS. TIT.

PRIMVS.

ENNECVS TARRACONENSIS ARCHI-

episcopus in primo concilio Tarracone celebrato, anno Domini. M. CCCXCI.

Nonis Aprilis.

Capitula, quæ à procuratore fiscali contra clericum proponuntur, non admittenda, nisi iurauerit se credere vera esse.

QUONIAM nonnulli Procuratores fiscales suo officio potius ad calumniam, quàm vt corrigantur clericorum facinora abutentes, capitula cōtra clericos offerant, quæ probari non possunt, super quibus se clerici defendentes pluries molestantur: iubemus talia capitula contra clericos per Officiales ecclesiasticos nostræ prouinciæ nullatenus admitti: nisi in principio sui officii iurauerit offerēs procurator capitula, quæ producet, se credere vera esse, & ea posse probare.

PETRVS DE FVXO, CARDINALIS, APOSTOLICÆ sedis Legatus in concilio Dertusæ celebrato,

anno Domini. M. CCCCXXIX.

Nonis Nouembris.

Monentur Prælati regulares in castigandis subditorum flagitiis euigilare: alioqui futurum, vt à sede apostolica puniantur.

QUONIAM si gubernaculum disciplinæ cōtemnitur, instat vt Religio naufragetur, & in non modicum religionis scandalū effrenata irreligiositas euehatur, si delinquentium insolentia debitæ correctionis verberibus non fuerit castigata, religionum ordinum gubernationi, vel regimini Præsidentes sub obtestatione diuini iudicii cōmonemus, vt circa suorum corrigendos excessus tanto magis vigilanter attendant, & constanter assurgant, quanto eorum infamia, quorum per status sublimitatem, & regularis vitæ, ac san-

Q 3 Etimon

Etimoniz puritatem mores, & vita esse debent ceteris in speculum, & exemplum, per actus contrarios cedit in graue scandalum aliorum. Quod si talium delinquentium notorios excessus Prælati eorum debita castigatione punire neglexerint, vltra diuinam vindictam à sede apostolica absque spe veniæ sperent durissimam vltionem.

DE SIMONIA, ET NE ALIQVID
pro spiritualibus exigatur, vel promittatur. Tit. II.

IOANNES SABINENSIS IN CONCILIO
Ilerdæ celebrato, anno Domini. M. CXXIX.
Quarto Calendas Aprilis.

Clerici officiis suis suspenduntur, qui pro cõcessione spiritualium quippiam pecuniæ exegerint. Laici quoque iubentur hoc statutum obseruare.

SICVT est in generali statutum concilio præcipimus, ne pro consecratione Episcoporum, benedictionibus Abbatum, vel eorum installationibus, siue pro ordinationibus clericorum quisquam quocunque prætextu, siue scriptura: vel rei alterius aliquid exigere, vel extorquere præsumat. Clerici quoque pro exequiis triennialibus, vel annualibus mortuorum, benedictionibus nubentium, & similibus pecuniam non exigant, vel extorqueant: nec dilationes, aut impedimenta fraudulenter opponant, sed sicut statutum est in concilio, libera conferant ecclesiastica sacramenta. Alioquin ab officio suspendantur. Laici quoque per Episcopum loci compellantur obedientiam in talibus piam, & laudabilem consuetudinem obseruare.

NE PRAELATI VICES SVAS SVB
annuo censu concedant. Tit. III.

PETRVS SECVNDVS TARRACONENSIS
Archiepiscopus in concilio per eum celebrato Tarracone, anno Dñi. M. CCCLXX. septimo Idus Nouembris.

Emolumenta sigilli Prælatorum non posse vendi, aut arrendari.

VIA secundum Apostolum nõ solum à malo, sed ab omni specie mali est abstinendum, & non solum fraudes sunt vitandæ, sed etiam via eisdem pro posse præcludenda, Ordinamus & statuimus eodem approbante concilio, quod emolumenta proprii sigilli Episcoporum, seu Prælatorum infra prouinciam consistentium non possint per quoscunq; specialiter vendi, seu etiam arrendari. Et, si cõtrarium factum fuerit, arrendatio, seu venditio ipso facto nulla existat: & arrendatores, seu emptores excommunicationis sententiam incurrant.

DE

DE MAGISTRIS, ET NE ALI-
quid exigatur pro licentia docendi.
Tit. IIII.

IOANNES SABINENSIS IN CONCILIO
Ilerdæ celebrato, anno Domini. M.
CXXIX. Quarto Calendas Aprilis.

Episcopis verbum vitæ in suis diocesis prædicandum, aut ab iis idoneos viros destinari debere qui id annuntient, quique onus Episcopale subleuent prædicando, confessiones audiendo, aliisque obeundo, quæ ad salutem animarum pertinent. In ecclesia cathedrali, ac etiam conuentali, vbi tales non fuerint, duos debere assumi, quos si ad id muneris Capitula, ex quorum consensu canonice conferuntur, vocare noluerint, id facere diocesano licere decernitur: à Prælato autem, vbi fuerint Canonici regulares, de conuentu duos eligi debere: qui Theologiae dent operam.

VAM salubre sit, quã vtile prædicatores per singulas dioceses ordinari, apparet ex dispendio quod sequitur ex prædicationis defectu. Quare Prælati omnibus sub animaduersione diuinæ vltionis districtè præcipimus, quod per se, vel per alios viros ad prædicationis officium idoneos per suas dioceses prædicent verbum salutis æternæ. Et quia prouidè statutum est in concilio generali, vt tam in cathedralibus, quàm in aliis conuentalibus ecclesiis viri assumantur idonei, quos Episcopi possint habere coadiutores, & cooperatores in faciendis prædicationibus, & in confessionibus audiendis, & in aliis quæ ad salutem pertinent animarum, vt iam sacra constitutio debitum sortiatur effectum, præcipimus, vt in quacunq; ecclesia cathedrali, vbi tales duo non fuerint, assumantur de nouo, & in aliis conuentalibus ecclesiis tales assumantur. In aliis autè ecclesiis, in quibus de Capituli consensu canonice conferuntur, si Capitulum, vel aliquis de Capitulo talium vocationi noluerit consentire, diocesanus nihilominus hoc faciat præsentis auctoritate concilii: ne per talem cõtradictionem communis impediatur vtilitas, & sacre constitutionis prouidentia eludatur. In illis verò cathedralibus ecclesiis, in quibus sunt Canonici regulares, à diocesano Priori, & maiori Archidiacono successiuè duo eligantur de conuentu, qui magis sint docibiles: vt in Theologia studeant, & præbendas suas integrè in scholis habeant. Et quia studet vt Episcopo deseruiant, vsque ad mediocres expensas, si necesse fuerit, Episcopus superaddat.

IDEM IOANNES SABINENSIS
in eodem.

Præcipitur scholas Grammatices, ac magistros in singulis Archidiaconatibus statui debere: magistris autem necessaria suppeditari non solum ab ea ecclesia in qua docebunt, sed etiam à vicinis, idque pro cuiusque facultatibus.

CVM

QUOD in generali concilio pia fuerit constitutione prouisum non solum in cathedralibus ecclesiis, sed etiam in aliis, in quibus suppetunt facultates, magistris, qui ibidem laborant in doctrina, prouideatur in beneficio competentis: nos attendentes quod in partibus Hispaniæ ex defectu studiorum, & literaturæ multa & intolerabilia detrimenta animarum proueniunt, non solum in locis statutis prædictam constitutionem præcipimus obseruari, verum etiam ad multiplicem ignorantiam extirpandam eatenus scholas multiplicari statuimus, ut per singulas dioceses in quolibet Archidiaconatu certis locis, si ad hæc loca idonea inuenta fuerint, per prouisionem Episcopi scholæ de Grammatica statuatur, & magistri collocentur. Quibus de ipsius Episcopi prouisione vel ordinatione, si ipsius loci, in quo scholæ fuerint, non sufficiat ecclesia, de aliis ecclesiis circa positis secundum singularum facultates competenter præcipimus prouideri: ne ex defectu magistrorum illiterati suam possint ignorantiam excusare.

IOANNES PATRIARCHA ALEXANDRINVS
administrator ecclesiæ Tarraconensis in concilio Tarra-
cone celebrato, anno Domini. M. CCC-
XXIX. Quarto Calendas
Martij.

Statuitur duos de quoque Capitulo ad Theologiæ, & iuris canonici studia mitti ab Episcopo, & Capitulo debere: iis autem reuocatis, infra sex menses alios duos. In quo si negligentes Episcopi fuerint, & Capitula, ius mittendi ad Archiepiscopum deuolui. Eos vero qui missi fuerint, exceptis quotidianis distributionibus, cætera integrè debere percipere: ac si ecclesiis residerent.

QUOD VIA viris literatis ecclesia in suis actibus noscitur indigere, prædecessorum nostrorum sequentes vestigia prouidè duximus statuendū, quod de qualibet ecclesia cathedrali per Episcopum, & Capitulum duæ personæ docibiles ad Theologiæ, vel iuris canonici studium transmittantur. Et cum per tempus sufficiens ad mittentium arbitrium studuerint in altera de dictis sciētis, ad ecclesiam propriam reuocentur: & duæ aliæ ad dictum studium destinentur non obstantè contraria consuetudine, vel statuto. Qui si mittere personas prædictas cessauerint per sex menses, ex tunc ea vice potestas eligendi, & mittendi easdem ad nos, & successores nostros Tarraconenses Archiepiscopos deuoluatur. Et idem in aliis cōuentualibus ecclesiis nostræ prouinciæ, ubi ad minus sint decem personæ tanquam collegium, & habeant Prælatum, præcipimus obseruari: saluis constitutionibus, seu consuetudinibus ecclesiarum, in quibus hæc missio ad Episcopum tantum dignoscitur pertinere. Ita tamen quod si dictus Episcopus infra dictū tempus negligens fuerit, ad nos missio huiusmodi, ut prædicatur, deuoluatur: personæ verò prædictæ in dicto studio existentes, omnia ea quotidianis distrib

distributionibus duntaxat exceptis, percipiant, quæ perciperent si in eisdem ecclesiis personaliter residerent.

DE IVDÆIS, SARRACENIS, ET
eorum seruis. Tit. V.

IOANNES SABINENSIS IN CONCILIO
Ilerdæ celebrato, anno Domini. M. CXXIX.
Quarto Calendas Aprilis.

Iudæis cappis clausis indui non licere.

QUOD Iudæi signo notabili à Christianis discerni debeant absurdū est nimis quod personis ecclesiasticis in habitu clausas cappas deferendo se conformari præsumant. Quocirca districtè præcipimus ipsos à tali præsumptione per distinctionem ecclesiasticam coerceri.

IDEM IOANNES SABINENSIS
in eodem.

Excommunicantur qui cōmercium cum Mauris habuerint. Qui autem ad Mauros defecerint, ut in Christianos bellum gerant, excommunicatos nuntiari debere, nec eos nisi à sede apostolica absolui posse.

CONSTITUTIONEM domini Alexandri, & Innocentii tertii ad memoriā reducentes, & causam necessariam habentes, eidem constitutioni adiiciendo præcipimus, ut singulis diebus dominicis sacerdotes excommunicatos denuntient omnes illos qui mittunt, deferunt, aut deducunt, aut vendunt per se, vel per alios Mauros, vel aliis ex parte Maurorum arma, ferrum, lignamina, nauium instrumenta, panem, equos, bestias, vel animalia ad comedendum, vel ad terras colendum, vel equitandum. Et hanc sententiam sacerdotes districtius obseruent vsque ad satisfactionem condignam. Omnes quoque Christiani tam milites, quàm alii qui se ad Mauros transfulerint ad faciendum guerram Christianis, excommunicati denuntientur, nec sine auctoritate sedis apostolicæ absoluantur.

IDEM IOANNES SABINENSIS
in eodem.

Qui Sarracenis Christianum vendiderit, eo admissio, excommunicatus est: nec nisi à sede apostolica absolui potest.

STATVIMVS de cætero, ut quicumque Christianum, vel Christianam vendiderit Sarracenis, ipso facto sit excommunicatus: nec possit absolutionis beneficium obtinere, sine auctoritate sedis apostolicæ.

Confirmatur approbatione apostolica edictum regium, quo Iudæis ad fidem conuersis bona, quæ antè possederunt, integra relinquuntur.

R. INNO

INNOCENTIVS Episcopus seruus seruorum Dei venerabili fratri Archiepiscopo Tarraconensi salutē, & apostolicam benedictionem. Ea quæ ad Regis æterni gloriam, & Christianæ religionis augmentum terreni Reges, seu principes ordinant, statuunt, vel disponūt, tanto feruentius, & libentius à quibuslibet sunt fidelibus cuiuscunq; dignitatis, conditionis, vel ordinis irrefragabiliter obseruanda, quanto potius diuinæ creduntur placita maiestati, & ex eis Christum collaudantium agmina potiora noscuntur suscipere incrementa. Tua sanè iucunda nobis ferens petitio continebat, quòd charissimus in CHRISTO filius noster illustris Rex Aragonū à Domino benedictus, toto mentis affectu illi placere desiderās, in cuius manu sunt omnium potestates, & omnium iura regnorum, & ab illo dignitatem regiam recognoscens, illiq; totū quod est attribuens, & quod habet: qui fecit omnia solo verbo, illiusq; menti suæ timorem pariter, & amorem à pueritiæ suæ flore vehementer infigens, ad augmentandum Domino populum, per quem per amplius, & perfectius nomē glorificari valeat Crucifixi, deliberatione sancta duxit & prouida statuendum, vt in omni terra suo dominio, iurisdictioni subiecta Sarracenus quilibet, & Iudæus de ignorantia tenebris ad viam veritatis, quæ CHRISTVS est, per sanctæ regenerationis lauacrum se conuertens, omnia bona sua mobilia, & immobilia, quæ ante suam ad CHRISTVM conuersionem habebat, integrè, ac liberè, sine impedimento, & contradictione cuiuscunq; retinere possit: auctoritate Regia, & perpetuo possidere statuto: prohibitione, vel pacto prædecessorum Regis eiusdem, seu cuiuslibet alterius obtenta, aut consuetudine non obstantē; prout in eiusdem Regis literis confectis exinde perspeximus plenius contineri. Nos igitur statutum huiusmodi tam sanctum, atque laudabile, ratum, & gratum habentes, illud auctoritate apostolica confirmamus, & præsentis scripti patrocinio communimus. Tenorem autem literarum ipsarum fecimus præsentibus inferi, qui talis est,

NOVERINT vniuersi, quòd nos Iacobus Dei gratia Rex Aragonum, Maioricarum, & Valentia, Comes Barcinonis, & Vrgelli, & dominus Montis pessulani, per nos & omnes successores nostros, tam in Aragonia, & Cathalonia, Maioricis, Monte pessulano, quàm in regno Valentia, ac vniuerso dominio, ac iurisdictione nostra quàm alicubi nunc habemus, vel in posterum nos, & successores nostri auxiliante Domino habituri sumus, pro amore Domini nostri IESV CHRISTI, & gloriosæ virginis matris suæ, & remedio animæ nostræ in perpetuum statuimus, quòd quicumq; Iudæus, vel Sarracenus spiritus sancti gratia fidem voluerit orthodoxam recipere, ac baptismi lauacrum salutaris, liberè & absq; contradictione vllius possit hoc facere: non obstante prædecessorū nostrorum, vel alicuius statuto, prohibitione, vel pacto, vel etiam super hoc

hoc obtenta consuetudine: ita quod propter hoc nihil de bonis suis mobilibus, & immobilibus, ac se mouentibus, quæ prius habebat, amittat: imò vniuersa securè, ac liberè habeat, teneat, & possideat auctoritate nostra: salua legitima filiorum, & iure proximorum conuersi: ita videlicet quòd de bonis conuersi dicti filii, seu proximi nihil ipso viuente, sed post mortem eius illud solū, & nihil amplius petere valeant, quàm q, si decessisset in iudaismo, vel paganismo, petere rationabiliter potuissent. Vt, sicut tales diuinam ex hoc gratiam promerentur, sic & nostrā, qui Dei voluntatem, & beneplacitū imitari debemus, obtinere noscantur. Statuimus insuper in perpetuum, & firmiter sub pœna pecuniaria arbitrio iudicis infligenda prohibemus, ne alicui de iudaismo, vel paganismo ad fidem nostram catholicam conuerso præsumat aliquis cuiuscunq; conditionis impropere conditionem suam: dicendo, vel vocādo eum, Renegat, vel Tornadiz, vel consimile verbum. Volumus etiam, & statuimus, quòd quodocunq; Archiepiscopus, Episcopi, vel fratres prædicatores, aut minores accesserint ad villas, vel loca vbi Sarraceni, vel Iudæi moram fecerint, & verbum Dei dictis Iudæis, vel Sarracenis proponere voluerint, ipsi ad vocationem ipsorū conueniant, & patienter audiant prædicationem eorum: et Officiales nostri (si gratis venire noluerint) eos ad hoc omni excusatione postposita compellant. Mandamus itaq; Vicariis, Baiulis, Curiis, & nostris subditis, & Officialibus vniuersis præsentibus & futuris, quatenus omnia supradicta vbique teneri, & obseruari inuiolabiliter faciant: si de nostri confidunt gratia, & amore. Datum Ilerdæ anno à natiuitate Domini, M. C C X L I I. quarto Idus Martii. Signū Iacobi Dei gratia Regis Aragonum, Maioricarum, & Valentia, Comitum Barcinonis, & Vrgelli: & domini Montis pessulani. Testes sunt G. de monte catheno, R. de Lizana, P. Comes Vrgelli, P. de monte catheno. Assallitus de Gudal. Signū Guilelmi scribæ, qui de mandato domini Regis hoc scribi fecit, loco, die, & anno præfixis. Signum R. Ilerdensis Episcopi: qui hoc translatum sumptū de originali cum sigillo maiori domini Regis nobis legi fecimus de verbo ad verbū, & sigillo nostro corroborauimus. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostræ confirmationis infringere, vel ei ausu temerario contrā ire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem omnipotentis Dei, & beatorum Petri & Pauli Apostolorum eius se nouerit incurсурū. Datum Lugduni XIII. Calendas Septembris. Pontificatus nostri, anno tertio.

BERNARDVS ARCHIEPISCOPVS IN
primo concilio Tarracone celebrato, anno Domini. M.
CCLXXIII. Nono Calendas Februarii.

Mulieres prohibentur Iudæis cohabitare, & eorum filios alere. Si fecerint, excommunicantur: iubenturque publicè excommunicatæ nuntiarī, ac vitari. Ac

R 2 ne fac

ne facile ex ignoratione excommunicatione illaqueentur, præcipitur vt hæc constitutio quotannis publicetur: præsertim vbi Iudæi morabuntur.

STATVIMVS etiam sacro approbante concilio, quòd nulla mulier Christiana alicuius loci prouinciæ Tarraconensis audeat habitare cum Iudæis, aut filias, vel filios eorū nutrire, seu lactare: & quæcunque contra huiusmodi inhibitionem nostram, postquam monita fuerit super hoc, præsumperit facere supradicta, decernimus eam, vel eas extunc excommunicationis sententiæ subiaccere: ita videlicet quòd cum illud Diocesano, aut Rectori illius loci, vbi mulieres culpabiles super hoc repertæ fuerint, extiterit nunciatū, per iam dictum Diocesanus, aut Rectorem ipsæ mulieres excommunicatæ nuncientur, & tanquam excommunicatas faciant ab omnibus euitari. Et, ne ipsæ mulieres de facili in excommunicationis laqueum incidere valeant, ipso facto volumus, & mādamus quòd præfens cōstitutio per Diocesanos, aut Rectores locorum, in quibus Iudæi morantur, semel annis singulis publicetur.

IOANNES PATRIARCHA ALEXANDRINVS
administrator ecclesiæ Tarraconensis in primo concilio
per ipsum Tarracone celebrato, anno Domini. M. CCCXXIX. Quarto
Calend. Martii.

Domini temporalibus iniungitur, vt in locis ditionis suæ prohibeant à Sarracenis Mahometi nomen publicè inuocari. Quod nisi fecerint, excōmunicantur: & loca, vbi eiusmodi facta fuerit inuocatio, subiaccere interdico statuitur. Mōnentur insuper domini temporales, ne Iudæos, aut Sarracenos publicè obire feruilia opera permittant, quādo Christiani festum aliquè diem celebrabunt.

VANVIS circa multa inuigilare habeat, & debeat sollicitudo officii pastoralis, feruentiori tamen zelo ipsam ad ea conuenit propensius excitari, quæ in diuini nominis opprobriū vergere dignoscuntur. Hinc est quòd cum in Vienne generali concilio prouidè fuerit ordinatum, & principibus Christianis sub obtestatione diuini iudicii iniunctum, vt à terris suis abominabilè auferrent abusum, quo Sarraceni eisdem subiecti alta voce inuocabant perfidi nomen Mahometi. Cui sanctæ constitutioni licet dominus Rex paruerit, sicut princeps catholicus, & fidelis: tamē quidam in nostra prouincia Tarraconensi quæ sua sunt quærentes, non quæ IESV CHRISTI, prædictam prohibitionem minimè seruauerūt: imo adhuc in eorū locis audita fuit sacrilega inuocatio sicut prius, in diuinæ maiestatis offensam, & animarum suarum graue periculum, & iacturam. Quapropter non valentes tantam Dei offensam, & ecclesiæ tolerare, cum iuxta canonicas sanctiones peccatū paganitatis incurrat, qui se Christianum afferens sedi apostolicæ obedire contemnit, sacro approbante

bante concilio, prædictos omnes dominos temporales Sarracenorū dominium obtinentes cuiuscunque status, vel conditionis existant, moneamus, & eisdem iniungimus, vt infra duos menses à publicatione præfentis constitutionis continuè numerandos prohibeāt, & prohibere faciant, ne talis nefanda professio, & proclamatio in locis eorum fiat: alioquin, quia facientes culpam habent, qui, dum possunt, manifesto facinorū desinunt obuiare, excōmunicationis sententiæ se nouerint subiaccere: & eorum terram, seu loca, quæ in illa habent diocesi, in qua fit proclamatio, supposita sint ecclesiastico interdico: à qua sententia nequaquam absoluantur, nec interdictū relaxetur, donec prædicta fieri prohibuerint cum effectu. Monemus insuper, & hortamur in Domino præfatū dominum Regem, & quoscunque alios dominos temporales nostræ prouinciæ, vt ob diuinam reuerentiam, & vt æternæ beatitudinis præmia consequantur, prohibeant Iudæis, & Sarracenis sub eorum dominio simul cum Christianis degentibus, ne diebus dominicis, & festiuis, quibus à feruilibus operibus abstinent Christiani, in plateis, vicis, aut aliis locis publicis feruilia, seu mechanica opera coram Christianis publicè operentur.

IDEM IOANNES IN EODEM.

Prohibentur Christiani nuptiis infidelium, circumcissionibus, sepulturis, & conuiuiis eorum interesse, & compatres fieri. Si fecerint, excōmunicationi subiaccere.

ABVSVS quidam abominabilis nomini Christiano in locis aliquibus Tarraconensis prouinciæ inoleuit, quòd Christiani aliqui Iudæorū, & Sarracenorū nuptiis, circumcissionibus, & sepulturis interesse præsumunt causa honorandi eosdem, & in ipsorū, ex causis præmissis, cæremoniis cum eisdem comedere non verentur, ac in dictis circumcissionibus compaternitatis vinculum, quod nefas est dicere, contrahere cum eisdem. Nos igitur volentes abusum huiusmodi de nostra prouincia extirpare, prædicta, & quælibet prædictorum fieri de cætero prohibemus. Si quis verò contra hanc inhibitionem fecerit, excōmunicationis sententiæ se nouerit subiaccere.

PETRVS DE LVNA, CARDINALIS APOSTOLICÆ sedis Legatus in concilio Gerundæ celebrato,
anno Domini. M. CCCCII. Octauo
Calendas Nouembris.

Christiani iubentur domicilia separata à Iudæis, & Sarracenis habere: his autem præscribi limites, intra quos separatim à Christianis habitent, tamen permittitur, vt officinas, ac tabernas habeāt in plateis, ac locis ad id idoneis cōstitutas.

ETSI Christiana religio Iudæos, & Sarracenos ex eo non debeat abiicere, quia nostri cōditoris imaginem constat eos habere, quia tamen ex eorum frequenti cōmunionem, experientia docente, nouerimus damna corporibus, et animabus fidelium pericula, & scandala plurima prouenisse, deliberatione prouida statui-

mus, vt Iudæi, & Sarraceni inter Christianos, vel Christiani inter Iudeos & Sarracenos domos, hospitia, seu alia receptacula, in quibus habitent nullatenus permittantur habere: sed in ciuitatibus, & locis, vbi certæ limitationes sunt eisdem Iudæis, & Sarracenis deputatæ, reducuntur ad eas, & infra ipsas constituunt habitationes suas. Vbi verò Iudæi, & Sarraceni prædicti ad habitandum non habuerint huiusmodi habitationes, seu limitationes, vel terminos deputatos, limitentur & assignentur eisdem partes aliquæ in ciuitatibus, & locis prædictis à Christianorum habitationibus separatæ: infra quas se reducant, nec extra dictam limitationem permittantur quomodolibet commorari: nisi fortè sint aliqui Iudæi, & Sarraceni mercatores, vel alia quæcunq; officia, aut opera mechanica exercentes, seu merces vendentes, quos pro huiusmodi operibus exercendis, & mercibus vendendis in plateis, vel aliis locis publicis ciuitatum, & locorum vbi existunt, permittimus habere operatoria, tentoria, tabulas, seu boticas: dum tamen inter loca eis deputata, vel in posterum eis deputanda domos, seu habitationes principales cum filiis, & vxoribus teneant, ad quas se de nocte reducant. Christiani autem qui intra limitationem Iudæis, vel Sarracenis assignatam, vel assignandam habitare præsumperint, & infra duos menses à die publicationis præsentium factæ in ecclesia cathedrali ciuitatis, vel diocesis vbi moram trahunt, se ad commorandum inter Christianos reducere non curauerint, ad id per censuram ecclesiasticam compellantur. Iudæis verò, & Sarracenis, si infra dictum terminum duorum mensium vbi limitatio est facta, vel postquã dictæ limitationes de ordinatione, & voluntate domini Regis, vel cuiuscunq; alterius domini ecclesiastici, vel temporalis ciuitatis, vel loci factæ fuerint, si ad easdẽ reducere noluerint, vel neglexerint, Christianorum cõmunio subtrahatur.

IDEM IN EODEM.

Infideles prohibentur diebus, qui festi à Christianis, & habentur & coluntur, aut merces vendere, aut opera seruilia exercere: idque ne faciant, priuatione communicationis Christianorum coërcendi.

EDIT in opprobrium religionis Christianæ, quòd Iudæi, & Sarraceni inter christicolos habitates, diebus dominicis, & festiuis mercimonia vendere, & artificia, ac mechanica opera exercere publicè non verentur. Cùm autẽ hoc in diuinæ maiestatis offensam non sit à Christi fidelibus aliquatenus tolerandum, ipsis Iudæis, & Sarracenis ne mercimonia vendere, aut qualiacunque artificia, seu opera mechanica publicè exercere præsumant diebus dominicis & festiuis, qui per Christianos coluntur, districtiùs inhibemus: & ad id compelli per locorum ordinarios, aut iudices seculares, sub quorum iurisdictione Iudæi, & Sarraceni viuere dignoscuntur, per subtractionem cõmunionis fidelium, & alias pœnas temporales auctorit

Autoritate nostra, qua fungimur, præcipimus & mandamus. Quòd si seculares iudices negligentes fuerint in præmissis, ad hoc per censuram ecclesiasticam compellantur.

PETRVS DE FVXO, CARDINALIS, SEDIS
apostolicæ Legatus in concilio Dertusæ celebrato,
anno Domini. M. CCCCXXIX.
Nonis Nouembris.

Monentur domini temporales dare operam, vt Clementinæ de Iudæis, & Sarracenis obseruentur.

ZELVS diuini honoris nos commouet, vt quod tam patenter in offensam diuini honoris cedit, & quod est opprobrium fidei Christianæ, disperdere, & euellere pro viribus enitatur. Zelatorem igitur principem veræ fidei, vigilemq; cultorem dominum Aragonum Regem, omnesq; ipsius ditionis Prælatos, Barones, & nobiles, & milites, ac vniuersitates monemus, et per viscera diuinæ misericordiæ obsecramus, quatenus ad obseruantiam Clementinæ de Iudæis, & Sarracenis sic, & prout ad vnumquemque pertinet, opem & operam adhibeat efficacem: eisdem nihilominus iniungentes, quod sacrorum canonum, cõciliorum prouincialium, & synodalium statuta ad Dei honorem in exaltatione fidei Christianæ contra Iudæos, & Sarracenos, & in opprobrium ipsorum edita, inuiolabiliter obseruentur, & ab eorũ subditis tenaciter faciant obseruari: vt plenariæ obseruationis executione clarescant, & pro tanto seruitutis obsequio diuino propitiationis munere potiantur: si diuinã, & sedis apostolicæ effugere voluerint ultionem.

DE HAERETICIS. Tit. VI.

RODERICVS ARCHIEPISCOPVS IN
primo concilio Tarraconẽ celebrato, anno Domini.
M. CCXC. Idibus Martii,

Qui consultò negauerit esse resurrectionem mortuorum, aut vitam æternam, capi iubetur: & si persistit, tanquam hæreticus damnari. Qui per iocum, puniri pro grauitate culpæ, & personæ conditione. Pœna etiam detractoribus fidei irrogari præcipitur. Inquisitores hæreticæ prauitatis à Rectoribus benignè recipi.

NNVLLI à via veritatis auersi euntes per deuiam falsitatis, linguis suis latrare non verentur, vt dicere audeant, quòd non sit resurrectio mortuorum, nec vita sit alia futura. Quod quidem est hæresis, imò plurimum hæresis fundamentum. Statuimus quòd quicumq; scienter talia dixerit ex proposito, capiat: & si persistit in eisdem, tanquam hæreticus condemnetur. Quod si iocose dixerit, vel quacunque animi leuitate, nihilominus secundum qualitatem culpæ, & personæ conditionẽ pœnis legitimis puniatur per
Episcop

Episcopum, & inquisitores hæreticorū à sede apostolica deputatos. Omnes insuper catholicæ fidei detractores pœnam subeāt, quam merentur: vt sciant loqui de fide catholica cum reuerentia, & timore. Volumus etiam & mandamus, quòd clerici, fratres prædicatores, inquisitores hæreticorum à sede apostolica deputati, qui laborant ad extirpandam hæreticam prauitatem, à Rectoribus ecclesiarum, vel eorum Vicariis benignè recipiantur: & in casu necessario, & coram Deo accepto fidei negotio iuuentur efficaciter per eosdem.

IDEM IN EODEM.

Qui falso apostolatam profitentur, capiendi, & de prouincia expellendi.

QUIDAM, qui se dicunt Apostolos, & religiosos se fingunt, sint suis exigentibus meritis per sedem apostolicam excommunicationis vinculo innodati, & postmodum per orbem vagabundi in multis malis fuerint deprehensi, sintque periculosi homines circa fidem, volumus, & etiā ordinamus, vt vbicunque inuenti fuerint, capiantur, & de tota prouincia expellantur.

DE ADULTERIIS. Tit. VII.

PETRVS DE LVNA CARDINALIS, SEDIS apostolicæ Legatus in concilio Gerundæ celebrato, anno Pontificatus Clementis Papæ septimi, XII. Domini. M. CCCII. Octauo Calen. Nouembris.

Si coniugati viri quidem cū cōcubinis, fœminæ autem cū adulteris cōmercium habuerint, aut etiam soluti, si cum infideli, excommunicantur: & ecclesiastica sepultura priuantur, si nōdum elapsi fuerint duo menses obitus tempore, ex quo à concubina discesserint: quantumuis absolutioem fuerint consecuti.

IN paradiso voluptatis, vbi primos parētes plasmauerat creator omnium gloriosus, matrimonium hac lege instituit, vt sic per consensum legitimum fœminæ iungeretur, quòd duobus existentibus in carne vna aliam personam, quæ vnitatem diuideret, superaddere non liceret. Hanc vnitatem nonnulli coniugati Dei timore postposito deturpantes, sicut equus & mulus, quibus non est intellectus, concubinis se immiscere in suarum animarum damnationem publicè non verentur. Contra quos præfatus Iohānes Episcopus Sabinensis Sanctæ Romanæ ecclesiæ cardinalis statuit & ordinauit, vt quicumque coniugatus, qui cōcubinam tenere publicè præsumperit, & insuper non coniugatus qui concubinam infidelem præsumeret detinere, tam ipsi, quam ipsæ excōmunicationis sententiam incurrerent. Nos verò dictam constitutionem innouantes tam prædictos, quam coniugatas, quæ cum adulteris publicè cōmiscantur, & ipsos adulteros prædictos excōmunicationis sententiæ decernimus subiacere: volentes insuper quòd nisi adul-

teri, & alii præfati supradictas cōcubinas, vel coniugatas dictos adulteros per duos menses ante eorum, vel earum obitum dimiserint, & se ab eisdem sine fraude separauerint, etiā si tempore obitus sui, vel antè fuerint à dicta excōmunicationis sententia absoluti, nihilominus tam ipsi, quam ipsæ careant ecclesiastica sepultura. Datum Gerundæ octauo Cal. Nouembris. Pontificatus domini nostri Clementis Papæ septimi, anno XII.

DE RAPTORIBVS, INCENDIARIIS, & Violatoribus ecclesiarum.

Tit. VIII.

PETRVS TARRACONENSIS ARCHIEPISCOPUS in primo concilio, anno Dñi. M. CCCXXXIX. Decimo quarto Cal. Maii.

Incendiarii, & raptores publici vitandi tanquam excommunicati, & nisi satisfecerint, sepultura priuandi.

STATVIMVS, quòd incendiarii, & raptores publici tanquam excommunicati vitentur, & ecclesiastica sepultura careant: nisi per se, vel hæredes satisfactionem fecerint, vel emendam.

DE FURTIS. Tit. IX.

RODERICVS IN QVARTO CONCILIO Tarracone celebrato, anno Dñi. M. CCCV. Octauo Calendas Martii.

Qui instrumenta Tarraconensis ecclesiæ malitiosè suppresserint, ac non infra quindecim dies postquā sciuerint ad Tarraconensem ecclesiam pertinere, reddiderint, excommunicantur: à qua excommunicatione absolui nequeant, nisi satisfecerint.

QVONIAM pontificalem decet solertiam rerum ecclesiarum ita curam gerere, & subiectorum commoda inuestigare, vt ecclesiastica libertas incorrupta persistat, ac singulorū status iugiter seruetur illæsus: iccirco nos Rodericus miferatione diuina sanctæ Tarraconensis ecclesiæ Archiepiscopus in præfata ecclesia sacrum concilium celebrantes, & callidis quorundam machinationibus obuiātes, qui priuilegia, instrumenta, & alia ecclesiastica munimenta ad nos, & nostrā ecclesiam Tarraconensem pertinentia reddere, & restituere contradicūt, sacri approbatione concilii statuimus, quòd quæcunque persona religiosa, vel secularis cuiuscunque gradus, vel conditionis existat, de cætero fraudulenter celare, vel suppressere præsumperit huiusmodi priuilegia, vel instrumenta, vel alia ecclesiastica munimenta, & infra spatium quindecim dierum, postquam sciuerit ea ad nos, & nostram Tarraconensem ecclesiam pertinere, ea nobis reddere, seu restituere malitiosè contempserit, excommunicationis sententiam incurrat ipso facto: à qua absolui nō possit, nisi prius satisfecerit de præmissis.

IOANNES PATRIARCHA ALEXANDRINVS,
Archiepiscopus Tarraconensis in secundo concilio cele-
brato, anno Domini. M. CCCXXI.
Pridie Calen. Februarii.

Iniungitur Episcopis, vt eos Officiales excommunicatos denuntient, qui vel vsu-
ras solui, vel non restitui debere pronuntiarint.

PRO animarum salute prouisum extitit in concilio generali, reprobando vsurariam prauitatem, quod Officiales quicunque seu Iudices, qui vt soluerentur vsuræ, vel vt solute, cum repeterentur, non restituerentur, plenè ac liberè scienter præsumpserint iudicare, excõmunicationis sententiam incurrerent ipso facto. Cum autem aliqui ex eisdem dictam excõmunicationis sententiam minimè metuentes, imò prædicta in ipso statuta concilio contemnentes, in suarum graue periculum animarum cõtra ea facere non formident, & licet ob hoc cõtra tales ad denuntiandum eosdem esset per ordinarios procedendum, tamen plures ex eis circa hoc se exhibent negligentes: idcirco nos huiusmodi submouere negligentiam cupientes, sacro approbãte concilio omnibus ordinariis Tarraconensis prouinciæ in virtute sanctæ obedientiæ, & sub diuini obtestatione iudicii duximus iniungendũ, vt cum eis cõstiterit aliquos Officiales, vel Iudices infra eorum iurisdictionem contra prædicta fecisse, quæ in dicto cõcilio salubriter sunt instituta, eosdem excõicatos faciant publicari: vt sic prædicti, & à iudicãdi officio excludantur, & ad reconciliationis gratiã facilius inducantur.

DE MALEDICIS. Tit. XI.

ARNALDVS TARRACONENSIS ARCHI-
episcopus in concilio tertio Tarracone celebrato,
anno Domini. M. CCCXXXIX.
Quinto Nonas Augusti.

Decretalis contra blasphemios iubetur obseruari, ac publicari per Rectores populo diebus solennibus. Monentur insuper, & per Rectores moneri iubentur Domini temporales, vt memoratam decretalem curent obseruari, ac extirpari blasphemandi, & iurandi consuetudinem è suis ditionibus pœnis citra sanguinè à iure constitutis. Præcipuè tamen clericos iis pœnis plectendos statuitur.

AD detestandum detestabile blasphemix vitium contra Deũ & sanctos eius, decretalè super hoc editã, quæ incipit, STATVIMVS, extrã, DE MALEDICIS, districtè præcipimus obseruari. Et ne ad excusandas excusationes in peccatis ignorantiam allegari contingat, mandamus Rectoribus ecclesiarũ, & eorũ loca tenentibus in virtute sanctæ obedientiæ, quod decretalem prædictam in festiuitatibus Natalis Dñi, Paschæ Resurrectionis, Ascensionis

fionis, Pentecostes, & Assumptionis beatæ Mariæ, & principalium altarium ecclesiarũ suarum annuatim populo publicent, & exponant. Hortamur etiam quoscuq; dominos temporales, & per dictos Rectores, & eorum loca tenentes in parochiis suis hortari mandamus, quatenus tanquam honoris Dei & Sanctorum suorũ feruidi zelatores, & vt prouidè æternæ beatitudinis præmia consequantur, eandem decretalem in locis suis faciant obseruari. Et insuper contra blasphemios huiusmodi, necnon iurantes per caput, ventrem, & alia membra Dei, vel beatæ virginis Mariæ matris eius, aut aliorum Sanctorum per statuta pœnalia, citra tamen vindictam sanguinis, sic studeant prouidere, quod de locis suis dicta vitia extirpentur. Decet nanque, vt qui volunt gloriari nomine Christiano, non debeant talia patienter, seu sub dissimulatione audire: sed ea ne dicantur, penitus cohibere. Clerici nanque, qui culpabiles reperti fuerint in præmissis, sic per suos ordinarios puniantur, quod eorum pœna sit aliis in exemplum.

DE EXCESSIBVS PRÆLATORUM Tit. XII.

ARNALDVS ARCHIEPISCOPVS IN
primo concilio celebrato, anno Domini. M.
CCCXXXVI. C. Fuit. §. Item
sic curent.

Monentur Episcopi animaduertere in clericos delinquentes.

ITEM sic curent Episcopi punire clericos pro eorum excessibus, vel delictis, quod nullatenus propter impunitatem criminum allegent priuilegium clericale.

ARNALDVS TARRACONENSIS ARCHI-
episcopus in secundo concilio celebrato, anno Do-
mini. M. CCCXXXVIII.
Calendis Aprilis.

Ecclesiastici iurisdictionem temporalem habentes prohibentur malefactores, aut exules in sua ditione sustinere in casu in ea expresso.

CVM summũ bonum sit in terris iustitiam colere, cuius cultus ex sustentatione malefactorum, & bannitorum multipliciter impeditur, & datur multis audacia delinquendi, sacro approbante concilio statuimus, quod nulla persona ecclesiastica sustineat malefactores, vel bannitos in locis suis, in quibus iurisdictionem obtinet temporalè: nisi forsan ille, qui tales sibi remittere peteret, in locis suis malefactores, seu bannitos eiusdem personæ ecclesiasticæ sustineret.

ENNECVS TARRACONENSIS ARCHIEPISCOPUS in secundo concilio celebrato, anno Domini. M. CCCXCV. Decimo Calendis Decembris.

Superioris constitutionis violatoribus poena hac constitutione irrogatur.

QVIA ex constitutione, incipienti CVM SVMMVM &c, contra personas ecclesiasticas, quæ iurisdictionem exercent temporalem in locis suis, bannitos per Prælatos, & alias personas ecclesiasticas sustinentes, fructus, qui sequi sperabatur, non fuit subsequutus, eo quod poena contrarium facienti non est imposita in eadem: idcirco de consensu sacri concilii statuimus, quod nullus Prælati, seu alia persona ecclesiastica in locis suis sustineat malefactores ecclesiæ, seu bannitos sub poena quinquaginta librarum: in quam incidat ipso facto, si infra triduum, postquam fuerit requisitus, non remiserit dictos malefactores, seu bannitos, vel à sua iurisdictione expulerit. Cuius poenæ medietas personæ ecclesiasticæ requirenti, & alia medietas superiori immediato sustinentis dictos bannitos, si habuerit in regno, à l'ascameræ apostolicæ applicetur.

DE PRIVILEGIIS, ET EXCESSIBVS
priuilegiatorum. Tit. XIII.

PETRVS DE FVXO, CARDINALIS, APOSTOLICÆ sedis Legatus in concilio Dertusæ celebrato, anno Domini. M. CCCCXXIX.
Nonis Nouembris.

Qui regias literas falso impetrant, quibus de regis familia se esse testantur, cum tamen familiares non sint, easque impunitatis causa allegant, si beneficiati sint, beneficiis priuati censentur: si non sint, inhabiles ad obtinenda beneficia toto triennio redduntur.

QVONIAM, vt inquit Gregorius, vniuscuiusque præsentis mentem curarum diuersitas vastat, cumque animus diuiditur ad multa, fit minor & ad singula: tãtoque ei in vnaqualibet re subripitur, quanto latius in multis occupatur: mirandum non est, si quandoque contra cõcedentis intentum quicquam extorquet improbitas importuna. Sanè licet iandudum serenissimus Aragonum rex suæ iustificatæ mentis intentum insinuauerit prouisione regali decernens, quod familiaritatis suæ priuilegiis ii tantummodo gaudere deberent, qui, omni fictione cessante, veri familiares existerent: nonnulli tamen, vt excessuum suorum queant debitam correctionem euadere, familiaritatis regie impetrare literas, & ad elusionem suorum superiorum eis vt conantur. Volentes igitur morbo huic ecclesiasticæ disciplinæ eneruati salubri prouidere medela, statuimus in omnes & singulos,

gulos, qui cum non sint veri familiares, familiaritatis literas, vt prædicitur, impetrare, ipsisque vt de cætero attentauerint, beneficiis, quæ obtinet, sint priuati ipso facto: & non beneficiati per triennium sint inhabiles ad beneficium ecclesiasticum obtinendum: iuribus, ac constitutionibus prouincialibus, & synodalibus circa prædicta saluis remanentibus, & illæsis.

DE INIURIIS, ET DAMNO
dato. Tit. XIII.

PETRVS ARCHIEPISCOPVS IN QVINTO concilio Tarracone celebrato, anno Domini. M. CCXLIII. Pridie Idus Ianuarii. Cap. Conspiratorum. §. Simili sententia.

Excommunicationis poena plectuntur, qui clerum infamant infamatoris libellis, aut infamari permittunt.

SIMILI sententia excommunicationis innodamus omnes illos, qui contra constitutos in clero libellos famosos composuerint, & qui componi fecerint, & qui compositos inuentos non ruperint sine mora.

DE PURGATIONE CANONICA. Tit. XV.

IOANNES SABINENSIS IN CONCILIO Ilerdæ celebrato, anno Domini. M. CXXIX.
Quarto Calendas Aprilis.

Delatis clamosa insinuatione indicenda purgatio canonica, si in eos inquiri difficile fuerit: nisi se canonicè purgauerint, puniendi.

CONSTITVTIO de correctione subditorum edita firmius obseruetur, & circa subditorum correctionem Prælati diligenter vigilent, & intendant: ne sanguis subditorum de ipsorum manibus requiratur. Et cum ad ipsos clamosa insinuatione peruenerit, si ad inquisitionem cõmodè descendere non valent, pro eo quod processus ille plurimum habet laboris, & dispendii, multaque diffugia, saltem purgationem indicat canonicam solenniter faciendam: in qua qui defecerit, canonicè puniatur.

DE POENIS. Tit. XVI.

IOANNES SABINENSIS IN CONCILIO Ilerdæ celebrato, anno Domini. M. CXXIX.
Quarto Calendas Aprilis.

Clerici qui commiserint abominanda facinora hic expressa, sacris ordinibus spoliandi.

NE clerici in opprobrium, & odium ecclesiæ ea crimina impune committant, pro quibus laici pœnam incurrerent capitalem, præcipimus vt clericus, qui in furto vel crimine falsi, rapina, homicidio, raptu mulierum, incendio, falsa moneta, vel in aliis criminibus, quæ pœnâ corporalem merentur, publicè fuerit deprehensus, à suis ordinibus degradetur, si subdiaconus & infra, ab vno Episcopo: si diaconus, à tribus Episcopis: si sacerdos, in concilio prouinciali, vel antè habito numero canonico Episcoporum: quatenus qui ecclesiastica libertate tam flagitiosè abutitur, clericali priuilegio sit priuatus.

PETRVS DE LVNA CARDINALIS, SEDIS
apostolicæ Legatus in concilio Gerundæ celebrato, anno Domini. M. CCCII. Octauo
Calen. Nouembris.

Iudices ecclesiastici monentur in clericos seuerè animaduertere, qui facinorâ capitali punitione digna admiserint. Qui secus fecerint, si beneficiati fuerint, beneficiorum fructibus anni spatio mulctantur: qui non fuerint, inhabiles ad quæuis ecclesiastica beneficia obtinenda per idem tempus redduntur.

IN vinea Domini Sabbaoth cultores immeritò positi & custodes, sic in culturæ ac custodiæ nos debemus ministeriis exercere, vt ad eandem alias in partibus sollicitudinis euocatos sedulo studio excitemus. Extirpandis igitur vitiorum spinis, & peccatorum tribulis, quæ superficiem eius obumbrare videntur, ac plantandis virtutum geniminibus, in quibus Dñs delectatur, totis affectibus intendentes, monemus & hortamur omnes Archiepiscopos, & Episcopos, & alios quoscunque iurisdictionem ecclesiasticam habentes & exercentes, eorumque Vicarios, Prouisores, Officiales, & alios ipsorum loca tenentes, quocunque nomine censeantur, vt circa correctionem clericorum coniugatorum, & non coniugatorum, in quibuscunque ordinibus constitutorum, cuiuscunque dignitatis, gradus, vel conditionis existant, qui crimina, vel maleficia commiserint, diligenter obseruent canonica statuta. Et, si crimina commissa fuerint capitalia, vel talia pro quibus ea perpetrans sit capitaliter puniendus, Officialis, Vicarius, Prouisor, aut quiuis alius vices gerens Archiepiscopi, Episcopi, vel Prælati, aut is, ad quem ratione sui beneficii, vel officii hoc spectat, vel eius locum tenens, clericum coniugatum, vel non coniugatum ordinis, dignitatis, gradus, vel conditionis cuiuscunque talia committentem absque correctione, & castigatione debita non relaxent, absoluant, vel abire permittant, aut in castigando, corrigendo, vel puniendo remissi, aut negligentes existant: alioquin malitiosè deficientes in præmissis, si beneficiati fuerint, à perceptione fructuum, & reddituum beneficiorum, quæ obtinent, sint suspensi per annum: & per idem tempus efficiantur inhabiles ad quodcunque beneficium ecclesiasticum obtinendum. Si verò beneficiati non fuerint, per idem tempus ad obt

DE POENITENTIIS, ET REMISSIONIBUS. Tit. XVII.

Incendiarii, & alii, qui pro absolutione consequenda Romanam ecclesiam adire tenentur, ad Archiepiscopum transmittendi.

LEMENS Episcopus seruus seruorum Dei venerabilibus fratribus Suffraganeis Tarraconensis ecclesiæ salutem, & apostolicam benedictionem. Discretio vestra, sicut credimus, non ignorat à sanctis fuisse patribus institutum, quod incendiarii, & qui manus iniiciunt in clericos violentas, non ab alio quam à Romano Pontifice merentur absolui: vt ex hoc laicorum malitia, qui clericos & ecclesiasticos viros grauius persequuntur, consideratione laboris, & expensarum, quas ad apostolicam sedem sustinent venientes, facilius reprimatur. Peruenit ad nos, quod ciuitas Tarraconensis cum territorio suo à Sarracenis grauius infestatur, & in æstiuo tempore cum tanta multitudine galerarum, et aliarum nauium ad ciuitatem ipsam, & villas maritimas armata manu descendunt, vt tam homines quam aliam prædam post destructionem terrarum secum in miseram captiuitatem inducant. Volentes igitur in hac parte memoratæ ciuitati, sicut possumus, affectione paterna cauere, fraternitati vestræ per apostolica scripta mandamus, quatenus supradictos incendiarios, & alios, qui pro excessibus suis Romanam ecclesiam adire tenentur, ad venerabilem fratrem nostrum memoratæ ciuitatis Archiepiscopum transmittatis: ipsis firmiter iniungentes vt quod idem Archiepiscopus pro satisfactione illis iniunxerit, suscipiât firmiter & obseruent. Nos enim ipsi Archiepiscopo dedimus in mandatis, vt ipsos poenitentes pro defensione ciuitatis apud se faciat sub ea temporis diuturnitate manere, quantam facturi essent, si Hierosolimam, vel alia pia loca ad obtinendam delictorum veniam mitterentur. Datum Latera. decimo Calendas Maii. Pontificatus nostri anno primo.

IOANNES SABINENSIS IN CONCILIO

Illedæ celebrato, anno Domini. M. CXXIX.

Quarto Calendas Aprilis.

Iubentur sacerdotes populum ad confessionem & communionem hortari: & constitutionem generalis concilii super hoc editam obseruare.

SACERDOTES frequenter moneant populum ad confessionem faciendam: exponentes, & distinctè seruantes constitutionem concilii generalis, videlicet quod si quis confiteri ad minus semel in anno, & communionem neglexerit reat sepultura.

R O D

RODERICVS ARCHIEPISCOPVS IN
primo concilio celebrato Tarracone, anno Domini.
M. CCXCI. Idibus Martii.

Quæstores, vt recipiantur, Episcoporum literas, sine quibus non recipiendi,
explicare debere, prædicare non item.

DE quæstoribus autem ecclesiarum, hospitalium, vel pontium
seu aliis duximus statuendum, quod sine nostris, vel Episcopo-
rum literis non recipiantur: & tunc ad prædicationem non
admittantur, sed ad expositionem ipsorum tantum, quæ in Epi-
scoporum literis continentur. Et, si prædicare præsumpserint, capiantur.

EXIMINVS ARCHIEPISCOPVS IN PRIMO
concilio celebrato, anno Domini. M. CCC-
XVII. Octauo Calendas Martii.

Canonici, & clerici beneficiati, qui sacerdotes non fuerint, bis in anno iu-
bentur communicare: Rectores, & sacerdotes ter saltem celebrare.

ITEM cum clerici exemplum, & forma esse debeant laico-
rum, statuimus, & sub virtute sanctæ obedientiæ districtè præ-
cipiendo mandamus, quatenus omnes Canonici cathedralium,
& collegiarum ecclesiarum, & alii clerici beneficiati, qui sa-
cerdotes non fuerint, saltem communicent in anno bis, nisi ex causa de
licentia proprii confessoris ea vice duxerint abstinendum. Rectores ve-
rò ecclesiarum, & alii sacerdotes ad minus ter celebrent in anno.

IOANNES PATRIARCHA ALEXANDRINVS,
administratores Ecclesiæ Tarraconensis in primo concilio
celebrato, anno Dñi. M. CCCXXIX.
Quarto Calendas Martii.

Iubentur Rectores publicè monere eos, qui ætatem rationis capacem atti-
gerint, obligari semel saltem in anno peccata confiteri, & Eucharistiæ sa-
cramentum recipere. Qui facere neglexerint, in vita ecclesiæ ingressu
prohibitum iri, mortuos sepultura ecclesiastica carituros.

NE circa ea, quæ sunt de necessitate salutis, periculosa igno-
rantia allegetur, præcipimus ecclesiarum Rectoribus, & eo-
rum loca tenentibus, vt ad minus quater in anno exponant
parochianis suis, quatenus iuxta statutum concilii generalis
quilibet, ex quo ad annos discretionis peruenerit, masculus scilicet ad
quatuordecim, foemina verò ad duodecim peruenerit, tenetur semel
saltem in anno omnia sua peccata fideliter confiteri, & recipere ad mi-
nus in festo Paschæ Resurrectionis Eucharistiæ sacramentum: nisi de li-
centia confessoris ad tempus duxerit abstinendum. Aliter, viuens ab in-
gressu ecclesiæ arceatur, & moriens careat ecclesiastica sepultura.

IDEM

IDEM IOANNES IN EODEM.

Sacerdotibus Missam celebrare cupientibus, si proprius confessor defuerit, pec-
cata sua cuius confiteri licere, & ab eo, cui confessi fuerint, absolui.

MISSA cum puritate conscientiæ celebrentur, & ne pro-
pter defectum confessoris eas omitti contingat, indulgemus,
quod quilibet presbyter volens Missam celebrare, si non ha-
bet copiam proprii confessoris, possit cuilibet presbytero ido-
neo sua peccata confiteri, & absolutionis beneficium recipere ab eodem.

ENNECVS TARRACONENSIS ARCHIEPI-
scopus in primo concilio Tarracone celebrato, anno
Dñi. M. CCCXCI. Nonis Aprilis.

Etiamsi affuerit proprius sacerdos, licere tamen sacerdotibus de casibus
minimè reseruatis confiteri inuicem, & absoluere si propositum ha-
buerint Missam celebrandi.

INDVLTVM presbyteris Missam volentibus cum purita-
te conscientiæ celebrare de confitendo inuicem, dum non sup-
petit proprii facultas sacerdotis, suadente sacro concilio am-
pliantes, etiam vbi sacerdos proprius affuerit, quoties pres-
byter missam celebrandi propositum habuerit, de casibus minimè reser-
uatis confitendi, & de confessis inuicem absoluendi plenariam conce-
dimus facultatem.

ENNECVS TARRACONENSIS ARCHIEPI-
scopus in tertio concilio celebrato, anno Domini.
M. CCCCVI. Idibus Martii.

Mandatur Rectoribus ne religiosos mendicantes ad audiendas confessiones ad-
mittant, nisi literas sigillo Diœcesanorum consignatas exhibuerint: quibus ex-
primantur casus de quibus confitentes & audire, & absoluere sibi licere de-
monstrant. Literas autem non nisi idoneis concedi debere decernitur, popu-
loque publicari, vt præmoneatur de aliis casibus in literis non expressis tali
religioso absoluere non licere.

MISSA salutem animarum subditorum prouideatur, & religiosi
mendicantes sibi potestatem traditam absoluendi in foro
pœnitentiæ extendere non possint, vltra quam eis conces-
sum existat, sacro approbante concilio statuimus, quod de
cætero Rectores, vel Curati diœcesis, vel prouinciæ Tar-
raconensis nullum religiosum mendicantem ad audiendum confessiones
admittat in ecclesiis, vel parochiis ad audiendum confessiones de casibus
pontificali dignitati reseruatis: nisi dictus religiosus de illis fidem fecerit
per patentes literas Diœcesani illius sigillo sigillatas, de potestate quam
habeat audiendi, & absoluendi huiusmodi confitentes de casibus supra-
dictis, quos exprimi volumus in literis ipsorum. Quæ literæ religiosi suf-
ficientibus per ipsorum superiores præsentatis Prælato, vel eius generali

T. Vicar

Vicario, & non aliis concedantur secundum Clementinam: DV DVM DE SEPVLTVRIS. Quodq; dicti Rectores, vel Curati potestatem dicti religiosi populo sibi commissio intiment in ecclesiis suis, priusquam admittatur ad confitendum: subiungentes dicto populo, quod de aliis casibus in eius litera non expressis, videlicet de oppressoribus liberorum, fortilegiis, decimas non soluentibus, de restitutione male ablatorum, & aliis casibus, nisi de expressis in eius literis nullam habeat potestatem. Si vero Rectores, vel Curati dictos religiosos admiserint, aliter quam est premissum, & hanc constitutionem non seruauerint, arbitrio suorum Prælatorum decernimus puniendos.

DALMATIVS TARRACONENSIS ARCHIEPISCOPUS in concilio celebrato, anno Dñi. M. CCCXXII. Quinto Idus Decembris.

Rektoribus superiorem constitutionem negligentibus poena centum solidorum constituitur toties, quoties in ea obseruanda fuerint negligentes, cuius poenæ dimidium ecclesiæ eius, cuius Rector fuerit, applicatur: dimidium Ordinario exequenti. Iubetur insuper hæc cõstitutio semel quorãnis in synodis publicari.

CONSTITVTIONI per bonæ memoriæ dominū Ennecum prædecessorē nostrum editæ, incipienti VT SALVTI ANIMARVM &c. prohibenti Rectoribus, & Curatis, quod nullum religiosum mendicantem ad audiendum confessiones admittant, nisi secundum formã ibi expressam, in qua voluit non obseruantes arbitrio suorum Prælatorū puniri: sacro approbante concilio aduicimus, quod Curatus dictam constitutionem non seruans, & præter formam ibi expressam dictos religiosos admittens, quotiens contrã egerit, poenam centum solidorū ipso facto incurrat: cuius medietas fabricæ illius ecclesiæ, cuius erit ille Rector, & reliqua medietas Ordinario exequenti applicetur. Quam quidem constitutionem quolibet anno in synodis, seu in ecclesia cathedrali volumus infallibiliter publicari.

PETRVS DE FVXO, CARDINALIS, SEDIS apostolicæ Legatus in concilio Dertusæ celebrato, anno Domini. M. CCCXXIX. Nonis Nouembris.

Quæstor es excommunicantur qui sine literis Diocesani quicquam exigere, vel prædicare aggressi fuerint, & à beneficiis suspenduntur per triennium, & ad obtinenda inhabiles fiunt.

QVÆSTORES ecclesiarum, hospitalium, vel aliorū quomodolibet piorum operum sine literis proprii Diocesani, in cuius diocesi quæstum faciunt, non recipi, nec ad prædicandum admitti, iam pluries repetita fuit cõstitutio, NE PROHIBITVM &c, sed nondum potuit ipsorum audax præsumptio efficaciter

ficaciter coërceri. Propterea dignum arbitrari compellimur audaciam ipsorū poenarū adiectionibus refrenare. Siquis igitur sine literis proprii Diocesani, cuius est diocesis, quæstū exerceat, aut prædicationis officium, quod non nisi viros approbatos decet agere, ausus fuerit attentare, ipso facto sententiam excommunicationis incurrat: & à beneficiis ecclesiasticis, si qua obtinet, per triennium sit suspensus: & per idem tempus sit inhabilis ad quodcunque beneficium ecclesiasticum obtinendum: poenis aliis quibuscunque, & statutis remediis semper saluis.

IDEM IN EODEM.

Ecclesiastici monentur detractionibus ecclesiasticorum, ac infamationibus abstinere: super contentione de iuribus, sacros canones obseruare. Qui cuius Prælati detraxerint, excommunicantur: à qua excommunicatione non possint absolui, nisi famam laceratã contraria prædicatione restituerint. Si veniam postularint, obseruandæ constitutiones super hoc editæ Bonifacii octauis, & Clementis: si contentio de iuribus inciderit, obseruanda Clementina, cuius initium est, SVPER CATHEDRAM, &c.

VM in ecclesiæ corpore omnes qui sunt veluti membra, debeant se inuicē confouere, deuiat ab ordine rationis, quod quidam propriis commodis nimis auidè intendentes, dum quæ sua sunt, non quæ CHRISTI, student astutissimè procurare aliorum iuribus, &c, quod magis est, famæ detrahere moluntur. Sanè querelosa insinuatione nostras peruenit ad aures, quod nonnulli clerici, seu religiosi statuta sacrorum canonum super his edita contemnentes, Prælatorum ecclesiæ famam detractionū moribus lacerare, ecclesiarum iuribus detrahere, & præiudicare conantur. Nos igitur infamiam hanc cupientes ab ecclesiæ corpore totaliter extirpare, quatenus membrorum debita inuicem coniunctione seruata, sub vnionis & charitatis vinculo acceptabilis exhibeatur altissimo famulatus, hoc perpetuo iubemus edito, vt clerici, seu religiosi ab huiusmodi detractionibus linguas suas studeant refrenare, nec ecclesiasticis detrahant, aut sibi ad inuicem prædicando: ne populos detrahant ab ecclesiarū parochialium frequentia, vel accessu: sed super sepulturis, decimis, primitiis, & aliis ecclesiarū iuribus sacros studeant canones inuolabiliter obseruari. Quod si quisquam prædictorum deinceps Prælati alicuius famæ publicæ, & iniuriosè detrahere, aut difamatores libellos dictare, scribere, vel in publico loco legere, vel affigere attentauerit, vel procurauerit, excommunicationis sententia ipso facto sentiat se ligatum: à qua nullatenus possit absolui, nisi prius coæquali publicatione laceratam famam studuerit reparare. Et, si ab offenso veniam humiliter postulauerit, districtius iniungimus inuolabiliter obseruari constitutionem Domini Bonifacii Papæ VIII. quæ incipit, ANIMARVM SALVTI &c, & illam Domini Clementis, quæ incipit RELIGIOSI DIOECESANIS

NIS, ALIISQUE LOCORVM ORDINARIIS ESSE LICITVM: decernentes, quòd postquam eis constiterit aliquè, seu aliquos de prædictis excommunicationis sententiam occasione præmissorum incurrisse, ipsos excommunicatos faciant publicè nuntiar: donec de absolutione eis facta fuerit fides: necnò circa prædicationis exercitium, vel audiendi confessiones, vel super iuribus sepulturarum Clementina, quæ incipit SVPER CATHEDRAM, sub obtestatione diuini iudicii præcipimus tenaciter obseruari.

IDEM DE FVXO IN EODEM.

Super casibus episcopalibus non esse quenquam secularem clericum admittendum ad audiendas confessiones sine literis Ordinarii, vel Vicarii, vel Rectoris. Literas autè gratis dari debere idoneis: & casus exprimi, super quibus permittitur iis absoluendi facultas, & populo publicari.

CAETERVM, quoniam vbi periculum maius est, solertior debet adhiberi cautela, ne animarum saluti per quenquam confessoris officio abutentem illudi valeat, aut ipsum officium debite peragentium fama iniquorum moribus maculetur, statuti huius tenore sancimus, quòd nullus clericus secularis sine Dicoesani, vel ordinarii ecclesiastici, ad quem hoc pertineat, vel ipsorum Vicariorum, vel Officialium ad hoc habentium potestatem, aut proprii Curati licentia, ecclesiis parochialibus ad audiendum confessiones, & super casibus episcopalibus sine dicoesani literis admittatur: quas literas ipsi Dicoesani, aut ipsorum Vicarii generales clericis, quos ad hoc constabit esse sufficientes & idoneos, quòsq; vt præfertur, duxerint admittendos, eisdem gratis & spontanea voluntate concedere, & tradere teneantur: in quibus quidem literis casus episcopales, quos eis concedere voluerint, exprimantur: quos casus cautè in genere, aut distinctè per Curatum ecclesiæ populo, antequam ad audiendum confessiones admittantur, præcipimus intimari: vt patefiat in nullis aliis casibus, quàm expressis in sua litera, de casibus episcopalibus absoluendi potestatem aliquam habere.

IDEM IN EODEM.

Quòd religiosi sacramentum confessionis, & poenitentiae non audeant ministrare, nisi prius ordinario præsententur: & ab eo admisi, de casibus Episcopo reseruatis se non immisceant, nisi facultatem habuerint: quæ gratis, & sine pecunia concedi debet.

VT religiosi in sacramento poenitentiae, & confessionis reddantur attenti, hoc statuto salubri in virtute sanctæ obedientiae præcipimus, ac prohibemus, ne religiosi priusquam iuxta constitutionem Clementinam, SVPER CATHEDRAM, per eorum superiores electi præsentati, & per Ordinarios ad confessiones admisi fuerint, confessiones secularium audire præsumant: nec locorum ordinarii aliquos ex eis, nisi, vt præfertur, per eorum superiores ad hoc

ad hoc prius electos admittant: sicq; electi præsentati, & admisi de casibus Episcopis reseruatis quenquam absoluere habeant, nec audeant, nisi literas super absolutione huiusmodi prius à locorum Ordinariis obtinuerint: in quibus quidem literis casus episcopales, quos eis cõcedere voluerint, exprimantur: easq; literas Curatis ecclesiarum exhibeant, vt ecclesiæ populo patefieri valeant, vt est dictum. Idemq; ordinarii gratis sine solutione aliqua tales literas eisdem religiosis, quos ad hoc reputabunt idoneos, tradere teneantur: in Domino exhortantes Prælatos, & Ordinarios ecclesiasticos, vt circa religiosos præfatos charitatiuè se habeant, vt tenentur. Per prædicta præiudicare nolumus, quibus de iure communi, vel indulto sedis apostolicæ aliud competit in præmissis.

IDEM IN EODEM.

Iubentur medici statutum generalis concilii de ægris admonendis, vt salutare poenitentiae sacramentum adhibeant, sub excommunicationis poena obseruare: prohibenturque ne quem ægrum plusquàm ter inuisant, nisi quem sciuerint in ea ægritudine poenitentiae sacramentum accepisse. Quæ constitutio quater in anno præcipitur publicari.

DILECTIONIS debitus ordo peruertitur, si medicinae corporis prius & diligentius, quàm sanandis animæ vulneribus intendatur. Sanè licet in concilio generali fuerit distinctè præceptum, quòd medici corporum, cum eos ad infirmos vocari contigerit, ipsos ante omnia moneant & inducant, vt medicos aduocent animarum, vt, postquam fuerit infirmo de spiritali salute prouisum, ad corporalis medicinae remedium salubrius procedatur: ipsum tamen salubre, ac vtile statutum, aut obliuione, aut contemptu frustrari cernitur debite obseruationis effectu. Propterea cupientes quod pro animarum salute tam vtiliter dignoscitur statutum, debita executione potiri, vniuersis corporum medicis distinctè præcipimus, & mandamus, vt ipsum studeant fideliter obseruare: ipsis nihilominus sub excommunicationis poena, quam incurrere volumus ipso facto, mandantes, vt nullum infirmum vltra tertiam vicem visitare præsumant, de quo non sciant, quòd in illa ægritudine salutare poenitentiae receperit sacramentum. Adicientes vt cunctis nota sit præfens constitutio, quòd locorum ordinarii saltem quater in anno, videlicet in festo Natalis domini, Resurrectionis, Pentecostes, Assumptionis virginis Mariæ teneantur in principalioribus ecclesiis suæ dicecesis, vel territorii constitutionem hanc publicari facere.

DE SENTENTIA EXCOMMVNICATIONIS. Tit. XVIII.

Confirmatio apostolica constitutionum sequentium, quarum initia sunt:
Item cum quidam. Olim Sacro. Item sacro. Verum. Item cum clerici.
Item quia facientes. Declarando. Statuimus sacro. Quoniam exempla.
Sollicitat. Officii nostri. Item cum quibusdam. Prædecessorum. Ecclesiastica

iurisdicção. Cum affectata. Cum in constitutione. Decernimus. Ad reprimendum. Pia consideratione, ac dubiorum, quæ in eas cadunt, & responsum.

LEMENS Episcopus seruus seruorū Dei ad perpetuam rei memoriam. Honestis petitionibus supplicū gratum nos decet præbere consensum: & eis maximè, quæ ecclesiasticarum personarum honorem, & statum, ac fauorem libertatis ecclesiasticæ respicere dignoscuntur. Sanè petitio venerabilium fratrum nostrorū Sancii Archiepiscopi Tarraconensis, & eius Suffraganeorum nobis nuper exhibita continebat, quòd olim bonæ memoriæ Petrus, & Benedictus, ac Bernardus, ac Rodericus, necnon Eximius, & Arnaldus Archiepiscopi Tarraconenses, ac Ioannes Patriarcha Alexandrinus tūc administrator ecclesiæ Tarraconensis in spiritualibus, & temporalibus auctoritate apostolica deputatus, quasdam inter alias constitutiones diuersis successiue vicibus ediderunt, idemq; Ioannes Patriarcha administrator, & Arnaldus Archiepiscopus nonnulla quibusdā constitutionibus ipsi addiderunt, & aliquas ex ipsis etiam declararunt pro bono, & tranquillo statu cleri prouinciæ Tarraconensis, ac fauore ecclesiasticæ libertatis ipsius. Quarum constitutionum, & ordinationū, additionum, & declarationū tenores de verbo ad verbum præsentibus fecimus annotari. Quare idem Sancius Archiepiscopus, & Suffraganei nobis humiliter supplicarūt, vt constitutionibus, & additionibus, ac declarationibus ipsis, ex quibus, vt asserunt, eis non modicum vtilitatis, status, & honoris accreuit, apostolicæ confirmationis robur adiicere de speciali gratia dignaremur. Nos igitur statui, & quieti subditorum, & præsertim personarū ipsarum, quæ velut Dei ministri potiori auxilio dignæ sunt, libenter intendimus, & auctoritate apostolica fauore prosequimur opportuno, dictorum Sancii Archiepiscopi, & Suffraganeorum supplicationibus inclinati, constitutiones, additiones, & declarationes ipsas ratas, & gratas habentes auctoritate apostolica ex certa scientia confirmamus, & præsentis scripti patrocínio communimus. Tenores verò prædictarum constitutionum eiusdem Petri Archiepiscopi tales sunt, vt sequuntur vsque ad Datum.

PETRVS ARCHIEPISCOPVS TARRACONENSIS in quinto concilio Tarracone celebrato, anno Dñi. M. CCXLIII. Pridie Idus Ianua.

Excommunicantur raptores, deprædatores ecclesiasticorū, ac rerum ecclesiasticarū, & locorum religiosorū, quæ violenter rapuerint, vel inuaserint. Fautores item, & receptatores memoratorum malefactorum: in eorumque præsentia à diuinis cessandum, nec absoluendi culpæ obnoxii, nisi satisfecerint damnum, & iniuriam perpeffo. Et, si principales malefactores mortui fuerint, eorum cadauera sepultura ecclesiastica priuanda: quousque eorum hæredes satisfecerint. Pari ratione excōmunicantur qui prædas scienter, & voluntariè in castris suis receptorint: cessandumque in iis à diuinis, & eorum præsentia. Cum autem per

rei

rei euidentiam, vel confessionem reorū confiterit de inuasoribus, vel quando in specie denunciati fuerint, cessandum à diuinis. Absolutio autem cōmittitur Episcopo, à quo publicadi, & ii quos ipse, & ii quos alii Episcopi denuntiarint.

ITEM cum quidam in aliorum prædis propria commoda studeāt inuenire, sacro approbante concilio excommunicamus inuasores, raptores, deprædatores hominum ecclesiarū, ecclesiasticarum rerum, & locorum religiosorum: qui bona prædicta rapuerint, vel inuaserint violenter: dummodo personæ de quibus querelam habuerint, paratæ fuerint stare iuri, prout debuerint. Eadem etiam excōmunicatione ligamus fautores, & receptores, prædictorum malefactorum: statuentes vt quandiu principales malefactores in aliqua villa, vel ciuitate fuerint, ecclesiæ cessent à diuinis: & si fortè principales malefactores mortui fuerint absq; satisfactione condigna, licet in mortis articulo absoluti fuerint, eorum corpora non tradantur ecclesiasticæ sepulturæ, quousq; hæredes morientium satisfecerint iniuriam passis, & damnum datum fuerit totaliter emendatum: nec prædicti in sanitate aliquatenus absoluatur, nisi cum de præmissis omnibus satisfecerint competenter. Simili excommunicationis sententia innodamus omnes illos, qui prædam clericorum, & locorum religiosorum, & hominum eorundem receperint scienter & voluntariè in castris suis, vel emerint: & castra illa, vel villæ in quibus retenta fuerit præda, cessent penitus à diuinis, quousq; damnum datum pro posse studuerint emendare. Et licet inuasores & raptores ecclesiæ in genere sint excommunicati, non tamen euitentur, nisi facti euidentia, vel confessione propria hoc cōstaret: quousq; in specie denunciati fuerint. Et postquam in specie denunciati fuerint, absolutio talium cuilibet Episcopo in sua diocesi auctoritate sacri concilii est cōmissa. §. Item sacro approbante concilio statumus, quòd quilibet Episcopus in sua diocesi denuntiet sententias per alium Episcopum latas ad significationem ipsius, & vitet excommunicatos ab eo, & faciat tanquam excommunicatos arctius per suam diocesim euitari.

PETRVS ARCHIEPISCOPVS IN SEXTO concilio Tarracone celebrato, anno Domini. M. CCXLIII. Calendis Maii.

Declaratur superior constitutio, doceturque tantū ad eos pertinere, qui scienter & spontè cū armis, vel sine armis vim ecclesiasticis attulerint, aut in res eorundem inuaserint. Fautores autem & emptores prædæ, post monitionem legitimam, arbitrato Diocesani excommunicari debere.

QUOD si quis excommunicasse recolimus inuasores, raptores, & deprædatores hominum ecclesiarum, rerum ecclesiasticarum, & locorum religiosorū: qui bona prædicta rapuerint, vel inuaserint violenter: dummodo personæ, de quibus querelā habuerint, paratæ fuerint, prout debuerint, iuri stare. Eadem excommunicatione

catione ligamus fautores, & receptatores prædictorum malefactorum: statuentes, vt quandiu principales malefactores essent in aliqua villa, vel ciuitate, cessarent ecclesiæ penitus à diuinis. Et si fortè principales malefactores absq; satisfactione condigna ab hoc seculo transmigrarent, licet essent in mortis articulo absoluti, eorum corpora non traderentur ecclesiasticæ sepulturæ, quousq; hæredes morientium satisfecissent passis iniuriam, & damnū penitus emendassent: nec prædicti absolui possent in sanitate, nec de præmissis omnibus nisi prius satisfecissent passis iniuriā competenter. Simili excommunicatione innodauimus omnes illos, qui prædicta clericorum, & locorum religiosorum, & hominum eorundem scienter receperint, & voluntariè in castris suis, & emptores ab eis: & quòd castra, & villæ, in quibus præda esset retenta, cessarent penitus à diuinis, quousq; damnū datum studuissent pro posse suo penitus emendare. Verum quidam prædictam constitutionem peruersè intelligentes, eam trahunt ad res modicas, & ad ea, quæ non ex proposito nocēdi, sed ex necessitate aliqua, & nō credentibus offendere capiuntur. Nos autem peruersum intellectum, & dubitationem huiusmodi penitus declarantes, in omnibus supradictis casibus, sic duximus declarandā: Quòd illi tantum intelligantur excōmunicati, qui ex proposito cum armis, vel sine armis violenter inuaserint, & destruxerint loca prædicta, & ceperint homines ipsorum, & res eorūdem in hoc grauiter delinquentes: loca autem in hoc solo casu cessare volumus penitus à diuinis, quandiu ibi prædicta fuerint violenter receptata. Fautores autem, & emptores prædæ post admonitionem legitimam iuxta diocæsani arbitrium excōmunicentur. Et si aliquem excommunicatorum prædictorum absque satisfactione condigna mori contigerit, tandiu careat ecclesiastica sepultura, quoadusq; per hæredes ipsius damnū datum per eum sit plenariè passis iniuriam, vel eorum hæredibus restitutum.

BENEDICTVS IN CONCILIO PRIMO

Tarracone celebrato, anno Domini. M. CC-

L I I L. Sexto Idus Aprilis.

Episcopis facultas permittitur subditos suos absoluendi, qui excommunicati fuerint, vel denunciati per constitutionē de inuasoribus, & raptoribus, &c. Archiepiscopo etiā subditos Suffraganeorū, postquā satisfecerint iis, quos violarint.

SA C R O approbante concilio plenam concedimus vniuersis nostris Suffraganeis potestatem absoluendi subditos suos, qui excōmunicati per ipsos fuerint, vel etiam auctoritate constitutionis sacri concilii Tarraconensis contra malefactores, & inuafores hominū, & rerum ecclesiæ promulgatæ: licet dicti excommunicati denunciati fuerint in concilio Tarraconensi. Item fuit ordinatum sacro concilio approbante, quòd dominus Archiepiscopus absoluat subditos Suffraganeorum suorum, qui ad ipsum venerint, excommunic

municatos ratione constitutionis sacri cōcilii Tarraconensis contra inuafores, & raptores, ac malefactores hominū, & rerum ecclesiæ promulgatæ, præmissa satisfactione, & secundum formam ecclesiæ: & quòd dominus Archiepiscopus consensum Diocæsani illius, vel illorum excommunicatorum requirat, si sibi visum fuerit expedire.

IDEM IN EODEM. Est §.

Presbyteris mutuo se absoluere à minore excommunicatione licere.

IT E M sacro approbante concilio damus vniuersis nostræ prouinciæ presbyteris potestatem, quòd ad inuicem vnus alteri possit super minoris excōmunicationis sententia absolutionis beneficiū impartiri.

BENEDICTVS IN TERTIO CONCILIO

Tarracone celebrato, anno Dñi. M. CCLXVI.

Duodecimo Calendas Nouembris.

In locis, in quibus præda vendita, aut alienata fuerit, aut consumpta, cessandum à diuinis, quousque passis iniuriam satisfactum fuerit.

M E R V M cum in constitutione bonæ memoriæ domini Petri prædecessoris nostri, quæ incipit, O L I M E X C O M M V N I C A S S E R E C O L I M V S, caueatur, quòd loca, ad quæ præda clericorum, ecclesiarum, vel personarum, religiosorum, seu hominum eorundem accepta peruenerit, quandiu ibi fuerit, cessent penitus à diuinis. Volentes inuasorum, & raptorum excogitatis malitiis, & machinationibus, quantum cum iustitia possumus, obuiare, declaramus, & constituimus, quòd loca, in quibus huiusmodi præda vendita, vel alio modo alienata, seu etiam consumpta fuerit, tandiu cessent penitus à diuinis, quousque condigna satisfactio damna passis facta fuerit per eosdem.

IDEM IN EODEM. Est §.

In locis, ad quæ occisores, & mutilatores clericorum profugerint, & in quibus violenter detinebuntur ecclesiastici, cessandum à diuinis quoad satisfecerint ecclesiæ arbitratu.

IT E M cum clerici, & personæ ecclesiasticæ maiori quàm res eorundē debeant priuilegio, & immunitate, seu libertate gaudere, sacro approbante concilio statuimus, quòd loca, ad quæ occisores, & mutilatores clericorum, & personarum ecclesiasticarum, & capientes eosdem peruenerint, cessent penitus à diuinis, quousq; ad iudicium ecclesiæ satisfecerint de commissis. Loca etiam, in quibus clerici, & personæ ecclesiasticæ captæ detinebuntur, quādiu violenter, seu inuitè detinebuntur ibidem, cessent similiter à diuinis.

IDEM IN EODEM. Est §.

Excommunicantur qui occisores & mutilatores clericorum receptant.

V. **I**T E M

ITEM, quia facientes, & consentientes poena pari debent damnari, eodem concilio approbante, receptatores eorum qui occidunt, vel mutilant, vel capiunt clericos, vel personas ecclesiasticas, excommunicationis sententia innodamus.

BERNARDVS IN PRIMO CONCILIO
celebrato, anno Domini. M. CCLXXIII.
Nono Calendas Februarii.

Quibus in locis erunt, qui manus violentas iniecerint in Prælatos, ibi cessandum penitus à diuinis: & malefactores nuntiandi, & vitandi.

DECLARANDO constitutiones prædecessorum nostrorum, videlicet Petri, & Benedicti bonæ memoriæ: quarum prima incipit, OLIM EXCOMMUNICASSE RECOLIMVS, & secunda, CVM NOS BENEDICTVS, statuimus, quod quoad personam inuasorum, & raptorum rerum ecclesiæ, & personarum etiam illorum, qui in Prælatos ecclesiarum cathedralium, & aliorum locorum religiosorum Tarraconensis prouinciæ manus iniecerint violentas, fuerint in aliqua ciuitate, villa, vel castro, prouinciæ supradictæ, aut infra terminos locorum eiusdem prouinciæ, quod ipsæ ciuitates, castra, seu villæ, & alia loca cessent, ipsis inuasoribus, raptoribus, seu percussoribus præsentibus, penitus à diuinis: & dicti malefactores, percussores, seu raptores per Rectorem, seu Capellanum loci illius excommunicati nihilominus nuntientur: & tanquam excommunicati vbique ab omnibus euitentur.

IDEM BERNARDVS IN EODEM.

Episcopi monentur obseruare constitutiones editas: Rectores item easdem obseruare ad præscriptum sui Diocesani iubentur: alio qui eius arbitrio puniendi, cogendique petenti expensas, quas is fecerit, restituere: facta tamè per Diocesani aestimacione, adhibitoque petentis iureiuramento. Sin Episcopus negligens fuerit in iis castigandis qui non obseruarint, vel ipse obseruare neglexerit, præterquam quod Dei, & beatæ Teclæ iram incurret, ad arbitrium concilii Tarraconensis dicitur puniendus.

STATVIMVS sacro approbante concilio, quod quilibet Episcopus prouinciæ Tarraconensis circa obseruationem præsentis constitutionis, & omnium constitutionum à nostris prædecessoribus editarum sit sollicitus, & attentus. Rectores autem ecclesiarum, & Vicarii, seu loca tenentes eorum constitutiones easdem ad mandatum sui Diocesani, vel eius Officialis inuolabiliter teneant, & obseruent. Si quis verò de prædictis Rectoribus, Vicariis, Capellanis, vel eorum locum tenentibus recepto mandato sui Diocesani, vel eius Officialis, præsentibus, & aliorum prædecessorum nostrorum constitutiones neglexerit obseruare, ad sui Episcopi, vel eius Officialis arbitrium puniatur: & nihilominus teneatur restituere illi, qui petit iustitiam,

iusitiam, omnes expensas quas eundo, et redeundo propter hoc ad Diocesani, probauerit fecisse, & ad hoc per Diocesani Episcopum compellatur. Diocesani verò, qui circa correctionem subditorum suorum, qui super prædictis eius mandatum, vel Officialis sui neglexerint adimplere, vel circa obseruationem prædictarum constitutionum negligens repertus fuerit, vel remissus, iram & indignationem omnipotentis Dei, & beatæ Teclæ incurrat: puniendus nihilominus ad arbitrium prouincialis concilii, quod in ecclesia Tarraconensi contigerit in posterum celebrari.

BERNARDVS IN TERTIO CONCILIO
celebrato, anno Domini M. CCLXXXII.
Vndecimo Calendas Aprilis.

Qui per se, vel per alium, Episcopum quempiam necarit, aut violarit, omnibus feudis, ac beneficiis quibuscumque Tarraconensis prouinciæ priuatus est, & qui ab eo nascentur posteris, vique ad quartam progeniem verantur ad clericatus ordinem promoueri, aut ecclesiasticum beneficium adipisci. Siquis autem Episcopus, aut alius Prælatas quempiam de eius, qui id fecerit, progenie promouerit, aut prudens ac sciens beneficiū contulerit, eius ordinis collatione, ad quæ promouerit, biennio suspensus censetur: collatio autè irrita. Siquem verò ex Prælati inferioribus violarit, aut Officialem quempiam principalem, aut Canonicum cathedralis ecclesiæ, eiusdem poenis subiacere, ac eius filios decernitur, feudisque & possessionibus eius ecclesiæ, quam læserit, priuatus est. Siquis autem Prælatas reum eius criminis, aut eius filios ad quempiam ordinem promouerit, aut contulerit beneficiū, anni spatio eo ordine, quæ contulerit, est priuatus: irrita autè censetur collatio. Promoti autem per ignorantiam ad ordines, executione suscepti ordinis priuatur. Quæ constitutio in synodis quotannis publicanda.

QVONIAM exempla præterita cauere nos admonent in futurum: idcirco nos Bernardus miseratione diuina Archiepiscopus Tarraconensis assistentibus venerabilibus fratribus, A. Barcinonensi, R. Vicensi, Petro Vrgellensi, Iacobo Oscensi, Iasperto Valentinensi, Garcia Tirafonensi, R. Gerundenfi, & Ilerdensi Episcopis, ac procuratoribus aliorum Episcoporum absentium: necnon & Capitulum cathedralium ecclesiarum, & collegiarum, & quamplurimis aliis præsentibus, sacro sancto Tarraconensi approbante concilio statuimus, vt quicumque instigante diabolo per se, vel alium interfecerit, seu vulnerauerit, vel ceperit, aut percusserit aliquem Episcopum, omnibus feudis, ac rebus, & beneficiis, quæ ab ecclesiis quibuscumque Tarraconensis prouinciæ tempore sceleris obtinebit, ipso facto perpetuò sit priuatus: & pleno iure ecclesiis, à quibus prædicta obtinuerit, applicentur: nec descendentes ab eodem malefactore vsq; ad quartam generationem ad gradum aliquem clericatus promoueantur, nec beneficium aliquod ecclesiasticum feudale, vel aliud quodlibet in Tarraconensi ecclesia assequantur. Et ne minus vindictæ, quam excessus memoria tanti facinoris prorogetur, adiicimus, quod si quis Episcopus, vel alius quicumque

Prælatus aliquem de prædictis descendentes, ad aliquem ordinem promouere, vel aliquod ecclesiasticum beneficium, seu quodlibet aliud eidem conferre præsumperit, à collatione illius ordinis, quem scienter contulerit, per biennium sit suspensus: & collatio eiusdem beneficii sit irrita ipso iure, & ea vice per proximum superiorem de illo beneficio ordinetur. Si verò aliquem de Prælatibus inferioribus Episcopis, vel principalem Officium Episcopi, vel Canonicum ecclesie cathedralis ausu temerario quisquam interficere, mutilare, vel capere præsumperit, ipse & filii sui incurrant poenam expressam superius ipso facto. Prouiso tamen quod ipsis feudis, & possessionibus quibuscunque tantummodo sint priuati, quæ ab ecclesiis, quarum personas sic læserit, modo quolibet obtinebunt: hoc saluo, quod aliàs super hoc in canonibus continetur. Et Prælatus, qui tales malefactores, vel filios eorum ad aliquem ordinem promouere, vel cuiquam tale beneficium ecclesiasticum conferre præsumperit, à collatione illius ordinis quem scienter contulerit, per annum nouerit se suspensum: & collatio huiusmodi sit irrita ipso iure: & ea vice de beneficio ipso per superiorem proximum ordinetur. Quicumque autem ex prædictis malefactoribus, vel filiis suis à quoquam scienter, vel ignoranter ordinem receperit, executionem non habeat suscepti ordinis, nec beneficii collatio valeat, ut est dictum: saluis tamen omnibus poenis canonicis, quibus per hanc constitutionem non intendimus in aliquo derogari. Hæc autem statuta salubriter per Diocesanos Episcopos Tarraconensis prouinciæ singulis annis in suis synodis, & Diocesibus præcipimus publicari: & nihilominus ii, qui prædictas poenas incurrerint, in synodis nuntientur.

RODERICVS IN TERTIO CONCILIO
celebrato, anno Domini. M. CCXC-
IIII. Tertio Idus Augusti.

Episcopus, aut Officialis literis significatoriis per Ordinarios requisitus, ut quæpiam excommunicatum denuntiet, monetur nulla cognitione, aut inquisitione adhibita statim, aut infra triduum denuntiare, nulla ratione habita cuiusquam aut appellationis, aut exceptionis. Quandiu id facere neglexerit, tandiu ecclesie ingressu prohibetur. Neque verò ob ordinem non seruatum processus, aut denuntiatio reuocanda. Qui commoda ex constitutionibus capiunt, ipsis constitutionibus subiacent, Episcopis exceptis.

SOLLICITAT cura suscepti regiminis, ut utilitatibus subiectorum nunc nouarum constitutionum editione, nunc antiquarum innouatione prouidere curemus. Sanè constitutiones sacrorum conciliorum Tarraconensium editæ contra raptos, & inuafores personarum, & rerum ecclesiasticarum, religiosorum, & hominum eorundem, in quibus impiorum audacia coërcetur, ac bona ecclesiastica conseruantur, propter quorundam abusum, & negligentiam debitum non sortiuntur effectum. Cum nonnulli

nulli trepidantes, ubi trepidandum non est, cum requiruntur per locorum Ordinarios, in quorum dicecesi rapina, vel violentia est commissa, ut prædictas constitutiones debeant obseruare, subtiliter causa diffugii nituntur indagare, & inquirere, an præfatas constitutiones vendicent sibi locum in his, agentes partes iudicis, cum potius ut meri executores deberent procedere. Et idcirco, quia parum est condere iura, nisi sint, qui ea tueantur, prædictas constitutiones approbantes, & confirmantes sacro approbante concilio statuimus, quod quodocunque aliquis Episcopus, vel eius Officialis, vel vicem gerens, per nos, vel Officium nostrum, vel per alium Episcopum, vel eius Officium, seu etiam vices eius gerentem nostræ prouinciæ, qui per suas literas significauerit se seruare constitutiones prædictas contra illum, contra quem petitur ipsas constitutiones seruari, fuerit requisitus, ut denuntiet eum excommunicatum iuxta memoratas constitutiones, & eas seruet, & faciat obseruari, & talem in ecclesia mandet denuntiari excommunicatum: ipsas constitutiones sine aliqua cognitione, & inquisitione statim, vel infra triduum, die, qua talis requisitio facta fuerit, minimè computata, si in sua dicecesi requisitus præsens fuerit, vel in loco: ut infra dictum tempus hoc valeat adimplere. Aliàs quam cito commodè fieri poterit, considerata locorum distantia, obseruet, & mandet obseruari, omni appellatione, & exceptione cessantibus. Quod si prædicta contempserit, ut prædicitur, adimplere, tandiu ingressum ecclesie sibi nouerit interdictum, donec ipsas constitutiones obseruet, & mandet obseruari. Ex quo autem dictas constitutiones fecerit, vel mandauerit obseruari, extunc ipso facto interdictum prædictum absque relaxatione aliqua penitus sit ablatum. Hoc autem prouiso, quod propter iuris ordinem non seruatum processus per Ordinarium, vel eius Officium habitus, seu facta denuntiatio nullatenus reuocetur: cum multis grassantibus opus sit exemplo, iuxta canonicas & legitimas sanctiones. Item quia non est ferendus, qui lucrum amplectitur, onus autem subire recusat, sacro approbante concilio statuimus, omnes personas cuiuscunque status, vel conditionis existant, quæ ex præfatis constitutionibus commodum recipiunt, subiaccere, & esse subiectas ipsis constitutionibus, si deliquerint in iis, quæ in ipsis constitutionibus continentur: & contra tales personas iuxta tenorem ipsarum constitutionum esse rigidè procedendum: saluis constitutionibus sacrorum conciliorum Tarraconensium in fauorem Episcoporum factis: quibus cautum est, quod Episcopi huiusmodi constitutionibus contra raptos, & inuafores rerum ecclesiasticarum editis non ligentur.

IDEM RODERICVS IN EODEM.

Ad excommunicationem, & alias poenas, quibus obnoxii sunt, qui in Canonicum ecclesie cathedralis, vel Prælatum ecclesie collegiatæ, vel clericum suffragii ius in communibus tractatibus Capituli cathedralis ecclesie habentem, vel in commendatorem ordinis militiæ, vel Hospitalium sancti Ioannis Hierosolymitani manus violentas temerè iniecerint, vel agros, aut loca ipsorum cum

exercitu inuaserint, statuitur ut in eorū præsencia cessetur à diuinis, & si moniti infra mensem non satisfecerint, feudis, quæ ab ecclesiis læforum, aut læsis habent, in perpetuum sunt priuati.

DFFICII nostri debitum circa dispendia, quæ per nonnullos ecclesiis, & personis ecclesiasticis, & eorum hominibus, & rebus indebitè afferuntur, deliberatione prouida exigentes salubris remedii appositione, talium temeritatem duximus præscindendam. Idcirco sacri approbatione concilii confirmantes omnes constitutiones per prædecessores nostros editas, & specialiter contra raptores, & inuadores personarū, & rerum ecclesiasticarum, addendo eisdem statuimus, quòd quicumq; decætero in Canonicum ecclesiæ cathedralis, vel Prælaturum ecclesiæ collegiatæ, vel clericum, qui vocem habeat in cõmunibus tractatibus Capituli ecclesiæ cathedralis, vel in Cõmendatorem ordinis militiæ templi, vel hospitaliariorū sancti Ioãnis Hierosolymitani manus iniecerit temerè violentas, vel terras, vel loca Prælatorum ecclesiarum, vel templariorū, aut hospitaliariorū, vel aliorum locorum religiosorum cum exercitu inuaserit, arbores scindendo, vel tallando, aut ignem immittendo, aut graue damnum aliàs irrogando, præter sententiam excommunicationis, quam ex tali delicto se nouerit incurrisse, & ultra alias poenas contra tales statutas, vbiq; ipse fuerit, cessetur penitus à diuinis. Et quicumque cum exercitu terras Prælatorum, vel ecclesiarum, vel locorum religiosorum inuaserint, ut est dictum, & moniti infra mensem non satisfecerint, omnibus feudis, quæ ab ecclesiis, vel personis, aut locis religiosis tenebunt, quæ sic læserint, perpetuò sint priuati: saluis omnibus aliis poenis contra tales statutis, quibus per hanc constitutionem non intendimus in aliquo derogare.

IDEM RODERICVS IN EODEM.

Cessatio à diuinis ad præscriptum Decretalis, quæ incipit, ALMA MATER, moderanda.

ITEM cum in quibusdam constitutionibus sacrorum conciliorum Tarraconensium sit cautum, quòd in certis casibus debeat cessari penitus à diuinis, sacro approbante cõcilio declaramus prædictam cessationem debere fieri, prout tempore generalis interdicti per constitutione sanctissimi patris domini Bonifacii VIII. quæ incipit ALMA MATER, & per alias constitutiones canonicas, est statutum.

EXIMINVS ARCHIEPISCOPVS IN CONCILIO SECUNDO CELEBRATO, ANNO DOMINI. M. CCC. XXIII. OCTAUIO CAL. FEBRUARII.

Qui ecclesiastico, cuiuscunque ordinis extiterit, capitales inimicitias indixerit, & in dimicationem vitæ, ac fortunarū eū vocarit per se, aut per alium, eo factò excommunicatus est, & quandiu persistierit, denuntiandus excommunicatus pulsat

pulsatione campanarum, & candelarum extinctione: loca autem eius, si quæ habuerit, interdicto subiacere iubentur, quoad satisfecerit de damnis. Si clericus fuerit, præter memoratas poenas, priuatur beneficiis, quæ obtinuerit, & administratione: si beneficiatus non fuerit, perpetuò redditur inhabilis, donec sedes apostolica cum eo dispensarit.

PRAEDECESSORVM nostrorum, qui cõdemnauerunt abusum execrabilem diffidandi Prælatos, & personas ecclesiasticas, vestigiis inhærentes, sacro approbante concilio statuimus, ut si quis deinceps cuiuscunque status, conditionisve existens diffidauerit, seu acuydauerit diffidari, seu acuydari fecerit, vel procurauerit publicè, vel occultè Archiepiscopum, vel Episcopum, vel eorum Officiales, vel Prælaturum, aut religiosum, vel alium clericum beneficiatum, vel alium in sacris ordinibus constitutum, seu prædictorū occasione homines, & loca eorum administrationi commissa acuydauerit, siue in hoc scienter dederit consilium, auxilium, vel fauorem ipso facto sententiam excommunicationis incurrat, & denuntietur excommunicatus quotidie, dum in excommunicatione persistierit pulsatis campanis, & candelis extinctis. Et nihilominus terræ, seu castra ipsius, si qua habuerit, eo ipso subiacent ecclesiastico interdicto: à qua sententia nullatenus absoluator, nec interdictum ipsum relaxetur, donec de iniuria, & damnis propterea irrogatis satisfecerit competenter. Quòd si clericus cuiuscunque status, vel conditionis existens, aut religiosus in his deliquerit, si beneficium ecclesiasticum, vel administrationem obtineat, præter poenas prædictas, à beneficiis omnibus, & administratione sit eo ipso priuatus: si verò beneficiatus non fuerit, perpetuò sit inhabilis ad ecclesiasticum beneficium obtinendum: donec secum super hoc per sedem apostolicam fuerit dispensatum.

EXIMINVS IN SECUNDO CONCILIO

Tarracone celebrato, anno Domini. M. CCC. XXIII. OCTAUIO CAL. FEBRUARII.

Iudices seculares, qui clericos, & alios ecclesiasticos super rebus, et causis suis iniuriosè coram se compellunt litigare, vel recurrentes ad forum ecclesiasticum in causis ad idem forum pertinentibus desistere compellunt, pro excommunicatis publicè nuntiandi.

ECCELESIASTICA iurisdicctio à seculari distincta esse dignoscitur, & vna per alteram impediri non debet, sed potius adiuuari. Quia verò nonnulli seculares iudices statuta canonum circa hæc edita contemnent, clericos, & alias personas ecclesiasticas super rebus suis, & causis iniuriosè coram se compellunt in iudicio litigare, & alias personas recurrentes ad ecclesiasticum forum super causis, quæ ad idem forum ecclesiasticum de iure, vel de antiqua consuetudine pertinere noscuntur, ad desistendum compellunt, sacro approbante concilio statuimus, & vniuersis & singulis Prælatis in

virtute

virtute sanctæ obedientiæ præcipiendo mandamus, quatenus statutū felicis recordationis Bonifacii Papæ VIII. quod incipit, **QVONIAM VT INTELEXIMVS**, in suis episcopalibus synodis, ac in ecclesiis etiam suarum diocesium, vbi expedire viderint, faciant publicari prædictosq; iudices excommunicatos publicè nuntiari.

IOANNES PATRIARCHA IN PRIMO
concilio Tarracone celebrato, anno Domini.
M. CCCXXIX. Quarto
Cal. Martii.

Qui interdictum, vel cessationem à diuinis obseruari in cathedrali ecclesia, vel circunvicinis intellexerit, in sua ecclesia id obseruet non expectato mandato Episcopi. Quod si non fecerit, ac si mandatum habuisset, puniendus.

CVM affectata ignorātia maximè in viris ecclesiasticis exprobretr, præsentī constitutione sancimus, quòd si Rector aliquis, vel Vicarius prouinciæ Tarraconensis in cathedrali, vel conuicinis sibi ecclesiis ad mandatū sui Episcopi, vel Officialis eiusdem, sciuerit contra personas aliquas constitutiones sacri concilii Tarraconensis, per quas à diuinis cessatio indicetur, obseruari: ita quòd ipsi personis præsentibus cessetur ibidem à diuinis, in sua ecclesia & parochia eas seruet: & ipsi personis præsentibus, non expectato mandato alio, cesset similiter à diuinis. Et, si contrariū fecerit, ipsum in illas pœnas incidere declaramus, in quas incideret, si mandatū huiusmodi habuisset.

IDEM IOANNES IN EODEM.

Excommunicantur qui eorum corpora sepelierint, qui constitutione de inuasoribus, & raptoribus ecclesiarū damnati decesserint de vita, damnis, quæ intulerint per eorum hæredes, non restituitis. Episcopis autem & clericis præcipitur, ne in suum conuictum eos recipiant, contra quos obseruetur constitutio memorata.

CVM in constitutione domini Petri, quæ incipit, **ITEM CVM QUIDAM**, caueatur expressè, quòd si principales malefactores absque satisfactione in mortis articulo fuerint absoluti, eorum tamè corpora non tradantur ecclesiasticæ sepulturæ, donec per hæredes morientium damnum passis satisfactum fuerit cōpetenter: ideo attendentes quòd verba intelligenda sunt cum effectu, sacro approbante concilio excōmunicamus omnes, qui decætero talia corpora, donec satisfactū fuerit, vt prædicitur, scienter tradiderint ecclesiasticæ sepulturæ: & qui in hoc dederint consilium, auxilium, & fauorē. Et quia ridiculū quodammodo reputatur non vitari per Prælatos, & clericos eos qui ob rerum, & ecclesiarum tutelam per alios vitari mandantur, præcipimus in virtute obedientiæ Prælati, & clericis quibuscunque, ne illos, contra quos constitutio obseruabitur, ad mensam suam recipere audeant, vel etiam inuitare.

IDEM

IDEM IOANNES IN EODEM.

Excommunicantur, qui impediunt, quoquo modo id faciant; quominus clericis sua iura tribuantur, autenturque publicè nuntiari.

DECERNIMVS temporale dominiū, vel iurisdictionem aliquam obtinentes, vel etiam exercentes, qui voce præconis vel aliter prohibuerint, ne clericis, vel personis ecclesiasticis reditus, vel aliqua quæ debentur eis debita exsoluantur, aut iustitiam eisdem clericis, & personis de suis debitoribus, seu malefactoribus facere denegauerint, vel mandauerint denegari, vel eisdem clericis, seu personas ecclesiasticas banniuerint, seu bannire mandauerint: & dantes super his auxilium, vel fauorem excommunicationis sententiæ subiacerent: præcipientes tales per locorum Episcopos, vel eorum Officiales ordinarios, quousque de iniuria, & damnis satisfecerint competenter, excommunicatos publicè nuntiari.

IDEM IN EODEM.

Constitutio edita contra eos, qui clericos in dimicatione vitæ ac fortunarū prouocant, extenditur etiam ad eos, qui sine prouocatione, hostiliter tamen contra clericos se gerunt: ad eos item, qui ecclesiasticorū hostibus fauerint quoquo modo, eosque, qui in his delictis persistunt, nisi infra duos menses ab hac constitutione edita, iis, quos laeserint, satisfecerint. Statuitur etiam Archiepiscopo licere per totam prouinciam Tarraconensem memoratam constitutionem, & alias eodem pertinentes obseruare: iniungiturque Suffraganeorum subditis, vt Archiepiscopo pareant.

AD reprimendam audaciam peruersorum clericos, seu personas ecclesiasticas diffidantium, seu procurantiū diffidari, aut eorum occasione homines, vel loca eorū, fuit dudum in prouinciali concilio Tarraconensi constitutum, quòd facientes talia incurrerent excommunicationis sententiam ipso facto, & terra eorum esset supposita ecclesiastico interdicto. Verum quidā non attendentes mentem ipsius constitutionis, sed verba, ac pœnas eiusdem astuta calliditate vitare volentes, contra illos, quos dicta constitutio diffidari prohibet, guerram absq; diffidamento faciunt, seu eos, & homines, loca, vel bona eorum per modum guerræ, seu hostiliter, aut aliter cum turba, seu hominibus coadunatis ex proposito damnificāt, & inuadunt: quanquam contra personas ecclesiasticas, seu homines, aut bona, aut loca eorum guerra fieri non possit. Nos igitur Ioānes miseratione diuina sanctæ Alexandrinensis sedis Patriarcha, & administrator in spiritualibus, & temporalibus ecclesiæ Tarraconensis à sede apostolica deputatus, sacri approbatione concilii attendentes eos, qui talia agunt, non minus, sed plus delinquere, quam simpliciter diffidantes, eam constitutionē, quæ ad hoc facta extitit, ne damna ecclesiis, clericis, seu personis ecclesiasticis inferrentur, locum habere decernimus, quantum ad omnia eius Capitula, vt etiam contra illos, qui absque diffidamento prædicta faciunt, vel aliquid

X prædict

prædictorum, & qui in hoc dederint auxilium, consilium, vel fauorem: adicientes dictam constitutionem locum habere etiam contra eos, qui prædictos diffidentes, guerrificantes, seu malefactores in locis suis receptauerint, siue defensauerint publicè, vel occultè. Quam quidè pœnam etiam locum habere decernimus contra omnes, qui in dictis criminibus, seu delictis persistunt: nisi infra duos menses à tempore huiusmodi constitutionis cõtinuè cõputandos satisfecerint de eisdem. Statuimus etiam eodem concilio approbante, quod præsentem constitutionem, & alias contra raptos, & inuafores personarum ecclesiasticarum, rerum, & bonorum, & hominum eorundem diffidatores, malefactores, damnificantes, receptatores, ac fautores, & defensores editas nos Patriarcha administrator prædictus, & Archiepiscopi Tarraconenses, qui pro tempore fuerint, per quencunq; fuerimus requisiti, & etiam sine requisitione ex officio pro nobis, & ecclesia Tarraconensi, ac Canonicis eiusdem, ac familiaribus nostris possimus liberè per totam Tarraconensem prouinciam obseruare, & facere obseruari, & secundum formam procedere, ac procedi facere super eis: et super his subditi Suffraganeorum nostrorum teneantur nobis, & dictis Archiepiscopis obedire: non solum pro cõmittendis in futurum contra constitutiones prædictas, imò pro his, quæ contra eas sunt etiam iam commissa.

IDEM IOANNES IN EODEM.

Excommunicantur, & excommunicati denunciari iubentur quicunque malefactores publicè denunciatos tribus diebus dominicis, vel festiuis exceperint, aut excipi curarint. Præcipitur etiam Prælati, & eorum Officialibus, vt in hac & cæteris huiusmodi cõstitutionibus obseruandis promptos se præbeant, nihil pecuniæ accipiant ad eiusmodi malefactores persequendos, aut cõtra eos procedendū: nec, quoniam nihil pecuniæ accepturi sunt, in procedendo sint tardiores. Si fecerint, ab officio suspenduntur, & diuinis. Prohibentur etiam quenquam in huiusmodi negotiis delegare: iubenturque censuras aggrauare, donec sufficienter satisfactum sit: ipsisque absolutis pœnitentiam imponere, quam si contempserint, denuò in excommunicationem relapsi denuntiantur. Quos si aliter absoluerint, & diuinæ vltioni subiacere admonentur, & iudicio subsequenti concilii.

QUAE consideratione prædecessores nostri excommunicantes inuafores, raptos, & deprædatos hominum ecclesiarum, ecclesiasticarum rerum, & locorum religiosorum, ac fautores, & receptatores eorum prouidè statuerunt, quandiu malefactores principales huiusmodi in aliqua villa, vel ciuitate existerent, ecclesias cessare penitus à diuinis: prohibendo tales ab excommunicatione absolui, donec de præmissis satisfecerint competenter. Considerauerunt nanque quòd malefactores huiusmodi expulsi à ciuitatibus, & villis, ad quas eos conuenire contingeret, rubore suffusi ad humilitatis, & debitæ satisfactioni, ac reconciliationis facilius inclinarent effectum. Sed, pro dolor, quia interdum constitutiones super his editæ debitè non seruantur, huius exc

huius excommunicatio, quæ contra formam dictarum cõstitutionum faciliter relaxatur, in animarum periculum deducitur in contemptum. Nam vix aliquis participationem talium excommunicatorum euitat: nullus etiam de suis ciuitatibus, vel villis eos expellit: & ex hoc sequitur, quòd ipsis excommunicatis in ciuitatibus, & villis remanentibus, cum cessent ecclesiæ à diuinis, participatio diuinorum multis infontibus subtrahitur, diuinum officium intermittitur, ac iuri ecclesiarum in prouentibus, & obuentionibus debitis detrahitur, & honor: & quod horrendum est dicere, dictis excommunicatis interdum propter munera eis oblata de ciuitatibus, & villis ad horam & tempus modicum exeuntibus, quod in eorum pœnam spirituale statutum est, in præmium, seu lucrum vertitur temporale: & quod ad defensionis præsidium est inuentum, ad iniquitatis stipendium retorquetur. Cupientes igitur constitutiones prædictas debitum sortiri effectum, & prædictam constitutionem deduci nullatenus in contemptum, hoc statuto perpetuo sacro approbante cõcilio excommunicamus omnes, qui scienter huiusmodi malefactores excommunicatos, postquam in ecclesia parochiali per tres dies dominicos, vel festiuos denunciati fuerint publicè excommunicati in ipsa parochia, in suis ad hospitandum, vel habitandum receperint, vel receptos sustinuerint in domibus, vel hospitibus, aut eos per alios recipi mandauerint, vel fecerint: quos statim ex suo officio, etiam absq; requisitione cuiuscumque, Episcopi, & eorum Officialibus principales, & alii pro Episcopis iurisdictione vtentes, excommunicatos denuntient vsq; ad satisfactionem condignam. Præcipimus insuper omnibus Episcopis prouinciæ Tarraconensis, ac Vicariis, & Officialibus earundem, quòd circa obseruationem ipsius, & aliarum constitutionum se exhibeant promptos, fauorabiles, & benignos. Et vt libentiùs ad obseruationem constitutionum huiusmodi procedatur, prohibemus Officialibus, & Vicariis Episcoporum principalibus, & aliis pro Episcopis iurisdictione vtentibus, ne pro causæ cognitione, vel processu faciendo contra malefactores huiusmodi aliquam pecuniam prætextu salarii, vel laboris exigant, vel etiam recipiant: nec prætextu huiusmodi habendæ pecuniæ, vel eò, quia salariū non habebunt, differat scienter procedere cum fuerit procedendum: alioquin eo ipso suspensi sint ab officio, & diuinis. Prohibemus etiam Episcopis, & Vicariis, & Officialibus eorundem, ne ad cognitionem, vel processum huiusmodi faciendum aliquem, vel aliquos debeant delegare: cum onus huiusmodi eis incumbere dignoscatur. Postquam autem cõtra aliquem, vel aliquos ipsas constitutiones duxerint publicandas, eosq; vt excommunicatos fecerint euitari, contra eos exigente contumacia requisiti procedant: quilibet videlicet contra suos subditos, ex suo puro & mero officio: censuram ecclesiasticam aggrauando: nec tales malefactores, aut fautores, vel receptatores eorum absoluant, donec de damnis, & iniuriis propterea irrogatis satisfact

tisfactum fuerit competenter. Imponant insuper absolutis sub debito præstiti iuramenti talem pœnitentiam pro præmissis, quod pœna docēte cognoscant quantum exceſſerint celsationi huiusmodi causam dando, seu aliter excōmunicatis huiusmodi obsequia exhibendo. Quam pœnitentiam si forte agere contempserint, in pristinam excōmunicationem, in quam eos in hoc casu reuincere decernimus, ipsos denuntient recidisse. Qui verò eos aliter duxerint absoluendos, ad interessē illis, qui damnificati fuerint, teneantur: & diuine subiaceant ultioni, ac iudicio concilii subsequēntis. Nos autem Patriarcha, administrator ecclesie Tarraconensis prædictus, & successores nostri, qui pro tempore fuerint, Archiepiscopi Tarraconenses in nobis, & Officialibus nostris hanc constitutionem, & alias supradictas per omnia obseruabimus, & obseruari etiam faciemus.

ARNALDVS IN TERTIO CONCILIO
celebrato, anno Domini. M. CCCXLI.
Sexto Idus Decembris.

DVBIA, ET IPSORVM RESPONSIONES, SEV
determinationes, circa sacri concilii Tarraconensis constitutiones de
inuasoribus ordinata in quinto concilio, per Dominum Arnal-
dum Archiepiscopum Tarracone celebrato: quæ
pro constitutionibus habentur, seu
seruari mandantur.

PRIMUM DVBIVM.

IN constitutione, ITEM CVM QUIDAM, dicitur, quod inuasores, & raptores rerum ecclesiasticarum sunt excōmunicati, & quod ipsis præsentibus cessetur à diuinis: & in constitutione, OLIM, declaratoria ipsius, dicitur quod illi tantum sunt excōmunicati, qui ex proposito cum armis, & sine armis violenter inuasent, destruxerint loca ecclesiarum, & ceperint homines ipsorum locorum, & res eorundem, in hoc grauiter delinquentes. Nunc verò dubitatur vtrum solum tales sint excōmunicati propter verbum exclusiuum? & vtrum prædicta omnia requirantur, cum copulatiue ponantur, vel generaliter sint excōmunicati omnes malefactores eorum.

Determinatio Primi dubii.

DISIUNCTIVE INTELLIGVNTVR
verba Constitutionum.

VIDETVR quod ita interpretata est consuetudo, quod inuasores, raptores, & deprædatores clericorum, hominum ecclesiarum, ecclesiasticarum rerum, & locorum religiosorum sunt excōmunicati: & quod verba in constitutione, OLIM, posita intelligi debeant disiunctiue.

SEC

SECUNDVM DVBIVM.

ITEM in dicta constitutione, ITEM CVM QUIDAM, dicitur, quod receptatores, & fautores talium sint excōmunicati: & in dicta constitutione, OLIM, dicitur, quod excōmunicentur.

Determinatio Secundi Dubii.

VIDETVR quod fautores, & receptatores excōmunicati sic per constitutiones, ITEM CVM QUIDAM, & per constitutionem, OLIM, quæ dicit excōmunicentur, debeat denuntiari, ac publicari excōmunicati.

TERTIVM DVBIVM.

ITEM in dicta constitutione, ITEM CVM QUIDAM, dicitur, quod præsentibus prædictis principalibus inuasoribus in aliqua ciuitate &c, cessetur penitus à diuinis: & in dicta constitutione, OLIM, quod solum loca, in quibus prædicta violenter accepta fuerint, cessent à diuinis: & per constitutionem, quæ incipit DECLARANDO, debet cessari præsentibus inuasoribus, &c. Remanet primum dubium, videlicet qui in hoc casu dicantur esse inuasores, & esse excōmunicati, cum in dicta constitutione, DECLARANDO, non sint excōmunicati.

Determinatio Tertii Dubii.

VIDETVR idem respondendum, quod ad primū dubium: & quod cessetur vbiq; fuerint principales malefactores: sed in locis in quibus præda recepta fuerit, cessetur quandiu ibi præda fuerit: vel vbi fuerit vendita, aut aliàs alienata, seu etiam consumpta.

QUARTVM DVBIVM.

ITEM, cum in dicta constitutione, DECLARANDO, dicatur quod cessetur à diuinis quadiu prædicti fuerint in locis, vel infra terminos locorum, dubitatur quomodo intelliguntur termini locorum. Et, si dicatur, quod ponuntur ibi pro terminis parochiarum, quid erit, cum in vna ciuitate, vel loco sint multæ parochiæ?

Determinatio Quarti Dubii.

VIDETVR quod in ecclesia, vel in ecclesiis, ciuitatibus, villis, castris, vel locis, vbi malefactores præsentibus fuerint, vel præda detenta, aut vendita, vel alienata, vel consumpta fuerit, cessetur à diuinis, & in suburbis, & continentibus ædificiis eorundem, æstimandis ad arbitriū Dioecesanæ Episcopi, vel eius Officialis: taliter quod neruus non contemnatur ecclesiasticæ disciplinæ. Sed si ecclesia parochialis extra castrum, villam, vel populationem fuerit, cessetur ibi quandiu malefactor in parochia fuerit, & quod aliter exnunc non curetur de terminis locorum, vel parochiarum.

X 3 QVIN

QVINTVM DVBIVM.

ITEM, Cùm in dictis constitutionibus, **I**TEM **CVM QVI**
DAM, & **OLIM**, dicatur quòd loca, in quibus præda recepta fue-
rit, cessent à diuinis, vtrum intelligatur scienter vel ignorãter, & quo-
rum scientia requiratur.

Determinatio Quinti Dubii.

VIDETVR quòd scientia hominũ requiratur: & quòd pro scien-
tia habeatur, si publica sit fama in loco, quòd præda est ibi.

SEXTVM DVBIVM.

ITEM, Cùm in constitutione, **I**TEM **CVM QVIDAM**, di-
catur quòd tales non euitentur, nisi facti euidentia, vel confessione
propria hoc constaret, dubitatur si tunc Rector ecclesiæ possit eos
vitare, & ipsis præsentibus cessare: & facit ad hoc constitutio, **I**TEM
STATVIMVS, vbi dicitur quòd Rectores ad mandatum Episcopi,
vel eius Officialis dictas constitutiones seruent.

Determinatio Sexti Dubii.

VIDETVR quòd nullus astringatur ad obseruationem cessa-
tionis donec cessatio per Episcopum, vel eius Officialem, vel vi-
cegerentem Episcopi sit iudicata.

SEPTIMVM DVBIVM.

ITEM, cùm ibi dicatur Officialis: & in constitutione, **SOLLICI**
TAT, dicatur, Cùm per Episcopum, vel eius Officialem, seu eius vi-
ces gerentes, videtur intelligendum de principali Officiali: præsertim
cùm in cessationibus requiratur magna solennitas, nec iudex delegatus
possit terram interdiceri, nisi sibi specialiter sit commissum.

Determinatio Septimi Dubii.

VIDETVR quòd nedum Episcopi, & eorum Officiales prin-
cipales, sed etiam foranei, seu Decani, qui habent cognitionem
vniuersitatis causarum criminalium, possint processum facere
quem fieri desiderant constitutiones prædictæ, citra tamen indictionem
quam faciunt Episcopi, vel Vicarii generales, aut Officiales principales
eorum. Pro liberatione verò personarum ecclesiasticarum Decani cessa-
tionem, cùm ei locus fuerit, indidere non vetantur.

OCTAVVM DVBIVM.

ITEM, an cõstitutio habeat locum vbi homines ecclesiæ inter se dam-
num sibi inferunt.

Determinatio Octauæ Dubii.

VIDETVR quòd, si homines alicuius loci ecclesiæ inter se guerri-
ficando, vel aliàs damnũ dederint, non sit locus constitutioni. Si ve-
rò homines vnius loci ecclesiæ ex proposito inuaserint, rapuerint, vel de-
prædati fuerint homines alterius loci ecclesiæ, locus est constitutioni.

NONVM

NONVM DVBIVM.

ITEM, si constat quòd dicta constitutio habet locũ, an possit Episco-
pus, vel Officialis eam non seruare, & de iure cõmuni procedere: cùm
pœna legis non sit in arbitrio iudicantis.

Declaratio Noni Dubii.

VIDETVR quòd si Episcopus, vel Officialis eius requiratur serua-
re constitutionẽ, cùm locus constitutioni fuerit, teneatur eam serua-
re, & indidere cessationem auctoritate eiusdem: nisi aliud pars requi-
rens duxerit tolerandum. Vbi verò Prælatus ex suo tantũ procedat
officio, in sua remaneat libera potestate vtrum in totum, vel in partem
seruet eandem.

DECIMVM DVBIVM.

ITEM si facta restitutione debet cessari, donec excommunicatus fue-
rit absolutus.

Determinatio Decimi Dubii.

VIDETVR quòd facta restitutione rapinæ, vel liberatione perso-
næ detentæ debeat tolli cessatio.

VNDECIMVM DVBIVM.

CONTRA CAPTVM SINE
fraude, non proceditur.

ITEM an propter inuasorẽ, seu raptorem captum sit cessandum, cum
I recedere non possit.

Determinatio Vndecimi Dubii.

VIDETVR quòd propter illum, qui captus sine fraude tenetur,
non debet cessari.

DVODECIMVM DVBIVM.

ITEM cùm in constitutione, **PIA**, dicatur quòd Episcopi, & eorum
Officiales non per delegatos, sed per seipos faciant cõstitutionis pro-
cessum, dubitatur vtrum possint delegare aliis testiũ receptionem pro-
ducendorum ad instructionem negotii: & vtrum talibus delegatis liceat
absque pœna dictæ constitutionis, **PIA**, recipere salarium pro labore.

Determinatio Duodecimi Dubii.

VIDETVR quòd absque dubio huiusmodi delegationes fieri pos-
sint. Sed caueant sibi Officiales, quòd non participant in salario de-
legatorum: quia aliàs prædictam pœnam non euitabunt.

FINIS BVLLAE PRAEINSERTAE DOMINI
Clementis Papæ, confirmatoriæ præcedentium consti-
tutionum, & Dubiorum, ac declara-
tionum eorum.

NVL

NVLLI ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostræ ratificationis, & confirmationis infringere: vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem contra hanc attentare præsumperit, indignationem omnipotentis Dei, & Beatorum Petri & Pauli apostolorum eius se noverit incursum. Datum Auinioni Octavo Calendas Iulii. Pontificatus nostri, anno Decimo.

Verantur Abbatissa, & Conuentus monasterii vallis donzellæ, diuina per sacerdotes curare celebrari, cum in Diœcesi Barcinonensi cessatur à diuinis ob constitutionum contra raptos, inuasores &c, obseruationem. Est localis.

CLEMENS Episcopus seruus seruorum Dei ad perpetuam rei memoriam. Iustis petentium votis libenter annuimus, eaq; fauore prosequimur opportuno. Sanè petitio venerabilis fratris nostri Raymundi Episcopi, & dilectorum filiorum Capituli Barcinonensis nobis exhibita cõtinebat, quòd olim bonæ memoriæ Petrus, Benedictus, ac Bernardus, & Rodericus, necnon Eximius, & Arnaldus Archiepiscopi Tarraconenses, ac Ioãnes Patriarcha Alexandrinus tunc administrator ecclesiæ Tarraconensis in spiritualibus, & temporalibus auctoritate apostolica deputatus, in suis prouincialibus conciliis, eisdem approbantibus conciliis, quasdam constitutiones pro bono, & tranquillo statu cleri prouinciæ Tarraconensis, ac fauore ecclesiasticæ libertatis ipsius, diuersis temporibus ediderunt: idemq; Ioannes Patriarcha administrator, & Arnaldus Archiepiscopus nonnulla quibusdam ex constitutionibus ipsis addiderunt, & aliquas ex ipsis etiam declararunt: quodq; per eas ecclesiæ ciuitatum, villarum, & locorũ dictæ prouinciæ debent in certis casibus expressis in ipsis contra inuasores, raptos, deprædatores hominum ecclesiarũ, rerum, & locorum religiosorũ, ac nonnullas alias personas in constitutionibus expressas eisdem, à diuinis cessare: et quòd postmodum foelicis recordationis Clemens Papa sextus prædecessor noster illas ex certa scientia confirmauit: quodq; dilectæ in CHRISTO filiæ Abbatissa, & conuentus monasterii Vallis dõzellæ extra muros Barcinonenses Cisterciensis ordinis, quibus nuper, vt quotiescunq; contingeret ecclesias, vel monasteria ciuitatis vel Diœcesis Barcinonensis, vel ipsam ciuitatẽ quouis modo, & casu interdici, liceret eis in dicto earũ monasterio missam, & alia diuina officia ianuis apertis, & campanis pulsatis, excõmunicatis, & interdictis exclusis, per presbyteros idoneos alta voce facere celebrare, auctoritate apostolica per nostras literas duximus indulgendum, prætextu literarũ ipsarũ, in quibus de dictis constitutionibus, additionibus, & declarationibus nulla sit mentio, tempore quo cõtra inuasores, raptos, & deprædatores huiusmodi, vel aliàs vigore prædictarum constitutionum in ecclesiis, & monasteriis ciuitatis ipsius, quæ de prouincia prædicta existit, generaliter à diuinis cessatur; huiusmodi diuina alta voce apertis ianuis, & pul

& pulsatis campanis in dicto ipsarũ monasterio, quod etiam in prouincia ipsa existit, faciunt celebrari: quodq; propterea plurima incõuententia secuta fuerunt, & maiora sequi verisimiliter dubitatur: cum inuasores, raptos, & deprædatores præfati in ciuitate prædicta stare ex eo liberius permittantur, quòd populus ciuitatis ipsius, tempore cessationis huiusmodi, ad eadem diuina ad idem monasterium admittitur, sicq; satisfactio retardatur, & neruus ecclesiasticæ contemnitur disciplinæ. Nos igitur attendentes quòd indultum huiusmodi, dum in ecclesiis, vel monasteriis, aut ciuitate prædictis vigore constitutionum ipsarum à diuinis cessatur, locum habere non potest, cum inter dictum ecclesiasticũ, & huiusmodi cessatio à diuinis non modicum differre noscatur, dictorũ Episcopi, & Capituli in hac parte supplicationibus inclinati, eisdem Abbatissæ, & conuentui tenore præsentium districtius inhihemus, ne prætextu huiusmodi indulti, tempore quo in ciuitate prædicta, vel eius ecclesiis vigore dictarum constitutionum ab huiusmodi diuinis cessari debet, ipsa in dicto monasterio celebrent, aut celebrari faciant, seu permittant. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostræ inhibitionis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumperit, indignationem omnipotentis Dei, & beatorum Petri & Pauli apostolorũ eius se noverit incursum. Datum Auinione quarto Nonas Iunii. Pontificatus nostri, anno decimo. Natiuitatis verò Domini. M. CCCLXXXIIII.

RODERICVS ARCHIEPISCOPVS IN primo concilio Tarracone celebrato, anno Domini. M. CCXCI. Idibus Martii.

Clericus quocunq; in ordine constitutus, qui publicè denunciatus, absolui tamen neglexerit, si in ea negligentia sex menses persiterit, viginti morabatinis mulctatur, si quidem beneficium habuerit: si non habuerit, decem. Si per annũ persiterit continuum, quadraginta ducatis: si vltra annũ, officio, ac beneficiis suspenditur, quoad sit absolutionis beneficium consecutus, ac tanto tempore, quanto post annum in excommunicatione permanserit.

CVM medicinalis sit excommunicatio, non mortalis, disciplinas nõ eradicans, dummodo is, in quẽ lata fuerit, nõ contemnat, hoc consultissimo statuimus edicto, quòd si clericus in quocunq; ordine constitutus canonicè fuerit excommunicationis vinculo innodatus, & publicè nuntiatus, & negligens in absolutione petenda per sex menses continuè in excommunicatione ipsa contumaciter ex certa scientia persiterit, quia nihil obedientia prodesse videtur humilibus, si eiusdem contemptus cõtumacibus non obesset, si beneficium ecclesiasticum habuerit, pœnam viginti morabatinorũ incurrat: si beneficiatus non fuerit, pœnam decem morabatinorum præstare cogatur ærario sui Ordinarii applicandã. Si verò propriæ salutis oblitus,

Y per

per annum continuū in prædicta excōmunicationis sententia perdurauerit, Pharaonico animo damnabiliter obstinatus, quia crescente contumacia crescere debet & pœna, statuimus vt xl. aureos suo ordinario applicandos soluere teneatur. Si verò vltra annum in excōmunicatione perstiterit, tandiu ab officio, & omnibus beneficiis, quæ obtinet, sit eo ipso suspensus, donec se absolui fecerit: & postea nihilominus tanto tempore, quanto post annum, vt præmittitur, in excōmunicatione permanserit.

SANCIVS ARCHIEPISCOPVS IN QVARTO
concilio Tarracone celebrato, anno Dñi. M. CCC-
LVII. Decimo tertio Calendas Aprilis.

Religiosi exempti, & non exempti, sicut pro se constitutiones Tarraconenses admittunt, si in eas commiserint, ita contra se admittere tenentur: aliàs commodo ipsarum priuati sunt.

REQVENS plurimorū clamor nostrum propulsauit auditum, quòd nonnulli religiosi exempti, & non exempti, etiam de ordine militari, potius propriis quàm reipublicæ nostræ prouinciæ commodis inhiantes, cum eis in personis propriis; locis, hominibus, vel aliis bonis suis iniuriæ, damna aliqua, seu violentiæ per quempiam irrogantur, nos, seu curiam nostrā, & venerabilium fratrum nostrorum Suffraganeorum aduertunt, vt sibi per cōstitutiones in sacris conciliis Tarraconensibus contra inuasores, raptores & deprædatores hominum ecclesiarum, rerum ecclesiasticarum, & locorum religiosorum factas, & salubriter emanatas succurratur de remedio cōpetenti in dictis constitutionibus expressato: quod quidem remedium, cum contra ipsos in dictas constitutiones committentes ad instantiam aliquorum, vel aliàs ex officio proceditur, non curat admittere, nec eisdem volunt subiici, sed potius liberari: obliuio cōsiliū Sapientis, quo cauetur, PATERE LEGEM, QVAM TV IPSE TVLERIS, & canonicarum, & imperialium legum, quæ publicè profitentur, quòd quisquis ius in alterum statuit, ipse debet eo vti. Et frustra legis auxilium implorat, qui committit in legem. Nos igitur præfatus Archiepiscopus approbatione eiusdem sacri cōcilii statuimus, quòd dum religiosi, etiam si fuerint de ordine militari, sicut pro se dictas constitutiones admittunt, contra se, si in eas commiserint, admittere teneantur. Quòd nisi fecerint, dictarum constitutionū commodo, & auxilio, præsentis sanctionis auctoritate, ipso facto decernimus esse priuatos: præcipientes nostris Suffraganeis, Vicariis, & Officialibus eorundem, ne in eo casu ad instantiam ipsorum, nec ex officio dictas constitutiones obseruent.

IDEM SANCIVS IN EODEM.

Cessandum esse à diuinis in præsentia eorū, qui executotes, seu nuntios curiarum ecclesiasticarū capiunt, interimunt, vulnerant, atrociter verberant, & suis subditis de iis interimendis præcepta constituunt.

PROC

PROCEDIT à rationis & iuris tramite, quòd vbi maius est periculum, ibi proculdubio est plenius, & salubrius prouidendum. Quàm autē graue sit, & onustū dispēdiis, & quot & quāntis sit plenum periculis ecclesiasticæ iurisdictionis exercitium nostræ prouinciæ, his præsertim temporibus, exercere non solū exacti consideratio temporis docuit, sed considerata etiam prudenter præsentis temporis discrimina indicant: quia nonnulli temporale dominium obtinentes suis terminis non contenti, falcem suam in alienam segetem imponere non verentur, satagentes iurisdictioni ecclesiasticæ, quantū possunt, illudere, ac etiam exquisitis coloribus vsurpare. Executores nanque, seu nuntios nostros, & venerabilium fratrum nostrorum, Vicariorū, aut Officialium literas eis, & subditis suis, seu in dominio ipsorū cōsistentibus iustitiæ deferentes non solū capiunt, sed etiam interimunt, vulnerant, & atrociter verberant, ac præcepta suis subditis faciunt de interimendis eisdem: in Dei offensam notoriam, & ipsorū grande periculum animarum. Quapropter nos Archiepiscopus supradictus, prout decet & expedit, talia attentantes, qui ipso iure tanquam impediētes iurisdictionem ecclesiasticam excōmunicati existunt, congruis remediis ab huiusmodi ausibus retrahere, & ad Dei semitam reducere cupientes, sacro approbante concilio statuimus, quòd si talia, & tam nefanda crimina, quòd absit, per aliquem Ducē, Marchionem, Comitem, vice comitem, nobilem, Baronem, militē, ciuem, burgensem, generosum, vel non generosum & Officiales eorum, consules, patiaros, consiliarios ciuitatum, vel villarum, castrorum, & locorū temporale dominium obtinentes, vel aliquem eius loco in nostra prouincia Tarraconensi cōmissa decætero fuerint, omnia loca, castra, seu villæ cōmittentis huiusmodi facinus, in dicecesi, in qua cōmissum fuerit, constituta, ipso facto sint supposita ecclesiastico interdico. Quòd quidem interdictum in ecclesiis cathedralibus, & propinquioribus circunuicinis ecclesiis, si cōmodè alibi denuntiari non poterit, sufficiat publicari, & processus necessarius fieri in eisdem.

IDEM SANCIVS IN EODEM.

Absolutio ad cautelam prohibetur concedi excōmunicatis, virtute sacrorum conciliorum prouincialium Tarraconensium de inuasoribus &c., & de facto concessa non valere declaratur.

NATURALIS dicitur ratio, ac experiētia manifestat, quòd nouis morbis noua cōuenit antidota præparari. Cum autē ab aliquibus citra temporibus nonnulli excōmunicati auctoritate constitutionum sacrorum conciliorū Tarraconensium contra inuasores, raptores, & deprædatores huiusmodi ecclesiarum, rerum ecclesiasticarum, & locorum religiosorum salubriter promulgatarum munus absolutionis ad cautelam obtinere nitantur, quod nūquam, vel rarò fieri consuevit approbatione eiusdem sacri concilii, hoc fieri

Y 2 prohib

prohibemus: statuentes, quòd si de facto fuerint absoluti, non valeat absolutio sic obtenta.

PETRVS SECVNDVS ARCHIEPISCOVVS

in primo concilio Tarracone celebrato, anno Do-

mini. M. CCCLXIII. Tertio

Calendas Februarii.

Iuxta constitutiones aduersus inuafores, raptores &c, edidas, in dñs temporales procedendū, qui clericos priuilegium clericale allegantes, & petita à se mutuo pecuniā dare recusantes è ditione sua expellunt, aut certè curant expelli.

CAETERVM quia fide dignorū relatu percepimus, quòd nonnulli dominium temporale obtinentes in ciuitatibus, locis, castris, & villis infra prouinciā Tarraconensem, illudentes ecclesiasticæ libertati, presbyteros, & clericos simpliciter tonsuratos, vel etiam coniugatos, & personas alias ecclesiasticas, si coram eisdem dominis, vel Officialibus allegant tonsurā, vel cum casus occurrerit quòd gaudere volunt priuilegio clericali, vel si pecunia eis data, vel mutuata non fuerit, quam nituntur à dictis presbyteris, vel clericis exigere vel exquisitis coloribus, & figmentis, vel quòd dicunt eos habere suspectos, seu aliās pro libito voluntatis de dictis ciuitatibus, castris, villis, locis & ipforū dominio de facto expellunt, vel expelli faciūt, bāniūt vel banniri faciūt, de volūtate, & assensu sacri concilii ordinamus, vt contra dominos, Vicarios, Officiales, Baiulos dictorum dominorū, & alios talia facientes, qui in præmissis, vel aliquo præmissorū deliquerint, vel ratum habuerint, procedatur per constitutiones sacrorum conciliorum Tarraconensium editas contra inuafores, raptores, & deprædatores hominum ecclesiarum, rerum ecclesiasticarum, & locorum religiosorum per nos, & Suffraganeos nostros, Vicarios, & Officiales nostros, & ipforū, prout in aliis casibus fuit hætenus in Tarraconensi prouincia fieri assuetum: præfatas constitutiones cōtra talia impiè attentantes, & dantes eis in hoc auxilium, consilium, vel fauorē, quos volumus pœnis, & censuris dictarum constitutionum ipso facto ligari, penitus extendentes.

PETRVS TARRACONENSIS ARCHIEPI-

scopus in tertio concilio celebrato, anno Domini.

M. CCCLXVII. Idibus Februarii.

Domini temporales, Baiuli, Officiales qui suas ecclesias vacantes per vim stabi-
liunt, & novos Rectores ingredi non permittunt, excommunicantur: & eccle-
siæ subiiciuntur interdicto, donec sit satisfactum.

AD tollendum, & penitus euitandum abufum, qui in quibusdam locis diœcesis prouinciæ Tarracon. pullulauit, videlicet quòd Rectoribus, seu Vicariis perpetuis ecclesiarum parochialium rebus exemptis humanis, nonnulli domini temporales, Baiuli, seu Officiales ipforū ecclesias sic vacantes cum armis stabi-

biliunt,

biliunt, vel stabilire permittunt, ponentes inibi armatos homines qui sine licentia dominorum temporaliū novos Rectores ingredi in ecclesias eis debitas non permittūt, imò, quod est perniciosum exemplum, eos redimi faciunt, recipiendo pecuniam ab eisdem: & bona ipforū occupant, & distrahunt antequā possessionem ecclesiarū valeant adipisci: hoc fieri decætero prohibemus omnino. Quod si secus actū fuerit, dominos temporales, Baiulos eorū, vel quoscuq; alios auctoritate præsentis sanctionis ipso facto excōmunicationis sententiæ volumus subiicere: & ecclesias sic stabilitas, per aliquos occupatas, propter delictū dominorū, seu Officialiū suorū ecclesiastico supponimus interdicto: donec de iniuria facta nobis, in cuius diœcesi hoc delictū commissum fuerit, & Rectori taliter impedito, ac de expensis, & damnis inde illatis fuerit integrè satisfactum.

IDEM IN EODEM.

Vbi potentibus præsentari à nuntiis nequeūt literæ sine periculo, pro præsentatis debere haberi, si in duabus vicinis parochiis à Rectoribus fuerint publicatæ.

QUIA malitia delinquentium succrescente, cum per Prælatos, Vicarios, vel Officiales eorum ex officio, vel ad partis instantiam per constitutiones sacrorum conciliorum Tarraconensium contra eos proceditur, talis processus per delinquentes, seu inuafores huiusmodi, præsertim potentes pluries impeditur: qui exquisitis fraudibus nuntios ad eos portantes literas, vt coram ipsis Prælatibus, Vicariis, & Officialibus compareant, vel procedant, interimunt, capiunt, vel aliās faciunt, & procurant, quòd huiusmodi literæ ad eorū notitiam nequeant peruenire: itatuimus, quòd in dictis casibus, si sine periculo, vel scandalo verisimili nuntiorum easdem deferentium, cōmodè præmissæ literæ illis, contra quos emanauerint, præsentari nō possent, literas quæ ad tales delinquentes, seu inuafores diriguntur, in duabus parochiis circūvicinis ipsarum ecclesiarum Rectoribus sufficiat præsentari. Quibus per dictos Rectores in suis ecclesiis lectis, perinde illi, ad quos literæ diriguntur, parere contentis in dictis literis teneantur, ac si eadem literæ essent eisdem delinquentibus, vel inuaforibus præsentatæ: & sic consequenter in negotio, seu causa procedatur.

ENNECVS TARRACONENSIS ARCHIEPI-

scopus in primo concilio Tarracone celebrato, anno

Dñi. M. CCCXCI. Nonis Aprilis.

Ordinarios, qui cum parti satisfactum non est, reos tamen absoluunt, obligari iis satisfacere, qui damnum acceperunt.

QVERELIS percepimus plurimorum, quòd ordinarii, & eorum Officiales ad partis instantiam excōmunicationis sententia ex facto proprio innodatos absoluere non formidant: satisfactio parti, ad cuius instantiā sunt ligati, & eorum assensu minime

Y 3 expect

expectatis. Quod fieri prohibemus, statuentes Ordinarios, vel Officiales talia attentantes parti ad interesse omnimodè obligari.

ENNECVS ARCHIEPISCOVVS IN CONCILIO TARRACONE celebrato, anno Domini. M. CCCXCI. Nonis Aprilis.

Archiepiscopo licere procedere iuxta constitutiones de inuasoribus, & raptoribus &c, contra subditos Suffraganeorum, qui vim ecclesiis, vel ecclesiasticis intulerint. Qui impederint, quominus queat procedere, excommunicari: neque absolui nisi ab eo posse, aut eius Officiali.

VONIAM aliqui curiosi disceptantes de his, quæ non multū expediūt, & plura sapere quàm oporteat contra doctrinam Apostoli temerè appetētes, in dubitationē sollicitā vertere dignoscūtur quod à nostris prædecessoribus prouidè noscitur institutū in cōstitutione, incipiente AD REPRIMENDAM. §. STATVENTES, & à summis pontificibus confirmatum, an nos, & Officialis noster Tarracone requisiti per totam prouinciam obseruare, & obseruari facere valeamus constitutiones per prædecessores nostros editas contra raptos, inuasores personarum ecclesiasticarum, rerū, ac bonorū, & hominū eorundem diffidatores, dānicatores personarū, ac bonorū ecclesiæ, fautores, & defensores raptorū, & damnificantium prædictorum: nos, sacro cōcilio requirente, & vnanimiter approbante, cupientes hæsitatiōis materiam amputare, declaramus quascunq; cōstitutiones à prædecessoribus nostris editas contra dictos raptos, inuasores personarum ecclesiasticarū, rerum, ac bonorum omnium, & hominum eorundem diffidatores, damnificatores, receptatores raptorum, & damnificantium prædictorum, nos, & Officialis noster, qui Tarracone nunc sumus, & qui pro tēpore fuerint, per quencunq; de prouincia, & quotienscunq; fuerimus requisiti contra quoslibet de prouincia, & qui infra eandem crimina commiserint, seu quomodo libet deliquerint & etiam absq; requisitione, & ex officio pro nobis, & ecclesia Tarraconensi, ac Canonicis eiusdem, nostris, & ipsorū familiaribus quibuscunq; possimus liberè per totam Tarraconensem prouinciam obseruare, & facere obseruari, & secūdem eorum formam contra prædictos in qualibet diœcesi Suffraganeorum nostrorū, & contra ipsorum subditos, & ad eorum requisitionē, & pro dictis delictis ibidem perpetratis procedere, & procedi facere super eis. Et super his nostri Suffraganei, & eorum Officiales, ac ipsorum subditi teneantur nobis, seu Officiali nostro, nostrisq; successoribus, & eorum Officialibus obedire: non solūm pro cōmittendis in futurum contra constitutiones prædictas, sed etiam pro his, quæ contra eas sunt iam commissa: Officiales, & subditos dictorum Suffraganeorū, sacro approbante concilio, si in præmissis impedimentum præstiterint, excommunicationis sententia innodantes: à qua

qua nisi per nos, & Officialem nostrū absolutionis beneficium nequeant obtinere. Nulli ergo liceat declarationē huiusmodi interpretari, restringere, vel arctare, si excommunicationis sententiam, approbante cōcilio, per nos latam cōtra huiusmodi antiqui statuti declarationem hæsitates, in dubium vertentes, seu etiam restringentes, cupiant euitare.

ENNECVS IN SECVNDO CONCILIO celebrato, anno Domini. M. CCCXCV. Duodecimo Calen. Decembris.

Excommunicantur, qui atrociter vulnerarint, aut percusserint ecclesiasticos, aut ministros ecclesiasticorum, modò sint clerici soluti: & in eorum præsentia à diuinis præcipitur cessandum.

PROVIDE attendentes, quòd raptos, deprædatores hominum ecclesiarum, ecclesiasticarum rerum, locorum religiosorum excommunicationis sententia, sacro approbante concilio, innodantur, & in pœnæ aggrauationē in eorum præsentia cessatur etiam à diuinis: animaduertentes personas maiori quàm res debere priuilegio et immunitate gaudere, de cōmuni totius cōcilio sacri consilio, & assensu statuendo declaramus vulnerantes, vel atrociter percutientes Prælatos, vel Vicarios eorū, seu Officiales vel Decanos, vel Canonicos, religiosos, vel alios clericos in sacris ordinibus, vel beneficiatos, aut procuratores fiscales dictorum Prælatorum, seu eorum Officialium, dum tamen clerici soluti existant, subiaccere pœnis, & sententiis supradictis: & in eorū præsentia cessari debere penitus à diuinis, iuxta modum, & formā quæ in constitutionibus, ITEM CVM QUIDAM, & OLIM, cōtra inuasores editis expressantur: aliis pœnis in iure, & constitutionibus appositis nullatenus derogantes.

IDEM IN EODEM.

In præsentia eorum, qui ecclesiasticos in vitæ, & fortunarum dimicationem prouocauerint, si intra decem dies eiusmodi prouocationem non reuocauerint, cessandum à diuinis.

VONIAM ex pœnis in cōstitutione, incipienti PRÆDECESSORVM NOSTRORVM &c, impositis cōtra diffidentes, seu acuydantes Prælatos, vel alias personas ecclesiasticas in dicta constitutione cōtentas, propter temporis malitiam, & multorum, pro dolor, prauitatem, præfato morbo, vt decet, non est vsquequaq; prouisum, quominus Dei timore & pœnis præfatis postpositis, & spretis nonnulli diffidare, seu acuydare personas ecclesiasticas in præfata constitutione contentas, & dictis diffidentibus dare consiliū, auxiliū, vel fauorem nullatenus vereatur: idcirco, quia crescente cōtumacia debet crescere ipsa pœna, adiuciendo statuimus, quòd si post monitionem factam personaliter, vel publicè in ecclesia, vbi domicilium habuerint diffidentes, seu acuydantes præfati,

præfati, per Rectorem, seu eius locum tenentē, vel per alium loco sui de mandato Prælati ipsius Rectoris, vel Officialis eiusdem infra decem dierum spatium præfata acudamenta, seu diffidamenta non reuocauerint cum effectu, extunc in ecclesiis ciuitatum, villarum, vel locorū, in quibus præfati diffidantes, seu acudates præfentes fuerint, cessetur penitus à diuinis: vt cessatur, seu cessari debet in præsentia inuasorum, raptorum, deprædatorum hominum ecclesiarum, ecclesiasticarum rerum, & locorum religiosorum: aliis pœnis in præfata constitutione contentis in suo robore duraturis.

ENNECVS TARRACONENSIS ARCHIEPISCOPUS in tertio concilio celebrato, anno Dni.

M. CCCC V I. Idibus Martii.

Statuitur pœnas inuasoribus &c. per constitutiones constitutas, declarari debere in eum qui notoriè clericum, vel monachum captum habitum gestantem regularem requisitus non restituerit: recipiendam autem informationē summariam, si clericus notoriè non fuerit: vbi innotuerit clericū esse priuilegio gaudentem clericali, procedendum in eum qui illum ceperit iuxta decretalem, **SI IVDEX**, & perinde ac si notoriè clericum cepisset.

IVSTVM quidem decernimus, & necessitate compellimur nos Ennecus miseratione diuina sanctæ Tarraconensis ecclesiæ Archiepiscopus provinciale concilium celebrantes, quòd in his, quæ sunt salubriter prouisa, si declaratione, vel additione indigeant, prout experientia docuerit, debitum prouisionis remedium apponamus. Cum itaq; in modo procedendi vigore constitutionū prouincialium de inuasoribus contra delinquentes, in eis per nos approbatione sacri concilii edicto sit prouisum, quòd contra detinentem notoriè clericum, vel monachum, fratrem minorem, vel huiusmodi similem habitum gestantem regulare, si requisitus eum restituere noluerit sine aliqua informatione, pœnæ dictarum constitutionū contra eum declarentur: & de capto non notoriè clerico recipiatur informatio summaria, si est clericus gaudens priuilegio clericali, & contra detinentem procedatur iuxta tenorem decretalis, **SI IVDEX LAICVS**, de sententia excommunicationis libro sexto. Adiciamus sacri approbatione concilii, & declaramus, quòd si per dictam informationē constiterit dictum talem captum esse clericum gaudentem priuilegio clericali, contra detentorem procedatur ad declarationem dictarum constitutionū, vti de notorio clerico est prouisum.

ENNECVS IN TERTIO CONCILIO

celebrato, anno Domini. M. CCCC-

V I. Idibus Martii.

Domini temporales, quibus innotuerit malefactores octo dies in suis ditionibus receptatos, nisi infra decem dies, postquā iis innotuerit, eos eiecerint, sic vt de nouo nō redeant, excommunicantur: & in eorum præsentia à diuinis cessandum.

ITEM

ITEM cum in constitutione per bonæ memoriæ Petri Archiepiscopi Tarraconensem prædecessorem nostrū edita, incipienti **OLIM EXCOMMUNICASSE RECOLIMVS**, caueatur, quòd quandiu principales malefactores, inuasores, & raptores bonorum, & rerum ecclesiarum, & hominum, ac locorū eorum fuerint in aliqua ciuitate, vel villa, in eorum præsentia cessetur penitus à diuinis: & sæpe accidat quod quidam Domini ciuitatum, & villarū huiusmodi, & eorum Officiales, eorum qui deprædati sunt, damna nō sentientes, & ipsorum, & ecclesiæ iniurias pro nihilo habentes, malefactores prædictos multo tempore sustinentes, quandoq; in odium ecclesiarum, & damna passorum prædictorum: ex quo delictorum eorundem esse videntur participes, & conformes: dignumq; reputemus, quòd tales etiam pœnas sentiant eorum, sacri concilii approbatione adiucimus & sancimus, quòd si dominus ciuitatis, villæ, castri, aut loci, in quibus malefactores fuerint receptati, vel eorū Officialibus constiterit tales malefactores fuisse per octo dies receptatos, nisi eosdē à suis ciuitatibus, castris, villis, vel locis infra dies decē post dictos octo dies immediatē sequentes requisiti eiecerint cum effectu, ita quòd amplius ad ipsas, vel ipsa, vel iurisdictiones eorum non redeant, tales Domini, & eorum Officiales simili sint excommunicatione ligati: & in eorum præsentia, vt in fautoribus, & receptoribus, cessetur penitus à diuinis. Ab hac tamen pœna tantum excludimus dominum Regem, & dominam reginam, & eorum primogenitum, & eius vxorem.

IDEM IN EODEM.

Officiales Dominorum temporalium, qui clericorum coniugatorū reorum priuilegium ad personas restringentes, bona iudicio ecclesiastici iudicis non permittunt, sed ipsi capiunt, sunt excommunicati: & in eos non secus quàm in inuasores, & raptores procedendum.

QUIDAM Officiales seculares prouinciæ Tarraconensis priuilegium clericis coniugatis à sacris canonibus indultū, quo pro excessibus, seu delictis per eos commissis, seu de quibus delati fuerint, in personis, & bonis de ecclesiastici iudicis foro existunt, eis auferre, & ecclesiasticam iurisdictionem sibi vsurpare callida fraude, vt percepimus, cupientes, priuilegium prædictum, quoad personas dictorum clericorū restringunt, bona verò eorundem esse afferunt, licet fictè, de foro seculari: & his non cōtenti, multoties dictos clericos in odium iurisdictionis ecclesiasticæ capiunt, & eorum bona occupant, etiam de facto: & cum ex his per ecclesiasticū iudicem proceditur contra eos pro dictorū bonorum restitutione, respondent & excipiunt contra veritatem, quòd dicta bona non capiunt ratione delicti, sed eo quòd esse asserunt domini temporalis: & quòd dominus temporalis vult, quòd ipsa bona capiantur, & occupentur per eosdem. Nos autem huic

Z perni

pernitioso abufui obuiare, & ecclesiasticæ iurisdictioni, vt illibata perfistat, prouidere debito remedio cupientes, approbante sacro concilio, excommunicamus quoscunque officiales, & personas, quacunque auctoritate, vel potestate fungantur, talia attentantes: & cōtra ipsos vt inuasores, & occupatores rerum, & bonorum, ac iurium ecclesiæ, prout re vera existunt, procedi volumus, & pœnas constitutionum de inuasoribus in eis decernimus locum habere, & esse seruandas.

IDEM IN EODEM.

Tempore generalis interdicti, & cessationis à diuinis quando Corpus CHRISTI eleuatur maius cymbalum ter, & ter item in sanguinis eius eleuatione pulsandum: & oratio, quæ pro vnitae ecclesiæ fiebat, continuanda.

REDEMPTORIS nostri mortē recensemus, & ipsius misericordiam imploramus, quotiens Eucharistiæ sacramentum veneramur, eiq; deuotā & humilem reuerentiam exhibemus. Vt igitur ipsius gratiā assequatur deuotius populus Christianus, statuimus sacro concilio suadente, quod temporibus generalis interdicti, & cessationis diuinorum, quando Corpus CHRISTI eleuatur in qualibet ecclesiarum prouinciæ nostræ, maius cymbalum in Corporis CHRISTI tribus vicibus, & aliis tribus vicibus in sanguinis eiusdem eleuationibus pulsetur: vt sic populus huiusmodi signo admonitus, oret genu flexo, & indulgentias acquirere valeat concessas. Quodq; oratio, quæ pro vnitae ecclesiæ fiebat in qualibet dioecesi, continuetur & obseruetur. Si qui verò prædicta facere omiserint, suorum Prælatorum arbitrio puniantur.

PETRVS QVARTVS DE CARDONA TARRACONENSIS Archiepiscopus in concilio Barcinonē celebrato, anno Domini. M. D. XVII.
Pridie Calendas Iulii.

Ad constitutas superioribus constitutionibus de inuasoribus, & raptoribus pœnas, quibus iubentur excommunicati esse malefactores huiusmodi, & quandiu alibi morabuntur, cessari à diuinis, adiungitur, vt statim postquam de maleficio summarie constiterit, sine vlla admonitione, aut citatione in eos procedatur ad declarationem memoratarum pœnarum: neque, quominus id fiat, obstare debere vllam monitionē per alias constitutiones ad id requisitam. Si huiusmodi malefactores ecclesiastici fuerint, vltra memoratas pœnas ipso facto executione ordinum, & perceptione fructuum priuari, quoad absolutionem sint adepti.

LICET per multas laudabiles constitutiones fuerit statutum & prouisum, sub certis pœnis, & censuris aduersus diffidentes, seu acydates, seu acydari, seu diffidari facientes, vel procurantes, aut in hoc consilium, auxilium, vel fauorem dantes, & etiam guerram absq; diffidamento facientes contra Archiepiscopos, vel eor.

vel eorum Officiales, seu Prælatū, aut religiosum, vel alium clericum beneficiatum, aut in sacris ordinibus constitutū, vel contra homines, & loca eorūdem, & signanter circa hæc inueniatur latius prouisum per constitutionē, incipientem PRAEDECESSORVM NOSTRORVM QVI CONDEMNauerunt, & per aliam, incipientem AD REPRIMENDAM PERVERSORVM, & aliam, incipientem QVONIAM EX POENIS, verumtamen attendimus hominum excrecente malitia, id experientia edocente, premissa parum attendi, neque pœnas & censuras formidari, sed potius negligi & paruipendi. Vt igitur audaciæ peruersorum reprimi valeant, & similia committendi omnis occasio auferatur, præmissas, & alias constitutiones super huiusmodi disponentes præsentis auctoritate concilii approbantes, & ampliantes statuimus etiam & ordinamus, vt qui in dictas commiserint constitutiones, vltra dictas pœnas & censuras in ipsis contentas, & in eos inflictas, ipso facto cessent ecclesiæ penitus à diuinis: & interdictum, vbicunque dicti malefactores moram traxerint, obseruetur iuxta mentem, seriem, & tenorem constitutionum contra inuasores, raptores, & malefactores ecclesiarum, & clericorum editarum: & confitto summarie de eorum maleficio, statim absq; aliqua monitione, & citatione procedatur, ac procedi possit ad declarationem dictarū pœnarum excommunicationis, & interdicti, & ad obseruationem earundem non obstante monitione decem dierum, vel aliis per alias constitutiones requisitis, & contra tales secundum formā, & modum procedendi contra inuasores, & malefactores ecclesiarum, & clericorum tanquam contra potentes, vel à notorio procedi possit ad libitum ordinariorū ex officio, vel ad instantiā partis. Et si tales malefactores clerici seculares fuerint in sacris ordinibus constituti, vel beneficiati, seu religiosi, vltra incurfionem pœnarum, & censurarū prædictarum, ab executione sacrorum ordinum, & perceptione fructuum suorum beneficiorū existant eo ipso priuati: donec absolutionem à suo superiore meruerint obtinere.

IDEM IN EODEM.

Contra eos, qui ex proposito violentas manus iniecerint quoquomodo in personas clericorum, ac religiosorum in sacris constitutorum ordinibus, procedendum esse vi sacrorum conciliorum de inuasoribus, &c.

VM iure disponente omnes illi qui violentas manus iniecerint contra clericos in sacris ordinibus constitutos, beneficiatos, seu religiosos ligentur censuris ipso facto: necnon de iure diuino sit dispositū, quod prædicti non sunt tangendi præter ipsorū voluntatē approbantes constitutiones circa ea disponentes de nouo sacro concilio approbante decernimus, vt remoueat omne dubium quod hucusque per aliquos suscitabatur super iniuria, seu vulneratione atrociter facta in personis clericorū & beneficiator

ciatorum, ac clericorum religiosorum. Declaramus quòd omnes illi qui ex proposito violentas manus iniecerint quoquomodo in personas ipsorum clericorum, ac religiosorum in sacris ordinibus constitutorum, seu beneficiatos, seu religiosos, sint excòmmunicati: & procedi valeat, & possit contra ipsos per querelam constitutionum sacri concilii Tarraconensis editarum, tanquam contra inuasores, raptores iuxta mentem, seriem, & tenorem ipsarum: & in ipsorum præsèntia cessandum à diuinis prout dictæ constitutiones decernunt, & modus procedendi se habet.

IDEM IN EODEM.

Qui laicorum potentia freti ecclesias detinent contra Ordinariorum voluntatem, in eos iubetur procedi iuxta constitutiones de inuasoribus, & c: formamque seruari, quæ constituta est aduersus eos, qui notoriè clericum violarint, nimirum cessandum à diuinis in iis locis, vbi Sarraceni, per quos ecclesiæ detinentur, fuerint, seu præda: & Christianos excòmmunicari, qui cum Sarracenis communicarint: & aggrauari debere vsque ad inuocationem brachii secularis: atque interdictum poni, quod relaxari nequeat sine consensu Ordinariorum, & satisfactione partis læsæ. Si clericis vel incitantibus, vel adiuantibus, vel procurantibus id crimen fuerit admissum, vltra censuras, quibus obnoxii sunt ipso facto, iure, si quod habebant, priuari.

QUANTUM à prædecessoribus nostris fuerit prouisum per constitutiones editas contra laicos ecclesias sub colore iuris patronatus, quod in eis habent, & habere se assèrunt, vel aliàs, occupantes, & etiam contra clericos seculares, & regulares, qui per potentiam laicorū ecclesias & beneficia detinent præter, & contra voluntatem Ordinariorū, sub pœnis & censuris: veruntamen, vt experientia docet, quæ magistra omnium rerum existit, dicti laici, non obstantibus dictis censuris & cōstitutionibus, faciunt, quod peius est, dictas ecclesias & beneficia detineri per Sarracenos, seu quascunq; alias personas tam ecclesiasticas, quàm seculares: fructusq; ipsarum ecclesiarum, & beneficiorum asportari faciunt per prædictos. Et cum non sit dubium quin tam prædicti, quàm mandantes, consentientes, facientes, & fieri facientes, & in his dantes consilium, auxilium, vel fauorem sint excommunicati, ad reprimendam audaciam, & temeritatē omnium prædictorum adiuicimus, & de nouo sacro approbante concilio statuimus contra talia facientes, cuiuscunque gradus, præminentia, dignitatis, seu conditionis existant, etiam si sint domini temporales, & potentes mandantes, dantes consilium, auxilium, vel fauorem tacitè vel occultè facientes, possit & valeat procedi per viam constitutionum sacrorum conciliorum de inuasoribus: & incidant in pœnas contra inuasores editas: & in ipsorū præsèntia cessari debeat à diuinis, seruata procedendi forma in dictis constitutionibus tradita super notorio: et etiam in loco, ciuitate, vel villa, vbi ipsi infideles, & Sarraceni, aut alii prædicti fuerint, seu præda, cessetur penitus à diuinis, prout dictæ constitutiones de inuasoribus disponunt: & etiam

& etiam quòd Christiani non possint communicare cum ipsis Sarracenis, neque aliquod cōmercium exercere. Contrariū facientes, ipso iure, & facta trina canonica monitione præmissa, sunt excòmmunicati. In quam excommunicationē declaramus incidisse: mandantes eodem sacro concilio approbante, quòd locorum Ordinarii, seu eorum Officiales publicent supradictos Christianos talia facientes, aggrauando ipsos, prout iustum fuerit, vsq; ad inuocationem brachii secularis, & etiam ponere interdictū generale, seu speciale in loco, & territorio illius domini, in quo delictum fuerit commissum: si dictis Ordinariis, seu suis Officialibus visum fuerit commissum, donec debitam satisfactionem fecerint de præmissis. Quod interdictū non possit relaxari simpliciter, vel ad cautelam, nisi de consensu Ordinariorū, & parte satisfacta & contenta ad cuius interest, & Prælati ecclesiarum, presbyteri, seu clerici in his dantes consilium, auxilium, vel fauorē, seu fieri mandantes, occasione quorum prædicta fuerint perpetrata, seu prædicta rata habentes, ipso iure & facto sint priuati iure, si quod in ipsis ecclesiis, vel beneficiis eis competat, vltra censuras desuper fulminatas, quas ipso facto, & iure incurrant, & in ipsis locum volumus vendicare.

FINIS.

L A V S D E O.

Z 3 SEQ

SEQVNTVR QVATVOR

MODI PROCEDENDI IVDICIA-

LITER CONTRA INVASORES IN VIM
 sacrorum conciliorū Prouincialium Tarraconen-
 sium, & formandi processus contra inua-
 sores, editi in diuersis prouin-
 cialibus conciliis.

* *

PRIMVS MODVS EDITVS PER ARNAL-

dum in tertio prouinciali concilio Tarracone celebra-

to, anno Domini. M. CCCXXXIX.

Quinto Nonas Augusti.

DVBITATVR autem quomodo fiat processus cōtra inua-
 sores, & raptores, & alios: & contra quoscumque, contra quos
 debet procedi per constitutionem sacri cōcilii Tarraconen-
 sis. Et de vsu, & consuetudine. Et obseruātia debet & solet pro-
 cedi contra ipsos per hunc modum. Venit ad iudicium damnus passus,
 & proponit in articulis in scriptis corā Ordinario, vel eius vices geren-
 te, quod talis miles, vel alius fecit tale fore factum: vt puta, raubauerit ta-
 lem clericum, vel inuaserit talem rem ecclesiasticam, vel violēter fecerit
 hoc contra libertatem ecclesiasticā, & sic de aliis, secundum quod con-
 tinetur in constitutionibus sacri cōcilii Tarraconensis. Et sic potest pro-
 cedi contra talem summarie, & de plano, & breuiter per constitutionem
 sacri concilii Tarraconen. Et dictus iudex receptis articulis à dicto con-
 querente, qui paratus est stare iuri cuiuscunque de illa re de qua agitur, de-
 bet, si inueniri potest, commodè, & citò citare dictum malefactorem, &
 dicere illi quod reducat, & tornet talem in sua possessionē pacificā cum
 omnibus damnis, & expensis quas, & quæ fecit, & sustinuit pars conque-
 rens: aliās quod dictus iudex procedet contra ipsum per constitutionem
 sacri concilii Tarraconensis. Et, si ipse malefactor nolit interponere ra-
 tiones iustas, quod hoc sibi licuerit attentare: vel nō inuenitur, quia fortè
 recessit cum præda, vel commodè & citò citari non potest, & damnus
 passus, qui spoliatus est, fraudaretur, cum de iure, afflictio non sit danda
 afflictio, si talis malefactor nō expectaretur, tunc in eo casu dictus iudex
 recipere debet summariam informationē super dictis articulis, nō data,
 nec concessa copia dicto malefactori: & si inuenerit ita esse, debet dictus
 iudex facere literam Rectori, vel eius locū tenenti illius parochiæ, in qua
 degit dictus malefactor, & omnibus aliis clericis, ad quos præsentibus per-
 uenerint, quod denuntient talem publicè excōmunicatum, & quandiu
 sit præsens ipse malefactor, seu eius præda, in eorū parochiis cessent pe-
 nitus à diuinis: & inseratur causa, quare hoc fiat in litera supradicta. Et
 nunquam absoluat talis malefactor, donec iniuriam & damnus passus
 plenar

plenariè satisfecerit in prædictis: nec eius appellatio modo aliquo reci-
 piatur. Et talis processus debet remanere penes ordinarium, qui aggra-
 uare poterit participantes cum eodem malefactore, trina monitione fa-
 cta in diebus dominicis, vel festiuis proximè, vel continuè subsequētis. Et
 de tali processu faciendo nihil debet habere, nec recipere dictus iudex,
 nisi solū expensas, si cōtingat ipsum extra ciuitatem, vel villam, vbi ha-
 bitat, exire & intendere in prædictis. Sed notarius de scripturis debet ha-
 bere salarium temperatum, prout hæc & alia latius in dictis constitutio-
 nibus continentur.

SECVNDVS MODVS PROCEDENDI FVIT

editus per R.D.D. Petrum Clasqueri, Archiepiscopum Tar-

raconensem, traditusq; Domino Guilelmo de Turril-

lis Episcopo Barcinonensi in cōcilio prouinciali

Tarracone celebrato, anno à Natiuit. Do-

mini. M. CCCXLIIII. Ordina-

tus per Venerabilem Barptolo-

mæum Cescauaces De-

cretorum Docto-

rem.

Ordo procedendi vsitatus per constitutiones sacri concilii Tarraconensis
 contra inuasiores, raptores, & deprædatores hominum, bonorum, & re-
 rum ecclesiasticarum in cūria Tarraconensi: qui etiam variatur ad arbi-
 trium iudicis secundum casum accidentia, & qualitatem, conditionem
 & statum personarum delinquentium, & in quas delinquitur.

PROPONIT quis querimoniam cum articulis, seu capi-
 tulis contra aliquem qui dicitur raptor, in qua querimonia
 proponens stare se iuri offert paratū: et ipsa querimonia cū
 articulis, seu capitulis oblata est coram Officiali principali,
 idem Officialis, si persona, cōtra quam petitur procedi, non
 sit potens, vel de vniuersitate loci alicuius, quæ partem faciat cum eadē,
 incontinenti debet mandare citari malefactorem illum, antequam reci-
 piatur informatio super contentis in querimonia: & in literis citatoriis
 consuevit querimonia cum capitulis inferi. Et, si malefactor citatus in
 termino assignato venit, & copiam quærit de querimonia, articulis, &
 capitulis, si non habuit, quia literæ citationis non habuit copiam, datur
 sibi copia, & recipitur informatio super querimonia, & articulis: & au-
 diuntur defensiones citati summarie. Et, si defensiones non habet, vel
 minus iustas habet, recepta informatione, nulla tradita copia de attesta-
 tionibus aduersario, qui dicitur malefactor, si constat de assertis in que-
 rimonia, declarantur pœnæ constitutionum contra illum. Si autem cita-
 tus non venit in termino assignato peremptorie, reputatur contumax, &
 recipitur informatio, & declaratur pœnæ constitutionum in illius con-
 tumac

tumaciam. Si verò persona illa, quæ dicitur raptor, sit potens, vt putat, nobilis, miles, vel ciuis, seu burgenfis potens, vel tenens officium procuratoris pro aliquo domino potenti, Vicariæ, vel Baiuliæ, vel cum eo faciat partem vniuersitas alicuius loci, in quo forsitan informatio habebit recipi, & illius loci habitatores testificari, ne per talium personarum potentiam, vel factum veritas posset occultari, vel probatio impediri: si sciunt per citationem, vel aliâs, processum constitutionũ fieri, & inchoari: ante aliquam citationem recipitur informatio: qua recepta, si per illam constet de assertis in querimonia oblata, citatur inuafor sub tali forma, quia inferitur in litera citationis querimonia cum capitulis: & in cõclufione dicit Officialis, Cũ cõstet nobis de prædictis per summariam informationem &c, requirimus & monemus quatenus infra talem terminum vj. vel x. dierũ quem peremptoriè assignamus restituatis rapta &c, vel conueniatis amicabiliter &c, vel dicta decima die coram nobis Tarracone cõpareatis in curia, iustas causas, si quas habetis, legitime propositurus & ostensurus, alioquin lapsa dicto termino præcedemus ad declarationem pœnarum dictarum constitutionũ, & aliâs &c. Et si dictus raptor & malefactor sic monitus, & citatus venit in termino assignato, & petit copiam de querimonia, & articulis, si iam non habebat, vt dixi, in casu præmissis datur sibi copia solum de querimonia prædicta & articulis, non autem de attestationibus receptis, & audiuntur defensiones suæ summarie, quas si non habuerit, vel minus iustas habuerit, fiet declaratio pœnarum constitutionum prædictarum siue præactarũ. Si autem malefactor in termino assignato venire contempserit, vel aliâs cõplere contenta in literis præactis, reputabitur contumax, & in eius contumacia proceditur ad declarationem pœnarum dictarum constitutionũ. Si autem petatur procedi ad deliberationẽ personæ ecclesiasticæ, quæ capta detinetur, distinguitur: quia aut est notorium quòd ille, qui captus detinetur, est clericus gaudens priuilegio clericali, vt Canonicus, vel Archidiaconus, vel notorie presbyter in sacris ordinibus constitutus: tunc in præmissis casu, ex quo de captione constat, sine aliqua citatione declaratur pœnæ dictarum constitutionum: & idem si est persona ecclesiastica notorie, vt, quia est monachus, frater minor, vel prædicator, vel huius-

modi similis habitum regularem publice deferens. Si autem non sit notorium captum fore clericũ gaudentem priuilegio clericali, in hoc casu recipitur informatio summaria: si est clericus gaudens priuilegio clericali, potest procedi attentis serie, & tenore Decretalis,

SI IVDIX LAICVS,
de sententia excommunicationis, libro
sexto.

TER

TERTIVS MODVS PROCEDENDI CONTRA INVAFORES &c, editus per dictum dominum Petrum Clafqueri in tertio prouinciali cõcilio Tarracone celebrato, anno Domini. M. C C C L X X. Septimo Idus Nouembris.

PASTORALIS Officii sollicitudo nos admonet, & inducit, vt de vnitatem, & concordiam, ac etiam vtilitate subiectorum prouidere curemus. Hinc est quòd, prout de certo didicimus, forma, & modus procedendi vigore constitutionis sacri concilii Tarraconensis, editæ contra inuafores, hucusq; in nostra prouincia obseruatus, dispar sit penitus, & difformis. Et quidam nimium rigoroſi circa eius obseruantiam fuerunt: quidam etiam nimis lenti: propter quod in subditos nostros sæpissimè vidimus scandala generari, & quæſtionum materiam suboriri. Volentes igitur & scandali materiam præscindere, & procedendi modum trahere vniformem, qui aliâs per plures & meliores nostræ prouinciæ extitit obseruatus, hoc sacro approbante concilio statuimus, & perpetuò ordinamus, quòd processus qui fiet decætero contra inuafores, raptores, & deprædatores, & alios de quibus habetur in dicta constitutione sacri cõcilio Tarraconensis, & aliis constitutionibus ad declarationem illius diuersis temporibus emanatis, fiat vniformiter, per formã, siue modum infraſcriptæ dictionis. Quia aut ad partis instantiam, aut ex iudicis officio proceditur: si ad partis instantiam, pars quæ affirmauerit se inuafam, vel aliquid sibi fuisse sublatum, seu aliquid sibi fuisse factum, propter quod dictæ constitutioni sit locus, seu procurator eiusdem, cautione prius data quòd stabit iuri, prout debuerit, offerat articulos, siue positiones in scriptis iudici super prædictis inuafione, rapina, vel deprædatione illatis, vel aliis in dicta constitutione contentis: & potest procedi contra talem summarie, breuiter, & de plano: prout solitum est procedi iuxta constitutionem sacri concilii Tarraconensis. Quibus articulis per iudicem receptis, mox absque vocatione, vel requisitione partis recipiatur per ipsum iudicem summaria informatio in scriptis, non obstantibus exceptione, vel oppositione cuiusquã. Qua recepta, si per eam apparuerit, vel iudici visum fuerit, quòd constitutioni sit locus, manderit iudex per suas literas Vicario, vel Rectori, seu illi, qui curam animarum gerit in parochia, in qua ille degit, cõtra quem constitutio petitur obseruari, quòd moneat inuafores, si inueniri poterint: aliâs in domo conuocatis duobus, vel tribus testibus: vel, vbi de scandalo non timeatur, publice in ecclesia parochiæ suæ, quòd infra certos dies ipsius iudicis arbitrio moderandos, computandos à die monitionis, satisfaciant damnum passo:

Aa alias

aliàs nunc vt extunc, declaret iudex in suis literis illum sic monitum incidisse in constitutionem sacri concilii Tarraconensis. Et si infra dictos dies in litera iam præfixos inuasor non restituerit, vel emendauerit, vel satisfecerit damnum passò, vel coram iudice non allegauerit talem causam, qua probata constaret constitutioni locū non esse, obseruetur constitutio contra eum. Si dictus inuasor dictā causam non allegauerit, tunc iudex det terminū alleganti dictam causam VII. dierum computandorum à die quo causa fuerit allegata ad probandum, & verificandum causam per ipsum allegatam. Et si infra illud tempus illam probauerit, & verificauerit, superseadeat iudex à processu constitutionis, donec receptis omnibus probationibus, & discursis, dictæ constitutioni apparuerit esse locum. Si verò infra prædictum terminum assignatum causam per eum allegatam non probauerit, nõ obstante allegatione alicuius impedimenti, facti, vel iuris, vel alia allegatione quacunque, faciat iudex contra eum constitutionē obseruari. Si verò iudicis officio procedatur, modus omnino seruetur prædictus: excepto quòd iudex cum articulis, vel etiam sine articulis per eius fiscale loco partis oblati, procedere possit: si autem casus notorius, & scādalous occurrerit, quòd prædictus procedendi modus seruari non debeat, vel non possit. Quæ omnia iudicis Officio relinquuntur: quia diuersitas factorum exigit certam formam non per omnia obseruari. Procedat iudex ~~omissa~~, vel seruata forma prædicta: prout sibi iuxta qualitatem negotii visum fuerit, quòd eius arbitrio relinquatur. Prædecessorū autem nostrorum vestigiis inhærendo statuimus, quòd propter omissiones istius formæ, vel alterius obseruantia ordinis iudiciarii, processus non sit irritus, nec etiam irritus faciendus.

QUARTVS MODVS, SIVE ORDO VSITATUS, & copiosus, factus per Dominum Ennecum Archiepiscopum in concilio celebrato, anno Domini. M. CCCXCI. Quinto Calendas Aprilis.

VENIET ad iudicium damnū passus, & scriptis coram Officiali principali, vel in eius absentia corā vicem gerente suam querelam proponet: in qua continebitur, quòd talis, vel tales raubauerunt, vel inuasorunt rem ecclesiæ violenter, vel contra ecclesiasticā libertatem fecerunt: & sic de aliis, secundum quod continetur in constitutionibus sacrorum conciliorum Tarraconensium de inuasoribus: dicentibus contra inuasorem summarie, breuiter, & de plano, & absq; litis contestatione procedi. Et in fine ipsius querelæ proponat, seu offerat stare iuri cuicunque, obligandoq; bona sui principalis, si interuenerit in ipsa causa procurator. Neq; erit necesse dare firmancias, seu facere alias obligationes. Iudex autē recepta, & retenta querela citet illicò,

illicò, vel saltem quando poterit, ipsum malefactorem, & fautores, iuxta proposita in querela, si sciat vbi moram faciant, seu personaliter existat: ac si citare comode possit: et illi ipsam querelam per sagionem, seu nuntium iuratum curiæ transmittat absq; copia ipsius querelæ, sed causa expressa: tamen si petat, est illi danda (nec est necesse quòd citatio eundem malefactorem personaliter apprehendat, postquā sic fuerit citatus) addendoq; in fine querelæ, ac in eadem litera illi dicat expressè, quòd restituat talem rem, si quam recepit, seu de facto occupauit: vel restituat talem in suā possessionē, vel libertatē ecclesiasticā, vel hominem talem ecclesiæ, si captum detineat: vel talia bona, si sunt mobilia: quæ dicitur violenter recepisse, seu occupasse vnā cum omnibus damnis, interesse, ac expensis, quas, & quæ fecit, ac sustinuit pars ipsa conquerens: vel tali die compareat coram eodem, iustas causas, si quas habet, propositurus & ostensurus: aliàs quòd dictus iudex procedet contra dictū malefactorem, seu inuasorem per constitutionem sacri concilii Tarracon. iuxta & secundū petita in præfata querela. Et si dictus malefactor veniat, & dicat, ac corā ipso iudice proponat quòd iure facere potuit, vel quòd impune poterat hoc aliàs fieri, audiendus est: & in suis probationibus tam per testes, quam per alias probationes admittendus, quas summatura ipse iudex recipere debeat, & teneatur. Et si infra tempus per ipsum iudicē assignatū nõ probauerit se iuste fecisse, ergo presumitur quòd illicite. Quare iudex procedat absq; alia iuris solēnitate, tanquā contra malefactorē, ad declarandū ipsum incidisse in excommunicationis sententiā, aliasq; constitutionū poenas, iuxta etiā petita in querela. Si autē simpliciter neget contenta in dicta querela, tunc iudex recipiat suam ex officio informationē absq; alia partis vocatione. Et si sibi constiterit de contentis in ipsa querela, iudex ipse habet declarare sine difficultate quacunque, ipsum malefactorem incidisse in excommunicationis sententiā, & in alias poenas constitutionum sacri concilii Tarraconensis, iuxta, & secundum in prædicta querela petita. Si autem non vult coram eo in iudicio comparere, vel iustas causas, si quas habeat, ad sui defensionem proponere, vel non inuenitur, quia fortè cum præda recessit, vel est extra terram, vel comode etiam citari non potest, & damnum passus, qui spoliatus est, fraudaretur, cum afflictio non sit danda afflictio, quòd esset, si talis malefactor expectaretur, tunc dictus iudex habeat incontinenti, vel saltē quando comode poterit summariam informationē super dicta querela oblata recipere, etiam parte cōtraria non vocata. Tamen faciat iudex ipse hoc casu, vt merus executor, & sic non requiritur iudicium ordinem obseruari etiam de iure communi. Et si inuenerit ita fore, debet iudex citare ipsum malefactorem ad suam audiendam declarationem duntaxat: qui si non veniat, in eius contumaciam declarationem faciat: declarando eundem excommunicatum, ac incidisse in excommunicationis sententiā, & in

alias pœnas, iuxta & secundum formam, & tenorem constitutionū sacri concilii Tarraconensis, & illico mandare literas fieri Rectoribus ecclesiarum, &c: et specialiter illi Rectori illius parochiæ, in qua malefactor audire consuevit diuina, ac de cuius est parochia: vt quandiu sit præfens ipse malefactor, vel eius præda in illa parochia, cessetur penitus à diuinis, & deinde per totam prouinciam Tarraconensem: & in litera, seu literis prædictis inseratur causa, quare hoc facit ipse iudex. Et nunquã est absoluentus ab excōmunicationis sententia dictus malefactor, donec plenariè satisfecerit damnum passis de omnibus damnis, iniuriis, & interesse, ac expensis. Nec est admittenda eius appellatio si talis de facto appellet: imo iudex apostolos negatiuos tradere teneatur, neque absoluat etiam ad cautelam: cum in facto dictarum constitutionum non habeat locum absolutio ad cautelam, & hoc contra minores personas. Si autem persona illa, quæ dicitur raptor, sit potens, vt putà nobilis, vel Baro, vel dominus illius loci, vel tenens officium procuratoris pro aliquo domino temporali, vel Vicariæ, seu Baiuliæ: vel cum eo faciat partem vniuersitas alicuius ciuitatis, villæ, vel loci habitatores testificari, ne per talium personarum potentiam facti veritas valeat occultari, vel probatio debita impediri, si scirent per citationem talem processum constitutionum prædictarū fieri ante aliquam citationem, recipiatur informatio super querela oblata, qua informatione recepta, si per illam constet de cōtentis, & assertis in eodem, citetur inuafor, seu malefactor sub tali forma, Cum constet nobis de prædictis per summariam informationem &c, requirimus & monemus quatenus infra talem terminum vj. vel x. dierum secundum locorum distantiam quem peremptoriè assignamus, restituat rapta &c, vel conueniatis amicabiliter &c, vel dicta die coram nobis in iudicio cōpareatis causas iustas, si quas habetis, propositurus, & ostensurus: alioquin, lapsa dicto termino, procedemus ad declarationem excōmunicationis sententiæ, ac pœnarum in dictis constitutionibus sacri concilii Tarraconensis contentarum iuxta petita in querela.

Veruntamen si sine periculo, vel damno verisimili nuntiorū eadem literas deferentium commodè prædictæ literæ illis personis præsentari non possent seu potuerint, quæ talibus delinquentibus, seu inuaforibus diriguntur in duabus parochiis circumuicinis ipsarum ecclesiarū Rectoribus sufficiat præsentari. Et, si dictus malefactor sic citatus, & monitus venerit in termino assignato, & petit copiam de cōtentis in querela, datur sibi copia de querela, non autem de attestationibus iam receptis: & audiuntur defensiones, vt supra, in casu præmissa: quas si non habuerit, vel minùs iustas, faciat declarationem, vt supra. Si verò malefactor venire in termino assignato contempserit, vel aliàs adimplere contenta in literis prædictis ipsius iudicis, reputabitur contumax, & in eius cōtumacia procedetur ad declarationem, &c. Si autem requiratur procedi ad liberationem

tionem personæ ecclesiasticæ quæ capta detinetur, distinguitur: quia aut est notorium, quòd ille qui captus detinetur, est clericus gaudens priuilegio clericali, vt quia notoriè canonicus, vel presbyter, vel in sacris ordinibus constitutus, tunc in præmissa casu, ex quo de captione constat, & requisitus restituere noluerit, sine aliqua citatione declaratur pœnæ dictarum constitutionum, &c. Et idem si est persona ecclesiastica notoriè, vt quia monachus, frater minor, vel huiusmodi similes habitum regularem publicè deferentes. Si autem non sit notorium captū fore clericum gaudentē priuilegio clericali, in hoc casu recipitur informatio summaria: si est clericus gaudens priuilegio clericali, proceditur attentis ferie, & tenore decretalis, SI IVDEX LAICVS, libro sexto, de sentē. excōmu. Et dictus processus debet remanere penes Ordinarium, qui aggravare poterit participantes cum eodem malefactore, trina monitione in ipsa parochia per tres dies dominicos, vel festiuos publicè facta: post quas denunciations, si quis tales denunciatos excōmunicatos in suis domibus, vel hospitibus ad habitandum receperint, vel receptos sustinuerint, tales receptatores, vel sustinentes iudex ipse etiam denūtiat, seu denuntiari faciat publicè in ecclesiis excōmunicatos, cum ipso facto inciderint in excōmunicationem contra præmissa faciendo: quos excōmunicatos denunciare tenetur iudex etiam ex officio, absq; cuiusquam requisitione, vsq; ad satisfactionem congruam, vt hæc, & alia in præfatis constitutionibus latius continētur. Et de tali processu faciendo nihil debet recipere, vel habere iudex, nisi solūm expensas, si contingat ipsum iudicem extra ciuitatē, villam, vel locum vbi habitat exire, & circa præmissa intendere vel vacare. Sed notarius de scripturis debet, seu potest salarium temperatum habere: vt in dictis constitutionibus plenius habetur.

DE PROOEMIIS, ET CONCLUSIONIBVS, AC FIRMIS CON- ciliorum.

Ex principalioribus conciliis prouincialibus decerpta sunt inferiora proœmia, conclusiones, & firmæ conciliorum.

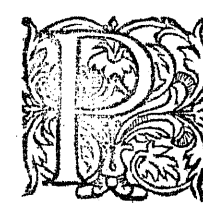
NOS Ioannes Dei gratia Sabinensis Episcopus, apostolicæ sedis Legatus, prouinciale concilium in præfenti Ilerdensi ciuitate celebrantes, præsentibus, & assistentibus nobis, venerabilibus Christo patribus S. Tarraconensi Archiepiscopo, B. Barcinonensi, G. Gerundenfi, G. Vicensi, P. Vrgellensi, B. Ilerdensi, P. Dertufenfi, & G. Oscensi Episcopis, necnō & multis Abbatibus, & aliis ecclesiarum Prælatibus prouinciæ Tarraconensis, anno Domini. M. CXXIX. quarto
Aa 3 Calend

Calendas Aprilis, constitutiones quasdam, siue ordinationes edidimus sequentes, ANIMARVM, &c.

Factisque, & publicatis constitutionibus prædictis in concilio Ilerdensi de concilio Archiepiscopi Tarraconensis, & Suffraganeorū eiusdem, Dominus Legatus executionem earum commisit Archiepiscopo Tarraconensi in hunc modum.

VENERABILI in Christo patri Dei gratia Tarraconēsi Archiepiscopo, eiusdem permissione Sabinensis Episcopus Apostolicæ sedis Legatus, salutem in Domino. Parum est in ciuitate ius esse, nisi qui illud tueatur, existat: nec prodesset iura insurgere contra malos, si deesset iuriū executor. Quia ergo complures in vestra prouincia, diuino timore, & ecclesiastica disciplina à se penitus abdicatis, contra constitutiones à nobis salubriter promulgatas in cōcilio Ilerdensi, fraudulentis occasionibus super obtinendis pluribus beneficiis curam animarum habentibus: & alii etiam fraudes quamplurimas excogitando venire præsumunt, volentes per sollicitudinem à vobis ecclesiasticæ prouisionis susceptam, huiusmodi fraudibus obuiari, ac prædictas cōstitutiones nostras prouidæ executioni mandari, vobis qua fungimur auctoritate mandamus in virtute obedientiæ, & sub pœna suspensionis, præcipientes firmiter, & districtè, quatenus constitutiones per vos ipsos humiliter obseruantes, easdem in omnibus, & per omnia qua cōuenit districtione ab aliis faciatis inuiolabiliter obseruari, nulli in hac parte aliquatenus deferendo: vt zelum Domini vos demonstretis habere, nec homini deferre videamini cōtra Deum. Alioquin si in præmissis notabiliter exequendis extiteritis, quod non credimus, negligentes, pœnam suspensionis expressam superiùs meritò poteritis formidare. Speramus autē in Domino, quòd super obseruantia constitutionum taliter vestra circumspectionis prouidentia se habebit, quòd non de negligentia reprehendi, sed potiùs de diligentia meritò debebitis commendari. Datum Tutell. Cal. Maii.

PA TE AT vniuersis, quòd nos Sparagus miseratione diuina Tarraconensis Archiepiscopus de mandato, & auctoritate Reuerendi Patris, & domini Ioānis Dei gratia Sabinensis Episcopi, quondam apostolicæ sedis Legati, in Tarraconensi ecclesia generale concilium celebrantes, anno Dominicæ incarnationis. M. CCXXX. Calendis Maii, interuenientibus venerabilibus fratribus, G. Vicensi, P. Dertusensi, G. Oscensi, B. Barcinonensi Episcopis, ac procuratoribus aliorum Episcoporum Tarraconensis prouinciæ &c, statuta huiusmodi facimus in hunc modū, **QVONIAM NONNVLII**, & infra.

NOS

NOS Petrus miseratione diuina Tarraconensis Archiepiscopus congregato prouinciali concilio Tarracone, anno Domini. M. CCXXXIX. Decimo quarto Calendas Maii, præsentibus venerabilibus fratribus Barcinonē. Dertusensi, Gerundensi, Vrgellensi, Vicensi, Oscensi, Ilerdensi Episcopis, constitutiones venerabilis patris Ioannis Sabinensis Episcopi bonæ memoriæ, apostolicæ sedis Legati ad memoriam reducentes, easdem post earū publicationē præcipimus obseruari: alias de nouo edimus in forma sequenti, **EXCOMMUNICANTES** &c, & infra, **STATVIMVS**.

Ego Ioannes de Guardia notarius Domini Archiepiscopi memorati mandato ipsius, & Suffraganeorum supradictorum hoc scribi feci die, & anno præfixis.

NOS Petrus miseratione diuina Tarraconensis Archiepiscopus præsidentes in concilio in ciuitate Valentia congregato, anno Domini. M. CCXL. Octauo Idus Maii, & eodem cōuenientibus in vnum venerabilibus fratribus, B. Barcinonensi, R. Ilerdensi, P. Dertusensi, V. Oscensi Episcopis, & V. Casaraugustanensi, & F. Valentiniensi electis, Aliisque Episcopis Suffraganeis nostris se per suas literas, & nuncios excusantibus, constitutiones edidimus sequentes.

Ego Ioannes de Guardia notarius Domini Archiepiscopi memorati mandato ipsius, & Suffraganeorum supradictorum hoc scribi feci die, & anno præfixis.

ANNO Domini. M. CCXLII. Tertio Idus Maii, Nos Petrus miseratione diuina Tarraconensis Archiepiscopus, vnā cum venerabilibus fratribus, P. Dertusensi, P. Vrgellensi, & V. Oscensi Episcopis, & procuratoribus Episcoporum absentium apud Tarraconē in prouinciali concilio congregati, deliberatione habita & tractatu, salutem animarum, & statui vniuersalis ecclesiæ prospicere cupientes quasdam ordinationes, siue cōstitutiones edidimus prout in subiectis capitulis exprimuntur.

Ego Petrus sanctæ Tarraconensis ecclesiæ Archiepiscopus subscribo.

Ego Petrus Dertusensis Episcopus subscribo.

Signum Pontii Vrgellensis Episcopi.

Ego Vitalis Oscensis Episcopus subscribo.

Ego R. de Albutiano Gerundensis Archidiaconus subscribo.

B. Barcinonensis Archidiaconus firmo.

Ego Michaël Belchitenensis Archidiaconus subscribo.

Ego Sancius Petri Episcopi Tirasonensis procurator subscribo.

Ego Bernardus Anaianus Ilerdensis Canonicus, procurator Episcopi Ilerdensis.

Ego R. de Speluncia Canonicus Ilerdensis subscribo.

Ego

Ego Michaël de Alchoario subdiaconus hoc scripsi mandatis prædictorum, die & anno quo supra.

ANNO Domini. M. C C X L I I I. Tertio Nonas Maii, Nos Petrus miseratione diuina Tarraconensis Archiepiscopus in ciuitate Tarraconensi concilium celebrantes, præsentibus venerabilibus fratribus, P. Dertufenſi, B. Vicenſi, V. Oſcenſi, R. Ilerdenſi, & V. Cæſarauguſtanenſi Episcopis, & præſentibus procuratoribus quorundam aliorum Suffraganeorum noſtrorū, videlicet, B. de Vilagranata Archidiacono pro eccleſia Barcinonenſi paſtore vacante, A. de Myniana, & R. de Auinione Canoniciſ, pro Episcopio Gerundenſi, M. Petro Archidiacono Tirafonenſi pro ſuo Episcopio, magiſtro Roberto capellano domini Ricardi Cardinaliſ pro Episcopio Pampilonenſi, & R. Ilerdenſi Episcopio ſupradictio pro Calagurritanenſi Episcopio: præſentibus, inquam, omnibus ſupradictiſ Suffraganeis eccleſiæ Tarraconenſiſ, & aliis quā plurimis viriſ religioſiſ, & clericis (Valentino Episcopio abſente, qui, dum accederet ad concilium, à Sarraceniſ, vt dicebatur, peccatiſ exigentibus, fuit captuſ) habita deliberatione, & tractatu ad reformationem ſtatuſ totiuſ prouinciæ noſtræ cōmuni voto, & conſenſu quædam iura, quæ in deſſuetudinem abierant, ad memoriam reducenſes, quædam etiam de nouo addenſes, quæ neceſſaria, & vtilia videbantur, conſtitutioneſ ſacro approbante concilio edidimur in hunc modum, **STATVIMVS IN PRIMIS** &c, & infra.

Ego Petrus ſanctæ Tarraconenſiſ eccleſiæ Archiepiſcopuſ ſubſcribo.

Ego Pontiuſ Dertufenſiſ Episcopuſ ſubſcribo.

Ego R. Auſonenſiſ, ſiue Vicenſiſ Episcopuſ ſubſcribo.

Ego Vitaliſ Oſcenſiſ Episcopuſ ſubſcribo.

Ego frater Vincentiuſ Cæſarauguſtanenſiſ Episcopuſ ſubſcribo.

B. Barcinonenſiſ Archidiaconuſ tenenſ locum Episcopii vacante ſede firmo.

Signum A. de Myniana Gerundenſiſ Canoniciſ procuratoriſ Episcopii Gerundenſiſ.

Ego M. Petruſ Tirafonenſiſ Archidiaconuſ procurator Episcopii Tirafonenſiſ ſubſcribo.

Ego Robertuſ curiæ Romanæ ſcriptoſ, procurator domini Pampilonenſiſ Episcopii ſubſcribo.

Signum Ricardi Archidiaconi Vrgellenſiſ procuratoriſ domini Episcopii Vrgellenſiſ.

Signum fratriſ Hugoniſ de Fulalquerio magiſtriſ hoſpitaliſ.

Signum fratriſ R. de Serra magiſtriſ militiæ templi, qui hæc firmamur.

Ego Ioanneſ de Rubione notariuſ domini Archiepiſcopii ſupradictiſ mandato eiuſdem hoc ſcribi feci, die & anno præfixiſ.

Ego

Ego Michaël de Alchoario ſubdiaconuſ hoc ſcripſi mandato Ioāniſ de Rubione notariuſ ſupradictiſ die & anno, quo ſupra.

ANNO Dominicæ incarnationiſ M. C C X L I I I. Pridie Iduſ Ianuarii. Cūm parum proſit in ciuitate iuſ eſſe, ſi deſit iuriuſ executor, noſ Petruſ miseratione diuina Tarraconenſiſ Archiepiſcopuſ attendenſes, quōd cōſtitutioneſ editæ in concilio Lateranenſi, & conſtitutioneſ domini Sabinenſiſ per negligentiam prælatoruſ in deſſuetudinem abierūt, ſacro approbante concilio mandamur venerabilibuſ fratribuſ noſtriſ præſentibuſ in prouinciali concilio Tarraconenſi, P. Dertufenſi, G. Gerundenſi, V. Oſcenſi, R. Ilerdenſi, V. Cæſarauguſtanenſi, P. Pampilonenſi, & P. Barcinonenſi Episcopis, & aliis Episcopis Suffraganeis noſtriſ, vt diligentiſ habeant cum ſuiſ Capituliſ ſuper obſeruatiōe præmiſſoſum tractatum: & ea faciānt tam in eccleſiis cathedralibuſ, quā in ſuiſ diocēſibuſ inuiolabiter obſeruari, ſi debitam voluerint effugere vltionem. Quoniam in ſequenti concilio ſuper hoc in quiſitione habita diligentiſ, tranſgreſſoſeſ, & negligentieſ animaduerſione debita punientur. Noſ etiam cūm viſitationiſ cauſa ad diocēſeſ deſcendemur, ſuper hiſ officiū noſtriſ debitum exequemur, **E T QVIA** &c, & infra.

Ego Petruſ ſanctæ Tarraconenſiſ eccleſiæ Archiepiſcopuſ ſubſcribo.

Ego Pontiuſ Dertufenſiſ Episcopuſ ſubſcribo.

Ego R. Ilerdenſiſ Episcopuſ ſubſcribo pro me, & pro A. Calagurritano Episcopio cuiuſ ſum procurator.

Ego frater Vincentiuſ Cæſarauguſtanenſiſ Episcopuſ ſubſcribo.

Ego Petruſ Pampilonenſiſ Episcopuſ pro me, & pro Tirafonenſi Episcopio, cuiuſ ſum procurator, ſubſcribo.

Ego frater Petruſ Barcinonenſiſ Episcopuſ ſubſcribo.

Ego Geralduſ Celſonenſiſ Præpoſituſ Vrgellenſiſ Episcopii ſubſcribo procurator.

Signum fratriſ Guilelmi de Cardona magiſtriſ militiæ templi in Aragonia, & Cathalonia, qui hoc laudo, & firmo.

Ego Michaël de Alchoario ſubdiaconuſ ſcripſi mādato omniū prædictoſum die & anno, quo ſupra.

ANNO Domini. M. C C X L V I. Cal. Maii, conuenientibuſ in vnum venerabilibuſ patribuſ, P. Dei gratia Tarraconenſiſ Archiepiſcopo, P. Dertufenſi, R. Ilerdenſi, F. Calagurritanenſi, R. Cæſarauguſtañ. A. Valentinenſi, P. Barcinonñ. & B. Gerundenſi Episcopis, & procuratoribuſ Oſcenſiſ, Tirafonenſiſ, Vicenſiſ Episcopioſum, apud Tarraconem in concilio prouinciali, habita deliberatione in concilio ad honorem Dei, eiuſq; ge-

B b nitric

nitricis, & totius prouinciæ status salubriter statuerunt ea, quæ inferius annotantur, CVM EPISCOPI, & infra.

Ego Petrus sanctæ Tarraconensis ecclesiæ Archiepiscopus subscribo.

Ego Pontius Dertusensis Episcopus subscribo.

Ego R. Ilerdensis Episcopus subscribo.

Ego frater Petrus Barcinonensis Episcopus subscribo.

Ego Arnaldus Valentinenis Episcopus subscribo.

Ego Rodericus Cæsaraugustanensis Episcopus subscribo.

Ego frater B. Gerundensis Episcopus subscribo.

Ego Ioannes de Guardia notarius domini Archiepiscopi memorati mandato ipsius, & supradictorum Suffraganeorum hoc scribi feci die & anno præfixis.

ANNO Domini. M. CCXLVII. decimo Calend. Maii, conuenientibus in vnum venerabilibus patribus, nobis P. Dei gratia Tarraconensi Archiepiscopo, P. Dertusensi, R. Cæsaraugustanensi, & B. Vicensi Episcopis, magistro B. & P. de Mesarata procuratoribus Barcinonensis Episcopi, magistro Matthæo Ilerden. procuratore Vrgellen. Episcopi, G. Vitali Ilerden. Capituli, M. Archidiacono Valentinen. pro Episcopo Valenti. R. Archidiacono pro Episcopo Calagurritanensi, & eius procuratore, M. Petro Archidiacono pro Tirafonen. Episcopo, apud Tarraconem in prouinciali concilio, cum Petri nauicula, variis tribulationum procellis vndique irruentibus, in mari huius seculi tumultuosius agitur, & aduersus Dei ecclesiam, in subuersionem fidei, & conculcationem libertatis ecclesiasticæ, persecutionis ollâ succendat humani generis inimicus, nec sit de qualitate meritorum hominû confidendum: sed deuotius solito diuinum auxilium in tanto necessitatis articulo implorandum, sacro approbante concilio duximus statuendum &c, QVOD IN SINGVLIS, & j.

Ego Petrus sanctæ Tarraconensis ecclesiæ Archiepiscopus subscribo.

Ego Pontius Dertusensis Episcopus subscribo.

Ego Raimundus Cæsaraugustanensis Episcopus subscribo.

Signum B. Dei gratia Vicensis Episcopi.

Signum magistri Berengarii de Curti procuratoris Episcopi Barcinon.

Signum magistri Matthæi de Ilerda, procuratoris dñi Episcopi Vrgel.

Signum magistri Archidiaconi Valentinenis procuratoris domini Episcopi Valentinenis.

Ego Guil. Vitalis subscribo ratione procurationis ecclesiæ Ilerdensis.

Ego R. Semeni Archidiaconus Calagurritanensis, & procurator eiusdem ecclesiæ subscribo.

Ego M. Petrus Archidiaconus procurator domini Tirafonen. Episcopi subscribo.

Signum

Signum Petri de Mesarata procuratoris Episcopi Barcinonensis.
Ego Ioannes de Guardia notarius domini Archiepiscopi supradicti mandato eiusdem, & supradictorum Suffraganeorum die & anno præfixis, hæc scribi feci.

ANNO Domini. M. CCXLIX. Idibus Martii, Nos Petrus miseratione diuina Tarraconensis Archiepiscopus, in ciuitate Tarraconensi concilium celebrantes, præsentibus venerabilibus fratribus P. Dertusensi, V. Oscensi, P. Barcinonensi, G. Ilerdensi, & A. Valentinen. Episcopis: P. Alberto Capituli Barcinonensis, ac Gerundensis Episcopi, B. Burdi, B. Vicensis, B. de Pratis Priore Vrgellen. G. Cæsaraugustanensi sacrista Cæsaraugustanensis, & S. Petro Tirafonen. Episcoporum, & P. de Lerato Cantore Ilerdensis, S. de Boleya Oscensis Capitulum procuratoribus, fratre, F. Riuiipollensi, & fratre P. sancti Cucufatis Abbatibus, communi approbatione concilii ordinauimus inferius annotata, & in primis, QVOD DOMINO IACOBO REGI &c, & infra, ITEM CVM NON SINE GRAVI, &c.

Ego Petrus sanctæ Tarraconensis ecclesiæ Archiepiscopus subscribo.

Ego Pontius Dertusensis Episcopus subscribo.

Ego Vitalis Oscensis Episcopus subscribo.

Ego frater Petrus Barcinonensis Episcopus.

Ego frater G. Ilerdensis Episcopus subscribo.

Ego frater Andræas Valentinus Episcopus subscribo.

Ego Petrus Albertus Barcinonensis Canonicus procurator domini Gerundensis Episcopi subscribo.

Ego Sancius Petro Canonicus Tirafonen. procurator domini Tirafonen. Episcopi subscribo.

Ego Ricardus Archidiaconus Vrgellen. procurator domini Episcopi Vicensis subscribo.

Ego Bades Vrgellen. sedis Prior, procurator domini Vrgellen. Episcopi subscribo.

Ego Guil. de Alaxico notarius dñi Archiepiscopi supradicti, mandato eiusdem & prædictorum omnium scribi feci, die & anno præfixis.

ANNO Domini. M. CCLIII. Sexto Idus Aprilis, Nos Benedictus diuina prouidentia Tarraconen. Archiepiscopus in ciuitate Tarracon. sacrosanctum concilium celebrates, præsentibus venerabilibus fratribus A. Cæsaraugustan. B. Gerundensi, G. Ilerdensi, & D. Oscen. Episcopis: & præsentibus aliorum Suffraganeorû nostrorum, & eorundem Capitulorû procuratoribus, ac venerabilibus, & discretis viris P. de Granyana Castellano Empostæ, & Iacobo de Timor tenente locum magistri domus militiæ templi, consideratione habita diligenti.

Bb 2 Ego

Ego Benedictus diuina prouidentia Tarraconensis Archiepiscopus hoc firmo.

Ego Arnaldus Cæsaraugustan. Episcopus subscribo.

Ego frater B. Gerundensis Episcopus subscribo.

Ego magister V. Oscensis Episcopus subscribo.

Ego frater G. Ilerdensis Episcopus subscribo.

Ego P. Petrus Prior Oscan. procurator Capituli subscribo.

Ego B. Anaiarius Ilerdensis Archid. procurator Capituli subscribo.

Ego P. Guil. Tiraçon. Canonicus procurator vnâ cum sacrista Tirafoneñ. Episcopi, & Capituli Tirafoneñ. subscribimus.

Ego Berengarius de Spiellis Præcentor Barcinonensis, & procurator Episcopi & capituli eiusdem firmo.

Ego Petrus Marfagallus scriptor dicti domini Archiepiscopi, hoc scripsi mandato omnium prædictorum, die & anno præfixis.

ANNO Domini. M. CCLVI. Decimo septimo Cal. Iunii, Nos Benedictus Dei gratia Tarraconensis Archiepiscopus, in ciuitate Tarraconensi sacrosanctum concilium celebrantes, præsentibus venerabilibus fratribus B. Vicensi, A. Barcinon. V. Oscensi, & P. Gerundensi Episcopis, & Episcoporum, & Capitulum Tirafonensis, & Cæsaraugustan. ac Capitulum Pampilonen. Oscensis, Ilerdensis, Barcinon. Gerundensis, & Calagurritan. ecclesiarum procuratoribus, & Abbatibus de Bello Podio, & de Cardona, & Præposito Celsonensis, & procuratore Abbatis Iraxen. & discretis viris fratre Geraldo amico hospitalis Hierosolymitanen. & fratre Hugone de Sohi militiæ templi magistris, considerantes quod constitutiones de nouo editæ periculum animarum plerumq; inducunt, dum à subditis non seruantur, de nouo constitutiones aliquas edere nolimus, sed firmiter, ac districte mandamus, quod constitutiones, quæ per dominum Papam Innocentium tertium, & quartum, & per dominum Ioannem Sabineñ. Episcopum in Hispaniæ partibus olim legationis officio fungentem, & per prædecessores nostros in conciliis prouincialibus editæ sunt, quas in præsentem concilio confirmamus, & approbamus, ab omnibus nostre prouinciæ inuolabiliter obseruentur, & infra.

Ego Benedictus Dei gratia Tarraçon. Archiepiscopus hoc firmo.

Signum B. Dei gratia Vicensis Episcopi.

Ego V. Oscensis Episcopus subscribo, & hoc signum facio.

Ego P. Dei gratia Gerundensis Episcopus subscribo.

Signum fratris Ioannis Abbatis Belli Podii.

Ego R. Cardonensis Abbas.

Ego B. Celsonensis Præpositus subscribo.

Ego Petrus Guilelmus procurator Cæsaraugustan. et Tirafonensis Episcopi

Episcoporum, & Capituli Tirafonensis hoc firmo.

Ego E. Lupus de Luna Archidiaconus Vallis Osselle, procurator Prioris, & Capituli Pampilonensis pro me, & comprocuratore meo G. Lupo de Lombieri subscribo.

Ego Petrus Marfagallus notarius domini Archiepiscopi supradicti hoc scripsi mandato omnium prædictorum, die & anno præfixis.

ANNO Domini. M. CCLXVI. Cal. Septembris, dominus Benedictus Dei gratia Tarraconensis Episcopus de Romana curia rediens, in ciuitate Gerundenfi, vbi dominus Rex Aragonum erat personaliter constitutus, conuocauit concilium prouinciale scribens omnibus Suffraganeis suis propter hoc suas literas sub hac forma, Benedictus miseratione diuina Tarraconensis Archiepiscopus venerabili, & charissimo in Christo fratri A. Cæsaraugustan. Episcopo salutem, & synceram in Domino charitatē. Dei virtus, & Dei sapientia Dominus IESVS CHRISTVS, cuius ineffabili subiecta sunt omnia maiestati, à foundationis initio splendore virtutum suam illustrauit ecclesiam, & insignem reddidit singularis priuilegio potestatis: vt per eius ministerium, suum iustitia consequatur effectum: & sedato querelarum turbine, mundo possit tranquillitas peruenire. Huius autem præminentia dignitatis, dum nos, qui regimini Tarraçon. ecclesiæ, licet immeriti, diuina potentia præsidemus, reuerfi de Romana curia reuerenter attendimus, reddimur corde solliciti, quod tempestatis onus, quo Tarraconensis ecclesiæ, & prouincia conturbatur, & libertas ecclesiastica læditur, & religio Christiana concutitur, per nostræ, ac vestræ, & aliorum Prælatorum prouisionis auxilium cœlesti pietate propitia propulsetur. Hinc est quod nos, vt rectum ecclesiæ, & prouincia per fidelium salubre cōsilium, & auxilium fructuosum status debiti possint habere decorem, ecclesiarum Prælatos, & Capitula nostræ prouinciæ apud Tarraconem pro celebrando ibidem concilio duximus aduocandos. Rogamus itaq; fraternitatem vestrâ, & hortamur attentē, præsentium vobis tenore præcipiendo mandantes, quatenus die sancti Lucae Euangelistæ proximè ventura, quam pro dicto celebrando concilio assignauimus, Tarracone personaliter interissem omni prorsus occasione postposita procuretis: vt nos, qui absentes diutius ab ecclesiæ, & prouincia nostra vos desideramus videre plurimū, & ecclesiæ Tarraconensis mater vestra ex vestræ visitationis honore spirituale gaudium, & ex vestra industria percipiamus consilium profuturum. Cæterum volumus, & mandamus Abbatibus, & Prioribus Monasteriorum vestræ diocesis, quod eodem termino Tarracone intersint pro dicto celebrando cōcilio & Capitulo vestro, et quod mittat procuratores suos prouidos, & fideles, qui vice ipsorum vtile nobis consilium largiantur, auctoritate nostra,

stra, & vestra præcipere studeatis. Datum Gerundæ tertio Nonas Septembris, anno Domini. M. CCLXVI.

Sub eadem forma scripsit P. Gerundensi, R. Vicensi, A. Barcinonensi, G. Ilerdensi, V. Ofsensi, V. Calagurritanensi, A. Tirafonensi, P. Pampiloni. A. Valentinensi. B. Dertufensi, & A. Vrgellensi. Episcopis. Item fuit scriptum per literas, & sub alia forma fratri Guidoni de la Guespa Castellano Empostæ, & fratri P. de Queralto tenenti locum magistri domus militiæ templi in Aragonia, & Cathalonia.

ANNO Domini. M. LXVI. Duodecimo Calend. Nouemb. Cum nos Benedictus miseratione diuina Tarraconensis Archiepiscopus essemus in ciuitate Tarraconensi personaliter constituti, præsentibus venerabilibus fratribus A. Cæsaraugustanensi, A. Valentinensi, A. Barcinonensi, P. Gerundensi, B. Dertufensi, G. Ilerdensi, F. Tirafonensi, & R. Vicensi Episcopis: aliorum etiam Suffraganeorum nostrorum, & Capitulorum ecclesiarum cathedralium & aliorum Prælatorum Tarraconensis prouinciæ procuratoribus, ac venerabilibus, & discretis viris fratre Guidone de la Guespa Castellano Empostæ, & fratre P. de Queralto tenente locum magistri domus militiæ templi in Aragonia, & Cathalonia præsentibus, ad honorem sanctæ & indiuiduæ trinitatis patris, & filii, & Spiritus sancti, sacrosanctum concilium celebrantes super tuitione, & conseruatione ecclesiasticæ libertatis, & corrigendis clericorū excessibus, & moribus in melius reformandis: ac super salubri, & tranquillo statu totius prouinciæ Tarraconensis, cum prædictis tractauimus diligenter, & de assensu prædictorum &c, & infra.

ANNO Domini. M. CCLXXIII. Nono Cal. Februarii. Cum nos Bernardus diuina miseratione Tarraconensi Archiepiscopus essemus in ciuitate Tarraconensi personaliter constituti, præsentibus venerabilibus fratribus A. Barcinonensi, G. Ilerdensi, F. Tirafonensi, R. Vicensi, A. Dertufensi, Iacobo Ofsensi, Episcopis, & aliis Suffraganeis nostris, S. V. Calagurritanensi, A. Pampilonensi, P. Cæsaraugustanensi, A. Valentinensi, P. Gerundensi, & P. Vrgellensi absentibus, & se per procuratores, & literas excusantibus: & Capitulorum, ecclesiarum cathedralium, & aliorum Prælatorū Tarraconensi prouinciæ procuratoribus: ac venerabilibus, & discretis fratre A. de Castro nouo magistro militiæ templi in partibus Aragoniæ, & Cathaloniæ, & fratre Berengario de Almenaria, tenente locum magistri vltimarini sancti Ioannis Hierosolymitani, & Castellaniæ Empostæ similiter præsentibus, ad honorem indiuiduæ sanctæ trinitatis patris, & filii, & Spiritus sancti sacrosanctum concilium celebrantes, de assensu omnium prædictorum laudamus, concedimus, approbamus, & per omnia confirmamus.

mus omnes cõstitutiones factas per prædecessores nostros ad vtilitatem, libertatem, & defensionem ecclesiarum, clericorum, religioforum, monasteriorum, & rerum omnium prædictorum, sacroq; approbante concilio statuimus, & infra.

Ego Bernardus Dominicus notarius domini Archiepiscopi, hoc scripsi mandato omnium prædictorum, loco, die & anno prænotatis.

ANNO Domini. M. CCLXXVII. Quinto Nonas Maii. Cum nos Bernardus diuina miseratione Tarraconensis Archiepiscopus essemus in ciuitate Tarraconensi personaliter constituti, præsentibus Capitulo nostro Tarraconensi. ac venerabilibus fratribus A. Barcinonensi, P. Gerundensi, G. Ilerdensi, R. Vicensi, F. Tirafonensi, Ioanne Ofsensi Episcopis, ac Iacobo Petro de Bottonago Valentinensi electo, aliis Episcopis Suffraganeis nostris. s. A. Pampilonensi, P. Vrgellensi, P. Cæsaraugustanensi, A. Dertufensi, & G. Calagurritano Episcopis absentibus, & se per procuratores, & literas excusantibus: et Capitulorū ecclesiarum cathedralium, & aliorum Prælatorum Tarraconensi prouinciæ procuratoribus, ac venerabilibus, & discretis fratre R. de Ripellis Castellano Empostæ, fratre Dalmatio de Serone, venerabili, & fratre G. de Abellars, de Barberano præceptoribus, procuratoribus fratris Simonis de Turre generalis domorum militiæ templi in Hispania uisitoris similiter præsentibus, ad honorem sanctæ indiuiduæ trinitatis patris, & filii, & Spiritus sancti sacrosanctum concilium celebrantes, de assensu omnium prædictorū laudamus, concedimus, approbamus, & per omnia confirmamus omnes cõstitutiones factas per prædecessores nostros, & per nos ad vtilitatem, libertatē, & defensionem ecclesiarum, clericorum, & religiofarum personarum, monasteriorum, & hominū, ac rerum omnium prædictorum, **QVIA VERO EX PLVRIBVS**, & infra, &c.

ANNO Domini. M. CCLXXXII. Vndecimo Calend. Aprilis, Quoniam exempla præterita cauere nos admonent in futurum: iccirco nos Bernardus diuina permissione Tarraconensis Archiepiscopus assistentibus nobis venerabilibus fratribus A. Barcinonensi, R. Vicensi, P. Vrgellensi. Iacobo Ofsensi. Iac. Petro Valentiensi. Garcia Tirafonensi, B. Gerunden. Guilielmo Ilerden. Episcopis, ac procuratoribus aliorum Episcoporū absentium, necnon & Capitulorum cathedralium ecclesiarum, & collegiatarum, & quamplurimis aliis præsentibus sacrosancto Tarraconensi approbante concilio statuimus, & infra.

ANNO Dni. M. CCXCI. Die Sabbati quæ fuit Idus Martii, Nos Rodericus permissione diuina sanctæ Tarraconensis ecclesiæ Archiepiscopus in ciuitate Tarraconensi personaliter constituti de mandato speciali literis nobis facto, & auctoritate Sanctissimi Patris & Dom

& domini, meritisq; beati domini Nicolai diuina prouidentia sacrosanctæ Romanæ ecclesiæ summi Pontificis, assistentibus nobis venerabilibus fratribus R. Vicensi, P. Vrgellensi, A. Dertufensi, fratre B. Barcinonensi, Hugone Cæsaraugustanensi, fratre Adamario Oscensi, & Geraldo Ilerdensi Episcopis: absentibus Michaële Pampilonensi, Almorrano Calagurritanensi, & Calciatensi, P. Tirafonensi, R. Valentineni, & B. Gerundensi, se per procuratores literariè excusantibus: necnon & nobili, ac religioso viro fratre B. de Cardona, domorum militiæ templi in partibus Aragonum, & Cathalonix magistro, & procuratore Magistri sancti Ioannis Hierosolymitani, procuratoribus Capitulorū, ecclesiarum cathedralium, ac collegiatarum, monasteriorum, aliorumq; Prælatorum Tarraconen. prouinciæ præsentialiter constitutis: præsentibus etiam discretis, & religiosis viris Abbatibus, Præpositis, Prioribus, Archidiaconis, & Decanis: necnon & pluribus aliis ecclesiarū Prælatis præfatæ prouinciæ tam exemptis, quam non exemptis ad hoc specialiter euocatis, ad honorem sanctæ, & indiuiduæ trinitatis patris, & filii, & spiritus sancti, apud ciuitatem, & ecclesiam Tarracon. sponfam nostram cui, licet immeriti, diuina clementia pastoralis officii debite præsidemus, sanctum prouinciale concilium celebrantes præfato sacro concilio approbante, prædecessorum nostrorum vestigiis in hærentes laudamus, concedimus, approbamus & irrefragabiliter per omnia confirmamus constitutiones factas per prædecessores nostros ad vtilitatem, libertatem, & defensionem ecclesiarum, clericorum, & religiosarum personarū, monasteriorum, hominum, rerum, ac bonorum omnium prædictorū, ET QVONIAM PIVM ESSE &c, & infra.

ANNO Domini. M. CCXCIII. die Mercurii, quæ fuit tertio Idus Augusti, Nos Rodericus permissione diuina sanctæ Tarraconen. ecclesiæ Archiepiscopus in ciuitate Ilerden. personaliter constituti, assistentibus nobis venerabilibus fratribus B. Barcinonensi, P. Tirafonensi, Hugone Cæsaraugustanensi, fratre Adamario Oscensi, Geraldo Ilerdensi, et Benedicto Gerundensi Episcopis: necnon & Galcerando de Vegis Archidiacono ecclesiæ Vrgellensis, ac gerenti vices Capituli eiusdem ecclesiæ sede vacante, & magistro Berengario Archidiacono ecclesiæ Valentinx, gerentiq; vices venerabilis fratris nostri R. Episcopi eiusdem ecclesiæ Valentineni, absentibus M. Pampilonensi, Almorrano Calagurritano & Calciatensi, se per procuratores, & literariè excusantibus: procuratoribus Capitulorū, ecclesiarum cathedralium, ac collegiatarum, monasteriorum, & aliorum Prælatorum Tarraconensis prouinciæ præsentialiter constitutis: præsentibus etiam discretis, ac religiosis viris Abbatibus, Præpositis, Prioribus, Archidiaconis, & Decanis: necnon & pluribus aliis ecclesiarum Prælat

Prælatis præfatæ prouinciæ, ad honorem sanctæ & indiuiduæ trinitatis patris, & filii, & Spiritus sancti, apud ciuitatem Ilerdensem prædictum sanctum prouinciale concilium celebrantes, præfato sacro concilio approbante constitutiones edidimus, quarum series sic se habet, &c.

Ego Martinus Petrus procurator domini Calagurritanen. & Calciatensis Episcopi subscribo.

Ego M. de Sclaua Thesaurarius Pampilonensis, procurator R. domini Pampilonensis Episcopi subscribo.

Ego Galcerandus de Vegis Archidiaconus Vrgellensis, procurator Episcopi Vrgellensis subscribo.

ANNO Domini. M. CCCXXIX. Quarto Calend. Martii, Ioannes Patriarcha Alexādrinus, ac administrator ecclesiæ Tarraconensis in spiritualibus & temporalibus à sede apostolica deputatus in primo concilio Tarraconensi.

P R O O E M I V M.

AD officium pertinet præsentis constitutiones à se, vel à prædecessoribus suis editas, quas obesse conspicit potius quàm prodesse, refecare simpliciter, vel in melius reformare, & subditos suos certos reddere quas habeant obseruare. Recognitis igitur diligenter constitutionibus prædecessorum nostrorum Archiepiscoporū sanctæ ecclesiæ Tarraconensis, editis in diuersis prouincialibus conciliis, per eos diuersis temporibus celebratis, ac quibusdam ex ipsis tanquam periculosis, quibusdam verò tanquam superfluis refecatis, illas quas vtilis seu necessarias inuenimus, simul cum quibusdam, quas de nouo edidimus, sacro concilio approbante in præsens volumen prouidimus redigendas: decernentes easdem, & non alias haberi pro constitutionibus conciliorū prouincialium prouinciæ Tarraconensis, ac mandantes easdem inuiolabiliter obseruari.

P R A E S E N T E S autem constitutiones à prædecessoribus nostris bonæ memoriæ editæ, vt superius continentur, in præsens volumen redactæ fuerūt, & illæ, quas nos de nouo edidimus, publicatæ sacro concilio approbante, in Capitulo ecclesiæ Tarracon. præsentibus, & assistentibus venerabilibus fratribus nostris Raymundo Valentineni, Berengario Dertufensi, Arnaldo Vrgellensi, Arnaldo Ilerdensi, & Galcerando Vicensi Episcopis Suffraganeis nostris, & venerabilibus, ac religiosis fratre Sancio de Aragonia, gerente vices magistri hospitalis sancti Ioannis Hierosolymitani in Castellania Empostæ, fratre Pontio Populeto, fratre Ioanne Vallis Dignæ, & Galcerando Vallis dignæ, Geraldo de bello Podio, & fratre Raymundo sancti Felicis Guixellen. Abbatibus: ac aliorum Suffraganeorum nostrorum, videlicet Pontii Barcinonensis, & Gastonis Gerundensis Episcoporum: necnon ecclesiarum cathedralium, & colle

giatarum prouinciæ Tarracon. procuratoribus, & quamplurimis aliis: die Lunæ intitulata quarto Calendas Martii, anno Domini M. CCC. XXIIX: præsentibus testibus Bernardo de Vlzinellis legū doctore, Raymundo Ianuario præceptore Valentia, Guilelmo de Oculo Molendinorum, & Laurentio Martino Canonico Ilerden. Francisco de Oliueriis de Castilione, & Petro Marça de Gandesia ecclesiarum rectoribus Dertusensium, & Berengario Ferrarii de Arcubus Tarraconensis diocesis.

Nos Ioannes Patriarcha Alexādrinus, & administrator ecclesiæ Tarraconensis subscribimus, & sigillum nostrum appendi fecimus.

Ego Raymundus Valentia Episcopus subscribo.

Ego Berengarius Dertusensis Episcopus subscribo.

Ego Gasto Gerundensis Episcopus subscribo.

Ego Arnaldus Vrgellensis Episcopus subscribo.

Ego Arnaldus Ilerdensis Episcopus subscribo.

Signum Raymundi Ferrarii notarii publici, & iurati Reuerendi in Christo patris, & domini Raymundi diuina prouidentia Valentini Episcopi: qui prædictis correctioni, additioni, examinationi, & publicationi constitutionū prædictarum tam antiquarum, quam nouarum præfens fui, & de mādato Reuerendissimi domini Patriarchæ prædicti subscripsi, die & anno præfixis.

Signum mei Petri Tost Reuerendissimi patris, & D.D. Patriarchæ, & administratoris præfati notarii publici, & iurati: qui correctioni, additioni, examinationi, & publicationi, ac subscriptionibus prædictarum prouincialium constitutionū in præfenti volumine contentarum, redactarum, ac omnibus & singulis supradictis vnā cum dictis testibus, vt prædicitur, præfens fui: & de mandato ipsius domini Patriarchæ & sacri concilii ipsas constitutiones, quæ in sexdecim chartis huius voluminis continentur ex vtraq; parte scriptis, quarum quælibet est solito signo meo signata sub hac forma publica, propria manu scripsi, cum literis tamen rasis, & emendatis, &c.

NOS Dalmatius miseratione diuina sanctæ Tarraconensis ecclesiæ Archiepiscopus considerantes quòd ineffabilis diuinæ potentia celsitudo, cuius viæ sunt inuestigabiles, cuiusque sapientia magnitudinem humani nō capiunt intellectus, ad regimen sanctæ Tarraconen. ecclesiæ suæ miserationis arbitrio nos erexit, tanto arctius ad susceptæ sollicitudinis executionē nos astringens, quanto nos altiùs supra modum suæ gratiæ largitate discretis gradibus sublimauit, n corde nostro continua pulsamur instantia, vt dictæ sollicitudinis debitum, ad quod nos obligat necessitas, prout nobis ex alto conceditur, exsoluamus: & ad bonum statum, vtilem, & salubrem dictæ Tarraconen. ecclesiæ sponsæ nostræ, aliis quoque ecclesiis nostræ prouinciæ diuina

diuina fauente clementia, inter alias sollicitudinū curas, quibus animus noster fluctuantis pelagi more cōtinuè fatigatur, efficaciter intendimus: cleri, & populi dispendiis & profectibus, altissimo cooperante, salubriter occurrentes. Hac itaque consideratione, & iuxta patrum statuta sanctorum, & etiam pro necessitate vrgente, statum ecclesiæ & eius libertatem, atq; clerum nostræ prouinciæ multifariè concernente, prouinciale concilium duximus in dicta nostra ecclesia celebrandum: in quo, septiformi gratia inuocata, statu discusso prouinciæ, & ad Dei laudem, prout negotiorum qualitas exigit, & Dominus duxit inspirandum, propenso iudicio reformato, nonnullas sacri approbatione concilii constitutiones edidimus: quas volumus aliis constitutionibus prouincialibus prædecessorum nostrorum adiungi, quarum tenores sequuntur.

PROOEMIUM DOMINI PETRI DE LVNA
Cardinalis sedis apostolicæ Legati, super constitutionibus prouincialibus per eum editis, anno Domini. M. CCCCII.

PETRVS miseratione diuina sanctæ Mariæ in Cosmedin Diaconus Cardinalis, apostolicæ sedis Legatus, venerabili in Christo patri Archiepiscopo Tarraconen. & dilecto in Christo eius Vicario in spiritualibus generali, ac officiali Tarraconen. salutem in Domino. Cùm vniuerso Hispaniarum clero, ac populo, quorum ex iniuncto nobis legationis officio curam gerimus, in eo maxime obligemur, vt nostræ sollicitudinis studio mores eorum dirigantur salubriter, & actus deuii in melius reformatur, iccirco ad hoc nostræ considerationis intuitum cōuertentes, infra scriptas constitutiones, quas & Dei seruitio cōgruas, & proficuas credimus animabus in regnis, & terris ditioni serenissimorū principum Regum Aragoniæ, & Nauarræ subiectis, in illis videlicet ad quæ, & ad quas legationis nostræ auctoritas se extendit, duximus promulgandas: quas die datarū præsentium in ecclesia cathedrali Gerundensi in præsentia nonnullorum Episcoporum, & aliarum notabilium personarū fecimus publicari, prout earum similes aliàs promulgauimus, & publicauimus in Castella. Et quāuis omnes prædictæ constitutiones pro subditorum salute essent proculdubio statim executioni mādandæ, ex certis causis rationabilibus animum nostrum ad hoc mouentibus, ipsarum effectum vsque ad concilium prouinciale per vos patrem Archiepiscopum, cum Suffraganeis vestris primo celebrandum, & per duos menses post ipsius celebrationem immediatè sequentes duximus suspendendum: vna de ipsis duntaxat excepta, quæ est contra clericos publicè concubenarios promulgata: super quorum correctione, cū iura communia, & aliorum Legatorum apostolicæ sedis in eisdem partibus deputatorum constitutiones editæ iam pro-

cedant, & ex eis effectus correctionis debitus non fuerit haecenus subsecutus, dignum reputamus vt praefata nostra constitutio, per quam etiam aliarum, vt praemittitur antea editarum rigori in quibusdam detrahatur, statim contra obstinatos in praelibato crimine debita executioni maderetur, ne occasione dilationis cuiusque videantur ulterius in iam damnata huius turpitudinis fordibus celari: iccirco ipsa intra duos menses, post receptionem praesentium immediatè sequentiū, per vos in synodo quam propterea congregare iubemus, vel saltem in ecclesia cathedrali Tarraconensi publicari volumus, & mādamus, & deinde post alios duos menses à tempore publicationis huiusmodi faciendæ numerādos, vos & omnes personas ecclesiasticas, ac seculares: & religiosas ciuitatis, & diocesis

Tarracon. prout de vobis, & ipsis in eadem constitutione tenetur, auctoritate, qua fungimur, ligare decernimus per praesentes. Tenor verò earundem nostrarum constitutionum sequitur sub hac forma, INIUNCTI: & quæ sequuntur, &c. Datū Gerundæ octauo Cal.

Noiembr. Pontificatus Domini nostri Clementis Papæ VII. anno Duodecimo: fuit hic

circa annum. M.

CCCCII.

**

FINIS.

DVM PROVINCIALIVM CONSTITVTIONVM VOLVMEN EXCVDERETVR, MISSAE SVNT SEQVENTES CONSTITVTIONES, ET SANCII CONSTITVTIO, VT ETIAM excuderetur. Sunt enim fructuosissime, & ad tollendos huius temporis abusus aptissime: quibus sacri Tarraconensis concilij, sicut superioribus, accessit auctoritas.

DE CLERICIS PEREGRINIS.

LIB. I.

HIERONYMVS CARDINALIS, ET ARCHIEPISCOPVS Tarraconensis in concilio prouinciali Tarraconense celebrato, anno Domini. M. D. LVI.

Quinto Id. Februarii.

Clericos peregrinos ad publica sacerdotalia munera non admittendos nisi & ordinum, ad quos promoti fuerint, & famæ vitæq; literas superioris sui testes exhibuerint: ad priuata posse, literis suorum ordinariorū exhibitis. Familiares magnatum auctoritate eorum munitos, non impediendos quominus missas celebrent.

CLERICI alienæ diocesis, et praesertim alienæ nationis non sunt recipiendi, nec admittendi ad missarum solennia publice celebranda: nec ad curæ animarū regimen, vel aliquod sacerdotale officium sine literis suorum ordinum, & etiam literis testimonialibus sui praelati perhibentibus testimonium vitæ, famæ, & conuersationis honestæ. Et, si fieri possit, testes adhibendi, qui de notione hominis, & qualitatibus praedictis testimonium perhibeat veritati. Ad missas vero priuatas & secretas solitis literis suorum ordinariorū admitti poterunt, praeuio in omnibus legitimo examine. Familiares verò magnatum, cum eorum auctoritate muniantur, non impediuntur missas celebrare.

DE INSTITVTIONIBVS.

LIB. II.

IDEM HIERONYMVS IN EODEM concilio. M. D. LVI.

Legenda beneficiorum onera, quibus ea fuerint conferenda. Praesentandi facultatem habentibus, instituendi ac conferendi obseruandæ fundationes, & eorum, quibus beneficia conferre voluerint, perspiciendæ qualitates.

QUIA valde periculosum est tam conferentibus beneficia, quam ipsa acceptantibus iuramentum de adimplendis oneribus beneficiatus iniunctis praestare, vel recipere: si talia onera non manifestentur, vt sciatur, si talia sint, quæ adimpleri possunt per beneficiandum: & si non possint adimpleri, collationes & institutiones denegentur, prouidemus quod ante collationem, & seu institutionem faciendam, si id commodè fieri possit, legantur onera iniuncta per fundatores, vel quæ à iure iniunguntur, explicetur ipsis beneficiādis vt ipsis visis & intellectis, sciant ad quæ tenetur, & ignorantiam praetende

Dd dere

dere non possint: ne sub generalitate de obseruandis & adimplendis oneribus, ipsorum animæ illaqueentur. Et ut fundatorum beneficiorum voluntates adimpleantur, mandamus quibuscumque facultatē præsentandi, conferendi seu instituendi habentibus, ut antequam ad prædicta, seu aliquid ipsorum deueniant, curent fundationes, & institutiones beneficiorum videre: & qualitates præficiendorum aduertere.

DE CENSIBVS. LIB. III.

SANCIVS TARRACONENSIS ARCHIEPISCOPUS in tertio concilio per eum celebrato, anno Domini. M. CCC. LIII.

Quinto Id. Decembris.

Constitutio Domini Benedicti papæ duodecimi cuius initium est, VAS ELECTI-
TIONIS, & non Ioannis Alexandrini, cuius initium est, PRAELATIS, obseruari præcipitur ab Archidiaconis. Hæc constitutio non est posita loco suo, in titulo de Censibus, propterea quod hæsitatum est à doctoribus, an extrauagans Benedicti duodecimi VAS ELECTI-
TIONIS, vsu recepta fuerit: ut per Parisiensi. C. VIII. vol. ut tamen innotescat hic inserta est.

NTEM quia in nostro sacro concilio prouinciali in dubium vertebatur, an Archidiaconi nostræ prouinciæ, quibus competit ex consuetudine, privilegio, vel aliis quomodolibet vitare, seruare habeant constitutionem domini Papæ Benedicti xii. Re. Me. quæ incipit, VAS ELECTI-
TIONIS, vel constitutionem editam per dominum Ioannem Bonæ memoriæ Patriarcham Alexandrinum & administratorem sanctæ Tarraconensis ecclesiæ, quæ incipit, PRAELATIS: ideo de consilio & assensu dicti sacri concilii declarando constituimus & ordinamus, quod præfati Archidiaconi constitutionem prædicti domini Papæ Benedicti seruare teneantur. Quod etsi & dicti Archidiaconi tres euectiones, vel minus ducerent, quinque solidos pro qualibet euectione tantum à volentibus pecuniam soluere: si autem quatuor, vel ultra euectiones vsque ad septem ducerent, viginti quinque pro omnibus septem, iuxta tenorem constitutionis dicti domini Benedicti similiter à volentibus valeant recipere, & non ultra.

DE POENIS.

LIB. V.

HIERONYMVS CARDINALIS, ARCHIEPISCOPUS Tarraconensis, in concilio Tarracone celebrato, anno Domini. M. D. LVI.

Quinto Idus. Februarii.

Ventantur Officiales graues & enormes noxas pecunia remittere, & cum iis, qui eas admiserint, dispensare: præsertim si non fuerit parti læsæ satisfactum, & spiritalis poenitentia peracta. Quod si leues noxæ fuerint, aut eiusmodi, ut iis à iure non sit poena constituta, pecuniariæ multæ locus relinquatur: quin etiam ubi ad meliorem frugem rediturum reum probabile est. Sin quæpiã

circun-

circumstantia peccatum grauius reddens in accusatione præterita fuerit, pecunia reo restituta, iubetur iterum causam dicere. Vbi verò quæpiam causa componere cum reis sua fuerit, cum iis componere Prælati non licere, nisi crimen liqueat. Sin incidit tempus, ut cum reis componendum legitimis de causis videatur, nec tamen elici crimen, nec probari possit, non habendi pro confessis iis, quibuscum fuerit compositum. Multæ pecuniariæ in pios vsus erogandæ.

CONSIDERANTES laudabiliter prohibitum fuisse per bonæ memoriæ Petri de Luna Officialibus clericos delatos de maleficiis, propter quæ poena capitalis esset infligenda, relaxare, aut abire permittere, vel in castigando, corrigendo, vel puniendo remissos & negligentes existere, perniciosam, & mali exempli, & nutritiuam scandali, & rumoris in populis fore in similibus dispensationem: præsertim si pecunia mediante eâ fieri intelligatur, & in cæteris delictis non passim, sed in omnibus regulam tenendam, sacro igitur approbante concilio prohibemus remissiones, & dispensationes pro similibus delictis enormibus, præsertim parte non satisfacta, & spiritali poenitentia non peracta, de poena infligenda fieri: ne ubi exaggerata est, ibi fallaci misericordia aboleatur. In leuibus verò criminibus et extraordinariis, in quibus poena iudicis arbitrio infligenda est, & in quibus à iure determinata non sit, multæ pecuniariæ locus sit. Si verisimiliter præsumatur de correctione, et emendatione delati, liceat Prælati cum delatis sponte id supplicatibus, semotis dolis & fraudibus, et aliis incitatiuis, ad compositionem venire, & dispensare. Verum si facta compositione cum delinquentem, ex eo quod qualitas grauior in accusatione, seu inquisitione fuit forsitan omissa, si propter qualitatem debebat corporaliter puniri, possit iterum contra ipsum delatum inquiri, restituta quantitate percepta. Insuper cum causa mouerit ad compositionem deueniri, id attendatur, ut non fiat, antequam de crimine per testes, vel per confessionem apparuerit: ne forsitan iis, qui innocentes fuerint, metu carceris se componere cogantur, ut tunc, qui se composuerint cum Prælati, pro confessis habeantur. Quando verò delati se composuerint de crimine, super quo plene non constiterit, nec confessi fuerint, sed taliter quod questionibus, aut purgationi canonicæ locus sit, & causa mouerit ad compositionem voluntariam faciendam, tam iudicem, quam ipsos delatos, siue culpabiles fuerint, siue non: ex tali compositione, & quantitatis solutione pro confessis non habeantur. Idque semper in animo & opere geratur à Prælati, ut peccator, de quo spes correctionis habetur, vitam præteritam emendet: et antequam cum eo dispensetur, aliquam spiritalē poenitentiam publicam, vel secretam, arbitrio dispensantium indicendam, videlicet in casu, quando dispensatus vel compositus habetur pro confessio, in loco designato peragat: & pecunias in piis operibus erogare teneantur: ut potius salutem animarum subditorum, quam pecuniarum incrementum querere videantur.

Dd 2 DE

DE POENITENTIIS ET REMISSIONIBVS.
LIB. V.

IDEM HIERONYMVS IN EODEM.

Exigendæ prætextu eleemosynarū per ecclesias pecunię ad calices emendos, ornamenta aliaq; quibus ecclesię egent comparanda, facultatē Vicarii ventantur dare, nisi ijs inopia ecclesiarum constiterit: vt necessariò exigere eleemosynam oporteat, toto eo tempore, quo eiusmodi facultatem concesserint. Sin credibile fuerit vnus anni concessione nō satis subleuatum iri ecclesiam, priusquam denuò facultatem concedant, pecunię collectę superiōre anno rationes iubentur exigere, & iureiurando eos astringere, qui sunt exacturi, in eum vsum consumptum iri pecuniã, in quem collecta fuerit: salua sedis apostolicę licentia & Diocesani: quo casu in alium vsum ei commutare licet. Iubetur præterea in concessionis literis nomen apponi quæstoris & agnomen, cæteraq; disertè explicari, quæ suprà fieri oportere hac in re præceptum est.

QVONIAM indignum est in ecclesia Dei quosdam sub pietatis & paupertatis clypeo inebriari, & nimia satietate cibos fastidire, quosdã verò fame perire, & eleemosynarum largitionibus non posse subleuari, quod propter multitudinem quæstorum euenire compertum est, dum sub clypeo paupertatis subleuandæ annales querendi licentias à nostris Vicariis obtinuerunt, & subleuata paupertate ac necessitate cessante, nihilominus subsequenti- bus annis similes licentias obtinent, & pecunias, quæ pro necessitatibus vrgentibus ecclesiarum & personarum eisdem inferuētium à fidelibus zelo pietatis elargitæ sunt, epulis ac lautis cōuiuuiis, ac aliis inhonestis v- sibus tā quærentiū, nuntiorum, quàm personarum, à quibus missi sunt, ex- pendunt, vel de ipsis thesaurizant, & nihil utilitatis piis locis, pro quibus elargitæ sunt, obuenit, sed in alios vsus etiam pios conuertunt, præter, seu contra largientiū intentionem: & cæteri miserabiles prædictis eleemo- synis, quæ eisdẽ elargirẽtur, si prædictis quæstoribus nō fuissent elargitæ, verisimiliter defraudatur, & intētio largientiū ad effectū nō deducitur: matura deliberatione prohibemus licentias quærendi concedi pro piis operibus, calcibus, ornamentis, aut aliis necessitatibus ecclesiarum, capel- larum, aut aliorum piorum locorum, nisi prius summarie cōstiterit no- stris vicariis de necessitate, pro qua conceduntur: & quod necessitas tem- pore concessionis duret, & toto anno durare verisimiliter præsumatur, si per concessionem licentię nō subleuaretur: et quod ante concessionē detur fidele computum de pecuniis ac eleemosynis quæstuat, & habitis anno proximè effluxo: & reliquis datis administratoribus locorum, & quod iurent bene & legaliter se habere, dolo & fraude cessantibus, quod eleemosynas habendas expendēt pro dictis necessitatibus, & in prophano, aut pios vsus, præter eos, pro quibus habitæ sunt, nō conuertent: sal- ua sedis apostolicę licentia, aut Diocesani loci: in casu quo licentiam cō- uertendi in alium pium locum cōcedere potest. Ordinamus insuper vt
in præ

in prædicta concessione narrentur nomen & agnomen quæstoris: & nō simpliciter dicatur, Lator præsentū, & qualiter computum veridicum reddidit coram loci Diocesano, seu vicario ipsius, & iuravit firmiter tā dictus lator de bene & legaliter se habendo & reliqua soluendo admi- nistratori loci pii, quàm dictus administrator de expendendo in neces- sitates, pro quibus concessa est licentia, pro vt per certicatorias factas per loci Diocesano apparuit.

DE SENTENTIA EXCOMMUNICATIONIS.
LIB. V.

IDEM HIERONYMVS IN EODEM.

Non temere excommunicationis, atq; interdicti sententia proferenda: neq; infligenda in leuibus delictis, tamen interdum particularis irroganda ex- communicatio, & particulare interdictū: vbi reus ex iure capi detineriue nō potest. Cæteris in criminibus carcere dignis, vt coërceri queant rei, cē- sura proferenda: nec minus impigre tamen danda opera vt capiantur. Captis ad celebritatem diuinorum redeundum. Rei tamen non prius libe- randi, quàm parti læsæ satisfecerint, & absolutionis beneficium fuerint a- depti.

QVM in ecclesia Dei non sit maior poena excommunicatio- nis sententia, caueant Ordinarii, & alii, quibus competit, ne il- lam passim proferant, nec sint procliuēs ad interdicti sen- tentiam proferendam: cum per eam infantes, vt culpabiles puniantur, & maturius sit intendendum, vbi maius animarum imminet periculum. Et pro delictis leuibus, aut aliis, pro quibus ad capturam & capti detentionē procedi non potest secundum iura, nō est ad interdicti sententiam & cessationis generalis à diuinis procedendum: ne tam grauis sententia pro leuibus delictis prolata, in dies vilescat: & ne quæ prodesse debent, noceant omnibus. In quibus tamen si videbitur, ad particularem delinquentis excommunicationem seu excommunicationis declarati- onem, & vltimò ad interdictum particulare procedi possit. In aliis verò criminibus & carcere, & detentione dignis, si fieri possit, ad capturam & capti detentionem procedat, ad censuram proferendam: & nihilominus quàm primū poterunt, delinquentes capiant, & ab aliis Officialibus assistentiam petant. Quibus captis, pandantur ecclesię & cymbala & organa pulsantur, ac si capti absoluti forent: qui tamen non relaxentur, donec parti læsæ satisfecerint competenter, & absolutionis beneficium meruerint obtinere.

DE PROEMIIS CONCLUSIONIBVS ET
FIRMIS CONCILIORVM.
HIERONYMVS DE AVREA CARDINALIS
in concilio Tarracone celebrato. Anno Domini
M. D. L. VII. Octauo Cal. Iunias.

Præcipitur Abbatibus, Prioribus, Parochiis, & Vicariis perpetuis, cæterisque, quibus cura animarum credita est, ut cum per commissarios sacri prouincialis concilii moniti fuerint, singuli vnum volumen Constitutionum emanant iuxta æstimationem pretii a sacro concilio constituti: si secus fecerint, dupli pretii, & excommunicationis poena multatum iri: idque cum emerint, seruari ab illis in ecclesiis, vel earum sacrauiis oportere: eiusque commutatio cum vlla alia re fieri prohibetur.

SACRAS hætenus editas prouinciales constitutiones incuria quasi incognitas, & semisepultas, quas in vnum collectas, mendisque emundas, ac typis fidelibus magno labore & expensis excudendas sacrum prouinciale concilium curauit, ecclesiis, ecclesiasticisque personis, eisque maxime, quibus animarum cura imminet, ad vitam morisque populi instituendum apprimè necessarias, ut ab omnibus intelligantur, & in posterum obseruentur statuit, mandauit, & decreuit, ut omnes & singuli Abbates, Priores, Parochii vicariique perpetui, cæteri que; alii quibus cura imminet animarum, quoties monitio commissariorum per dictum sacrum prouinciale concilium ad id deputandorum eis innotuerit, vnusquisque eorum volumen accipiat, taxatumque pretium persoluat: poena excommunicationis, ac dupli taxati pretii contumacibus imminente, irremissibiliter ab eis exigenda: necnò ut eundem in propriis ecclesiis, sacrauiis, aut penes se, id in alios usus, seu aliarum personarum non commutando: ut ecclesie ornamentum perpetuò habeant, & teneant, mandauit & decreuit sub poena arbitrio Dioecesanorum, quorum conscientiam onerari voluit, cum in visitatione extiterint: vel alias, de eorum constiterit contrafactione, seu negligentia puniendos.

Signum Domini Thomæ Costa Abbatis sancti Saturnini de tiuernolis, Dioecesis vrgellensis, Canonici & hospitalarii Dertusensis, vicarii generalis Illustrissimi & Reuerendissimi Tarraconensis Archiepiscopi, præsidens in prouinciali concilio, qui hæc firmavit, & laudauit.

Signum Galceradi Grauelosa, Canonici ecclesie Tarraconensis, procuratoris Reuerendissimi Barcinonensis Episcopi.

Signum Augustini Frexa, Comensalis ecclesie Tarraconensis, procuratoris Reuerendissimi Ilerdensis Episcopi.

Signum Bartholomæi Iaques, Canonici Tarraconensis, procuratoris Reuerendissimi Vicensis Episcopi.

Signum Bartholomæi Forama, Canonici Tarraconensis, procuratoris Reuerendissimi Vrgellensis Episcopi.

Signum Benedicti Barnabæ Munyoz, Canonici ecclesie Tarraconensis, syndici Reuerendi capituli Tarraconensis.

Signum Francisci Solsona Canonici ecclesie Barcinonensis, syndici Reuerendi Capituli Barcinonensis.

Signum

Signum Michaëlis Maull, Canonici Ilerdensis, syndici Reuerendi Capituli Ilerdensis.

Signum Petri Piquer, Canonici Vrgellensis, syndici Reuerendi Capituli Vrgellensis.

Signum Iacobi Ceruero, Canonici ecclesie Dertusensis, & Archidiaconi de Corbera, syndici Reuerendi Capituli Dertusensis.

Signum Ioannis Soler, Canonici Vicensis, & syndici Reuerendi Capituli Vicensis.

Signum Fratris Ioannis Ruiz, Monachi sanctarum crucum, Procuratoris Reuerendi Abbatis Monasterii sanctarum Crucum.

Signum Fratris Gabrielis Comes, Monachi monasterii Populeti Procuratoris Reuerendi Abbatis eiusdem monasterii.

Signum domini Francisci Zeuedo, monasterii scalæ Dei, procuratoris Reuerendi Prioris eiusdem monasterii, ordinis cartusienensis.

Ego Honofrius Montoliu notarius, & sacri prouincialis concilii Scribe, mandato præfatorum dominorum Præsidentis, & aliorum, scripsi, & de prædictis fidem facio: die & anno præfixis.

Christi

Christiano Lectori Salutem.

PATRVM nostrorum seculo, Christiane lector, collectus est doctrinae Christianae epilogus, temporum illorum simplicitati accommodatior, quam eruditorum auribus aptior. In eo enim intueri licet non tam decidi de fide controuersias, quam placita recepta recenserent. Informari a deo magis postulabant simplices & pii animi, quam acute subtiliterque doceri. Eius quidem rei extare speciem voluimus, quod nefas esse duximus quicquam ex hoc opere vetustatis aboleri: praesertim cum studium omne nostrum huc contulerimus, ut veteris memoriae recordatio diligentia nostra a posteritate recolatur. Eoque lubentius eum superiorum temporum doctrinae Christianae epilogum constitutionibus prouincialibus adiungendum censuimus simplicibus hominibus docendis non ineptum. Sed ne quid desiderari posset a doctis, quos profundiora, & eruditiora delectant, eorum auribus alium edidimus, multiplici rerum sacrarum cognitione refertissimum. Quem quidem eo praeposuimus, ut esset vestibulum honestius, quod meliora polliceretur. Quem qui paulo diligentius leget, habere se intelliget locupletissimum doctrinae Christianae promptuariū, unde ad omnem siue doctorū, siue rudium institutionem penum copiosissimam queat depromere. His commodis sacri Tarraconensis concilii sollicitudine partis ut fruare Christiane lector, valde optamus: quando nihil Deo Opt. Max. gratius, & nobis ac populo fructuosius esse potest, quam ut doctrinae Christianae vocibus personent aures Christianae.

Vale.

CHRISTIANI HOMINIS PIA INSTITVTIO.

Praefatio.

QVM tria illa sint, quae ex Paulo instrumento Dei electo maxime: imò verò sola, iuxta Augustinum religione sunt sequenda, Fides, Spes Charitas: optimè & omni ex parte concinnè Patres constitutione prouinciali Tarracoñ. videntur decreuisse, Sex ea fore, quae in cõpendium Christianae doctrinae redigenda essent, ut bina singulis responderent: Fidei Credendum & Petendum, Charitatis Seruandum & Vitandum, Spei Operandum & Timendum. Estq; hic ordo rebus ipsis satis accommodatus: cum Fides bona ex parte sit praeteritorum, instruens intellectum, Deum cognoscendo: Charitas praesentium, voluntatem accendens, cognitum amando: Spes verò futurorum, vtrumq; quoad hinc licet, perficiens, cognito & amato quadantenus fruendo. Quae hominis est proprio fungentis munere beatitudo. Quod tunc demum commodè praestiterimus, si eruditi Christiana religione, quae sola illuminat vera luce omnem hominem venientem in hunc mundum, & diuina credentes, etiam humana petamus: & bona seruantes mala vitemus: & superna expectantes inferna timeamus. Ut ita rectam tenentes viam a Fide auspiciati, quae per Dilectionem operatur, dum bene viuendo tendimus, quae iam nunc per Speculum Spei in enigmate videmus, ad eorum tandem veram Speciem perueniamus. Ut qui a Deo per superbiam veteris Adae diuina beneficia spernentis in maximam ignorantiam miserè incidimus, ad Deum rursus per Fidei humilitatem redeuntes, per Charitatis ardorem appropinquemus: eiq; per Spei fiduciam inferti, per Speciei similitudinem vniamur aeterna haereditate, quam tantopere petimus, potituri, filii Dei, cohæredes autem IESV CHRITSI, credentes in nomine eius, aliàs ab omni haereditate casuri. Sine fide enim impossibile est placere Deo. Nam ipsa est fundamentum & radix, quae cæteras portat, substantia rerum sperandarum, argumentum non apparentium. Vnde iure cautum est, nisi crediderimus in terris, non posse nos intelligere coelestia. Sed ita in Deum credamus,

Ec mus,

1. Cor. 13. d
In Enchir.
ad. L. a. c. 4
1. Thes. 5. b

Sup. de. s. s.
Tri. C. salu
ti animarū.

Rom. 10. e.
Phi. 1. b.
1. Cor. 13. b

1. Ioan. 1. d.
1. Cor. 13. a
Rom. 8. e.
Rom. 15. b.
Tit. 3. b.
Prou. 1.

Ioan. 1. d.

Gal. 5. b.

Cor. 13. d.
1. Ioan. 3. d.

Rom. 5. b.

Matt. 6. d.
Rom. 8. e.

Ioan. 1. b.

Heb. 11. a.
Ibidem.

Es. 6. a.
Ioan. 11. f.

ARGV- mus, vt cognoscentes Deum Patrem, velut omnium creatorem: & quem
sumentum et
nima sym-
boli aposto-
lici.
ille misit IESVM CHRISTVM, vt generis humani redempto-
rē: & ab vtroque procedentem Spiritum sanctum, ceu ecclesie catho-
licae sanctificatorem, in sanctorum communionem, remissionem pecca-
torum adepti, tandem animo & corpore gloriosi vitam consequamur
aeternam. Quae summa est eorum, quae Apostolorum simbolo, & mu-
tua omnium collatione, proposita sunt Christiano homini credenda,
duodecim articulis, quos hic obiter expositos subiicimus. Quibus crede-
re debemus pure, sincere, & extra omnem dubitationem. Dubius enim
in fide infidelis est.

SECTIO PRIMA, DE IIS,
QVAE FIDE EX SYMBOLO APO-
STOLICO sunt Credenda: & ex Oratione
Dominica, Petenda.

I. ARTICVLVS.

CREDO IN DEVM PATREM
Omnipotentem, Creatorem caeli & terrae.

CREDO.
Rom. 10. b.
Heb. 10. g.
Abac. 2. b.
Gal. 5. b.
Iac. 2. d.
Iac. 2. c.
Rom. 1. c.
Iac. 2. c.
Ioan. 4. d.
12. Iob. 9.
1. Cor. 2.
Rom. 1. c.
Deut. 6.
Exod. 3.
Gen. 1. d.
Zach. Vlt.
Hier. 23.
Ps. 144. d.
Exod. 33. d.
Mat. 19. b.
1. Ioan. 1. b.
Malach. 3.
Iac. 1. e.
Ps. 101. iis.
Ioan. 10. f.
Esa. 6. d.
1. Ioan. 5. b.
Mat. Vlt.
Ps. 2. b.
Prou. 8.
Sym. Ath.

PRIMA Christiani hominis vox est, CREDO: vt inde
os incipiat confiteri ad salutem, vnde cor coepit viuere ad
iustitiam. Iustus enim ex fide viuit, sed quae per Dilectionem
operetur. Nam Fides sine operibus mortua est. Quamobrē
non dicit, Credo Deum, quod cognoscentis est: nam Dæmones cre-
dunt, & contremiscunt, & Philosophi crediderunt, qui tamen euanue-
runt in cogitationibus suis: sed dicit, Credo IN Deum, quod amantis est,
& eius, qui ostendit se credendo, accedere ad Deū ex operibus, non quidē
carnis, sed spiritus. DEVS enim spiritus est, sibi ex se vndiq; perspicuus:
nobis ex rebus quadantenus manifestus. Qui solus Deus, & vere est: vnde
res omnis habet, quod est. Re ipsa simplex: nominibus multiplex. Extra
omnia, sed non exclusus: intra omnia, sed non inclusus. Sine quantitate
magnus, & ideo Maximus: sine qualitate bonus, & ideo Optimus. Apud
quē non est transmutatio, nec vicissitudinis obumbratio. Cui neq; prae-
terita transeunt, neq; futura accedunt. Qui secundum naturam indis-
cretus, sed secundum proprietates inconfusus: essentia est Vnus, personis
autem Trinus: eoque non aliud, sed tamen aliud. PATER ab aeterno
generans, Filius semper natus, Spiritus sanctus ab vtroq; perpetuō pro-
cedens. Qualis Pater talis Filius, talis Spiritus sanctus: nisi vbi relationis
oppositio personas discernit. Sunt tamen nihilominus, quaedam quae cū
cuncta cunctis personis conueniant, singula tamen singulis peculiariter
apertentur, vel eminentia propriae rationis, vel remotione falsae opinionis.

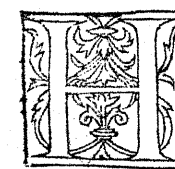
Sic

Sic Patri Potentia, Filio Sapia, Spiritui sancto Bonitas, omnibus a-
lioquin communis accommodatur. Quapropter credimus Patrem OMNIPO-
TENS.
Sym. Ath.
Gen. 17. d.
Omnipotentem, cum & Filius sit omnipotens, & Spiritus sanctus omni-
potens, neque tres ideo omnipotentes, sed vnus omnipotens: vt non tres
dii, sed vnus est Deus. Attamen quia Pater prima est in Trinitatis myste-
rio persona, non ordine temporis, sed ratione originis, vt qui filium de se
ipso genuerit, & simul cum filio Spiritū sanctum consubstantialem spi-
rarit: ob id Patri omnipotentia priuatim attribuitur & appropriatur, Ioan. 15. c.
vt principio totius Deitatis sine imbecillitate vetustatis. Ex quo fit vt re-
rum creatio, quae totius Deitatis est opus (indiuisae enim Trinitatis in-
discreta sunt externa opera) ad Patrem, vt principium sine principio
propter attributam omnipotentiam referatur. Vt apud quem non esse
impossibile omne verbum credimus, ab eo caelum & terram, & omnia
quaecunque voluit in iis visibilia & inuisibilia creata fateamur: cum in-
principio per Verbū, quod apud ipsum Deus erat dixit, & facta sunt, et
Spiritu oris sui, qui repleuit orbem terrarum mandauit, & creata sunt. Et.
Atq; ita ex Deo ipso, & per ipsum, & in ipso sunt omnia, non modo cūcta
ab initio creata, & manu forti sustentata, sed etiam singula inde vsq; cō-
seruata, & perpetuo gubernata pro cuiusq; ingenio & natura. Qui enim
à fine vsq; ad finem attingit fortiter, disponit omnia suauiter, dans om-
nibus escam in tempore opportuno. Luc. 1. d.
Gen. 1. d.
Act. 17.
Ps. 134. b.
Ioan. 1. d.
Ps. 52. b.
Sap. 3. b.
Rom. 11. d.
Ioan. 5. c.
Sa. 6. 12. d.
Sap. 8. d.
Ps. 103. d.

Credendum itaque est ex I. articulo. Deum verum esse vnum in
essentia, trinum autem in personis: quarum Pater omnipotens simul
cum Filio, & Spiritu sancto in temporis principio creauerit ex nihilo
omnia, quae in caelo sunt, & quae in terra: & eadem omnia conseruet, ac
gubernet.

II. ARTICVLVS.

CREDO IN IESVM CHRISTVM,
Filium eius vnicum Dominum nostrum.

IC ille est auctor salutis, cui Deus nomen donauit, quod est IESVS.
super omne nomen: vt in nomine IESV omne genu flecta-
tur caelestium, terrestrium, & infernorum: & omnis lingua
confiteatur, quod non est aliud nomen sub caelo datum
hominibus, in quo oporteat nos saluos fieri. Non enim est in alio aliquo
salus, quam in eo, qui antequam conciperetur in vtero, vocatus est ab
angelo IESVS: hoc est Saluator, eo quod saluum facturum esset populum
suum à peccatis eorum: Vt qui parentis hominis ignorantia statim in
temporis initio perditus, in peccatum, & miseriam inciderat, Filii Dei
sapientia tandem in temporis plenitudine seruatus, in gratiam, & gloriā
cooptaretur. Hic ille est MESSIAS à Prophetis olim promissus, à Iudeis
ad eō expectatus, sacro Spiritu chrismate vnctus ab aeterno apud patrem
Ee 2 in Deum, Act. 2. c.
Phil. 2. b.
Act. 4. c.
Luc. 1. c. 2. c.
Matt. 1. d.
Rom. 5. c.
Galat. 4. d.
CHRISTVS.
Act. 10. f.

Ps. 109. d. in Deum, in tempore ex matre in hominem: vt & Sacerdos esset secundū
 Huc. 1. c. ordinē Melchisedech, & Rex in domo Iacob in æternū regnaturus. Hic
 Io. 10. f. ille est Filius, qui Deo patri semper genitus cōsubstantialis, eoque; impas-
 FILIVS sibilis, æqualis, et cōæternus: homini matri factus est cōgenus, ob idq; pas-
 DEI sibilis, & mortalis. De Deo vero Deus verus æterna generatione, ex homi-
 ne vero homo verus temporali natiuitate. Non tamen alius, sed idem fi-
 Symb. Hic. lius, aliter natus, pro diuersitate aliū naturæ in vnitate eiusdē personæ:
 Luc. 1. d. vt quemadmodum anima rationalis & caro vnus est homo, ita deus &
 Symb. homo vnus sit Christus: ima summis in se connectens, vt idem Deus cre-
 Athana. ator, & homo creatura, omnium creatori reconciliaret omnes in se cre-
 Colo. 2. c. aturas, instaurans omnia siue quæ in cœlis, siue quæ in terris. Optimus
 Eph. 1. b. mediator qui extrema per medium coniungens vtraque faceret vnum.
 Eph. 2. d.

VNICVS. Hic ille est vnicus in diuinitate Filius, in humanitate Deus. Nam tametsi
 Io. 1. d. cum Verbū caro factum est, & Deus homo, Verbi incarnatio totius Tri-
 Luc. 1. d. nitatis fuerit opus, carnis tamen assumptio solius Filii est: vt hoc nomine
 1. Tim. 2. d. redemptio humani generis Trinitatis opus Filio potissimum aptetur, vt
 Symb. Nice. per quē Pater omnia benignitate diuina consummata creauerat, in eodē
 Gene. 1. d. cuncta malignitate humana deprauata instauraret. Vnicus ergo ille est
 Coloss. 1. d. natura filius Dei, vnicus idē ipse est redemptione Dominus noster. Suos
 Ephes. 1. d. DOMI-
 NVS. enim proprio iure reddidit, quos proprio sanguine redemit. Redemit
 1. Cor. 6. d. quidem omnes quoad sufficiētiam pretii, sed non omnes liberauit quoad
 Hebrae. 2. c. effectum redemptionis. Verē enim liberi nos sumus, quos Filius in seiplo
 1. Tim. 4. c. per baptismum renatos à seruitute peccati, & diaboli tyrannide libera-
 Ioā. 8. d. uit. Noster igitur à nobis humiliter dicatur Dominus, quorum ille vere
 NOSTER. Trismegistus dici & fieri benigne voluit minuter.
 Matth. 20.

III. ARTICVLVS.
 QVI CONCEPTVS EST
 de Spiritu sancto: Natus ex
 Maria virgine.

Philipp. 2. d. **I**TAQVE ille in cœlis Dei Filius in forma Dei æqualis Patri,
 Ps. 10. 9. d. ante luciferum sine matre genitus, post hæc hominis filius in
 Barac. 3. d. terris visus est in forma hominis congenus matri post con-
 Luc. 1. c. ceptionem sine patre natus. Cōcipitur de spiritu sancto sine
 Luc. 2. d. vlla carnis concupiscentia, nascitur ex Maria virgine sine vlla sexus fra-
 Ps. 83. c. gilitate: vt qui in conceptione non habuit lasciuientem patrem, omnia
 Iac. 1. 4. b. crimina ex purgaturus, in natiuitate nō læderet humilem matrē, humi-
 Pet. 1. 5. b. libus salutem & gratiam daturus. Concipitur nunciante Angelo, con-
 Luc. 1. c. d. sentiente homine pacificaturus omnia quæ in cœlis sunt, & quæ in
 CONCEPTVS. terris: superueniente spiritu sancto, & virtute altissimi obumbrante, vt
 Coloss. 1. c. in tam adorabili mysterio adesset altitudo Potentiæ ingenitæ quod im-
 possibile erat hominibus possibile faciens apud Deum: adesset virtus Sa-
 pientiæ genitæ, quæ diuinitatem carni per animam rationalem velut ex-
 tremum

tremum extremo per medium mirifice connectens distinctas duas na-
 turas in sua vnus persona inconfuse vniret: adesset bonitas Spiritus san-
 cti, quæ tanto bono humanū genus ex immensa charitatis benignitate do-
 naret, vt qui homo idem esset & deus, nō prælationis dignitate, aut adop-
 tionis gratia, sed personæ vnitatem. In Christo enim iam inde à concep-
 tionis instanti & omnis perfectio humanitatis, & omnis plenitudo di-
 uinitatis, corporaliter inhabitat. In quo munere cum maxime emi-
 neat diuinæ bonitatis charitas, quæ Spiritui sancto accommodatur, ideo
 quod omnibus personis alioquin commune erat, Spiritui sancto peculia-
 riter attribuitur. Nascitur in seculo ex matre natiuitate admirabili, na-
 tus ante secula de patre generatione inenarrabili: vt enim ingenitus pa-
 ter totā essentiam filio cōmunicans, sibi seruauit diuinitatem perfectā,
 ita etiam Maria mater totum hominem ex vtero pariens, sibi obtinuit
 virginitatem illæsam. Quare tum angeli gloriam in excelsis Deo pronū-
 ciant, & pacē in terris hominibus nunciāt. Manet igitur Maria post par-
 tum virgo, & semper virgo: tametsi à sacerdotibus tradita fuerat Ioseph
 in desponsationem, vt à canibus sanctum absconderetur, à sponso virgi-
 nitas comprobaretur: & virginis tam parceretur verecundiæ, quam
 prouideretur famæ.

III. ARTICVLVS.
 PASSVS SVB PONTIO

Pilato, crucifixus, mortuus,
 & sepultus est.

QVI ex immensa charitate cū esset æternus, propter nos ho-
 mines & propter nostram salutē cōcipi, et nasci dignatus est
 vt maiorem charitatem nemo habere crederetur cum esset
 immortalis, animam suam quam nemo ab ipso inuito tollere
 poterat, à se ipso ponere voluit, non modo pro amicis, sed etiam pro ini-
 micis. Poterat ille quidem primi hominis debitum, quo vniuersa eius
 posteritas diabolo, peccato, & mortu subiiciebatur, abunde satis vel leui
 passione eluere: cuius quæuis actio ex infinito subiecto infiniti esset me-
 riti. Sed vt quam grauis fuisset offensa hominis erga Deum doceret, gra-
 uissimo eā supplicio voluit Deus homo redimere. Atq; ita vbi abundauit
 veteris Adæ de terra terreni delictum, ibi superabundaret noui Adæ de
 cœlo cœlestis satisfactio secundum diuitias gratiæ eius. PASSVS itaq;
 est Christus Deus & homo, nullo æternæ diuinitatis damno, sed solius
 mortalis humanitatis incommodo: & secundum animam quæ tristis erat
 vsq; ad mortem, & secundum corpus variis, & exquisitis tormentorum
 generibus affectum: vt & totus homo pateretur, & Deus ipse nihil om-
 nino læderetur, seruata vtriusq; naturæ proprietate in personæ Christi
 vnitatem. Qui cum malediceretur, non maledicebat: cum pateretur non
 comminabatur. Tradebat autem iudicanti se iniuste Pontio Pilato Iu-
 Ec 3 dææ

LUC. 23. e
LUC. 24. d.
GAL. 3. b.
DEUT. 21. b
IOHN. 12. c.
MORTV. VS.
PHI. 2. b
1. PET. 2. d.
GAL. 5. e.

dæ tūc pro Tyberio Cæsare Præsidi. Quo adiudicante fieri petitionem Iudæorū, CHRISTVS crucifixus est, vt nos redimeret de maledictis, factus pro nobis maledictum, quia scriptum est, Maledictus homo qui pendet in ligno. Sed tamen exaltatus à terra omnia traxit ad seipsum, deuicto, & foras eiecto Principe huius mūdi: vt qui per lignum vincebat, per lignum quoq; vinceretur. Atq; vt vnde mors oriebatur, inde vita resurgeret, factus obediēs Patri vsq; ad mortē, mortem autē crucis, peccata nostra pertulit in corpore suo super lignum: nobis relinquens exemplū, vt sequamur vestigia eius, qui peccatum non fecit: vt ipsi adhærentes capiti, carnem nostram crucifigamus cum vitiis, & concupiscentiis mortui peccatis. Iuxta hominem Mortuus de cruce deponitur, & in monumento nouo, innouaturus iam inde omnia, sepelitur secundum corpus ab anima morte vera separatum. Quod quidem corpus nō minus, quàm anima diuinitati etiā tūc erat vnitū, & velut balsamo, ne corrūperetur, conditum. Quod enim semel assumpsit, nunquam dimisit. Quare & nos cum CHRISTO per baptismum in mortē consēpulti, hoc sciamus, quia vetus homo noster simul crucifixus est, vt destruat corpus peccati, vt vltra non seruiamus peccato, nec regnet peccatum in nostro mortali corpore, vt obediāmus concupiscentiis eius.

SEPVL. TVS.
1. PET. 2. d.
IOHN. 59. g.
2. COR. 5.
PS. 15. c.
ACT. 2. d.
ROM. 6. d.

V. ARTICVLVS

DESCENDIT AD INFEROS:

Tertia die resurrexit à mortuis.

DESCENDIT.
ACT. 2. d.
AD INFEROS.
HEB. 11. a.
GAL. 5. b.
IOHN. 14. d.
GENES. 3. d.
COL. 2. c.

TERTIA DIE RESURREXIT
A MORTVIVIS.

ACT. 2. d.
LUC. 11. b.
ROM. 1. d.
RE. 4. b.

IOHN. 10. b.
COR. 15. c.
COR. 13. b.

ROM. 6. d.

QVI moriendo mortem nostram destruxit, vt resurgendo vitam repararet, dum in sepulchro corpus quiescit, ad inferos secundum animam diuinitati coniunctam descendit: & à limbo, inferni superiore parte sãctos patres exemit, quos pristina ipsorum fides in futurum Messiam per charitatem operata participes passionis fecerat, & amicos membraq; eius constituerat: non tamen in regnum cœleste introducere poterat, donec ipsa via, quæ CHRISTVS est, munita & velut strata passione & morte eius foret: nec non etiam ianua cœli, quæ post exilium Adæ clausa semper fuerat, vulnere lateris CHRISTI aperta. Atq; ita expolians Principatus, & Potestates, traduxit confidenter palam triumphans illos in semetipso. Nec derelinquens animam suam in inferno, tertia die resurrexit a mortuis, hoc maxime signo, quod solum Iudæis dedit, Gentibus etiam se Deū esse comprobans: dum propria virtute velut à somno, quo moriendo soparatus fuerat, resurgens, quam sponte posuit de corpore animam, etiam cū voluit eam ipsam corpori coniunxit. Vt ita nostra resurrectio & secundum animam ex descensu ad inferos, & secundum corpus ex resurrectione ad superos in capite nostro perfecta, & vita reparata, doceretur. Si enim mortui sumus per pœnitentiam cum CHRISTO, & per baptismum simul etiam consēpulti, credimus quia simul etiam cum eo viuemus.

uemus. Nam si complantati sumus similitudini mortis eius, simul & resurrectionis erimus, scientes quod CHRISTVS resurgens à mortuis, iam non moritur: mors illi vltra non dominatur. Vt quomodo CHRISTVS surrexit à mortuis per gloriam Patris, ita & nos in nouitate vitæ ambulemus: existimantes nos mortuos quidem esse peccato, viuentes autem Deo in CHRISTO IESV, mortificatos quidem carne, viuificatos autem spiritu. Non ergo exhibeamus membra nostra arma iniquitatis peccato, sed exhibeamus nos Deo tanquam ex mortuis viuentes, & membra nostra arma iustitię, habituri fructum nostrum in sanctificationem, finem vero vitam æternam. Stipendia peccati, mors: Gratia autem Dei, vita æterna in CHRISTO IESV Domino nostro.

VI. ARTICVLVS.

ASCENDIT AD COELOS, SEDET

ad dexteram Dei Patris Omnipotentis.

CONSVMMATO redemptionis mysterio, post quadraginta dies à Resurrectione, infra quos seipsum suis viuum præbuit in multis argumentis, apparens eis, loquēs de regno Dei, Imperator, & Dominus noster CHRISTVS IESVS gloriosus & triumphator, relinquēs mundum, vadit iterum ad Patrem, a quo exierat assumptione carnishumanæ: apud quem semper manet vnitate nature Diuinæ, & captiuam ducens captiuitatē, sua ipsius virtute, obsequentibus angelis, ascendit ad cœlos Filius hominis, vnde descendērat Filius Dei. Sedit ad dexterā Dei Patris Omnipotentis, nō corporali positu cōiunctus ad latus illius, qui totus spiritus est, & totus vbique, sed æqualitate honoris regni consors constitutus super omnem Principatū, & Potestatem, & Virtutem, & Dominationem, & omne quod nominatur, non solum in hoc seculo, sed etiam in futuro: habens illud ipsum corpus in dextera Dei Patris ex immutatione resurrectionis spirituale, et immortale: quod natum fuerat ex vtero Virginis matris, ratione incarnationis animale & mortale. Habentes ergo Pontificem magnum, qui penetravit cœlos, iter pandens ante nos, locum nobis parans teneamus spei nostræ confessionem. Nam & quauis nemo ascenda in cœlum, nisi qui descendit de cœlo, Filius hominis, qui est in cœlo: attamen certò sperandum, vbi caput nostrum est, ibi membra aliquando futura. Ipse enim caput est supra omnē ecclesiā, quæ est corpus illius, & plenitudo eius, qui omnia in omnibus adimplet, per omnia fratribus assimilatus: vt misericors foret, & fidelis Pōtifex ad Deū, vt repropitiaret delicta populi eius, qui electus est, & gēs sancta. Qui ergo habet spem in eo, sanctificat se, sicut & ille sanctus est. Omnis autem qui facit peccatum, iniquitatem facit, & peccatum est iniquitas. Cū igitur in eo peccatum non sit, omnis qui in eo manet, non peccat, & omnis qui peccat, non vidit eum, neque cognouit eum. Vt enim fornicator tollens membra CHRISTI facit membra

1. PET. 3. c.

RO. 6. b. c. d.

ACT. 1. d.

ASCENDIT AD COELOS

IO. 7. e.

EPH. 16. b.

IOHN. 8. e.

IOHN. 6. e.

EPH. 4. b.

ACT. 1. b.

SYM. NICE.

SEDET AD DEXTERAM DEI PATRIS.

HEBR. 1. d.

EPH. 10. c.

3. REG. 8. e.

EPH. 1. d.

1. COR. 15. f.

HEBR. 4. d.

MICHE. 2. d.

IOHN. 14. d.

IOHN. 13. d.

EPH. 1. d.

HEB. 2. d.

1. IOHN. 3. d.

1. COR. 6. d.

1. COR. 6. d.

1. COR. 6. d.

1. COR. 6. d.

1. COR. 6. d.

1. COR. 6. d.

meretricis, ita peccatum à CHRISTO nos disiungit.

VII. ARTICVLVS.

INDE VENTVRVS EST

iudicare viuos & mortuos.

Rom. 14. b
Iob. 36. c

VENTVRVS EST

Matt. 25. c.

Theff. 1. c.

Act. 10. g.

IUDICARE

RE viuos

& mortuos

i. The. 4. d.

2. Cor. 5. b.

Rom. 14. d.

Gal. 2. c.

Rom. 2. c.

Marc. 13. d.

Mat. 24. d.

Matt. 25. c.

OPERA
MISERI-
CORDIÆ
CORPO-
RALIA.

Hebr. 10. d.

Deut. 32. c.

Rom. 12. d.

Hebr. 10. g.

CHRIſTVS in hoc mortuus est, & resurrexit, vt viuorum & mortuorum dominetur. Cuius enim cū causa velut impii iudicata est, si iure suo causam iudiciumq; recipiet, in die illa tremenda, quando cœli mouendi sunt, & terra: cum iterum veniet non vt in priori aduentu mansuetus, humilis cum paupertate, sed rigidus iudex, cum virtute multa, & gloria in reuelatione de cœlo cum angelis virtutis eius, in flamma ignis constitutus à Deo iudex viuorum, & mortuorum. Ipse enim Dominus in voce Archangeli, in tuba Dei descendet de cœlo: & nos qui viuimus, quiq; residui sumus, in aduentu Domini non præueniemus eos, qui dormierunt: sed simul rapiemur cum illis obuiam CHRISTO in aera. Oportet enim omnes manifestari ante tribunal CHRISTI, vt referat vnusquisq; propria corporis sui, prout gessit, siue bonum, siue malum (Deus enim personam non accipit) testimonium illis reddente cōscientia ipsorum, ac inter se inuicem cogitationibus accusantibus, aut etiam deffendentibus in die cum iudicabit Deus occulta hominum. De qua quidem die et hora nemo scit, quā Deus Pater posuit in sua potestate: vt ideo vigilaremus, & semper oraremus, ne cū veniet repente, inueniat nos dormientes. Cū autem venerit Filius hominis in maiestate sua, & omnes angeli eius cū eo, tū sedebit super sedem Maiestatis suæ, & congregabuntur ante eum omnes gentes, & separabit eos ab inuicem, sicut pastor segregat oves ab hœdis, & statuet oves quidem à dextris suis, hœdos autem à sinistris. Tunc dicet Rex iis, qui à dextris eius erunt, Venite benedicti patris mei, possidete paratum vobis regnum à constitutione mundi. Esuriui enim & dedistis mihi manducare. Sitiui, & dedistis mihi bibere. Hospes eram, & collegistis me, Nudus, & cooperuistis me. Infirmus & visitaſtis me. In carcere eram, & venistis ad me. Quandiu enim fecistis vni de his fratribus meis, mihi fecistis. Tūc, & rex iis, qui à sinistris erunt dicet, Discedite à me maledicti in ignem æternum, qui paratus est diabolo, & angelis eius. Esuriui enim, & non dedistis mihi manducare. Sitiui, & non dedistis mihi potū. Hospes eram, & nō collegistis me. Nudus & non cooperuistis me. Infirmus, & in carcere, & non visitaſtis me. Quandiu enim non fecistis vni de minoribus his, nec mihi fecistis. O quam terribilis hæc est iudicii expectatio, & ignis æmulatio, quæ consumptura est aduersarios. Horrēdum est incidere in manus Dei viuētis, qui dixit: mihi vindictā, & ego retribuam. Et non tardabit, adhuc enim modicum, aliquātulumq;, qui venturus est, veniet: & accipiet absolute regnum, cuius non erit finis.

VIII. ARTICVLVS.

CREDO

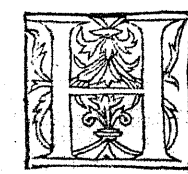
CREDO IN SPIRITVM SANCTVM.

QVAM Patri & Filio debes fidem credendo in Deum, eandem debes & Spiritui sancto credens in eum. Vt in quas personas credens in Deum, credis, eas æquales, & vnum Deum, ac Dominum esse confitearis, Patrem omnipotentia creatorem cuncta, Filium sapientia instaurantem creatura, & Spiritum sanctum charitate viuificantem instaurata. Nā si Spiritus dei habitat in nobis, vt quidem corpus mortuum sit propter peccatum, Spiritus tamen viuut propter iustificationem. Quinimō viuificabit Deus, & mortalia corpora nostra, propter inhabitantem Spiritum eius in nobis. Qui à Patre Filioq; se inuicem infinito, & æterno amore diligentibus procedit pariter Deus, eoq; cum Patre, & Filio simul adoratur, & conglorificatur. Hic ille est Paracletus aduocatus, & consolator noster, qui missus a Patre in nomine Filii, docuit omnia, & suggessit quæcunque ipsa veritas dicta voluit sanctis hominibus. Spiritu enim sancto inspirati locuti sunt sancti Dei homines, tam veteris testamenti Prophetæ, & Patriarchæ, quam noui Evangelistæ, & Apostoli. Sed qui suggerit veritatem præcepti loquentibus, is præbet amorem obseruantia audientibus, mirabiles diuisiones gratiarum in vtrifq; faciens, cum tamen vnus, & idem sit Spiritus, qui operatur omnia in omnibus, diuidens singulis prout vult: vt vnus est in vniuerso corpore spiritus, qui viuificat omnia, & moderatur singula mēbra pro cuiusq; proprio munere, & vsu.

VIII. ARTICVLVS.

CREDO SANCTAM ECCLESIAM CATHOLICAM, Sanctorum communionem.

HACTENVS diuina, in quæ Christianus credit: deinceps humana, quæ credere ille debet. Sed cum mutetur vis sermonis, commutanda etiam in his est ratio interpretationis. Quorum illud est primum, Esse vnā sanctam Ecclesiam catholicam. Audisti suprā Deum omniū beneficū Dominum: vide nūc gratiam hominibus Dei templo ineffabiliter collatam. Audisti suprā Patrem Omnipotentē: vide nūc Filiā, patris dictis audientem. Audisti suprā sponsum, Verbū Patris, procedētem de thalamo suo: vide nunc sponſam Ecclesiam verbo conuocatam, in vestitu deaurato, circumdata varietate. Audisti suprā Spiritum viuificantem: vide nunc corpus mirabili harmonia viuificatū. Vnus ille spiritus est, in quo vno omnes potati sumus, siue Iudæi siue Gētiles, siue serui siue liberi. Vna est etiam columba eius, ex vna fide, per vnā charitatem, in vna spe vocationis, in vno grege, in vno ouili, sub vno pastore, sub vna Cathedra. Sanctus ille est, qui sanctificauit tabernaculum suum: sanctum etiam templum eius, ablutum, & sanctificatum in nomine Domini nostri IESV CHRISTI, & in Spiritu Dei nostri. Vniuersalis ille est, qui repleuit orbem terrarum: Catholica Ecclesia est ex Euāgelio in vniuerso mūdo per Apostolos, & successores

i. Ioh. 5. b.

Philip. 3. d.

i. Tim. 6. c.

Rom. 8. b.

Sym. Nic.

Ioh. 15. d.

Ioh. 14. d.

2. Pet. 1. d.

i. Cor. 12. b.

Ps. 103. d.

Ps. 83. c.

i. Cor. 13. c.

Ps. 44. c.

Ecclesia.

Ps. 118. b.

Ps. 44. c.

Rom. 8. b.

Eph. 1. d.

i. Cor. 12. b.

Cant. 6. c.

Eph. 4.

Vna.

Ioh. 7.

Ioh. 10. c.

Ps. 64.

i. Cor. 3. d.

Sancta.

Ps. 64. d.

5. b.

i. Cor. 6. c.

Catholica.

Sapient. i. b.

Luc. 24. g.

Mar. 16. d. ceflores omni creaturæ annuntiato vsq; in consummationē seculi. Quin-
Matt. 28. d. imo vt CHRISTO Regi data est omnis potestas in cælo & in terra,
 ita & Ecclesiæ regnū partim est in cælis, partim in terris. Sed illic de su-
Eph. 5. c. peratis tentationibus, & patienter latis tribulationibus, cum CHRIS-
 TOSTO capite in solis beatis triumphat: hic vero sub CHRISTO Im-
 peratore, iam inde vsq; à mundi exordio cum Diabolo, Mundo, & Car-
 ne militat: non modo in bonis, ex quibus potissimum, vt ex membris per
Apo. 2. b. Charitatis spiritum viuus, Ecclesiæ corpus constat: sed etiam in malis
i. Cor. 12. c. Christianis, qui etsi lethalibus criminibus contaminati sunt, eoque velut
i. Cor. 13. c. putrida & quadantenus mortua membra, attamen in ecclesiæ consortio
Rom. 6. d. si vnitatem illius, & pacem integrā tenuerint, per Fidei doctrināq; pro-
Matt. 18. d. fessionem, & Sacramentorum participationem, velut quandam totius
 corporis, & membrorum in eo cohærentium colligantiā, retinentur: vt
Ioan. 15. d. in vite palmites non ferentes fructus propter inutilitatem amputandi.
Matt. 18. b. A quorum consortio excludimus & Excommunicatos, vt inobedientes
i. Cor. 1. b. Reipub. ciues: & Schismaticos, velut Reipub. pacem inturbantes, &
Rom. 16. c. populi vnitatem in varia scindentes: & Hæreticos, tanquam in Reipub.
Tit. 1. d. perniciem, & ciuium capita coniuratos: & Paganos, ceu genuinos ho-
 stes, & perpetuos inimicos. Ex quibus hominum generibus malignantium
Ps. 25. b. ecclesiam congregatam esse existimamus: quam omnis bonus Christia-
Tim. 3. d. nus, vbi in malitia & proteruitate occalluerint, odio habere debet, vt ne-
Tit. 3. d. que hospitio, aut salutatione dignetur. Nihil enim cum malignis com-
2. Ioan. 1. c. municet, qui in communionem sanctorum, sanctus etiam ipse desyderat
i. Cor. 5. d. viuere. Hæc enim communio illorum potissimum est, qui velut fratres
 SANCTO rum com-
 munionē.
Ps. 132. d. in terris, sub vno cœlesti Patre, summa cum iucūditate in vnum habitāt,
Matt. 6. b. & in commune orantes, quod omnibus expediat, velut cohærentia mem-
i. Cor. 12. b. bra, in vno omnium CHRISTO capite, sese mutuō adiuuant, partici-
Ps. 118. b. pices omnium timentium Dominum, & custodiendum mandata eius.
Gal. 5. b. Qui veluti vnum corpus, vno spiritu animatum, secundum Spiritus san-
Eph. 4. c. cti dona, viuunt ex vna Fide per Dilectionem operante: ex mandatorum
i. Cor. 7. d. obseruatione in eam spem erecti, vt vbi caput est cum multis eiusdē cor-
 poris membris, ibi etiam reliqua aliquando futura, in gloria Dei Patris.

X. ARTICVLVS.

CREDO PECCATORVM REMISSIONEM,

Rom. 6. d. **H**OMO qui per peccatum Adæ & animo, & corpore perierat
Col. 3. b. in mortem, is per gratiam CHRISTI vtraq; ex parte ser-
Rom. 8. c. uatur in vitam æternam: si tamen exuat veterem hominem,
Eph. 4. c. spiritu facta carnis mortificando, & induat nouum, per pec-
2. Cor. 5. c. catorum remissionem noua factus creatura. Vnde nouo quodam modo
Ioan. 33. d. incipiat viuere CHRISTO capiti, per sacramenta Ecclesiæ: dum spi-
Matt. 2. d. ritualiter per Baptisma ex aqua cum inuocatione sanctæ Trinitatis
Mar. 10. d. iterum nascitur: per Confirmationem chrismate salutis roboratur: per
Luc. 24. g. Eucha-
Ps. 67. f.

Eucharistiā sacro sancto CHRISTI corpore alitur: per Pœnitentiā ex
 cordis contritione, vocis cōfessione, operis satisfactione cum peccatorū
 absolutione curatur: p̄ extremā Vnctionē oleo sancto cōstabilatur totus,
 ac corpore etiā reficitur à ministris ecclesiæ, per sacrū Ordinē cū plena
 facultate ad hæc mysteria dispēsanda gradatim institutis. Quæ tamē spi-
 ritualis vita, quia corporali nititur, velut fundamēto, vt ad hanc mini-
 strandā cōiuges sine peccato copulari possent, institutū est ex mutuo cō-
 sensu Matrimoniū. Quæ sacramenta ideo à CHRISTO instituta sunt
 in externis rebus, vt per ea, velut certa & efficacia signa collatæ gratiæ, ac
 vitæ spiritualis à capite mēbris per illius mortē cōmunicatę Christianus
 admoneretur, et in his, velut religionis veræ, symbolis piē exerceretur.

XI. ARTICVLVS.

CREDO CARNIS RESVRRECTIONEM.

QVONIAM spiritus supra naturam per Gratiam in æternū
 viuuit, per peccatum in æternum moritur: conuenit quidem vt
 etiam caro spiritui, velut materia propriæ formæ supra natu-
 ram accommodetur. Atq; ita corruptibilis, & mortalis per na-
 turam, per Dei iudicium induat incorruptionem, & immortalitatem:
 vt quæ consors fuit meriti, aut culpæ, eadem ipsa secundum substantiā,
 sed secundum qualitatem diuersa, particeps sit præmiū aut pœnæ. Quare
 par erit conditio omnium siue bonorum, siue malorum in resurgendo.
 Nam omnes quidem resurgemus cum propriis corporibus, immortales,
 membris integri, ætate perfecti: sed tamen lōge dispar erit status, & piis,
 & impiis à resurrectione. Nam iusti immutati fulgebunt sicut Sol in re-
 gno patris eorum: iniustorum autem vultus, facies combustæ in igne æ-
 terno, qui paratus est Diabolo, & angelis eius.

XII. ARTICVLVS.

CREDO VITAM AETERNAM.

VBI omnes in fine præsentis seculi resurrexerint immortales,
 accepturi pro ratione vitæ antè actæ siue præmiū siue pœnam
 qui bona egerunt, ibunt in vitam æternam: qui verò mala, in
 ignem æternum. Nam boni non esurient, neq; sitient amplius,
 nec cadet super illos Sol, neque vllus æstus: quoniam agnus qui in medio
 throni est, reget illos, & deducet eos ad fontes aquarū, & absterget Deus
 omnem lachrymam ab oculis eorum: & mors vltra non erit, neq; fletus,
 neq; clamor, nec dolor erit vltra, quæ prima abierunt. Sed satiati omnī
 bonorum affluentia, cum apparuerit gloria Dei, fruentur in æternum
 summo bono, Deum sicuti est videntes. Hæc enim verè est vita æterna:
 Hęc per speciem consummata in cælis beatitudo, per fidem in terris in-
 choata: vt cognoscant verum Deum, & quē misit ille IESVM CHRIS-
 TVM. Contrà mali torquebuntur igne inextinguibili, & vermis mor-
 tum tolerabunt non moriētis. Ipsi miserabiliter mortui, ad solos crucia-
 tus, &

tus, & supplicia viuaces, perpetuo carebunt visione Dei, in secunda, & aeterna morte constituti.

PARAPHRASIS IN ORATIONEM DOMINICAM, EX VARIIS LOCIS scripturae sacrae contexta.

Rom. 8. e.

VIDE oremus, sicut oportet, nescimus: sed ipse Spiritus adiuvans infirmitatem nostram postulat pro nobis gemitibus inenarrabilibus. Qui autem scrutatur corda, scit quid desideret spiritus, quia secundum Deum postulat pro sanctis. Non enim accepimus spiritum seruitutis iterum in timore, sed accepimus spiritum adoptionis filiorum, in quo clamamus, PATER NOSTER. Ipse enim Spiritus testimonium reddit spiritui nostro, quod sumus filii tui Deus, si autem filii & haeredes quidem tui, cohaeredes autem CHRISTI primogeniti in multis fratribus, quicumque faciunt voluntatem tuam, PATER NOSTER QVI IN COELIS ES, non circumscriptione loci: quia coelum & terram tu implet: sed eminentia dignitatis, velut in tribunali vindex de malis omnibus: ne quis transgrediatur, neque circumueniat in negotio fratrem suum: & tanquam in throno gratiae munerator de bonis omnibus. Na iis, qui videntes fratrem suum necessitatem habere, non clauserint viscera sua ab eo, charitatem fraternitatis diligentes, & honore sub tali patre inuicem praueuientes, daturus est regnum, quod eis potissimum, ut filiis pater thesaurifans, parasti a constitutione mundi. Quae illa est haereditas immarcescibilis conseruata in caelo.

Coloss. i. b. Matt. 6. d. Hier. 33. e. Deu. 32. f. i. Thes. 4. b. Heb. 4. d. i. Ioan. 3. e. Rom. 12. c. 2. Cor. 11. e. Matt. 25. c. i. Pet. i. b. Ephes. 9. c. Iacob. i. d.

Matt. 7. b.

Cuius pignus & arram accepimus cum in CHRISTO credentes signati sumus Spiritu promissionis sancto, ut quaecumque orantes petimus, credamus in fide nihil haesitantes, quia accipiemus & euenient nobis. Si enim nos, cum simus mali, nouimus bona data dare filiis nostris, quanto magis tu, PATER NOSTER QVI IN COELIS ES, praeter quem nemo bonus, dabis bona petentibus tuis: si tamen non male petamus, sed postulemus a te secundum tuam voluntatem petitiones quas habemus a IESU CHRISTO Domino & aduocato nostro: in cuius nomine petentes audemus dicere PATER NOSTER QVI ES IN COELIS SANCTIFICETVR NOMEN TVVM.

Mar. 10. b. Iacob. 4. a. Ioan. 5. c. Mat. 6. b. i. Ioan. 2. d. Luc. 11. d. Gen. 22. Exo. 15. d. Act. 2. Ioel. 2. g. Phil. 2. g. i. VIRT. FIDES. Rom. 10. c. Matt. 5. b. Coloss. 5. d. Hebr. i. d. i. DON. Sapient. i. BEAT. Paup. sp. Coloss. 3. d. Philip. 3. d. Matt. 5. d.

Nomen illud tuum & admirabile, quod est super omne nomen, & omnipotens, quod qui inuocat saluus est: & honorabile, in quo omne genu flectitur caelestium terrestrium & infernorum, sanctificetur in cordibus nostris per Fidem ad nostri iustitiam, & in oribus nostris per confessionem etiam ad proximi salutem, & in operibus nostris ad manifestandam tui gloriae: ut qui vident bona opera nostra, glorificent te Pater caelestis. Praesertim si quae sursum sunt, ut decet caelestes, quaeramus, ubi CHRISTVS caput nostrum in dextera tua sedet, & quae sursum sunt dono Spiritus tui adeo sapiamus, ut omnis nostra conuersatio in caelis sit, & pauperes spiritu,

ritu,

ritu, diuites autem in fide clarificemus atque portemus te in corde & corpore nostro. Nec amplius regnet peccatum in nostro mortali corpore, ut obediamus concupiscentiis eius: sed ADVENIAT REGNUM TVVM, Regnum inquam illud iustitiae & pacis primum omnium quaerendum, cum quo omnia necessaria apponuntur nobis (nos enim spiritu ex fide spe iustitiae expectamus) ita ad nos veniat, ut intra nos esse vere dicatur, & sicut regnavit peccatum in mortem, ita regnet gratia in vitam aeternam. Quod liberati a peccato, Intelligentes munere tuo quae sit voluntas tua, serui autem facti iustitiae, omnem Mansuetudinem ostendentes ad omnes homines, habeamus fructum nostrum in sanctificationem, finem vero vitam aeternam, non ad oculum seruientes, quasi hominibus placentes, sed ut serui CHRISTI facientes voluntatem tuam. Itaque FIAT VOLUNTAS TUA SICUT IN COELO, ET IN TERRA. Voluntas tua bona & beneplacens & perfecta, quae ipsa est sanctificatio nostra charitatis perfectione consummata, ita per nos a te fiat ut consilio Spiritus sancti sciat unusquisque nostrum vas suum, & animo & corpore possidere in sanctificatione & honore, & non in passione desiderii. Quam potius lugentes desideremus liberari a corpore mortis huius: ut ita abnegantes impietatem, & secularia desideria sobrie, & iuste, et pie viuamus in hoc seculo: & habentes alimenta & quibus tegamur ex temperantiae virtute his contenti nihil solliciti simus in crastinum. Quare PANEM NOSTRUM QUOTIDIANVM DA NOBIS HODIE. At vero quia non in solo pane viuunt homo, sed in omni verbo, quod procedit de ore tuo, simul cum alimento quotidiano corporis, nobis illum super substantialem & praecipuum animi panem quotidie praebere, verbum tuum, quod caro factum de caelo descendit, verus & viuus panis pro mundi vita ad confortandos & corroborandos nos: ut in eo omnia possimus esurientes & sitientes iustitiam. Nisi enim manducauerimus, carnem filii hominis & biberimus eius sanguinem, non habebimus vitam in nobis. Sed tamen ut digne, & non iudicium nobis manducemus, & bibamus, DIMITTE NOBIS DEBITA NOSTRA, SICUT ET NOS DIMITTIMVS DEBITORIBVS NOSTRIS. Nam si dixerimus, quoniam peccatum non habemus, ipsi nos seducimus, & veritas in nobis non est: sed si Misericordes dimiserimus hominibus peccata eorum, confitentes peccata nostra: & ex dono scientiae facientes bonum, declinemus a malo, pro virili conantes omnem iustitiam adimplere, fidelis, & iustus es Domine, ut remittas nobis peccata nostra, & emundes cor nostrum ab omni iniquitate. Ad quam ut non iterum facile reuertamur, velut canis ad vomitum, aut fusc lota in volutabrum luti, per Fortitudinem nos instrue, NE NOS INDVCAS IN TENTATIONEM. Sed cum inciderimus in tentationes varias, dum tentatur unusquisque nostrum, non a

Iaco. 2. d. i. Cor. 6. d. Rom. 6. b. Matt. 6. d. Ps. 84. Rom. 14. 2. VIRT. Spes. Matt. 9. c. 2. DON. Intell. 1. BEAT. Mit. Gal. 5. d. Luc. 17. c. 3. VIRT. Charit. Rom. 5. d. Rom. 6. c. Tit. 3. d. Rom. 6. c. Ephes. 6. d. 3. DON. Cons. Rom. 12. d. i. Thes. 4. a. Rom. 7. d. 3. BEAT. Lugent. Tit. 2. c. Mat. 6. d. 4. VIRT. Temper. Luc. 11. d. Matt. 4. d. Matt. 6. b. Ioan. i. b. Ioan. 6. d. Matt. 5. d. 4. DON. Fortit. 4. BEAT. Esur. Luc. 6. d. Ioan. 6. f. i. Cor. 11. g. i. Ioan. i. d. Matt. 6. b. Iac. i. e. Psal. 30. 5. BEAT. Miser. 5. DON. Scient. i. Ioan. 1. d. 5. VIRT. Iusti. 6. BEAT. mud. cord. 2. Pet. 2. d. 6. VIRT. Fortit. Iac. 1. b.

4. DON. te Deus bone, qui intentator es malorum, sed à concupiscentia sua di-
Piet.
Iac. i. b. stractus & illectus, dono Pietatis, quæ utilis est ad omnia, nos muni. Si-
i. Tim. 4. c. quidem nouisti, domine, pios à tentatione eripere, præsertim eos tanquã
2. Per. 2. b. proprios filios, qui si fieri potest, quantum in ipsis est, cum omnibus ho-
Rom. 12. d. minibus pacem habent. Et tamen si fidelis tu quidem Deus, qui non pa-
7. BEAT. teris nos tentari supra id quod possumus, attamen quia sufficientes non
Pac. sumus cogitare aliquid ex nobis, quasi ex nobis, sed sufficientia nostra ex
i. Cor. 10. c. te est, in mala vitando prudentes nos redde uti serpentes, & Timore tui
2. Cor. 3. d. donatos LIBERA NOS A MALO. Timenti enim te non occur-
Matt. 10. b. rent mala, sed in tentatione tu illum conseruabis, & si persecutionem pa-
7. VIR. tiatur, liberabis eum à malis faciens cum tentatione prouentum. Quoniã
For. donatos LIBERA NOS A MALO. Timenti enim te non occur-
7. DON. rent mala, sed in tentatione tu illum conseruabis, & si persecutionem pa-
Timoris. tiatur, liberabis eum à malis faciens cum tentatione prouentum. Quoniã
8. BEAT. qui sublata tentatione probatus fuerit, accipiet coronam vitæ, quam re-
Perle. promissisti Deus diligentibus te. Quia tuũ est regnum & potentia et glo-
Eccle. 33. d. ria in secula seculorum: Amen.
Iac. 1. b.

Petenda igitur sunt oratione Dominica ea omnia bona quæ nos homi-
Gloss. n. nes perficiant, & filios Dei reddant. Quæ illa nostra est felicitas, septena-
Matt. 6. rio perfectionis consummata. Quapropter & Petitiones ipsæ septem
Matt. 6. b. sunt, tres in Dei Patris nostri honorem, illius Sanctificatio nominis, Ad-
uentus regni, Effectio voluntatis. Quatuor autem in communem fratrum
omnium utilitatem, Panis quotidianus, Remissio peccatorum, Ereptio à
i. Cor. 13. d. tentatione, & Liberatio à malis. Cum quibus etiam petuntur Septem vir-
Esa. 11. d. tutes, tres Theologicæ, Fides, Spes, Charitas: quatuor Cardinales, Tem-
perantia, Iustitia, Fortitudo, & Prudentia. Item Septem Dona Spiritus
Matt. 5. d. sancti, Sapientia, Intellectus, Consilium, Fortitudo, Scientia, Pietas, & Ti-
mor Dei. Præterea, octo etiam Beatudines, Paupertas spiritus, Mansue-
tudo, Luctus, Esuries & sitis iustitiæ, Misericordia, Munditia cordis, Pax,
Galat. 6. d. & Persecutio. In virtutibus cõtineri intelligatur duodecim fructus spiri-
tus, qui inde proueniunt & capiuntur, Charitas, Gaudium, Pax, Patientia,
Benignitas, Bonitas, Longanimitas, fides, Modestia, Continentia, Castitas.

SECTIO SECUNDA.

DE IIS QVAE CHARITATE IN MANDATIS
seruanda sunt, & in peccatis vitanda.

DE TRIPLICI DIVINA LEGE, NATVRAE, SCRIPTA, ET GRATIAE.

ACTIS Fidei fundamentis, tũ in iis, quæ ex symbolo Apo-
Rom. 10. c. stolico credenda sunt, tum in iis quæ Oratione Dominica
Ioa. 14. c. sunt petenda (est enim oratio primum, ac præcipuum Fidei
i. Cor. 13. opus, & quædam illius consummatio) cõsequens est, ut Cha-
a. b. ritatis velut parietes superstruamus in mandatis obseruandis, & peccatis
vitandis. Quorum cum neutrum sine altero satis constabiliri, aut perfici
possit, optimè ambo simul exponentur. Ita enim demum quod per Fidẽ
in Baptismate professi sumus, & polliciti, opere complemus, & præsta-
mus, si

mus, si bonum facientes, recedamus à malo. Quod ut libentius faciamus, Pf. 33. c.
ad præcepta seruanda prouocamur spe beatitudinis æternæ, à malis cõ-
Matt. 29. e.
mittendis coerchemur timore miseræ perpetuæ. Mandata autem seruã-
Matt. 25. d.
da ea potissimum sunt, quæ lege diuina continentur ad Pietatem in Deũ,
Rom. 7. d.
& ad Charitatem erga Proximum: est autẽ Proximus omnis homo, omni
Luc. 20. f.
homini. Legem Diuinam appello Naturæ, & Latam. Naturæ lex ani-
Rom. 1. c.
mis nostris diuinitus insita, & velut ex lumine vultus Dei lux quædam
E. 2. c.
accensa, sed tamen post peccatum Adæ subobscura, nulli alii, quam Cre-
Ps. 4. b.
atori omnium Diuinos exhibet honores, & ab omni hominẽ omne tollit
Lex Natu-
nocumentum. Lata lex, quæ Naturæ legem excitat, & exponit, duplex
ræ.
identidem est. Vetus, quam Dominus per Mosen seruum suum Hæbreo
Rom. 1. c.
populo tulit, & decem præceptis in duabus lapideis tabulis digito suo
Ps. 14. d.
scripsit: & Noua, quam Deus per CHRISTVM filium suum Chris-
Rom. 5. c.
tianis hominibus annunciauit, & duobus præceptis in carnea eorum cor-
Lex scripta
da spiritu suo infudit. Vetus, Naturæ legem dilatando confirmans, timore
Exo. 20. d.
ad seruiendum Deo, ut Domino, cõpellit. Noua, Veterem abbreviando
Exod. 31. d.
consummans, amore ad obediendum Deo, ut Patri, allicit. Prior grauis,
Lex Gra-
tæ.
temporalia & terrena promittit: posterior leuis, æterna & cœlestia donat.
2. Cor. 3. d.
Est nihilominus tamen idem ambarum finis, quæ ipsa est Sapientia, Sa-
Hebr. 8. c.
pientiam voco, veram, & consummatam Religionem, cuius iniurium timore
Hiere. 31. e.
ad seruiendum Deo, ut Domino, cõpellit. Noua, Veterem abbreviando
Rom. 7. e.
consummans, amore ad obediendum Deo, ut Patri, allicit. Prior grauis,
Rom. 9. f.
temporalia & terrena promittit: posterior leuis, æterna & cœlestia donat.
Actu. 15. c.
Est nihilominus tamen idem ambarum finis, quæ ipsa est Sapientia, Sa-
Deut. 21. d.
pientiam voco, veram, & consummatam Religionem, cuius iniurium timore
Esa. 1. c.
ad seruiendum Deo, ut Domino, cõpellit. Noua, Veterem abbreviando
Matt. 18. d.
consummans, amore ad obediendum Deo, ut Patri, allicit. Prior grauis,
Matt. 3. 19
temporalia & terrena promittit: posterior leuis, æterna & cœlestia donat.
Proue. 1. d.
Est nihilominus tamen idem ambarum finis, quæ ipsa est Sapientia, Sa-
9. c.
pientiam voco, veram, & consummatam Religionem, cuius iniurium timore
Rom. 13. c.
ad seruiendum Deo, ut Domino, cõpellit. Noua, Veterem abbreviando
i. Tim. 1. b.
consummans, amore ad obediendum Deo, ut Patri, allicit. Prior grauis,
Decalogi
temporalia & terrena promittit: posterior leuis, æterna & cœlestia donat.
1. Ioa. 5. b.
Est nihilominus tamen idem ambarum finis, quæ ipsa est Sapientia, Sa-
Num. 28. c.
pientiam voco, veram, & consummatam Religionem, cuius iniurium timore
Dent. 10. d.
ad seruiendum Deo, ut Domino, cõpellit. Noua, Veterem abbreviando
Gen. 18. d.
consummans, amore ad obediendum Deo, ut Patri, allicit. Prior grauis,
temporalia & terrena promittit: posterior leuis, æterna & cœlestia donat.
Iac. 2. b.

EXOD. 20. a.

EGO SVM DOMINVS DEVS TVVS QVI EDVXI
TE DE TERRA AEGYPTI, ET DE DOMO SERVITVTIS.

DOMINVS est, ut eius Omnipotentiam credẽdo verearis: Deus
Gene. 17. d.
est, ut eius summam Sapiẽtiam amando venereris: Beneficus est, Iob. 5. b.
ut eius miram Pietatem sperando confitearis. Quibus nomini-
i. Paral. 3. b.
bus coli ipse iure suo voluit, & solus debet, eo cultu, quem Patriã appella-
Rom. 10.
mus. Qui cum tribus præcipuis partibus perficiatur, corde, ore, & opere,
ideo tribus etiam prioris tabulæ præceptis explicatur.

PRIMA

PRIMA TABVLA LEGIS SCRIPTAE, QVAE
AD DEI CVLTVM PERTINET.

Non habebis deos alienos coram me. Ex. 1. Præcep.

HOC præceptum negatiuè prolatur de malo semper vitando: alterū subinsinuat affirmatiuè latū de bono opportune seruādo. **V**t cum vnus sit Deus noster, Creator, Cōseruator, Gubernator, & Dominus omnium, Gentium autem dii Dæmonia, ferè in rebus corporeis, aut earum inertibus simulachris, inuita & repugnante natura, Diuinis honoribus culta, optimè præcipiat Legis lator, alienos deos omni ratione execrandos, & creaturas nullo vnquā tēpore Diuino cultu honorādas: Dominū autē Deum nostrū solū adorandum corde puro, & cōscientia recta, fide non ficta. Deus enim spiritus est, & eos qui adorant eum, in spiritu, & veritate oportet adorare: adhibendo etiam decentes externos gestus, & publicas cæremonias, quæ profiteantur, & palam contestentur internam latrām, per firmam Fidem, rectam Spem & viuam Charitatem soli Deo exhibendam: ob idq; sanctæ indiuiduæq; Trinitati, Domino nostro IESV CHRISTO, & sacrosanctæ Eucharistiæ. Sunt tamen nihilominus & alii præter Deum sanctis deferendi sui gradatim honores, sed tamen omnes propter Deum: vt beatę Mariæ, honor hyperdulæ: reliquis autem sanctis beatissq; honor dulciæ: eorum etiam reliquiis, imaginibus, tēplis suis quidā debetur honor. Vult enim Deus laudari in sanctis suis, quos ipse Pater glorificat in cœlis, & Filius confitetur coram Patre: vt iure sapientiam sanctorum narrent populi, & laudem eorum nunciet ecclesia. Nec dedignatur Deus, per eorum intercessionem inuocari, quos ipse partes, & membra CHRISTI fecit, quem mediatorē & aduocatum apud seipsum constituit. Quare hos maximè interpellemus, ita tamen vt à solo capite redemptionis gratiam profluxisse nobis credamus, à reliquis autem membris intercessionis officium præstari: præsertim cum & nos in hac lachrimarum valle, etiam pro perfectibus orare iubeamur. Quo fit vt Sanctorum reliquias, imagines, & templa decenter veneremur. Dum in reliquiis illorum Fidem, & Charitatem exosculamur, quorum corpora in pace sepulta sunt: & nomen viuunt in generationem & generationem. Et dum in imaginibus eorum vitam, velut præsentem intueno, admiramur, quorum proposita sunt nobis ad imitandum exempla. Et dum in templis, eorum interuentionem seruētius, & maiori cum deuotione postulamus, quorum gloriam ex dicatis templis, & approbatis miraculis in CHRISTO recolimus.

NON ASSVMES NOMEN DEI TVI

in vanum. Ex. 2. Præcep.

CVM docuerit quomodo Deus corde ad iustitiam colendus, iam nūc docet quomodo ore ad salutem confitendus. Ne quem solū omnium Deum pia mente veneramus, nō satis reuerenti voce Deū nostrum

i. Cor. 8. b.
Ps. 25. d.
Malac. 2. b
INFIDELITAS.
Sap. 12. b.
Rom. i. c.
i. Cor. 8. b.
Act. 15. e.
i. Cor. 10. d.
Apo. 19. b.
22. b.
FIDES.
Matt. 4. b.
Adoratio triplex.
Tim. 1. b.
Ioan. 4. d.
Luc. 18. e.
i. Cor. 2. c.
i. Cor. 13. c.
i. Tim. i. d.
Ioan. 6. f.
Ps. 67. g.
i. Reg. 3.
P. 150. d.
Matt. 10.
Eccles. 4. 4
INTERCESSIO sanctorum.
Iacob. 5. d.
Eph. 1. d.
4. d.
i. Ioan. 2. d.
Interpellatio sanctorum.
2. Cor. i. b.
Matt. 5. g.
Veneratio Reliquiarū imaginum & tēplorū.
Ecc. 4. 4. c.
Philip. 3. c.

Rom. 8. c.

Rom. 10. b.

nostrum profiteamur. Sed constet sibi vndiq; Christianus homo, & in amando Deo, & in timendo Domino: cuius non audeat tremendum nomen, quodcunq; illud sit, modo Deum notet, aut ad ipsum quouis modo referatur, assumere, & vsurpare, non tantum dixerim falsò, aut simularer in publicis contestationibus: sed nec quidē inconsideratè, aut frustra in priuatis assertionibus. Debet enim Christiani sermo, ex CHRISTI institutione, non iurare omnino neq; per cœlum, quia Thronus Dei est: neq; per terram, quia scabellum est pedum eius: neq; per Hierosolymā, quia ciuitas est magni regis: neq; per caput suum, quia non potest vnum capillum album facere, aut nigrum: sed debet simpliciter asserere, Est, Est: aut negare Non, Non. Quod enim abundantius est, à malo est, nisi necessitas veritatis reuerenter asserendæ à nobis iuramentum extorqueat. Quo nomine vsurpatur à republica, & in difficilibus decidendis litibus, & in grauibus corroborandis negotiis, vt finis sit omnis controuersia. Sed vt in iurando, vbi testis, vel sponsor adducitur, omnem reuerentiam a nobis exigit Deus: ita in voto, vbi dominus, & fautor perhibetur, omnem obseruantiam flagitat. Nam & vouere rationabilia obsequia vult nos Deus, vt ei subditos nos profiteamur: & eiusmodi vota, non autem impia, aut turpia perfectè solueret: vt fideles inueniamur. Vnde facile intelligas, quam meritò lex morti addiderit eorum abominandam impietatem, qui nomen Dei blasphemauerint, ac execrabiler fuerint detectati. Quod contra potius oportuit Deum confiteri, laudare, prædicare, & inuocare, in quo solo ea est spes, quæ non confundit.

MEMENTO VT DIEM SABBATI

sanctifices. Ex. 3. Præcep.

CVLTVS Diuinus, etsi præcipue corde exhibetur, nihilo minus tamen voce, vt mentis interprete, debet significari, & externa sanctimonia, atque publicis cæremoniis, velut opere constabiliri, & certo suo quodā tempore manifestari. Cui rei eos præsertim voluit Deus dicatos dies, qui vel memoria beneficiorū in ipsis acceptorum nos cultus Deo diligentius præstandi commonefacerent: nisi velimus ingrati esse, & planè impii. Quamobrè in veteri lege sabbatum instituit sanctificari: in quo popul' Hebræus ab omnibus seruilibus operibus ferietur: vt commodius & deuotius Deo totus vacaret: eo scilicet die, quo à creandis rebus Deum cessauisse, & velut requiuisse crederet, & se à durissima seruitute Pharaonis in manu forti, in brachio extento liberatum recoleret. Quibus, vt quidem maximis beneficiis, cum multo maiora fuerint recreati & instaurati in homine vniuersi, & à fœdissima Diaboli tyrannide redempti adoranda mysteria (quæ die octaua, & Dominica cōsummata sunt, gloriosa CHRISTI pro nobis passi, mortui & sepul-ti resurrectione, optimè profecto atq; iure in lege noua commutatum sabbatum est, quod erat cæremoniale, in Diem Dominicū. Quo vel ipso

Gg die

Deu. 6. c.
Paral. 6. f.
Ecc. 4. 3. d.
PERIVRIUM.
Matt. 5. f.
CHRISTIANI sermo qualis.
IVRAMētum quatenus licitum
Exo. 22. b.
Hebr. 6. c.
VOTA.
Leuit. 3.
Rom. 13. d.
Id. 4. d.
Ps. 7. b.
Ecclesi. 5. d.
i. Cor. 4. d.
BLASPHEMIA.
Leui. 24. c.
Coloss. 3. b.
Ps. 104. a.
Rom. 5. d.
SPES.

Rom. 10. b.

Exo. 31. c.

IMPIETAS

PROHIBITA in sabbato.

Gen. 2. d.

Exo. 13. d.

Eph. 1. b.

Act. 7. e.

Lu. 23. 24

Communitia sabbati iudicē dominicum.

PIETAS. die admoncamur Religionis, & pietatis, vt qui cū CHRIS TO peccatis
Rom. 6. b. mortui, & per Baptismum sepulti resurreximus in nouitate vitæ, exhibeamus membra nostra Deo seruire iustitiæ in sanctificationem: vt tandem in veram requiem ingrediamur: dum mundi auferimus malum cogitationum nostrarum, quiescimus agere peruersè, discimus benefacere. Quapropter Ecclesia eo die sapientissimè pleràsque mysticas cæremónias nos huc prouocantes admouet, & alios etiã festos dies instituit ad recolèda mirabilia Dei opera in IESV CHRISTO Domino nostro, Virgine matre, Beatis Apostolis, & aliis sanctis exhibita, quæ nos magis incitent atque accendant ad diligendum Deum & Proximū. Vnde non absurde tribuitur tertium præceptum Spiritui sancto, vt primum Patri, & secundum Filio.

SECUNDA TABVLA, QVAE PROXIMI DILECTIONEM respicit: Honora patrem tuum, & matrem tuam:
& eris longæuus semper terram. Ex. 4. Præcep.

IN secunda tabula, quæ nos in Proximo diligendo instruit, primum præceptum traditur de honorandis Parentibus. Obtinēt enim Parentes, proximum à Deo locum in dilectionis gradibus decenter disponendis. Nā inter Deum & Proximum Parentes ferè ambigunt, & veluti medii intersunt. Parētum autē nomine eos in vniuersū intelligimus, quibus vita nostra aliqua ex parte debetur. Cuiusmodi sunt post Deum (cui omne datū optimum, & omne donum perfectum, oīa deniq; referenda sunt accepta, vt summo parenti, a quo omnis paternitas nominatur in cælo, & in terra) primum, & proprie, qui nos genuerunt Pater, & Mater, quibus debemus quod viuimus: vt iure qui eis maledixisset, morte punierit lex. Deinde Prælati, à quibus habemus quod sapiētè viuimus: tum & Magistratus, per quos commodè & tutò viuimus. Breuiter, quicunq; nobis præfunt, & nostri curam gerunt, siue publicè, siue priuatim aut dignitate, atque nos antecedunt, recte Patres appellantur. Honor autem Parentibus debitus tria complectitur: nempe Amorem, Obedientiam, & Reuerentiam. Quæ ex intimo mentis affectu, & re ipsa, atque effectu quotiescunq; res postularit, parentibus exhibenda sunt. In amore subuentio, Beneficentia, & omnis Gratitude includitur, vt non possit nō esse summum piaculum, quippiam subtrahere ex iis, quæ in illorum gratiam, Subuentionem, & honorificam Beneficentiam constituta sunt, cōsueuerintq; iure ipso solui. Quo spectat decimarum, primitiarū, & aliorum redituum, nec non tributorum, vectigalium, iuriumq; dominicaliū integra solutio, & perfecta satisfactio. Reddenda enim sunt Cæsari, quæ Cæsaris, & Deo, quæ Dei sunt. In Obedientia continetur præceptorum plena obseruantia: vt nequeant non esse planè iniqui, qui constitutionibus, ordinationibus, aut etiam consuetudinibus præsertim publicis, patrum auctoritate: & communi consensu roboratis, temere reluctantur:

aut,

aut, quod nefandum crimen est, propria auctoritate aliquid contra statuant. Nam omnem animam potestatibus sublimioribus subditam esse oportet. Non est enim potestas nisi à Deo. Quæ autē sunt, à Deo ordinata sunt. Itaque qui resistit potestati, Dei ordinationi resistit. Qui autem resistunt, ipsi sibi damnationē acquirunt. Hinc facile elicitur quanta debeatur Parentibus, ac Dominis reuerentia, quibus cum timore, & tremore seruiendum est in simplicitate cordis, sicut & CHRISTO, non modo bonis, & modestis, sed etiam discolis: quod hæc sit gratia, si quis propter Dei conscientiam sustinet tristitias patiens iniuste. Quod tamen ne committant Parentes, ac Domini, meminerint perpetuò, infideli esse deteriorem, quisquis suorum maximè domesticorum curam non habet: & potentium iniurias potentioribus suppliciis puniendas. Illudq; maximopere caueant, ne iure occinentes audiant subditos, Magis oportet Deo obedire, quàm hominibus. Non ergo vel in subditos superbiamus, qui exemplo CHRISTI Parentibus primum didicimus subdi, vt erga omnes perpetuò humiles simus. Initium enim omnis peccati superbia. Qui tenuerit illam, implebitur maledictis, & subuertet eum in finē. Quia Deus superbis resistit, humilibus autem dat gratiam. Humiliemur igitur sub potenti manu Dei, vt nos exaltet in tempore visitationis.

NON OCCIDES. V. Præcep.

IN parente diligendo Diuinam quandam rationem sequimur, vt quem velut alterum quendam Deum honoremus: In reliquis autem hominibus, à nobis ipsis rationem ducimus: quibus, vel ipsa natura factis prospicimus superq; blandimur: vt quod nobis nolumus fieri, nec aliis faciamus. Quamobrè reliqua sex præcepta à lædendo Proximo nō modo manum coërcent, aut linguam compescunt: sed etiam animum cohibēt, tum in iis, quæ interna sunt, & cum homine cohærentia, vita, & vxoretum in iis quæ externa sunt, humano tamen vsui commoda, diuitiis, & fama. Quibus potissimum ab aliis nos lædi, & offendi, ipsi iudicamus. Ita que quintum mandatum maxime cauet, ne Proximi vita, quam ille omnium charissimam habet, vlla ex parte lædatur, dum nominatim, & explicitè Occisionem vetat: implicitè verò, omnem corporis læsionē: præsertim, quæ irreuerabile nocumentum inferat. Quod tamen publica auctoritate iure fieri quandoq; permittitur, vt in publica fontium animaduersione, ordine iuris seruato, in bello iusto, legitime tamen gesto: & in priuata sui deffensione, cum moderamine inculpatæ tutelæ. Cæterum meminisse semper oportet, vt CHRISTVS interpretatur, hoc præcepto non modo manum ab iniuria, & vindicta abstinentiam, sed etiam os ab omni indignationis, & conuitii voce continendum: & animum ab Ira, Odio, omni deniq; affectu lædēdi, & Vindicādi adeò emundandum, vt contra, perfectionis Magister Benignitatem, Mansuetudinem, Patientiam, & Tolerantiam iniuriarum consulat, etiam cum dilectione inimicorum,

Gg 2 corum,

i. Petr. 2. d. *Rom. 12. d.* *Ephes. 5. b.* *Matt. 18. d.* *i. Cor. 8. b.* *Matt. 25.* *i. Thes. 5. b.* *Hebr. 13. d.*
 corum, beneficentia odientium, & oratione pro persequentibus, & calumniantibus. Vt non reddamus malum pro malo nos ipsos defendentes, sed dantes locū iræ, in bono vincamus malum. Iam verò, cuius corpus vsq; adeo seruandum est illæsum, non ne potius & animus, quo ad fieri poterit, incorruptus est continendus? Quapropter vt corporalia in commoda, sic etiam spiritualia damna, vel ex suggestione maligna, vel exemplo pernicioso, vel scandali occasione illata, cēseantur hoc præcepto prohibita. Contra verò iniuncta opera misericordiæ & corporalia, & spiritualia. Talibus enim hostiis promeretur Deus.

NON MOECHABERIS. 7. Præcep.

i. Cor. 6. c. *Matt. 19. d.* *Rom. 7. d.* *Dei. 22.* *Gen. 19.* *Nū. 25. b.* *Ind. 20.* *2. Reg. 2.* *i. Cor. 6. b.* *Luxuria.* *Ephes. 5.* *i. Cor. 3. d.* *i. Cor. 6. c.* *Heb. 13. d.* *Gene. 34. b.* *i. Cor. 5. c.* *Rom. 1. d.* *Ioan. 8. d.* *Heb. 12. d.* *Matt. 5. d.* *2. Reg. 11.* *3. Reg. 11.* *Luc. 12. c.* *i. Cor. 6.* *Castitas.* *Gal. 5. c.* *Rom. 8. c.* *Matt. 13. b.* *i. Cor. 7.*
ALTERA velut corporis pars est vxor. Cōiuges enim duo sunt in carne vna. Quapropter non minus acerba est homini contumelia, quæ in cōiugem, quàm quæ in proprium corpus committitur. Eoq; post repulsam à corpore iniuriam, mox proximi vxorem vult Deus inuiolatam. In quo præcepto adulterium disertè prohibetur, quod hæc iniuria charitatem hominum mutuam, quò posterioris tabulæ præcepta spectant, maximopere violet. Cuius criminis grauitatem atrocitas poenæ satis ostendit, morte enim illud voluit Deus pensandū: & nullum ferè aliud peccatum grauioribus poenis vindicauit. Quo itidē præcepto damnatur omnis Fornicatio, & omnis nefarius, & illicitus concubitus, & foeda luxuria. Nam præterquàm quòd in vniuersum Fornicator omnis in proprium corpus peccat, tollensq; membra CHRISTI membra facit meretricis, tēplumq; Dei violat: propter quod nec regnū Dei possidebit, sed à Deo iudicatus disperdetur: speciatim tamen quædā graues inferuntur priuatæ iniuriæ: Proximo, in virginis stupro: sibi ipsi, in cognatæ incestu: Reipub. in violatæ raptu: Deo, in monialis sacrilegio: Naturæ, in execrando contra naturā vitio. Quæ profecto iniuriæ vsq; adeo graues, & Deo, atq; hominibus inuisæ sunt, vt non solum intersit Legislatoris illatas grauius punire, sed ne inferantur omnem earum causam præscindere. Quare expresso mandato inferiūs moechiæ concupiscentia & affectus vetatur: & CHRISTVS Dominus & Magister noster tam seriò iubet refecari omnem, quantumuis nobis charissimam, occasionem vel excitandæ vel nutriendæ libidinis: quòd nulla ferè pestis turpius hominem commaculet, & totum aded commutet, vt in impiam insaniam, pios eosdemq; sapientissimos viros hoc vno irretitos vitio illicò prorupisse scriptura doceat. Sed vt fornicationem cōmodè fugiamus, ad virtutes longe pulcherrimas, præsertim ad immaculatam castitatem nos incitat, & ad ea exercitia omni suafu inuitat, quibus virtus illa retineatur, veluti sunt ieiunia, orationes, vigiliæ, ac pii labores. Quibus si facta carnis, quæ concupiscit aduersus spiritum, mortificauerimus, viuemus. Sed in ipsa castitate quosdam perfectionis gradus constitutos voluit: scilicet coniugii, viduitatis, & virginitatis. In coniugali castitate,

Hebr. vlt. *i. Tim. 5. d.* *Matt. 22. c.*
 castitate, naturæ sine macula indulgetur: in viduali continentia, concupiscentia in officio continetur: in virginali cœlibatu, cœlestis iam & angelica vita ducitur.

NON FVRTVM FACIES. 7. Præcep.

POST interna sequuntur externa bona: quæ tantā commoditatem communi vitæ, vulgi opinione, cēsentur afferre, vt absolutè Bona, publicè dicantur. Quo nomine mirum est, quàm quærantur anxie: vt eis vndecunq; acquirendis, videamus pleròsq; etiā cum maximo Proximi incommodo, vehementer studere, atque incumbere. Cui studio vt modum imponat Legislator, cauet ne quis Proximum lædat, in huius modi bonis ab eo furtim auferendis. Vbi Furti & partis nomine, vt in superioribus præceptis, totum ipsum, & omnem deniq; siue violentam, siue clandestinam, siue dissimulatam alieni, inuito domino, subreptionē, aut etiā detentionem intelligimus prohibitam. Quinimo & omne damnum, detrimentumue, quod Proximi bonis iniquè, aut fraudulenter, etiam si ex pacto, & contractu infertur, vetitum intelligatur. Quod quale, quantumue sit, facile deprehendemus, si aliorum bonis tanquam nostris, illatum incommodum iudicemus. Habet autem peculiare hoc præceptum cum sequenti, vt non dimittatur peccatum, nisi restituatur ablatum. Quæ autem restitui, quiq; restituere debeant, his carminibus summam circumferuntur.

Fur, actorue mali, sortem, damnunq; refundat:

Iusio, consilium, consensus, lausq;, recursus,

Participans, mutus, non obstans, non manifestans.

Tres tamen postremi intelligendi sunt, qui cum possint, etiam ex officio debeant, vt ita cum cæteris duorum carminum posteriorum, velut consentientes & adiutores, ob idque tanquam alieni peccati etiam auctores pari poena puniendi iudicentur. Tunc autem consentientes pari poena plectendi, cū consensus, causæ induit rationem. CHRISTVS deniq; satis docet hoc præcepto prohiberi omnem Auaritiam, quæ est idolorum seruitus, & fraudem, & imposturam, quibus aliorum bonis, quouis quæsito ingenio, aut colore insidiamur. Quæ vt commodè vitemus, contrarias virtutes Liberalitatem, simplicitatem, sinceritatemque animi sequamur oportet, memores quòd nihil intulimus in hunc mundum, haud dubie quia nec auferre quid possumus. Habentes ergo alimenta, & quibus tegamur, his contenti simus: & qui furabatur, iam non amplius furetur, magis autem labore operando, etiam manibus suis, vt habeat vnde tribuat necessitatem patienti, & habeat thesaurum in cœlo.

NON LOQVARIS CONTRA PROXIMVM
tuum falsum testimonium. 8. Præcep.

PROXIMIS præceptis, ne quo modo fratrem nostrum operè lædamus, cautum est: octauum ordine iubet, ne etiā ore offendamus, nullaq;

lâque noxa Proximum aut sermone, aut literis illius vice vsurpatis, afficiamus. Nam vt in præcedentibus omnibus præceptis per eminentiorem partem latentiores etiam, & totum ipsum, causas, euenta, annexa, & quæ his æquipollerent, intelligebamus: ita & præsentis præcepto, per falsum testimonium, quod Reipub. insignem iniuriam infert, inuestigandæ veritatis potissimam viam occcludens, subinsinuat Legislator omne Mēdaciū, præsertim perniciosum, siue publicum, siue priuatum, omnem Detractionem, Calumniam, Derisionem, Maledicentiam, Adulationem, omnem denique abusum linguæ, aut calami in damnum proximi. Quinimo, & omne temerarium, malum uē iudicium, velut prædictorū omnium præcipua causa, cum ex abundantia cordis os loquatur, hic vetatur: vt ipse CHRISTVS interpretari videtur: qui perfectionis Magister non modo mendaciū omne prohibet, sed etiam vellet ab omni verbo ocioso nos temperare: & vsq; ad eō perfectos, vt nec quidem verbo offenderemus, deuotantes profana, & vaniloquia, quæ multum proficiunt ad impietatem. In hoc enim præceptum ii maxime impingunt, qui turpi desidia languidi, vel impio etiam otio torpescentes, animum bonis meditationibus sanctis colloquiis, & piis operibus cum applicare grauentur, nonnunquam tamen id simulant, Curiosi alienæ vitæ Censores, propriæ verò aut ignauiter oblitī, aut importuni laudatores. Quos potius decebat ex CHRISTI admonitione deuota simplicitate, quæ cœlos rapit, sanctis studiis totos incumbere, de aliis bene sentire, & se ipsos, cum omnia fecissent, quæ debebant, seruos inuites ex animo profiteri.

NON CONCUPISCES VXOREM PROXIMI TUI. 9. Præcep.

HACTENVS manus & lingua temperata sunt: nunc duobus reliquis mandatis cor moderandum suscipitur: ne quid in homine sit, quod debitum non exhibeat Proximo officium. Postremo autem loco cor instituit, tanquam coronidem profiturus, & perfectionem instituto: dum non modo extrinsecus, sed etiam intrinsecus hominem informat, & emundat, fontem omnium malorum purgaturus. Quæ enim à corde exeunt, coinquinant & sordidant hominem. Nam si quid vel opere, vel ore in damnum proximi committitur, hoc prius cor apud se machinatur, ex præuo affectu, & appetitu erroneo. Errat autē appetitus in iis, quæ cum mala quandoq; sint, speciem tamen quandā boni præ se ferunt, vt delectabile & vtile. Nam honestum qua tale, nunquam malum est, nec male appetitur. Quamobrem duobus præceptis affectū instituit: altero, ne concupiscat vxorem proximi, voluptate allectus: altero, ne rem etiam desideret, vtilitate motus. In ipsa autem concupiscentia vxoris alienæ, omnis concupiscentia libidinosa intelligatur prohibita, & ea omnia quæ incitamenta, aut etiam fomenta sunt tam turpis appetitus.

Exo. 22. b
Iob. 17. d.
Iac. 4. c.
Galat. 5. d.
Luc. 3. b.
Eccle. 28. b
Act. 12. d.
Rom. 14. ut
Matt. 12. c.
Luc. 6. g.
i. Cor. 4.
Matt. 12. c.
Iacob. 3.
2. Tim. 2. c.
ACEDIA
2. Pet. 2. d.
HYPO-
crisis.
Matt. 6. d.
Matt. 7. d.
Luc. 18. c.
DEVO-
tio.

2. Cor. 9. d
Luc. 17. c.

Rom. 2. b.
Matt. 15. b.

Matt. 6. c.

TRIPLEx
bonum.

Exod. 20. c.
Deu. 5. c.
7. d.

petitus. Quare Fornicatio, & omnis Immunditia nec nominetur in nobis sicut decet sanctos: aut turpitudine, aut stuliloquium, aut scurrilitas. Cor-rumpunt enim bonos mores colloquia praua. Ipsum etiam conspectum, eoq; magis contactum habet CHRISTVS suspectum. Quapropter tanta custodia muniendum voluit, vt præceperit oculum dexterū erui, & manum etiam dexteram abscindi, et proiici, si nos scandalizent: beatos illos esse dicens, qui se castrauerint propter regnum cælorum. Significās non tam membra amputanda, quæ natura non sunt mala, quàm omnia illa radicitus euellenda, quæ concupiscentiarum causa sint: quamquam illa nobis tam chara, & necessaria fuerint, quàm oculus, & manus etiam dextera. Quapropter tam seriò admonet, ne grauentur corda nostra crapula, & ebrietate, aut vino, & somno, in quibus, vt in principibus causis maximè est luxuria: sed contrariis potius virtutibus temperantiæ, & sobrietati studeamus: vt castigātes corpus nostrum, in seruitutem redigamus: præsertim qui aliis prædicamus, exhibentes nos metipfos sicut De ministros in ieiuniis, & vigiliis.

NON DESIDERABIS REM PROXIMI

tui. Ex. 10. Præcep.

CVPIDITAS rei alienæ vltimo loco vetatur, quòd aliis infide- at animo nostro. Quia nulla ferè est truculentior Reipub. pestis, nulla maior grauius delinquendi occasio. Nam qui volunt diuites fieri, incidunt in tentationem, & in laqueum Diaboli, & desyderia multa, & inutilia, & nociua: quæ mergunt homines in interitum, & perditionem. Radix enim omnium malorum est cupiditas: quæ quidam appetentes, errauerunt à fide, & inseruerunt se doloribus multis. Sed quid non mortalia pectora cogit auri sacra fames? præsertim si accedat atrox illa bestia insatiabili cupiditati affinis, & ferè perpetuò adhærens Inuidia? Quæ non tam proprium pascitur commodū, aut abhorret incommodum, quàm aliena faginatur miseria, & macrescit foelicitate. Hæc mortem introduxit in orbē terarum, & similes reddidit homines Diabolo, qui conditi fuerant similes Deo. Hæc peccatorum omnium maximè, & velut ex diametro Charitati, quam posterior tabula spectat, & perfectæ illi benignitati, secundum quam maximè vult nos Deus sibi similes, repugnat. Iure ergo in ipso legis sine vetatur, quod Dilectioni legis fini magis reluctatur. Ceterum cum duarū proximarū cupiditatum carnis, & oculorū igniculos quosdā insitos à natura habeamus (nam prior propagandæ speciei, posterior vero indiuiduo cōseruando incumbere videtur) ad eas sumus vel ab ipso ortu prior, & velut quadam lege membrorū post peccatū Adæ quadantenus obligati. Quare eatenus illæ intel ligantur duobus prox. præceptis prohiberi, quatenus cōsensibus ipsæ suis fuerint constabilitæ, & confirmatæ: etsi in opus externum sese non exerant. Nam quantumuis illæ siue suggestione, siue etiā delectatione turpes fuerint,

Ephes. 5. d.
i. Cor. 15. d
Matt. 5. d.

Matt. 16. b
Tim. 4. b.

Luc. 21. f.
Ephes. 5. d.
GVL.A.
Tit. 2. d. b.
i. Cor. 9. d.
TEMPE-
rantia.
2. Cor. 3. d.

Iacob. 4. d.
i. Tim. 6. b.

Luc. 14. b.
INVIDIA.
i. Ioa. 3. b. c
Sap. 2. d.
Gen. 4. 5. d.

BENIG-
nitas.
Matt. 5. g.

i. Tim. 1. b.

i. Ioan. 2. b.

LEX mē-
brorum.
Rom. 7. d.

Matt. 5. d.

i. Cor. 11. c.
i. Ioan. 5. d.
Ps. 18.
rint, non tamen mentem polluunt, nisi humana ratio consenserit. Quinimo maioris meriti & perficiendæ virtutis ex gratia Dei nobis materiã præbent & occasionem. Nō ergo sunt mandata Domini grauiã tantum abest vt iniqua: Sed potius iustitiæ Domini rectæ lætificantes corda; præceptū Domini lucidum illuminans oculos. Timor Domini sanctus permanet in sæculum sæculi, iudicia Domini vera, iustificata in semetipsa. Desiderabilia super aurum & lapidem preciosum multum: dulciora super mel & fauum. Etenim seruus tuus custodit ea, in custodiendis illis retributio multa, præsertim si scripta mandata ad legem gratiæ exigantur, quam iam nunc subiicimus.

LEX GRATIÆ, LEGIS SCRIPTÆ SVMMA.

*Matt. 5. b.**Rom. 9. f.**Deut. 10. d.**Deut. 5. b.**Tit. 2. c.**Matt. 22. d.**Hier. 11. d.**i. Cor. 1. a.**Matt. 10. d.**Luc. 14. f.**Rom. 13. c.*

MAGISTER perfectionis CHRISTVS IESVS Dominus noster, qui non venit soluere legem, sed adimplere, vt verbū breuiatum, & consummatum faceret super terram, quæ per Moſen præcepta fuerant decem, & omnibus ferè negantibus mandatis ea in duo duntaxat, & eadem aientia mirificè contraxit. Quod significaret, eundem esse Deum, & qui olim Hebræum populum durissimæ ceruicis, & ad malum sub inde recidiuum multis cōminatoriis prohibitionibus à vitiis, velut Dominus timore auertisset: & qui nunc Christianum populum sibi acceptabilem, & bonorum operū sectatorem paucis blandis admonitionibus ad virtutes, velut pater amore alliceret. Quare rogatus à legis doctore, quod esset mandatum maximum in lege, respondit. **DILIGES DOMINVM DEVM TVVM** ex toto corde tuo, & in tota anima tua, & in tota mente tua. Hoc est maximum, & primum mandatum. Secundum autem simile est huic. **DILIGES PROXIMVM TVVM SICVT TE IPSVM.** In his duobus mandatis vniuersa lex pēdet, & propheta. Nam tria prioris tabulæ legis scriptæ præcepta de non colendo alio Deo corde, voce, & opere facile reuocātur, & perficiuntur, ad prius diligendi Dei mandatum legis gratiæ. Deus enim ita coli voluit solus vt non tam ceu Dominus exercituum timeatur, quàm vt Pater misericordiarum diligatur, & in cogitatione, ex toto cordis consensu: & in voce, ex tota animæ intelligentia: & in opere, ex tota mentis intentione: vt qui Deum non amet super patrem suum, & matrem, & vxorem, & filios, & fratres, & sorores ad huc autem & animam suam, non sit, Deo dignus. Reliqua verò, de non lædendo alio homine, secundæ tabulæ præcepta, posteriore diligendi Proximi mandato continentur, & consummantur. Qui enim diligit Proximum, legem adimpleuit. Nam, Non adulterabis, Non occides, Non furaberis, Non falsum testimonium dicēs, Non concupisces, & si quod est aliud mandatum, in hoc instauratur, Diliges Proximum tuū sicut

sicut te ipsum. Dilectio enim proximi malum non operatur. Plenitudo ergo legis Dilectio, & finis præcepti Caritas de corde puro, & cōscientia bona, & Fide non ficta. Hæc enim demum illa est perfecta Caritas, quæ foras mittit timorē, in qua qui manet, ex Deo natus, in Deo manet, mandata eius seruando, in quo & ipse Deus manet: & in hoc scimus, quoniã manet in nobis, de Spiritu, quem dedit nobis. Talem enim Charitatem dedit nobis Pater, vnde omne datum optimum, & omne donum perfectum, vt filii Dei nominemur, & simus: si conformes fieri velimus imaginis Filii sui per gratiam illius. Qui cum dedit & velle, dabit & perficere pro bona voluntate: vt doctrinam Saluatoris nostri Dei ornemus in omnibus. In hoc enim apparuit gratia Dei, & saluatoris nostri omnibus hominibus erudiens nos, vt abnegantes impietatem, & sæcularia desideria, sobriè, & iustè, & piè viuamus in hoc sæculo, expectantes beatam Spem, & aduentū gloriæ magni Dei, & Saluatoris Domini nostri **IESV CHRISTI**: qui dedit semetipsum pro nobis, vt nos redimeret ab omni iniquitate: Cui laus, & gloria per infinita sæculorum sæcula. Amen.

SECTIO TERTIA.

DE IIS, QUÆ SPE IN GLORIA PARADISI sunt expectanda, & in pœna Inferni timenda.

SPIRITVS ædificii, in quo Spiritus Dei, tanquàm in proprio templo habitat, coronis, & summa est ipsa Spes viuã: in quam Deus secundū misericordiã suam magnã regenerauit nos per resurrectionem **IESV CHRISTI** à mortuis. Nam si supra fundamentum Fidei opera Charitatis superædificans Christianus homo, secundum patientiam boni operis gloriã, & honorem, et incorruptionem quærens, non certò expectaret ex resurrectione mortuorum vitam æternam se tandem consequuturum, inanis fuisset prædicatio Apostolorum, inanis esset & Fides nostra. Si enim in hac vita tantum, in **CHRISTVM** sperantes sumus, miserabiliores sumus omnibus hominibus. Nunc autem non contristemur, sicut & cæteri qui spem non habent, sed potius inuicè consolemur in verbis istis. Quia **CHRISTVS** resurrexit à mortuis, primitiæ Dormientium. Quoniam quidem per hominem mors, & per hominem resurrectio mortuorum: & sicut in Adã omnes moriuntur, ita & in **CHRISTO** omnes viuificabuntur: vnus quisq; autem in suo ordine: vt iusto Dei iudicio referat vnusquisq; propria corporis, pro vt gessit, siue bonum siue malum. Quod autem, quale vtrumque sit, quis temerè audeat definire. Non enim absq; Spiritu Dei oculus vidit, nec auris audiuit, nec in cor hominis ascendit, quæ præparauit Deus, iis qui diligunt illum. Verum enim verò quoniam non tantum Fidei, sed etiam eius, quæ in nobis est, Spei, omni poscenti rationem

Hh reddere

reddere parati esse debemus (quò spectantes Patres iure decreuerunt tradenda ea etiam homini Christiano esse, quæ vel in gloria Paradisi speranda, vel in pœna Inferni essent timenda) non abs re fecerimus, si eo freti Spiritu, qui omnia scrutatur, etiam profunda Dei, paucula quædam de cõsummatione præsentis sæculi, & innouatione futuri ex infinitis illis sacræ scripturæ thesauris pro humilitate nostri ingenii deprompta obiter in medium proferamus: quò alacriores boni spe præmi vsq; in finem perseuerent in bene operando: contra mali certè vel timore pœnæ aliquando retrahantur à male agendo: vt ita tandem omnes salui simus, reportantes iam nunc finem Fidei nostræ salutem animarum nostrarum, corporum autem nostrorum perfectam instaurationem in cõsummatione illa sæculi magna, horribili, & amara valde. Quando in tribulatione dierum illorum (qui tales erunt, quales nõ fuerunt ab initio creaturæ, quam condidit Deus vsque nũc, nec fient) confurget gens in gentem, & regnum in regnum: & erunt pestilentia, & fames, & terræ motus per loca: & multi Pseudoprophetæ surgent, & seducunt multos, præsertim homo ille peccati, filius perditionis Antichristus, qui aduersabitur, & extolletur super omne, quod dicitur Deus, aut quod colitur: ita vt in templo Dei sedeat ostendens se tanquam sit Deus. Et dabit potestatem in multis, & terram diuidet gratuito: & signa magna & prodigia secundum operationem Sathanæ, ita vt in errorem adducat, si fieri potest, etiã electos. Quem tamen Dominus I E S V S primùm publicè redarguet per Heliam, & Enoc: deinde verò etiã interficiet Spiritu oris sui, & destruet illustratione aduentus sui, cum erunt signa magna de cœlo in Sole, Luna, & Stellis. Nam, Sol obscurabitur conuersus in tenebras, & Luna nõ dabit lumen suum conuersa in sanguinem, & stellæ cadent de cœlo, & virtutes cœlorum commouebuntur: in terris autem erit pressura gentium præ confusione sonitus maris, & fluctuum, arescentibus hominibus, præ timore & expectatione eorum, quæ superuenient vniuerso orbi. Nam & tunc apparebit signũ Filii hominis in cœlo, vnica salus electorum, & iusta damnatio reproborum, & plangent omnes tribus terræ: & videbunt Filium hominis venientem in nubibus cœli cum virtute multa, & magestate, & cum Angelis virtutis eius, in flamma ignis dantis vindictam iis, qui non nouerunt Deum, & qui non obediunt Euangelio Domini nostri I E S V C H R I S T I: qui pœnas dabunt in interitu æternas à facie Domini, & à gloria virtutis eius. Et mittet Angelos suos cum tuba, & voce magna, & congregabunt electos à quatuor ventis, à summo terræ vsq; ad summum cœli. Videbunt inquam omnes C H R I S T V M gloriosum, impii, vt videntes in quem transfixerunt, confundantur zelantes, & plangent se super eum omnes tribus terræ: electi verò vt gaudeant videntes regem in decore suo. Tunc vniuscuiusq; opus manifestum erit. Dies enim Domini declarabit, qui in igne reuelabitur. Nam ignis

Sup. de. s.
Trin. c. 54.
lut. aiar.
i. Cor. 2. c.

Mat. 24. b.
Luc. 12. d.
i. Tim. 2. b.
i. Pet. 1. b.
Philip. 3. d.
Iob. 2. g.
CONSUMMATIO
matio sæculi.
Nau. i. c.
Mar. 13. c.
Mat. 24.

2. The. 2. a

Dan. 11.
Mat. 24.

Iob. 17. l.
Apo. 11.
2. The. 2. b
ADVENTUS
Dñi.
Luc. 21. d.
Mat. 24.
Iob. 2.
Luc.
Mat. 24. c.

2. The. 2. c

Mat. 24.
Danc. 13. c.
i. Cor. 3. c
Ps. 49. a.
Apo. 1. b.
Esa. 36.

Esa. 33.

ignis in conspectu eius exarscet, & in medio eius tempestas valida: tunc vniuscuiusq; opus quale sit, ignis probabit. Si cuius opus manserit, quod super fundamentum Fidei ex charitate ædificauit, mercedem accipiet. Si cuius opus arserit, detrimentum patietur. Nã omnes quidem resurgemus, sed nõ omnes immutabimur. In momento, in ictu oculi, in nouissima tuba (canet enim tuba mortuos aduocãs ad iudiciũ) mortui resurgẽt corpore incorrupti. Et cõgregabuntur omnes gentes, & deducẽtur in vallẽ Iosaphat, & disceptabit Dñs cum eis, a sidentibus & approbãtibus Apostolis & sanctis, qui relictis omnibus sequuti sunt eũ, & omnib^o siue bonis, siue malis damnatorum peccata cognoscentibus, reuelante Domino abscondita tenebrarum & pudenda malorum in facie eorum. Cuius iusto iudicio ibunt iniusti in supplicium æternum, iusti autem in vitam æternã. Non enim amplius tertius ille purgandi futurus est locus, quo nunc iustorum spiritus, qui cum læuioribus peccatis decesserint, aut grauiorum condignam satisfactionem ex pœnitentia non fecerint (vt salui fiant, sic tamen quasi per ignem) acerbissimè corporeo etiam igne iustitiæ Dei instrumento affliguntur, & torquentur ad certum & pro demeritis definitum tempus, (nisi illud vel suffragia piorum operum, vel indulgentiæ Pontificum Petri successorum ex dispensatione thesaurorum Ecclesiæ præoccupant, aut anteuertent) ne vel malum impunitum, vel negligentia cuiquam profutura videretur. Itaq; presenti sæculo per ignem consummato, & absoluto extremo per C H R I S T V M iudicio, & exequuta per Angelos sententia, innouabitur vniuersum, & in meliorem statum instaurationis depuratum ab omni fece, imperfectione, mistione, & mutatione. Nam & cœlum quiescet nulla inferorum futura mistione, & generatione: & erit lux Lunæ sicut lux Solis, & lux Solis septupliciter, sicut lux septem dierum, & elementa (quorum omnis miscella in commodum & gratiam hominis animalis per mutuam eorum actionẽ & coitionem in cõpositis rebus inserta est) eatenus depurari, & incorruptibilia fieri conueniet, quatenus cum homine iam spirituali & incorruptibili pro captu naturæ concordet per virtutem Domini nostri I E S V C H R I S T I, qui conformabit corpus humilitatis nostræ configuratum corpori claritatis suæ: vt ita tandem miro vniuersi concentu suis quæq; finibus gradatim respondeat destinata. Omnia enim nostra sunt, nos autem C H R I S T I, C H R I S T V S autem Dei. Mundo per virtutem C H R I S T I innouato, iam alterum illud appetet sæculũ, vbi nullus amplius operandi, aut merendi locus, sed vel pro vita beneacta in Paradiso gloria, vel pro vita male acta in Inferno Pœna. Erit enim Gloria, honor, & Pax omni ei qui operatus fuerit bonum, contra Tribulatio & angustia in omnem hominem, qui operatus fuerit malum. Illa est æterna electorum foelicitas, hæc perpetua reproborum miseria. Illa, illa est bonorum operum merces copiosa in cœlis, quæ nos Deo ipsi, qui nostra illa

Ps. 49. d.

i. Cor. 15. g.

Iob. 3. a
Mat. 19.
Sap. 13.

i. Cor. 1.
Nau. 3. b.

S V P R E
rum iudi-
cium.

Mat. 25. g
Sup. 1. Sect.

Art. 7.
iob. 4. r.

Ps. 17. 106
Mich. 7. b.

i. Cor. 3. c.
Mat. 5. d.

Et. 12. c.
2. Mac. 12. g
Mat. 16. c.

INNOVA
tio futuri
sæculi.

i. Cor. 7.
Esa. 30. f.

Apo. 21.
Esa. 65. c.

Et. 66. g.

Philip. 3. d

i. Cor. 3. d.

Rom. 2. b

Mat. 5. b.

Gen. 14. d. altera merces est magna nimis, coniungit & mirificè vnit. Nam in gloria
 GLORIA
 2. Tim. 2. d. eam potissimum coronam intelligimus, quæ legitimè certanti pro meri-
 i. Cor. 6. d. tis ex gratia vt brabium donatur. Non enim aliàs sunt condignæ passio-
 Phil. 3. c. nes huius temporis ad futurâ gloriam, quæ reuelabitur in nobis ex sep-
 Rom. 8. d. tem illis gloriosi hominis dotibus. Quarum tres animam mira concinni-
 tete consummabūt, quatuor verò corpus decentissima elegantia immu-
 i. Cor. 13. g. tabunt: vt ita demum septenario virtutis, respondeat septenarius beati-
 tudinis. Quandoquidem tribus Theologicis virtutibus, quibus ipse per
 i. Cor. 13. d. se spiritus maximè Deum, vt cuius summum bonū in via spectabat, tres
 Ioan. 17. d. illę debētur in patria dotes: in quibus potissima & prima foelicitatis tres
 Ioan. 3. d. ANIMI
 i. Ioan. 3. d. gloriosido-
 tes.
 i. Cor. 13. c. firmę Fidei, clara Dei visio: quę intellectum omnibus suis numeris absol-
 uens, similem Deo reddit, Deū totū omnis veri & causam, & exemplar,
 i. Cor. 13. d. sicuti est, per Sapientiam Filii facie ad faciem videndo: Ardenti charita-
 Exod. 33. d. ti, immensa illa Dilectio, quę voluntatem mirificè consummans liberum
 Mac. 10. b. in bono arbitrium confirmat, Deum omniū bonorum thesaurum, qui-
 Tit. 3. b. nimo ipsissimum bonū ex charitate Spiritus sancti enixissimè diligendo.
 Prou. 1. d. Viuæ Spei, adherens Deo fruitio: quæ ambas superiores potentias simul
 Ps. 16. d. cum memoria excolens, citra tedium fatiat, Deum omnis entis prin-
 Eccl. 4. 2. c. cipium & finem per potentiam Patris pro captu comprehendendo.
 Exod. 3. d. Ad Cardinales autem quatuor virtutes cōmodè corporis dotes quatuor
 i. Cor. 9. d. referuntur. Nam quia spiritus dū adeo peregrinabatur in corpore mor-
 Philip. 3. c. tali, huiusmodi virtutibus & sibi & Proximo consulens, continuo habuit
 CO RPO
 ris gloriosi
 dotes.
 2. Cor. 5. b. corpus bonorum agendorum quadantenus cōfors, malorum autem pa-
 i. Cor. 3. d. tiēdorum maxime particeps, merito gloria ipse redundans, suis & glorię
 dotibus concors corpus dotabit. Ita quod seminatum fuerat passibile
 i. Cor. 5. f. in corruptione, surget ex fortitudine impassibile in incorruptione: quod
 seminatum fuerat obscurum in ignobilitate, surget ex prudentia clarū
 in gloria: quod seminatum fuerat tardum in infirmitate, surget ex tempe-
 rantia agile in virtute: quod seminatum fuerat obtusum & animale, sur-
 Sep. 9. d. get ex iustitia subtile & spirituale: vt corpus non amplius aggrauet ani-
 mam, aut terrena inhabitatio sensum deprimat, sed obsequatur, & obe-
 diat conforme illi & quasi factum congenē, & in sensu secundū impas-
 sibilitatem & claritatem, & in motu iuxta agilitatem & subtilitatē. Quo
 Genes. 1. c. tandem modo vbi vtraq; pars suo perfecta fuerit numero, animus Diui-
 nitatis imago, ternario, corpus Naturæ opus, quaternario: iam totus red-
 detur homo suo septenario verè consummatus: ac terq; quaterq; beatus.
 A poc. 5. Quantus autē Beati futurus est honor? quem Regem, sacerdotem, et filiū
 Sap. 5. Dei in regno cœlorū constitutum Deus Pater in excelsis benedicens glo-
 Matt. 25. c. rificat, Deus Filius confitetur coram patre, Deus Spiritus bonus deducit
 Matt. 10. p. in terram rectam: tres deniq; personæ ad eum veniunt, & mansionē apud
 Ps. 14. 2. c. eum faciunt, vni earū essentiaē coniunctū & mirifico glutine copulatū.
 Ioan. 14. d. Quem

Quem Seraphim amore inflāmant, Cherubin sapiētia illustrant, Throni
 æquitate adornāt, Dominationes prælatione subleuant, Principatus regi-
 mine coronant, Potestates facultate confortant, Virtutes viribus corro-
 borant, Archangeli mysteriis illuminant, Angeli ministerio iuuant: Cui
 Beati cuncti foeliciter congratulantur, damnati singuli miserè inuident,
 vniuersa deniq; ouanter applaudunt. Iam verò quanta ea sit futura Pax,
 propter quam iubetur Hierusalem laudare Dominum, laudare Deū suū
 Sion, qui eius fines posuerit pacem, quis, nō dicam dicendo, sed vel cogi-
 tando, aliqua ex parte se posse attingere speret? Finge quantancunq; cō-
 cupiscas cū Epicureis corporis voluptatem, finge quantancunq; deside-
 res cū Stoicis animi tranquillitatē, finge quantancunq; optes cū Acade-
 micis totius hominis venustatē, finge quantācūq; appetas cū Peripateticis
 omniū bonorū foelicitatem, hoc quicquid est, quantum, aut quale est, ad
 illam Dei pacem, quæ exuperat intellectum non modo humanū, sed etiā
 Angelicum, sed deniq; omnē præter diuinum. Cuius Beati pro suo ipsorū
 modo in spiritu intelligibiliter, in corpore spiritualiter facti participes,
 in æternum absq; terrore requiescent, & abundantia perfruētur timore
 malorum sublato, summam cum aliis in se ipsis, inter se, & cū Deo ipso pa-
 cem, quantum eorum summum & perfectum est, obtinentes, tam beati
 omnes, quā quisq; esse volet. Cū itaq; tanta sit futura beati gloria, tan-
 tus honor, tanta pax, quantam contra censeas fore miserorum ignomi-
 niam, tribulationem & angustiam? Hic mihi scribenti manus tremit, di-
 cētī lingua balbutit, cogitanti ratio opprimitur. O nimitū, & toto lachri-
 marū fonte deploranda istorum conditio, iusta tamen: qui cū Potuerint
 in lucidissimo cœlorum supremo æquales pulcherrimis angelis, filii Dei,
 summa cum gaudiorum iucunditate, in æternum foeliciter viuere, malu-
 erint tamē in tenebricosissimo terrę centro similes teterrimis demoniis,
 ferui Luciferi, indicibilium tormentorum molestia, perpetuo miserè
 mori. Ibi enim vermis eorum non morietur, & ignis eorum non extin-
 guetur. Nā mens delicti conscia mœroris verme continuo rodetur, me-
 mor vnde sæpe à Deo retenta, volens, exciderit, & quò sponte sua sæpe à
 Deo tardata inciderit: & corpus concupiscentiis redundās, vindice igne
 indefinenter aduretur, ad solos cruciatus in æterna morte semper viuū,
 quod ad bona opera in temporali vita fuit aliquando mortuum. Atq; ita
 totus homo in terra tribulationis & angustię ad hoc miser redintegrabi-
 tur, vt iteratis beluarū morsibus attrectetur, vt rediuiuis flammaram in-
 cendiis concremetur, vt redeuntibus tempestatum iniuriis affligatur, vt
 repetitis corporis defectibus debilitetur. Nulla rēquies dabitur miseris.
 Omnia ibi mala, & cuncta tormentorum genera. Mors immortalis, de-
 fectus indeficiens, finis infinitus. A qua nos Deus per suam immensam
 misericordiam liberet & perducatur in vitam æternam. Amen.

FINIS.

Hh 3

INDEX RERVM MEMORABILIVM QVAE IN PIA INSTITVTIONE CHRISTIANI HOMINIS CONTINENTVR.

A	Cedia.	pag. 234	Credo prima vox est hominis Christiani.	pa. 214
	Ad superbia incidimus in ignorantiam.	pa. 213	Crederet Deum cognoscentis est.	pa. 214
	Adoratio triplex.	pag. 228	Crederet in Deum esse amantis.	pa. 214
	Adoratio Latriæ quibus exhibenda.	pag. 228	Credendum Deum esse unum in essentia, & trinum in personis.	pag. 215
	Adulatio.	pag. 234	Credendum Deum Patrem cum Filio & Spiritu sancto creasse ex nihilo cuncta, & eadem gubernare.	pa. 215
	Adulterium.	pag. 232	Cupiditas rei alienæ.	pag. 235
	Adulterij poena.	pag. 232	Cupiditas radix malorum omnium.	pag. 235
	Antichristi aduentus.	pag. 238		
	Appetitio quando errat.	pag. 234		
	Articulis fidei quomodo credendum.	pag. 214		
	Auauitia.	pag. 233		
	Auoritate propria nihil statuendum.	pag. 231		
			D	
	B		Decalogi explicatio.	pag. 227
	Baptismate spiritualiter nascimur.	pag. 222	Decimarum solutio.	pag. 230
	Baptismatis materia, & forma.	pag. 222	Deffensio sui ipsius quando licita.	pa. 231
	Beatitudo hominis quæ sit.	pag. 222	Denarius numerus vniuersitatis.	pag. 227
	Beatitudo consummata.	pag. 223	Derisio.	pa. 234
	Beatorum conditio.	pag. 241	Detractio.	pag. 234
	Benignitas.	pag. 235, 231	Deuotio.	pag. 234
	Blasphemia.	pag. 231	Deus intra omnia est non inclusus, extra omnia non ex clusus.	pag. 214
	Bona externa absolutè dici bona.	pag. 231	Deus uerè est, à quo res omnis habet quod est.	pa. 214
	Bonum triplex.	pag. 234	Deus sine quantitate magnus est, sine qualitate bonus.	pag. 214
			Deus secundum naturam indiscretus, secundum proprietates inconfusus.	pag. 214
			Deus essentia unus, personis est Trinus.	pag. 214
			Deus quo modo dicitur esse in caelis.	pa. 224
			Dei filius.	pa. 216
			Dei nomen.	pa. 224
			Dei regnum.	pa. 225
			Deus quomodo adorandus.	pa. 227
			Dei uoluntas.	pa. 225
			Diuinarum personarum attributa, & appropriata.	215
			Domini tum bonis, tum etiam discipulis quæ reuerentia debeat.	pa. 237
			Domini aduentus.	pa. 238
			Dotas gloriosi animi, & corporis.	pa. 240
			E	
			Ecclesie caput Christus.	pa. 219
			Ecclesia Christi corpus.	pa. 219
			Ecclesiam conuocatam esse uerbo.	pa. 221
			Ecclesie regnū partim in caelis est, partim in terris.	222
			Ecclesia Catholica quomodo sit una.	pa. 221
			Ecclesie corpus uiuificatum ab Spiritu sancto.	pa. 221
			Ecclesiam catholicam esse sub uno Pastore, & sub una Cathedra.	pa. 221
			Ecclesia cur dicatur Catholica.	pa. 221
			Ecclesie caput Christus.	pa. 222
			Ecclesia in quibus triumphet.	pa. 222
			Ecclesia cum quibus militet.	pa. 222
			Ecclesie membra quæ.	pa. 222
			Ecclesie consortio qui homines priuantur.	pa. 222
			Ecclesia malignantium ex quibus sit congregata.	pa. 222
			Ecclesie ceremonie, ac festa.	pa. 230
			Elia & Bnoc redarguent Antichristum.	pa. 238

Index.

Eucharistia.	pag. 223	Mansuetudo.	pa. 237
Extrema unctio.	pag. 223	Marie illesa uirginitas.	pa. 217
		Maria uirgo cur desponsata fuit Ioseph.	pag. 217
		Matrimonij institutio.	pa. 223
		Mendacium esse prohibitum.	pag. 234
		Messias.	pa. 215
		Misericordiæ opera corporalia.	pag. 220
		N	
		Nomen Dei.	pag. 224
		Naturæ lex.	pag. 227
		Nouæ legis cum ueteri collatio.	pa. 227
		O	
		Occisio cum uetatur, multa alia prohiberi.	pag. 231
		Occisio quando permittitur.	pag. 231
		Odiu.	pag. 231
		Opera misericordiæ corporalia.	pag. 220
		Oratio primum & præcipuum fidei opus, & quædam illius consummatio.	pa. 226
		Oratio Dominica quot petitiones contineat.	pa. 226
		Ordo sacer.	pa. 223
		Ordinum sacrorum gradus.	pag. 223
		P	
		Panis super substantialis.	pa. 225
		Parentes qui.	pag. 230
		Parentes in dilectionis gradibus obtinere proximum à Deo locum.	pa. 230
		Parentibus quæ debeantur.	pag. 230
		Parentibus quæ reuerentia debeat.	pa. 231
		Pater uelut alter Deus honoratur.	pa. 217
		Pater ab æterno generans.	pag. 213
		Patientia.	pag. 213
		Peccati initium superbia.	pag. 231
		Peccato à Christo disiungitur.	pag. 219
		Peccatorum remissio.	pag. 222
		Periurium.	pag. 229
		Pietas.	pag. 223
		Pœna malorum.	pag. 223
		Pœnitentia.	pag. 223
		Pœnitentiæ partes.	pa. 223
		Potestates esse à Deo.	pag. 231
		Præcepta decem efficere uniuersum quoddam.	pa. 227
		Præcepti finis.	pa. 237
		Præceptum primum quid contineat.	pag. 228
		Præcepto secundo prohibita.	pag. 228
		Præcepti tertij explicatio.	pa. 229
		Præceptum quartum primum obtinet locum in secunda tabula.	pa. 230
		Præcepto quinto quid uetetur.	pag. 231
		Præcepto sexto quæ prohibita.	pa. 232
		Præcepto septimo quæ prohibita.	pag. 232
		Præcepto octauo prohibita.	pag. 233
		Præcepto nono prohibita.	pag. 234
		Præcepto decimo prohibita.	pag. 235
		Præmium & pœna erunt in iudicio pro ratione uitæ antea factæ.	pag. 223
		Præmium bonorum.	pag. 223
		Proximus.	pag. 227
		Pseudoprophetæ surgent in iudicio.	pag. 239
		Purgatorium.	pag. 239

Index.

R	
Redemptio humani generis Trinitatis opus, cur Filio potissimum aptetur.	pag. 216
Religione tria sola sequenda sunt, Fides, Spes, Charitas.	pag. 213
Reliquis Sanctorum qui honores debeantur.	p. 228
Resitutio quorum fit.	pag. 233
Resurrectio omnium qualis futura.	pa. 239
Resurrectio Christi.	pag. 218
Resurrectione comprobavit Gentibus Christus se esse Deum.	pag. 218
Resurrectio carnis.	pag. 223
S	
Sabbati die quae fieri prohibita.	pa. 229
Sabbati in diem Dominicum commutatio.	pag. 229
Sabbati sanctificatio.	pa. 229
Sacramenta cur instituta in rebus externis.	pa. 223
Sacramentorum uis.	pag. 222
Seculi consummatio.	pag. 238
Seculi futuri innouatio.	pa. 238
Sanctorum communio.	pag. 222
Sanctis, & eorum imaginibus, reliquijs, & templis qui honores debeantur.	pag. 228
Septenarius numerus est perfectionis.	pag. 226
Septenarius numerus beattitudinis.	pa. 227
Septenarius uirtutis.	pag. 240
Signa quae apparebunt in aduentu Domini.	pa. 238
Spes uina quae.	pa. 237
Spes quorum fit.	pa. 213
Spes quibus fruatur.	pa. 213
Spiritus unus est in uniuerso corpore.	pa. 221
Spiritus quomodo membra uiuificet, & moderetur.	221
Spiritus sanctus aduocatus est, & consolator.	pa. 221
Spiritus sanctus unus.	pa. 221
Spiritu sancto inspirante loquuti sunt Sancti Dei omnes.	pag. 221
Spiritus supra naturam per gratiam in aeternum uiuere, per peccatum mori.	pag. 223
Suffragia ualere ijs qui sunt in Purgatorio.	p. 239
Superbia.	pa. 237
Superbia initium peccati.	pa. 231
Symboli Apostolici summa.	pa. 214
T	
Tabula prima quid contineatur.	pag. 227
Tabula secunda quid contineatur.	pag. 227
Tabulae duae Mosae legis.	pag. 227
Tarraconensi prouinciali constitutione statutum est, ut sex in compendium Christianae doctrinae redigerentur.	pag. 213
Temperantia.	pag. 235
Templis Sanctorum qui honores debeantur.	pa. 228
Ternarius numerus Diuinitatis.	pa. 227
Testimonium falsum.	pa. 233
Tolerantia iniuriarum.	pa. 231
Trinitatis opera esse indiscreta.	pag. 215
V	
Verbum ociosum.	pa. 234
Vindicta.	pa. 231
Virginitas Mariae.	pa. 217
Vita spiritalis corporali nititur.	pa. 233
Vita aeterna quae.	pag. 225
Vota.	pag. 229
Vota impia non esse facienda.	pag. 229

FINIS.

EPILOGVS CHRISTIANA-

205

NAE DOCTRINAE IVXTA DISPOSITIONEM Constitutionis incipientis [Saluti animarum] insertae in titulo de summa Trinitate & fide catholica: ualde uilis & necessarius cuilibet christiano.

Quem omnes pro speculo tenere debent.

PRIMA, SVNT HAEC QVAE unusquisq; scire tenetur.

Articuli fidei.
Oratio dominica.
Duo praecipua legis naturae.
Decem praecipua legis scripturae.
Duo praecipua legis gratiae.
Decem praecipua legis canonicae.
Septem sacramenta ecclesiae.

DEFINITIO ARTICVLI FIDEI.

Articulus fidei, est inuisibilis ueritas de Deo nos arctans ad credendum.

ISTI SVNT DVODECIM ARTICVLI fidei secundum. 12. Apostolos.

PETRVS. Credo in Deum patrem omnipotentem: creatorem caeli & terrae.
ANDRAEAS. Et in Iesum Christum filium eius unicum dominum nostrum.
IACOBVS MAIOR. Qui conceptus est de Spiritu sancto, natus ex Maria uirgine.
IOANNES. Passus sub Pontio Pilato, crucifixus, mortuus, & sepultus.
THOMAS. Descendit ad inferos, tertia die resurrexit a mortuis.
IACOBVS MINOR. Ascendit ad caelos, sedet ad dexteram Dei patris omnipotentis.
PHILIPPVS. Inde venturus est iudicare uiuos, & mortuos.
BARTHOLO. Credo in Spiritum sanctum.
MATTHAEVS. Sanctam ecclesiam catholicam, Sanctorum communionem.
SIMON. Remissionem peccatorum.
THADAEVS. Carnis resurrectionem.
MATHIAS. Et vitam aeternam. Amen.

Ista est oratio dominica quae continet in se septem petitiones.

1. Pater noster, qui es in caelis, sanctificetur nomen tuum.
2. Adueniat regnum tuum.
3. Fiat uoluntas tua, sicut in caelo, & in terra.

4. Panem nostrum quotidianum da nobis hodie.
5. Et dimitte nobis debita nostra, sicut & nos dimittimus debitoribus nostris.
6. Et ne nos inducas in tentationem.
7. Sed libera nos a malo. Amen.

ISTA SVNT DVO PRAECEPTA legis naturae.

Omnia quaecumque uultis ut faciant uobis homines: & uos ea facite illis. Quod tibi oderis fieri, alteri ne feceris aliquando.

ISTA SVNT X. PRAECEPTA legis scripturae.

1. Non habebis deos alienos coram me.
2. Non assumes nomen Dei in uanum.
3. Memento ut die sabbati sanctifices.
4. Honora patrem tuum & matrem tuam, ut sis longaeuus super terram.
5. Non occides.
6. Non moechaberis.
7. Non furtum facies.
8. Non dicas aduersus proximum tuum falsum testimonium.
9. Non concupisces rem proximi tui.
10. Non desiderabis uxorem eius.

ISTA SVNT DVO PRAECEPTA LEGIS GRATIAE.

1. Diliges dominum Deum tuum ex toto corde tuo, & ex tota anima tua, & ex tota uirtute tua, & ex omnibus uiribus tuis.
2. Diliges proximum tuum sicut te ipsum.

ISTA SVNT X. PRAECEPTA LEGIS canonicae.

1. Praeceptum de ieiunijs obseruandis.
2. De festis colendis.
3. De missis audiendis.
4. De decimis soluendis.
5. Quod omnis utriusque sexus, postquam

Dd quam

quam ad annos discretionis peruenerit confiteatur omnia peccata sua proprio sacerdoti.

6. Quod communicet semel in anno: saltem in Pascha.

7. Quod non comedat carnes certis diebus.

8. Quod in diebus ieiuniorum abstinere à quibusdam cibarijs.

9. De temporibus quibus interdictæ sunt nuptiæ.

10. Quod debirum coniugale non petatur certis diebus vel temporibus.

ISTI SVNT DIES IEIUNIORVM.

Tota quadragesima. SCILICET, à die cinerū vsque ad sabbatum sanctū: exceptis diebus dominicis.

Quatuor tempora anni. SCILICET, Vernalis in prima hebdomada quadragesimæ. Aestivale prima hebdomada post pentecostem.

Autūnale tertia hebdomada Septembris. Hyemale sabbato ante vigiliam natiuitatis domini.

Vigilia Natalis domini, Pentecostes,

Assumptionis beatæ Mariæ virginis, Omnium Apostolorum: preterquam Philippi & Iacobi: & sancti Ioannis Euangelistæ.

Natiuitas. S. Ioannis Baptistæ.

Sancti Laurentij.

Omnium sanctorum.

ISTI SVNT DIES FESTI colendi.

Natiuitas Domini nostri Iesu Christi.

Sancti Stephani prothomartyris.

Sancti Ioannis Euangelistæ.

Sanctorum Innocentium.

Circūcisionis Domini nostri Iesu Christi.

Epiphaniæ eiusdem.

Paschæ cū duobus diebus sequentibus.

Ascensionis Dñi nostri Iesu Christi.

Pentecostes cū duobus diebus sequentibus.

Solennitas corporis Christi.

Natiuitatis, Annūciationis, Assūptionis,

& Purificationis beatæ Mariæ virginis

Dei genitricis.

Natiuitas sancti Ioannis Baptistæ.

Duodecim apostolorum.

Sancti Laurentij martyris.

Sancæ Teclæ virginis & prothomartyris.

Dedicationis sancti Michaelis.

Sancti Francisci confessoris.

Solennitas omnium sanctorum.

Sancti Martini episcopi & confessoris.

Inventionis sanctæ Crucis.

Dies dominicales.

Festiuitates quas singuli Episcopi suis

episcopatibus vel diocesis laudauerunt.

ISTA SVNT FESTA MOBILIA.

Dominicæ septuagesimæ, sexagesimæ, 50. 40.

Dies Cinerum.

Dies sanctus Paschæ.

Ascensio Domini nostri Iesu Christi.

Pentecostes.

Solennitas Corporis Christi.

Initium Aduentus Domini.

ISTVD EST INITIVM AD- uentus Domini.

Prima dominica Aduentus Domini est ea quæ inter. 5. Kalen. Decēbris & 3. Nonas eiusdem contingit haberi.

Itē prima dominica Aduentus est ea quæ cadit propinquior festo sancti Andree Apostoli.

ISTVD EST INITIVM SEPTVAGESIMÆ.

A festo stellæ numerando per se lunam, Post quadragesimam dies t. bi septuagesima fiet.

Si cadit in lucem Domini suppone sequentem.

Bissexus quando fuerit superadditur vnus.

ISTE EST TERMINVS PASCHÆ.

Primo nonas martij vbi fit noua Luna require.

Tertia lux Domini proximū pascha fiet.

DIES IN QVIBVS EST AV- dicenda missa sunt.

Dies dominici: & dies solennes ab ecclesia constituti.

ISTIS DIEBVSVNT COMEDENDÆ CARNES.

Die

Diebus ieiuniorum.

Sexta feria & sabbato vbi est consuetudo, diebus ieiuniorum abstinentum est ab his cibarijs.

A carnibus generaliter.

Ab ovis regulariter.

A lactinijs in quadragesima.

In alijs ieiunijs teruetur coluetudo terræ.

ISTIS TEMPORIBVS SVNT interdite nuptiæ.

Ab aduentu vsq; ad Epiphaniam.

A septuagesima vsq; ad octavas paschæ.

A tribus diebus rogationum vsq; ad septimum diem post Pentecostem.

ISTIS DIEBVSVNT LICET exigere debitum coniugale.

Diebus festorum.

Diebus ieiuniorum.

Diebus procelisionum.

Tribus diebus ante iacram communio- nem ad manus.

Tempore pregnatus si est periculum abortus.

Tempore purificationis post partum.

Tempore menstrui naturalis.

ISTA SVNT 7. SACRAMENTA ecclesiæ.

1. Baptismus.

2. Confirmatio

3. Eucharistia.

4. Pœnitentia.

5. Extrema vnctio.

6. Ordo.

7. Matrimonium.

ISTA SVNT SACRAMEN- ta non reiteranda.

Baptismus.

Confirmatio.

Ordo sacer.

ISTA SVNT SACRAMENTA quæ possunt reiterari

Eucharistia.

Extrema vnctio.

Pœnitentia.

Matrimonium.

ISTI SVNT 7. ORDINES ecclesiæ.

1. Ouaris.

2. Lector.

3. Exorcista.

4. Accolitus.

5. Subdiaconus.

6. Diaconus.

7. Presbyter.

ISTAE SVNT 3. POENITEN- tiæ partes.

Cordis contritio. Oris confessio. Operis satisfactio.

ISTAE SVNT CONDITIO- nes confessionis.

Sit simplex, humilis cōfessio, pura, fidelis, Vera, frequens, nuda, discreta, libens, ve- recunda.

Integra, secreta, lachrimabilis, accelera- rata,

Fortis & accusans: sed sit parere parata

ISTI SVNT CASVS POENI- tentiales Papales.

Vendentes deferentes: vel transmittentes galeas vel naues: arma: ferrum: lignamina: seu victualia Sarracenis ad impug- nandum Christianos.

Exercentes gubernationem in nauibus pyratice Sarracenorum.

Impedentes auxilium vel consilium in dispendium terræ sanctæ.

Infecutores: persecutores aut captores cardinalium vel focius facientis: seu mā- dator: vel rata habens præmissa & consi- liū aut fauore præmissis præstis aut acce- ptator vel defensor cōmittētis præmissa.

Qui percusserit: ceperit vel banierit E- piscopū: vel hæc fieri mādauerit: aut fa- cta rata habuerit: vel focius fuerit faciē- tis: seu consiliū vel fauorem dederit aut facientem defensauerit.

Verberans clericum enormiter.

Excommunicatus à Papa nominatim.

Participans tali in crimine.

Excōmunicatus à delegato Papæ elapso anno latæ sententiæ.

Incēdiarius quicunq; denūciatus.

Effractor ecclesiæ vel loci religiosi de- nunciatus.

Falsificans literas Papales.

Vtens sciēter falsis bulis Papalibus.

Decoquens vel scidens corpus alicuius

Dd 2 de-

defuncti pro oſibus transferendis.
Inquiſitores hæreſis, odio, gratia, amore,
vel lucro contra iuſtitiam vel conſuetu-
dinem omittentes procedere cōtra ali-
quem.

Inquiſitores huiusmodi ſimili odio, gra-
tia, vel lucro contra iuſtitiam vel con-
ſcientiam alicui hæreſim imponentes.
Inquiſitores huiusmodi aliquid imponē-
tes per quod impedire habeat officium
inquiſitionis.

Qui occasione ſententiæ excommunicati-
onis, ſuſpenſionis & interdicti latæ dat
licentiam grauari eos qui tulerūt eam,
vel ſuos in perſonis vel rebus.

Cogentes celebrari in loco interdicto.
Euocantes excommunicatos vel inter-
dictos ad diuina officia.

Prohibentes ne tales admoniti exeant.
Excommunicati vel interdicti admoniti
non exeuntes quando celebrantur diuina
officia.

Religioſi abſq; licentiâ diœceſani, vel pro-
prii ſacerdotis aut illius vicarij ſolenni-
zantes matrimonia.

Religioſi abſq; licentiâ ſupraſcripta mi-
niſtrantes ſacramēta Eucharitiæ, vel ex-
tremæ vnctiōnis.

Religioſi abſoluentes excommunicatos
à canone vel à ſtatutis ſynodalibus in ca-
ſibus non concelſis.

Religioſi abſoluentes à pœna & à culpa
abſq; facultate apoſtolica.

Clerici & religioſi inducetes ad vouēdū
iurādū vel promittēdū de eligēdo apud
eos ſepulturā, vel iam electam mutando.

Cōmutatio voti hieroſolymitani.
Cōmutatio voti viſitationis liminum
Apoſtolorum Petri & Pauli.

Cōmutatio voti S. Iacobi in cōpoſtella.
Item reliqui caſus quos Papa ſibi refer-
uat ſpecialiter.

ISTI SVNT CASVS POE-
nitentiales episcopales.

Peccatum clerici per quod incurrerit
irregularitatem.

Incendiarj quicunq; non denunciati.
Effraſtores eccleſiarum vel aliorum lo-
corum religioſorum non denunciati.

Crimen pro quo indicenda eſſet ſolen-
nis pœnitentia.

Excommunicati ex cōmunicatione ma-
iori: exceptis ſupraſcriptis & alijs ad Pa-
pam pertinentibus.

Homicidæ voluntarij.

Faſſarij.

Violatores eccleſiaſtica immunitatis.

Violatores eccleſiaſtica libertatis.

Sacrilegi.

Cōmutatio votorum præterquā ſupra-
ſcriptorum.

Diſpenſatio incertorum.

Reliqui caſus quos ſibi referuant diuer-
ſi Episcopi in ſuis episcopatibus.

IN QVO CASV SIT INDICEN-
da ſolennis pœnitentia.

Pro crimine publico & vulgariſi mo-
per totam urbem, vel alium locum.

ISTA SVNT. 7. DONA SPIRI-
tus Sancti contra. 7. peccata mortalia.

Donum ſapientiæ, Contra luxuriam;

Donum intellectus, Contra gulam.

Donum conſilij, Contra auaritiā.

Donū fortitudinis, Contra accidiā.

Donum ſcientiæ, Contra iram.

Donum pietatis, Cōtra inuidiam.

Donum timoris, Contra ſuperbiam.

ISTA SVNT. 7. SPECIES
timoris.

Timor mundanus.

Timor humanus.

Timor naturalis.

Timor feruilis.

Timor initialis.

Timor filialis.

Timor reuerentialis.

ISTA SVNT QVAE SCIRE
debet quilibet clericus.

Legere comperenter.

Accentuare congruenter.

Et ſaltem lecta grammaticaliter intelli-
gere.

ISTA SVNT QVAE SCIRE
debet quilibet ſacerdos.

Materiam & formam qua cōſicitur cor-
pus Chriſti.

ISTA SVNT QVAE SCIRE TE-
netur quilibet curatus.

Formam

Formæ & materiam baptiſmi & extre-
mæ vnctiōnis.

Et alia quæ ad curam pertinent.

ISTA SVNT QVAE SCIRE
debet quilibet confessor.

Discernere inter lepram & lepram.

ISTA SVNT QVAE SCIRE
debet quilibet prædicator.

Proponere verbum Dei ad ædificatiōē.

ISTA SVNT QVAE SCIRE
tenetur quilibet Episcopus.

Soluere difficultates veteris & noui te-
ſtamenti, aut ſecum habere hæc ſcientē.

ISTA SVNT AD QVAE
tenentur perfecti.

Obedientia prompta.

Paupertas voluntaria.

Callitas integra.

ISTA SVNT PRINCIPALES
inimici hominis.

Dæmon. Mundus. Caro.

ISTA SVNT. 3. VIRTUTES
Theologiae.

Fides. Spes. Charitas

ISTA SVNT. 4. VIRTUTES
cardinales.

Prudentia.

Iuſtitia.

Fortitudo.

Temperantia.

ISTA SVNT DEFINITIO-
nes præmiſſorum.

Fides eſt perceptio in rarīs ſine eorū
cognitione.

Spes eſt virtus qua æternæ vitæ patiēter
præmiū expectamus.

Charitas eſt Dei, & proximi dilectio.

Prudentia eſt bonarum rerum atq; ma-
larum verarumq; diſcretio.

Iuſtitia eſt virtus ſingula ſecundum iuſti-
electionem æqua ratione diiudicans.

Fortitudo eſt cōſiderata periculorū ſuf-
ceptio & diuturna laborum perſeſſio.

Temperantia eſt rationis dominium in
libidinem & alios motus importunos.

ISTAE SVNT SEX PARTES,
iuſtitia.

Seueritas.

Veritas.

Liberalitas.

AEquitas.

Obedientia.

Benignitas.

ISTAE SVNT DEFINITIO-
nes præmiſſorum.

Seueritas eſt virtus debito ſupplicio co-
ercens iniuriam.

AEquitas eſt iuſtitia dulcore miſericor-
diæ rigorofa temperans.

Veritas eſt virtus per quam immutata ea
quæ ſunt aut fuerūt aut futura dicuntur.

Obedientia eſt virtus quæ legitima ſu-
periorum præcepta exequitur.

Liberalitas eſt virtus beneficiorum ero-
gatrix.

Benignitas eſt virtus ad benefacienda ex-
poſita ſua cūctos inuitans dulcedine.

ISTAE SVNT NOVE
ſpecies benignitatis.

Religio.

Innocentia.

Miſericordia.

Reuerentia.

Amicitia.

Pietas.

Humanitas.

Gratia.

Concordia.

ISTA SVNT DEFINITIO-
nes præmiſſorum.

Religio eſt virtus diuinitatis curam ge-
rens: caritoniāq; offerens.

Pietas eſt virtus per quam ſanguine cō-
iunctis & patriæ beneuolum officium &
diligens attribuitur cultus.

Innocentia eſt virtus omnem iniuriæ il-
lationem abhorrens.

Humanitas eſt virtus, qua miſerationis
affectu nos inuicem tenemur.

Miſericordia eſt virtus per quam ani-
mus ſuper calamitatem afflictorum mo-
uetur.

Gratia eſt virtus qua amicitiarū & offi-
ciorum alterius memoria remunerandi
voluntas continetur.

Reuerentia eſt virtus perſonis grauib;
vel aliqua dignitate ſeu prælatione ſu-
blimatis

blimatis debita honorificationis cultum exhibent.

Concordia est virtus conciuēs & compatriotas in eodē iure spontaneē vincens. Amicitia est bona voluntas erga aliquam personam causa illius tantum qui diligitur.

ISTAE SVNT 3. SPECIES
prudētie.

Prōvidētia.
Circūspectio.
Cautio.

ISTAE SVNT DEFINITIO-
nes præmissorum.

Prōvidētia est præsentium notitia & futurorū cognitio pertractans euentum. Circūspectio est negotij circumstantias diligenter examinare. Cautio est virtus per discretionem virtutū a vitijis impedimentis effugiens.

ISTAE SVNT SEX SPECIES
fortitudinis.

Magnanimitas.
Magnificētia.
Fiducia.
Securitas.
Patientia.
Constantia.

ISTAE SVNT DEFINITIONES
præmissorum.

Magnanimitas est difficultum rerū spontanea aggressio & rationalis. Magnificētia est difficultum atq; præclarorum operum consummatio. Fiducia est certa spes animi perducendi ad finem inchoatam rem. Securitas est incommoditates imminētes vel affines rei inchoatæ nō formidare. Patientia est iniuriarum atq; contumeliarum & omnis aduersitatis impetus æquanimiter portans. Constantia est stabilitas animi firmi in proposito perseverans.

ISTAE SVNT OCTO PARTES
Temperantiæ.

Modestia.
Verecundia.

Abstinētia.
Moderantia.
Honestas.
Parcitas.
Sobrietas.
Pudicitia.

ISTAE SVNT DEFINITIO-
nes præmissorum.

Modestia est virtus, quæ facit cultum & motū & omnem nostram occupationē ultra defectū & citra excessum sistere. Verecundia est in gestu & verbo honestatem seruare. Abstinētia est statutum tempus cibandi non præuenire. Moderantia est nimium ciborum appetitum rationis imperio reuocare. Honestas est nec lautiores cibos quærere nec apparatus operam dare. Parcitas est mensurā refectiois non excedere. Sobrietas est in potu excessū cohæbere. Pudicitia est rationis moderamine pecculantiā domare.

ISTA EST RADIX OMNIUM
malorum, Superbia.

Superbia est animi tumor quo deus cōtēnitur: proximus despicitur: & proprio appetitui supra rationē obtemperatur.

ISTAE SVNT SEPTEM SPE-
cies Superbiæ.

Inanis gloria.
Ira.
Inuidia.
Auaritia.
Accidia.
Gula.
Luxuria.

ISTAE SVNT DEFINITIONES
præmissorum.

Inanis gloria est inordinatus animi motus quo quis propriam desiderat excellentiam vt alios honore præcellat. Ira est subita animi tempestas qua quis moxnetur versus aliquem. Inuidia est dolor animi ex aliena prosperitate renascens animum torquens.

Auaritia est pestis animi circa diuitias. Accidia est animi torpor quo quis timet bonum inchoare aut inchoatū consummare. Gula est cibi potusq; superfluus vsus. Luxuria est incontinentia corporis ex pruritu libidinis nascens.

ISTAE SVNT 10. SPECIES
inanis gloriæ.

Elatio. Arrogantia.
Insolentia. Ambitio.
Contentio. Contemptus.
Contumacia. Præsumptio.
Inobediētia. Irreuerentia.

ISTAE SVNT DEFINITIO-
nes præmissorum.

Elatio est tumor animi quo quis nō vult pati superiorem vel parem. Arrogantia est tumor quo quis mouetur ad iactandum se habere quod nō habet. Insolentia est extra cōmunem vsus hominū quasi cæteris de peccatis verba sancta gestus habitusq; significare. Ambitio est desiderium honoris. Contentio est impugnatio veritatis per fiduciam clamoris. Cōtemptus est quod quis honorare tenetur tanquam velle negligere. Contumacia est auctoritati maioris ex contemptu non obedire. Præsumptio est quod aliorum est sibi ascribere. Inobediētia est suis maioribus nolle obedire. Irreuerentia est debitā reuerentiam suis maioribus non præstare.

ISTAE SVNT VNDECIM
species iræ.

Odiū. Discordia.
Rixa. Iniuria.
Impatientia. Contumelia.
Proteruitas. Malitia.
Nequitia. Malignitas.
Furor.

ISTAE SVNT DEFINITIO-
nes præmissorum.

Odiū est inueteratus rancor animi.

Discordia est aliquorum dissentio quos amoris vinculum colligauit. Rixa est animi motus in discordia. Iniuria est dicto vel facto iniuste gerere. Impatientia est animi motum impetuosum non refrenare. Contumelia est illatio conuictorum. Proteruitas est subitaneo motu verbis perire. Malitia est qua quis alicui damnum molitur. Nequitia est cum quis audet quod non potest. Malignitas est mala voluntas ad malum cum mala non potest. Furor est inueterata animi tempestas in rationem profuseas.

ISTAE SVNT SEX SPECIES
Inuidiæ.

Detractio.
Sulurratio.
Deprauatio.
Inuidētia.
Plausus in aduersis proximi.
Dolor in prosperis proximi.

ISTAE SVNT DEFINITIO-
nes præmissorum.

Detractio est bonam famam alterius denigrare. Sulurratio est inter amicos discordiam seminare. Deprauatio est bona alterius pervertere. Inuidētia est prosperos auctius alterius nolle videre. Plausus est in aduersis proximi gaudere. Dolor in prosperis est de bono proximi contristari.

ISTAE SVNT 5. SPECIES
Auaritiæ.

Simonia.
Viura.
Latrocinium.
Furtum.
Rapina.

ISTAE SVNT DEFINITIO-
nes præmissorum.

Simonia est itudiosa voluntas vendendi vel emēdi aliquid ipirituale vel ipirituali annexum.

Viura.

Vsura est emolumentum quodcumq; for-
ti accedens.

Latrocinium est violenta vsurpatione rei
alienæ inuito domino.

Furtum est latens cōtractatio rei alienæ
inuito domino.

Rapina est violenta prædatio rei alienæ.

ISTAE SVNT .S. SPECIES
Accidie.

Defidia. Pigritia.
Pusillanimitas. Negligentia.
Improuidentia. Incircumspectio.
Tepiditas.
Ignauia.

ISTAE SVNT DEFINITIO-
nes præmissorum.

Defidia est segnities qua quis bonū age-
re formidat.

Pigritia est inertia qua quis bonū con-
summare fastidit.

Pusillanimitas est animi anxietas qua
quis timet aggredi magna.

Negligentia est animi torpor quo quis ni-
mis negligens est ad exequendum illud
quod debet exequi.

Improuidentia est mentis obtenebratio
qua quis nimis pauidus est circa aliqua
futura consideranda.

Incircumspectio est negotij circumstāti-
as negligenter examinare.

Tepiditas est remisse circa bene agenda
se habere.

Ignauia est ad bonum non assurgere fer-
uenter.

ISTA SVNT .S. SPECIES
Gulae.

Gulofitas.
Ebrietas.
Immodestia.
Inuercundia.
Vaniloquium.
Immoderantia.
Inabstinentia.
Inhonestas.

ISTAE SVNT DEFINITIO-
nes præmissorum.

Gulofitas est excessus in cibo.
Ebrietas est excessus in potu.

Immodestia est corporis ornatus, & va-
næ supellectilis vsus immoderatus.

Inuercundia est foeda & turpia verba
proferre.

Vaniloquium est in superflua & vitiosa
verba exire.

Immoderantia est nimio appetitui ciborū
inherere.

Inabstinentia est tempus cibandi præue-
nire.

Inhonestas est lautiora fercula quaerere
& eis attentius operam dare.

ISTAE SVNT SEX SPECIES
Luxuriae.

Fornicatio simplex.
Adulterium.
Defloratio seu stuprum.
Incestus.
Impudicitia.
Peccatum contra naturam.

ISTAE SVNT DEFINITIO-
nes præmissorum.

Fornicatio est carnale commercium præ-
ter legitimum coitum citra adulterium.

Adulterium est violatio alterius thori.

Defloratio seu stuprum est virginis cor-
ruptio.

Incestus est consanguinitate vel affinita-
te coniunctam seu religiosam cognos-
cere.

Impudicitia est exterioribus signis lu-
xuriam demonstrare.

Peccatum contra naturam est seminis
effusio extra locum ad hoc ordinatum.

ISTAE SVNT .7. VIRTUTES
*contra septem peccata
mortalia.*

Humilitas, contra Superbiā.
Patientia, contra Iram.
Amor proximi, contra Inuidiam,
Largitas, contra Auaritiam.
Diligentiam, contra Accidiam.
Abstinentia, contra Gulam.
Castitas, contra Luxuriam.

ISTA SVNT .7. VERBA QVAE
dominus noster Iesus Christus dixit in
cruce contra septem peccata
mortalia.

Pate.

Pater ignosce illis: quia nesciunt quid fa-
ciunt: contra Iram.

Hodie mecum eris in Paradiso: contra
Inuidiā.

Mulier ecce filius tuus. Deinde dixit dis-
cipulo, Ecce mater tua: cōtra Accidiam.

Hely hely lamazabatani: cōtra superbiā.
Sicut: contra Gulam.

Consummatum est: contra Luxuriam.
Pater in manus tuas cōmendo spiritum
meum: contra Auaritiam.

ISTA SVNT .7. OPERA
*miserordiae secundum
corpus.*

Esurientes pascere.
Sistentes potare.
Nudos vestire.
Peregrinos hospitari.
Infirmos visitare.
Incarceratos redimere.
Mortuos sepelire.

ISTA SVNT SEPTEM OPERA
*miserordiae secundum
animam.*

Bonum consilium potentibus dare.
Ignorantes docere.
Tristes consolari.
Peccatores corrigere.
Offensas remittere.
Infirmos corporis & animæ patere
ferre.
Pro amicis & inimicis, & omnibus fide-
libus viuis & defunctis orare.

ISTI SVNT QVINQVE SEN-
sus corporis.

Visus.
Auditus.
Gustus.
Odoratus.
Tactus.

ISTI SVNT QVINQVE SEN-
sus spirituales.

Præceptio.
Cogitatio.
Conscientia.
Animositas. Subtilitas.

ISTAE SVNT .3. POTENTIAE
animæ.

Intellectus.
Voluntas.
Memoria.

ISTAE SVNT .4. PASSIONES
animæ.

Gaudium & Dolor, de presenti.
Spes & Timor, de futuro.

ISTAE SVNT SEPTEM AETA-
tes hominis.

Infantia.
Pueritia.
Adolescentia.
Iuuentus.
Virilitas.
Senectus.
Decrepitas.

ISTAE SVNT DEFINITIONES
præmissorum.

Infantia est à natiuitate vsq; ad .7. annos.
Pueritia est ab inde vsq; ad .14. annos.

Adolescentia est ab inde vsq; ad .21. annos.
Iuuentus est ab inde vsq; ad .28. an-
num.

Virilitas est ab inde vsq; ad .40. annum.
Senectus est ab inde vsq; ad .70. annum.

Decrepitas est ab inde vsq; ad finem.

ISTAE SVNT SEX AETATES
mundi.

Ab ADAM vsq; ad NOE.
A NOE vsq; ad ABRAHAM.
Ab ABRAHAM vsq; ad DAVID.
A DAVID vsq; ad transmigrationem Ba-
bylonis.
A transmigratione Babylonis vsq; ad
Christum.
A Christo vsq; ad finem mundi.

ISTAE SVNT DVAE VITAE.

Vita actiua.
Vita contemplatiua.

ISTI SVNT .3. STATVS
ecclesiae.

Virginum.
Continentium.
Coniugatorum.

ISTA

ISTA SVNT OCTO GENERA HO-
minum consequentium beatitudinem eternam.

Pauperes spiritu: quoniam ipsorum est
regnum caelorum.

Mites: quoniam ipsi possidebunt terram.

Lugentes pro peccatis: quoniam ipsi co-
solabuntur.

Esiurientes & sitiennes iustitiam: quonia
ipsi saturabuntur.

Misericordes: quoniam ipsi misericordia
consequuntur.

Mundi corde: quoniam ipsi Deum vide-
bunt.

Pacifici: quoniam filij Dei vocabuntur.

Persecutionem patientes propter iusti-
tiam: quoniam ipsorum est regnum cae-
lorum.

ISTI SVNT. 7. PLANCTVS
spirituales.

Flere amissionem temporis.

Flere vicam male correctam.

Flere propter proximi compansionem.

Flere propter peccati commissioem.

Flere propter gratiae optationem.

Flere propter gloriae praemiationem.

ISTA SVNT. 5. QVAE FACIUNT
seruum Christi.

Asperitas poenitentiae.

Puritas conscientiae.

Præclaritas sapientiae.

AEquitas iustitiae.

Largitas misericordiae.

ISTA SVNT QVAE HABERE
debet unusquisque versus Deum.

Dilectio pura.

Obedientia vera.

Perseuerantia continua.

ISTA SVNT. 4. QVAE DE-
bet habere quilibet erga seipsum.

Intentio iusta.

Cogitatio sancta.

Verbum bonum.

Opus perfectum.

ISTA QVATVOR DEBET
habere qui libet erga
proximum.

Subuentio charitatiua.

Correctio discreta.

Relaxatio voluntaria.

Supportatio compasiua.

ISTI SVNT. 4. QVIBVS
Deus miseretur.

Lugentibus sua peccata.

Timentibus Dei iudicia.

Remittentibus proximis iniurias.

Perseuerantibus in poenitentia.

ISTI SVNT. 4. QVOS DEVS
non relinquit.

Viuentes in innocentia.

Dolentes in poenitentia.

Studentes in sapientia.

Sustinentes in patientia.

ISTI SVNT. 12. FRVCTVS
spiritus sancti.

Charitas.

Pax.

Longanimitas.

Benignitas.

Manuetudo.

Fides.

Modestia.

Continentia.

Castitas.

Gaudium.

Patientia.

Bonitas.

ISTI SVNT. 12. AFFECTVS
spiritus sancti.

Perfectionis.

Vnionis.

Operis.

Dilectionis.

Mutuae adhaesiois.

Contristationis.

Extasis.

Liquefactionis.

Feruoris.

Languoris.

Perseuerantiae.

Gaudij & exultationis.

ISTA SVNT. 3. PERSONAE
diuinae.

Pater, Filius, Spiritus Sanctus.

ISTA SVNT DIGNITA-
tes diuinae.

Potentia, Sapientia, Bonitas.
ISTA SVNT

ISTA SVNT NOVEM COMMV-
nitates, sive proprietates Dei.

Bonitas.

AEternitas.

Sapientia.

Virtus.

Gloria.

Magnitudo.

Potestas.

Voluntas.

Veritas.

ISTI SVNT NOVEM ORDINES
Angelorum.

Seraphin:

Cherubin:

Throni:

Dominationes:

Principatus:

Potestates:

Virtutes:

Archangeli:

Angeli:

charitatiui.

scientifici.

fortes.

dominatores.

principantes.

potentes.

virtuosi.

secretarij.

annunciantes.

ISTI SVNT TRES PRINCI-
pes Angelorum.

Michael,

Gabriel,

Raphael.

ISTI SVNT. 3. PRINCIPES
beatorum.

Adam,

Moyse,

Petrus.

ISTA SVNT. 7. REMVNERA-
tiones beatorum.

Regnum.

Consolatio.

Misericordia.

Filiatio diuina.

Possessio.

Saturatio.

Visio.

ISTA SVNT SEX GLORIAE
speciales corporis glorificati.

Pulchritudo.

Fortitudo.

Voluptas.

Velocitas.

Libertas.

Sanitas.

ISTA SVNT. 7. GLORIAE
speciales anime glori-
ficatae.

Sapientia.

Concordia.

Potestas.

Gaudium.

Amicitia.

Honor.

Securitas.

ISTA SVNT GLORIAE PRIN-
cipales corporis glorificati.

Dulcedo, Suauitas, AEterna lux.

ISTA SVNT PRINCIPALES
gloriae anime glori-
ficatae.

AEternitas.

Amor.

Cantus.

Visio.

Splendor.

Fragrantia.

ISTA SVNT PRINCIPALES
dotes corporis glorificati.

Claritas.

Subtilitas.

Agilitas.

Impassibilitas.

ISTA SVNT PRINCIPALE
dotes anime glori-
ficatae.

AEterna tentio.

Clara visio.

Amorosa fruitio.

ISTA SVNT. 3. QVIBVS DEBEN-
tur laureolae in Paradiso.

Virginibus.

Doctoribus.

Martyribus.

ISTA SVNT. 7. CONTEM-
plationes vitae eterne.

Videre essentiam diuinam.

Humanitatem Christi.

Vnionem verbi cum carne.

Videre naturam angelicam.

Videre confessorum sanctorum.

Videre seipsum glorificatum corpore.

Videre animam propriam beatificam.

ISTA SVNT QVINDECIM
admirationes gaudiorum.

O gloria.

O ingens.

O altitudo.

O sanitas.

O claritudo.

O ineffabilitas.

O celsitudo.

O maiestas.

O gratia.

O decus.

O dulcedo.

O magnificentia.

O beatitudo.

O sublimitas.

O magnitudo.

ISTA SVNT SEPTEM MI-
seriae corporis dam-
nati.

Turpitude

216. Doctrinæ christianæ vetus Epilo.

Turpitude.	Ponderositas.	Cæcitas.
Imbecillitas.	Seruitus.	Odium.
Infirmitas.	Anxietas.	Obscuritas.
Vitæ breuitas.		Fletus.
ISTAE SVNT SEPTEM MISERIAE		Fætor.
<i>animæ damnatæ.</i>		Stridor dentium.
Insipientia.	Inimicitia.	Amaritudo.
Discordia.	Dedecus.	AEternus ignis.
Impotentia.	Timor.	Perpetua maledictio.
Tristitia.		Ab his malis Domine Iesu Christe per
ISTAE SVNT DECEM POE-		tua misericordiam libera nos.
<i>næ damnatorum.</i>		Amen.
Desperatio.		

FINIS COMPENDII.

INDEX RERVM MEMORABILIVM IN HOC CONSTITUTIONUM VOLUMINE CONTENTARUM.

Abbatibus, Priores, & Prælati Collegiarum Ecclesiarum per Episcopos, in quorum diocesi existunt, cogendi sunt ad concilium provinciale. c. Cum aliqui. De constitut. pag. 3	Clerici alienæ provincie in Tarraconensi provincia prohibentur. c. Statuimus. De religiosis domibus, vt epif. pag. 99
Abbatibus, Priores, & Prælati iurisdictionem habentes, nisi vocati venerint ad concilium, comodis priuatur constitutionum ibi editarum: nisi iusto impedimento excusentur. c. Cum aliqui. De constitutionibus. pag. 3	Appellantibus iudices diem certum assignare debet ad recipiendum Apostolos, & assignato, tradere. c. Insuper. De Appellat. pag. 45
Abbatibus, Priores, & Prælati Collegiarum Ecclesiarum nisi vocati ad concilium provinciale venerint, nec excusationem miserint, priuantur comodis constitutionum editarum, & edendarum: donec ipsi Tarraconem, venerint, & satisfecerint. c. Quamuis. De constitut. pag. 6	Appellantibus non sunt tradendi minis prolixi Apostoli. c. Abutum. De Appellat. pag. 45
Ab intestato Prælato mortuo, eligendi duo viri, si non sunt de consuetudine deputati: qui de illius bonis inuentarium conscribant. c. cum non sine. De successio. ab intestato. comemorat. c. hæc huius. 12. q. 2. pag. 91	Apostata, nisi infra mensem ad claustrum redierint, excommunicati nuntiantur. c. Statuimus. De regularibus et tran. pag. 97
Ab intestato mortuorum Prælatorum bona, si per administratores fuerint occultata, excommunicantur. c. Cum non sine. De successio. pag. 91	Archidiaconi, quorum visitandi ius est, formam extrauagantis Benedicti. 12. VAS ELECTIO-NIS, De censibus, seruare debent. c. Item, quia in nostro. pag. 206
Abfoluentes excommunicatos cum parti satisfactum non fuerit, parti satisfacere obligantur. c. Querelis. De sen. exco. pag. 173	Archiepiscopo assistere debent Episcopi, cæteri que Prælati inferiores pro tuenda ecclesiastica libertate. c. Clemens. De maiestate & obed. pag. 27
Abolutio ad cautelam non conceditur excommunicatis in vim sacrorum conciliorum provincialium Tarraconensium. De inuasor. c. Naturals. De senten. excom. pag. 171	Archiepiscopo Tarraconensi licet auctoritate apostolica in Clericos iuxta canonicas sanctiones animaduertere, qui Clericos in iudicium seculare trahunt. c. Urbanus. De foro. pag. 37
Abolutio excommunicatorum in vim sacrorum conciliorum est cuiuslibet Episcopo in sua Diocesi seruata. c. Item cum quidam. De sent. exco. pag. 151	Archiepiscopus Tarraconensis iure legati nati in provincia Cruce sibi prælata incedit. c. Innocent. De Auct. & vsu Pallii. pag. 13
Aboluere se mutuo possunt Presbyteri in minoribus excommunicationis sententia. c. Item sacro. De sent. excom. non est confirmatus per. Cle. pp. pag. 153	Archiepiscopus Tarraconensium. & eius Suffraganei dispensant cum eorundem subditis auctoritate apostolica in crimine irregularitatis. c. Innocentius. De cohab. cler. & mul. pag. 54
Aduocatus pauperum causis viduarum & pauperum patrocinari debet: modo constet paupertas per compendiarum informationem. c. Super egenum. De postulando. pag. 35	Archiepiscopus Tarraconensium. debet per totam provinciam obseruare, & obseruari cogere constitutiones De Inuasor. & subditi Suffraganeis parere. c. Ad reprimendam. De sent. excommunicat. pag. 161
Alienantes res, & iura ecclesie generaliter, vel particulariter, vel extra curias regias, sunt ipso facto excommunicati, & Capitula, Conuentus, & Collegia ecclesiarum & monasteriorum suspenduntur à diuinis. c. Exactiones. De rebus. eccles. pag. 80	Archiepiscopus Tarraconensium. & eius Officialis procedere potest contra subditos Suffraganeorum iuxta constitutiones provinciales De Inuasoribus: & impediens excommunicantur. c. Quoniam aliqui. De sent. exc. pag. 174
Alienari prohibentur ecclesie bona sub titulo commendæ. c. Excradæ. De rebus. eccles. pag. 80	Archiepiscopo Toletano intra provinciam Tarraconensem nec Crucem ante se ferri iubere, nec pallio uti, nec indulgentias concedere licet, sub pena excommunicationis: & tunc cessandum à diuinis. c. Sacro. De aut. & vsu. pag. 13
Alienationes rerum ecclesie fieri prohibentur, de quibus constitutiones confirmantur. c. Rerum. De rebus. pag. 81	Archipresbyteratus non est conferendus ad tempus sub pensione. c. Cum Archipresbyteratus. De officio Archip. pag. 21
Altaria noua ædificare, vel iurisdictionem exercere	Auditores piarum causarum in suis curiis librum testamentorum habere debent, quo describantur testameta eorum, qui bona aliqua ad pios vsus reliquerint,

*

Index

- querint, videlicet principium, nomem testantis notarius, annus, & dies. c. Quoniã, de test. pag. 90
- A**uditors piarum causarum ante piã causã adimpletã, non possunt definitiones facere, & factã sunt irritã, & ipsi excommunicati. c. Quoniã, De testamen. B pag. 90
- B**aptizandi sunt infantes à Iudaismo conuerforũ infra octo dies à die natiuitatis eorum: & ad id per censuras ecclesiasticas compellendi. c. Inaudita. De baptismo. ead. pag. 113
- B**aptizãdo infantes, nõ in fontibus submergi, sed tantum eos balneari, & à patris teneri oportet. c. Euitantes. De baptis. pag. 113
- B**aptismus non est tradendus statim Sarracenis captiuis illud petentibus, sed differendũ per aliquot dies, vt exploretur an verè vel fictè petatur. c. Quia intelleximus. De batif. pag. 113
- B**aptismus non est conferendus in priuatis ædibus. c. Sicut. De celebrat. miss. pag. 112
- B**eneficia plura contra prohibitionem concilii generalis obtinẽtes, puniuntur iuxta decreta. c. Quoniã, De præbend. pag. 68
- B**eneficiati per subtractionem beneficiorũ ad presbyteratũ ascendere, & suis ecclesiis seruire cogendi. c. Adiciamus. De cler. non refid. pag. 65
- B**eneficiorum fructus per triennium conceduntur clericis grammaticã studentibus: quibus, si segniter studuerint, suspenduntur. c. Statuimus. De æta. & Bequalitate. pag. 15
- B**eneficium datur propter seruitium. c. Quoniã, De cle. non residentibus. pag. 65
- B**eneficium ecclesiasticum sine auctoritate Ordinarii non est ordinandum, nisi dos assignetur. c. Quã magna. De Institutioni. pag. 73
- B**eneficium obtinens minus canonicã, excõmunicatur. c. Cõstitutionem. De lure Patro. pag. 102
- B**eneficium secundum obtinens, si primo non renũciat, excommunicatur. c. Quoniã, De præbend. pag. 68
- B**laspheantes per caput, ventrem & alia membra Dei, & beatã virginis Mariã, ac sanctorum, canonicè puniuntur, & Decretalis, de Maledicis, obseruari mandatur. c. Ad detestandum. De maledicis. pag. 138
- B**ona Prælatorum defunctorum; quibus testari est indultum, ablata, infra mensem à die requisitionis restituenda, sub pœna excommunicationis. c. Sanè. De testam. pag. 88
- B**reuaria habere debent in sacris constituti, & per Ordinarios ab id compellendi: quorum etiam arbitrio puniuntur. c. Ne diuinã. De celebr. pag. 112
- C**
- C**appã, & almucia, quæ & quales, quibusq; temporibus deferendæ pro cuiusq; dignitate, & quam cõtrafacientes pœnã incurrant. c. Statuimus. De maiorit. & obed. pag. 29
- C**appati nigris cappis à festo Omnium sanctorum vsq; ad Pascha Archiep. Epif. & Canonicis cathedralium & collegiarũ ecclesiarũ intra ecclesias, & claustra nisi incedant suo loco in choro & processionibus priuantur. c. Statuimus priuantur. c. Statuimus. De maiorit. & obed. pag. 28
- C**appellã Archiepiscopus & Episcopi in adeptione dignitatis conficere, aut pro eo pignus deponere debent: facultate Capitulo concessã faciendi, nisi infra annũ adimplerint. c. Licet. De præb. pag. 27
- C**apellam, aut pretiũ vel æquiualeus locale depõnere debent Episcopi, nec remitti per capitulum pœna potest in cõstitutione adiectã. c. Decet. De præbendis. pag. 71
- C**apellam integram pulchri panni & nobilis, valoris centum florenorum, sub obligatione honorũ Archiepiscopus, & Episcopi ecclesiã in morte relinquere debent. c. Cum ad honorem. De præbendis. pag. 70
- C**apellam integram de panno serico vel de auro Episcopi in prouincia Tarraconesi in sua ecclesia, infra triennium, valoris vt minimum trecentorũ florenorum facere tenentur. c. Cum ex officio. De præb. pag. 71
- C**apellanas Canonicis nõ possunt conferre, quas ab Episcopo sunt adepti. c. Intelleximus. De institutionibus. pag. 73
- C**apibreuia per ecclesiasticos infra sex menses à die adeptæ possessionis sunt cõficienda. c. Quia. De rebus eccles. pag. 77
- C**apitulis ad prouinciale concilium ex suo collegio tantum procuratores eligere licet. c. Antiquam. De conslit. pag. 7
- C**apti nõ relaxandi, nisi parti satisfactũ sit, idq; absolute obtenta. c. In eccles. De sent. excõ. pag. 209
- C**aptum detinens notoriè Clericum, monachũ etc. si requisitus liberare noluerit, in eũ absq; alia informatione proceditur in vim sacrorum conciliorum. c. Iustum. De senten. excom. pag. 176
- C**aptũ si quis detineat nõ notoriè clericũ, recipitur informatio, ex qua si constat Clericum esse, iuxta formã proceditur Decretalis. S I I V D E X L A I C V S vt in notoriè clerico. c. Iustum. De sent. excom. pag. 176
- C**anonias duas quis obtinere non potest requirẽtes personalem residentiam. c. Statuimus. De præb. pag. 70
- C**anonicam portionem recipiunt missi ab Episcopo, vel Capitulo coniunctum vel diuisum. c. Licet. De cler. non refid. pag. 67
- C**anonicis & presbyteri de Capitulo per annum canonicat

Index

- nonicatus, aut præbendæ possessionem adepti, nisi promoueatũ infra annum ad subdiaconatũ, priuantur canonica, præbendis, reliquiq; canonicatus beneficiis. c. cum nudius. De æta. pag. 17
- C**anonicis & presbyteri de Capitulo à festo Omnium sanctorũ vsq; ad pascha in diuinarũ horarũ celebratione almucis in scapulas extensis nisi vtatur, distributionibus quotidianis priuatur. c. Vt decet. De maior. & obed. pag. 28
- C**anonicis & presbyteris de Capitulo non promotis infra annũ iuxta formã, dispensatione nõ ostensa, suspensi sunt, & qui postea fructus suorũ beneficiorum ministrauerint eo ipso sunt excõmunicati. c. Cum per constit. De æta. pag. 18
- C**anonicus aut clericus missus ab Episcopo, vel Capitulo pro negotiis, portionem canonicam recipit. c. Canonicus. De cler. non refid. pag. 67
- C**anonicus ecclesiã cathedralis, legitimæ ætatis, infra annum à die adeptæ possessionis pacificæ nisi promoueatũ, saltem ad subdiaconatum, si desit iustum impedimẽtum, eo ipso Canonica priuatur. c. Grandia. De æta. pag. 18
- C**anonicis & presbyter de Capitulo cathedralis, vel collegiatæ ecclesiã missus item pro negotiis, portionem canonicã recipit. c. In super. De cle. pag. 67
- C**arcere & detentione digno crimine, potest procedi ad capturam & excõmunicationem, sed captis delinquentibus interdictum relaxatur. c. Cum in ecclesia De sent. excom. pag. 209
- C**ausæ in vim sacrorum cõciliorum de Inualoribus, delegari non debent, sed per proprios Prælatos seu Officiales tractari. c. Pia. De sent. excõ. pag. 163
- C**ensualium veditioes permittuntur, dũ tamen vsuræ decimam partem principalis pretii non excedat: & est nota apostolica. c. Nicolaus. De emptio. & vend. pag. 82
- C**essandũ non est à diuinis in loco vbi restitutio rapinæ facta est ex. 10. dubio. pag. 167
- C**essandũ non est à diuinis quãdo excõmunicatus in vim sacrorum cõciliorum captus est sine fraude, nec aufugere potest. ex. 11. dubio. pag. 167
- C**essatio à diuinis propter excõmunicatos in vim sacrorum conciliorũ de Inualoribus, fit iuxta formã constitutionis, A L M A M A T E R. c. Item cum. de sent. excom. pag. 158
- C**essatio à diuinis tunc debet fieri in loco, quãdo per Episcopum, vel eius Officialem, seu vicegerentem est indicta: ex. 6. dubio. pag. 166
- C**hrismatis oleum infirmorum & cathecuminorũ singulis annis accipiendum à cathedrali ecclesia. c. Sacramentum. De extre. vnct. pag. 19
- C**lementina de Iudæis obseruari mandatur. c. Zelus De Iudæis. c. cedit in opprobrium. pag. 135
- C**lerici ecclesias, altaria, vestimenta, & ornamenta munda habere debet, & corporalia lauare, & ipsi hostias facere, sub pœna. 20. solidorum. c. Vt per corporalem. De culto. pag. 115
- C**lerici alienæ diocesis, & extraneæ nationis ad missarum solennia, curamue animarum absq; literis sui Prælati, & diligẽti adhibita informatione, nõ admittendi. c. Clerici. De cler. peregr. pag. 205
- C**lerici alienæ diocesis & peregrini ad priuatas missas sine literis testimonialibus & examine nõ admittendi. c. Clerici. De cle. peregr. pag. 205
- C**lerici ad personalem residentiam in suis ecclesiis cogendi sunt, nisi studiorum causa. c. Et vt prædicta. De cler. non refid. pag. 66
- C**lerici in parochialibus ecclesiis & portionarũ nõ residentes, & portionibus & distributionibus quotidianis priuantur. c. Adiciamus. De cle. nõ refid. pag. 65
- C**lericis in sacris ordinibus constitutis vestes lugubres deferre prohibetur, nisi ob mortem patris, matris, fratris, sororis, aut dñi, idq; tantũ per duos menses. c. Nullus. De vita & hon. cler. pag. 47
- C**lerici negotiatores, vel illicitè mutuantes, merces amittunt. c. Clerici. Ne cler. vel mon. pag. 122
- C**lerici nocentes ita seuerè puniendi à suis superioribus, vt prætextu impunitatis titulũ clericale nõ allegent. c. Prima tonsura De æta. pag. 16
- C**lerici peregrini familiares magnatum, absq; licẽtia & examine admitti posse ad missarum celebrationem. c. Clerici. De cler. peregr. pag. 205
- C**lericis pro exequiis triennialibus, vel annualibus mortuorum, & benedictionibus nubentium pecuniã exigere prohibetur. c. Sicut. De simo p. 126
- C**lerici sanguinis sententiam dictare, proferre, vel interesse nõ possunt: & si beneficiati fuerint, à perceptione beneficiorum suspenduntur, si beneficiati non fuerint, ab ingressu ecclesiã. c. Sen. Ne cle vel Mon. c. refert principũ, c. sententiam ex. nec clerici vel mo. & addit pœnam ibi, & infra pa. 121
- C**lerici sub penus colore plus vini, olei, frumẽti, vel annonæ quã in eorũ domibus sit necesse, emẽtes, vt superflũ vendat carius, puniuntur. c. Auaritiã. Ne cler. vel mon. pag. 122
- C**lerici vel beneficiati, vel curam animarum habentes, studere cogedi per Episcopum, vel Archidiaconũ, quo ad latinè loqui sciant, per subtractionem beneficiorum. c. Statuimus. De æta. pag. 15
- C**lericis ad sonũ rixæ exire, ibiq; adesse prohibetur. sub pœna. 20. solidorum. c. Cum vsus. De vita & hon. cler. pag. 48
- C**lericis beneficiatis, & in sacris constitutis interdictur vsus vestium ante & in lateribus scissarũ, aliãs iis ipsis multantur. c. Sacrorũ canonum. De vita & hon. cleric. pag. 49
- C**lericis beneficiatis, vel in sacris constitutis non li-

Index

cet lanceam, scutum, balistam deferre sub pœna viginti solidorum. c. Cum vsus. De vita, & honestate clericorum. pag. 48

Clericis bona communia pro victu à Prælati sine Diœcesani consensu non possunt diuidi. c. Cum in plerisq; De rebus ecclesi. pag. 76

Clericis curam animarum, dignitates, personatusue obtinentibus officia laicorum exercere prohibetur. c. Statuimus. Ne cler. vel mon. pag. 121

Clericis prohibetur cōtra ecclesiā Tarraconēsem patrocinari, nisi obtenta licentia, aut causam suā ecclesiæ, suam, vel suorum agāt, sub pœna priuationis beneficiorum. c. Sacro. De postulando. pag. 33

Clericorum excessus à Prælati ita sunt puniendi, vt prætextu immunitatis priuilegiū clericale non allegetur. c. Item. De excess. Prælat. pag. 139

Clericorum habitus & vestitus noua constitutione informatur. c. Prohibemus. De vita & honestate clericorum. pag. 25

Clericos trahens ad iudicium seculare prætextu paupertatis, censura ecclesiastica innodatur. c. Licet cōtra. De immunit. allegat. c. ~~Nullus~~ De immu. ec. li. 6. pag. 120

Clericorum vestes colore, longitudine, & decore informantur. c. Pompōsis & variis. De vita & honestate clericorum. pag. 49

Clericorum vita, habitus, & mores instruuntur, & pœna, is qui cōtra faciunt, imponitur. c. A crapula. De vita & hon. cler. pag. 46

Clericus aut beneficiatus diffidans, seu acuydans quasq; personas ecclesiasticas, vltra alias pœnas, beneficiis priuatur, ad aliaue obtinēda perpetuō suspensus, fit inhabilis. c. Prædecessorum. De sentent. excom. pag. 159

Clericus beneficiatus excommunicatus & publicatus, per sex menses in excommunicatione perseuerans, viginti morabatorū pœnam Ordinario applicandam incurrit. c. Cum medicinalis. De sentent. excom. pag. 169

Clericus beneficiatus vltra annum in excommunicatione perseuerans, ab officiis, beneficiis est eo ipso suspensus: donec absolutionem obtinuerit: etc. c. Cum medicinalis. De sentent. excommunication. pag. 169

Clericus si sit captus non fragante crimine, iudex inciat in pœnam canonum. c. Cum iustitia. De Iudi. pag. 36

Clericus Clericum non potest ad iudicium seculare vel voluntarium, vel virtute regiarum literarum trahere. c. Urbanus. De foro comp. pag. 36

Clericus Clericum quouis modo trahens ad iudiciū seculare, actionem temerè attentatam amittit. c. Habet. De foro comp. pag. 37

Clericus excommunicatus & publicatus per annum

continuum pœna quadraginta aureorū ordinario applicandorum multatur. c. Cum medicinalis. De sentent. excommunic. pag. 169

Clericus in sacris, aut beneficiatus balistā, aut scopetam deferens, pœna. 10. ducatorum: Lācēā etc. id genus defensiuā arma præter entem & gladiū, quinq; ducatis tantum, & ipsis armis multatur, nisi licentiam obtinuerit. c. Approbando. De vita & hon. pag. 53

Clericus in sacris postulare, vel procurare non potest, nisi in casibus à iure permissis sub pœna decem aureorum. c. Nullus. De postulando. pag. 34

Clericus in sacris, vel beneficiatus, aut religiosus curiam secularem sequi continuē, aut ferè cōtinuē, prohibetur, nisi de Prælati vel Capituli sui licētia & voluntate, aliās ipso facto excōmunicatur. c. Et vt malitiis. De cler. pag. 66

Clericus capitur per laicum iudicem in fragatū criminæ furri, rapinæ, homicidii, raptus mulierū, vel falsæ monetæ deprehensus, idq; vt ad suū ducatur iudicem: est tamen tunc & modus tenendus. c. Cum iustitia. De iudi. pag. 36

Clericus pro laico contra clericum ratione beneficii aduocatus, seu procurator esse prohibetur sub excommunicationis pœna, nisi in casibus, quibus clerico corā seculari iudice litigare licet. c. Cum ecclesia. De postul. pag. 33

Clericus Tarraconensis patrocinari non potest contra proprium Episcopum, nisi suam vel suorum causam prosequatur. c. Statuimus. De postulando. pag. 33

Clericus vel laicus trahens Clericū coram seculari iudice, tam in civilibus quam criminalibus, temporalibus, vel spiritualibus, eo ipso sententiā excōmunicationis incurrit. c. Habet. De foro comp. p. 37

Collationibus faciendis inserenda est clausula, qua declaretur non esse in animo Episcopi conferre Concubinario. c. Speciosus. De cohab. cler. pag. 58

Comestiones & prandia, quæ à clericis per subtractionē decimarū per laicos exigebantur, sunt sublata. c. In nonnullis. De consuetudine. pag. 10

Compositi de crimine, quod cōstat per sola indicia ad torturā vel indicendam purgationē apta, pro cōfessis habentur. c. Cōsiderātes. De pœn. pa. 107

Cōpositio pecuniaria nō potest fieri, quin prius de crimine delinquens fuerit legitime conuictus, vel ipse cōfessus. c. Cōsiderātes. De pœn. pa. 107

Communicare non debent sani, nisi in ecclesiis, seu locis ad hoc deputatis. c. Sicut. De celeb. mis. p. 112

Communicare quater in anno, videlicet in festiuitatibus Natalis Domini, Paschæ, Pentecostes, & Assumptionis debent Canonici, & Beneficiati nō presbyteri. c. Quia inter diuina. De celebr. pag. 111

Communicare saltem bis in anno debent Canonici

Index

ci cathedralium & collegiatarum ecclesiarū, nisi ex causa. c. Item cum clerici. De pœnitentia & remissione. pag. 144

Conciliorum prouincialium statuta sunt seruanda. c. Saluti. De const. pag. 1

Conciliorū celebratorum tum prouincialium, tum synodalium obseruandum statutum. c. Impri-mis. De constituto. pag. 2

Concilium prouinciale quotannis celebrandum in Dominica, qua I V B I L A T E accinitur. c. Statuimus. De constituto. pag. 2

Concilium synodale quotannis in festo diui Lucae celebrandum. c. Statuimus. De constituto. pag. 2

Confessionibus audiēdis nullus clericus est admit-tendus sine literis Diœcesani, & cum licentia parrochii: quod est etiam prius populo significandū. c. Cæterum. De pœnit. pag. 148

Confiteri, & communicare debet quilibet, cum ad annos discretionis peruenerit, videlicet, vir ad decimū quartū & femina ad duodecimum, aliās viuens ingressu ecclesiæ priuatur, mortuus ecclesiastica sepultura. c. Ne circa. De pœnit. pag. 148

Confiteri quilibet semel in anno debet, aliās negligens viuus ab ingressu ecclesiæ arcetur, & mortuus caret ecclesiastica sepultura. c. Sacerdotes. De pœnit. pag. 143

Coniugati & conjugatæ adulteris se immittentes, sunt excommunicati. c. In paradiso voluptatis. De adulteris. pag. 136

Coniugatos, si è vita migrare contigerit, nec per duos menses ante mortem reliquerint adulterium, ecclesiastica carent sepultura. c. In paradiso. De adul. pag. 136

Concubinæ Clericorum denunciandæ sunt excommunicationi subiacer: & mortuæ sepeliendæ cum asinis. c. Ad extirpandam. De cohab. clerico. & mulierum. pag. 53

Concubinarij cōmodo beneficiorum priuati, si quid ex fructibus receperint, ipso facto sunt excōmunicati, nec possunt absolui, nisi plenè recepta restituantur. c. Speciosus. De cohab. pag. 58

Concubinarij denunciati, nunquam restituitur, nisi abiecta concubina per menses duos pœnitentiam egerint per superiorē iudiciā. c. Ad extirpandā. De cohab. pag. 62

Concubinarij etiam ad duos menses post dimissas cōcubinas inhabiles sunt ad obtinēda quauis beneficia, & ordines recipiendos. c. Speciosus. De cohab. pag. 58

Concubinarij, qui moniti infra duos menses à concubinis nō abstinēt, tertia parte, infra alios duos, alia item tertia parte: infra sex, vniuersis fructibus suorum beneficiorum ipso facto priuantur. c. Speciosus. De cohab. cler. & mul. pag. 58

Concubinarij si fuerint moniti, et post sex menses perseuerauerint: beneficiis priuatur, & post sequētes duos inhabiles denunciatur ad obtinēda beneficia & ordines. c. Speciosus. De cohabit. pa. 58

Concubinarij priuatur sepultura ecclesiastica. c. Speciosus. De cohab. cler. & mul. pag. 58

Concubinarij, qui in suis vel alienis domibus sacerdotes, diaconi, subdiaconi, & benedicari concubinis vtuntur, in synodo denūciantur suspensi. c. Ad extirpandam. De cohab. pag. 53

Concubinarij, qui intra duos menses relictis concubinis beneficia obtinuerint, vel ordines sacros receperint, ab executione ordinum suspensi sunt, & collatio est ipso iure nulla. c. Speciosus. De cohabit. pag. 58

Concubinarij, qui retentis concubinis fuerint promoti, vel ministrauerint, ab Archiepiscopo Tarraconensi & eius Suffraganeis dispensatione donantur. c. Innocentius. De cohabit. pag. 64

Concubinarij redeuntes ad vomitum, relegantur, & non multantur. c. Et clericos. De cohab. pag. 56

Concubinarij relapsi pecuniariè puniri non possunt ab inferioribus Prælati. c. Constitutionem. De cohabit. pag. 61

Concubinariorum fructus, si modo beneficiorum fructus possident, in tres partes diuiduntur. c. Speciosus. De cohabit. pag. 58

Concubinariis sepultis in cimiterio, illud interdictur, & sepelientes publicè excommunicantur. c. Speciosus. De cohab. pag. 58

Concubinarij tertio relapsi, nec nisi in carceribus atill ad extirpandam. De cohabit. pag. 62

Concubinario beneficium cōmunicari non potest, adeo vt etiam fructuarius fiat, tamen ipso iure nulla habeatur. c. Quauis. De cohabit. pag. 57

Concubinariorum bona diuiduntur. c. Speciosus. De cohab. pag. 58

Concubinariorū inquirendorum gratia & denunciandorum in synodo, deputari debent nonnulli in ciuitatibus & diœcesibus à Prælati. c. Speciosus. De cohab. pag. 58

Concubinariorum inquirere ad quos pertineat, suspensos denunciare, & ad Episcopos deferre. c. Ad extirpandam. De cohab. pag. 53

Concubinariorum notorios Prælati denunciare debent suspensos & inhabiles ad obtinēda beneficia. c. Ad extirpandam. De cohab. pag. 62

Cōcubinariorum persequi potest, vt iuris fuerit, Archiepiscopus Tarraconens. & eius Suffraganei. c. Innocentius. De cohabit. pag. 54

Concubinariorum publicos persequi debet Prælati iuxta canonicas sanctiones in suis annuis visitationibus. c. Quoniam. De cohab. pag. 56

Con

Index

diuidendi sunt inter hæredes defuncti, & successores, computato anno à Calèdis Maii pro rata parte administrationis. c. Et quia. Ne sede vacante. pa. 75
 Fructus simplicium beneficiorum diuidendi inter successorem, & hæredes non computantur eo modo, quo aliorum. c. Et quia. Ne sede vacante. pag. 75
 Fundationi beneficii cum interponitur decretum, certa clausula est inferenda. c. Quæ magna. De instituto. pag. 73
 Fundationi beneficii ordinarius non potest auctoritatem præstare, nisi ei dos congrua fuerit assignata ad sustentationem vite presbyteri in loco tuto. c. Quæ magna. De instituto. pag. 73

H

Habitus, & ornamenta venientium ad provinciale concilium quæ, qualiaque esse debeant, & illud exprimitur in literis conuocationis. c. Ordinamus. De constituto. pag. 7
 Hæretica prauitatis Inquisitores benignè à Receptoribus sunt recipiendi. Nonnulli. De hæreticis. pa. 135
 Hæreticus asserens ex proprio officio futuram resurrectionem mortuorum, nec aliam vitam futuram, capi debet, & perseverans condemnari. c. Nonnulli. De hæret. pag. 135
 Hispaniæ Prælati in per legatum Sabini. c. Instructus, diligantur. c. venerabilibus. F. cohab. pag. 55
 Hospitia c. dato E. man. De ecc. 16
 Hospiti. per regios
 Officia tandis: &
 talia faciuntur, ag. 85
 donec dimittunt
 Hospitia ecclesiastica non relinquenda. c. Hospitia. De. c. pag. 116

I

Ieiuniorum tempore, & maxime quadragesimali non sunt comedenda carnes, nisi necessitate urgente, & tunc in abiectione. c. Prohibemus. De ieiun. pa. 115
 Ieiuniorum tempore confessores non debent licentiam carnes comedendi concedere. c. Prohibemus. De ieiun. pag. 115
 Illegitimi non desponsati obtinentes dignitates, aut peremptus, ipso iure illis priuatur. c. Præcipimus. De præbendis. pag. 69
 Illicita collegia, & congregationes in ecclesiis contra ius Prælatorum, & Capitulorum facientes excommunicantur: qui si moniti infra decem dies non desistunt, officium, & beneficium priuatur. c. Inter curas. De pactis. pag. 30
 Impedimentum iustum sit nec ne, cognitioni sacri concilii reseruatur. c. Præsentis. De constit. pag. 5
 Incediarii, & alii, qui pro absolutione obtinenda Romam

adire debent, per Archiepiscopum Tarraconensem absolui possunt. c. Clemens. De pœnit. & re. pag. 143
 Indulgentur quadraginta dies remissionis dicentibus orationem, DOMINE IESU CHRISTE, dum sacerdos in missa profert, GRATIAS AGAMVS. c. Ad diuinum. De celebr. pag. 109
 Indulgentur quadraginta dies remissionis genua flectentibus in eleuatione corporis Christi, dum capanna pulsatur. c. Ad diuinum. De celebr. pag. 109
 Indulgentur quadraginta dies remissionis genua flectentibus dum versiculus, T E R G O Q V A E S V M V S. in ecclesiis decantatur. c. Redemptio. De celebrat. pag. 110
 Indulgentur iis quadraginta dies remissionis, qui corpus Christi infirmis delatum sociauerint eundo & redeundo ad ecclesiam. c. Ad diuinum. De celebr. pag. 109
 Indulgentur quadraginta dies remissionis iis, qui interunt missæ, quæ sexta die post festum sacratissimi Corporis Christi celebratur pro animabus associantium illud. c. Quia. De celebr. pag. 110
 Indulgentur quadraginta dies remissionis tenentibus lumina in eleuatione Corporis Christi. c. Redemptio. De celebrat. missa. pag. 110
 Iniuriæ beneficiatis, & in sacris constitutis miseris, & mortuis illarum, Prælati in synodo reputatæ communibus expensis vindicantur. c. Vi iniuriæ. De constit. pag. 7
 Inquisitio contra delatum ab officiali est incohanda, non à procuratore fiscali, nisi sit fugæ metus, vel capiatur in fraganti crimine. c. Apprif. De test. p. 39
 Interdicti generalis tempore in eleuatione Corporis Christi ter cimbali pulsatur, & totidem in eleuatione sanguinis, & oratio pro vnitæ ecclesiæ continuanda. c. Redemptio. De sent. exc. pag. 178
 Interdicti generalis sententia pro leuibus criminibus, pro quibus ad capturam seu detentionem deueniri non potest, non est ferenda. c. Cui in eccle. De set. exc. 206
 Interdictum ita demum habet locum in loco, ubi res est recepta, quandiu ibi fuerit. c. Olim. De sent. ex. p. 151
 Interdictum particulare, & sententia excommunicationis in personam pro leuibus criminibus ferri potest. c. Cum in ecclesia. De sent. exc. pa. 209
 Interdictum si comode, & tunc non potest in loco publicari, sufficit si in ecclesiis cathedralibus & propinquioribus circumuicinis publicetur. c. Procedit. De sent. excom. pag. 171
 Interdictum, si est suppositum in ciuitate Barcinonensi, virtute sacrorum conciliorum prouincialium Tarraconensium, etiam seruari debet in monasterio Vallis dözelle suburbii Barcinonensium. c. Clemens. pa. 168
 Interdictum seruandum in ciuitate, virtute sacrorum conciliorum prouincialium constitutionum etiam in suburbis est seruandum, & coniunctibus ædificiis eorundem.

Index

rudem, sed si parochialis ecclesia fuerit extra orbem, vel claustrum, ibi tantum seruandum. ex 4. dubi. 165
 Interdictum semper seruandum in locis, ubi erunt qui manus violentas in Prælatos iniecerunt, & ibi malefactores nutriantur. c. Declaratio. De sent. 154
 Interdictum seruatur in loco ubi præda est vendita, posita, seu composita: donec sit satisfactum. c. Verum. De sent. pag. 153
 Instrumenta ecclesiæ scièter in illius præiudicium occultans, vel exhibens, punitur. c. Auariti. De immunit. ecclef. pag. 120
 Inuentaria bonorum ecclesiæ per ecclesiasticos in possessionis adeptione sunt conficienda. c. Quia De rebus ecclef. pag. 77
 Irregulares propria culpa, fructibus beneficiorum priuantur durate impedimento, nisi cum eis fuerit dispensatum. c. Quoniam. De cler. pag. 65
 Iudæi diuerso habitu a Christianis incedant. c. Cum Iudæi. De Iudæis. pag. 129
 Iudæi & Sarraceni domicilia separata à Christianorum habitationibus tenere debent, nec inter Christianos comorari. c. Et si Christiana. De Iudæ. pag. 135
 Iudæi & Sarraceni officinas ac tabernas in plateis ac locis ad idoneis constitutas tenere possunt, dummodo de nocte ad domicilia se reducant: & Christiani excommunicantur, si simul cum illis habitant. c. Et si Christiana. De Iudæis. pag. 134
 Iudæi non sunt abiiciendi, quia Conditoris imaginem portant. c. Et si Christiana. De Iudæis. pag. 133
 Iudæo pignori, nec videri possunt ornamenta ecclesiæ, vel aptanda & reficienda tradi. c. Nec ipse. De pigno. pag. 86
 Iudæorum & Sarracenorum nuptiis, circuncisionibus & ceremoniis, & cum illis comedere prohibetur Christiani sub excommunicationis pœna. c. Abusus. De Iudæis. pag. 133
 Iudæi ac infideles tempore festiuitatum Christianorum merces vendere, ac opera seruilia exercere prohibentur. c. Cedit. De Iudæis. pag. 134
 Iudæis ad fidem conuersis omnia bona quæ antea possidebant, relinquuntur auctoritate Regia, Apostolica confirmata. c. Innocentius. De Iudæis. pag. 130
 Iudæis mulieres Christianas cohabitare, & eorum filios alere prohibetur: & monita si non desistant, excommunicantur. c. Statuimus. De Iudæis. pa. 131
 Iudices excommunicatos in vim sacrorum conciliorum ex officio persequi debent: nec absoluitur, nisi præmissa satisfactio. c. Pia. De set. ex. 162
 Iudices ecclesiastici ordinarii in prouincia Tarraconensi grauis ius dicere iubetur sub excommunicationis pœna. c. Fraudes. De officio Vic. pag. 23
 Iudices seculares compellentes clericos coram se litigare, vel laicos in causis ecclesiasticis, ipso facto sunt excommunicati. c. Ecclesiastica. De sent. exc. allegat. c. vt intelleximus. ne cler. vel mon. pa. 159

Iudices ordinarii sub excommunicationis pœna prohibentur fraudulenter causas ad se delatas delegare exorquenda facilius pecuniæ gratia: neque eas agere vlla mercedis spe, aliâs in habiles perpetuo fieri. c. Fraudes. De officio Vic. pag. 23
 Iurisdicção ecclesiastica non debet per secularem impediri, sed altera per alteram iuari. c. Ecclesiastica. De sent. excom. pag. 159
 Iurisdicção exercentes in regularibus ecclesiis bis in anno præsentis Episcopo, & Capitulo ratione de administratis reddere debent. c. Statuimus quoque. De relig. dom. L pag. 100
 Laici de fide catholica disputare prohibentur. c. Saluti. De constit. pag. 1
 Libellos famosos in Clerum componentes, seu fieri facientes, & qui compositos ac inuentos non ruperint, excommunicantur. c. Simili. De iniur. 141
 Liber à Curatis est in ecclesiis parochialibus conficiendus & tenendus, quo baptizati nomē & cog-

ta, cuius officium est numerum duodecim, conficiendum, & illis imponitur. c. Per

L

Li

Li

Li

M

Malefactores seu bannitos ecclesiæ, alius iudex ecclesiasticus in sua iurisdicçãoe sustinere non potest: pœna quinquaginta librarum imponitur, si intra triduum requisitus non expulserit. c. Quia constit. De excess. Præl. pag. 140
 Matrimonia clandestina contrahentes excommunicantur, & donec de legitimatione personarum constituerint, separantur. c. Qui verò. De clād. def. 124
 Matrimonia in gradu prohibito contrahentes, publicè in ecclesiis in præcipuis solennitatibus excommunicati denunciantur. c. Districte. De confang. & off. c. pag. 124

Matrimo-

Index

Matrimoniales causæ nō sunt, cōmittēdæ nisi canoni peritis & in ciuitatibus insignibus. c. An. De sp. 123
 Matrimonia prohibita cōtrahentes excōmunicatur, & à carnali cōpula & cohabitatione arcētur, donec dispēsati fuerit. c. Distri. De cōsag. & affin. 124
 Mauris deducētes arma, ferrum, lignamina, nauū, instrumenta, panem, equos, bestias ad comedēdū vel terras ad colēdū vel equitādū, excōmunicati sūt, & ita publicandi. c. cōstitutionē. De Iudæis. 129
 Mauro Christianum vendens ipso facto excōmunicatur, nec absoluitur sine auctoritate apostolica. c. Statuimus. De Iudæis. pag. 129
 Maurorum partes adētes, vt bellū inferāt Christianis, excōmunicatur nec absoluitur sine auctoritate apostolica. c. constitut. De Iudæis. refert. c. ita quorundā. c. Etsi Iudæos. eo rit. ex. pag. 129
 Medici non amplius agrū quā ter inuisant, nisi prius æger confessus fuerit: & hæc cōstitutio quater in anno est publicanda. c. Dilectionis. De pœn. p. 149
 Missa celebranda est sexta die post festum corporis Christi pro omnibus associantū sanctissimū Sacramētū infirmis delatū. c. Nō in cōg. De celebr. miss. 108
 Missam celebrare debent semel in hebdomada Episcopi, Abbates, Priores & alii Prælati. c. Quia inter diuina. De celebrat. pag. 111
 Missam celebrare impediti Rectores, post tēpus præfixum, impedimētū denunciare Prælato debēt. c. Plerūq. De celebr. miss. pag. 106
 Missam debēt celebrare post promotionē, si quis in quatuor mētib; De cel. 106
 Missam debēt celebrare quater in mēse. c. De celebr. miss. pag. 106
 Missam celebrare impediti Rectores, Prælati, & alii, si in quatuor mētib; De celebr. miss. pag. 107
 Missam semel in mēse celebrare debent Canonici & presbyteri, qui ad m. in ratione beneficiorū nō sūt astricti. c. Quia inter diuina. De celebr. miss. pag. 111
 Missa pro nuptiis & sepulturis in ecclesiis, & non in priuatis domibus est celebranda. c. Si. De cel. p. 112
 Missas duas celebrans sacerdos præterquā in die Natalis Dñi, ipso facto est excōmunicatus; & priuatur officio & beneficio. c. Quia ali. De cel. miss. 106
 Missas duas celebrans eodē die, prohibetur lumere vinū in profusionis in prima missa. c. Quia aliqui. De celebr. miss. pag. 106
 Missas duas quibus casibus celebrare conceditur. c. Quia aliqui. De celebr. miss. pag. 106

N

Notarii aut regentes scribanias ecclesiasticas, instrumenta seu testamenta, per abreuaturas conficiētes, aut in notam infra duos menses non redigentes, viginti solidorum, & sarciedorū damnorum per Ordinarios taxandorum pœna multantur, c.

Desidiæ. De fide instrum. pag. 39
 Notarii, & regentes Scribanias ecclesiasticas, instrumenta in notam redigere debent infra duos menses post firmas contrahentium: soluto ipsis salarii dimidio. c. Desidiæ. De fide instrum. pag. 39
 Notarii inducentes cōtrahētes extra sua parochiam conficere instrum, ipso facto sunt excōmunicati, obligatiq; damnū reficere. c. Quia. De fi. instr. 42
 Notarii, i locis quibus scribania ecclesiæ insunt, cōtractus, testamenta, seu alios contractus recipientes sine licentia, excōmunicatur: & recepta instrumenta nulla. c. Cum nullus. De fide instrum. pa. 42
 Notarii pro scripturis moderatum salarium exigere debent. c. Præcipimus. De offici. Ord. pag. 25
 Notariis dantur duo menses, quibus possint in notā redigere instrumentum vel testamentū, quod ad cognitionem sapientis cuiuspiam est cōficiendū à die interpositæ cognitionis. c. Desi. De fi. instr. 39
 Notarius, Rector, vel Vicarius aut regens notariā ecclesiæ prouinciæ Tarracoñ. protocola instrumentorum, seu quæuis alia publica instrumenta intra fines parochiæ tenere debent, extra quos sine licentia deferre non possunt, sub pœna excōmunicatiōnis. c. Sacro. De fide instrum. pag. 41
 Notarius, requisitus à testatore vt testamentum suum in notam redigat, illud infra duos menses à die requisitionis facere debet, soluto sibi salarii dimidio. c. Desidiæ. De fide instrum. pag. 39
 Officia diuina vt decenter celebrentur curare debēt Prælati in ecclesiis sibi commissis. c. Fuit. De celebr. miss. pag. 180
 Officiales & Vicarii generales principales nisi Canonici & realiter præbédati & capitulares: foranei nō beneficiati, non sunt admittendi, aliās non est illis parēndum: eorūq; gesta nulla & inualida habentur. c. Archiepiscopalis. De officio Vic. pag. 21
 Officium & Vicarii generales ecclesiasticos i prouincia arraconē. nisi i sacris ordinibus sint cōstituti, eorum ipso iure erunt nulli. c. Hoc conuatur. amo. & c. Perpetuo. De offic. Vic. pag. 24
 Rector es & Vicarii generales principales, & foranei extraneæ nationis non assumendi, sed de regnis Aragonum, Valentia, Maioricarum, & principatus Cathalonie. c. Archiepiscopalis. De of. Vic. 21
 Officiales & Vicarii puniētes cōcubinarios relapsos pecuniariē, sententiam excōmunicatiōnis ipso facto incurrūt. c. cōstitutionem. De cohabit. pag. 61
 Ordinandi non sunt ab Episcopis, præsentati per Prælatos inferiores, nisi de priuilegio apostolico. c. Cnm nonnulli. De offi. ord. pag. 26
 Ordinandi nō sunt ad ordines Diaconatus, qui breuiariis carent, & imperiti sunt officij, dicendi. c. Ne diuinæ. De celebr. pag. 112
 Ordinarius cum beneficium cōfert, prælecta fundatione, eius onus diligenter proponere & declarare

Index

re, idq; expleri iubere debet, itemq; præsentator: c. Quia valde. De instr. pag. 205
 Ordines sacri gratis sūt ministrandi. c. Nul. De præ. 70
 Ordinibus sacris non sunt inuadi qui latine loqui nesciunt. c. Quoniam. De ætate. & qual. pag. 15
 Ordinandi non iunt indigni, nec ad ordines nec ad beneficia admittēdi. c. Præcipimus. De præbéd. 69
 Ordinari nō debet qui caret beneficio, vel patrimonio: & ordinans debet illi prouidere, vel per præsentantem prouideri facere: donec beneficiū obtinuerit. c. Præcipimus. De præbéd. dis. pag. 69
 Ornamenta, & alia, quæ cultui diuino deferuūt, mūda esse debent. c. Præcipimus. De custo. Euch. 114

P

Pactiones & societates illicitas in ecclesiis facientes, beneficiis priuantur, & penitus ad alia obtinēda inhabiles efficiuntur. c. Cū aliqui. De pactis. pa. 29
 Parochiales ecclesiæ laicis non sunt cōcedēdæ. c. Cum eccles. De const. pag. 23
 Parochiales ecclesiæ prætextu iuris patronatus nō laicis occupandæ: & occupātes, si infra duos mēses nō dimiserint, sūt excōmunicati. c. Quia de iur. 101
 Parochiales ecclesias occupātes, iuuātes Prælatorū violatores, excōmunicantur, & virtute sacrorum conciliorum contra Inuadētes, in eos proceditur. c. Quoniam de sent. pag. 180
 Parochialis ecclesia vnaquæq; suū propriū Rectorem habere debet. c. Quoniam. De præben. pa. 69
 Parochiā præsentatus vel institutus nō administrat, nisi licentia curam animarum administrandi Diocæsano habita: aliās iure suo priuatur. c. Statuimus. De iure patro.

~~Parochiani non debent pacisci cum religiosis aliis Clericis in præiudicium ecclesiæ parochiæ super solutione decimarum, vel eligenda cura. c. Districtus. De sepul.~~

Parochias duas vna Prælatura habere nō potest. c. Quoniam. De præben.

Patroni laici præsentare debēt Episcopo, aut cens sine præsentatione excōmunicatur, vt suspēditur. c. De eccles. De iure patro.

Patrono laico infra terminum iuris non præsentante quoties parochia vacat, Episcopus ibi instituit. c. Districtus. De iure patro. pag. 101

Pauperum aduocatus & procurator in qualibet ordinaria curia sunt constituendi, constituta illis mercede. c. Super egenum. De postulando. pag. 34

Peccātes cōtra statuta prouincialis cōcilij nō incurrūt peccatū, nisi certis casibus. c. Ne per mul. De con. 9

Peritiam cōmissus, vel id cōfessus, pœnā viginti quinq; morabatorum incurrit, & si non est soluendo, pœnam arbitrariam. c. Quoniam. De iure iur. pa. 44

Pia causæ & executiones testamentorum summarie & sine strepitu & figura iudicij tractantur. c. Periculosa. De testam. pag. 86

Pignori & obligari non possunt dignitates & beneficia ecclesiastica pro debito pecuniario: & raba facientes iuspēduntur. c. In ecclesiis. De pig. pag. 85
 Pœnitētia debita est imponēda pro modo culpæ excōmunicatiōnis i vim sacrorū cōciliorū, vbi nō sit absolutio præmissa satisfactione. c. Pia. De iet. 164
 Pœnitētia excōmunicatiōnis i vim sacrorū cōciliorū iniuncta, si non fuerit adimpleta, recidit in eandē excōmunicatiōne. c. Pia. De sent. ex. 164
 Pontificalia ornamenta Præfulum ecclesiis, quibus præiunt, applicatur. c. Quoniam. De success. ab int. 91
 Præbendatus in duabus ecclesiis, missus per alteram ad tractanda negotia cōmunem ex ambabus recipit portionem. c. Intuper. De cler. non resi. pag. 67
 Præda facta personis & locis ecclesiasticis dicitur esse in loco, & sciri, quando fama est publica in loco prædam ibi esse. Ex. 5. dubio pag. 166
 Prædicare debent Episcopi per se, vel per viros idoneos verbum Dei in suis diocæsibus. c. Quomodo

Prælatus cuiuscunq; ordinis monentur continentiam. c. Ad extirpandam. pag. 62
 Prælatus diuidens bonorum cōmunia fructibus. c. Ni-

Prælati inferiores de causis matrimonialibus in diocæsibus Episcoporum cognoscere nō possunt. c. Cum nonnulli. De officio ord. pag. 26
 Prælatus inferior licentias pro ordinandis concedere non possunt. c. Cū nonnulli. De officio ord. 26
 Prælatus in puniēdis cōcubinariis negligētes, vel minus ab eis exigentes duplum accepti restituūt, & puniuntur. c. Ad extirpandam. De cohabit. pag. 26
 Prælatorum absentia maxima ecclesiis affert incōmoda. c. Loqui. De officio Vic. pag. 23
 Presbyterorū filii bonorum paternorum, & clericalis ordinis, ac beneficiorum obtinendorum incapaces. c. Soboles. De filiis presbyterorum. pa. 19

Index

Presbyter missam cum filio spurio prohibetur celebrare. c. Presbyter. De fil. pag. 22
 Presentandi qui ius habent ratione cuiuspiam dignitatis, iis prohibetur, ne non idoneum presentent, relicta Episcopis dispensandi potestate. c. Quonia: De æt. & qual. pag. 16
 Presentatus per potentiam, vel impressionem secularium, eo ipso sententiam excommunicationis incurrit, & fit inhabilis. c. Statui. De iure patro. 102
 Priuilegia familiaritatis Regis falso allegantes clerici, vt de excessibus non puniatur, si beneficiati, suis beneficiis sunt priuati, sin minus, ipso facto ad obtinenda per triennium inhabiles. c. Quoniam. De priuileg. pag. 140
 Processionis tempore in ecclesia & claustru habitu clericali ambulantes clerici, Canonici, & alii conuentualium ecclesiaru, per tres dies canonica portione priuatur. c. Cu canonicos. De cle. no. rel. 65
 Processum, quem fieri desiderant constitutiones in vim sacrorum conciliorum, non solum Episcopi, & eorum canonicos priuati, sed etiam foranei, & decani facere possunt etc. ex. 7. duob. pag. 132
 Processus inordinatè factus no vitiat excommunicationem aut interdicta in vim sacrorum conciliorum prouincialium de Inuasoribus. c. Solicitat. De sent. excom. pag. 157
 Processus in vim sacrorum conciliorum non potest delegari. c. In receptio possit, tamè officiale. ex. 12. du. 167
 Processus qua fit altero de vitatus. pag. 186
 Processus uidetur per alios. c. 11. De sent. excom. pag. 186
 Processus nis vita probati reuocantur. c. 11. De sent. excom. pag. 186
 Procuratores duo constituuntur in dendum iniurias beneficiarum, vel in stitutorum. c. Vt iniuria. De constit. pag. 7
 Procuratores fiscales ecclesiastici nisi presbyteri, vel tonsurati esse possunt. c. Quia. De offic. vic. pa. 24
 Procuratores fiscales iurare debent capitula, qua contra clericos proponunt vera esse, aliis non admittenda. c. Cum nonnulli. De accus. pag. 125
 Procuratores vel ab Episcopis, vel à Capitulis mittendi: qua dignitate, quoq; gradu præditi esse debeant. c. presentis. De const. pa. 5. & c. Antiqua. 7
 Procurator in concilio prouinciali vnus, & no plurium esse potest. c. Presentis. De const. pag. 5
 Procuratorium sufficiens quod deferat procuratores ad concilium, quod, quidq; continere debeat. c. Presentis. De constit. pag. 5
 Procurator nemo in prouinciali concilio potest interuenire nisi in sacris constitutus, vel ordinem regularem professus. c. Cum nullus. De ætate. 17

Promoti minus idonei ad literarum studia, ab executione officii sacerdotalis suspensi relegantur, donec profecerint. c. Nihil. De æt. pag. 19
 Promouendi sunt debite ab Episcopis examinandi circa ætates, mores, & doctrinam, idq; iuxta canonicas & prouinciales factiones. c. Nihil est. De æt. & qual. 13
 Purgatio canonica inducenda est facinorosis, clamorosa insinuatione suadente, si inquirendi difficilis est modus. c. Constitutio. De purg. can. pa. 141
 Quætores absq; literis Ordinarij non sunt admittendi: & cum eis non possunt prædicare, alijs capiuntur. c. de Quæst. De pœn. pag. 144
 Quætores ante quam concedatur licentia, rationem reddere debent Ordinario de elemosinis anno priore collectis, & earum distributione: quidq; iurare debeant. c. Quoniam. De pœn. pag. 208
 Quæstoribus non concedenda licentia, prius quam per summariam informationem collet de necessitate ecclesie, locute pro quo indulgetur, etc. c. Quoniam. De pœn. & re. pag. 208
 Quæstoris licentia quid continere debeat, nomè, agnomen & cognomen apponendum, & no dicendum, & quæstor presentiu. c. Quonia. De pœn. & re. 208
 Quætores sine literis Ordinarij quicquam exgentes, seu prædicantes, excommunicati per trienniu suspenduntur, & ad obtinenda sunt inhabiles. c. Quætores. De pœn. R pag. 146
 Raptores & incendiarij publici vt excommunicati vitantur, præuaturq; ecclesiastica sepultura, nisi per se, vel heredes satisfecerint. c. Statuimus. De raptoribus. pag. 137
 Rector admittens religiosum mendicantem sine literis Ordinarij ad audiendum confessiones, 100 solidis multatur. c. Constitutio. De pœn. p. 146
 Rector ecclesie sentiens in cathedrali vel concilio eadẽ esis interdictu vel cessationem à diuinis, id obsequere debet no expectato mandato, alijs presentiu. c. Cum affectata. De sent. exc. pag. 161
 Rector sua parochia no residens, ipso iure ea priuatur. c. Quoniam. De præb. pag. 68
 Rector es ecclesiaru, & alij sacerdotes ad minus ter in anno celebrare debent. c. Item cum clerici. De pœn. pag. 144
 Rectores quater in anno videlicet in festiuitatibus etc. publicare debent parochianis quater, vel saltemel in anno quilibet confiteatur, & communicet. c. Ne circa. De pœn. pag. 144
 Rectoribus, & Vicariis sunt seruanda constitutionum prouincialiu statuta contra Inuasores diligenter: alijs puniuntur arbitrio eorum, vel officialium: expensasq; refarcire debent. c. Statuimus sacro. De sent. pag. 154
 Regulares in priuatis domibus relicto conuentu habitare nequeunt. c. Cu omnino. De statu. mō. pa. 98
 Religiosi à rectoribus no admittuntur in suis ecclesijs ad

Index

ad audiendū confessiones de casibus reseruatis, nisi si de fecerint de literis Ordinarij: & in eis casus sint expressi. c. Vt saluti. De pœn. pag. 145
 Religiosi contra clericos, seu religiosos pro laicis postulare no possunt. c. Constit. De Postulatio. pa. 34
 Religiosi militares vel exēpti honestis vestibus, panno, coloribus, & habitu iuxta regulam ordinis vti debent. c. inter sollicitud. De cohab. pag. 64
 Religiosi exempti etiam de ordine militari, vel non exēpti, sicut pro se constitutiones prouinciales admittunt, ita contra se admittere debent, alijs omnino earum comodis, priuantur. c. Frequens. De sent. exom. pag. 170
 Religiosi non possunt sacramenta penitentiae ministrare, nec confessiones audire, nisi presententur prius Ordinario, & licentia specialem ab eo habuerint expressis casibus saluo indulto sedis apostolicæ. c. Vt religiosi. De pœn. pag. 148
 Religiosi sine auctoritate diocesani bona monasteriorum vedere, infundare, impignorare, aut alienare no possunt pœna decreti annullatis, & priuationis apposita. c. Quoniam de rebus. pag. 77
 Religiosis literæ concessæ reseruatis, sunt populo De pœn. & re.
 Religiosoru, & clericoru, testas, bona de quibus no debet occupari. c. Ec
 Religiosus militaris exempti concubinato deprehensus excommunicationis incurrit. c. Inter sollicitudines
 Religiosus militaris, vel ex lapsus absq; venia, officio perpetuo priuatur, & c. Inter sollicitud. De cohab.
 Religiosus militaris, vel ex binarius publicatus non concubina per. 4. mēses citudines. De cohab.
 Rex, Regina, eorū Primogenitus, eiusq; Vxor no ligantur constitutionibus sacri concilij. c. Item. Cum in constitutione. De sent. excom. pag. 177
 Sacerdos missam celebrare volens, etiam de casibus reseruatis potest cuilibet sacerdoti confiteri. c. Indultum. De pœn. pag. 145
 Sacerdos missam celebrare volens si copia proprii sacerdotis deest, cuilibet confiteri potest. c. Vt missæ. De pœn. pag. 145
 Sacramenta baptismi, & penitentiae vrgēte necessitate, possunt absq; pœna alieno parochiano ministrari. c. Cum ecclesiastica. De parochiis. pag. 92

Sacramenta ecclesiastica per proprium sacerdotem sunt ministranda. c. Cu eccles. De parochiis. pa. 92
 Sacramenta ministrans alieno parochiano sine licentia Rectoris, pœna decem morabatorum incurrit. c. Cum ecclesiastica. De parochiis. pag. 92
 Sacramentū extremæ vnctionis liberè, & grauis penitentibus ministradū. c. Sacrament. De extre. pa. 19
 Salarium de sententijs, & processibus excommunicatorum in vim sacrorum conciliorum no possunt habere Prælatus, Officiales, & Vicarij generales prouinciar. c. Pia. pag. 136
 Salarium no possunt famuli, & domestici Prælatoru & personarum ecclesiasticaru post eorum mortem petere, nisi probauerint promissum, vel dominu in vita in ius vocarint. c. Statuimus. De loca. pag. 84
 Sarraceni alta voce nomè Mahometi nuocare prohibetur, & dñi temporales eorum qui talia patiuntur excommunicantur, & terra ecclesiastica supponitur interdicto. c. Quonia. De iudicis. pag. 132
 Scholaru reformatio Prælatis, & Capitulis summa diligentia demandatur, vt ordinandi proficiant. c. Nihil. De æt. pag. 10

Vacant. pag. 74
 Sede vacante administrator. nihil recipit pro expensis, & consensu Capituli pro negotijs dignitatis insisterit. c. Vt ii, qui. Ne sede vac. pag. 74
 Sede vacante, administrator rationem reddere, & rebita restituere debet infra duos menses a susceptione ad ministratio, sub pœna excommunicationis. c. Vt ii qui. Ne sede vacante. pag. 71
 Sede vacante deputat per Capitulum, vel ex consuetudine quibus competit administratio, sol habeant custodiã. c. Vt ii qui. Ne sede vac. pa. 7.
 Sede vacante, quibus competit administratio, non possunt morari in palatio, seu hospicio dignitatis. c. Vt ii qui. Ne sede vacante. pag. 74

164	2	ubi, promissis, lege, commissis. & ubi, quinto, lege, tertio.	221	13	ubi, Francisci, leg. Iacobi.
165	14	ubi, praedicta, lege, praeda.	215	21	ubi, scan, leg. scam.
166	5	ubi, requiritur, leg. requiritur.	218	36	leg. soporatus.
168	7	ubi, octavo, lege, nono.	227	6	lege, homine.
169	21	Deme, à Natiuitate Verò dñi. M. CCC. Lxx. xxiiij.	229	15	leg. requicuisse.
182	26	leg. suam.	229	22	ubi, Quod, leg. Quos.
197	8	ubi, Episcop. leg. Archiep.	230	15	ubi, semper, leg. super. & 35. ubi gratia, leg. gratia.
199	41	ubi, patri, leg. patri.	234	29	ubi, praefectus, leg. impositus.
205	29	ubi, y. leg. y.	239	29	ubi, inserta, leg. inserta.
209	50	post, procedant, adde, alioqui rite procedant.	235	38	ubi, prior, leg. priori.
210	27	ubi, Tivernolis, leg. Tivernoli.	240	9	ubi, cuius, leg. eius. Et. xx. ubi corporis, leg. copoti.

DATVM TARRACONE
 IN SACRO PROVINCIALI CONCILIO, PRI-
 die Calen. Iunias, anno à natiuitate Domini Millesimo,
 Quingentesimo, Quinquagesimo, Septimo.

Sig^m num Honofrii Montoliu, cuius Tarraconensis, apostolica, & regia auctori-
 tate notarii publicae ac pro Reuerendo Domino Branca Doria, domino vtili scribania
 com munitatis Tarraconensis, eiusq; auctoritate notarij publici dictae ciuitatis, ac
 scribae sacri prouincialis concilij Tarraconensis: qui tractatu, deliberationi, determina-
 tioni, & conclusioni repilogationis, correctionis, ac impresionis praefertarum consti-
 tutionum prouincialium, decreti n^oq; & auctorizationi earundem, ac alijs in dicto
 sacro concilio tractatis, & determinatis sub diuersis calendarijs in eisdem contentis in-
 terfuit, eaq; omnia in hoc volumine contenta, impressa clausit die. v. m^osis
 Augusti: Anno à Natiuitate Domini Millesimo, Quingentesimo, Quinquagesimo, Septi-
 mo. Constat autem de animaduersione, erratis, & correctis, vt supra.

EXCVDEBAT CLAVDIVS
 BORN. TIVS SACRAS PROVINCIA-
 les Tarraconenses constitutiones: ab admodum reuerendo Do-
 mino Mthia Sorribes. V. I. doctore, Abbate Sancti Saluato-
 ris: Breda, & regio Cancellario sacri prouincialis
 concilij comissione collectas, digestas, emen-
 datas, & suo nitori restitutas, & eius-
 dem sacri prouincialis conci-
 lii auctoritate munitas,
 ac sumptibus
 excu^{tas}.

EN LAVR' ALMAEQVE DECVS SVPER AETHERA TOLLIT.
 EGREG' ANIMOS, IN IOVIS VSQVE SINVM.

B A R
 Anno à nati.